[illegible] in [illegible] testamentum
[illegible] romanum. C. 89

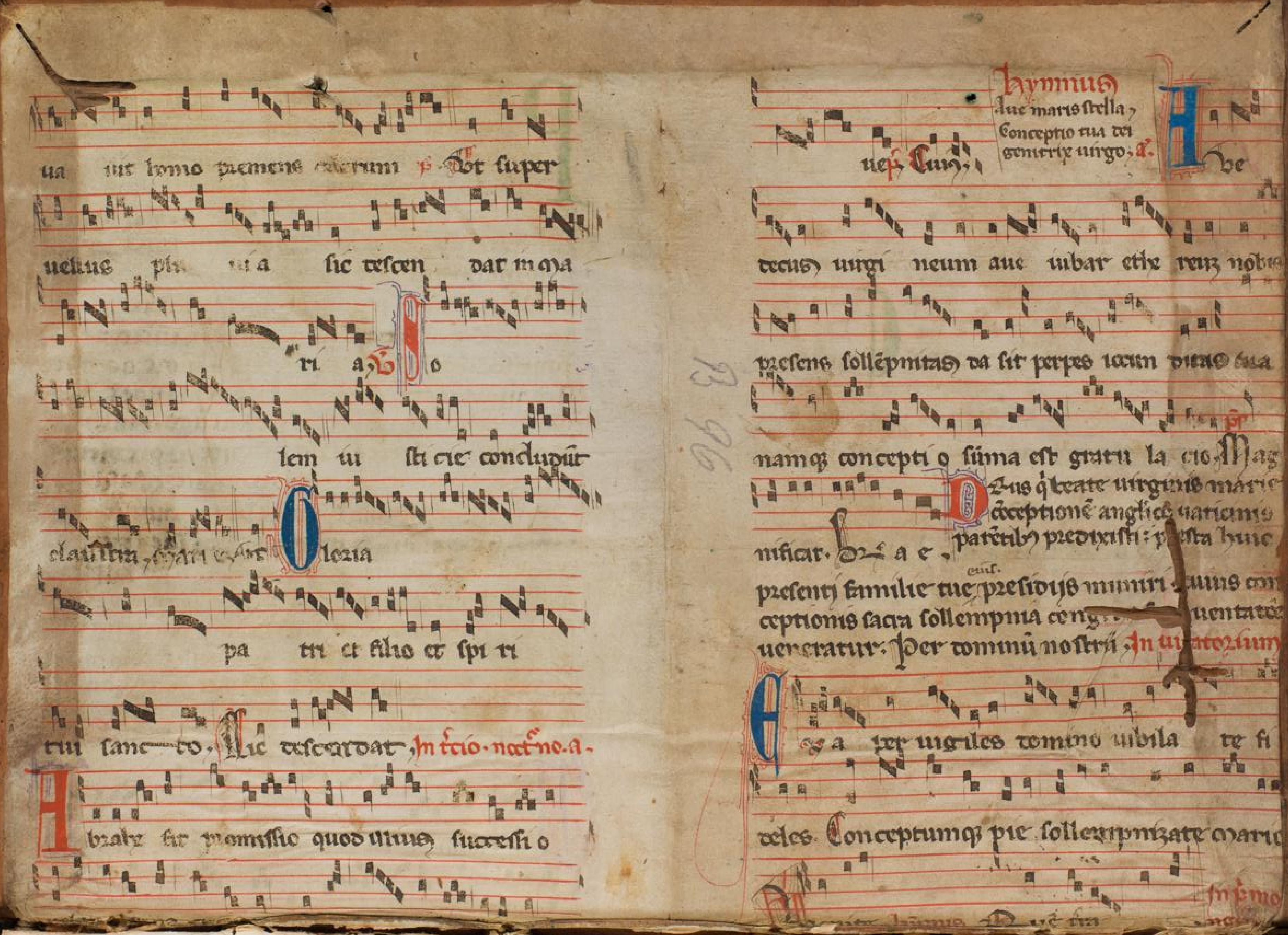

ua uit homo premens … p. Dot super
uelius pi… …a sic descen dat in ma
ri a. Bo
lem tu sti cie conclupiut
clausula … Gloria
pa tri et filio et spi ri
tui sancto. Hic descendat. In tcio. noct. no. a.
Abraha fit promissio quod uiuus successi o
Hymnus
Aue maris stella.
Conceptio tua dei
genitrix uirgo. a.
uesp. Cuius.
Hodie decus uirgi neum aue iubar ethe reum nobis
presens sollepnitas da sit perpes lecium diuina
namque concepti o summa est gratu la cio. Mag
nificat. Deus qui beate uirginis marie
conceptionem angelico uaticinio
parentibus predixisti: presta huic
presenti familie tue presidiis muniri … cuius con
ceptionis sacra sollempnia … uentate
ueneratur. Per dominum nostrum. In …
Eia … per uigiles domino iubila te fi
deles. Conceptumque pie sollempnizate marie
In … mo
B 96

m^e flans + vnda v·

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

B. 96

T 1.

Liber fratrū cruciferorū in dusseldorff
Et continentur in eo que sequuntur
Expositio mystica isidori hispalēsis
epī in vetus testamentū.
Flores ex opuscul' melliflui doctoris bnardi

Incipit prefatio ysidori beati gregorii pape discipuli yspalensis episcopi

Historia sacre legis non sine aliqua prenunciatione futurorum gesta atque conscripta est: nec pertineret ad prefigurationis misterium tam multiplex rerum umbra gestarum. Nam docente apostolo dicitur: Lex figuram habens futurorum bonorum: non ipsam ymaginem rerum. Proinde quedam que in ea figurati dicta vel facta sunt. et sunt plena misticis sacramentis: adiuvante superna gratia in hoc opusculo exequentes intexuimus: veterum ecclesiasticorum sententias congregantes. veluti ex diversis pratis flores collectos. ad manum facimus: et paucis de multis breviter perstringentes: plerasque etiam adicientes. vel ex aliqua parte mutantes: offerimus non solum studiosis. sed etiam fastidiosis lectoribus: quibus nimia longitudo sermonis abhorret. Brevem enim expositione succincta non faciunt de prolixitate fastidium. Prolixa enim et occulta tedio ratio: brevis et apta delectat. Et quia iam pridem iuxta litteram a nobis sermo totus contextus est: necesse est. ut precedente hystorie fundamento. allegoricus sensus sequatur. Quam figuraliter quidam ex hys intelligunt vere: tamquam propheticam in dicta precedentia futurorum. Sane non omnia que in lege et prophetis scripta sunt. enigmatibus misteriorum obteguntur: sed propter hys que aliquid significant: etiam que nichil significant connectuntur. Sicut enim in cytharis et huiusmodi organis musicis. non quidem omnia que tanguntur canorum aliquid resonant sed tantum corde: cetera tamen in toto cythare corpore. ideo facta sunt. ut esset ubi necteretur et quo tenderetur illa que ad cantilene suavitatem modulaturus est artifex: ita in hys propheticis narrationibus que obteguntur. aut aliquid sonant in significatione futurorum: aut si nichil sonant: ad hoc interponuntur. ut sit unde illa significantia tamquam sonantia connectatur. Has autem rerum gestarum figuras. de misticis thezauris sapientum ut prodiximus depromentes: in unam formam compendio brevitatis contraximus. In quibus lector non nostra leget: sed veterum. Quod enim ego loquor. illi dicunt: et vox mea. ipsorum est lingua. Scripta itaque sunt ab auctoribus. origene.

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DUESSELDORF

victorino. ambrosio. ieronimo
cassiano. augustino. fulgentio. ac
nostri temporis insignis eloquentie gre
gorio. Explicit prefatio. Inci
pit capitulo genesis. Capitulum.

Dremissio operis primi
ab exordio mundi usque
ad expulsionem hominis
de paradiso. ii. De operibus sex di
erum. iii. De paradisi conditione vel
hominis. iiii. De preceptis dei et persua
sione serpentis. v. De peccato pri
morum hominum sive supplicio. vi
De caym et abel eorumque progenie.
vii. De archa sive de diluvio
mundi. viii. Item de noe et benedic
tionibus eius ad filios. ix. De nem
broth gigante et confusione linguarum.
x. De egressu abrahe a calde
is. xi. De victoria abrahe et de
melchisedech. xii. De sacrificio
abrahe et promissione dei. xiii. De
zara et circumcisione abrahe. xiiii.
De tribus viris qui venerunt ad ylicem
mambre. xv. De zodomis et de
loth et filiabus eius. xvi. De abime
lech qui zaram voluit ducere uxorem.
xvii. De nativitate ysaac et ex
pulsione agar cum filio. 18. De e
o quod obtulit abraham filium suum.
19 De ysaac et rebecca. xx. De ce
thura sive de morte abraham. xxi
De eo quod vidit abymelech ysaac
ludentem cum rebecca. xxii. De puteis
quos fodit ysaac. xxiii. De esau
et iacob. 24 De scala quam in

visione iacob vidit et reliqua. xxv.
De lia et rachel et duabus famula
bus. xxvi De fuga iacob et rach
el que furata est deos patris sui. xx
vii De lucta iacob cum angelo. xxviii
De dyna et partu rachel et in
cestu ruben. xxix De iuda quan
do dormivit cum nuru sua. xxx
De hystoria ioseph. xxxi. De bene
dictionibus patriarcharum. Hec Ge
nesis sive bresyth prenotatio.
Premissio operis ab exordio mun
di usque ad expulsionem hominis de

Creatura [celi et terre] primo capitulo
celi et terre quomodo
hystorialiter ab ex
ordio principii condita
sit legitur: sed qualiter in ecclesia spiri
taliter a doctoribus accipiatur: intelligamus.
In principio creavit deus ce
lum et terram. Principium est
christus: sicut ipse in euangelio
ait. Ego sum principium: qui et loquor
vobis. In hoc ergo principio creavit deus
celum. id est spirituales. qui celestia me
ditantur: et qui sunt in ipso. Creavit et car
nales: qui terrenum hominem necdum de
posuerunt. Terra autem erat inanis
et vacua. Terra scilicet carnis nostre ina
nis erat et vacua: priusquam doctrine
acciperet formam. Et tenebre erant
super faciem abyssi: quia delictorum ce
citas. et ignorantie profunda obscu
ritas. corda nostra tegebat. Et spiritus
domini ferebatur super aquas. Spiritus au
tem domini super cor nostrum tenebrosum et
fluidum. quasi super aquas iam super

carnales et celestes homines.

terra conditionis manifestante g[r]acia.

ferebat͛: in quo subsistētes req̄
escerem⁹: aut q̄ viui cerem͛,
flati: ⁊ cui⁹ vnda abluerem͛.
De opib⁹ sex dieꝝ · opa p̄ce
Dixit quoq̄ de⁹ · cⁱ
fiat lux: id ē̄ illūia
tio credulitatis appa
reat. Prima em̄ die lucē fidi
dedit⁹ q̄ pria ē ī ꝯūsiōe fides:
vn̄ et ip̄z p̄mū ī p̄ceptis māda
tū ē. Dn̄s īquit de⁹ tuus: de⁹
vnus ē. Propt͛ quā fidē ip̄e dn̄s
etiā visibilit͛ ī mūdo apparē vo
luit. Jā tūc ds̄ iuxta p̄sciētie sue
grāz diuisit iustos id ē filios dei
⁊ lucis a ~~tenebris~~ peccatorib⁹ taq̄
a tenebris ⁊ istos vocās diē: illos noc
tē. Nā q̄ lucis nōie iusti appel
lāt͛: audi aplm̄. Fuistis q̄ñdo
aliquādo tenebre: nūc aūt.
lux ī dn̄o. Opus scde c m
Deinde secunda die dis
posuit de⁹ firmamētū:
id est solidamētū sacrarū scriptu
rarū. firmamētū em̄ ī ecca
scriptie diuine ītelligit͛: q̄
celū plicabit sicut liber. Dis
creuitq̄ sup hoc firmamēto a
quas. id ē celestes populos āge
loꝝ. q̄ nō opus habet h͛ suspi
cere firmamētū. vt legē legē
tes audiāt verbū dei: vidēt e
nī eū semp ⁊ diligūt. sed sup
posuit ip̄z firmamētū legis
sue. sup infirmitate īferioꝝ po
puloꝝ: vt ibi suspiciētes cogn͛
scāt. qualiter discernāt. int͛
carnalia ⁊ sp̄ualia: quasi īt͛
aquas supiores ⁊ īferiores. Opus diei tcie.
Post hec. die tercia col
legit ī vnū aquas īfe
riores salsas. hoc ē hoīes īfide
les. qui cupiditatū tēpestate ⁊
temptationū carnaliū fluctib⁹
quatiūt͛: et ī seipsis q̄si amari
tudo īcludūt͛. Segregauitq̄ ab
eis aridā populū sʒ fonte dei
sitiētē: affixitq̄ deisc supborū
limites ⁊ coercuit eos. ne tur
bulētis īq̄tati suarū fluctib⁹
aridā id est aīmā sitiētē deū
ꝯturbet. liceatq̄ ei germīare
bonorū operū fruct⁹: s̄m gen⁹.
p̄ximū diligēs ī subsidiis necessi
tatū carnaliū. h̄ns in sesemē se
cundū similitudinē. vt ex sua
īfirmitate ꝯpatiat͛ ad subue
niēdū īdigētib⁹: producēs q̄ lig
nū forti robore ⁊ fructiferū. id ē
benificū. ad eripiēdū eū qui
īiuriā pātitur de manu po
tētis: ⁊ prebēdū ptectiōis vm
braculū vālido rōbore iusti
iudicij. Opus diei q̄rte.
Deinde quarta die emi
cuerūt lumīaria. fir
mamento legis īfixa: id ē euā
geliste. doctores. et scriptie sc̄e
disputādo coherētes: et omib⁹
īferiorib⁹ lumē sapie demōstrā
tes. Pdyt etiā simul et cetera
micātiū syderū turba. id est
in ecclesia diuersarū vtutū nūe
rositas: q̄ in huiꝰ vite obscuri

[Left margin: prima die creat lux fidei · iusti lux impii tenebre · firmamentum in libro scripture]

[Right margin: divisio fidelium a infidel. · coercent mali ne nocent bonis. · ut ita boni faciant germinare · luminaria ecclesie et regula doctores eius · diverse virtutes in ecclesia et cetera micantia sidera]

tate magis ī nocte refulgētes. diu
dāt ī hoc firmamēto scripture.
sensibilia. 𝕫 intelligibilia. q̄si īter lu
cē pfectorū 𝕫 tebras puulorū. 𝕫 sit
cut ī signis v̄tutū 𝕫 miraculoȝ:
sicut (sint) etiā ī tēpora 𝕫 ī annos. q̄ p
dicatores ꝓpiis tēporibꝰ viuūt 𝕫 trā
seūt: verbū aūt dn̄i manet īet
nū. Quare aūt p̄mo terra ger
minauit. deinde facta sūt lumīaria.
nisi q̄ pꝰ opa bona venit illumīatio
lucis ad ↄtēplādū speciē sup̄ne v̄
ritatis.

Opus diei q̄nte

Iter hec die quīta facta sūt ī a
quis reptilia animarū viuarum.
hoīes scȝ renouati ī vitā: p bap
tismi sacramētū. Facta sūt 𝕫 vo
latilia: id ē sc̄e aīe ad sup̄na vo
lātes.

Opus sexte diei.

Post hec die sexta. pro
duxit terra animā vi
uā: quādo caro nr̄a abstinēs ab
operibꝰ mortuis. viua virtutū
germina p̄turit. secūdū genꝰ
scȝ suū. id est vitā imitādo sc̄oȝ:
sicut aplūs ait. Imitatores mei
estote. Secūdū nr̄ȝ quippe genꝰ
viuiꝰ: quādo ī ope bono sc̄os
viros q̄si p̄ximos imitam̄. De
inde ꝓduxit terra bestias. ho
mīes ī potentia rerū: siue fero
citate sup̄bie. Similiter 𝕫 pe
cora: fideles ī simplicitate vite
viuētes. Serpētes quoq̄ innox
ios: sc̄os scȝ viros. astutie
viuacitate bonū a malo dis
cernētes: et ī quantū fas ē: rep
tādo scrutantes terrena. p q̄ ī
telligāt sempiterna: nō illos
venenosos. q̄ se ī huiꝰ mūdi
terrenis cupiditatibꝰ collocāt.
Post hec fecit d̄s hominē ad
imaginē suā. pfectū scȝ virū:
qui nō queliblȝ sc̄oȝ virorū
imitando. sed etiā veritatem
cōtēplabiliter īluēdo. opetᵃ ius
titiā vt ipsam ītelligat 𝕫 se
quatᵃ: ad cuiꝰ imaginē factꝰ
ē. secūdū veritatē. Iste etiā ac
cepit ptātē. pisciū maris. et
volatiliū celi: pecoruq̄ fera
rū quoq̄ atq̄ repētiū. q̄ spū
alis quisq̄ effectꝰ 𝕫 deo silis fc̄s.
secūdū apostolū iudicat oīa: ip
se aūt a nemīe iudicatᵃ. Quod
vero sequitᵃ. masculū 𝕫 feminā
fecit eos. spūales ī eccl̄ia. et obedi
entes ostendit. q̄ sicut viro sub
dita ē mulier: sic spūali 𝕫 p
fecto viro. obediens ē is q̄ minꝰ
pfectꝰ est: sicut ait apostolus.
Rogamꝰ vos fr̄es. vt cognosca
tis eos. q̄ in vobis laborant:
𝕫 presūt vobis ī dn̄o. Dicitur
enī eis. crescite et multiplicamī:
siue ī linguis. siue ī spūalibꝰ ī
telligētie gradibꝰ. 𝕫 vt dominetᵃ
rōnis ītellectu oīū carnaliū p
turbationū: quasi īsensibili
ū aīantiū. Omnē aūt her
bā seminalē. 𝕫 oē lignū fruc
tiosū. qd̄ hominibꝰ datū est
ī escam: fideles sūt. de obla

tionib⁹ suis sanctorũ necessita
tib⁹ cõmunicantes. Vñ ait
apls. Nã si ĩ spũalib⁹ parti
cipes fcĩ sũt gẽtiles: debẽt ⁊ ĩ
carnalib⁹ ministrare eis. Hec
sũt fructifera ligna. In istis
ergo gradib⁹ tanq̃ ĩ qbusdã di
ebus. vespera est ipa pfciõ singu
lorũ operũ: et mane ĩchoatio se
quẽtiũ. Post istorũ itaq̃ q̃si sex
dierũ opa bona valde. sperat hõ q̃
ẽe mẽtis cõstitut⁹ ĩ spũali paradi
so q̃ significat vita beata ubi fõs
ẽ sapiẽtie diuis⁹ ĩ quatuor ptes
virtutũ. ubi cedat lignũ vite gra
cia. ubi utiles disciplinas mor
q̃si fructus lignorũ carpat. Est
nãq̃ paradisus: vita beatorũ. Q̃
tuor flumĩa: quatuor virtutes
ligna ei⁹ oẽs utiles disciplĩe. ligno
rũ fruct⁹: mores põz. lignũ vi
te: ipa bonorũ oĩz mater. sapiẽ
cia ẽ de qua scriptũ ẽ: salomoẽ di
cẽte. Lignũ vite ẽ his: q̃ apphẽdũt
eã: et q̃ tenuerit eã beat⁹. Lig
nũ sciẽtie boni ⁊ mali: trãsgres
sio ei⁹ mãdati. experimẽtũ veri
tatis. parit et erroris. Hactenus
sex dierũ opa q̃lit ĩ ecclesia spũ
alit̃ ĩtelligãtur: explicata sũt. De
inde qd in figura seculi signifi
cet: subiciẽdũ ẽ. Sex dieb⁹ cõsu
mauit ds oĩa opa sua: et ĩ sep
timo requieuit. Sex etatib⁹ huma
nũ gen⁹ ĩ hoc sclo p successiões
tẽporũ dei opa instituit. q̃rũ pma
est ab adam usq̃ ad noe. Sc̃da
a noe ad abrahã. Tercia ab ab
hã usq̃ ad dauid. Quarta a da
uid usq̃ ad transmigratiõez ba
bilonie. Quinta deĩn usq̃ ad hũa
lẽ aduẽtũ dñi nr̃i ihũ xpi. Sex
ta q̃ nũc agit usq̃ q̃ mũd⁹ fini
at: donec excelsus veniat ad iu
diciũ. Septĩa vero ĩtelligit ĩ re
quie sanctorũ. q̃ ~~secunda~~ vespã sez
nõ hʒ: qr eã iã null⁹ tmin⁹ clã
det. Pgam⁹ g° breuit p has oẽs
mũdi etates et replicãtes ordiẽz
tẽporũ: eoz mistice differẽcias
distinguam⁹. Primo enĩ sclo fact⁹ ẽ
tanq̃ lux hõ ĩ paradiso. ĩ qua eta
te. filios dei ĩ lucis noĩe. diuidit
ds a filijs hoĩz q̃si a tenebris: fitq̃
hui⁹ diei vespa diluuiũ. Secũ
dũ seculũ factũ ẽ q̃si firmamẽtũ
ĩter aq̃s et aquã. archa utiq̃ illa
q̃ natauit int pluuiã et maria.
Hui⁹ vespera fit cõfusio liguarũ.
Terciũ seculũ factũ ẽ. q̃n do sepa
rauit populũ suũ a gẽtib⁹ p a
braha: discernẽs eũ q̃si aridã ab
aquis. ut pferret germẽ herbarũ
atq̃ lignorũ. id ẽ sanctos ⁊c. et fruc
tũ sanctarũ scripturarũ. Hui⁹
vespa fuit pctĩ ⁊ malicia pessimi
regis saul. Inde quartũ seculũ
cepit a dauid: quãdo cõstituit de⁹
luminaria ĩ firmamẽto celi id ẽ.
splẽdorẽ regni tanq̃ solis excellẽ
ciã. et ĩ lunẽ specie soli obtẽperã
te tanq̃ synagogã: et stellas prin
cipes ei⁹. Cui⁹ etatis fit vespera
ĩ pctĩs regũ: qb⁹ gẽs illa meru
it captiuari in babilonẽ. Porro

quīto seculo. id est trāsmigracōe babilonie. facta sunt quasi anīa lia ī aq̄s. et volatilia celi: q̄r tūc iudei ī gētes tanq̄ ī mari viuere ceperūt. Nec habebat stabile locū: tanq̄ volātes aues. Huius diei vespeā ē q̄si multipli catio peccatorū ī populo iudeo rū: q̄ndo sic excecati sūt: vt e tiā dñm nō possēt agnoscē. Iā sextū seculū fit: ī aduētu dñi nostri ihū xpi. Nā sicut ī il la sexta die p̄m⁹ hō adā de li mo terre. ad imaginē dei for mat⁹ ē: sic ī ista sexta seculi etate. secūdus adā. i. xp̄c ī car ne de maria v̄gīe nat⁹ ē. Ille ī aīā viuētē: hic ī spū viuifi cātē. Et sicut ī illa die fit aīa viua sic et ī isto seculo vitā desiderātes eternā. Et sicut ī illa sexta die serpētū et fe rarū genera terra p̄duxit: ita et ī hac sexta etate seculi. gētes vitā appetētes eternā ecclesia generauit: que etiā sensū vas ostēsū petro manifestauit. Et quēadmodū ī illa die creati sūt masculus et femina: sic et ī is ta seculi etate: manifestati sūt xp̄c et ecclesia. Et sicut p̄poni t̄ hō ī die illa pecorib⁹ serpē tib⁹ et celi volatilib⁹ ita xp̄c ī hac etate. gētib⁹. populis. et nationib⁹. vt ab eo regant̄. vel carnali ɔcupiscētia dediti. sicut pecora. vl' terrena curiositate

obscurati sicut serpētes. vel ela ti supbia q̄si aues. Et sicut ī illa die pascit̄ hō. et aīalia q̄ cū illo sūt herbis seīalib⁹ et lig nis fructiferis. et herbis viri dib⁹: sic ī ista etate spūalis hō q̄ bon⁹ minister ē ihū xpi. cū ipso populo spūalit̄ pascit̄ scāꝝ scp̄ turarū alimētis. et lege diuīa: ad ɔcipiēdā fecūditatē racionū atq̄ sermonū tanq̄ herbis seīa lib⁹: parti ad vtilitatē moꝝ ɔuersatiōis huāne tanq̄ lignis fructiferis: parti ad vigorē fidi spei et charitatis ī vitā etnā tanq̄ herbis viridib⁹ q̄ nullo es tu tribulationū arescūt: sed vt spūalib⁹ cibis. sic istis alimē tis pascit̄. vt multa ītelligat: carnalis aūt id ē puul⁹ ī xp̄o tanq̄ pec⁹ dñi. vt multa credat q̄ ītelligēre necdū p̄t. tamē eos dē cibos oīs hn̄t. Huius autē etatis q̄si vespera vtinā nos nō īueniat. Illa ē eñ de q̄ dñs ait. Putas veniēs fili⁹ hoīs: īue niet fidē sup terrā. Post istā vesperā fiet mane: cū ipse dñs ī claritate ventur⁹ ē: et r̄quiescēt cū xp̄o ab oīb⁹ operib⁹ suis: hy quib⁹ dictū ē: estote pfēi sic et p̄r vr̄ q̄ ī celis ē pfectus ē. Ta les eñ faciūt opa bona valde. P⁹ talia eñ opa. sperāda ē re quies ī die septīo q̄ vesperā nō hʒ. Sequit̄ hic recapitulaº vniuerse condite creature. Iste

generatioes celi et terre quado
create sut. i die q fecit de' celu
et terra et oe virgultu agri.
omeq herba regiois. anqm erit
sup terra. Superi' septe di
es enumeata sut: nuc vn' dies
dicit: quo fecit deus celu et tra
et ome herba regiois et oe virgl
tu. Huj' diei noie fr'es prophetam
oe teps h' vite significat i q ce
lu et terra factu est: id e i q crea
ture visibiles disponut. adminis
trat atq existut. Sz qd sibi vult
q nuc noiato celo et terra. adicit
virgultu agri. et herba regiois.
et tacuit cetera q sut i celo et i tra
vel i mari. nisi q p virgultu a
gri inuisibile creatura. demo
strat itelligi. sicut e aia. Vic
ta aut e virgultu propt vigore
vite: herba propt eade vita nuq
marcescete. Dem qd addidit
anq eet sup tra: itelligit an
q aia peccaret. Terrenis em cu
piditatib' sordidata: tanq sup
terra nata. vel sup tra ee recte
di. Vn adicit. Nodu em ds
pluerat sup tra. Quasi apte
dicet. Anq peccaret aia nodu
nubib' scripturaru pluuia
doctrine. dns ad aiaz irriganda
descedeat. Nodu propt hoiez q e t
ra dns nr nubilu carnis nre
assumpserat: p qd ymbre sci eu
angelij largissimu ifudit. Qd
vero subiunxit. et ho no erat q
operaret tra: itelligit q nul
lus ho operat' e virgine i vn nat' e xpc
Ipse est em lapis de mote abscis' si
ne manib'. i. absq coitu et humano seie
de virginali vtero qsi de mote humane
nature et substantia carnis abscis'.
Sz fons ascedebat de tra irrigans
vniusa supficie tre. Terra mat'
virgo maria rectissie accipit' et de q
scriptu e: aperiat terra. et ger
minet saluatorez. Qua tra irriga
uit spus scs: q fontis et aq noie
i euangelio significat. Formau
igit' ds hoiez de limo terre. Ide
fact' e xps iuxta q ait apls ex se
mine dauid fr'es carne tanq de limo
tre. Et ispirauit i facie e' spi
raculu vite: vtiq ifusioez sci sps
q operat' e hoiem xpz. Et fact' e ho
i aiaz viuete. sal' vt q pfus erat ds
pfus credet' et ho. De parad' codicione
Plantauerat aut dns l'hoia c
ds paradisu voluptatis a z
principio. Paradis' e em
Dic ei de illa legit' i catias canticorum
hort' coclus' soror mea. A pna
paradis' platat': q eccla catholi
ca a xpo q e principiu oiz codita ee di
noscit'. Fluui' de paradiso exies
imagine portat xpi de paterno fo
te fluetis: q irrigat ecclesia sua v
bo pdicatiois et dono baptismi. De
quo bn p pphetā dicit'. Dns ds nr
fluui' glos' exhibes i tra sitiete.
Quatuor aut paradisi flumia q
tuor sut euangelia: ad pdicatioez
i cunctis getib' missa. Ligna fruc
tifera: oes sci sut. fruct' eoz: opa

Maria V. terra irrigata

Ecclia paradysus

Chrs fons egrediens

quatuor Euglia quatuor flumina

coram. Lignum vite. sanctus sanctorum utique
Christus: ad quem quisque si porrexerit ma
num vivet in eternum. Lignum autem scientie
boni et mali proprie est voluntatis arbit
rium quod in medio nostri est positum ad di
noscendum bonum vel malum: de quo qui dere
licta gratia dei gustavit morte mo
rietur. Tulit igitur deus hominem et posu
it eum in paradisum. Assumpsit deus
caput | carnem et fecit ecclesie. ut operaretur
et custodiret illum. et ut volun
tate patris ex omnibus gentibus eccle
siam adimpleret: atque impleretur
sermo quem dominus dixit. Ego ser
vabam eos in nomine tuo. quos de
custodivi | disti michi. Dixit quoque deus. Non
est bonum esse hominem solum:
Arguitur heretica qui Christum solum
hominem putat. et non esse deum.
Faciamus ei adiutorium simile.
quia in ipso homine suscepto ecclesia
deo copulata est. Appellavit ~~autem~~
autem adam nominibus suis cuncta ani
mantia. et volatilia celi. et
bestias terre. significans quod salve | gentes
fierent in ecclesia. et per Christum non
erant accepte quod prius non ha
buerant: sicut scriptum est. Et voca
bo servos meos nomine alio.
Adam vero non inveniebatur eius ad
iutor similis. utique quoniam quivis
fidelis et iustus sit quisque: Christo
pr | tamen equari non ~~possit~~. Ubi enim
inquit moyses filius tibi in domino
domine: Nam et david ait. Speci
osus forma pre filiis hominum. Neo
enim potuit a morte genus huma

num liberare. et ipsam mortem su
perare nisi Christus. Sicut apocalipsis ait
Nemo inventus est dignus. neque in
celo neque in terra neque infra terram
aperire librum. Inmisit ergo deus so
porem in adam. Cumque obdormisset
tulit unam de costis eius. et edi
ficavit costam quam tulerat de
adam in mulierem. Dormivit adam
et fit illi mulier de latere. quia
patitur Christus. dormit in cruce. pun
gitur latus lancea. et profluunt sacra
menta. ex quibus formatur ecclesia.
Hanc dormitionem cantat per prophe
tam dicens. Ego dormivi et que
vi. et resurrexi: quoniam dominus sus
citavit me. Idem. ¶ Et posuit
carnem pro ea: sicut et Christus carnem
suam moriendo posuit in pati
bulo crucis pro ecclesia. ¶ Dixitque
adam. Hoc nunc os ex ossibus meis.
et caro de carne mea. quia sunt
sancti spirituales et fortissimi in temp
tationibus. sunt nimirum perfecti. u
trique unum corpus Christi sunt et una
ecclesia. ¶ Hec vocabitur virago.
quia de viro sumpta est. Sic a Christo
ecclesie nomen datum est Christianum.
quia de latere eius sumpta est. Hec ergo
omnia facta sunt in figura que erant in certa
profutura. ¶ Quamobrem relinquet
homo patrem suum et matrem. et adhe
rebit uxori sue. et erunt duo in car
ne una. Hec in mysterio. Apostolus | tas
ait. Ego autem dico in Christo. et in
ecclesia. Ergo quod per hystoriam con
pletum est in adam. per prophetiam

ex latere dormientis in cruce formata ecclesia

virago a viro Christiani a Christo

significatur in christo. Qui reliquit patrem cum dicit. Ego a patre exivi et veni in hunc mundum. Reliquit et matrem. id est synagogam veteri testamento carnaliter inherentem. Que illi erat mater ex semine David secundum carnem. Et adhesit uxori sue. i. ecclesie: ut pace novi testamenti essent duo in carne una. Quia cum sit deus apud patrem per quem facti sumus: factus est per carnem particeps noster. ut illius capitis corpus esse possimus. ¶ Post hoc vocatur eva vita et mater viventium. que de viri sui latere facta est. Et dicit dominus in evangelio. Si quis non manducaverit carnem meam et biberit sanguinem meum: non habet in se vitam.

De precepto dei et persuasione serpentis. c. m.

Tam de hoc precepto. quod accepit figuraliter christus nos accepimus in illo: quia unusquisque christianus non incongrue gestat personam christi: dicente ipso domino. Que fecistis uni ex minimis istis: mihi fecistis. Dixit ergo illi. Ex omni ligno paradisi comede. de ligno scientie boni et mali ne comedas. Precipit enim nobis ut fruamur omni ligno paradisi: quo significantur spirituales delicie. Fructus autem spiritus est caritas. gaudium. pax. patientia. longanimitas. bonitas. benignitas. mansuetudo. fides. modestia. continentia. castitas. sicut dicit apostolus. Et non tangamus lignum in medio paradisi plantatum scientie boni et mali. id est non velimus superbie de natura arbitrii nostri que media est: ut decepti per scientiam experiamur et malum. Serpens autem ille sapientior omnium bestiarum indicat dyabolum. Qui inde serpens dicitur: quia volubili versetur astutia. Sed quidem quod ipse per mulierem decepit. et non per virum: Quia non potest ratio nostra seduci ad peccandum nisi precedente delectatione carnali infirmitatis affectu. que magis debet obtemperare rationi tanquam viro dominanti. Hoc enim in unoquoque homine geritur in occulto quodam secretoque coniugio. Suggestionem quippe serpente accipimus: mulierem vero animalem corporis sensualitatem. rationem autem virilem. Ergo quando oritur mala suggestio: quasi serpens loquitur. Sed si sola ~~ob lectatio~~ cogitatio oblectetur illius suggestionibus. et refrenante ratione consensus expleri operibus non succedat. sola mulier videtur comedisse illicitum. Quod si ipsum peccatum etiam et mens perpetrandum decernat: iam vir deceptus est: iam mulier cibum dedisse viro videtur. Illecebre enim consentire: de ligno prohibito manducare est. Tunc quippe a vita beata tanquam a paradiso expellitur homo. peccatumque ei imputatur: etiam si non subsequitur effectus. Quia et si non est in factis culpa: in consensione tamen rea tenetur.

vide serpens dicitur diabolus

quia decepit per mulierem et non per virum

ratio decipitur per delect. carnal.

per serpentem decipientem apprime illegit hereticus decipiens, eadem ...

ꝯsciētia. Hec ſm anagogen.
Ceterū iuxta methaforā potest
callidus serpens iste hereticorum versu
tiā designare. Nonulli em loq
cius atq; subtilis pmittūt il
licita curiositate secretorū ada
pciōz. atq; sciāz boni et mali.
et in xpo hoīe tāq in arbore q̄
plātata ē ī medio padisi eā
dmo sciētiā demitāre. Con hūc
serpentē clamat apls cū dicit.
Metuo ne sicut serpens euam se
duxit astutia sua: sic sensus
vři corrūpant̄. Seducūt aūt
verbis hꝰ serpentis carnal' mā
ꝯcupiā. et p illā decapit nō xpo
sed xpianꝰ. Dicit ꝯ iste ad mu
lierē. Cur precepit vobis deus
vt nō comederetis ex omni ligno
padisi. Dicet hereticorū curio
sa cupiditas. sic praui pdica
tores ad diligendā erroris fal
laciā auditorū carnaliū corda
succedūt. dicentes. Cure fugitis
scienciā hrē latentē. Noua 7
semp exqīrite. boni maliq;
sciāz penetrate. Vn̄ apd salo
monē mlr illa hereticorū pez
tenēs. dicit. Aque furtiue Dulciores st̄. 7 pa
nis absconditꝰ suauior. Sub
iecit deinde idē serpens. Scia
cūq; die comederitis statī apī
ent̄ ocli vři: et eritis sicut dij
scientes bonū et malū. Dicit et
os gnālit̄ hetica dimitatis me
ritū pfitent̄: atq; sāe polli

citatione decapiūt. et reprehē
dētes eos q̄s simplr credetes īue
niūt. Et q2 omo carnalia p
suadet: q̄i ad carnaliū odorū
adapciōz conant̄ adducē. ut ī
tior ocls obscuret. De pcto
Vidit igr pmorū pntū su
mlr q2 bonū supplicio v.
eēt lignū. tulitq; de fructu eiꝰ
et comedit. Mulier comedit an
tea. nō vir: ideo q2 faciliꝰ car
nales psuadent̄ ad pctī: nec
tā velocit̄ spūales decipiunt̄.
Et dedit viro suo. et comedit
vterq;. q2 post delectacōz car
nal' ꝯcupiscētie. cuā īō nostr̄
subiacet ad peccādū. ¶ Cūq;
ꝯgnouisset se eē nudos. cōsue
iūt folia fici. et se detexert. Fo
lijs fici se cotegūt: q̄ scdm asꝑ
perū ꝯplectunt̄. qui prurigine
voluptatis carnal' vrūnt̄. q̄
decepti hetica prauitate. 7 gīa
dei nudati. tegumēta medaci
orū tāq folia fici colligūt. faci
tes sibi succinctoria prauitatis.
cū de dnō vl ecclīa merūnt. ¶ Cū
q2 audisset vocē dei deambulātis
in padiso ad aurā pꝰ meridiē.
Deambulat ds in illis et nō stat.
q̄ stabiles ī preceptis nō pseuant.
Et bn̄ ad aurā post meridiē.
q2 iā ab eis aufert̄ lux ferue
cior vitatis. appropinquātibꝫ
errorū tenebris. ¶ Abscōdert
se a facie dei ī medio ligni pa
disi. In medio naq; ligni se

caro trahit spiritum ad pecc.

heretici folia fici ... ad tegendum se

De pcto primorum parentum supplicio ca v

abscondit: quia ausi a precepto
creatoris in errorem atque arbi
trij sui voluptatibus deducti.
Vocavitque deus adam dixitque ubi
es? Hic ostendit quod si qui a fide
vel bonis operibus ad mendacia
sua desideria que labuntur. hos
despicit illos deus; sed adhuc ut
redeat per penitentiam vocat. quia
non vult mortem peccatoris; sed ut
convertatur et vivat. Ergo non est
desperandum quibuslibet peccatoribus
dum et ipsi in ipsis ad spem indulgen
tie provocantur. Dixit ad prius her
serpenti. Maledictus eris inter
omnia animantia: super pectus tuum
et ventrem gradieris. Nomine pec
toris significatur superbia mentis:
nomine autem ventris significant de
sideria carnis. His enim duabus
rebus serpens dyabolus per eos quos
vult decipere. id est aut terrena
cupiditate et luxuria. aut superbie
insana ruina. Et terram man
ducabis. i. ad te pertinebunt quos
terrena cupiditate decipis omni
bus diebus vite tue. i. omni tempore.
quo agis hanc potestatem ante illam
ultimam penam iudicij. Inimi
citias ponam inter te et mulierem.
et semen tuum et semen illius. De
mente dyaboli perversa suggestio est:
semen autem mulieris fructus est boni
operis. quo perverse suggestioni
resistitur. Ipsa caput illius con
terit: si cum mens in ipso initio
male suggestionis excludit.

Ille insidiatur calcaneo eius: quia
mentem quam prima suggestione
non decipit. decipere in fine conten
dit. Quidam autem hoc quod dictum est.
Inimicitias ponam inter te et mu
lierem de virgine in qua dominus natus est
intellexerunt. eo quod ex ea dominus nas
citurus ad inimicum devincendum et
mortem cuius ille auctor erat de
struendam promittebatur: unde in da
uid scriptum est. De fructu ventris tui
ponam super sedem tuam. Mulier illud
quod subiectum est. ipsa conteret caput tuum
et tu insidiaberis calcaneo eius.
hoc de fructu ventris marie quod est
christus intelligitur. id est tu eum sup
plantabis ut moriatur. sed autem re
te victo resurget. et caput tuum
conteret quod est mors. Dicit david
dixerat ex persona patris ad filium.
Super aspidem et basiliscum ambu
labis: et conculcabis leonem et dra
conem. Aspidem dixit mortem. ba
siliscum peccatum. leonem antichristum.
draconem dyabolum. De pena autem
mulieris quod significat. quod ei dixit.
In dolore paries filios. nisi quia
voluptas carnis cum aliquam ma
lam consuetudinem vult vincere. pa
titur in exordio dolores. atque i
ta per meliorem consuetudinem pa
rit bonum opus quasi filios. Et ad
virum adiecit. et conversio tua ad
virum tuum. et ipse dominabitur tui hoc
significat. quod illa voluptas car
nalis que cum dolore fluctuabat
ut faceret consuetudinem bonam iam

diabolus insidiatur calcaneo quia quod non potest in principio decipere in fine decipit.

illo tempore

vel per calcaneum intelligitur ... quia fuit in virginitate de quo ... hic semper ... diabolus ... insidiatus et ... sed confregit caput diaboli ...

in dolore parturies bona opera

ipsis erudita doloribus cautior
fit. et ne contuat obtēperat viri.
et libent' seruit qui viro iubente.
Vocatur que de hīt mat' viuorum. i.
iterum factorum: quibus contraria sunt peccata.
quae nōie mortuorum significant.
Iam vero per sententiam quae in virum infert.
ratio nimirum arguitur: quae et superata
peccati concupiscentia seducta est. et a pa
radiso bītudis remota hīt ma
ledictiones tiene operationis.
habz et dolores temporalium curarum.
quasi spinas et tribulos. Sic tamen
dimittitur a paradiso bītudinis
ut operetur terram: id est ut in corpore
isto laboret. et colligat sibi
meritum redeundi ad vitam beatam.
que paradisi nōie significatur. pos
sitque aliquando manum porrigere ad
arborem vite. et viuere imperpetuum.
Manus autem porrectio bene sig
nificat crucem pme. per quam vita
eterna recuperatur. Accepit etiam
tunicam pelliceam diuino iudicio.
quo nōie corporis mortalitas sig
nificatur. in hystoria. In allego
ria autem carnalibus sensibus ab
stractę voluptates. quae carnaliter
viuentem diuina lege consequuntur et
contegunt. Qui si aliquando ad deum se
conuertit per flammeam frameam. i.
per temporales tribulationes peccata
sua cognoscendo et gemendo. et
per cherubim. i. plenitudinem sciencie
quod est caritas. perueniet ad ar
borem vite xpm. et viuet imper
petuum. Cherubim namque plenitudo
sciencie interpretatur. Framea vero versatilis
posita ad custodiendam viam ligni
vite. temporalis pene intelligitur.
Nemo enim potest peruenire ad arborem
vite. nisi per has duas res: tole
rantiam videlicet molestiarum. et sciencie
plenitudinem. i. per caritatem dei et
proximi. plenitudo enim legis caritas est.

De caym et abel .ii.

Adam vero cognouit ca. vi.
uxorem suam: quae concepit
et peperit chaym. Rursusque pe
perit fratrem eius abel. Natiuitas
duorum filiorum adam. similitudinem
habet duorum populorum. qui erant diuersis
temporibus ad fidem venturi pari opere.
et dissimili caritate erga deum.
Fuit autem abel pastor ouium. et
chaym agricola. Sed sicut chaym
ex terre fructibus reprobatur. abel
autem sacrificium ex ouibus et earum
adipe suscipitur: ita noui testamenti
fides ex innocentie gratia laudans
deum. veteris testamenti terrenis operi
bus anteponitur. ¶ Dixit deus ad
chaym. Si recte offeras et recte
non diuidas peccasti. utique: quia
et si antea iudei recte illa fece
runt: in eo tamen infidelitatis rei
sunt. quod xpo veniente iam tempus no
ui testamenti a tempore veteris testamenti
non distinxerunt. Nam si obtemperas
set chaym deo dicenti. quiesce. sub
te erit appetitus eius. et tu domina
beris illius. ad se vertisset peccatum
suum. sibi hoc tribuens et confitens
deo. ac sic adiutus per indulgentie

[Marginal notes, later hand: "ante paradisum posuit versatilem gladium quia per tribulationes pervenitur ad paradisum"; "tunica pellicea est mortalitas ..."; "per Cain et Abel duo populi ... innocentia ... alterius terrenis operibus"]

(suo)
gracia ipse peccato dominaretur. non illo
sibi dominante. servus peccati fieret occi
derit innocentem. Sic et iudei in quorum
hec figura gerebantur. si quievissent a
sua perturbatione. et tempus salutis
per graciam in peccatorum remissione cognos
centes. audissent christum dicentem. non
veni vocare iustos. sed peccatores in
penitenciam: tunc ad se converteret peccatum
suum in confessione: sicut in psalmo scriptum est.
ad medicum dicentes. Ego dixi domine
miserere mei: sana animam meam quia
peccavi tibi: eidemque peccato quod diu ad
huc erat in eorum mortali corpore.
per spem gracie liberi dominarentur. Nunc
autem ignorantes dei iusticiam et suam
volentes constituere. elati de operibus
legis. non humiliati de peccatis suis
non quieverunt: sed offenderunt in la
pidem offensionis. et exarserunt
invidia adversus christum. cuius opera
videntes deo accepta esse. doluerunt.
omnes Itaque post hoc abel minor natu
a fratre maiore natu. Ille in campo.
iste in calvarie loco. Interrogat
deus chain. non tamquam ignorans eum
a quo disceat: sed tamquam iudex reum quem
puniat. et dicit ubi sit frater eius.
Respondit ille. nescire se: nec eius
se esse custodem. Usque nunc quid nobis
respondent iudei. cum eos dei. hoc est
sanctarum scripturarum voce interrogamus de
christo: Illi nescire se christum respondent.
Fallax enim chaim ignorancia: iu
deorum est falsa negatio. Essent autem
quodammodo christi custodes: si christianam
fidem accipere et custodire voluissent

Dicit deus ad chain. Quid fecisti?
Vox sanguinis fratris tui clamat ad
me de terra. Sic arguit in scripturis
sanctis vox divina iudeos. Habet enim
magnam vocem christi sanguis in terra:
cum eo accepto ab omnibus gentibus re
spondetur. amen. Hec vox clara. vox
sanguinis. quam ipse sanguis ex(p)
(ore) mit ex eorum fidelium. eorum sanguine
redemptorum. Dicit deus ad chain.
Maledictus eris a terra. que aperuit
os suum. et suscepit sanguinem fratris tui
de manu tua. Maledictus est enim
populus iudeorum infidelis a terra. id est
ab ecclesia: que aperuit os suum in con
fessione peccatorum accipere sanguinem christi.
qui effusus est in remissionem peccatorum.
eius manu de manu peccatoris nolentis
esse sub gracia. sed sub lege. ut esset
ab ecclesia maledictus. id est ut osten
deret eum eciam maledictum. testifi
cante apostolo. Quicumque enim ex operibus
legis sunt: sub maledicto sunt legis.
¶ Cum operatus fueris eam: non dabit
tibi fructus suos. In ipsa enim terra
quam christus portavit. id est in eius car
ne ipsi operati sunt salutem nostram
christum crucifigendo. Qui mortuus
est propter delicta nostra. Nec tamen dedit e
is eadem terra virtutem suam: quia iusti
ficati non sunt virtute resurrectionis eius.
qui resurrexit propter iustificationem
nostram: qui et crucifixus est ex infir
mitate. sed vivit in virtute dei. Hec
est ergo virtus illius terre. quam non
ostendit impiis et incredulis. Unde nec
respingens eis a quibus erat crucifixus.

apparuit. tanquam chaim operanti ter-
ram. ut granum illud seminaret.
Iudei ad instar Cain profugi et vagi in terra
Vagus et profugus. sive ut in lxx
scriptum est. gemens et tremens erit
in terra. Nullus est qui non videat.
quis non agnoscat in tota terra.
quamque dispersus est ille populus. et
quomodo vagus sit in gentibus et pro-
fugus ab ierusalem. quomodo gemat
amissi merore regni. et tremat
timore sub innumerabilibus populis
christianis. Ideoque respondit chaim ad dominum.
Maior est iniquitas mea quam ut ve-
niam merear. Ecce eicis me hodie
a facie terre. et a facie tua abscon-
dar. et ero vagus et profugus in terra.
Igitur omnis qui invenerit me. occidet
me. Vere inde vagus et profugus
gemit et tremit: ne regno etiam
terreno perdito. ista visibili morte
occidatur. Hanc dicit maiorem cau-
sam. quam illam quia ei terra non dat
virtutem suam. ne spiritualiter moriatur.
Carnaliter enim sapit. et abscondi
a facie dei. id est iratum habere deum. grave
non putat: sed hoc timet ne in-
veniatur et occidatur. Carnaliter ei
sapit. terram operans terram: cuius vir-
tutem non accipit. Sapere autem secundum
carnem mors est: quod ille non intelli-
gens amisso regno gemit. et cor-
poralem mortem timet. Sed quid ei
respondit deus? Nequaquam ita fiet: sed
omnis qui occiderit chaim septuplum
punietur. id est ut septuaginta trans-
tulerunt. septem vindictas exsolvet.
id est auferet. id est non sic quomodo dicis.
non corporali morte interibit genus
impium carnalium iudeorum. Quicumque
eos ita perdiderit. septem vindictas ex-
solvet. id est auferet ab eis septem vin-
dictas quibus alligati sunt propter reatum
occisi christi. hoc toto tempore quod septe-
nario dierum numero volvitur. magis
quod non interiit gens iudea satis appa-
ret fidelibus christianis. sed solam dis-
persionem meruerunt: iuxta quod ait
scriptura. Ne occideris eos nequando obli-
viscantur legis tue. disperge illos
in virtute tua. et destrue eos.
Posuit dominus chaim signum. ut
non eum interficeret omnis qui invenisset eum.
Hoc revera mirabile est. quemadmo-
dum omnes gentes que a romanis sub-
iugate sunt. in ritum romanorum sa-
crorum transierunt. eaque sacrilegia ob-
servanda et celebranda susceperunt.
gens autem iudea. sive sub paganis re-
gibus. sive sub christianis non amisit
signum legis et circumcisionis sue.
quo a ceteris gentibus populisque distin-
guitur. Sed et omnis imperator vel rex qui
eos in regno suo invenit. cum ipso sig-
no eos invenit. nec occidit. Exi-
vit ergo a facie domini et habitavit in
terra naid. quod interpretatur commotio sive in-
stabilis et fluctuans. et sedes in-
certa. Contra quod malum deus rogatur
in psalmo. ne dederis in motum pe-
des meos: et manus peccatorum non
moveant me. Nunc vero iudei. et
omnes qui diversis erroribus contrarii
sunt. resistendo veritati exeunt a
facie dei. id est a misericordia dilectionis. et

vel participationis lucis eius
et habitat profugus in terra commotionis
id est in perturbatione carnali. contra
iocunditatem dei. hoc est contra eden.
quod interpretatur epulatio. ubi est planta
tus paradisus. ¶ Cognovit autem cha
in uxorem suam: et concepit et peperit
enoch. Et edificavit chaim civi
tatem. Unde quod sibi vult per figuram
quod in priorum progenies civitatem in ip
sa mundi origine construxit. nisi quod no
verit impios in hac vita esse funda
tos: sanctos vero hospites esse et pe
regrinos. Unde et abel tamquam peregrinus i
tineris. id est [illegible] non condidit
civitatem. Superna est enim sanctorum civi
tas: quamvis hic pariat cives in qui
bus peregrinatur. donec regni eius tempus
adveniat. ¶ Edificavit (vocavit) autem ex
nomine filii sui enoch. Iste filius in
cuius nomine condita est enoch. i. hieru
salem celestem que interpretatur possessio.
significat civitatem istam et initium
et finem habere terrenum. ubi nichil
plus quam cernitur speratur. ¶ Porro
enoch genuit irad. et irad genu
it maviael. et maviael genuit
matusael. et matusael genuit la
mech. et accepit duas uxores.
Nomen uni ada: et nomen alteri
sella. Nondum autem quod in progenie seth
nulla ibi progenita femina nomina
tim exprimitur. nisi tamen in progenie
chaim femina commemoratur. quod signifi
cat terrenam civitatem usque sui in fine
carnales habituram generationes
que maritorum ac feminarum coniunctione

provenerunt. ¶ Dixit quoque lamech
uxoribus suis. Audite verba mea
et auscultate sermonem meum. quoniam
occidi virum in vulnus meum. et ado
lescentulum in livorem meum. Septupli
es vindicabitur de cayn: de lamech
autem septuagies septies. Ita alibi
secundum hystoriam dictum est quod ab adam
usque ad christum. septuaginta et vii
generationes inveniantur. in quibus pec
catum lamech. i. totius mundi sangui
nis effusione solutum est. Siquidem
et in populo iudeorum propter interfectionem
christi. septuaginta et septem vindicte
sunt statute. iuxta illud evangelium in
quo dictum est petro apostolo. non so
lum septies. sed usque septuagies
septies. si penituerit frater remittendum.
i. iudeum redeuntem post septua
ginta vii vindictas statutas recipi
endum ad indulgentiam christi. ¶ Cog
novit quoque adhuc adam uxorem suam.
et peperit filium: vocavitque nomen
eius seth. Sed et seth natus est filius.
quem vocavit enos. Seth quippe
interpretatur resurrectio que est christus.
et enos filius eius interpretatur homo. Qui
cepit invocare nomen domini. Quod hic
intelligitur nisi quod in confessione vivit
omnis homo qui est filius resurrectionis
quamdiu peregrinatur in terris. Item ex
duobus illis hominibus abel quod
interpretatur luctus. et eius fratre seth. quod interpretatur
resurrectio. mors christi et
vita eius ex mortuis figuratur.
Hoc ut brevius dicam. abel luctus
seth resurrectio. enos homo. quia post

luctũ resurrectio. de ĩnocẽ hõ
ĩuocãs deũ. Itẽ enos genuit
caynan. Caynã aũt gen̄t malale
hel. malalehel aũt genuit iareth.
Iareth aũt gen̄t enoch. Hic aũt e
noch septim⁹ ab adã q̃ placu
it deo et trãslat⁹ ẽ. septiã requiẽ
significat. ad quã trãsfert̃ oẽs
q̃ tanq̃ sexta die format⁹. id ẽ
sexta etate sc̃li p xp̃i aduentũ
format̃. In cõsũmac̄is eñi septẽ
milibꝫ ãnis. facto eciã iudicio. et
renouatis celo ac terra. trãsfe
rent̃ sc̃i in vitã ppetue ĩmorta
litatis. Qz aũt p seth ab adã vsq̃ 2
ad noe denari⁹ nũs ĩsinuat̃
cõplemẽtũ mãdatoꝝ dĩ in ec
cl̃ie opibꝫ figurat̃. Cui nũo
fiõ adiciunt̃ tres filii noe. me 3
dio reprobato. duoden ari⁹ cõ
sũmat̃: qui ĩ patriarchaꝝ. et a
ploꝝ nũo ĩsignis habet̃ ppter
septenarij ptes. altera p alterã
multiplicatas. Nãq̃ ter q̃terni.
vel q̃ter terni xij fac̄iũt. Cũ vo 4
pgenies ex adã p chaim vnde
narío nũo finit̃. trãsgressio mã
datoꝝ sũ pc̃m ondit̃. Nã dũ
lamech septim⁹ ab adã repiat̃
scriptus. addunt̃ ei tres filii. et
vna filia. vt vndenari⁹ nũs
cõpleat̃. p qd̃ demõstret̃ pc̃m.
Nã et ipe nũs a femĩa claudit̃.
a quo sexu initiũ pc̃i cõmissũ ẽ.
p qd̃ oẽs morimĩ: sc̃z vt volup
tas carnis q̃ spũi resistat seq̃
ret̃. Vñ et ipsa filia lamech noe
ma. i. voluptas int̃. Nã ideo
matusale scd̃m septuagĩta ult̃
diluuiũ nuãnt̃ anni. vt qm̄
qm̄ solus ẽ xp̃s. cui⁹ vita nul
lã sentit etatẽ. ĩ maioribꝫ q̃q̃
illis nõ sensisse diluuiũ vide
ret̃.

De archa sũ diluuio

Noe aũt post adã in di ca vij.
Noe sc̃z archa ei⁹ xp̃m sig
nificat. Noe eñi requies int̃. Et
dñs dicit. Discite a me qz mitis
sũ et humilis corde. et ĩuenietis
requiem aĩabꝫ vr̃is. Sol⁹ iustus
ĩuenit̃ noe ĩ illa gẽte. cui septẽ
homĩes donant̃. ppt iusticiã suã.
Solus iustus ẽ xp̃s atq̃ pfectus
cui septẽ eccl̃ie. ppt septẽplicẽ spm̄
illũinantẽ in vnã eccliaz dõ
nant̃. Noe p aquã et lignũ li
berat̃. lignũ q̃ ipe et aq̃ crucẽ
designãt et baptisma. Sic ẽi
ille cũ suis p aquã et lignũ
saluat̃: sic familia xp̃i. p bap
tismũ et crucis passiõẽ signat̃
et sanat̃. Archã instruxit noe
de lignis nõ putrescẽtibꝫ: ecc̃ia
cõstruit̃ a xp̃o ex hoĩbꝫ ĩ sepi
ternũ victuris. Archa ẽi ista
ecclesiã demrat: que natat in
fluctibꝫ hui⁹ m̃di. Cũ aũt eadẽ
archa de lignis quadratis fieri
iubet̃: vndiq̃ stabilẽ vitã scõꝝ
significat. ad oẽ opus bonũ
paratã. Qua cũq̃ eñi vertis qua
dratũ: firmit̃ stabit. Cũ
bitumĩe glutinant̃ arche lig
na intrĩsecus et extrĩsecus. vt ĩ

cōpage v̄titas significet. tolerā
tia caritatis: ne scandal' etiā
teptātib; siue ab hijs q̄ intus
sut. siu ab hijs q̄ foris sr̄ cedat
fraterna iūctura. et soluat̄ vi
culū pacis. Est em̄ bitumē fer
uētissim̄ et violētissim̄ glu
ten. significās dilectiōis ar
dorē vi magne fortitudīs
ad tenendā societatē spūalē
oīā tolerantē. Qr̄ archa tre
cētis cubitis lōga ē. vt series
q̄nquagita ōpleant̄. sic sex
etatib; ōe huiꝰ sc̄li tps̄ exten
dit̄. in q̄b; oīb; xp̄s nūq̄ des
tit p̄dicari. ī q̄nta p̄ p̄phe
cias prenūciatꝰ. in sexta p̄
euāgeliū diffamatꝰ. p̄t q̄
de et in hijs trecēt̄ cubit̄ sig
nū ligni passiōis ondi. Ipiꝰ
em̄ lr̄e T nūs cētēs signū
demōstrat. p̄ qd̄ sorn̄ x̄ passi
onis effecti p̄ baptisinū lō
gitudinē vite eṫne adipisci
m̄. Qr̄ vō cubitis q̄nq̄ginta
latitudo eiꝰ expādit̄. s̄c dicit
apl's cor n̄r̄ dilatatū ē. Vn̄
n̄ caritate spūali. Ipiquod
ipe itēꝝ dicit. Caritas dei dif
fusa ē in cordib; n̄r̄ p̄ sp̄m q̄
datꝰ ē nob̄. Qn̄q̄gesiō eī die
post r̄ro; suā xp̄s spūi scm̄
misit: quo corda credētiū di
latauit. Qr̄ āt eiꝰ altitudo
trigīta cubitis surgit. quē
numeꝝ decies h̄t in trecētis
cubit̄ lōgitudo. qr̄ xp̄s altitu

do n̄r̄ā ē. qui tr̄ginta ānoꝝ
etatē gerēs. doctrīnā euāgelicā
cōsecrauit. ōtestās legē se nō ve
nisse solue. s̄ adīple. Lex āt
coꝝ in decē p̄ceptis agnoscit̄.
Vn̄ decies trigīta arche lōgi
tudo p̄ficit̄. Vn̄ et ipe noe ab
adā decimꝰ ōputat̄. Qr̄ seri
es longa ad latitudinē. et de
cies lōga ad altitudinē suā:
huāi corpis ī staꝝ ondit in q̄
xp̄s apparuit. Corpis em̄ la
titudo. q̄ ē ab vno latē ad al
teꝝ latꝰ. et decies ~~series~~ tant
quā altitudo. cuiꝰ altitudīs
mēsura ē a dorso ad ventrē.
velut si iacentē hoīeꝫ metiaris
supinū seu pronū. Series ~~lati~~ tm̄
lōgitudīs ē a capite vsq; ad pe
des q̄ latꝰ a dextra ī sinistrā
vl' a sinistra in dexterā. ꝫ decies
q̄ latus a ten. Vn̄ facta ē archa
trecētoꝝ ī lōgitudīe cubitoꝝ. ꝫ
q̄nq̄ginta ī latitudīe. et trigi
ta in altitudīe. Itē qr̄ eadē ar
cha collecta ī vnū cubitū de
sup ōsūmat̄. s̄c ecclia corpus
xp̄i in vnitate collcā sblimat̄
et p̄ficit̄. Vn̄ dr̄ in euāg. Qui
mecū nō colligit. spargit. Qr̄
~~āt~~ aditꝰ ei fit ex latē. nēo q̄p
pe ītrat ī ecclesiā n̄ p̄ sacrmen
tū remissiōis pcōꝝ. qd̄ de vl'
latē apto manauit. Qr̄ infi
ora arche bicamerata ꝫ trica
merata ōstruit̄. sic ex oīb;
gētib; vl' bipticā multitudine

bitumen in archa de sic glutem caritat

Nota mensura corporis homi.

lōgitudo a vertice vsq; ad vestigia series tm̄ tz q̄

consummacio arcae in vnū cubit. sicut vnit. ecclie

ostium in latere christi

cōgregāt ecclia p̄ circuitū sicut
et p̄p̄uciū. aut tripertitū ꝑ̄t tres
filios noe ꝑ quoꝝ ꝓgenie rē-
pletus ē orbis. Et ideo in sido
in arche īferiora ista dicta
sūt. Quia ī hac terrena vita ē di
uersitas gerciū. In sūmo aūt
omēs ī vnū cōsūmant. ꝛ nō
ē ista varietas. Quia oīa et ī
oībꝫ xp̄s ē tanq̄ nos vno
cubito desup̄ de celesti vni
tate cōsūmās. Et cūcta aīa
liū gen̄a ī cludūt in archa
sign̄ificat q̄ ex oībꝫ gētibꝫ et
nacōibꝫ cōgregacio fit ī ecciā.
Qd̄ eciā petro demōstratus
discus ille sigmat. q̄ mūda et
īmūda ibi sūt aīalia. sicut
ī ecclie sacramētis et boī et
mali v̄sant. Et āt septena
sūt mūda. et bīna īmūda. nō
q̄r pauciores sūt mali q̄ boni.
sed q̄a boni seruāt vnitatem
sp̄s in vinclo pacis. Idem āt
sp̄m diuina scrip̄tura ī septi for
mi opacōē cōmēdat. sapiē.
ītellc̄s. cōsilij et fortitudinis
sciē et pietatis. et timoris dn̄i.
Vn̄ et ille nūs q̄n̄q̄gita dieꝝ
ad aduētū sc̄ī sp̄s p̄tinēs. in
septē septenis q̄ fiūt q̄dragi
ta noue vno addito cōsūmat.
ꝑ̄t qd̄ dīm est. Studētes ser
uare vnitatē sp̄s ī vinclō pa
cis. Mali āt in bīnario nūo
ad sasmata faciles. ꝛ quodā
mō diuisibiles ondūt. Et

īp̄e noe cū suis. octauus nūat
q̄r in xp̄o spes resurrectiōis nr̄ē
apparuit: q̄ octauo die. i. post
sabbī septim̄ p̄mus a mortuis
resurrexit. Qui dies a passiōe
tercius. ī nūo āt dieꝝ q̄ p̄ oīne
tp̄s voluūt. et octauus ꝛ p̄mus
ē. Et post septē dies ex quo
īgressus ē noe in archā factū ē
diluuiū: q̄r in spē future quietis.
que septīo die sign̄ificata ē bap
tisam. // Et p̄ter archā omīs
caro quā terra sustētabat. di
luuio cōsūpta est. q̄a p̄t ecclie
societatē. aqua baptismi. q̄
uis eadē sit. nō solū nō valet
ad salutē. sed valet potius ad
p̄niciē. // Et xl. diebꝫ et q̄dra
gīta noctibꝫ pluit. q̄r oīs reatus
pccōꝝ ī decē p̄ceptis legis admit
tit. p vniūsū orbē trāꝝ. q̄ qua
tuor p̄tibꝫ cōtinet. Decē quippe
q̄ter ducta. q̄dragīta fiūt. Si
ue ille reatus qd̄ ad dies p̄tinet
ex reꝝ ꝓsp̄itate. siū qd̄ ad noc
tes ex reꝝ adūsitate cōtractus
sit. sacrāmēto baptismi celestis
abluit. // Et noe q̄ngentoꝝ
erat ānoꝝ. cū ei locutus ē dn̄s
vt archā sibi facēt: et sexcen
tos agebat ānos cū ī eā fuiss̄
īgressus. vn̄ intell̄r p centū an
nos archa fabricata. qd̄ aliud
hic vident̄ centū ānī sign̄ificare.
nisi etates singlas sc̄li? Vn̄
ista sexta etas. q̄ cōpletis q̄n
gētis usq̄ ad sexcētos. sc̄at in

meū festo

manifestatione euangelica etiam
construi. Et ideo qui sibi vitam con
sulit sic velut quadratum lignum
paratus sit ad omne opus bonum.
et intret in fabricam sanctam. Vicesima et
secundus mensis anni sexcentesimi
quo intrat noe in archam. eandem
senariam etatem significat. Duo
enim menses. sexagenarium numerum
concludunt. A senario autem numero
et sexaginta cognominantur. et sex
centi. et sex milia. et sexagin
ta milia. et sexcenta milia. et
sexcenties: et quicquid deinceps in
maioribus summis per eundem ar
ticulum numeri in infinita incremen
ta consurgit. Et quod vicesimus et
septimus dies mensis commemoratur
ad eiusdem quadrature signifi
cantiam pertinet. que iam in quadratis
lignis exposita est. Sed hic eiusdem
causa. qui nos ad omne opus bonum
paratos. id est quodammodo quadratos
trinitas perficit in memoria. qua deum
recolimus. in intelligentia. qua co
gnoscimus. in voluntate. qua diligimus.
Tria enim ter. et hoc ter. fiunt viginti
septem qui est numeri ternarii quadra
tus. Quod septimo mense archa
sedit. hoc est requieuit. ad illam sep
timam requiem significatio recurrit.
qua et perfecti requiescunt. Ibi quoque
illius quadrature numerus iteratur.
Nam vicesima et septima die secundi
mensis commendatum est hoc sacramentum
Et rursus vigesima et septima die

septimi mensis eadem commendatio
confirmata est. cum archa requieuit.
Quod enim promittitur in spe: hoc ex
hibetur in re. Porro quia ipsa sep
tima requies cum octaua resurrectio
ne coniungitur. neque enim reddito corpore
finitur requies. quam post hanc vitam exce
pit sanctos: sed potius totum hominem
non adhuc spe. sed iam re ipsa. omni
ex parte spiritus et corporis perfecta et in
mortali salute renouatum in
eterne vite munus assumit. Quia
ergo septima requies cum octaua
resurrectione coniungitur. et hoc sacra
mentum regenerationis nostre. id est in bap
tismo altum. profundumque misterium est.
Quod quindecim cubitis supercreuit
aqua. excedens altitudinem mon
tium: octo itaque et septem quindecim
faciunt. Sed octo signant resurrec
tionem: septem quietem. Hoc ergo sacra
mentum resurrectionis et quietis
transcendit omnem sapientiam. ita ut nul
la possit indagare sine sue altitu
dine rationis quiete. Et quod septu
aginta a septem. et octoginta ab
octo denumerantur. coniuncto vtro
que numero. centum quinquaginta die
bus exaltata est aqua. eandem commen
dans nobis atque confirmans altitu
dinem baptismi in consecrando no
uo homine. ad tenendam quietis et
et resurrectionis fidem. Quod post dies qua
draginta emissus coruus non est re
uersus. quia aquis vtique interceptus
aut aliquo supernatanti cadauere

corvus non revertens indicat malos relictos in immunditia et peccatis

illectus. significat homines in mundicia cupiditatis teterrimos. et ob hoc ad ea que foris sunt in hoc mundo intentos. aut rebaptisari. aut ab hiis quos preter archam .i. preter ecclesiam baptismus occidit seduci et teneri. Quod columba emissa non inventa requie reversa est. ostendit per novum testamentum requiem sanctis in hoc mundo non esse promissam. Post quadraginta enim dies emissa est. qui numerus vitam que in hoc mundo agitur significat. Denique post septem dies emissa propter illam septenariam operationem spiritualem olive fructuosum surculum retulit. quo significaret nonnullos etiam extra ecclesiam baptisatos. si eis pinguedo non defuit caritatis posteriore tempore in ore columbe tamquam in osculo pacis ad unitatis societatem posse perduci. Quod vero post alios septem dies dimissa non est reversa. significat finem seculi. quando erit sanctorum requies non adhuc ~~non~~ in sacramento spei. quo in hoc tempore consociatur ecclesia quamdiu bibitur quod de christi latere manavit: sed iam in ipsa perfectione salutis eterne cum tradetur regnum deo et patri. ubi in illa perspicua contemplatione incommutabilis veritatis. nullis misticis corporalibus egeamus. Cur sexcentesimo et uno anno vite noe. id est

columba reversa electos indicat quod in hoc mundo non habent requiem

peractis sexcentis annis aperitur arche tectum. finita quippe etate sexta seculi. revelabitur absconditum sacramentum atque promissum. Cur vicesimo et septimo die secundi mensis dicitur siccata terra. tamquam finita iam baptizandi necessitas in numero dierum quinquagesimo et septimo. Ipse est enim dies secundi mensis vicesimus septimus. qui numerus exit a coniunctione spiritus et corporis septies octonos habet. uno addito propter unitatis vinculum. Cur de archa coniuncti exibant qui disiuncti intraverant. Sic enim dictum erat. Intraverunt in archam noe et filii eius. et uxor eius et uxores filiorum eius. seorsum viri et seorsum femine commemorate sunt. In hoc enim tempore caro concupiscit adversus spiritum. et spiritus adversus carnem. Postmodum autem exeunt noe et uxor eius. filii eius et uxores filiorum eius: hic coniuncti masculi et femine. Etiam in fine seculi atque in resurrectione iustorum omnimoda et perfecta pace spiritui corpus adherebit. nulla mutabilitatis indigentia vel concupiscentia resistente. Quod dantur ei in escam cuncta animalia. quod in illo disco petro dicitur. macta et manduca. Quod deiecto sanguine iubentur manducare ne vita pristina quasi suffocata in conscientia teneatur. sed habeant tamquam effusionem per confessionem. Quod vero

quod disiuncti intraverant et coniuncti exierunt indicat hic militiam [illegible] sed in exitu [illegible] pacem [illegible]

testamentum posuit deus inter se et homines atque omnem animam viventem ne perdat eam diluvio. arcum sane qui apparet in nubibus, qui nunquam nisi de sole resplendet. Illi enim non perierunt diluvio qui in perfectis omnibus divinis scriptis tamquam in dei nubibus cognoscunt Christum.

De noe et benedictionibus eius ad filios eorum.

Iam vero illud quod post diluvium de vinea quam plantavit inebriatus est noe et nudatus est in domo sua, cui non apparent Christi esse figure? Nam inebriatus est dum passus est: nudatus est dum crucifixus est in domo sua, id est in gente sua et in domesticis sanguinis sui, utique iudeis. Tunc enim nudata est mortalitas carnis eius. Quam nuditatem, id est passionem Christi videns cham derisit: et iudei Christi mortem videntes subsannaverunt. Sem vero et iaphet tamquam duo populi ex circumcisione et preputio credentes, cognita nuditate patris qua significabatur passio salvatoris, sumentes vestimenta posuerunt super dorsa sua: et intrantes aversi operuerunt nuditatem patris, nec viderunt quod verecunda texerunt. Quodam enim modo passionem Christi velamento tegimus, id est sacramenta honoramus, eiusque ministerii rationem reddentes iudeorum detractionem operimus. Vestimentum enim significat sacramentum, dorsa memoriam preteritorum: quia passionem Christi transactam celebrat ecclesia: non adhuc prospectat futuram. Medius autem frater cham, id est ipsius populus iudeorum. Ideo medius quia nec primatum apostolorum tenuit nec ultimus in gentibus credidit. Vidit nuditatem patris: quia consensit in necem salvatoris. Post hoc nuntiavit foras fratribus. Per eum quippe manifestatum est quod erat in prophetia secretum. Ideoque fit servus fratrum suorum. Quid est enim aliud hodie gens ipsa nisi quedam scrinaria christianorum, baiulans legem et prophetas ad testimonium assertionis ecclesie: ut nos honoremus per sacramentum quod nuntiat illi per litteram. Post hoc benedicuntur duo illi qui nuditatem patris honoraverunt. Benedictus, inquit, dominus deus sem: sit chanaan puer illius. Dilatet deus iaphet et habitet in tabernaculis sem. Hic sem maior natu ipse est, ex quo patriarche et prophete et apostoli generati sunt. Iaphet autem generatus est populus, qui etiam latitudo interpretatur. Cum in gentium multitudine dilatatus est populus ex gentibus qui cum prophetis et apostolis erat habitaturus. Hinc denique et videmus impletum noe patris propheticam benedictionem in tabernaculis sem transisse habitationem iaphet: hoc est in domo legis et prophetarum ecclesiam. potius iustificari minore quidem tempore eius: sed gratia longe maiore. Cham porro qui interpretatur callidus medius filius tamquam ab utroque distinctus, nec in primitiis

Noe nudatus figura Christi nudati in cruce

ciis istilitarum necnon plenitudine
generum permanens significat non
solum iudeorum sed hereticorum genus
callidum non spiritu sapientie sed impa
tientie quo solet hereticorum ferme
primordia et pacem perturbare
sanctorum. Sed et omnes qui christiano vo
cabulo censentur et perdite vivunt
ipsius figuram gestare videntur.
Passionem quippe Christi que illius hominis
nuditate significata est et annun
ciant bene confitendo et male a
gendo exhonorant. De talibus
ergo dictum est. Ex fructibus eorum
eos cognoscetis. Ideo cham in
filio suo maledictus est tamquam in fructu
suo id est in opere suo. Unde dicitur
et ipse filius eius chanaan interpretatur
motus eorum. Quod aliud quid est quam
opus eorum. Item quod cham pec
cante positus eius dampnatur sig
nificat quod reprobi hic quidem delin
quunt sed in posteros id est in futurum sen
tentiam dampnationis excipiunt.
Sed et plebs iudaica que dominum
crucifixit etiam in filios penam
dampnationis sue transmisit. Di
xerunt enim. Sanguis eius super
nos et filios nostros. Benedictis
igitur duobus filiis noe atque uno eorum
medio maledicto deinceps
generationes eorum texuntur ex quibus
septuaginta due gentes sunt exorte.
id est quindecim de iaphet triginta de
cham viginti septem de sem.

De nembroth gigante

Confusio linguarum c. xv.

Primus post diluvium in
ter homines nembroth filius
chus nova imperii cupiditate ty
rannidem arripuit regnavitque
in babilonia. que ab eo quod ibi
deo confuse sunt lingue babel ap
pellata est. quod interpretatur confusio. Cu
ius edificande turris idem nem
broth extitit auctor. Cuiusque
pro eo quod multa natura sua
celi alta penetrare credidit non in
congrue dyabolo comparatur qui cogi
tatione cordis sui intumescens
super sydera exaltare se volu
it id est super omnem potestatem ange
lorum deo se equare disponens di
cit. Ascendam super altitudinem
nubium: et ero similis altissimo.
Erat autem dictus venator quod signifi
cat hoc nomine nisi animarum terri
genarum deceptor et capiens
homines ad mortem. Turris eius
superbia huius mundi est vel impia
dogmata hereticorum. Et postquam
orti sunt ab oriente id est a vero lumine
recesserunt. Et venerunt in cam
pum sennaar quod interpretatur excussio
dentium. Statim adversus deum im
pietatis sue edificant turrem ac
dogmatum superbiam nefario
ausu confingunt volentes non
licita ipsius celi alta penetrare.
Sed sicut illi per superbiam ab u
na lingua in multas divisi sunt
ita et heretici ab unitate fidei
confessione segregati inter se

diversitate erroris quam per dissonan/tiam lingue unitate discernunt. Et
quos armavit adversus deum e/late conspirationis pertinaciosa consen/sio: rursus iterata dogmatum
discordia dividit oborta in pe/na confusio. Quos quidem ipsa tri/nitas dampnat. in quam offenderunt.
ipsa eos dispergit domino dicente. Veni/te et confundamus linguas eorum. in
varietate utique errori sui sas/mati. Ideo autem tempore quo linguarum
facta est varietas. in sola domo heber que antea fuit lingua re/mansit. Manet quippe in sola ecclesia
que est domus Christi unitatem esse con/fessionis. et fidei pace. divisis
omnibus reprobis atque hereticis mani/feste constat. De egressu abrahe a chaldeis. c. x.

Deinde de actibus abrahe. vel de his que illi repromisit dominus expo/nendum est. Loquitur enim ei dominus.
Egredere de terra tua. et de cognatione tua. et de domo patris tui.
Quis autem alius exiit in abraham de terra sua. et de cognatione sua
ut apud exteros locupletaretur. et esset in gentem magnam. nisi Christus.
qui relicta terra. et cognatione iude/orum prepollet nunc ut videmus in
populis gentium. Sed et nobis ad exem/plum Christi exeundum est de terra
.i. de facultatibus mundi huius opi/busque terrenis. et de cognatione
.i. de conversatione et moribus vitiisque prioribus. que nobis a na/tivitate coherentia. velud affini/tate quadam et consanguinitate
iuncta sunt. Deinde de domo patris nostri .i. omnem memoriam mundi. ut
ei renunciantes. possimus in populo dei dilatari. et in terram celestis
repromissionis cum Christo adveniente introduci. Due autem repromissiones
abrahe dantur: una per quam est terra chanaan possessio seminis eius
promittitur. dum dicit deus. Vade in terram quam demonstravero tibi. faciam/que te in gentem magnam. Alia vero
longe prestantior est: non de carna/li. sed spirituali semine. per quod pater est
non unius gentis israelitice. sed omnium gentium. que fidei eius vestigia conse/quuntur. Quod promitti cepit his verbis.
Et benedicentur in te universe cogna/tiones terre. Egressus autem abraham
de terra. horre est de carra venit ad sichen: acceptoque secundo oracu/lo de promissione terre. ibi ipse edi/ficavit altare: et profectus est inde.
et habitavit in heremo. Inde famis inopia pulsus descendit in egyptum. u/bi uxorem suam esse dixit sororem.
Nec mentitus: quia propinqua erat san/guine. Quam tamen pharao rex eius uxorem
volens accipere. iussis terribus monstris. multisque propter eam malis af/flictus ubi eius esse uxorem divinitus
didicit: confestim illesam cum honore restituit. Hoc itaque cum de abr

Due benedictiones abrahe

melech dicē cepim9 expone9.
Reūso gᵒ abrahā ex egipto vñ
venāt. tūc loth frīs filig9 i tra
sodomoꝝ salua caītate discess
sit: vitās discordiā. q̄ diuites
facti erāt. et pastores eoꝝ iui
cē rixabant. Pmāsit at abra
hā in tra chanaan: hītauitq̄
iux̄ quercū mābre. De victoria
abrahe ⁊ de mechised. cap
xj.

Deinde a qnq̄ regibz
q̄ sodomis īruerāt cap
tū lotht liberat. hñs secū in p̄
lio trecētos et decē et octo ver
naculos. Sz q̄d hec victoria a
brahe de qnq̄ regibz īdicabat.
quos ille fidei p̄r misterio supe
rauit: n̄ q̄ fides nr̄a si cōfir
mata sit in spū p̄ncipali. to
tidē corpis nr̄i sensꝯ v̄bo dei
sbigit: Nā sicut ille de p̄d̄cis
in regibz victor: ita et fides p
aīa victrix de exāore hōie triū
phabit. Nā vō ille nō ī mlˀ
titudīe. et v̄tute legionū. sed
tm̄ trecentꝭ decē et octo comi
tātibz adūsarios p̄ncipes de
bellauit: iā tūc in sacmento
crucis cuiꝯ figura p tau litāz
grecū nūo trecētoꝝ exprimit̄.
ymaginabat̄. q̄ nos xpī pas
sio libāret a dn̄atu qnq̄ car
naliū sensuū: q̄ nos antea va
rijs vicijs captiuātes exsupa
uerūt. Reūtenti gᵒ a cede hos
tiū abrahā. occurrit ei mox
melchisedech rex salem sacer
dos dei ēnarrabili parēte ge
nitꝯ. bn̄dixitq̄ abrahā. offe
rēs panē et vinū. in sacrificiū
deo. Huc melchisedech apl̄s.
sine p̄re et sn̄ mr̄e cōmemorās
figuralit̄ refert ad xp̄m. Ipse ē
eni solus de p̄re sine mr̄e genitꝯ.
p diuinitatē: ipē de matre sine
p̄re. p humanitatē. Ipe ē q̄ sacdos
ad quē dr̄: tu es sacerdos in eternū
sm̄ ordīē mel. Vnq̄ ipe misteriū
sacramenti. q̄d xp̄ianis celebrare
precepit. vt nō sm̄ aaron pecu
dū victimas. s; oblatiōꝫ panis
et vini. i. corpis et sanguīis eiꝯ
sacrum in sacrificiū offeramꝯ.
Ad vō p̄triarcha magnꝯ decimās
oīs substantie sue melchisedech
sacerdoti post bn̄dictiōꝫ dedit.
sacēs spūalit̄ melius sacerdotiū
futurū ī ppl̄o gentiū q̄ leuiticū.
q̄d in isrl̄ de ipo erat nasciturū
futuruq̄ ut sacerdotiū ecclīe
hn̄tis p̄pitiū bn̄diceret in abra
hā circūcisio sacerdotū synago
ge. Qui eni bn̄dicit. maior ē
qm̄ q̄ bn̄dicit̄. Ipi et sacerdotes
ex semīe abrahe nati. sicut q̄s
q̄s bn̄dicebāt. i. p̄pl̄m isrl̄. q̄bꝫ
illi decimas sm̄ legꝭ mādatū
dabāt. vē vt maioribz et emi
nentioribz suis. Nomē at p̄mū
melchisedech rex pacꝭ. uel rex
iustitie int̄p̄: q̄d bn̄ refert̄ ad
xp̄m. Ipse est etenī rex pacis.

qr p xpm̄ recōciliam̄ deo. Ipē
ē rex iustic̄: qr ipē veīet vt dis
cernat s̄cōs ab ip̄is. Idē q̄z
vnus sacerdos et rex. q̄ ad re
dēptionē oīm. hostiā deo pri
seipm̄ obtulit: et verꝰ rex ī
p̄nti s̄cōs xp̄īm suū regit. et ī
futō iudicabit. **De sacrificio ab
he et p̄missiōe dei. Ca. xii.**

Post hāc victoriā f̄cm̄ ē
v̄bū dn̄i ad abrahā in
visu dū eēt de posteritate sol
licitꝰ. et sibi vidēt nō nascī fi
liū. et tn̄ semꝑ suo fr̄āz p̄mis
sionē tenēt. statī fit illi dux
figā p̄missi sem̄is eiꝰ. i. in si
militudinē arene maris. uel ī
silitudinē stellaꝝ celi. Eduxit
ergo abrahā d̄s foras ōndit
illi stellas celi. dicēs. Sic erit
semē tuū. i. xp̄ianā gentē. cꝰ
tu in fide pr̄ cō̄sistis. sic fanā
r̄surrectiōis lumine chorusc̄are.
Deinde demōīuit illi harenā
maris: et dixit. Sic erit ī mt
titudīe semē tuū. hoc ē. erit q̄
dē gens iudeoꝝ copiosa. sꝫ ste
rilis et ī fecūdā sic arena maē
bit. Post hec cū ꝯp̄mittet ei
d̄s q̄ eēt et possessor t̄re repro
missiōis futurꝰ. signū petit.
p̄ q̄d ꝯgnoscēt. nō q̄i dubitās
an fiēt: sed quomō futuꝝ eēt
exq̄rens. Cui dn̄s hac similī
tudinē ꝯposuit. Sume michi
vaccā triennē. et capr̄ā trimā
et arietē anoꝝ triū. turturā et
colūbā. Tollēs ꝰ abrahā vni
ūsa hec. diuisit ea p̄ mediū. et
vtrasq̄ ptes cōtra se altrinsecus
posuit. Aues aūt nō diuisit. De
scenderūtq̄ volucres sr̄ cadauā.
et abigebat eas abrahā. Cūq̄z
occubuisset sol. pauor irruit sr̄
abrahā. et horror magnꝰ et te
nebrosus inuasit eū. Apparuitq̄
clibanꝰ fumigās et igēs trāsiēs.
int̄ media illa q̄ diuisa erant.
Dictūq̄ est ei. Cognoscēdo scies
qr peregrinū erit semē tuū in t̄ra
nō sua. et seruiet et affliget. ac
Statutꝰ ē itaq̄ modꝰ p̄missi
sem̄is abrahe. et ista ē figura.
Per vaccā em̄ sigficata ē plebs
posita sub iugo legis. p capr̄ā.
eadē plebs peccatr̄ futr̄. p ariete.
eadē plebs etiā regnatura.
Que aīalia idō trima dr̄: qr p
tria tr̄a tēpoꝝ ab adā vsq̄ ad
noe. et īde vsq̄ ad abrahā. et in
vsq̄ ad dauid. tp̄ tercia etate ge
rēs ille p̄plēs adoleuit. P turturē
et colūbā. sp̄uales ī eo p̄pli fi
gurati sr̄. ī diuidui filiꝰ p̄missi
onis. et heredes regni futr̄. Quorꝰ
etas tpal' idō tacet: quia etiā
meditātes trāsgressi sr̄ desidia
tēpalia. Sꝫ qd̄ ē q̄ aīalia illa
tria diuidūtr̄ ad ūsus se inuicē p
tibꝫ ꝯstitutus: n̄ q̄ carnales. et
in p̄plo veti. et n̄c int̄ se diuidūt.
Porro aues idō nō diuidunt:
qr sp̄uales ī diuidui sr̄. scisma
nō cogitāt. nec seducunt ab hō

tias. sed pax est in ipsis. siue
a turbis se remoueat. ut turtur.
siue inter illas consistat sicut colum
ba. Utraque tamen auis habet simplicita
tem et innocentiam. Volucres autem
descendentes super corpora que diui
sa erant. spiritus immundi signifi
cant. pastum quendam sibi de car
nalium diuisione querentes. Quod autem
illis consedens abraham abigebat
eas significat multos carnales
in medio sanctorum in fine mundi ab an
gustiis liberandos. Quod autem circa
solis occasum pauor irruit in
abraham. et horror magnus et
tenebrosus: significat circa huius seculi
finem magnam perturbationem ab
antichristo in sanctis affuturam. de
qua dominus in euangelio dicit. Erit enim
tunc tribulatio magna. qualis non
fuit ab initio. Quod vero adiun
gitur. cum occubuisset sol facta est
caligo tenebrosa. et apparu
it ei clibanus fumigans. et lam
pas ignis transiens inter illa me
dia que diuisa erant. significat post
finem seculi futurum diem iudicii. quando
per ignem segregabuntur sanctorum populi
et iniquorum. Quod vero dictum est ad
abraham. sciendo scies. quod pe
regrinum erit semen tuum in terra
non propria. et in seruitutem redi
gent et affligent quadringentis
annis: hoc de populo israel qui erat
in egipto seruiturus aptissime
prophetatum est. non quod sub egiptiis
quadringentis annis seruierit. sed

quoniam iste numerus in eadem afflictione
completus est: qui computatur ab illo tem
pore quo ista abrahe promittuntur.

De sara et circumcisione Abrahe.

TAm tunc post peregrina- ca. xiii.
tionem futuram. ne commisceretur
semen eius inter gentes. datur ei
circumcisio in signum his verbis.
Circumcidetur ex vobis omne mascu
linum. Infans octo dierum circum
cidetur in vobis. tam vernaculus quam emp
ticius circumcidetur. Masculus autem
cuius preputii caro circumcisa non
fuit. delebitur anima illa de populo
suo: quia pactum meum irritum fe
cit. Sed et sarai non appella
bis sarai. sed sara. Et dabo tibi
ex ea filium. et benedicam illum et
erit in nationes. et reges gen
tium ex eo erunt. Hic iam declaratur
promissio de vocatione gentium
in ysaac filio promissionis. id
est gratie non nature: quia de sene patre
et sterili matre. Et quia hoc non
per generationem que est ysmael. sed per
regenerationem futurum erat. ideo
ibidem imperata est circumcisio. quan
do de sara promittitur filius in ty
po ecclesie. non quando ysmael qui ty
pum tenuit iudeorum. Sed quid ali
ud circumcisio significat. nisi renouatam
naturam per baptismum post spo
liationem veteris hominis. Et quid
est octauus dies. nisi christus. qui ebdo
made completa. hoc est post sab
batum resurrexit. Quod vero non
solum filios. sed et suos verna

culos et emptitios circumcidi precepit: ad omnes gratiam redemptionis pertinere testatur. Ibi parentum mutantur et nomina: ut omnia resonent novitatem. Nam abram quod antea vocabatur interpretatur pater excelsus: abraham pater gentium. Quo nomine prenunciabatur. quod multe gentes fidei eius vestigia sequerentur. Illud autem quid sit quod dictum est masculus qui non circumcidetur octava die peribit anima illa. quia pactum meum irritum fecit. Cur autem peccat anima parvuli innocentis. cum ipsa pactum dei irritum non fecit. sed qui eum circumcidere neglexerit. nisi ut significaret. quod parvuli non secundum opus sed secundum originem in primo homine pactum dei dissipaverunt. in quo omnes peccaverunt. Nascuntur enim non proprie. sed originaliter peccatores. Quem nisi regeneratio liberet. peribit anima eius de populo suo. quia pactum dei irritum fecit. quando in adam originaliter etiam ipse peccavit. De tribus viris qui venerunt ad ilicem mambre.

Deinde apparuit xviii. dominus abrahe in convalle mambre sedenti ad ostium tabernaculi. Cumque levasset oculos: apparuerunt ei tres viri stantes iuxta eum. Quos cum vidisset adoravit et ait. Domine si inveni gratiam in oculis tuis. laventur pedes vestri. et requiescite sub arbore. Et abraham ad sarram. et iussit eam ex tribus satis facere subcinericios panes. quos cum vitulo quem paraverat apponebat illis. similiter et lac et butyrum. Ipse vero stabat iuxta eos sub arbore. Cumque comedisset dixerunt ad eum. Ubi est sarra uxor tua. At ille. Ecce inquit in tabernaculo est. Revertens veniam ad te tempore isto. et habebit filium sarra uxor tua. Quo audito sarra risit. Non dubium quippe quod abraham triplicem habebat figuram in scriptis pro persona salvatoris: quem relicta cognatione sua venit in hunc mundum. altera patris qui immolavit unicum filium suum. tertia vero que hoc loco est figuram gestavit scilicet. quod adventum christi cum gaudio susceperunt. Tabernaculum autem ipsius abrahe ipsam iherusalem portendit. ubi per tempora prophete et apostoli habitaverunt. ubi et primum domini adveniens a credentibus exceptus. ab incredulis in ligno suspensus est. In tribus autem viris qui venerunt ad illum. dominum nostrum ihesum christum prenunciabat adventurus. Cum quo duo angeli // unum priscum legislatorem. qui per eandem legem adventum domini indicavit. alium quem in fine mundi venturus est denunciaturus. et secundum adventum eius. atque eius evangelium iudeis predicaturus. Unde et in monte dum dominus fuisset transfiguratus. hii duo moyses et helias ab apostolis cum eo visi sunt. Unum vero abraham tres videns unum adoravit. dominum scilicet salvatorem ostendens. cuius iam adventum est prestolatus. Iuxta quod etiam dominus in evangelio ait.

// comitabantur. quos plerique moysen et heliam acceperunt. unum autem.

Abraham quesiuit uidere diem meum.
vidit et gauisus est. Tunc ei futuri
aperit misterium sacramenti. Vnde
et pedes eorum lauat. vt in extre-
mo lauacri purificacionem demon-
straret futuram. Pedes enim nouissi-
ma significant. Vitulum deinde et omnium
preparat. vitulum scilicet saginatum. Iste
autem vitulus tener. saginatus domini
ihesu xpisti est corpus. hic est vitulus
domini. qui pro salute credencium ad ar-
borem crucis est imolatus. Hic est
vitulus dominici corporis. quem in euangelio
pro peccatore occidit filio. Butirum et
butirum et lac cum carne vituli
apposuit. lac quippe prisce legis
habuisse figuram. apostolus nobis annun-
ciat dicens. Lac vobis potum dedi.
non escam. Nondum enim poteratis.
nec adhuc quidem potestis. Tradi-
derat enim illis legis mandatum
quasi lac de uberibus duarum tabu-
larum expressum. hoc est testamentum fi-
dei. Necdum enim poterant propter in-
fanciam sensus sui euangelice doctri-
ne solidam et robustam escam capi-
pe. Butirum autem uberrimum et pin-
guissimum euangeliorum est testimonium
quod veluti oleum fidelibus in signum
datur. Secundum premium de vitulum lacte
et butirum abraham edendum appo-
suit. quia nec corpus domini quod est vi-
tulus sine lacte legis. nec lac
legis sine butiro. hoc est sine
euangelii testimonio esse potest. Tria
autem sata vnius farine subcinericios
panes fecit. trium filiorum noe pro-
geniem indicauerit: ex quibus omne

genus hominum natum est. quod deinde trini-
tati credentes ex aqua baptismatis
per ecclesiam. cuius ymago farina erat
conspargendi erant. et in vno pane
xpisti corporis redigendi. Hec sunt illa
tria sata. que mulier in euangelio congnoscitur
fermentasse. Azimi autem panes.
eo quod sine fermento malicie et sine
rigore nequicie. sed feruore puri-
se doctrine optetat esse credencium v-
nitate. Subcinericii autem id est ut per
penitenciam preteritorum delictorum spiritus sancti
vapore decocti vere escam bene pla-
cata deo acceptabiles efficiantur.
Sub arbore autem eos sedisse: pas-
sionis dominice erat signum. cum xpisti
sunt predicatores. Cum autem promittit
deus sarre sterili filium dicens. circa
tempus hoc veniam: non de temporibus
fecit. sed de qualitate aduentus sui.
quando per filium repromissum fidelis erat
populus nasciturus. Ista est enim sarra
sterilis. cui per prophetam dominus dicit. Le-
tare sterilis que non paris: erumpe
et exclama que non parturis. quoniam
plures filii deserte. magis quam eius
que habet virum. Risus autem sarre non
est dubitacio: sed prophecia. Et risus
duplicem habet significanciam. siue quod pri-
mus esset futurus incredulus xpisti. siue
quod omnes inimicos in iudicio esset ri-
surus. Vnde et ipse qui natus est de sar-
ra. risus nomen accepit. ysaac
enim ex hebrea lingua in latinum ser-
mone. risus interpretatur. Deinde
rursum idem ysaac filius promittitur
futurus in gentem magnam. et bndi

Marginal notes (later hand):
vitulus saginatus [illegible] Abraha [illegible] designat
p[er] lac lex vetus
p[er] butyru[m] lex nova
i. sat
V. sicut Isaac Risus [illegible]

cent in eo ait dns omnes gentes terre.
Quibus verbis duo hystorialiter illi
promissa sunt: gens iudeorum secundum car
nem. et omnes gentes secundum fidem. De zodo
Post mis et loth et filiabus
hanc promissionem eius c. xvi.
vertitur in cinerem sodoma. liberato
loth cum filiabus suis. Sed quod signifi
cat. quod a quinquaginta iustis usque
ad decem si in sodomis inventi essent
dixit dns urbem esse salvandam. Nu
merum quippe quinquagenarium propter per
fecte signum posuit: si forte conver
terentur et salvarentur. Quinquage
narius enim semper ad primam refertur.
Unde et david in eodem numero psal
mum scribit penitencie. Primum quam aspi
cit deus delinquentium vitam nequaquam
velle reverti ad primam quinqua
genarius numerus prefigurat confestim
ardorem inmoderate luxurie compes
cit igne gehenne. Usque ad decem
autem iustos non perire sodomam dixit.
quia si in quolibet per decem preceptorum
custodiam xpi nomen invenimatur:
iste non perit. Denarius enim numeri
figura: crucem xpi demonstrat. Nam et
quod quinque sunt civitates que ymbribus
igneis conflagrate sunt. illud non fal
lor significat. quod omnes qui quinque sensum
corporis sui libidinose tractave
rint: illo futuro incendio concre
mandi sunt. Ipse autem loth frater abra
ham iustus et hospitalis in sodomis.
quod ex illo incendio quod erat similitu
do futuri iudicii meruit salvus
evadere. typum figurabat corporis

xpi. quod in omnibus sanctis. et nunc inter ini
quos et impios gemit. quorum factis
non consentit. et a quorum permixtione
in seculi fine liberabitur. illis dampnatis
supplicio ignis eterni. Uxor autem eius
eorum scilicet genus figuravit. qui per graciam
dei vocati retro respiciunt: et ad
ea que reliquerant redire contendunt.
De quibus ipse dns. Nemo inquit ponens
manum super aratrum. respiciensque re
tro: aptus est regno dei. Unde et illi
prohibetur retro respicere per quod ostendit
non esse redeundum ad veterem vitam.
quod per graciam regeneratus. vel tamen cupiunt
evadere iudicium. Quod vero eadem respi
ciens remansit. et in salem conversa est.
exemplum prestat ad commentum fidelium.
unde alii saliuntur. Nam nec ipsum ta
cuit xps dicens. Mementote uxoris
loth. scilicet ut nos tamquam sale condiret.
ut non tamquam fatui negligeremus
sed prudentes caveremus. Hoc enim
et illa admonuit: cum in statuam
salis conversa est. Illud vero quod ipse
loth ardentem sodomam fugiens
segor venit. et neque quam ad monta
na ascendit impossibile est. Ar
dentem quippe sodomam fugere est. il
licita carnis incendia vel mundi
desideria declinare. Altitudo vero
moncium speculacio est perfectorum. Sed
quia multi sunt iusti. qui mundi quidem
illecebras fugiunt: sed tamen in acti
one positi contemplationis apicem
subire nequeunt. Hoc est quod exiit
quidem loth de sodomis: sed tamen
in montana non pervenit. Gratia dap

de sodomis et de loth et filiabus eius c 17

nabilis vita relinquitur. Sed adhuc
celsitudo speculationis subtiliter
non tenetur. Inde idem loth ad ange-
lum dicit. Est civitas hic iuxta ad
quam possum fugere parva. et salvabor
in ea. Numquid non modica est et vivet
anima mea in ea. Iuxta id dicitur. et tamen
ad salutem tuta perhibetur. Quia actu-
alis vita nec a mundi cura ex toto
disiuncta est: nec tamen a gaudio etiam
salutis aliena. In ipso autem loth
quem filie decepuerunt cum eo non illud
quod cum a sodomis liberatus est. sed aliud
figuratum est. Tunc enim ipse loth
future legis videbatur gestasse personam.
quam quidem ex illa procreati et sub
lege positi male intelligendo quo-
dammodo se inebriant. eaque non legiti-
me ~~utentes~~ utendo infidelitatis opera
pariunt. Bona est enim lex inquit
lex inquit apostolus: si quis ea legitime
utatur. De abimelech qui sarram duxit

Sequitur dehinc voluit c 16
hystoria de abimelech
Cum abraham tacuit sarram uxorem
suam. et dixit sororem. ne se occiso
ab alienigenis captiva possideretur.
certus de deo quod eam violari non
permitteret: sed nec primum a pharaone.
Unde et abimelech sopitus somno
monitus non commaculavit eam concu-
bitu: sed intactam restauravit
marito. Sed tamen quod tunc in illo
figurabatur. uno et cui sit uxor
qui in hac peregrinatione. atque inter
alienigenas pollui macula
rugaque non sinitur. ut sit viro suo sine
macula et ruga. In gloria quippe
christi regnantis vivit ecclesia. ut pulchritudo
eius honori sit viro eius. Propter abraham
propter sarre pulchritudinem inter alieni-
genas honorabatur. eique sic dicitur
in canticis canticorum. O pulchra inter
mulieres. Ipsius pulchritudinis me-
rito reges offerunt munera. sicut
sarre obtulit rex abimelech.
plus in ea miratus forme decus
quod amari potuit. et violari non
potuit. Est enim et sancta ecclesia domino
ihesu christo in occulto uxor. Occulte
quippe atque in abscondito secreto spiri-
tuali anima humana inheret verbo
dei. ut sint duo in carne una. quod
magnum coniugii sacramentum est in christo
et ecclesia commendat apostolus. Porro reg-
num terrenum seculi huius. cuius figuram
gerebat reges qui sarram polluere
permissi non sunt. non est expertum nec in-
venit etiam coniugem christi non cum violare
temptavit. Divino enim testimonio per
fidem martirum cessit. correptusque in
posterioribus regibus honoravit mu-
neribus quam corruptioni sue subdere in
prioribus non valuit. Nam quod tunc in
eodem rege prius et postea figura-
tum est. Cum autem dicitur de patre esse soror
christi ecclesia non de matre. non terrene
generationis que evacuabitur. sed gratie
celestis que in eternum manebit cog-
natio commendatur. secundum quam gratiam
genus mortale non erimus accepta
potestate. ut filii dei vocemur et simus.
Neque enim gratiam hanc de synagoga
matre christi secundum carnem. sed de deo

per saram que violari non potuit illesa ecclesia significata

De abimelech qui sarram voluit ducere c 16

prē pcepim⁹. Hac vō ꝯgnacōꝫ
terrenā vocāᷓs ī aliā vitā vbi
null⁹ morit̄ᷓ. negare nos xp̄us
docuit n̄ fateri cū dī sal' suis
ait. Ne voƀ prēꝫ dicatis in tra:
vn⁹ est em̄ pr̄ vr̄ qui est ī cel'.
Cu vō ecīa cui⁹ vxor sit occul
tat̄ alienigenis. cui⁹ at soror
nō tacet. h⁹ mteri causa fāa
le ocurit. q̄ occultu est ~~nō~~ diffi
cile ad ītelligēdū. quō aīa
hūana v̄bo dei copulet̄ siue
misceat̄. siue q̄d meli⁹ et ap
tius dici p̄t. cū sit illo d̄s. ī s
ta creatā. Scdm̄ hoc ei spōs⁹
et sponsa. vel vir et vxor. et
et ecclia dn̄i. Cu vō ꝯgnatio
ne sit fr̄es xp̄s ih̄s et oēs sc̄ī.
grā dīna. nō ꝯsanguinitate ter
rena. hoc ē de p̄re nō de m̄re:
et affabili⁹ d̄r. et capaci⁹ au
dit̄. Nā m̄r se oēs sc̄ī p eādē
grāꝫ fr̄es s̄r. spōs⁹ āt ceteroꝝ
societate null⁹ illoꝝ ē. De natē

Ysaac et expulsiōe agar
centenari⁹ in xp̄m.

Centenari⁹ itaqꝫ abrahā genuit
ex sarra vxore sua filiū. quē
vocauit ysaac. Hūc cū vidis
set mater ludentē cū ismael
dixit ad abrahā. Eice ancillā
et filiū eius ~~e-alu~~. Nō em̄ heres
erit fili⁹ ancille cū filio meo
ysaac. Nūc ergo q̄rendū ē.
cur antea sarra voluit ma
ritū de ancilla suscipe filiū.
aut cur nc̄ cū matre expelli
domo. Sed nō zelo fecit offē
sa. s̄ misterio p̄phie ꝯpulsa. A
gar s̄ quippe s̄m q̄ ait ap̄ls in
seruitute genuit carnalē p̄plz:
sarra vō libera p̄plm genuit.
q̄ nō est s̄m carnē. s̄ ī libta
te vocati⁹ ē: q̄ libtate libauit
eū xp̄s. Hoc g̃ misterio figura
bat p̄ore p̄plm ī seruitute p̄
catoꝝ gnatū in domo sarre. i.
ecclie nō manē inetnū neqꝫ
ee heredē ul' ꝯsorte cultoribꝫ v̄.
niet cū filio nobili. i. fideli po
pulo regnū celestis glīe possef
suꝝ. ¶ Cū eiceret g̃ abrahā a
gar de domo. accepit panes
et vtrē aq̄. et dedit agar. et ī
posuit sup humeꝝ ei⁹ īfan
tē. et dimisit eā. Que cū aut a
gar errabat ī solitudīe. et cū
moriente siti filiū piecisset
sub arbore: apparuit ei ange
lus dn̄i. et demōstrabat fontē a
que. et potauit filiū suū.
Sed ~~hoc~~ signat q̄ exiens a
gar ī fante in humeros suos po
suit. n̄ q̄ pecōr p̄pls et ī sip̄ies
seruitē mīīs sue synagoge
ꝯsuauit. dū dicit. sanguis hui⁹
sr̄ nos. et sr̄ filios nros. Pa
nes at hoc ī dicabāt. q̄ ve
tus sacerdociū panes p̄po
sicōis sic̄ scp̄tū est portaret
secū vt vesceret̄. Vter vō aq̄
qui deferet̄: iudaica p̄fica
o significabat̄ defectiua. siue
doctrīa coꝝ carnal'm pelle

Per eiectionem Agar
ancilla Abrahe
indicatur ejiciendum
populum carnale Judaicum

mortua clausa. i. in carne ve
tus hominis prevaricationis sinā
dampnata. que nec refrigerium pres
tat. nec sanat sitim: sed estu tem
da vomitum facit. Quod vero errat a
gar in solitudinem cum filio suo.
significat synagogam cum populo suo ex
pulsam de terra sua sine sacerdocio
et sacrificio in toto orbe errare.
et viam que est xpistus penitus igno
rare. Quod filius illius siti deperit:
ostendit populum nullam habentem
spiritualem purificacionem. Quod vero
filium morientem siti sub arbore
proiecit. et demonstrante angelo
aspicit fontem. significabat quos
dam ex eo populo ad umbram ligni
crucis refrigerium repturos. Et
exclamat puer plorans. et exau
divit eum deus. et sic demonstrante
angelo aspicit fontem. hoc pro
illis dicit qui ex iudeis ad xpistum
convertuntur. ac flentes retroactos
errores exauditur. reseratisque
oculis cordis videt fontem aque
vive. id est xpistum filium dei. qui dicit.
Ego sum fons aque vive: qui sitit
veniat et bibat. Unde ismael ex
audicio interpretatur. Angelus autem iste
similitudo est helye. per quem populus iste
est exaditurus: sicut per malachiam dicitur.
Ecce ego mittam vobis helyam. qui
convertat corda patrum in filios. De
nique cum angelus domini statim voca
vit agar. dicens. Surge et tolle
puerum. quia in gentem magnam fa
ciam eum. hoc significabat. sive quod

copiosus iudeorum populus esset regna
turus in seculo. sive quia celestis reg
ni gloriam consecuti essent. qui ex eis
credidissent in xpisto. Quod autem eundem
angelum qui loquitur ad agar superius
angelum scriptura pronunciat. deinde
deum. filium dei eum fuisse creden
dum est: qui per legem et prophetas semper
locutus est. Et propter obedientiam paterne vo
luntatis angelus vocatur: deus autem
secundum naturam patris. quia vere et ipse
est deus sicut et pater Quod obtulit
abraham ysaac filium suum. c. xviij

Temptavit deinde abraham
immolare unicum filium suum. Ille
autem obtemperans deo solum votum
stravit asinum. imposuit ligna.
servos longe dimisit. solus
cum filio ascendit. triduo ad lo
cum pervenit. Ante quam veniret filius ad
locum sacrificij. ipse sibi immolan
dus ligna portavit. Deinde ab
raham gladio armatur: et cum iam pe
ne feriret admonetur ut parceret.
Et non tamen sine sacrificio. sed sanc
fuso recedit. Apparet namque ari
es in vepre inherens cornibus. immo
latur. peracto itaque sacrificio. et pacto
sacrificio dicitur ad abraham. Benedi
cam tibi. et multiplicabo semen tuum
sicut stellas celi. et velud arenam
maris. Possidebit semen tuum por
tas inimicorum suorum: et benedicentur
in semine tuo omnes gentes terre. quia obe
disti voci mee. Age nunc videa
mus quid sub huius sacramenti mis
terio lateat. Iste enim abraham

q filiu vnicu pduxit ad imo
landu hebat psona dei pris
Hz qd e q eu senex suscepit.
Non em senescat deus. Sz ipsa p
nunciacio de xpo ia quodamo se
nuerat. qn natus e xps. Incho
ata e em ab ada. vbi dictu e:
et erut duo i carne vna. Sac
mentu illd magnu est i xpo
et in ecclia. Copleta e sexta e
tas sdi. q a senecta significaba
abrahe: q tpm sacim dei ia
longeuu erat. Et senectus sare
i plebe dei. hoc e multitudine
pphaz hoc ide significat: q i
fine tepoz ex ipa plebe sacz
ciaz natus e xps. Sterilitas
at eius intimat. q in hoc seculo
spe salui facti sumus. et in xpo
tpi in ysaac omes nati sumus.
Que partu ecclia i fine tepoz
mirabili gra dei. no naturali
fecunditate pareauit. Iam dein
seqtis hystorie sacim. qd ymma
ginarie portedebat i spinedu
est. Ds ergo i abraha vt pdic
tu est. p illa imolatione figura
bat. n pr excelsus: qs in ysaac
nisi xps. Na sicut abraha v
nicu filiu deo victima obtulit.
ita dns vnigenitu filiu suu p
nob oibz tradidit. Et q ysaac
ipe sibi ligna portauit quibz
erat iponendus: ita et xps ges
tauit in humeris lignu crucis sue.
i quo erat cufigendus. Duo at

serui illi dimissi sut et no pduc
ti ad locu sacficij iudeos signi
ficabat. Qui cu seruilit viue
ret et carnalit sapent. no in
telligebat humilitate xpi: no
itelligebat passioz x. et ido no
puenert ad locu sacrificij. Cur
at duo serui: n q post tpls in
duas ptes diuidendus erat. Qd
fcm est salone peccate: qn di
uisus e ide tpls loco regni no
errore i pietatis. Quibz et sepe
p pphas dr: aufsar isrl. et p
uaricatrix iuda. Asinus at ille
i sensata e stulticia iudeoz. Is
ta insesata stultia portabat
oia sacmeta: et qd ferebat ne
sciebat. Ia qd dictu est eis. exp
tate hic cu asino: postq aute
adorauim9 reuitem ad vos: a
plm audi. Cecitas inqt ~~in isrl~~
ex pte fca est i isrl. Qd est ceci
tas ex parte. ~~exp~~ Expectate
hic cu asino: vt plenitudo inqt
gentiu intret. hoc e qd adoraue
rim9. vbi sacim cruc8 dnice im
pletu p gentes fuit pdicatu. hoc
e vt plenitudo gentiu intrarit.
Qd e. et reuitem ad vos. Et sic
oi8 isrl saluus fiet. Triduu at
illud i quo venerut ad locu i
molacois. tres mudi etates sig
ficat. Vna ante lege. alia sub
lege. tercia sub gra. Ante leg
ab ada vsqz ad moysen. sub
lege a moyse vsqz ad iohem.

x Immolatio Ysaac figura immolationis Christi in cruce ad quod sacrificium non pervenerunt duo servi cum Asino .i. carnales Judaei cum stolida stultitia.

In iacob dño q̄tād restat. tercius
dies ē grē. in qua tria etate q̄
p9 triduū sacrm̄ sacrificij xpi
cōpletū ē. Deinde ysaac liga
tis pedibz altari supponit: et
dñs in ligno sus pensus crucis af
figit. Sz illd q̄d figatū esti
ysaac: traiectū est ad ariete.
Sur.ͣ Cā ypsonis. ipe em
fil9. ipe agn9: fil9 qi nat9.
aries q̄ imolat9. Sz quid ē
q̄ in vepribz herebat aries
ille.ͣ Crux cornua ht. Hinc
duo ligna cōpīgunt in se. ni
spēcie crucis reddūt. Vn et
scrip̄tū est de eo. Cornua ī ma
nibz ei9 sꝛ. Cornibz g° herens
aries: crucifixū dñm signficat.
Vepres aūt spine sꝛ. spine ñ
quos et pctōres significant.
q̄ suspenderīt deū in crce. Int̄
spinas itaq̄ pctōꝝ iudeoꝝ
iudaicoꝝ suspensus ē dñs. Sic
p ieremiā idē dicit. Spinis pec
catoꝝ suoꝝ cīrcūdedit me po
pul9 hic. Alij huc ariete cor
nibz ī vepribz obligatū f.
eūdē xpm̄ senserūt. quē ī
molaret spinis a iudeis cō
natū. Pacto g° sacrificio. dr̄
abrahe. In semine tuo bn̄di
cent oēs gētes. Nō eni hoc
factū ē. nisi qn̄ dicit ille ari
es. foderīt man9 meas ī pe
des meos: dinuūuerīt oīa
ossa mea. Hoc eni qn̄ pactū ē
illd̄ in psalmis sacrificiū. tūc
in ipō psalmo dictū est. co
memorabunt. et cōuertent ad dñz
vniuersi fines tre. Et adorabt
in cōspcū ei9 oēs patē gencu.
Qm̄ dñi ē regnū: et ipse dña
bit gentiū. Imolato g° abra
hā ariete pro ysaac filio. vo
cauit nomē loci illi9. dñs vi
det. pro eo q̄ ē. dñs videri fe
cerit. vnqz p incarnatioꝫ. Dein
de morit sarra centesio vice
sio āno vite sue: et empto a
gro ab efron. sepeliuit eā. Sz
q̄d sibi velit. q̄ sarra in sepl
chro duplici sepelit. nisi q̄
aīa q̄ scā morit. ut deo viuat.
gemina vite requie suscipit.
id ē in actioē boī opis. ꝛ cōte
platione diuintatis. De ysaac
et rebecca. cxix.

Erat abrahā senex. die
rūqz multoꝝ: dixitqz seruo su
o seniori. qui sup oīa eqerat.
Pone manū tuā sup femur
meū. ut adiurē te p dñz deū
celi et tre. vt nō accipias vx
orē filio meo de filiabz chana
neoꝝ. Sz ad trā et cognatione
meā pficiscaris. inde accipi
ens vxorē filio meo ysaac.
Et quid sibi velit q̄ abrahā
seruo suo dixit postulās iuramū
iurādo fide. Pone inqt manū
sub femore meo. Et adiuro te
p deū celi. Qd vult dr̄ celi ad

Genuit Isaac sponsa rebecca ... sponsa ... de thesauro de gentibus

femur abrahe. nisi ut cognosceret sacramentum? Per femur enim genus intelligitur. Ergo quid fuit illa coniuratio. nisi quia significabat de genere abrahe venturum in carne deum celi? Servus autem iste ymaginem huius legis per quam sponsa xp̄i ecclesia desponsabatur. Qui tamen pro antiquitate senior nuncupatur. Abiit itaque puer in mesopotamiam. in civitatem nachor. stetitque circa fontem querens sponsam filio domini sui. Sic et lex que post fidem est venit ad fontem baptismatis. Occurrit ergo rebecca. i. ecclesia. Vidit autem rebecca puerum. i. sermonem propheticum. deposuit de humero ydriam utique elatam sui fiduciam. et ad humilem propheticum se inclinat sermonem. Suscepit fidei ornamenta ulmorum. accipit aureos scripturarum sensus. et clarum argenti eloquium. sicque secuta puerum rebecca venit ad ysaac. Secuta verbum propheticum ecclesia venit ad xp̄m. Que tamen cameli dorso deducitur. quia ad xp̄m ex gentilitate ecclesia properans. in tortis viciosisque vite veteris conversacionibus invenitur. Que ysaac viso descendit: quia domino cognito vicia sua gentilitas deseruit: et ab elatione celsitudinis yma humilitatis petiit. Que etiam et verecundata pallio velatur: quia coram deo de erroribus prioris vite confunditur. Quod inclinato iam die egressus est in agrum ysaac. hoc designabat. quia in extremo huiusmodi tempore vesperi diei filius xp̄s advenit qui in agrum foras ymaginem exiit. Quia cum sit invisibilis: se tamen visibilem in hoc mundo veniens ex gentibus ecclesie demonstravit. Invenit autem ecclesia ad puteum visionis. i. in contemplatione et intelligentia veritatis. ubi intellectum preparat altiorem: sive lavacrum aque ubi purificatur. sicque debite copulatur sponso suo ad heres illius gloria. eternitate. et regno.

De cethura et morte abrahe.

Quid autem sibi vult quod abraham post obitum sare cethuram duxit uxorem? Numquid ob incontinentiam dum esset iam grandevus etate? Absit. An propter filiorum procreationem. dum illi semen qui stelle celi ex ysaac filio promitteretur? Non. Ergo quid sibi vult ista cethura? nisi quia sicut agar et ysmael significaverunt carnales veteris testamenti: sic et cethura et filii eius significabant hereticos. qui se ad testamentum novum existimant pertinere. Sed utrique concubine dicuntur. Sola sara semper uxor vocatur. sicut scriptum est. Una est enim columba mea perfecta mea. Dedit autem cuncta que possidebat abraham ysaac filio suo. Filiis autem concubinarum largitus est munera: et separavit eos ab ysaac filio suo. Quid hoc significat nisi quia dantur et nonnulla munera filiis concubinarum. i. carnalium: sed non perveniunt ad regnum promissum.

Per cethuram et filios eius illi notantur haeretici quae ipsi ad haereditatem filia pertinent studeant [illegible]

nec hec nec iudei. qr carnali
a litterā sectant᷑. Pter ysaac
enī nullus ē heres. utiq; qr nō
filij carnis. s; filij pmissiōis
deputant᷑ in semīe. Deinde
mortuus ē abrahā. centū sep
tuagīta qnq;. sepultusq; ē in
spelūca duplici. In cuius interiori
parte adā ee positū tradicio
hebreorum testat᷑. Vidit abyma
lech ysaac ludentē c̄ vx. c 21

Orta dehinc fame sup terrā
abijt ysaac ad abyme
lech regē palestinorum i gerara
ex pcepto et bndictioē dni. i
biq; rebeccā uxorē suā timoris
causa finxit sororē. Quā rex
alienigena ysaac coniugē tunc
ee cognouit. qm iā eū cū ea lu
dentē vidit. Quid at sibi ve
lit in sacramento vr et ecclie qd tā
tus patriarcha cū coniuge luserit.
coniugiumq; illud inde sit cognitū.
Videt pfecto q sqs ne aliqd er
rādo in eternā peccet. si secretū
vim eius in scripturis sacris diliget
intueat᷑. et inueniet cū maiestate
suā q in forma dei equal est
pri. paulisp abscōdisse i formā
serui. ut eius capax ee humana
infirmitas poss;. eoq; modo se
coniugi congruent᷑ aptaret. Quid
enī absurdū. ymmo qd nō conue
nient᷑ futurorum pnunciationi acco
modatū. si ppha dei carnale
aliqd lusit. vt eū caperet affctus
uxoris. cū ipm verbū dei caro
factū sit. vt habitaret i nobis.

De puteis qs fodit ysaac c 22.

Post hec refert scriptura
qd ysaac pquā bndixit
illū dns. & magnificatus ē val
de. aggressus ē opus. et cepit fo
dere puteos. quos foderāt pueri
pris sui abrahā. Sz inuidētes
ei palestini obstruxerūt eos.
īpletos humo. et reliq. Quis ē
iste ysaac. n salvator nr. qui
cū descendisset i istū terrē gerarā
ymmo oim illos puteos fodere
vult. quos foderāt pueri pris
eius. i. moyses puteū legis fo
derat. dauid salomon et pphete.
libros scripsert veteris testi. Quos
tamē terrena et sordida reple
uerat intelligentia. et eorū os cū
vellet purgare ysaac. vt oste
deret qr quecūq; lex et pphe dixe
rūt. de ipso dixerūt. irati sūt
sūt cū eo philistijm. i. iudei a
regno dei alieni. Sz discessit ab
eis. Nō enī pt ee cū hijs. qui i
puteis aquā nolūt hre. s; terrā.
Et dicit eis. Ecce relinqt᷑ vobis
domus vra deserta. Fodit ergo
ysaac nouū puteū. ymmo pueri
ysaac fodiūt. Pueri sūt ysaac
matheus. marcus. lucas et iohes.
petrus et iacobus. iudas et apls
paulus. Qui oēs noui testamē
ti puteū foderūt. et inuenerūt
aquā viuā. q sit fons aq sali
entis i vitā eternā. Sz pro hijs
adhuc altercant᷑ illi q terrena

sapiũt. nec noua ddicioꝫ pa
ciunt nec vetera pigari. Euan
gelicos puteos condiciit: aplis
addsant et pphetis. Et qm i or
bzotiadiciit litigates. dł ad eos.
Quia idignos vos fecistis gre
dei: ex hoc iã ad gētes ibim⁹.
Et post hoc fodit tciũ puteũ
ysaac: et appellauit nomē
loci illi⁹ latitudo. dicēs. Nūc
dilatauit nos dns: et fecit
crescē sup terrã. Vē dilatat⁹ ē
ysaac. et ipleuit oēz terrã scē
trinitatis: et i toto orbe latitu
dīne ecclie collocauit. Prius eĩ
tm̄ in iudea notꝫ erat deus:
et in isrł' noiabat. Nūc aut
i oem terrã exiuit son⁹ eoꝝ:
et in fines orb' tre verba eoꝝ.
Exeũtes eni pueri ysaac p v
niuersũ orbē tre. foderūt pu
teos. et aquã oĩbz ostēderūt:
baptizãtes oēs gēs i noie pris
et filij et sps sci. Sz q̄d est qz
puteos abrahã q̄s aperuit y
saac. sic vocauit eos. sicut et
pr eius. ñ qz moyses ap nos
etiã moyses appellat. i pphe
vnusq̄sqz suo noie appellat.
nec mutant. q̄i eoꝝdē voca
bula puteoꝝ. hec iusticie.
Moralit aūt ysaac apd alie
nã gentē puteos fodisse de
scribi: quo viz exēplo discim⁹
vt in hac pegrinatiois erũp
na positi cogitationũ nraꝝ
pfunda penetrem⁹: et quo
vsqz nob' ve itelligētie aqua
inueniat. neqq̄ in̄e m̄̄ sicio
manu ab exhaurienda cordis
tra torpescat. Hos tñ puteos
allophili isidiãtes replēt:
qr minimi imudi sps cu nos
studiose cofodē aspiciũt: co
rectas nob' tēptationũ cogi
tationes imergũt.

De iacob et esau. ca. 23.

Igit ysaac dñ rogaret dñz
vt pareret vxor ei⁹ q̄ sterilis e
rat: concessit dns q̄ postula
bat. illidebantqz gemini in
vtero ei⁹ inclusi āgustia. Et
dū agerent interrogauit dñm:
acceptitqz respōsũ. Due gētes i
vtero tuo st: et duo ppli de v
tero tuo diuident. Et ppls qz
pplm supabit: et maior ser
uiet minori. Qd figalit factũ.
etiã tps iudeis nō credētibz
notũ ē. qualit ppls ecclie. sy
nagoge pplm supauit: & q̄
mō plebs iudeoꝝ tpe maior.
seruit minori pplo xpianoꝝ.
Siquidē et in singulis nob'
hoc dici pt. qz due gētes. et
duo ppli sint i tra nos. vicio
rũ scz atqz vtutũ. Sz iste mi
nor est: ille maior. Sēper eñ
plures st mali qz boni: et vi
cia numerosiora vtutibz st.
Sz tamē et i nob' gra dei ppls
pplm supat: et maior seruat

Iacob et Esau in utero cui maior seruit minori indicat. f

Iudeos et christianos

iusti et impii

virtutes et vitia

minori. Decuit etenim caro spi-
ritui: et virtutibus vicia cedunt.
Procedit autem esau primus rufus.
et totus tamquam pellis hirsutus:
deinde exiit frater eius iacob.
et manus eius impleta erat cal-
caneo esau. Sed cur totus ille ru-
beus et hyspidus. nisi quia populus
prior. prophetarum et christi fuit cruore
pollutus. ac peccati et nequicie
squalore extitit circumdatus. Cuius
ideo minor calcaneum tenuit:
quia mistice maiorem populum mi-
nor superavit. Nam quia ista esau
primogenita sua pro esca. eidem
fratri suo minori vendidit: ac
postmodum paterna benedictione sibi
promissa privatus est. significat eun-
dem istum iudaicum populum. qui a deo ut
exodi indicat liber primogeni-
tus filius nuncupatus est. quia propter
peccatis seculi lucra. non solum pri-
matus sui honorem amisit: ve-
rum etiam et regni celestis premium
paratum adipisci non meruit.
Domino quodammodo id eidem expro-
brante cum dicat. Transferetur a vo-
bis regnum dei: et dabitur genti
facienti voluntatem eius. Primoge-
nita autem ipsa vestis erat sacer-
dotalis. qua maiores natu cum
benedictione patris induti. victi-
mas deo velut pontifices of-
ferebant. Hoc dono certum ad-
huc desiderio caruerunt iudei. cum
gloria regni futuri. Iam sequitur

delinc ipsa benedictio in iacob:
que tamen quid figaliter indicave-
rit ypolitus martir verba sunt excel-
lentissime sciencie ac doctrine incommunis
replicavit in hoc loco ponenda
sunt. Ysaac inquit portat yma-
ginem dei patris. rebecca spiritus sancti.
esau populi prioris et zabuli: ia-
cob ecclesie et christi. Senuisse ysa-
ac consummationem omnis orbis osten-
dit. Oculos illius caligasse. fidem
perisse de mundo: et religionis
lumen ante eum neglectum esse significat.
Quod filius maior vocatur: accep-
cio legis est iudeorum. Quod escas eius
atque capturam diligit pater: homines
sunt ab errore salvati. quos per
doctrinam iustus quisque venatur. Ser-
mo dei: repromissionis est bene-
dictio et spes regni futuri. in quo
cum christo sancti regnaturi sunt. et verum
sabbatum celebraturi. Rebecca ple-
na spiritu sancto. et sciens quod audisset
antequam pareret. quod maior serviet
minori: formam gerit in hoc loco
spiritus sancti. Que futura novat in christo.
in iacob autem meditatur. loquitur ad
filium iuniorem. Vade ad gregem. et
accipe mihi inde duos hedos: prefi-
gurans carneum ~~dm~~ adventum salva-
toris. In quo eos vel maxime li-
beraret: qui peccatis tenebantur ob-
noxii. Siquidem in omnibus scripturis
hedi pro peccato accipiuntur. Quod autem du-
os iubetur afferri. duorum populorum
significatur assumpcio. Quod teneros

et bonos

et bonos. dociles et innocentes
animas. Stola esau. fides et scrip
ture sunt hebreorum: que illis primo
date sunt. et per eos gentibus in
ducte sunt populis. Pelles autem que eius
brachiis circumdate sunt. peccata
utriusque plebis. que christus in exten
sione manuum cruci secum pariter
affixit. Ipse enim in corpore suo non
sua sed aliena peccata porta
uit. Ysaac querit ab iacob
cur tam cito uenit. admiratur ue
locem in ecclesiis credentium fidem.
Cibi delectabiles offeruntur.
hostia placens deo. salus est pec
catorum. Post tremum consequitur
benedictio. et eius odore perfruitur. uir
tute resurrectionis et regni. a
perta uoce pronunciat. Taliter enim
benedicitur. Ecce odor filii mei: sicut
odor agri pleni. Odore nominis christi
sicut ager in dumis plenus. Cuius
benedictio de rore celi. i. de uerborum
pluuia diuinorum. Et de pinguedine
terre: hoc est de congregatione populorum.
Multitudo frumenti et uini. hoc
est multitudo quam colligit de sacra
mento corporis sui et sanguinis. Il
li seruiunt populi ex gentibus ad eum
conuersi: ipsum adorant tribus id est
populi ex circumcisione credentes. Ipse
est dominus suorum fratrum. quem plebs
dominatur iudeorum. Ipsum adorant filii
matris eius. quia et ipse secundum carnem ex
ea natus est. Ipsum qui maledixerit
maledictus est: et qui benedixerit bene
dictionibus replebitur. Christus nunc

ex ore patris populi patris ignorantes
benedicit. i. ueraciter dicit. Sed aliis a iude
is benedictio putatur que ab eis erran
tibus expectatur. Hanc benedictionem
promissam repetente maiore expa
uit ysaac. et alium se pro alio
benedixisse cognoscit. nec tamen in
dignatur reuelato sibi sacramento.
sed confirmat benedictionem in filio
dicens. Et benedixi eum et benedictus
est. Hec est benedictio prima ysaac
que data est minori populo christianorum. Sed
neque tamen maiorem filium penitus
fuisse despectum: quia cum intrauerit
plenitudo gentium. tunc omnis israel
saluus erit. Cuius tamen secunde bene
dictionis prophetatio hec est. In pin
guedine terre et in rore celi erit
benedictio tua. In pinguedine u
tique terre. et in fecunditate regni.
et in potencia regni. que in illo po
pulo fuit. et in rore celi erit
benedictio tua. i. in eloquiis dei.
Ipsis enim credita sunt eloquia
dei. et legis testamenta. Viues
gladio. i. qui populus ille sanguini
deditus. necem in christo uel prophetis
exercuit. Et fratri tuo seruies.
minori. scilicet populo christiano. Tempusque
ueniet. cum excucias et soluas
iugum eius de ceruicibus tuis. cum
per agnitionem fidei ad gratiam christi con
uersus deposueris onus legis. quo
iam non seruus populo minori. sed per
fidem frater uocaberis. Igitur esau post
benedictionem patris. in iudicie stimulis
concitatus. necem fratri suo iacob.

benedictio Iacob que datur Christo et populo Christiano

Benedictio Esau que datur Iudeis

fraudulent᷑ excogitat. Hoc
nimiꝝ ~~p grauꝫ deī~~ iudaicꝫ pp̄ls
in xp̄o p̄meditatꝫ non solū
dm̄ꝫ patibulo crucis tradidit.
verꝫ etiā credētes in illo usq
ad effusiōꝫ sanguīs p̄secutꝫ
ē. Iacob aūt dolos fugiēs frīs
relicta domo. patrū vl' parenti
bꝫ. vadit in regiōꝫ lōginquā
vt accipet sibi vxorē. Nō alit᷑
xp̄s relictis parētibꝫ s̄m car
ne .i. pp̄ls isrl'. et patria .i. iheo
solima. et oībꝫ regiōibꝫ iudee.
abijt ī gētibꝫ. accipiēs sibi in
de ecclesiā. Vt īpleret qd̄ dcm̄
ē. vocabo nō plebem meā ple
bē meā: et nō dilectā plebem
dilectā. Et erit in loco vbi dic
tū. nō plebs mea vos: ibi vo
bunt᷑ filij viui dei. **De scala
quā vidit iacob. c. xxiiij.**

Pergēs aūt iacob ī meso
potamiā venit in locū
vbi nc̄ bethleem vocat᷑. Et po
suit sb̄ capite suo lapidē mg
nū. Et dormiēs vidit scalā
sb̄ nixā ī initente celo: et āge
los dei ascēdētes ꝛ d̄ndentes.
Hoc visyo euigilauit. vnxitꝙ
lapidē. d. Vē hic ē domꝰ dei ꝛ
porta celi. Et hijs dc̄is discessit.
Hō pmꝰ iste iacob. morꝰ siue
passio xp̄e ē. lapis ad caput
eiꝰ. q̄ nōiatim q̄admodū dcm̄
ē etiā xp̄s sig̃ficat᷑. Caput ei
vrī xp̄s ē. Cuius ei nescat xp̄ꝫ
ab vnctione appellari. Domꝰ
~~domꝰ hec ē domꝰ dei~~ aūt dei qui
bi natꝰ ē xp̄s in bethleem. Por
ta vero celi. qr̄ ibi in tꝰō descē
dit. ibi iterꝫ ad celū cōscendit.
Erectio aūt lapidis. resurrectio
xp̄i ē. Porro scala xp̄s ē. qui
dixit: ego sū via. Per hāc ascē
debāt. et d̄ndebāt āgeli. ī qbꝫ
sig̃ficati st᷑ euāgeliste p̄dicato
res xp̄i. Ascēdētes vtiqꝫ ad
itelligendā eiꝰ supeminētis
simā diuinitatē excedūt vniu
sā creaturā. vt eū inueniat in
pn̄o verbū deū apd̄ deū. p q
fc̄a st᷑ oīa. Descēdētes aūt. ut
eū inueniāt factū ex mliē. fac
tū sub lege ut eos q̄ sb̄ lege e
rāt redimēt. In illa em̄ scala
a t̄ra vsqꝫ ad celū. a carne vsqꝫ
ad sp̄m: qr̄ in illo carnales
p̄ficiēdo velut ascēdendo sp̄u
ales fiūt. ad quos lacte nutri
endos etiā ipi sp̄uales d̄ndūt.
quodāmō. cū eis nō p̄nt loq
q̄ sp̄ualibꝫ. s̄ q̄ carnalibꝫ. Ip
se est sursū in capite: ip̄e deor
sū in corpe suo. qd̄ est ecclesia.
Ipsū ergo scalā intelligimꝰ. qi
ip̄e dixit. ego sū via. Ad ipsū
ascēndi. vt ī excelsis ītelligat᷑:
et ad ip̄m d̄ndit. ut ī mēbris su
is puulis nutriat᷑. Et p illū so
lū se erigūt. vt eū sb̄limit᷑ ex
pectet. p ip̄m se etiā humiliāt
vt eū subtilit᷑ accipiāt an
nūctēt. Pꝰ hāc visiōꝫ inde ia
cob iter faciēs. vidit oues et
pastores. et puteū aque viue.

et lapidem magnum suppositum
puteo. Figuraliter per oves iusto-
rum populi significabantur. Secundo quod
dominus est in euangelio statuit ad dex-
teram oves. Pastores vero prophete sunt
qui usque ad aduentum domini spiritu sancto
inundati israeliticum gubernarunt populum.
Lapis puteo suppositus figuram
domini preferebat. Puteus gratiam spiritus
sancti per predicationem christi venturam ad
ecclesiam ex gentibus. que obtecta erat
nondum aduenientem. et homine facto
christo.

De lya et rachel et duabus famulabus. Capitulum 27

Venit iacob per
gentes mesopotamiam. accepit ux-
ores duas filias laban fratris
rebecce: hoc est primo lyam. secundo
rachel. Que sibi accepit lye ancil-
lam nomine zelpham. et ancillam ra-
chel balam. Ex quibus quatuor
genuit filios xij. et unam filiam.
De lya scilicet genuit ruben. syme-
on. leui. iudam. ysachar. zabu-
lon. De rachel autem ioseph et ben-
iamin. De bala ancilla rachel.
dan et neptalim: de zelpha an-
cilla lye. gad et aser. Hii sunt xij
filii israel. Quid autem quod rerum signifi-
cationes figurauerit. quatuor vxores ia-
cob: quarum due libere. due ancille
fuerunt. dicendum est. Vidimus enim apostolum
in libera et in ancilla quas ha-
bebat abraham. duo testamenta
intelligere. Sed ibi in una et una ap-
paret facilius quod dicit: hic autem
due sunt et due. Deinde ibi ancil-
le filius exheredatur: hic vero an-
cillarum filii. simul cum filiis liberarum

terram promissionis acceperunt.
Unde hic paulo diligentius aliquid aliud
significatur. Namque enim due libere
vxores iacob ad nouum testa-
mentum quo in libertatem vocati sumus
existimantur pertinere: non tamen
frustra due sunt. nisi quod due vite
nobis in christi corpore predicantur.
Una temporalis in qua laboramus
alia eterna in qua delectatione
dei contemplabimur. Lya namque interpretatur
laborans: rachel autem visum prin-
cipium siue verbum. Actio ergo humane
vite in qua viuimus ex fide. la-
boriosa est in operibus. et incerta
quo exitu proueniat ad vtili-
tatem eorum quibus consulere volumus.
Ipsa est lya prior vxor iacob.
ac per hoc et infirmis oculis fuis-
se commemoratur. Cogitationes enim
mortalium timide: et incerte pro-
uidentie nostre. Spes vero eterne conte-
plationis dei habens certam intel-
ligentiam veritatis: ipsa est rachel.
Unde dicitur bona facie. et pulchra
specie. Hanc enim amat omnis pie
studiosus: et propter hanc seruit gratie
dei qua peccata nostra et si fuerint
sicut feniculum. tamquam nix dealbabuntur.
Laban quippe interpretatur dealbacio.
Cui seruit iacob propter rachel.
Neque enim se quisque conuertit sub gratia
remissionis peccatorum seruire ius-
titie. nisi ut quiete viuat in verbo
ex quo videtur principium quod est deus.
Ergo propter rachel. non propter lyam
seruiuit. Nam quis tandem ama-
uerit in operibus iustitie laborem

Lia et rachel vita actiua et contemplatiua.

Lia interpretatur labor.

Rachel pulchra facie

actionū atq3 passionū: Nō
eī eā vitā ꝑpt' seipsā expe
rierit. sicut nec lyā iacob. Si
tn̄ sibi nocte suppositā ī v
su generādi āplexus. fecūdi
tate ei9 expt9 ē. dnō eī eā
q ꝑ seipsā diligi nō poterat.
ꝑmo vt ad rachel ꝑueniret
tolerari fecit. deinde ꝑp filios
cōmendauit. Ita vō vnusq̄sq3
vtil' dei seru9 sb dealbacōis
pctōꝝ suoꝝ grā ɔstitutus. qd
aliud amās ī sua ɔtēplacōe
meditat'. n̄ doctnā sapiē.
quā plerīq3 se pceptiuros
putāt statī ut se ī septē p
ceptis legis exercuerit. que sūt
de dilcōne pxi. ne cuiq̄ no
ceat'. i. hōra prēz tuū ⁊ mrēz
tuā. nō mechabis. nō occi
des. nō furabis. nō fl'm tes
tīmoniū dices. nō ɔcupisces
rē pximi tui. Quibz obser
uatis postea q̄m hoī ꝑ cōcu
pita delectatione doctrine p tēp
tationes varias q̄i ꝑ hui9 sdi
noctē tolerāda laboris adhe
serit: vero pro rachel lya īo
pinata ɔiūgit'. Et hāc susti
net. ut ad illā ꝑueniat. si ꝑ
seuerant amat. acceptis a
lijs septē pceptis. Ac si ei di
cat'. Serui septē alios septē
ānos ꝑp rachel. ut sit paup
spū. mitis. lugēs. esuriens.
sitiēsq3 iusticiā. misericors. mūdi
cordis. pacificus. Vellet ei ho

si fīi posset. sin vlla tolerācia
laboris. q ī agēdo paciēdo q3
āplexanda ē: statī ad ꝑlchre
[ꝑuēire] ɔtēplacōis delicias. Sz hoc nō
nō pt ī t'ra moriētiū. Hoc eī
videt' significare. qd dictū est ad
iacob. Nō est moris ī hoc loco
ut minor habeat ꝑus q̄ ma
ior: qz nō absurde maior ap
pellat' qui tēpe ꝑor ē. Prior ē
at ī hoīb eruditiōe labor bo
ni opis. q̄ reqes ɔtēplacōis.
Ad vnū ergo ɔtendendū est:
ꝓ ꝑp hoc mlta fereda st. Itaq3
due st' vxores iacob. Libere am
be: q̄ppe st' filie remissionis pec
catoꝝ. hoc ē dealbacōis. qd
ē laban. Verūtn̄ vna amat'
altera tolerat'. Sz q tolerat'
ipa ꝑus et vberi9 fecundat'.
vt si nō ꝑp seipsā. sz certe ꝑp
filios diligat'. Labor eī iusto
rū maxīm fructū ht ī eis qs
regno dei generat. int' mltas
tēptacōes et tribl'acōes. pre
dicando euāgm. Qui eos apter
quo st' ī laboribz habūdanci9.
ī plagis sup modū. ī mortibz
sepi9. ꝑt qs hnt foris pugnas
intus timores: gaudiū et coronā
suā vocat. Nascit' aūt eis
facili9 atq3 copiosi9 ex illo s'
mone fidei quo pdicat xpm
crucifixū. Rachel aūt clara a
spectu. mēte excedit deo. ⁊ vi
det ī pn°c verbū. deū ap deū.
et vult pare. ⁊ nō pt. q gnā

tionē eiꝰ q̄s cōntabit. Iddoq3
cū contemplandi otiū appetit. ut
diuinitatē ineffabilē cernat.
vacare vult ab oī negocio.
Qui ideo sterilis: quia in varijs
passionibus nō profuerit. Sz quā et
ipsa interdū potēciā caritate
inardescat. vult ei dorē qd no
uit. Videt sororē laborē age
di filijs habundantē. et dolet po
cius curre hoīes ad eā vtute
qua eorū necessitatibz consulit. quā
ad illā vn diuinā aliqd discat.
Hic dolor figatus vel in eo quod
scriptū est. Et zelauit rachel
sororē suā. Porro quia plerus in
tellcūs spūal' substancie verbis
carne editis exprimi nō pt. e
ligit doctrinā sapie. p quas
libet corporeas silitudies insi
nuare diuinas: sic elegit ra
chel ex viro suo et ancilla sus
cipe filios. magisque sine filijs
omnino remanē. Bala quippe an
cilla rachel interpretatur inueterata.
De veri quippe vita carnalibz se
sibz dedita. corporee cogitant
ymagies. etiā cū aliqd de spu
ali et incomutabili substācia
diuinitatis audit. Sic sap et lya
de ancilla sua filios quere ha
bende numerosiores plus cure
sa. Inueniꝰ at et zelfā eiꝰ
ancillā interpretari os hyans
Quapropter hec ancilla illos figu
rat. quorū in predicatione fidei eu
angelice os erat. et cor nō erat.

de quibz loquitur ~~et apls~~ x^s. Po
pls hic labijs me honorat. cor
aut eorū loge est a me. Et de q
bz apls dicit. Cui predicas nō
furandū furaris. Verūtn ut et
p hāc conditionalē libā illa ve
or iacob laborās filios heredes
regni suscipiat: idō dñs dic.
Que dicunt facite: que at faciunt
facē nolite. Vn et apls. siue
inquit occasione. siue vitate xps
annunciet: et in hoc gaudio. et
gaudebo. Ipsa et ancilla pariēs
de plē. numositate letatꝰ. Est vo
quida lyie fetus. ex bn̄ficio ra
chel editꝰ. cū vnū sui secū
debita nocte cubitum accept'
a filio lye madragoris mal'.
cū sorore cubarē pmittit. Qd
em de madragoris dicend'
est. Porro re corpori pulchrā
et suaue olentē. saporē at in
sipido. Et idō in illo madgori
co pomo figāri intelligā famā
bonā ppare. Vn dicit apls.
Oportet et testimon hrē bonū
ab eis qui foris sunt. Qui lz pari
sapuit: reddūt tn pleriq3
labori eorū p quos sibi osulit.
et splēdore laudis. et odore
bone opinionis. Nec ad ista
gloriā pparē primi puenīut
eorū q sūt in ecclia. nisi qui ioc
in actionū piculis et labore v
sant. Propterea lye filiꝰ mala
madragorica inuenit exiens
in agrū. i. honeste ambulās
ad eos qui foris sunt. Doctrina

vero illa sapientie que a vulgi strepitu remotissima in contemplacione veritatis dulci dilectione defigitur. hanc popularem gloriam quantumlibet quis non assequeretur. Nam per eos qui in mediis turbis agendo ac causando populis presunt. Qui dum isti actiuosi et negociosi homines per quos multitudinibus administratur utilitas: et quorum auctoritas populis cara est testimonium perhibet etiam vite per studium conquirende et contemplande veritatis ociose quodammodo mala mandragorica per lyam pervenit ad rachel. ad ipsam vero lyam pro filii primogeniti id est pro honore fecunditatis eius. in quo et omnis fructus laboriose atque inter certamina temptacionum prediti actionis. quia plerique bono ingenio preditis studioque flagrantes. quamuis ydonei regendis populis esse possint: tamen euitant propter turbulentas occupaciones. et in doctrine ocium toto pectore tanquam in spectione rachel feruntur in amplexus. Et quia bonum est ut etiam hec vita laicis innotescens popularem gloriam mereatur: iniustum est autem ut eam consequatur si amatorem sui administrandis ecclesiasticis curis aptum et ydoneum in ocio detinet. nec gubernacione communis utilitatis impendit. Postea lya sorori sue dicit. Parum est tibi quod virum meum accepisti. insuper et mandragoras filii

mei vis accipere? Per virum vero significans eos omnes qui cum sint agendi virtute habiles et digni quibus regimen ecclesie committatur ad dispensandum fidei sacramentum: illi autem si studio doctrine atque indagande et contemplande sapientie se ab omnibus actionum molestiis removent. atque discendi in ocio aut docendi volunt consedere. Ita ergo dictum est. parum est tibi quod accepisti virum meum. insuper et mandragoras filii mei vis accipere. Ac si dicatur. parum est tibi quod homines ad laborem rerum gerendarum necessarios modo detinet ~~studio~~ vita studiorum. insuper et popularem requirit gloriam. Proinde ut eam iuste compararet impetravit rachel virum sororis sue illa nocte. ut scilicet qui virtute laboriosa regimini populorum accommodatus est. etiam si sciencie vacare delectatur: suscipiat experientiam temptacionum. curarum quoque sarcinam pro utilitate communi. ne ipsa doctrina sapientie cui vacare statuerat blasphemetur. neque adipiscatur ab imperitioribus populis existimacionem bonam. quod illa poma significant: et quod necessarium est ad exhortacionem discencium. sed plane ut hanc curam suscipiat. vi cogitur satis. Et hoc significatum est. quod cum veniret de agro iacob. occurrit ei lya. eumque detinens ait. Ad me intrabis. Conduxi enim te pro mandragoris filii mei.

Tanq̃ diceret. Doctne quã dili
gis vis cõfre bonã opinione
noli fuge offinosũ laborẽ. h
ĩ terciã gen q̃sq̃s aduñt. cernit
et expit in exeplis. qd intelli
ginus in libris. Cũs nõ videat
hec gen toto orbe terrã venie
hoĩes ab opib3 scli. et nõ in
otn vsũ cognoscede et cõteplan
de vitatis. tanq̃ in aplexũ ra
chel. et excipi de trãsuerso eccle
siastica necessitate. atq3 ordi
nari ĩ labore tanq̃ lya dicente
ad me ĩtrabis. Quibz istud
misteriũ dñi dispẽsantibz. ut ĩ
nocte hui9 scli filios generet fi
dei. Laudat aplis etiã illa vi
ta. cui9 amore cũsi. et spẽ scli
relinquit: et ex cui9 pfessiõe
ad ĩmiaz regẽde plebis assũp
ti sũt. Id em agũt in oĩbz labo
ribz suis. ut illa pfessio qua
se cõuterãt. qr tales rectores
ppli dedit tanq̃ et glorificet.
tanq̃ iacob recusãte nocte lye. vt
rachel pomis suaue olentibz.
et clare mentibz portat. q̃ aliq̃n
et ipa pstãte mĩa dei p se ipsã
parit. vix tandẽ q̃dẽ. qr paucoz
est. vt in pn̄o erat vbũ. ĩ ubũ
erat ap deũ. et ds erat vbm. Et
q̃mõ de hac re pie sapiẽtibz dr.
et sine fantasmate carnal cogi
tacõis. et salubrit vel ex parte
capiat. Alio quoq3 sensu lyã ĩ
rachel. victorin9 martir et ceti
ĩ similitudie eccle ũl synagoge tẽ
ptati sũt. Lya em maior na
tu synagoge tenuisse existimat
typũ: qr pr̃or dei genuit pplm.
Et q̃dẽ et ocul legit. grauida.
qr lex p moysen datã. cooptã
ẽ atq3 signata. Rachel autẽ iu
nior et pulchra prius sterilis
et postmod fecũda similitudo
ẽ eccle. Iunior: qr tpe posterior.
pulchra: qr sca corpe et spũ.
Odi ei9 decori: qr etiã p spi
tũ meruerũt. Que etiã tã diu
sterilis fuit: quousq3 synago
ga pplm gñauit. Cur at iacob
p rachel seruiuit. et supponit
ei lya maior. nĩ qr dñs ut eccle
siã assumet. pus synagogã si
bi iũxit. Seruiuit itaq3 iacob
septẽ anoz p duabz vxoribz
hui9 vite pñtis tps significat.
q̃ p septe dies euoluit. in qua
dñs formã serui accepit. fcs
obediẽs pcie voluntati vsq3
mortẽ. Ille em p vxoribz serui
uit: et dñs nr ait. Nõ venit
fili9 hoĩs ministrari. s3 ministrare.
Ille oues pauit. et dñs in eũ
dicit. Ego sũ pastor bon9. Ille
in medis lucro variũ sibi pecu
abstulit: xps diũsaz genciũ
varietate sibimet cõgregauit.
Ille tres vgas apputas cortibz
ĩ alueis aquaz opposuit: ut
eaz cõteplatiõe multiplicarent
ei9 oues: et dñs nr in aq̃ bap
tismatis triũ pnatũ noĩa pplo fi
deli pposuit. vt q̃sq3 q̃ hoc pleo
corde pspexerit. efficiat ouis dei.

De fuga iacob ĩ rachel q̃ furã ẽ

Post longa — *Iacob pit c 26*

Post longam igitur servitutem quam Iacob apud socerum suum pro uxoribus vel mercede sustinuit, praecepit ei Dominus ut reverteretur ad patriam suam. Itaque ignorante socero suo cum uxoribus cum comitatu profectus est. Laban autem consecutus est eum in monte Galaad cum furore, atque idola quae Rachel furata erat apud eum requisivit, nec repperit. Quid ergo sibi hoc typice figuraliter velit? Dum enim Laban superius aliam gerat personam, nunc tamen diaboli typum figurat. Laban quippe interpretatur dealbatus. Dealbatus autem diabolus non inconvenienter appellatur, quia cum sit tenebrosus merito, transfigurat se velut angelum lucis. Huic servivit Iacob, id est ex parte reproborum iudaicus populus, ex quo carne incarnatus Dominus venit. Post per Laban hic modus exprimitur: quod cum furore Iacob sequitur, quia electos quosque, qui redemptoris nostri membra sunt, persequendo opprimere conatur. Huius filiam, id est seu mundi sui diaboli, Iacob abstulit, cum sibi Christus etiam ex gentilitate coniunxit. Quam et de domo patris abstrahit, quia ei per prophetam dicit: Obliviscere populum tuum et domum patris tui. Quid vero in idolis nisi avaritia designatur? Unde per Paulum dicitur: Et avaritia quae est idolorum servitus. Laban ergo veniens apud Iacob idolum non invenit, quia ostensos mundi thesauros diabolus in redemptore nostro vestigia concupiscentiae non repperit. Sed quae in actibus huius: ea Rachel sedendo cooperuit. Per Rachel quippe, quae et ovis dicitur, ecclesia figuratur. Sedere autem est humilitatem paenitentiae appetere, sicut scriptum est: Surgite postquam sederitis. Rachel ergo idola sedendo operuit, quia ecclesia Christum sequens vitium terrenae concupiscentiae per humilitatem paenitentiae cooperuit. De hac coopertione vitiorum per prophetam dicitur: Beati quorum remissae sunt iniquitates et quorum tecta sunt peccata. Nos ergo Rachel illa significavit, qui idola sedendo premimus, si culpas avaritiae paenitendo damnamus. Quae vero avaritiae immunditia non illis quae viriliter currunt, quibus dicitur: Viriliter agite et confortetur cor vestrum; sed his maxime evenit qui effeminato gressu gradientes per blandimenta saeculi resolvuntur. Unde et illic eadem Rachel haec verba sunt: Iuxta consuetudinem feminarum nunc accidit mihi, id est quia muliebria se habere innotuit. Laban autem postquam frustratus esset Iacob et invenisset eum et locuti essent inter se minantes foedus, tulit Iacob lapidem et erexit illum in titulum. Dixit quoque fratribus suis: Afferte lapides. Qui congregantes fecerunt tumulum, quem et vocavit Laban tumulum testis, et Iacob acervum testimonii. Infideles enim tam iudeos quam gentes testis est lapis e-

Rachel idola ab- [illegible marginal note]

mines in similitudine x. et ceteris lapidum. quem multitudo recedentium.

De lucta iacob cum angelo

Hijs transactis gen. c. 27

Hinc iacob mittit nuncios ad esau fratrem suum: mittit et munera. post hec transductis omnibus suis per torrentem. ipse remansit solus. Et ecce vir luctabatur cum illo. prevaluitque ei iacob. nec dimisit eum nisi benedictionem extorqueret. sacrique nomen israel accepit. In quo principaliter sacramenti divina ymago prefigurata est. Vir enim ille typum christi evidentissime gesserat. Sicut enim ~~ille~~ prevaluit iacob utique volenti. ut misterium figuraret passionis domini: ubi visus est iacob in iudeorum typo. hoc est in corporis sui sobole prevaluisse deo. et quamvis in fine ita cum carne eius luctamen inire et invalescere in passione eius. propter quod scriptum est. crucifige crucifige. Et tamen iacob benedictionem ab eodem angelo quem victor superaverat impetivit. Cuius nominis impositio utique benedictio fuit. Interpretatur autem israel. videns deum. quod erit in fine premium sanctorum omnium. Tetigit porro illi idem angelus latitudinem femoris. et claudum reddidit: sicque erat unus atque idem iacob benedictus et claudus. Benedictus in hijs qui in christum ex eodem populo crediderunt: atque in infidelibus claudus. Nam femoris nervus vel latitudo: generis multitudo est. Plures quippe sunt in stirpe. qui degenerantes a fide patrum et a preceptis auctoris sui deviantes: tenebres sui seminis claudicant. De quibus propheticum dictum est. Et claudicaverunt a semitis suis. Qui tamen populus postquam tactus sibi viribus non solum claudicat: sed et torpescat. ne ultra iam generare filios possit. Denique quod adiecit idem patriarcha vidisse se dominum facie ad faciem. cum superius virum secum narraret luctatum. id significat. quia idem deus homo erat futurus qui cum iacob populo luctaretur.

De dina et partu rachel. et incestu ruben. c. 28

Post hoc sychem emor filius dinam filiam iacob violavit. Qui post dubitum eius familie israel voluerat sociari. Cuius symeon et levi fratres virginitatis sororis vindicantes dolo cum omni populo eius interfecerunt. Sed quid sibi velit quod scriptum est. egressa est dina ut videret mulieres regionis illius. Quam cum vidisset sychem filius emor evei princeps terre illius adamavit et rapuit. dormivitque cum ea. vi opprimens virginem: et conglutinata est anima eius cum ea. tristemque blanditijs delinivit. Dina quippe ut mulieres videat extranee regionis egr-

[illegible] nomen israel i. videns deum [illegible] claudus [illegible] et credere nob. in [illegible]

dit. qm vnaqq mes sua stu-
dia negliges. actiones alie-
nas curas. ext habitu atqz
ex ordine pprium euagat. cum
sythe princeps tre opp'mit. q
viz ītentā ītrinis exterioribz
cura corrupit. Et cglutinata
ē cara eius cū ea. q vnita si-
bi p iniqtate respicit. Et qa
mens cū a culpa resipiscat.
addicat. atqz admissum flere
conat. corruptor spes ac se-
curitates vacuas an oculos
vocat: qtenus vtilitate tristi-
subtrahat. re illic adiungit.
Tristeqz blandicijs delimuit.
Modo enim alior fra grauiora-
mo nt esse qd ppetratu est.
mo misericordē deum lo. modo
adhuc tps subseqns ad peni-
tenciā pollicet. vt dum p hec
decepta mens ducit. ab intēti-
one pnie suspendat. qtenus
tūc bona nulla papiat. quā
nc nulla mala cotristat. Et
tūc plenius absorbeat supp-
plicijs: q nc gaudet ī delictis.
¶ Dehic lo ds ad iacob vt
hitaret ī bethel. Ibi rachel
cū paret beniamī mortua ē.
Hed qd sibi vult q cū eundē
beniamī rachel paret vocuit
nomē ei9 filius doloris mei.
ni futurū pphetans ex ea tribu
paulū. q affligēt filios eccle
psecutionis sue tpe. Aliter p
beniamin. fr̄s fr̄s figurabat

ihrlm. q est in tribu eadē ben-
iamin. Cuius ppls graui matre
dolore afficit. effundendo sang
pphetar ī sup ecca ī mēte xpi ī-
pns acclamādo vocibz. Sanguis
eius sr nos et sr filios n.
¶ Interea ruben concupita mortis
libidinis. ī cōcubinā pris sui
pceps efferbuit. eius incestu
crimē nō scriberet. nī futura
pusitas ppli pnūciaret. q
q et ī illo q hoc comisit osi-
deret ee flagiciū: ī scripturis
atq pphia e futurū. Itaqz p ru-
ben pmogenitu. pols pmogeni-
tus isrl' ex circūcisiōe signifi-
cat. Et thorū cōcubine pollun
ide legē veteris testi sepe pre-
uaricādo cōmaculauit. Q uat
in cōcubina lex veteris testi po-
nat. paulus edocuit. d. Abrahā
duos filios hūit; vnū de li-
bera. et vnū de ancilla. Herat
duo sūt testā. in quo agar que
cōcubina fuit. ī veteris testamenti
ponit typo. Vna ē enim pfecta
columba genitris sue. Que vir-
go casta sponsa regis eterna per
euāgeliū iūgit xpo. De iuda qui
dam dormit cū nuru sua c 29.
Iudas deinde inde factū csiderem9.
q cū nuru sua dormiuit. qd
signficauit. Merito de tribu iu-
da reges tēp marito adhibe-
bant. futurorū. In thamar q
nuru inde intr plebs iudea
cui de tribu reges adhibeba
t. Merito nomē eius amaritudo

interpretatur. Ipsa enim deo fi-
lios populum dedit. Duo enim genera
principum que non recte operabantur in
plebe. unum eorum quod oberrat. al-
terum vero quod nichil proderat: signi-
ficantur in duobus filiis iude.
Quorum unus erat malignus ut
fuerit ante dominum: alter in terra fun-
debat semen ne daret ad fecun-
ditatem dandam thamar. Her
scilicet amplius quam duo genera hominum in-
utilium generi humano. Unum no-
cenuit: alterum prodesse nolentium.
Et sicut boni habent in hac terrena
vita profectum. tamquam in terra funden-
tium. Et quia in malo peior est ille qui
nocet. quam ille qui non prodest: id-
eo maior dicitur malignus. ille minor
et sequens qui fundebat semen in ter-
ram. Nomenque maioris qui vocatur
her interpretatur pellicius. quibus tunicis
induti sunt primi homines in penam
dampnationis sue dimissi ex para-
diso. Sequentis autem nomen qui vocatur
onam. interpretatur meror eorum. Quorum
nisi quibus nichil prodest cum habe-
ant unde prodesse possint. atque
id perdant in terram. Maius porro
malum ablate vite quod significat
pellis. quam non adiute quod significat
meror eorum. Deus tamen ambos occidis-
se dictus est: ubi figuratur regnum
talibus hominibus abstulisse. Tercius
vero filius iude. scilicet sela cui illi mulie-
ri non iungitur significat xpistum ex quo
reges plebis iudeorum reperit de
tribu iuda non fieri. et id erat
quidem filius iude. sed eum thamar
maritum non accepit. quia erat

eadem tribus iuda: sed iam in populo
iudeo nemo regnabat. Unde et
nomen eius .i. sela interpretatur dimissio
eius. Non pertinet sane ad hanc
significationem unum sanctum et iustum: quam-
libet in illo tempore fuerit: ad novum
tamen pertinet testamentum. quod prophetando
sciens utiles fuerint. qualibus dictum
fuit. Eo sane tempore. quo iam iudea
cepit reges ex tribu iuda non
habere. non est computandus herodes
maior in regibus eius tamquam maritus
thamar. Erat enim alienigena.
nec ei sacramento illo mistice unc-
tionis tamquam coniugali fede cohere-
bat: sed tamquam externus dominabat.
quam potestatem a romanis et a ce-
sare acceperat. Sicut et eius filii
tetrarche. quorum erat unus herodes
pristino nomine appellatus: qui cum pi-
lato in passione domini concordavit.
Isti ergo alienigene usque adeo
non deputabantur in regno suo
mistico iudeorum. ut ipsi iudei
publice clamarent frendentes ad-
versus ihesum. Nos non habemus regem
nisi cesarem. Neque hoc verum nisi illa
universali dominatione. Romanorum
quippe etiam cesar rex erat. non
proprie iudeorum: sed ut xpistum nega-
rent. et hunc adorarent: ideo se tali
voce dampnarunt. Illo tempore quo
iam de tribu iuda regnum defecerat
erat xpo vero salvatori nostro domino
quod non obeet. immo proderet. Hic
enim fuit propheticum: non deficiet
princeps ex iuda. neque dux de
femoribus eius. donec veniat qui
mittendus est: et ipse erit expec-

tacio gentium. Iam isto tempore omne quod
magisterium iudeorum. et misticam
unctionem xpus vocatur unctio ipsa defe-
cerat. secundum prophetiam danielis. Ue-
nerit cui repositum erat expecta-
cio gentium. et unctus est sanctus sanctorum
oleo exultationis pre participibus su-
is. Natus est enim maioris hero-
dis tempore: passus est herodis mi-
noris tetrarche tempore. Huius itaque
venientis ad oves que perierant
domus israel. figuram gessit ipse iu-
das. cum venit ad tondendas oves
oves suas in thamna. quod interpre-
tatur deficiens. Iam enim defecerat
princeps ex iuda. et omne magis-
terium atque unctio iudeorum. do-
nec veniret cui repositum erat.
Venit autem cum suo pastore odol-
lamite: cui nomen erat hyras.
odolla ciuitas. Interpretatur odollamites testi-
monium in aqua. Cum hoc plane tes-
timonio dominus venit. habens quidem tes-
timonium maius iohanne. Sed tamen
propter oves infirmas: hoc testimo-
nio est usus in aqua. Nam et ipsum
hyras. quod nomen illius pastoris
fuit. interpretatur fratris mei visio. Vi-
dit omnino fratrem suum iohannes.
fratrem secundum semen abrahe. secundum co-
gnationem marie matris eius et ely-
zabeth matris sue. eundem dominum
et deum suum. Nam sicut ipse ait. ex
plenitudine eius accepit. Vidit
omnino: et ideo inter natos mulierum
maior illo non surrexit. Nam
ex omnibus prenunciantibus xpm ipse
vidit: quod multi iusti et prophete cu-
pierunt videre et non viderunt. Sa-
lutavit ex utero. agnovit per-
fectius ex columba. Et ideo tamquam odol-
lamites verum testimonium perhibuit in
aqua. Venit autem dominus ad oves
tondendas. hoc est exonerandas
sarcinis peccatorum. ex quibus recente la-
uate in cunctas cunctorum dentes essent
velut grex detonsarum. Iam deinde
thamar mutat: nam et commutans
interpretatur thamar. Mutat habitum.
mutat et nomen: et fit de syna-
goga ecclesia. Sed in ea prius non
amaritudinis maneat: non illius
amaritudinis in qua domino fel mi-
~~misterium~~ ministravit: sed illius
in qua petrus amare flevit. Nam
iuda latine confessio est. Confessioni
ergo amaritudo misceatur. ut vera
penitentia designetur. Hac penitentia fecun-
datur ecclesia: in omnibus gentibus consti-
tuta. Oportebat enim xpm pati.
et resurgere tertia die: et predicari in
nomine eius penitentiam et remissionem
peccatorum per omnes gentes. incipientibus
ab iherusalem. Nam et ipse habitus mere-
tricius: confessio est peccatorum. Ipsum quip-
pe ecclesie gerit thamar ex genti-
bus veniente. Sedens cum hoc habitu
ad portam enan. vel enaim. quod
interpretatur fontes. Sucurrit ei velud
cervus ad fontes aquarum pervenire.
ad semen abrahe. Illica non
cognoscere fetatur: quia de illa pre-
dictum est. populus quem non cognovi ser-
vivit mihi. Accepit in occulto anu-

lu monile et virga. Vocatione
enim signatur. iustificatione decora
tur. glorificatione exaltatur. Quos
enim predestinavit: illos et vocavit.
Quos autem vocavit: illos et iustifi
cavit. Et quos iustificavit: illos
et glorificavit. Sed hec ut dixi ad
huc in occulto. ubi fit et conceptio.
sed ubertatis. Mittitur autem promissus
hedus per manum Odollamite. Hedus exprobratio
bratio peccati. per eundem Odollamite
tanquam increpantem et dicentem. Genera
tio viperarum. Sed non eam invenit
sed exprobratio: quam mutavit ~~amaritudo~~
conversionis amaritudo. Postea vero iam
publicatis signis anuli. monilis
et virge. vicit temere iudicantes
iudeos. quorum iam personam iudas ipse
gestabat. Cum hodie quisque dicit non
hunc filium esse Christi: nec hec nos
semen abrahe. Sed pluribus certissimis
documentis nostre vocationis. iusti
ficationis et glorificationis exubes
cunt sine dubio et confundunt. Et nos
magis quam se iustificatos esse fatentur.
Pignora enim referentur hec ~~ecclesia~~.
sed ecclesia. Accusatur enim a iudeis.
quasi adulterata legis. Respondit vir
ga signum passionis. et monile
legis legitima. et anulum pignus
immortalitatis. Cum autem septimum indu
at pariente thamar. et duos
in utero geminos haberet. quorum scilicet pri
mus qui dicitur zara misit manum
suam. et obstetrix ligavit coccinum.
Et dehinc illo manum intro se
retrahente. posterior qui phares

vocatur porrexit manum. et nasci
do precessit: figaliter cognovit quod ex
tendit israel in legis opera manum suam
et eam prophanam. et Christi salvatoris
polluta cruore contraxit. Postea
vero prorumpit populus gentium. scilicet ut fu
turi essent novissimi primi qui erant.
et primi futuri essent qui erant no
vissimi. **De hystoria ioseph. c**

De hic hystoria scilicet. **xxxi.**
ioseph. qui venditus ab in
videntibus fratribus. in egiptum perductus.
atque ibidem sublimatus est. Ioseph
unus ex duodecim filiis iacob. quem
pater pre ceteris filiis dilexit. Christum dominum
figuravit. Quem deus pater secundum carnem
natum ceteris filiis ex abraham stir
pe progenitis pretulit. Unde et ibi dicitur.
Amabat eum iacob: eo quod in senec
tute genuisset eum. Senescenti enim
mundo illucescens dei filius per ma
rie virginis partum sero advenit
tanquam filius senectutis. secundum sacramentum
suscepti corporis quod erat ante sic
semper apud patrem. Tunica autem
polimita quam ei fecit pater. diver
varietatem populorum ex omnibus gentibus in
corpore Christi congregatam significavit.
Sompnium vero id per quod fratres mani
puli adoraverunt manipulum eius:
illud est quod in Christo impletum est. Ado
rabunt eum omnes ~~quia~~ reges terre: omnes
gentes servient ei. scilicet per fidem fructum bonorum
offerentes. Ipse est quem sol et luna
et stelle adorant. De quo sole di
ctum est. Laudate eum sol et luna:
et omnes stelle. Ipsum enim excellentia

Joseph figura Christi
et pre ceteris dilectus
a patre

tunica polymita
congregatio diversarum gentium

omnes manipuli omnes gentes
adorant ipsum

sanctorum in solis nomine. et ecclesie clari-
tas sub specie lune. et omnium
apostolorum nuditas in figura stellarum
adorat. Unde et pater suus increpa-
uit eum dicens. Numquid ego et mater
tua et fratres tui adorabimus te?
Obiurgatio ista patris duriciam
populi israel significat. qui pro eo quod
ex senatu esse christum cognoscunt:
adorare contempnunt. Iacob mit-
tit ioseph filium suum: ut de fratri-
bus sollicitudinem gereret. Et deus pater
misit unigenitum filium suum. ut ge-
nus humanum peccatis languidum vi-
sitaret. Mittitur ab illo usque pre-
de quo scriptum est. Misit deus fi-
lium suum in similitudinem carnis
peccati: ut videret si integre essent oues.
Et dominus in euangelio. Non veni in-
quit nisi ad oues perditas domus
israel. Inuenit ergo ioseph fratres
suos in dothaim. Dothaim in-
terpretatur defectio. Vere in grandi
defectione erant: qui de parricidi-
o cogitabant. Qui cum vidissent
ioseph fratres sui procul: occide-
re eum cogitauerunt. Et iudei viden-
tes verum ioseph dominum ihesum christum
ut eum crucifigerent. unum omnes
consilium statuerunt dicentes. Cruci-
fige eum. Fera pessima deuorauit
eum. i. iudaica bestia interfecit
eum. De qua dominus in euangelio
dicit. Ecce mitto vos sicut oues
in medio luporum. Nudauerunt
ioseph sui tunica polimita et
talari: et iudei christum per mortem

crucis expoliauerunt tunica cor-
porali. Polimitam autem dicit scriptura.
id est decoratam omnium virtutum diuersi-
tate. Resperserunt autem tunicam he-
di sanguine. quia eum falsis testimoniis
accusantes in inuidiam deduxerunt
peccati. omnium peccata donantem. Mit-
titur deinde in cisternam. id est in
lacum: et christus corporaliter carne
humana descendit in infernum. De
cisterna quoque leuatus illic ysma-
helitis venditur: et christus postquam
de inferno ab omnibus gentibus
fidei commercio comparatur. Ille per
iude consilium triginta argenteis
distrahitur: et hic per consilium iu-
de scharioth. eodem nummo venun-
datur. Deflet hic iacob posteritatis
sue deplorans dispendia. quasi
pater filium lugebat amissum: quasi
propheta flebat interitum iudeorum.
Denique scidit vestimentum suum
quod in passione domini legimus factum
a principe sacerdotum. Sed et velum
templi scissum est. ut prophetia et nu-
datum suum populum et diuisum osten-
deret regnum. Igitur ioseph descen-
dit in egiptum: et christus in mundum.
Emit eum eunuchus. i. castus in
discipulis euangelicis populus.
Erat autem ioseph pulchra facie:
ita de christo dauid dicit. Speciosus
forma pre filiis hominum: diffusa est
gratia in labiis tuis. Sed mulier
mittit in eum oculos inquiens: ut adul-
terium cum ea committeret illa petiit.
Ista mulier figura erat synagoge

q(ue) sepe sicut scriptum est mechata
est post deos alienos: similiter
volebat et xpm in adulterij sui
scelere retinere. ut negaret se esse deum.
et phariseorum magistris et scribarum
quam legis precepta servare que illi
veri mariti erat. Xps autem non
acquiescens illicite doctrine adultero.
adultere synagoge manu
veste corporis apprehensus. carne se
exuit: atque liber mortis in celum
ascendit. Calumpniata est mere
trix ubi tenere non potuit dicens.
de eo quod templum domini blasphema
ret. et legis dicitur esse transgres
sor. et illum carcer non tenuit. non
inferna tenuerit. quin etiam ubi ve
lut puniendus descenderat. inde
alios liberavit. Denique invenit
duos eunuchos de domo regis
in carcere vinctos. duos populos cre
dentium vel incredulorum figuram si
gnificantes. qui conclusi sub peccato
transgressionis obnoxij tenebantur. Et ideo eunuchi dicuntur: quia
castam acceperant regulam discipline.
Denique post tertiam lucem. domino
ab inferis resurgente. et legis
observancia ut ioseph sompnia re
velante. solutus est a peccatis cre
dentium populus. et de inferni car
cere liberatus redditur in ministerio
domine legis. Incredulus autem
ipsius populus iudeorum. quia in dis
sensionis ligno non credidit. trans
gressionis ligno suspenditur. ut
illi alteri accidit eunucho.

quod pro iudeorum virginem indicavit.
Preterea narrat pharao. sompnium interpretatur ioseph. Sed
quid significant septem anni qui
in septem spicis plenis. seu qui in
septem vaccis pinguibus ostende
bantur. nisi septem carismatum
spiritualium dona. quibus ubertas
fidei larga pietate redundat.
At contra septem steriles et tenu
ne. famem veritatis et iusticie no
vissimis temporibus ~~indicabat~~ signi
ficabant. Congregavit autem ioseph
per septem annos omnium frugum ha
bundanciam. id est frumenta fidei scorum
horreis condens. per illa scilicet
septem carismata que per septem an
nos: ut cum septem anni inopie
perit. id est iniquitas illa occiderit.
septem capitalium criminum sub
antixpo. quando fames fidei fue
rit et salutis. tunc sancti per et
fideles habeant copiosam iusticie
frugem: ne fides eorum inopia ser
monis attenuata deficiat.
Inde ioseph qui typum induerat
xpi currum meruit. et preconatum
nuit ante eum preco. et constituit
eum super universam terram egypti.
Et dominus noster per quem est distinctus
a iuda. ut ioseph a fratribus.
et de inferorum carcere surrexit.
ascendit currum regni celestis.
De quo dictum est. Currus dei
decem milium multiplex milia
letancium. Et accepit potestatem
a patre faciendi et iudicandi.

Septem spice / septem dona spiritus sancti / quibus fides redundat

Septem anni steriles / septem capitalia criminum

Triumphus Ioseph triumphus / Christi ascendentis.

sicut apostolus paulus ait. Et de-
dit illi nomen quod est super omne
nomen. ut in nomine ihesu genu
flectatur. celestium. terrestrium
et infernorum. Accepit quoque ponti-
ficatum. et anulum scilicet fidei. quo
credentium anime salutis signo
signantur. frontibus quoque et cordi-
bus per signum crucis. figura regis
eterni exprimitur. Induitur quoque
stola bissina. id est carne sua.
bisso splendidiore. et stolam im-
mortalitatis. Accepit quoque auream
torquem. id est intellectum bonum.
Preco ante eum precedit. id est iohannes
baptista. qui iter eius precedens.
pronunciabat dicens. Parate viam domini
habebit autem et alium preconem
tubam angeli. quia ipse dicit.
veniet in tuba angeli. Vocatur
quippe et ioseph lingua egip-
tiaca salvator mundi. Ecce
manifestius de christo. quem sub fi-
gura ioseph salvator osten-
ditur. non tamen unius terre egipti.
sed etiam totius mundi. Trigin-
ta annorum erat ioseph quando in
conspectu regis pharaonis stetit.
Totidemque annis legitur fuisse christus.
quando sub typo pharaonis in con-
spectu mundi fuit revelatus. Ac-
cepit quoque ex gentibus uxorem. i.
ex qua genuit duos filios.
id est duos populos ex iudeis
et gentibus congregatos. Igitur
post ubertatis annos in om-
ni universo orbe fames prevaluit.

Et in mundo: quia non erat qui faceret
bonitatem. Post hoc ioseph
a frumenti penuria salvat
egiptum: et christus fame verbi dei
liberat mundum. Aperuit enim hor-
rea sua christus in omni orbe ter-
rarum: et erogatione frumenti
sui omnia sibi subiugavit. Nisi enim
fratres vendidissent ioseph: de-
ficeret egiptus: nisi iudei christum
crucifixissent. periret mundus. Io-
seph interpretatur augmenta-
cio sive ampliacio. Sed in illo
ioseph ampliacionem non habuit
nisi sola egiptus: in isto vero io-
seph augmentum habere meruit
universus mundus. Ille erogavit
triticum: iste erogavit dei ver-
bum. In omnem enim terram exivit sonus eorum.
Dicit iacob filiis suis. Est
frumentum in egipto: et dicit
deus pater. Ex egipto vocavi filium
meum. Descenderunt decem perfec-
tiores. id est iudei qui decalogo
legis in nuo instituti. Quos
ipse cognoscebat non est cognitus
ab eis. Cognoscuntur et hebrei
a christo: ipsi autem non cognoscunt
eum. Dederuntque illi pecuniam.
sed ioseph id est christus triticum dedit.
et argentum reddidit. Gratia non
pecunia emitur christus. sed gratis.
Vidit ioseph beniamin parvulum
fratrem suum. Christus quoque vidit dominus
ihesus paulum quem lux circumfulsit
eum. Parvulus dicitur. quia nondum matu-
rum in carne fidei etatem gere-

bat. Vn̄ caā et adolescēs lo
qui lapidātu stephanū vesti
menta seruabat. Fleuit ioseph.
et caritas pauli. Fletꝰ est xp̄i.
Lauit faciē suā. vt lumē ei a
missū restituat. Lauat faciē
suā xp̄s: vbi baptisatꝰ ē pau
lus: p quē dn̄s ih̄s a plimis
videret. Dedit ioseph argē
teus cyphus soli sacculo iuni
oris iserit. Sꝫ quid sibi vult
q inuentꝰ ē in sacco beniamin
cyphus ioseph. nisi q in cor
pe pauli iā doctrīe celestis
ꝑfulgebat eloquiū. dū esset e
ruditꝰ in lege. Sꝫ qr subiectꝰ
nō erat. int saccū erat cyphꝰ
doctrina ī tua legē. lucerna int
modiū. Missꝰ tn̄ ananias in
manū posuit. marsupiu soluit.
marsupio soluto argentū re
splenduit: et deciderūt squa
mis velꝰ ab ocl'is sacci vitalis.
soluto sacco. i. deposito legis
velamie. adeptꝰ ē grāz liberta
tis. et reuelata facie sermonis
euāgeliū pdicat. Dati sūt ei
triginta argēi cū quinqꝫ stolis
optimis. Triginta argēteos a
xp̄o accepit. quinqꝫ pdicat t
nitate. sub x̄ cruce. Vndeqꝫ pau
lus ait. Neqꝫ em iudicaui sa
re me aliqd int vos. n̄ xp̄m
ih̄m et hūc crucifixū. Quinqꝫ
at stolas accepit. i. sapientie.
omnęqꝫ sensuū multiplices dis
ciplinas. Precellit igr paulꝰ

exuberat eiꝰ poculo multoꝝ.
Sꝫ tn̄ habet et fr̄es. i. alij pre
dicatores grāz suā binas sto
las. i. vt cōfiteant xp̄z et deū
ēē et hominē. Iuxͣ q ī puerbijs
legit. Ves domestica eiꝰ vesti
ta sūt duplicibꝫ. i. mistica et
morali itelligētia. Mittunt
et p̄ri muna. filiꝰ honorat
patrē: xp̄s ip̄lm suū p̄missis
īuitat munibꝫ. Portat hī mu
nera asini. illi gētiles īutiles
et laboriosi nc̄ vtiles portat.
ī typo xp̄i munera. portat in
euāgeliꝰ munerꝝ largitorē. Mi
sit ergo ioseph frēs suos qui
nūciauerūt p̄ri dicētes. Ioseph
viuit: et ipse ē dn̄s ī om̄i t'ra
egipti. Expauit at iacob. i.
gens iudaica. Sꝫ postq̄ xp̄i
gesta cognouit: reuiuiscat sp̄s
sp̄s eiꝰ. Et q mortuꝰ videbat:
fide resurrectiōis xp̄i viuificat.
Vocatꝰ g a filijs suis. i. a pe
tro. paulo et iohe: ap̄ls iude
oꝝ vocat ad grāz. Occurrit illi
iudas qd̄ interpretatū ē cōfes
sio. qr preddit iā cōfessio: quos
perfidia possidebat. Et sic io
seph verꝰ xp̄s occurrit. q senē
iā etate suscipiat vltimis
tpibꝫ ip̄lm iudeoꝝ. nō simil
lius merita: sꝫ sm̄ electiōz suę
grē. Et īponit manū sup oclos
eiꝰ. et cecitatē aufert. q ante n̄
putauit ēē credendū. Vn̄ et a
p̄ls ait. Qr̄ cecitas ex parte ī

israel facta est. donec plenitudo
gentium intraret. et sic omnis israel sal-
vus fieret. Tradidit post hec io-
seph parentibus et fratribus optimam
terram gessen. prebens eis cibaria.
quia fames oppresserat terram. sic
dominus eligens optimam terram paren-
tibus id est patriarchis et prophetis. ex qui-
bus christus secundum carnem fuit omnibus sanctis
de quibus in evangelio dicit. Hii sunt
fratres mei qui faciunt voluntatem me-
am. Hiis ergo dat terram scilicet repro-
missionis regni dei. de qua propheta
dicit. Credo videre bona domini in
terra viventium. ¶ Dehinc ioseph
festinans accipere benedictionem patris
duos filios suos obtulit ma-
nassen et effraym in quibus sicut
factum est in esau et iacob. dicen-
te domino. maior serviet minori.
ita in istis duobus filiis ioseph.
Nam maior manasses qui interpretatur
oblivio. typum gessit populi iude-
orum. qui oblitus est deum patrem qui fecit
eum. minor autem christianorum. qui fe-
cunditatem sonat. quod est proprium
populi iunioris. quod corpus est christi.
qui fecundatus est in latitudine
mundi. Hos quos decenter benedicere vel-
let iacob. posuit ioseph effra-
ym ad sinistram. manassem autem
ad dexteram eius constituit. At il-
le cancellatis manibus crucis mis-
terium prefigurans. transtulit in mi-
nore dexteram. minori sinistram
supposuit. Hincque crucis similitudo
super capita eorum denotata. in

dens scandalum: christianis futuram
fidem presignavit. seniorem quoque per
crucis misterium sinistrum fecit
de dextero. et iuniorem dextrum
de sinistro. Ecce videmus in manu
deserta labentibus: nos illorum
gloriam adepti sumus. Tali quoque sacra-
mento maiori populo iudeorum
prepositus est minor populus gentium.
Unde et idem patriarcha sic ait.
Hic quidem erit in populum: sed
hic exaltabitur. ¶ His expletis
vocavit iacob filios suos. ut
benediceret eos mistico ordine
loquens de temporibus futurorum prescius
dixitque eis que temporibus novissimis
futura erant: incipiens ita. De

Ruben benedictione patriarcharum
primogenitus meus. cxxxi

In ruben populi videlicet oste-
disse personam. Cui etiam a domino
per prophetam dicitur. Israel primogenitus
meus. Erat enim iuxta quod primogenitus
debebatur. ipsius erat accipere sacer-
dotium atque regnum. Addit. tu
virtus mea. utique. quia ex ipso
populo fundamentum fidei. ex ipso
virtus dei. que est christus advenit.
Quomodo autem ipse sit principium
dolorum. nisi dum patri deo semper irro-
garet iniuriam: dum convertit ad eum
dorsum. et non faciem. Iste prior
in donis. quia primis ipsis data sunt
eloquia dei. primis ipsis legisla-
tio et testamentum. sub promissio. Iste
maior in imperio. utique per mag-
nitudinem virium. qua copiosus

ctis in hoc seculo populus iudeorum reg-
nat. Effusus est autem sicut aqua
peccando in christo. quia aqua que vas-
culo non tenetur. Voluptatis ef-
fusus est impetu: et ideo ad-
dit. ultra non crescas. Etiam po-
pulus ipse postquam in universum
orbem dispersus est valde immi-
nutus atque abbreviatus est. Sed
quare talia meruit: ita sub-
icit. quia cubile ascendisti patris
tui. Non sicut videtur intelligitur.
hoc proinde dictum esse. eo quod cu-
bile concubina patris sui conta-
minaverit. Propheta enim futura pronun-
ciabat. non que fuerunt gesta.
ipso patriarcha dicente. ut annun-
ciem vobis que ventura sunt. no-
vissimis diebus. Et ideo in preterito
non est referendum. quod ille futu-
rum dixit. Predicabat enim domini
passionem. et primogenite plebis
audaciam: quia ascendit cubile
dei patris sui. et maculavit
sanctitum eius. quando corpus dominicum in
quo plenitudo divinitatis requi-
escebat. raptum in cruce suspen-
dit. et ferro commaculavit. Post-
hec convertitur ad symonem et levi
dicens. Symon et levi fratres
iniquitatis vasa bellancia. Per
symonem et levi scribe et sacer-
dotes iudaici populi intelliguntur.
De symeone enim scribe erant
iudeorum: de tribu vero levi prin-
cipes sacerdotum. De quibus scriptum
est. Consilium fecerunt ut ihesum

morti traderent. De quo consilio
iste patriarcha. qui iam mente deum vi-
debat. dicit. In consilio eorum non
veniat anima mea. et reliqua. Horre-
bat enim iam illo tempore sanctus iste patri-
archa videns scelera que in novis-
simis temporibus facturi erant iu-
dei. Sequitur. Quia in furore suo occi-
derunt virum. id est christum: iuxta quod ysai-
as ait. Ve anime ipsorum: quia cogi-
taverunt ipsorum consilium malum adver-
sus se dicentes. Alligemus ius-
tum: quia inutilis est nobis. Et in dolo
suo suffoderunt murum: quia lan-
cea confoderunt illud spirituale et
fortissimum propugnaculum. quod custo-
dit israel. Maledictus furor eorum
quia pertinax. usque ad tantum fa-
cinus perpetrandum. Cum fuerunt ac-
censi. et ira. obtulerunt christum
procuratori pilato. dicentes illi. Cruci-
fige. crucifige. Et si hunc dimittis.
non es amicus cesaris. Et indig-
natio eorum quia dura: dum barra-
ban latronem peteret. et princi-
pem vite crucifigendum postularet.
Dividam eos in iacob: et disper-
gam illos in israel. Hic duo nomi-
nantur. divisio et dispersio. idcir-
co. quia nonnulli ex ipsis domino credi-
derunt. quidam in infidelitate per-
manserunt. Divisi enim dicuntur hi
qui ab eis separantur. et venerunt ad
fidem: dispersi autem hi. quia patria.
temploque subverso per orbem terrarum
credulum genus spargitur. Iuda
te laudabunt fratres tui. Per hunc enim

[Marginal note, right:] per symeon et levi / scribe et pharisei / consilium ineuntes contra christum

[Marginal note, between columns:] Maculatio / sancti et / [illegible] / [illegible] quia / [illegible] in cruce / crucifigendo / [illegible] filio

iudam verus confessor exprimit Christus, qui ex eius tribu secundum carnem est genitus. Ipsum laudant fratres sui apostoli scilicet et omnes coheredes eius, qui per adoptionem filii deo patri effecti sunt, et Christi fratres per gratiam, quorum ipse dominus est per naturam. Manus tua in cervicibus inimicorum tuorum. His se enim manibus atque eodem crucis tropheo et suos texit, et inimicos et adversarias potestates curvavit. Iuxta quod et pater promittit ei dicens. Sede ad dexteram meam, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Adorabunt te filii patris tui: quem multi ex filiis iacob adorabunt per electionem gratie salvi facti. Catulus leonis iuda, quia nascendo parvulus factus est: sicut scriptum est. Parvulus natus est nobis. Ad predam fili mi ascendisti. id est ascendens in crucem captivos populos redemisti. Et quos ille leo contrarius invaserat tu moriens eripuisti. Denique rediens ab inferis ascendisti in altum: captivam duxisti captivitatem. Requiescens accubuisti ut leo. Manifestissime in passione sua recubuit quando inclinato capite tradidit spiritum. sive quando in sepulchro securus velut quodam corporis sopno quievit. Sed quare ut leo et velut catulus leonis. In sopno enim suo leo fuit, quia non necessitate sed potestate hoc ipsum implevit. Iuxta quod et ipse dixit. Potestatem habeo ponendi animam meam: et nemo eam tollit a me: sed ego eam pono. Quod vero addidit. et ut catulus leonis. inde enim mortuus unde et natus. Phisici autem de catulo leonis scribunt. quod cum natus fuerit tribus diebus et tribus noctibus dormit. Tunc deinde fremitu vel rugitu veluti tremefactus cubilis locus suscitare dicitur catulum dormientem. Quod valde convenienter de passione mortis aptatur Christo: qui tribus diebus et tribus noctibus in cubili sepulchri iacens sopnum mortis implevit.

Bene autem quod Christus ut leo requievit: qui non solum mortis acerbitatem non timuit. sed etiam in ipsa morte mortis imperium vicit. Unde iterum ut catulus leonis: quia die tertia resurrexit. Unde et sic adiungitur de resurrectione eius. Quis suscitabit eum: hoc est quia nullus hominum nisi ipse. Iuxta quod idem de corpore suo dicit. Solvite templum hoc: et in triduo suscitabo illud.

Non deficiet princeps de iuda: nec dux de femoribus eius donec veniat qui mittendus est. et ipse erit expectatio gentium. Hic locus manifestissime ad iudam refertur. Tamdiu enim fuit ex semine eius apud iudeos intemerata successio regni: donec Christus ad redemptionem mundi ex virgine nasceretur.

Probant hoc hystorie iudeorum:
in quibus ostenditur herodem primum alie-
nigenam regem in gente iudeorum fu-
isse: quo tempore christus natus est. Quod
si putant iudei non venisse chris-
tum de tribu iuda: ergo usque ho-
die iudeorum regnum regnum perma-
net. Ita non defuit rex de populo
iuda: donec veniret cui reposi-
tum est. Sed quia non solum iudeis pro-
futurus mittendus erat: ideo sequitur.
Et ipse erit expectatio gentium. Alli-
gans ad vineam pullum suum. Pul-
lus suus ex gentibus populus: cui ad-
huc numquam fuerat legis onus im-
positum. Hunc copulavit ad vi-
neam apostolorum: qui ex iudeis sunt.
Nam vinea domini sabaoth domus
israel est. Et ad vitem asinam suam.
Ipse dixit: ego sum vitis vera. Ad
hanc ergo vitem alligat asinam
suam. cui supersedit ecclesiam ex na-
tionibus congregatam. Hanc itaque ad
vitem corporis sui alligavit vincu-
lo caritatis. et discipline euange-
lice nexu. ut de imitatione illius
vivens. efficiatur heres dei. et co-
heres christi. Alii namque hanc asinam
synagogam interpretantur. tardi-
gradam scilicet et gravi pondere legis
oppressam. Lavabit in vino
stolam suam. sive carnem suam in san-
guine passionis: sive sanctam ecclesiam.
In illo vino sanguinis sui qui
pro multis effundetur in remissi-
onem peccatorum. et in sanguine uve pal-
lium suum. Pallium gentes sunt quas

corpori suo coniunxit: secundum scriptum est.
Vivo ego dicit dominus. si non hos omnes
induam sicut vestimentum. Hos quip-
pe christus in sanguine uve munda-
vit: quando ille sicut botrus in lig-
no crucis pependit. Tunc enim
eius sanguis et aqua profluxit: quia
aqua nos abluit. sanguis re-
demit. Pulchriores oculi
eius vino. Quod dixi apostoli sunt et
euangeliste. qui sicut lumine vi-
sus corpori ecclesie prestant. Hii
pulchriores vino probantur: quia
eorum doctrina austeritatem vini
veteris exuperat. id est prisce legis
tradicionem. Euangeliorum enim pre-
cepta longe clariora sunt:
quam veteris testamenti mandata. Et
dentes lacte candidiores. Den-
tes predicatores sancti sunt: qui pre-
cidunt ab erroribus homines. et eos
quasi comedendo in ipsius corpore tras-
ferunt. Nomine autem lactis. doc-
trina legis significatur. qua car-
nalem populum tamquam parvulos pocu-
lo lactis alebat. Unde quidem
candidiores effecti sunt doctores
ecclesie: quia fortem et validum ver-
bi cibum mandunt atque distri-
buunt. De quibus dicit apostolus in epistola
ad hebreos. Perfectorum autem est so-
lidus cibus. Et bene candidiores
lacte dentes eius dixit. Dentes enim
qui perfecti sunt. et qui scripturarum
cibos explanantes subtiliter et
minutim intellectum qui spiritualis
dicitur ecclesie corpori subministrant.

pulchriores oculi eius vino
i. apli cuius doctrina
acerbitatem vini vet. legis superat

Et dentes i. predicatores
lacte candid. qui iam o lac
sicut olim in iud. tradunt.

candidi ee debet et puri. at
q ab oi macula liberi. Isa
char asinus fortis. Isachar
qd int merces refert ad
pplm gentiu. que dns san
guis sui pcio emercatus.
hic ysachar asinus fortis scri
bitur: qr prius gentilis pplus qsi
brutu et luxuriosu aial
erat. nulla q rone subsis
tens. Nunc vo fortis e. i. de
toris dmo colla subiciens:
et iugu discipline euangelice
pferens. Hic accubans int
terminos vidit requie qd eet
bona: et terra q optima.
In terminos nam accubare
e. pstolato mudi fine requies
cere. nichilq de hijs q nc
vsant in medio qrere. s
vltra desidare. Et fortasi
nus requie. et terra optiaz
videt: cu simul gentilitas id
circo se ad robur boni opis
erigit. q ad etne vite patria
tendit. Vn etia supponit
humeru suu ad portadu: q
du ad pmissa requie pue
nire desidat. dcta madato
ru onera libent portat.
Vn et fcs est tributis suiens:
hoc e regi et xpo suo fidei
dona. operuq bonoru mu
nera offerens. Zabulon
in littore maris habitabit.
et in statioe nauiu. Zabu
lon interpretatur habitaculum

fortitudinis. eccia3 sint. for
tissima ad oez tolerancia
passionis. Hec in littore ma
ris habitat. et in statione nauiu
vt cedentibus sit refugiu: et pri
citantibus demonstret fidei por
tu. Hec contra oes turbines
sedi imobili et inconcussa fir
mitate solidata. expectat
naufragiu iudeoru. et hereti
coru procellas: qui circuferunt
oi vento doctrine. Quoru et si
tundit fluctibus: frangit tamen
ipa fluctus. no frangitur. Nec
vllis heresiu tepestatibus cedit:
nec vlli veto sclarum scisma
tis mota succubit. Ptendit
aut vsq ad sidone. i. usq ad
gentes puenit. legitur eciam in eu
n de assumptos ee aliqs aplorum
et in ipsis ionas dnm sepe doci
isse: pt scriptu est. Terra zabu
lon et tra neptalim. via ma
ris tras iordane galilee. gen
ciu pplus. q sedebat in tenebris
vidit luce magna. Dan
iudicabit pplm suu. sicut et
alia tribus in isrl. Fiat dan
sic coluber in via: cerastes in
semita. etc. Dicunt antixpm
p hec vba pdici de ista tribu
futuru: alij de iuda a quo
ditus e xpo. hec scpta pnu
ciant. Et eqte atq equi. do
minu esse carne suscepta
designare voluit. Retrorsu
cadere. vt in terra reuertatur in

Ysachar sci: merces. Est pplus redemptus sanguine christi q cernit regem et tranquillitatem supponit humerum suum et tributa .i. munera bonorum operum offert

fiat dan coluber ... ex hac tribu deo patare venturus antichristus

Zabulon q e habitacio ... in litt. maris habitat et ... ut ... pertingens ad sydo ... gentes

supt⁹ est. Sz qm̄ tua resurex
it. io ait. Salutare tuū exp
tabo dn̄e. Unde et p david ait.
Nō derelinques aīaz meā in infer
no. Hec qdā ita exponut. Alii
vō hac ꝓphetiā ad antixp̄z
trāsferunt. De tribu eñ dan ven
re antixp̄z ferut. p eo q̄ hoc
loco dan et coluber asserit.
et mordens. Vn̄ et nō imerito
dū isti tam ꝑls tribus i castroꝝ
partitione suscipet. primus
dan ad aqlonē castra meta
tus ē. Illū sz signās qui in
corde suo dixerat. Sedebo ī
mōte testamēti ī lateribz a
qlonis: ascendā sup altitu
dinē nubiū. et ero simil' al
tissio. De quo et p ꝓphaz dr̄.
A dan auditus ē fremit⁹ eqꝝ eī.
Qui nō solū coluber. sz etiā
cerastes dr̄ vocat'. Cerasta eñ
grece cornua dr̄. Serpens q̄
hic cornut⁹ eē phibet'. p eū
digne aduct⁹ antix' asserit'.
q̄ cont' vitā fideliū cū morsu
pestifere p̄dicationis armabr̄.
et cornibz ptātis. Nes āt nesci
at semitā angustiorē eē q̄m
viā. Fit ergo coluber in via
q̄ i ptātis vite latitudinē a
bulare puocat. quibz q̄si p
cendo blandit'. sz ī via mor
det. q̄ eos q̄bz libtatē tribuit.
erroris sui veneō cōsumit.
Fit itēꝝ cerastes in semita:

q̄ quos fideles reperit. et se
se ad precepta celestis āgusti iti
neris cōstringentes. nō solū neq̄
tia callide psuasionis impetit.
sed etiā terrore ptātis premit.
et i psecutionis angore p9 bñ
ficia ficte dulcedinis exercet cor
nua ptātis. Quo i loco equ9
huc mūdū īsinuat q̄ p ela
tionē suā in cursu labentiū
tēpoꝝ spumat. Et q̄ āntix'
extrema mūdi apphende'm
titur. cerastes iste eq̄ morde'
vngulas phibet'. Vngulā
q̄ppe equi morde' est. extrēma
sc̄li feriendo cōstringe'. Ut ca
dat ascensor eius retro. Asce
sor equi est. q̄sq̄s extollit'
in dignitatibz mūdi. Q' retro
cade' dr̄. et nō in faciē. sicut
saul9 cecidisse meorat'. In
facie em̄ cadere ē: in hac vi
ta suas vnusq̄sqz culpas ag
nosce'. easq3 peitendo defle'.
Retro vō quo nō vide' cade'
est: ex hac vita repete decide'.
et ad que supplicia ducat' ig
norare. Et q̄ iudea erroris sui
laqis capta. pro xp̄o āntixp̄m
expctāt. bn̄ iacob eode' loco r'
pente i electoꝝ voce cōūsus ē
dicens. Salutare tuū expctabo
dn̄e. i. nō sicut ifideles anti
xp̄m: sz eū qui i redēptionē
nr̄az ventur9 ē. veꝝ credo fide
lit' xp̄m. Gad accinct9 plia
bit' ante eū. Iste gad accinct9 ꝑ: Gad.

psona dm exprimit. Qui in primo aduentu humilitatis sue an
aduentum antixpi pliaturus ocu
rit. accinctus gladio vbi suo circa
femur potentissime. Et inimicos
diuisit .i. filium a patre. filiam a
matre. nurum a socru. vnde compleuit
in euangelio. Non veni pacem
mittere: sed gladium. Quod autem
ait. et ipse retrorsum accinget.
claritas dni mei in scdo aduen
tu eius ondit. Quando enim venit
antixps item occurret retrorsum.
id est post eius vestigia xps cele
ri aduentu pgrediens. ut iterficiat
eum gladio oris sui. Vnde
et bn idem gad latrunculus mittitur.
eo quod posterior .i. secus pedes quasi
si latrunculus rapido atque improuiso
aduentu exiliat contra apertam
antixpi oppugnationem. Hinc
est quod euangelista pclamat. Di.
Quia dies dni sicut fur ita in
nocte veniet. Cristus quod et ante
et retro pliaturus contra antixpm
scribitur. Non cum namque in omilito
aduentu humilitatis: post eum.
manifestus in gloria maiestatis.
Demonstrat apte et moyses
propheta patriarche huius specialiter
vtrimque ad xpm. Sic enim
ait. Bndictus inquit in latitudine
gad: quasi leo requieuit. cepitque
brachium et verticem. et vidit principatum
suum. Agnoscat itaque
quis requieuit sicut leo: nisi xps

in sepulchro suo. Qui confregit
verticem brachiaque potentium.
nisi redemptor meus: qui humiliauit
virtute et superbiam excelsorum.
Quis vidit principatum suum
nisi ille cui datus est principatus
et honor et regnum. Aser
pinguis panis eius: et prebebit
delicias regibus. Aser quidem
nomine beatitudinis diuicias .i. xps.
cuius altitudo diuiciarum sapientie et
scientie: qui propter nos pauper factus est.
cum diues esset. Cuius panis pinguis
factus est. caro scilicet eius. que
est esca sctorum. Quam si quis manducauit:
non morietur in eternum.
Iste enim prebet delicias sapientie
regibus .i. qui sensus corporis bene
regunt: qui dominantur viciorum suorum.
qui castigant corpora sua. et in seruitutem
redigunt. Neptalim
quod interpretatur dilatatio. apostolos
et sctos predicatores significat.
quorum doctrina in latitudinem
totius mundi diffusa est. Et hec
enim tribu fuerunt apostoli. quia scriptum
principes ecclesiarum et duces et
principes zabulon et principes
neptalim. quod sine dubio ad
psonam referuntur apostolorum. Ipsi
sunt filii excussorum .i. prophetarum.
qui in manu potentis dei positi
et tanquam sagitte excusse puenerunt
vsque ad fines terre. Vnde
et bn hic neptali ceruus emissus
scribitur. quia nimirum apostoli.

siue predicatores velociter saltu
exilientes in more ceruorum tran
scendunt ipsi culmina montium. hi montes
sunt: sicque excelsa ac sublimia
meditantes dant eloquia pulchri
tudinis. i. predicant cunctis gentibus
doctrinam saluatoris. Filius
accrescens ioseph. Hec prophetia
post passionem domini pertinet vocacionem
ymaginem protulit: quod eundem
tamen zelum post victoriam xpistus patrem
alloquitur dicens. Filius accrescens
ioseph. filius accrescens. utique in
gentibus: que cum ob incredulitatem
synagoge populum reliquisset: in
numerabilem sibi plebem ecclesie
ex omnibus gentibus ampliauit. Quod
et dauid canit dicens. Reminis
centur et conuertentur ad dominum vniuersi
fines terre. Filius accrescens
et decorus aspectu. Omnes enim
superat illius pulchritudo: iuxta
quod et de ipso in psalmo canitur. Spe
ciosus forma pre filiis hominum.
Filie discurrerunt super murum
id est ecclesie vel anime que crediderunt
in xpistum. hee super soliditate fi
dei. que super murum amore pul
chritudinis xpisti accesse discurrunt
vt verum sponsum per contemplacionem
aspiciant: et ex toto corde caritatis illi
copulentur atque adhereant. Sed
obiurgati sunt eum. quando falsi testi
monijs calumpniantes. factum
dominum opprimere. synagoge populi
cogitauerunt. Inuiderunt illi ha
bentes iacula. Neque enim quisquam
torrent sagittas. vel aliquod vul
neris telum: sed hoc specialiter in
xpistum. Sedit in forti arcus eius.
xpistus enim arcum suum et arma pro
pugnandi posuit in deo. qui for
tis expugnator. cuius virtute co
adiutor omnes nequam perfidorum. Et
dissoluta sunt vincula brachiorum
eius. quibus fixis eum victum ad pi
lati duxerunt. vel quibus eum
suspensum in ligno crucifixerunt.
Resoluta sunt enim per manum potentis
iacob. hoc est per manum omnipote
tis dei iacob. Ex cuius ore ipse
dominus bonus pastor egressus est.
lapis et firmitas credencium.
in israel. Deus patris tui erit
adiutor tuus. Quis adiuuit
filium non solus pater et deus pater. qui dicit.
puer meus iacob: suscipiat eum
anima mea. Et omnipotens benedi
cet tibi. benedictionibus celi desu
per benedictionibus abyssi iacentis deorsum
sum. Promissa enim subiacent ce
lestia per benediccionem celi. et ter
rena per benedictionem abyssi ia
centis: ut omnibus angelis et hominibus
dominaretur. Benedictionibus vberum
id est siue duorum testamentorum: quorum
altero nunciatus est. altero de
monstratus est. Siue benedictionibus
vberum marie: que vere benedicta
erat. Rara hiis deo sancta virgo de
se potum lactis immulsit. Vnde
et illa mulier in euangelio ait.
Beatus venter qui te portauit: et
vbera que suxisti. Benedictioni

Filius accrescens ioseph de christo post passionem filius

decorus aspectu que speciosus forma pre filiis hominum

cui dicta inuiderunt

sed dissoluta sunt vincula eius per manum potentis iacob

inde egressus pastor lapis Israel a patre pastor et firmitas credencium

benedictio celi

bus uberum et vulve. Etiam hic benedicit vulva eiusdem matris. Illa utique virginalis: que nobis christum dominum edidit. De qua per ieremiam prophetam. Priusquam te formarem in utero novi te: et antequam exires de vulva sanctificavi te. Benedictiones patris tui celestis. que date sunt tibi a summo celi et abyssi: confortate sunt. id est prevaluerunt benedictionibus patrum tuorum. Ultra omnem enim sanctorum meritum patriarcharum sive prophetarum convaluit benedictio omnipotentis patris in filio: ita ut nullus ei sanctorum equatur. Donec veniret desiderium collium eternorum. Colles isti sancti sunt. qui christi adventum prophetaverunt. magno cum desiderio incarnationem eius expectaverunt. De quibus dominus dicit: quia multi iusti et prophete cupiebant videre que videtis. Hii ergo sancti dicti sunt colles: propter excellentiam sanctitatis. Qui etiam eterni vocantur. quia vitam consequuntur eternam: nec interierunt cum mundo. sed esse creduntur eterni. Fiant in capite ioseph. omnes scilicet benedictiones iste. super caput christi ponuntur. quas incarnatus accepit. Et super verticem nazarei. de quo scriptum est. Quoniam nazareus vocabitur. id est sanctus dei. Inter fratres suos. quia ipse est caput omnium eminens universorum sanctorum. quos etiam et fratres vocat in psalmis. Beniamin lupus rapax. mane comedet predam. vespere dividet spolia.

Beniamin lupus rapax de s. Paulo [illegible]

Quibus dictis apostolus paulus designatur. de beniamin stirpe progenitus. Qui mane rapuit predam. id est in primordiis fideles quos potuit devastavit. Vespere autem spolia divisit: quia fidelis postmodum factus. sacra eloquia audientibus discretione mirifica dispensavit. Legimus quendam ex doctoribus ad urbem ierusalem ea que de beniamin scripta sunt referentem. Beniamin interpretatur filius doloris matris. Hic sorte hereditatis eum locum accepit. in quo terrena est ierusalem. que nunc propter incredulitatem abiecta atque repulsa est. Hec enim in filiis suis sub persona beniamin designatur. Nam sicut beniamin ultimus consequitur benedictionem: ita et iudeorum populus ultimus est salvandus. postquam plenitudo gentium intraverit. Dicit enim. Beniamin lupus rapax. Lupus scilicet. quia ipse populus effudit sanguinem prophetarum. atque iustorum. Rapax autem propter aviditatem dei. Ex multa enim fame verbi dei et inedia veniet rapax: quia et ipse populus violenter diripiet regnum dei. Hic autem mane comedet predam. Mane illud tempus creditur: quo legem accepit. Tunc enim mundo prima quidem illuminatio scientie data est. Comedet autem mane. quia legem quam mane accepit edit adhuc. et meditatur. licet secundum legem iustificatus. in lege fidei non pervenit. Ad vesperam autem dividet spolia. Vespera est illud tempus novissimum a quo dicitur. Tunc ergo dividet escam. hic in

telliget diuidendā ēē litt̄ā ab sp̄u:
et tūc cognoscet. q̄r ita occidit. sp̄s
āt viuificat. Qui ergo iā p̄ grāa
dñī illuīatꝰ īcipit in lege sp̄ua
lia a corp̄alibꝫ diuide et sep̄a
re: idō dr̄ ad vesp̄erā diuide escā.
q̄r tota die in lege meditatꝰ an nō
fecit. // Querit āt de iacob. cur
omēs quos de liberis. et de ācil
lis genuit. equali honore filios
et heredes ꝯstitueri̊t. n̄ vt ostē
deret q̄ xp̄s dn̄s oībꝫ gentibꝫ q̄
per fidē corp̄i eius ꝯciliant. ꝯc
tꝰ pari honore et glā habitꝰ
celestia p̄mia largiat̄. Vel est
discreto uideri an grecus. bar
barus an scita. seruus an liber
sit: q̄r per oīa et in oībꝫ xp̄s ē.
Ipse ēnī figurā serui saluator
nr̄ et dn̄s induit. et p̄ libero et
p̄ seruo seruiuit. vt oībꝫ creden
tibꝫ in se equale donū bonoꝝ
celestiū largiat̄. Vel p̄fert ap
illū. qui s̄m carnē nobilior sit.
Quia q̄ ēnī fidē dn̄ī p̄meret̄:
nllis macul' natitatis obfuscat̄.
Nā hoc ita futuꝝ eciā p̄ p̄phetā
significat̄. dicente dn̄o. Erit ī di
ebꝫ nouissīs. effundā de sp̄itu
meo sup̄ oēm carnem. Amen.

De genesi explicit Incipit de libro exodi. Ca. j.

De lxx aiabꝫ. ca 2. De
morte ioseph. iij De afflictio
ne p̄pli. iiij De masculoꝝ nece.
v De iuenaōe moysi. vj De
occiso egiptio. vij De maīfes

tacōe dei ī rubo. viij De v̄ga
ī s̄pentē ꝯu̇sa. ix. De manū
moysi ī sinu missa. x. De
aq̄s ꝯu̇s̄ ī sanḡ. xj De in
gressu moysi ad pharaō. xij
De v̄ga in dracōnē ꝯu̇sa. xiij
De obduracōe pharaōis. 14
De x plagis. xv. De pasca.
15 De argēto et auro egipci
oꝝ sublato. xvj De azima.
xvij De colūna ignis et nubis.
xviij. De diuisiō maris xix.
De cātico glificacōis. xx.
De aq̄s amaris. xxj. De xij
fontibꝫ. 22 De carnibꝫ alitū
et māna. xxiij. De pet̄ virga
p̄cussa. xxiiij. De pugna
amalech. xxv. De cognato
moysi xxvj De ascensione
moysi ī montē. 27. De
mōte syna. ī tonitruis ī ful
gore et caligine. 28 De de
cē verbis. xxix. De duabꝫ ta
bulis. xxx. De lapideis ta
bul'. xxxj. De eo q̄ iussū ē.
altare de t̄ra facere. xxxij
De eo q̄ ait. nō edificabit sibi
de sectis lapidibꝫ. 33 De
eo q̄ ait. nō ascendetis ad eū
p̄ gradus. xxxiiij De hebreo.
sex ānis seruiente. xxxv. De ta
lione. xxxvj. De decīs q̄ p̄ui
cijs offerendis. xxxvij De vi
tulo ꝯbusto igni. xxxviij
De iter fecit tribꝫ milibꝫ hoīm.
De ꝯfractiōe tabulaꝝ. xxxix
De xl diebꝫ q̄bus ieiunaūt moys.

de Jacob qui bened[illegible] filijs de [illegible] et ancillis suis [illegible] [illegible] accepit eadem in se [illegible] narratione.

xl. De eo quod dicitur dominus ad moy-
sen. posteriora mea videbis.
xli. De glorificatione moysi
xlii De edificatione arche.
xliii De vrna aurea. tabul'.
et virga. xliiii De propiciato-
rio. et cherubin. xlv De al-
tari. xlvi De mensa xlvii
De candelabro et oleo. xlviii
De tabernaculo. xlix. De colup-
nis et basibus. et capitellis.
l. De tabul' auratis. li
De decem cortinis. lii De xi
velis ciliciinis. liii De op-
panso velo in medio taber-
naculi. liiii De diversis do-
nariis ad constructionem tabna-
culi. lv. De vnguento quo
pungitur tabnaculum. lvi.
De incenso composito. lvii.
De veste pontificis. Prefacio

Q uedam misteria ex
libro genesi. et ob
scuriora rerum gesta-
rum. que allegoriis sunt obtecta
figuris. ex libris maiorum bre-
uiter excerpta perstrinximus. No-
nulla vero sequentis legis capi-
ta et figurata misteria singil-
latim ex libris sanctorum virorum sulla-
ta subiugimus. pauca sub illorum
stillo premetens. hec autem omnia le-
gis qui potest indagare. quam tam
inmensa sunt: vt nec cuiusvis histo-
rie textum explicari facile pos-
sint. proinde tantum secuti su-
mus. quantum compendio operi suffi-
ciendum putauimus: vt nec
libellus excedat modum. nec lec-
tor incurrat fastidium. De
lxx animabus. Capitulum primum.

P Rimo omnium
septuaginta
anime cum iacob in-
troierunt in e-
gipto. i. sep-
tuaginta discipuli ad predican-
dum verbum dei toto mittuntur
in mundo. Aliter hec septuagin-
ta anime in egipto ingresse sunt
misterie in mundo novo remissi-
onis acceperunt: scilicet vt huic
seculo. quod per egiptum figurabatur.
post tanta peccata et sacrilegia
donaretur remissio peccatorum.
Egiptus enim hic mundus figu-
raliter. multis prophetarum vocibus
approbatur. De morte ioseph.

M ortuo ioseph. cap ii
et fratribus eius. creuerunt
filii israel: et inualuerunt nimis.
Sic et noster verus ioseph. postquam
mortem gustauit. per quam destrux-
it dyabolum. qui habebat mor-
tis imperium. multiplicatus est
fidelium populus. Nisi enim sic ipse
cecidisset granum frumen-
ti in terra. et mortuum fuisset:
non vtique fructum nunc plurimum
totius orbis terre collectum sustulisset.
De afflictione populi.

A fflixit pharao cap iii

filios israel luto et latere. Iste
similitudo est populi dei: pharao
autem zabuli. qui imposuit iugum gra-
vissime servitutis. luto et latere
operari. id est terrenis et lutulentis
operibus inhiare. Admixtis pa-
leis. hoc est levibus et irrationabi-
libus factis. ut hiis viciorum ac-
tibus populus dei opprimeretur. et peccatorum
omnium nimie incredulitatis possit
obduci: ut nemo esset. qui
regnum eius aut dispergeret aut
vinceret. De masculorum nece.
Iubet quod parvulos Ca. iiii.
pharao occidi. et feminas vivere.
Hic zabulus ne robur fidei pre-
valeret. conabatur. ut interfectis
virtutibus vicia remanerent: for-
tissimosque virtutes animi sensus
unde celestia sapimus et divina
rationem. prudentiam. constantiam.
innocentiam. et fidem in homine oc-
cidere: et illud in eo vivere. quod femi-
neum. quod imbecille et fragile. et
pronum ad vicia cernitur. id est
ambicionem. violentiam. libidi-
nem. iracundiam. crudelitatem. fu-
rorem: et cetera hiis similia.
que in feminarum figura sunt. De inve-
Deinde cione moysi. c. v.
moyses ad ripam flu[…]
expositus reperitur: et dominus cu[…]
moyses typum induerat.
flumine lavari. et ad aq[…]
tismatis. a credentibus iu[…]
plorabat infans. quia x[…]
hominis quem induerat[…]

deflebat. Unde ad resuscitan-
dum lazarum flevit. iudeorum de-
plorans perfidiam. Filia pharao-
nis descendens ad lavachrum
fluminis. collegit infantem: eccle-
sia ex gentibus lavacri salutaris
sanctificationem desiderans. excepit
christum a synagoga matre car-
nali expulsum quasi infantem. quia
tunc parvulus videbatur cum in
homine cerneretur. Invenit illa
moysen inclusum in vasculo
cyprei. quod ex iuncis agrestibus
vngulis fit. Invenit christum
ecclesia reconditum in cordibus
siorum. quod in unitate sui contexti
ex multorum fit membris. omnes
unum in christum corpus effecti
sunt: et cum religiosa obs[…]
tione suscipientes t[…]
Iterum De o[…]
moyse[…]
ab e[…]
t[…]

Sicut pharao sic diab. occupat fideles luto et latere

Zab. id est diab. et phar. parvulos occid. id est fidei virtutes […] aspicit […] in conscientia […] infirmitas […]

f Moysen inclusum in scirpio / Christus in humanitate / cum desid. recepit […] / in corde […]

audiuit v̄bū eius et facit.
cōparat prudēti viro . q̄ edi
ficat domū sua sup̄ firmā
petrā . ne tēptacōibȝ cedat.
et corruat. Illos aut̄ q̄ au
diūt et nō faciūt. cōpat stul
to edificāti sup̄ arenā. cui9
tēptata dom9 ruinā efficit
magnā. De appacōe dei
in rubo. vij.

Deinde
apparuit dn̄s
moysi ī rubo. mittēs eū ad
gentē quā p̄sequebat inqua
fiturū. Et erat flāma ī ru
bo . i . spinis. et rubus non
cremabat. Rubus . spine
pccōꝝ iudaicoꝝ : flāma in
rubo . v̄bū dei . Cū ergo ill'
lex data ē : flāma erat ī ru
[...] Cū lege data nō sit cō
[...]ata : rubus nec sub
[...]t. Alij ī rubo
[...]nte ecciaȝ
[...]sencia
[...] illa
[...]s

ut si sponsa spōsū r̄pudiare
vellet : discalciaret ille : ⁊ h'
ēēt signū repudij. Inde
moyses excalciari iubetur.
ne ad ecc̄liaȝ q̄ in rubo sig
nificabat. q̄i sponsa9 calciat9
accedet. Hoc eī xpō seruabat.
qui veri9 spōsus erāt. De q̄
dicit iohēs. Cui9 nō sū dign9
corrigiā solue' calciamenti.
vtiq3 sicut dictū ē. iosue et
moysi. Hebrei aut̄ dicūt :
p̄pterea ī rubo apparuisse
deū moysi . et nō in alio li
gno : ne forte exculperēt ī
eodē iudei ydolū. Hēp enī
dōs abstulit occasiōȝ ydola
trie. De v̄ga ī serpēte cū

Mittit dehic sa . c . viij
moyses ad liberādū
p̄plm isrl' ; qui dicit dn̄o . qd̄
signū habeo . vt credat m̄.
q̄ me misisti. Et dn̄s ad illū.
Pice virgā inq̄t quā ī manū
gestas in terrā. Et p̄iecit : et
fcā est serpēs. Expauit moy
ses : et fugit. Et ait illi dn̄s.
Apphende caudā ei9. Et app
hendit : et fcā est iterū virga.
Quid enī hoc signif̄icat. Ser
pēs enī p̄suasit hoī morte.
[...]rgo mors a serpente. Virga
[...]q3 ī sepēte : xp̄s ī morte.
[...]tā expauit et fugit moy
ses [...]ē ab illo s̄pēte fugisse
[...]sen. n̄ qd̄ legit' in euā.
[...]. mortu9 ē xp̄s . et ex

pauerūt discipli. et ab illa
spe ī qua fuerāt recesserāt. Sz
quid dictū est. apphēde cau
dā eius. et ōē cauda rūsi
postiora. Hoc significauit. pos
teriora mea videbis. Primo
enī facta est serpēs: sz cauda
apphensa facta ē virga. Quā pri
mo cōuersus ē. postea pactis
oībz. ad id qd̄ fuerat resurgē
do reuersus ē. Ubi p vite repa
tionē morte ɔsūpta: nichil
ī eo serpētis apparuit. Est ẽt
ī cauda serpētis finis seculi:
qr sic mortalitas ecclie per lu
brica tēporū voluit̄. alij eunt
alij veniūt. Per mortē tēp per
serpentē. mors seminata est.
Sz fine nouissiō velut cauda
scdi redimus ad manū dei: atqz
apphēsi repabimur. Et nouis
sima īimica morte destruc
ta resurgētes ī dextrā dei vir
ga regni erimus. De manu

Ite moysi ī sinu missa
rursus dat ei aliud signū
moysi. Mitte inqt manū ī
sinū tuū. Et misit. Produxit
qz eā: et produxit. Et īuenta ē
alba. i. mūda. Albor eī in cute.
lepra ē. nō candor. Ipa eī hē
ditas dei. i. ppls eius ab eo fo
ras missus. īmūdus fcūs est.
Dictū est aūt de ea. Ut qd̄ au
fers faciē tuā. et dextrā tuā. de
medio sinu tuo. Sz qd̄ illi
ait. Reuoca eā in sinū tuū.

Reuocauit. et rursus ē ad co
lorē suū. Et sic plebs iudea
nūc aliena ē a sinu dei: et fo
ris īmūda remāsit. Sz reuo
cauit eā. et redit ad pristinū
colorē: dū agnouit dnm̄ sal
uatorē. Nūc enī cecitas ex
pte cōtigit ī isrl̄: donec ple
tudo gentiū īttrauit. et sic
oīs isrl̄ saluus fiat. De aqs
ī sanguinē ṽsis. capitulum x.

Deinde aq̄ misse in terrā a moy
se. vertunt̄ in sanguinē. i. ppli
ī sanguinē xpi. Aque eī ait
apocalipsis. qs vidisti: ppli
sunt et gētes. De īgressu moy
si ad pharaone. capitulum xi.

Post hec ītrauit ad pha
raonē moyses et aaron
petētes viā triū dierū p̄ficisci
in deserto ppl̄m isrl̄: et ibi sac
rificare dnō deo. Que est via
triū dierū q̄ nob̄ incedenda ē.
vt exeūtes de egipto. puenire
possimus ad locū in quo īmo
lare debeamus. Via ista. xps
ē: q̄ dixit. Ego sū via ⁊ veri
tas et vita. Que via nobis
triduo īcedenda ē. Cui eī cō
fessus fuit ī ore suo dnm̄ ihm̄
et credidit ī corde suo qd̄ ds
illū suscitauit mortuis tercia
die: saluus erit. Hec ē ergo
tridui via p quā puenit̄ in
locū ī quo dnō īmolet̄: et
reddat̄ sacrificiū laudis. Ab
hominatiōes inquit egipci

ox imolabim⁹ dño deo nřo
Oues qppe egipcii edere de-
dignant. Sz qd abhominãt
egipcii: hoc isrlite deo offert.
Cũa simplicitatẽ 9sciẽ quã sa-
pientes hui⁹ sɫi. hoc ẽ oues e-
gipti qĩ fatuitatẽ deputãt.
hãc iusti deo ĩ sacrificiũ imo-
lãt. Et p ĩo deo placẽ promu-
tãt: qd' sɫo et mũdo abiectũ
et 9tẽptibile eẽ 9sidãnt. ßm
aplm q ait. Nã que stulta st
mũdi elegit ds: vt cõfũdat
sapientes. Ex quo aũt loq ce-
pit moyses ad pharaonẽ:
magis affligit ppls dei. Ex q
ẽm in aĩaz hoĩs sermo dei p
latus fuit. acri⁹ callidus hostis
9surgit: et maiora vitia q̃bz
vincat̃ imittit. Prius vero q̃
veniret s̃mo q argueret vicia
ĩ pace 9iurbãt. Sz vbi s̃mo
dei facẽ cepit vnig(e)n(i)tz dis-
crimẽ: tũc 9turbacio mag-
9surgit. De vga in dracone
versa. ca. xii

Proiecit deinde moyses vngã
corã pharaone. et serpens facta
deuorauit serpentes egipciorũ.
Significãs q vbi caro fiet. q
serpentis dm venena euacua-
ret. p remissioẽ et ĩdulgẽciã
pctoy. Vnga em ẽ. vbũ di-
rectũ. regale. plenũ pctatis.
ĩsigne imperii. Vnga serpens
fcã ẽ: qm qui erat fili⁹ dei
ex deo pre natus: filius hoĩs
fcũs est. natus ex vgĩe. Qui
qĩ serpens exaltatus in cce me-
diana vulnibz huanis in
fudit. Vn ipse dns ait. Sic
moyses exaltauit serpentẽ
ĩ deserto: ita exaltari optet
filiũ hoĩs. Vnga eĩ moysi
in draconẽ 9uersa. magoy
absorbuit vgas: et xps p⁹
posita glẽ sue dignitate. fcs
est obediens vsqz ad mortẽ.
Et p ipsã mortẽ carnis. cõ-
supsit aculeũ mortis. attestã-
te pha. Ero mors tua o mors:
ero morsus tuus ĩfrẽ. De ob-
duraciõe phãois c. 13

Induuit dñs cor phãonis. sz
qz dyabolũ sic indurauit p⁹
pctm. vt p me 9punctioẽ nũ-
q̃ emolliat. Sicut ĩ iob de eo
sciptũ est. Cor ei⁹ indurabit
sicut lapis. De x plagis e-
gipti. c. xiiii.

Decẽ differunt in egiptũ
plage. licz illa ĩ egiptũ cor-
paliť gesta sit: spualiť tñ
nũc gerunt ĩ nob. Egiptus
nãqz sɫi forma ẽ: ĩ quo p-
mo aq vtunt in sãgz. Aq
egipcie erratica et lubrica
philosophoy st dogmata.
Que inito in sangnẽ vtũt:
qz ĩ reru cãusis carnaliť sen-
tiũt. Sz vbi crux x̃ mũdo
huic lumẽ vitatis ostendit:
hmoi eũ corrupcioibz argu-
it. ut ex qlitate penay ppri

os agnoscat errores. In
secunda vero plaga ranae produ
cuntur. quibus indicari figuraliter
arbitrantur carmina poetarum.
qui inanem quandam et inflatam mo
dulatione velut ranarum sonis
et cantibus. mundo huic decepti
onis fabulas intulerunt. Ra
na enim est loquacissima vanitas.
Ad nihil enim aliud animal ipsum v
tile est. nisi quod sonum vocis impro
bis et importunis clamoribus red
dit. Post hoc cynifes produ
cuntur. Hoc animal pennis quidem
suspensum per aera volitans. sed
ita subtile est et minutum. ut
oculi visum nisi acute cernentis ef
fugiat. corpus autem cum insedit
acerbissimo terebrat stimulo.
Ita ut quem volantem videre quis
non valet. sentiat statim pun
gentem. Hoc enim animalis genus
subtilitati hereticae comparatur. quod
subtilibus verborum stimulis animas te
rebrat. tantaque calliditate cir
cumvenit. ut deceptus quisque non vi
deat. nec intelligat unde deci
piatur. Cum vero in tertio signo
magi accesserunt dicentes. Hic
digitus dei est. typum hereticorum
atque curiositatem habuerunt. De
dit hoc apostolus dicens. Quemadmodum ia
nes et mambres restiterunt moy
si: sic et hi resistunt veritati.
homines mente corrupti. et repro
bi circa fidem: sed ultra non proficient.
Dementia enim eorum manifesta erit

omnibus: sicut et illorum fuit. Hii
autem quia per ipsam corruptionem mentis
inquietissimi fuerunt in signo
tercio defecerunt. fatentes sibi ad
versum esse spiritum sanctum qui erat in
moyse. Tercio enim loco ponitur
spiritus sanctus. qui est digitus dei. Unde
et illi deficientes in tercio signo
dixerunt. Digitus dei est hic. Si
cut autem consolatus et placatus
spiritus sanctus requiem prestat mitibus
et humilibus corde: ita e contrario in
adversos inmites et superbos in
quietudine exagitat. quam inquietudinem
musce ille brevissime signifi
caverunt. sed quibus magi pharao
onis defecerunt dicentes: digitus
dei est hic. Quarto loco e
giptus muscas patitur. Mus
ca enim nimis insolens et inquie
tum animal est. In qua quid aliud
quam insolentes curas desideriorum car
nalium designatur. Egiptus ergo
muscas patitur. quia eorum corda
qui hoc seculum amant. desideriorum
suorum inquietudinibus feriuntur.
Porro lxx interpretes cyno
miam. id est caninam muscam posu
erunt. per quam caninos mores
significant. In quibus humane men
tis voluptas et libido car
nis arguitur. Potest quoque hic loco
significare etiam per muscam cani
nam eloquentiam forensium hominum:
qui velut canes alterutrum se
lacerant. Iam vero quinto
loco animalium necem vel pecudum

f plaga ranarum loquaces.

p cynifes subtiles [illegible] visu sed aculeo quadam pungit[ur] heretica [illegible]

aegyptus 4. plaga est muscis animalibus ingestis sic anima carnis terrenis [illegible]

p cynomiam seu caninam muscam libido et voluptas carnis

egipto uberat. Precordia in
hoc arguit. et stulticiam mor
talium: que tamquam irrationabilia
pecora. cultum et vocabulum dei
imposuerunt figuris. non solum
hominum. sed et pecudum. ligno
et lapidibus impressis. Immo
nec iouem in ariete venerantur.
et anubim in cane: apim quoque
colentes in tauro. Et cetera que
que egiptus pro summo deo por
tenta miratur: et in quibus cultum
credebat esse diuinum: in hiis
viderunt miseranda supplicia.
Ulcera post hec et vesice
tumentes feruoris vel liuoris
sexto in verbere producuntur arguit
ociosa huius seculi et purulentam
maliciam. in vesicis tumens et in
flata superbia. in feruoribus ira
ac furoris insania. Hiiusque
enim talia peccatorum suorum figu
ras mundi supplicia reparant.
Post hec verbera veniunt
de supernis. voces. scilicet tonitru
a et grando et ignis discurrens.
In tonitruis enim increpatio
nes ac diuine correptiones in
telliguntur. quod cum silencio ube
rat. si dat voces et doctrinam
celitus mittit: per quam peccatum cul
pa sua castigatus agnoscet
mundus. Dat et grandinem per quam
tenera adhuc vastentur nas
cencia viciorum. Dat et ignem
sancte esse spinas et tribulos
quos debeat ignis ille depascere.

de quo dicit dominus. Ignem veni
mittere in terram. Plurimi enim incen
tiua voluptatis et libidinis
consumunt. Quod autem locustarum
octauo in loco fit mencio. puta
tur a quibusdam. hoc genus plage
dissidentes a se et discordantes
huiusmodi gentis inconstanciam confutari.
Alio quoque sensu locuste pro
mobilitate leuitatis accipien
de sunt: tamquam vage et salientes circa
in seculi voluptates. Nona
plaga tenebre facte sunt. siue ut
mentis eorum cecitas arguatur. si
ue ut intelligatur diuine dispen
sacionis et prudencie obscurissi
mas esse rationes. Posuit enim deus
tenebras latibulum suum. quas
quas illi audacter et temere per
scrutari cupientes. et alia ex
aliis asserentes: in crassas et pal
pabiles ignorancie tenebras
deuoluti sunt. Ad ultimum dele
tur primogenita egiptiorum. sunt
principatus et potestates mundi recto
res tenebrarum harum. sunt auctores
et inuentores falsarum ~~dogmatum~~ qui
in hoc mundo fuerunt religionum.
quos christi virtus cum suis extinxit
et deleuit auctoribus. Por
ro quod sequitur in diis eorum fecit
iudicium. illud hebrei autu
mant quod nocte quo egressus est
populus. omnia in egipto templa de
structa sunt. siue motu terre. siue
tactu fulminum. Spiritualiter autem
dicimus quod egredientibus nobis ex

egipto. errorum idola conterantur
et omnium pravorum dogmatum cul
tura quassatur. **De pascha. ca. xv.**

Interea fit pascha in
occasione agni. Occiditur christus.
de quo in euangelio dicitur. Ecce ag
nus dei: ecce qui tollit peccata
mundi. Vespere autem immolatur agnus:
quia in vespera mundi passus est dominus. Pro
hibentur qui pascha faciunt os
sa frangere: quia non fregerunt milites
ossa domini. attestante euangelis
ta qui dicit. Os eius non comminu
etis. Sanguine agni liniunt
israelitarum postes. ne vastator
angelus audeat in fine primitie.
Signantur signo dominice passio
nis in frontibus fideles populi. ad
tutelam salutis: ut hii soli ab
interitu liberentur. qui cruore domini
ce passionis corde et fronte sig
nati sunt. Unde eadem ope loquitur.
Signatum est super nos lumen vul
tus tui domine. Unde et appellatur
ipsa sollempnitas pascha. quod
nos transitum possumus vocare. eo
quod de peioribus ad meliora pergen
tes. tenebrasam egiptum derelin
quimus. Quod vero autem ait de agni illius
esu. omnis alienigena non comedet
ex eo. In una domo comedetur.
nec afferatur de carnibus eius fo
ras. hoc de christi corporis sacramen
to. cuius agnus ille figuram obti
nuit proprie tenet scriptum. Cuius
corpus et sanguis in una domo.
id est in una ecclesia vesci precipitur: nec efferri foris in plebi
bus scilicet hereticorum. Que ab eadem
ecclesie catholice unitate foris
vagantur. **De auro et auro egiptiorum sublato. c. xvi.**

Precepit debitum populo deus
per moysen. ut ab egip
tiis sibi commoda peterent. que
auferrent. Sicque moyses et populus
proficiscentes. auro et argento spo
liavit egiptios iussu domini dei.
nichil iniuste iubentis. Quid
vero hec prefiguraverit. nisi quod in
auro et argento ac veste egip
tiorum significante fuit quedam doctrine.
que ex ipsa consuetudine gentium
iuiali studio discuntur. Sive per
hoc significatum est. quod ex ipsis
gentibus preciose anime tamquam vasa au
rea et argentea. cum suis utique
corporibus. quod vestes significant
adiungunt se populo dei. ut simul
de hoc seculo tamquam ab egipto
liberentur. **De azima. ca. xvii.**

Quod vero ait fermento sublato sic perfectos
esse filios israel de egipto: sed
et a nobis modis omnibus si fieri
potest elaborandum est ut exeuntes
a seculi huius illecebris non ambule
mus in fermento veteris malitie ac ne
quitie: sed in azimis sinceritatis
et veritatis. quod est novi hominis
conversatio. relicto pristino homine
cum vitiis suis. Et ille quidem sep
tem diebus azima comedebant:
nos vero si simpliciter et pure ver

ablatio auri et arg. egypt.
e sublata doctri. philosoph
et sapientie mundi

fermentum in hiis septem diebus quibus
mundus iste peragitur qui semper in
suo ordine revolvitur. et coti-
die nobis agnus occiditur et pascha
cotidie celebratur. si fermentum
malicie et nequicie non habea-
mus. si innovati non ex veteris
corruptionis malicia delecte-
mur. Nam quid est aliud ferme-
tum nisi corruptio nature quod et
ipsum panis a naturali dulcedine
recedens adulterino angore
corruptum est. In hac nobis
precipitur mansione ut progressi
omnes de peioribus ad meliora
et promoveamur in veteribus id est
morum operum cunctarumque virtutum
principium domino consecremus. De

Iam tamen videtur dominus nocte in co-
lumpna ignis lumpna ignis et n. c
et per diem in columpna nubis. 18
precedens populum et dux factus iti-
neris. Nubes ista precedens
Christus est. Idem eadem columpna quia
rectus et firmus et fulciens in-
firmitatem nostram: per noctem lucens.
per diem non lucens. ut qui non vi-
dent videant: et qui vident ceci
fiant. Potest et sic non incongrue
accipi. quod Christi sacramentum tempore diei
manifestum est in carne. velut
in nube: iudicio vero tempore in ter-
rore nocturno. Nam tunc erit ma-
gna tribulacio sanctis. tamquam ignis
et lucebit iustis. et ardebit
iniustis. De divisione maris
Capitulum xxix.

Sequentibus inde egipciis
percutit virga moyses a-
quas. et transierunt filii israel per
medium mare rubrum. Quod mare
rubrum nisi baptismum est. Christi sanguine
consecratum. Hostes sequentes cum
rege qui a tergo moliuntur. peccata
sunt preterita que delentur. et dyabolus
qui in spirituali baptismo suffo-
catur. Premunt quidem egipcii. vi-
gent instancia peccatorum. sed usque ad
aquam. De cantico glorificacionis

Post transitum maris CXX
rubri canit canticum populus
deo. et egipciis et pharaone sub-
merso. Non aliter et fideles post-
quam de lavacro descendunt. extinc-
tis peccatis unanimi voce gratulacionis
emittunt dicentes. Cantemus domino
gloriose enim honorificatus est. equum
et ascensorem proiecit in mare.
Quod tamen melius et dignius ille
dicat. qui habuerit tympanum in ma-
nu sua sicut maria. id est carnem suam
cum viciis et concupiscenciis crucifix-
erit. et mortificavit membra
sua que sunt super terram. Iam de-
hinc dicitur post maris transitum.
populus per desertum. baptisati scilicet omnes
per mundum. non percipientes promissa
patria. sed quod non videt sperando.
per pacienciam expectando. tamquam in deser-
to sunt. et illic laboriose et peri-
culose temptationes. ne revertan-
tur corde in egipto. nec ibi tamen
de xps deserit. nam et ibi illa co-
lumpna non recedit De aquis

Egressis a mari c 21.
Egressus pplis de mari rubro ce
cunit herem9 i qua trib3 dieb3
igredientes nō habuert aquā.
et puenert ad fonte marath.
q ex amaritudie nome accepit.
murmurat pplis vides aquas.
et potare nō sustines. Mittit
lignū moyses i aqs: et facte
sūt dulces. Intellige amaras
aquas occidetis lrē. et legis hūe
figurā. Quib3 si imittat cōfes
sio crucis. et passiōis dnice sac
mentū iūgat. tūc effiat aqua
mirra suauis. i. amaritudo lrē
vertit in dulcedinē itelligencie
spūal. Vn̄ et scptū est. Consti
tuit dn̄s pplo suo lege z iudicia.
et teptauit eū. ¶ Alio q3 sensu.
q aque mirre. id ē amare lig
no in se suscepto dulces st. in di
co erat amaritudine generāū p
lignū crucis xpi i vsū dulcedi
nis q̄nq3 eē vertendā. Dicend
vō iuxta supiorē sensū. q pri
mū duct9 est isrl' ad aqs salsas
atq3 amaras. et ligno mōstra
to a dn̄o dulces effecte sūt. po
tea venit ad fontes. Primo em
ducat pplo ad lrā3 legis. i qua
donec pmanet. de amaritudi
ne recede nō pt. De duodecī
fontib3 c 22.
Cum ergo p lignū vite dulcis fue
rit effecta. et itelligi lex spūa
lit cepit. tūc de veti testamēto
transit ad nouū. et venit ad
duodecī aplicos fōtes. Ibi em
arbores repiunt septuaginta
palmar. Nō em duodecī soli
apli fide xpi pdicauert. s3 et
alii septuaginta missi ad pdi
candū verbū dei referunt. per
quos palmas victorie xpi mū
dus agnoscit. Siqdē et isti du
decī fontes. septuaginta pal
mar arbores irrigātes. apli
cū grā3 pfigurāt. pplos i sep
tenario nuō decuplatos rigā
te: vt p septiforme spū donū.
legis decalog9 ipleat. De cor
nib3 aliū et mana. c 23.
Murmurat iterea pplo
in deserto ppt famē
et 3uers9 respexit pauil i nu
be gloriā dei. Aspexitq3 vespe
pere coturnice. et mane alteri9
māna. Quid em p volucrū
escas. n pdicationes diuinus
misse itelligunt. que transi
uit p verba sonātia. qi p ae
rē volatilia penata. quib3 p
fidē pascunt hīi q ad patriā r
gni celestis puenire ostendut.
Potest qdē et volucr esca ve
teris significare legis eloqa.
que plebē carnalē tpr carne
alebat. p verba diuin9 missa
qi p volatilia. Vn̄ et vespe
rat. q2 cuncta que carnaliter
illis cōcessa sūt. fine erat ha
bitura. Manifestato at lumine

aq[ue] marath dulcorat[ur] p lig[num] i[n]u[en]tu[m] tribulat[ionis] p lig[num] crucis

duodecim fontes et 70 palme reficientes ppla [illegible] 12. et 72 discipuli predicatores reficientes

manna Christus qui pluitur per evangelicas nubes

fidei. manna populo datur. Manna itaque Christus est. qui tempore passionis unius de celo descendit. qui per nubes evangelicas universo orbi pluitur. non iam in minutiis et temptati synagoge. sed credenti et in illo spem ponenti ecclesie. Hec est autem manna indeficiens. Hic est panis verus et celi cibus angelorum. quod verbum dei corruptibiles incorruptibiliter pascit. quod ut manducaret homo caro factum est. et habitavit in nobis: quo etiam qui vescuntur spiritualiter vivunt. Nam illi veterem figuram carnaliter accipientes. mortui sunt. Non incongrue autem et per manna etiam celestia significantur eloquia. Unde et interpretatio nominis sic sonat. Manna enim interpretatur quid est hoc. Cum enim audimus legem dei recitari in ecclesia interrogamus doctores dicentes: quid est hoc. Hoc autem manna minutum erat. sicut semen coriandri. et suave. Quid enim verbo dei minutius? quid vel subtilius? Aut quid dulcius et suavius eloquiis dei. que super mel sunt et favum? Sed quid est quod sexta die duplum colligi iubetur. quod etiam sufficiat in sabbato? Sexta dies ista est sexta etas mundi in qua nunc sumus. In hac igitur duplum colligit. qui propter spem vite eterne verbum dei et audit et facit. In hac duplum recondit.

manna verbum et eloquium dei

qui bene vivit. et alijs in exemplum prebet. Quod et reponebatur pro sabbato non corrumpebatur. Bona enim opera facta propter futuram requiem in futuro seculo permanent. Qui vero infideles erant. et preter causam sabbati reservabant de manna bulliebant ex ea vermes. et computrescebant. Sic et qui propter presentem vitam. et amorem seculi thesaurizant. hijs ille vermis ebullit qui non moritur. Isti sunt vermes quos generat avaricia et divitiarum ceca cupiditas. hijs qui sunt pessimas. et videntes in necessitate fratres suos claudunt ab eis viscera sua. Sed ijs qui post susceptum verbum dei peccat efficitur ei ipsum verbum dei vermis qui eius semper conscientiam fodiat. et archana pectoris rodat. Tempore etiam vermis fit Christus ipso loquente. ego sum vermis et non homo. Sicut enim ipse est alijs in ruinam. alijs in resurrectionem: ita et ipse in manna fidelibus quidem dulcedo mellis infidelibus vermis efficitur.

manna reservatum scatuit vermibus sic pecunia per avaritiam

De petra virga percussa. c.xxiiii.

Post manna queritur populus ob ardorem sitis. et fons de petra erumpit. Eadem autem petra que percussa aquam evomuit. Christi figuram habuit. Quo aperto cuncta fluxerunt. ad quem velut virga lignum passionis accessit. ut emanaret credentibus gratia. Percussa enim petra fons emanavit.

petra percussa ligno dans aquam Christus ligno crucis tactus dat gratiam

pcussus i cruce xps sitientibz
lauachri gr̃az. et dona spũs
sã effudit. Petrã em ista fi
gurã xpi habuisse probat a
pls cu dicit. Bibebat inq̃t de
spuali cseq̃nte eos pet̃. pe
tra at erat xps. Q at sitiens
pplus p aqua murmurat. ad d
sus moysen. et ppterea iubet ds
vt ondat ei petrã de qua bi
bat. qd hoc sigficat nisi qr
si qs est q leges moysen mur
murat adusus eu: et displicet
ei lex que sim litt̃az e scpta. oste
dit ei moyses petrã qui e xps.
et adducat eu ad ipsã. ut inde
bibat. et refiaat sitim suã. De
pugña amalech. c 27

Post hoc moyses ascen
dit i monte: ihesus cu
amalech militat. leuet virgã
moyses. brachia qz sua i mod
crucis extedat. Sicqz hostis. i.
dyabls. via celestis pate int
dudẽ molies: signo crucis dnice
supat. Du leuaret moys ma
nus: vincebat isrl. Rursu du
idimaret supabat amalech.
Eleuatibz em nob actis nros
ad celu: rectores tenebrz subi
ciunt. At cont remissis oran
tes manibz. hoc e dusatioz e
terna sectãtes: hostis victor in
seqtur. Sedet moyses sup la
pide. de zacharia. de septe ha
bebat oclos. et in samuelis vo
lumine appellat lap adiutorij.

et vtrũqz manũ eius aaron et
hur q duo ppli aut duo testa
meta sustentat. De cogna
uenit ietro moysi. c 26.

Octo at amalech venit
ietro socer moysi. et adducit
sefforã. i. ecclia. et vtruqz fi
liu ex vtroqz pplo paratu.
Dat moysi csiliu septuagi
ta senior. Audit em moyses
et facit queciqz dicit. Ubi
magne admirationis est:
vt moyses pphã deo plenus.
qui cu dno facie ad facie loq
bat. ab hoie gentili csiliu ac
ciperet. et faceret oia quicqz diceret
illi. Quod at aliud eet. n vt for
mã humilitatis pplor pncipi
bz daret. et futuri sacmeti de
signaret ymaginẽ. Sciebat
em futuz q qnqz qm p pplz
ex gentibz cgregatu. ea que in
lege deerat. eo suggerete co
pleret. bonuqz et spuale in
tellectu afferret ad lege dei. Et
sciebat qr audiret eude ppl
lex. et faceret oia quecuqz dicet.
legisqz diminutio suggerete
euagelio cpleret. De ascesioe
moysi i mote. c 28.

Mense itaqz post hec
ppli qdragesima septia
die egressiois ex egipto ad mo
te synai. ibiqz moyses ascedit
ad deu: et dns ad eu descendit.
Sed qd e moralit. qr moyses
i monte ascendit. et dns in

Moyses audiens consilium Jetro forma humilitatis et vocationis gentium

monte descendit. Mons quippe altitudo contemplationis nostre est. in quam ascendimus ut ad ea que ultra infirmitatem nostram sunt intuenda sublevemur. Sed in hac dominus descendit: quia sanctis multum proficientibus. parum de se aliquid eorum sensibus aperit.

De monte syna et tonitruis cum fulgore et c. 28

Datio legis post 50 dies in monte syna. aduentus spiritus sancti post passionem 50 dies.

Tam deinde quinquagesimo die post actum pascha data est lex moysi: ita et quinquagesimo die post passionem domini. quam pascha illud prefigurabat: datus est spiritus sanctus promissus paraclitus. descendens super apostolos. et que cum eis erant. in centum viginti mox sancte etatis numero constitutis. et diuisis linguis ac denarii: totus euangelica predicatione mundus impletus est. Dicitur illic scripta lex digito dei. et dominus dicit de spiritu sancto. in digito dei eicio demonia. Aspiciat illic et cunctus populus voces et lampades montemque fumantem. tonitrua et fulgura. clangoremque bucine perstrepentem. In vocibus namque et tonitruis clamor predicationis intelligitur: in lampadibus claritas miraculorum. In sonitu bucine fortis predicatio sanctorum. Que omnia in aduentu xpi et spiritus sancti completa sunt: quando omnes discipuli xpi in varietate linguarum preceptis et signis intonuerunt. Interpretatur autem synai rubus. quod significat ecclesiam. in qua et dominus moysi loquitur. Cum autem legem daturus dominus in igne fumoque descendit. hoc significat quod et fideles claritatis sue ostensione illuminat: et infidelium oculos per fumum erroris obscurat. Quod vero videtur in caligine hoc significat quod ipsum qui terrena sapiunt. caligine malicie eum descendentem. id est in humilitate nascentem. non agnouerunt. Alias in caligine visus legem dedit: quia veritatem sue legis non senciunt infidelibus. quibus per caliginem dixit ut videntes non videant: et audientes non audiant.

De decem verbis c. xxix.

Dat igitur dominus deus moysi legem in noticie nostre et cognicionis sue. eandemque in decem verba constituit. et in saxeis tabulis digito suo scripsit. Et hec quidem precepta ita sunt distributa: ut tria pertineant ad dilectionem diuine trinitatis. septem vero ad amorem fraternum. quibus societas humana non leditur. Primum decalogi mandatum ad deum patrem pertinet. dicentes. tu es deus unus. et dum dicit. dominus deus tuus deus unus est. utique ut hoc audiens unum deum patrem colas: et in multos fictos deos fornicationem tuam non effundas. Secundum preceptum ad filium pertinet: dum dicit. non assumas nomen domini dei tui in vanum. id est ne estimes creaturam esse filium

dei. q̄m oīs creatura vanitati
subiecta ē. Sʒ credas eū equalē
eē p̄ri. deū deoꝝ. v̄bū apd' deū.
p quē oīa fc̄a sūt. Tercium
mādatū de sabb'o ad sp̄m sc̄m
ptinet: cui⁹ dono req̄es nob̄
sempiterna pmittit̄. Nā qr sp̄s
scs̄ dr̄ ꝑpterea et septimū diē sc̄i
ficauit ds. In alijs em̄ diebꝫ o
peꝝ nō est noiata sc̄ificacio
nisi in sabb'o. vbi ds req̄euit
ds. p'inde g̃ hoc mādatū ptinꝫ
ad sp̄m sc̄m. ꝑ nomē sc̄
ficacōis. q̄ꝫ etiā ꝑpt' etn̄a req̄
em ad donū sp̄s sc̄i ptinente.
Dicat̄ em̄ ibi. memēto ut diē
sabbati sc̄ifices. Sex diebus
opaberis. et facies oīa opeā
tua: septim⁹ aut̄ dies sabb'm
ē dn̄i dei tui. Nō facies omē
opus ī ea. In sex dieꝝ ope.
sex milia āno ꝝ opacio conti
net̄: in septīo v'o req̄es beati
illi⁹ regni tp̄s ondr̄. Q'd car
nalit̄ iudei celebrātes peccāt.
et hoc nō nos ad fidē menda
ciū fallētes aptam⁹. clamat
dn̄s p pph'am dicēs. Neomeni
as et sabb'a v'ra odiuit aīa
mea. Quomō ergo sc̄ificata
erūt sabb'a illa. q̄ odiuit ds:
Illud g̃º sabbatū est ibi sc̄ti
ficatū. vbi post bōa hui⁹ vi
te opa req̄es nob̄ etn̄a pmit
titur. Ideoq̄ꝫ si q̄cq'd agim⁹ ꝑ
futurā requiē facim⁹: verant̄
sabb'm obseruam⁹. Post

hec tn̄ p̄cepta septenari⁹ suc
cedit nu'us mādatoꝝ ad dilec
cionē ptinēs. Et incipit ab ho
nore parentū: q'd tn̄ ī ordīe
quartū ē. Honora prē tuū
et matrē tuā. A parētibꝫ em̄
sui⁹ hō incipit ordōs. ī hec vita
ab eoꝝ dilectione sumit exor
diū. Inde hoc mādatū p'mū
est in septē. sicut et dn̄s ī euā'
ait. Hōra patrē tuū et mrē
tuā. q'd est mādatū primū.
Sʒ quomō p'mū q'd est q̄rtū.
nisi qr p̄dictū est ī septenario
nuo' q̄ ptinet ad dilectionē
proximi. p'mū est in altera
tabula. Nā ideo due tabule
legis date sūt. Iubet̄ ergo in
hoc p̄cepto filijs honorare
parētes. neq̄ꝫ ꝯtumeliosos
illis existē: sed officiosī pieta
tis debitā reuerēciā prestare.
Nā qui parētibꝫ honorē def
ferre nō nouit. q̄bus parce po
terit q̄ suos odit. Quītū
p̄ceptū. nō mechaberis. id
ē ne q̄sq̄ꝫ pret' matrimoniū sui fe
dera alijs feminis misceat̄. ad
explendā libidīē. Nā spe
cialit̄ adulteriū facit qui p
ter suā ad aliā accedit. vi
Sextū. Nō occides. Item
nō solū ope ꝑpetrās homici
diū facit. sed etiā et qui in
currit in eū esuriente vl nu
dū q̄ mori possit nisi indu
mentū cibūq̄ꝫ porrigendo

ſbueñat. et idẽ homicida te-
nebr. Septimū. nõ furtū
facies: qđ ē viciū rapacitatꝭ
Octauū: nõ falſū teſtiōꝫ
dices. qđ eſt crimẽ mendacij.
et falſitatis. Nonū. non
ↄcupiſces vxorẽ ꝓximi tui.
In hoc p̄cepto vetat̄ ītenciōꝫ
adulterine cogitacōis. Nã ali
ud ē nõ facẽ aliq̄d tale p̄ter
vxorẽ. aliud nõ ap̄petẽ alie-
nã vxorẽ. Idõ duo p̄cepta ſꝫ.
nõ mechabis. et nõ ↄcupiſ-
ces vxorẽ ꝓxi tui. Decimū
nõ ↄcupiſces rē proxi tui. In
hoc p̄cepto dãpnat ābiciōꝫ
ſeculi: et refrenat ↄcupiſcenã
rerꝫ. Itaqꝫ horꝫ p̄mū ꝓhibet
ſurreptiōꝫ. ſcdm errorẽ. t̃ciū
īterficit amorẽ ſcli. q̃rtū im
pietatẽ. q̃ntū alt̃ det forni
cationẽ. ſextū crudelitatem.
ſeptim rapacitatẽ. octauū p̄
mit falſitatẽ. nonū adulte
rij cogitacionẽ. decim mūdi
cupiditatẽ. Et nõn̄ qꝫ decẽ
plagis percuciūt egipcij: ſic
decẽ p̄ceptis ↄſcribunt̃ tabu
le quibꝫ tabule ꝓplī dei. et de
mones deicuint̃. De duabꝫ
tabul̃. c. xxxi.

Quur autẽ
in duabꝫ tabulis ſcp̄
ta ē lex. ñ aut ꝓp̄ duo teſta-
meta ſig̃ficāda. aut ꝓpter
duo illa p̄cepta dilectionis
dei. et dilcōnis ꝓxi. in quibꝫ
tota lex pendet et ꝓphete.

Hec em̃ in ſingul̃ tabulis ex-
plicata ſꝫ. In vna em̃ tā p̄cep-
ta. ad dei ꝑtinẽcia caritatẽ: ī
alia võ ſeptẽ. ꝑtinẽcia ad ꝓx̃
ſocietatẽ. De lapideis tabul̃
c. xxxij.

Sed cur lapidee
ſecedẽ tabule fierẽt. niſi
ad ſignificādū cor iudeorꝫ la-
pideū: Per lapidis em̃ inſen
ſibilitatẽ. demoſtrauit durã
eorꝫ mentis ſtoliditatẽ: de qua
ꝓpheta dicit. Auferã ab eis cor
lapideū: et dabo eis cor carneū.
Vn̄ apl̃s. Nõ in tabulis lapi-
deis. ſꝫ ī tabul̃ cordis carnali-
bus. Neqꝫ em̃ hoc tabule car-
nales volūt. vt carnalit̃ ſapi
am̄: ſꝫ q̃r in cõpacõe lapidis
qui ſine ſenſu eſt caro ſentit.
ideirco ꝑ lapidis ſig̃ficatū ē
cor nõ intelligẽs. et ꝑ carnis
ſenſibilitatẽ. ſignificatū ē cor
ītelligẽs. Quod aũt addĩ ibi a do-
mino. nõ facietis vob̃ deos
aureos et argẽteos. Altare
de t̃ra faciẽſ michi. ca. xxxiij.

Altare de t̃ra
facietis m̄. Altare em̃
de terra deo facẽ eſt: ī carna
tionẽ mediatoris ſꝑare. Tūc
q̃ppe a deo noſtrꝫ munꝰ acci-
pit̃: qñ in hoc altare noſtra
hũilitas. id ē ſup dñice ī car̃
cio fidẽ mis fidẽ poſuit quid
qđ bene op̄atur. In altare de
t̃ra oblationū munꝰ offimꝰ
ſi actꝰ nr̃os dñice ī carnacōis

fide solidamus. De eo quod ait non edificabis illud de sectis lapidibus. c 33.

Deinde adiecit. Quod si altare lapideum feceris mihi, non edificabis illud de sectis lapidibus. Si enim levaveris super eos cultrum polluetur. Secti lapides hii sunt qui unitatem scindunt ac dividunt: seipsos a societate fraterna precidunt vel scismata. Tales in corpore suo non recipit Christus. Cuius corporis figuram altaris illius constructio obumbrabat. Isti vero non secti lapides, ex quibus altare construi iubetur, hii sunt qui fide morumque unitate solidantur. De qualibus dicit apostolus. Vos estis lapides vivi qui edificamini in domos spirituales. Hiis non est iniectum ferrum: quod incorruptum est. et iacula maligni ignita non receperunt. Quique unum altare faciunt. id est unitatem fidei et concordiam caritatis sequuntur. De eo quod ait. Non accedes ad id per gradus. c 34.

Non accedes per gradus ad altare meum. id est non gradatim unum alii preferens ad me pervenies. neque priorem atque posteriorem tempore discernes: quia divisum et sequestratum unitatis divinum principium non habebis. Hoc enim arriani fecerunt. faciunt qui inseparabilem patris et filii et spiritus sancti substantiam dividunt. Iam deinde quod plura legis precepta dantur. quibusdam omissis. que oportuniora sunt dicenda sunt. De hebreo sex annis serviente. c xxxv.

Precipitur enim post hoc ut hebreus puer si forte in servitutem devenerit. sex annis serviat: septimo vero anno liber dimittatur. Et si egredi a servitute noluerit propter uxorem et filios. perforabitur auricula eius. et erit servus in seculum. Hoc de presenti non dicitur seculo. sed de futuro. quia in sex etatibus seculi huius servientes. septimo die in sabbato eterno liberabimur. si tamen voluerimus esse liberi. dum adhuc in seculo servimus peccato. Si autem noluerimus. perforabitur nobis auricula in testimonium inobedientie. et cum uxore et filiis nostris quos pretulimus libertati id est cum carne et operibus eius. peccati servi erimus in eternum. De talione. c 36.

Illud vero quod significat quod in hac lege oculum pro oculo dari iubetur. Oculus enim est quasi doctor. tramitem vite demonstrans iter. Iste autem si intentionem auditoris per aliquam perniciosam doctrinam conetur extinguere. si oculum ledat anime et intellectum eius turbet. auferatur necesse est ab ecclesie consulatu: et intellectus eius turbulentus ac ferox. qui scandalum fidei generat privatur. Sed et si quis dentem lesit auditoris. per quem scripturarum cibos comminuebat. et dividens spiritualiter disti

gerebat. ut per visibile ex his ad interiora anime transmitteret sensum. Quisquis ergo huiusmodi unum evellens dentem conatur a corpore proprio praecidere: auferatur dens ille. De talibus enim dicitur: dentes peccatorum contrivisti. Sic quidem et manus pro manu et pes pro pede deponatur. Manus enim est actio operantis per quam mandatur ad bona vel mala. Praecidatur ergo ille qui scandalum facit non solum fidei sed etiam in actibus que per manum significantur. aut offendiculum praebet quo pedes intelliguntur. Recipiat eandem combustionem. que combussit et gehenne sempiterne tradidit animam. Per que singula ostenditur: ut iste persecutor omnibus detruncatus membris a corpore excidatur ecclesie: ut ceteri videntes timorem habeant. et non faciant similiter.

De decimis et primitiis offerendis ca 3A

Iubetur quoque inter hec israelitico populo decimas frugum. auctarumque primitias rerum offerre domino. Spiritualiter quippe primitiae frugum vel primogenitorum primordia operum bonorum ostendunt. vel ipsam bonam voluntatem que prior est opere. Quam pelagiani sibi tribuendo offendunt. Quia dum illa sibi a nobis iubet offerri: indicat ad ipsius gratiam pertinere. In decimis itaque domino offerendis: denarius perfectionem significat. Quia usque ad ipsum numerus crescat. Ideoque sicut in primitiis principia voluntatum. ita decimis consummationes meritorum operum ad deum referre percipit. a quo et boni operis initium et perfectionis donatur effectus. Verum quod dicit: primogenitum asini mutabis ove. per asinum quippe hoc loco immunditia. per ovem vero innocentia designatur. Asini ergo primogenita ove mutare est. immunde vite primordia ad innocentie simplicitatem convertere. ut postquam illa peccator egit. que ut immunda dominus respuit. ea iam agendo proferat. que dei sacrificio munda imponat. Quod vero sequitur: si non redimes occidatur significat: quia nimirum mens immunda ac delictis obnoxia. si non fuerit in melius commutata. necabitur morte perpetua.

De vitulo combusto igne c xxxviii

Descendens itaque moyses de monte cum tabulis. dum audisset populum quod fuerat in ydola conversus indignans eos iudicans accipere legem: proiecit de manibus suis tabulas. Quibus confractis. incendit vitulum quem plasmaverant. Sed quid sibi velit iste vitulus quem fecerunt filii israel in solitudine. vel quid significet quod moyses ipsum vitulum igne combussit. minutatimque concidit. et in aquam aspergens. potum populo dedit. Sicut enim tabulas quas digito dei. hoc est operatione spiritus

primitias hec offerens id est que principium et decimas consummationem

sancte scripture acceptat id fre
git quia indignos eos quibus eas
legeret iudicauit. Sed demum ut ab
eis ille vitulus penitus aboleretur
incendit et contriuit. et in aquam
sparsit atque submersit. itaque
et populo potum dedit. Que non
erat et factum hoc ad querendam
et intelligendam prophetica signi
ficatione. Occurrit ergo iam interis
mentibus. quod diaboli corpus signi
ficatur in vitulo. id est homines in
omnibus gentibus. quibus ad hec sac
legia caput est. hoc est auctor
diabolus. aureum propterea. quia vi
dentur ydolatre ritus veluti a sa
pientibus instituti. De quibus dicit
apostolus. Quoniam cognoscentes deum non
sicut deum glorificauerunt. aut gratias
egerunt: sed euanuerunt in co
gitationibus suis. Et obscuratum
est insipiens cor eorum. dicentes enim
se esse sapientes: stulti facti sunt.
Et mutauerunt gloriam incorruptibilis
dei in similitudinem ymaginis cor
ruptibilis hominis. et volucrum.
et quadrupedum et serpentium.
Et hec quasi sapientia. iste vitulus
aureus. qualia solebant egypti
orum etiam ipsi primates. et tanquam
docti homines adorare figmen
ta. Hoc ergo vitulo significa
tum est omne corpus. id est omnis so
cietas gentilium ydolatrie deditorum.
Hanc sacrilegam societatem dominus
christus illo igne comburit de quo
in euangelio ait. Ignem veni mittere
~~mittere~~ in terram. ut quem non est
qui se abscondat a calore eius.
dum in eum credunt gentes: ignem
virtutis eius. diabolica in eis
forma soluatur. Totum deinde
corpus illius comminuitur. id est ab il
la mala conspiratione conflatio
ne desassum verbo veritatis humi
liatur. Et comminutum in aquam
mittitur. ut eos israelite id est
euangelii predicatores ex bap
tismo in sua membra. hoc est
in domini corpus transferant. Quo
israelitarum petro de illis gentibus
dictum est: macta et manduca.
Quare etiam non inquit comede et
bibe. Ita ille vitulus per ignem
zeli et aciem verbi et aquam bap
tismi: ab eis potius quos ab
sorbere conabatur absortus est. De
interfectis tribus milibus hominum. ca.
xxix

Nunc autem quod etiam
prophetice significationis
habuit requirendum est. quod ex eis
multos qui se absente ipso ydo
lum fabricauerunt sine ulla cuius
que necessitudinis distinctione ius
sit interimi. Facile est ut intel
ligatur hominum illorum interemptione
significari viciorum talium necem
quibus ad eandem ydolatriam de
fluxerunt. In talia quippe vicia
seuire nos cohortatur apostolus cum
dicit. Mortificate membra vestra
que sunt super terram. fornicationem.
immundiciam. luxuriam. concupiscentiam
malam et auariciam. que est ydo
lorum seruitus. De porta vero usque

ad portū nr̄e est. a vicio ad in-
cīu ꝑ qd' ad mentē mors ēḡ
dr̄. cū gladio īcrepationis
discīnē. Sz et ipe nūs triū
intuī īterfectoꝝ triplicē for-
mā pctoꝝ. Omē em̄ pctm̄.
aut facto aut verbo aut cogi-
tatione ꝯmittit. De ꝯfractiōe
Tabulaꝝ. C. xl

Ascen-
dit itaq; moyses ī
monte. itꝝq; dat ei de lege
in aliis tabulis ad instar po-
rū ꝯpositis. Sz qd significauerit
tabule. qs p̄mū moyses acce-
pit. et sine mora confregit.
Tabule ymagine demonstrabat
prisce legis. nō post longo ī-
teruallo pro ꝑplo pctō cessatur.
Alie vo ad istar poꝝ iteratī ī-
tise noui testamenti hūt figurā.
Iste nō frangunt vt ondant
noui testamenti eloq. pmāsu-
ra. Vn̄ et merito dece verbis
legenda signant: vt ꝑ eūdē
numeꝝ figura cūs exprimet
huius dr̄ forma decā lrā est.
Nā recto vno apice a sūmo ī
vnū ducat: rursusq; alio nō dis-
pari ꝑ trāsuersa brachioꝝ co-
meti verbis legenda signat.
vt ꝑ eundē numeꝝ figura
crucis exꝑmeret. Huius em̄
forma decā lrā est. Nā recto
vno apice a sūmo in vnū
ducat. rursusq; alio nō dispari
ꝑ trāsuersa brachioꝝ cōpo-
nit. Vn̄ et ipe ait. Nō veni

secunda iteratio legis Moys. in qua legem novi testamenti sequentem. quod in decima littera implet. si e fca crucis p meritum crucis.

lege soluē. sed īplere: vtiq;
ꝑ passionē crucis. cuius yma-
go fuit in tabulis. De xl. die-
bz quos ieiunat moyses. C. xli

Quid aut sibi vult. q
moyses q̄dragīta die-
bz ieiunabat. Cuius actionis
quedā figura ē in his nr̄i ꝯsi-
deratione. Quadragenario
em̄ nūo et moyses et hely-
as. et ipe dn̄s ieiunauit. ꝑ-
cipit em̄ nob ex lege et ꝓphe-
tis et ipo euāgelio qd' testi-
moniū ht a lege et ꝓphetis
Vn̄ etiā ī mōte int' vtrāq; ꝑ-
sonā medius saluator effulsit.
vt ab oībz mūdi illecebris audi-
tate nostrā tpr ieiunio tpe-
rātie refrenemus. ꝙ dum pfecti-
o decalogi legis ꝑ q̄tuor eiusdē
mūdi ptes. id ē toto orbe ꝑdi-
cat: vt dece q̄ter ducta q̄dra-
genariū signet. De eo qd dr̄ dn̄s
ad moysen posteriora mea videbis. C. xlii

Quid vo petiuit
moyses. vt claritatē
dn̄i videt. dicens. si inueni grām
apd te. ondē m̄ teipm mani-
feste. Accepit em̄ in pn̄ti cō-
gruū responsū. q faciē dn̄i
vidē nō posset. quā nemo hoim
videt et viuet. Qd est ergo fa-
cie meā vidē nō poteris. nisi q
q̄uis vsq; ad parilitatē ange-
licā hūana etiā p resurrec-
tionē nata ꝑficiat. et ad ꝯte-
plandū deū indefessa cōsur-

gat. Videre tamen eius essentiam ple-
ne non praevalet. Quam nec ipsa
perfectio angelica in toto integre
attingit scire. Sicut apostolus qui
ait. Pax dei quae exsuperat omnem
sensum: ut subaudias et angelorum.
Sola enim sibi integre nota est
trinitas. et humanitati susceptae.
quae tertia est in trinitate persona. Iam
deinde in sequentibus verbis dei fu-
turum vero ecclesiae misterium signi-
ficatum est. Gestavit quippe moyses
typum populi iudaeorum in christum post-
crediturum. Ideo illi dictum est. Cum
transiero. posteriora mea videbis.
Quidam hunc sensum in evangelio
dicunt fuisse completum. cum ascen-
disset ihesus in montem: cum appa-
ruit moyses colloquens cum eo
ihesu. Et ideo ibi completam aiunt
istam promissionem quam accepit in
monte synai. cum dictum est pos-
teriora mea videbis. Vidit ergo
posteriora eius. id est vidit quae in
posterioribus et novissimis facta sunt.
Quod autem ait ad moysen. Ecce locus
apud me. stabis super petram.
et paulo post. tollam manum meam
et videbis posteriora mea. etiam
enim ex sola catholica ecclesia vere
conspicitur. apud se esse locum dominus per-
hibet dominus de quo videatur. In
petra moyses ponitur. ut dei
moyses speciem contempletur. quia non
quibus fidei soliditatem tenuerint
divinam praesentiam non agnoscunt.
De qua soliditate dominus dicit. Super

hanc petram edificabo ecclesiam
meam. De glorificatione moy-
Quod vero descen- si capitulum xliii
dente denuo moyse cum
tabulis facies eius glorificata vi-
detur. sed tamen velamine tegitur: hoc
significat. ut ostenderet eandem legem
mystico esse velamine coopertam
tectamque infidelibus et occultatam.
Sermo quippe legis habet sacrae
gloriam: sed secretam. Habet et commu-
nia testamentorum duum quibus contra
dogmata falsitatis incedit
armata. Cum enim moyses le-
gitur. velamen est positum super
cor eorum. Et manifeste dum legis
et prophetarum scripturam per nimiam
stoliditatem cordis carnaliter ac-
cipiant infideles. illis tota facies
moysi quodam velamine tegitur:
ita ut non possint loquentis legis
gloriam sustinere. Sed si conversi fuerint
ad deum. auferetur velamen. occi-
dens littera morietur. vivificans
spiritus suscitabitur. Dominus enim spiritus est:
et lex spiritualis est. Unde et david
orabat in psalmo. Revela ocu-
los meos: et considerabo mirabilia
de lege tua. De archa testi-
Iam nunc archam dei capitulum xliiii
testi dei inspiciamus: in qua e-
rant repositae tabulae legis. Per hanc
itaque archam. quam de lignis in-
putribilibus moyses fabricavit.
ecclesia christi significatur: edificata
ex omnibus sanctis mente et corpore in-
corruptis. habentibus etiam intus

Moyses velatus descendens de monte significat legem dei tectam et mysticam infidelibus etc.

duas tabulas testamenti, id est
observationem legis et euangelii.
Intus autem et foris inauratur ar-
cha: sic et ecclesia quam auro in-
duere debet. tam interius vite splen-
dore. quam exterius doctrine et sapientie
claritate. Corona autem aurea per
circuitum. et quatuor circuli aurei
qui per quatuor angulos iubentur
adiungi. hoc significat. quia ideo
per ecclesia per quatuor mundi partes dila-
tata tenditur. procul dubio quia quatuor
sanctis euangelii libris accincta predica-
tur. Qui tamen intra unius coro-
ne ambitum. id est intra unius eiusdem fidei
unitatem concluduntur. Vectes quoque de
lignis sethim fiunt. qui eidem ad
portandum circulis inseruntur; quia
fortes. perseverantesque doctores
veluti imputribilia ligna querende
sunt. qui instructioni sacrorum
voluminum semper inherentes sancte
ecclesie unitatem denuntient: et quasi
intromissi circulis archam portent.
Qui auro quoque iubentur operiri: ut
cum sermone aliis insonant. ipsi
etiam vite splendore fulgescant.

De urna aurea. tabulis et virga

In hac testamenti archa c. xlv
fuit urna aurea. tabule quoque et
virga aaron. Archa hec ut pre-
dictum est. ecclesia est. habens duas ta-
bulas lapideas. id est duplicis tes-
tamenti perpetuam firmitatem. Urnam
quoque auream. carnem intelligimus
puram atque sinceram. Que recondi-
tum in se manna perpetue divinitatis
conservat. et angelici illius panis per-
hennem celeste celestem gerit dulcedi-
nem. Retinet etiam virgam aaron. id est
eiusdem summi verique pontificis in
ihesu christo salutare vexillum. immor-
talis memorie semper viriditate flo-
rente.

De propiciatorio et cherubin. Ca. xlvi.

Iam porro
Propiciatorium super archam testamenti
positum. idem ipse christus insinuatur: qui
inter deum et homines medius propiciator
intervenit. De quo dicit apostolus. Quem
proposuit deus propiciatorem per fidem in san-
guine ipsius. Hoc propiciatorium ar-
che supponitur. sicut et ipsius ca-
put est ecclesie. Cuius a dextris et
sinistris duo cherubin consistunt
quod est plenitudo scientie. id est dilectio dei et
proximi: per quam dominus ostenditur. Ne-
mo enim potest pervenire ad deum: nisi
per caritatem. plenitudo enim legis:
dilectio. Aliter etiam duo cherubin
duo intelliguntur testamenta: que propici-
atorium dei. id est christi sacramenta obum-
brant. testante propheta. In medio duo-
rum animalium cognosceris. Que versis
vultibus se respiciunt: dum in spiritua-
li sensu vertuntur. Tunc enim alterutrum
invicem melius sibi concordat: et in omnibus
rectius consonat. Hi quidem ex utroque la-
tere oraculum vel propiciatorium tegunt.
quia veteris et novi testamenti tam exterior sacra-
menta. quam ecclesie mistica sub enig-
mate figuris operiunt.

De altari. C. xlvii.

Altare illud autem
corpus christi significabat.
sive omnes sanctos. in quibus ardet semper

In arca urna cum manna, id est in ecclesia caro christi cum divinitate

in eaque virga frondens, id est in illa immortalis ... ad dignitatem pontificis

in medio duo cherubin ... in plenitudine scientie et caritatis

altare ... ardere ... debet

dīnus igitur et sp̄s consumit̄ caro. De

Posita mēsa. cap̄ xlviii

Posita vero ꝓ mēsa. panes et fidei ecclesie gestabat tipū. In qua pascit̄ alimētis scripturā. et caritatis vnitatē ex toto orbe vocabꝫ a pluribꝰ dei ꝑplis congregat̄. salomone dicēte. Sapiēcia sibi edificauit sibi domū. parauit suā mensā. miscuit vinū in cratere. et reliq̄. dicens venite et edite de panibꝫ meis.

De cādelabro et oleo c. xlix.

Candelabꝝ autem illud septē ramorū. spūs sancti gerebat ymaginē: q̄ septiformi gracia illustrat ecclesiā omnē in vnitate fidei cōsistentē. Alii idē candelabrū xp̄m intelligūt: gestante septē ecclesias. in q̄bꝫ septiformis spūs sancti splendor enitet. Huic candelabro fuit emunctoria: q̄ in ysaia forcipes nūcupant̄. Et hiis quidā duo testamēta interpretati sūt: q̄bꝫ pccā purgant̄ dū sibi ipsis vnione sonant̄. Ext̄ velū aūtē testimonii q̄d̄ oppositū est cādelabꝝ ardē perpetꝫ. q̄r sine vllo testamēti velamē spūs sancti iā veritas fulget. Oleū vō q̄d̄ de arboribꝫ oliuarꝫ sumēdū dn̄s precepit. eandē grām̄ spiritus sancti ondit. habentē in se pacē et misericordiā p saluatoris aduētū. Hī in cordibꝫ nr̄is lu^n^ caritatis accendit.

De tab'naclo. ca. l.

Sequitur nūc figa tab'naculi. q̄d̄ iubente dn̄o moyses fabricare iubet̄. Tabernaculū hoc p allegoriā ecclia ē. in huius vite here mo cōstituta. De quo psalmista ait. Quoniā abscondit me in tab'naculo suo in die malorū. Varii q̄ speciebus instruit̄ tabernaclꝫ. pariter p cōsciis. p̄tim viliōribꝫ: per q̄d̄ demōstratur alios sc̄os. alios esse peccōres in eccīa. fideles aūt oēs. in it̄ corpꝰ ecclīe cōstitutos. De colupnis eꝰ basibꝫ et capitell'.

Ipsū aūt tab'naculū cū in typo ecclīe fiet. colupnas eius q̄tuor fundari argēteas dn̄s iubet. Colupne iste q̄tuor euangeliste st̄. scē. firmitate fidei solidate. Argentee aūt dicunt̄. ppt̄ diuini eloquii claritatē. Harū colupnarū bases pphē st̄. q̄ suo gestamine. structurā portāt ecc̄. Sup̄ fūdamētū em̄. et pphārꝫ euāgeliste ecclīaꝫ collocāt. eorꝫ q̄ aūctē euāgeliū fidē collocāt. cōfirmāt. Caput aūt colupnarꝫ aureū. ille ē de quo dicit apls. q̄r viri caput xp̄s est.

De tabul' aurat'. capl' li.

Iterū et tabulas deauratas erigi precepit. et fundi earꝫ bases argēteas iubet. Q̄d̄ em̄ p tabulas n̄ doctores et apli. extēsas in mūdū p̄dicatione dilatati. Quid p bases argēteas. n̄ vt p̄dixim̄ ꝓphē signant̄. q̄ suppositas ta

tabernaculū construit ex diversis: aliqui auro pellibꝫ etc. ... ecclia constituit ex diversis ... malis bonis ...

columne et bases taberna... ... apli ... caput ...

bulas ipsi firmi ac fusiles suf-
les sustinet. Quia aploꝝ et doc
toꝝ vita· dū eoꝝ p̄dicatiōe i-
struūt· eoꝝ auctoritate solidat.
Un̄ et ductile bine bases sin-
tabul' supponūt: qꝛ dū ꝓphete
sūt in v̄bis suis de mediatoris
incarnatione concordāt: subseq̄n
tes p̄dicatores ecclie i dubitat'
edificāt. Et cū in scriptis nō
discrepāt: illos i se robustius
figūt. Quoꝝ āt argenteas ait ba
ses· et tabulas deauratas osten
dit p̄cepta aploꝝ lōge clariora
ee q̄ ꝓphaꝝ. De decē corti
nis· ca· liii

Tentoria
autē que ansulis as
suta et anulis suspensa atq
inexa fibulis ad modū corti
naꝝ viginti et octo in longū·
atq in latū q̄tuor cubitis distē
dunt: reliqua credenciū plebs
itelligūt: que heret et pēdet
i fibulis fidei· Fibulis enī tplex
nō rūpit: q̄ ē trinitatis fides·
ex qua dependet· et p quā sus
tinet ois ecclia· Quoꝝ āt viginti
et octo cubitoꝝ i longū· et q̄
in latū q̄tuor cortine vni' me
sure distendunt: lex euāgelii
designat. Septenarius naq
nūs legē sigficare solet· pro
septiformis nūi sacramētis· qui
cū sonat ad q̄tuor euāgelia ē
quater septē: viginti et octo
numeꝝ faciūt. Decē āt cortine
fuit. vt i tegrū pfectiōs nūz

teneat: et legis decalogū sig-
net. Que tamē qnq̄genis au
reis circulis sibimet cōnectūt.
qꝛ omnes fideles p donū sci spūs
fidei et caritatis vinculo soci
ant. Quinquagenarius enī nūs
ad spm ptinet sanctū. Un̄ et
qnq̄gesima die post pascha
descendit de celo paclitus. De
vndecī velis cilicinis. Cam
liiii.

Consequēt vero vn
decim vela cilicina fieri
p̄cipiunt. In cilicio quippe pctm
ondit: ꝓpt' hedos ad sinistrā
positos. Cum ergo supius i decē
cortinis sūt pfectione legis te
nētes ymaginati sūt· rursus
vndenario cilicioꝝ nūo· qm
trāsgredit denariū· trāsgresso
res legis hoc ē pctōres i ecclia
itelligūtur. Sz tamē et ipsa
saga cilicina qnquagenis an
sulis copulant: ꝓpter penitēcie
signū· et spem remissiōis p i
dulgenciā pctoꝝ. Unde et qnq̄
gesimus psalmus venie et remis
sionis ē. Possūt eadē tentoria
cilicina· quibz tabnacłm tege
bat. vt pluuias et ventos et t
bines tolerarēt. grossa hoim
mētes accipi. Qui aliqn in ec
clesia occulto dei iudicio cōius
diu sint pferunt. Un̄ et bene
sequent pelles arietū ibi subie
rit. vt p arietes duces ꝓpositosq
ecclesiaꝝ ostendet. q q̄ deseruie
ciis tpalibz nō timet. optet

cortine circuli aurei
innexa et dependentes
fibules et charit.

vela cilicina
grossa hom
corda

tēptationū vētos et pluuias
de huiusmodi ɔtrietatibꝫ portent.
vt hij qui ītra ecclīaꝫ spūalit̄
q̄i byssus et iacīcty et purpura
fulgēt. secuti īteri9 resplēdeat.
dūi ꝑpositi et rectores eoꝝ cont̄
ꝓcellas et turbines sc̄li foris la
borāt **De expāso velo ī meo**
d vo tabnacli. ca. lv

Quod ī medio tabernacli ve
lū extendit. et exterior ps ab īteri
ore separat': illud significat.
ꝙ nc̄ ꝑplis ecclīe ea q̄ ꝓmissa st̄
velut expansa quousqꝫ aduenī
ant vide nō liceat. Sic enī et
aplūs ait. Nūc videm9 ꝑ specꝫ
ī enigmate: tūc aūt facie ad facie.
Quādiu ergo ī hoc m̄do sum9.
tanq̄ ꝑ speculū vitatē videm9
positi q̄i in sc̄a. nōdū ꝑuenīe
tes ad sc̄a scōꝝ. Sc̄a enī ꝑntecē
ca que ī ꝑnti sc̄lo hr̄e scā ɔuer
satio ꝑt: sc̄ā vero scōꝝ. ī quo
semel tātūmō intrat'. ad celū
ee̅ trāsitū. vbi est ꝓpiciatoriū et
cherubin. vbi et mūdis corde.
appare̅ potit deus. In q̄ tamē
ɔuersatiōe ɔstituti. nō sine ad
iutorio sp̄s sc̄i. ~~dūisa carismatū~~
~~claritate~~ ɔsistim9. Viuim9 ergo
ex sp̄u sc̄i fonte. septē lucinas
que illūināt ꝑplm ecclīe. i. sep
teplicē dn̄i grāꝫ missā in vniu
so orbe terraꝝ. q̄ ꝑplos ecclīe ful
gore sp̄s sancti dūisa carisma
tū claritate illustrat. Pt q̄dē
hoc expansū velū qd parte ta

tabernaculi īterioris occulta
bat. ne ꝑspicerēt' illuc reposita
tēpus illud significare qd fuit
sub lege: q̄r que lex et ꝓphē tēu
nerūt. occulta erāt. et īteriec
to velamīe vederi nō poterāt.
Sed postea q̄ xp̄s adueniens
tp̄e passiōis velū illud a sum
mo vsqꝫ deorsū dirupit. oīa
illa q̄ antea erāt occlta ꝑ eiꝰ
passionē ad nostrā fidē sūt re
uelata: dicēte aplo. Nob' aūt
reuelauit ds ꝑ sp̄itū suū: qui
sp̄s oīa scrutat'. et que sūt al
ta dei. **De diuīs donariis ad
ɔstructioꝫ tabernacli c. lvi.**

Offerunt' autē vno studi
o. et tamē dūisa donari
a ad ɔstructioꝫ tabnacli. iux̄
qd scp̄tū est. auꝝ. argentū. et
lapides ꝑciosi. etc̄. ꝑterea. bissu.
cocciū. iacīctū. et ꝑpurā. pelles
eciā arietū rubricatas. et pel
les iacīctinas. sed et ligna in
putribilia. pilos qꝫ capraꝝ ad
ɔstructioꝫ tabnaculi. Sꝫ et q̄cq̄d
ī cultū et ad vestes sc̄as necces
sariū erat: viri cū mlieribꝫ ꝑ
buerūt. armillas et inaures. a
nulos et dextralia: oē vas
aureū in donaria dn̄i sepatū
Siq̄s habuit iacīctū. ꝑpuram.
cocciū bis tīctū. byssū et pilos
capraꝝ. Figura itaqꝫ poris
tabnacli ecclīe typus ē. ꝑ hec
itaqꝫ munera significant' virtu
toꝝ dona. q̄bꝫ ornat' ecclesia.

Fides enim auro comparatur: sermo
predicationis argento. Que vero
in ornamento siue tabernaculo ne
cessaria sunt. viri cum mulieribus pre
bent. Hoc significat: quia maiora
ecclesie virtutes fortium quam per viros
exprimuntur. exigua opera in fortium
que per mulieres intimantur. omnia
locum inueniunt ad vsus sancte edi
ficationis accipiuntur. Collatio vero
ipsa non fit necessitate. sed sponte
te quia fides spontanea est. Nam per
armillas que lacertos astringunt
expositorum valide laborancium opera
demonstrantur. Per inaures subditorum
obediencia exprimitur. per anulos signa
culum secretorum. Vnde et quedam minus in
telligentibus occultantes. quasi sub sig
naculo recondunt doctores. nec in
dignis quibusque dei sacramenta tra
dant. Vnde et iustus letatur et dicit.
In corde meo abscondi eloqui
a tua: vt non peccem tibi. Porro per
dextralia. opera bona et dextere
commendantur. Vas aureum in do
naria domini separatum. diuinitatis
intelligentia accipitur que tanto ab in
feriorum amore disiungitur: quan
to ad sola que eterna sunt amanda
sublevatur. Porro per iacinctum:
spes celestium premiorum ostenditur.
Per purpuram cruor ac tolerancia
passionum amore regni perpetui
exhibita declaratur. Per bis tinc
tum coccum caritas demonstratur.
que pro perfectione sui bis tinguitur.
quia dei et proximi dilectione decoratur.

Per bissum immaculata carnis in
corruptio. et splendidissimus san
ctimonie candor ostenditur. Bissus enim
enim linum est candidum. Per pilos ca
prarum in quibus cilicia asper
tas texuntur. duricia penitencie afflicti
o designatur. Dum ergo alii per ar
millas et anulos forte magis
terium exercent. alii per inaures et
dextralia deuotam audiendi obe
dienciam. rectamque operationem exhi
bent. alii per vas aureum pre cla
ram subtilioremque dei intelligentiam
tenent. alii per iacinctum. purpuram
et coccum audita celestia separe
cedere et amare non desinunt. et
que adhuc subtiliori intellec
tu minime cognoscunt. alii per bis
sum incorruptionem carnis offerunt.
alii per caprarum pilos deplorant
aspere. quod libenter admiserunt: ec
ce ex tanta diuersitate operum v
num conficitur tabernaculum. sicut ex di
uerso puluere vnum compingitur sic
globum. in fusione sancti spiritus irrigatum.
Ligna porro lignea sethim imput
ribilia omnes sancti intelliguntur. mente et
corpore incorrupti: nec tamen hoc solo
pereuntes. sed semper manentes eter
ni. Lapides quoque preciosi. con
fessores. apostoli. sacerdotes. omnesque
iusti. quos etiam lapides viuos
beatus petrus apostolus dicit: ut sitis
inquit lapides viui. coedificati in
templum dei. Hec igitur omnia offerunt
in tabernaculum dei: ut nullus de
speret salutem. Offert super hec a

et alius auri sensum. alius ar
genti eloquium. alius voce eris.
Sicque fuit multa in tabernaculo
dei. mensa scilicet et candelabrum. altare.
columpne. bases. tabule. cathedre.
et fulcra. thuribula. fiala. mor
tariola. emunctoria. paxilli. ten
toria: quibus diversitatibus tota illa
tabernaculi .i. ecclesie pulchritudo
distinguitur. Nam tabernaculum eccle
sia est. In qua est mensa .i. unitas
fidei. vel etiam scriptura sacra. qua
omnes fideles spirituali cibo pas
cuntur. Candelabrum quod cum septem lu
cernis. christus cum septem ecclesiis.
Emunctoria quoque eius hoc est ge
minum testamentum: et columpne docto
res sancti. firmitate fidei solidati.
Necnon et bases. id est prophete. suo
fundamento structuram gestantes ec
clesie. Ibi etiam et tabule apostoli pre
dicationis latitudine dilatati. I
bi tentoria. positi videlicet et
predicatores: qui ceteris laborant
contra huius seculi turbines. Sunt i
bi et cathedre. id est distributiones
hominum: sunt et paxilli hoc est prin
cipes ecclesie. quibus appendet omnia
gratia populorum. Cyphi quoque doctri
ne eloquia sunt censa. Necnon et
thuribula. virtutes scilicet operum bonorum
vel orationes sanctorum. quibus odor
suavitatis ascendit ad dominum. Fia
le quoque. apostoli et doctores. plenum
vitalibus aquis. Ibi lilia. virgini
tas candor. sunt mortariola. la
borum. passionumque toleranda. quibus

mortificantur membra penite
tium. Et hec quidem species. dispen
sationesque donorum. sunt divise per
spiritum sanctum fidelibus: ut in singulis
distributionibus perfectum christi tab
naculum construatur. in quibus habitat
deus in medio eorum. **De unguento**

Por quod ungitur tabernaculum

Pro unguentum quo **c. lvi**
perungitur tabernaculum crisma
est: quo ungitur fidelis populus. in quibus
dominitas tempore in tabernaculo habitat.
Possunt quidem intelligi per hoc un
guentum etiam virtutes sanctorum. sive
odor iustitie longe lateque dif
fusus. De quo dicit apostolus. Deo
autem gratias qui triumphat nos in
christo ihesu: et odorem iustitie sue
manifestat per nos. **De incenso**

Item composito. c. lvii.

Incensum autem est quod ex quattuor odora
tissimis generibus in maxima sub
tilitate comminutis. quod sunt stacte.
onix. galbanum et thus. Com
ponitur hoc. in forma orationum fide
lium constituta esse beato iohanni apoca
lipsis ostendit. Et illi quidem viginti qua
tuor seniores ceciderunt ante ag
num. habentes unusquisque cytharas
et phialas aureas plenas in
censo. que sunt orationes sanctorum. Cum
que et species elementorum horum qua
tuor odorum nature significare vi
deantur. ut thus quod pluradum est
aeri comparetur. Stacte vero aquis.
galbanus et onix terre atque igni.
ut per hec omnium que in celo et in terra

celum. et in terra et que in aquis sunt. placandum deo incensum sit hoc creature oratio laudis oro. Sanguis autem ille quo moyses populum aspergit ac purificat tabernaculum testamenti. et omnia que in eo erant dicens. sanguis hic sanguis testamenti. mirifice dominum ihesum sanguinem predicare monstratur. quo omnium credencium corda purgantur. quo fideles ecclesie signantur. quo omnibus populis .i. corpus omne tabernaculi significatur. dicente domino discipulis. Hic est sanguis meus novi testamenti. qui pro multis effunditur. ad implendum in veritate: id quod per moysen fuerat ostensum in ymagine. **De indumentis pontificis. c. lviii.**

Sanguis quo Moyses aspersit tabern. et omnia in eo ... aspergit super omnes fideles

Indumentum Aaronis imago Christi incarnati capitis ecclesie

Iam nunc in indumenta pontificis que sint. quidque per ea significetur demonstrandum est. Aaron autem sacerdotem illum significat. ad quem dicitur es sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech. Vestis eius decor sacerdotis ecclesia est: de qua dicit apostolus. Ut exhibeat sibi gloriosam ecclesiam non habentem maculam aut rugam. Quatuor colores ex quibus vestis eius contexitur. virtutum est diversitas. que in tota sancta ecclesia in christi corpore rutilat. Podere autem illam sacerdotalem lineam in carnatione christi accipimus. quam de terra est. et significat in pedibus. Finem enim dicit terra oritur. Cydarim super caput eius. et auream laminam splendore divinitatis intelligimus. ut unus atque idem secundum hominem podere. secundum deum cydari ornatus esse videatur. Feminalia vero illa que induuntur castitate corporis christi et integritate ordinatur. Cingulum vero illud quo sacerdotale pectus astringitur. chorus sanctorum. qui concordie figura unitate fidei. christum amplectitur. Tunica autem illa talaris a capite usque ad plantas demissa. eadem ecclesia christi est. usque ad finem temporum permansura. Hec vestis fit tota iacinctina. Iacinctus enim aereo colore resplendet. scilicet ut omnis ecclesia que sursum sunt sapiat: et tota ad amorem celestium surgat. Mala autem punica in inferioribus posita. eadem ecclesie unitatem declarat. Nam sicut in malo punico. uno exterius cortice. multa interius grana muniuntur. sic innumeros sancte ecclesie populos unitas fidei contegit. quos intus diversitas meritorum tenet. Tintinabula vero inter mala granata consonancia. prophetae intelliguntur. et doctores sancti in medio ecclesie collocati. quorum lingua doctrine sacre resonans tangit utrasque partes .i. legis et euangelii. Hec autem tintinnabula in extremo vestimento sunt

posita idcirco ut de fine mundi
et de vita futura disputantes nu
squam sileant. Superhumerale
autem pallium salvatoris insinu
at potestatem et regnum: sicut scriptum
est. principatus eius super humeros
eius. Duo quoque lapides smarag
dini in superhumerali a dextra
et leva positi. duo sunt populi
gentilis dextera. et iudeus qui fuit
aliquando dexter. sinister. habentes
in se sculpta nomina duodecim patri
archarum. id est ad imitamentum
vite exempla sanctorum apostolorum. Alii
eosdem duos lapides. duo testa
menta dixerunt. secundum litteram et spiritum.
in quibus tenentur legis universa
mistica: in dextra spiritus. in leva
littera. ¶ Rationale vero pectori
suppositum. quaterno lapidum or
dine distinctum. sermonem significat
evangelicum. qui quadruplicato or
dine veritatem fidei nobis et doctri
nam trinitatis exponit. cui convenit
in gemmis aptissimus sermo tam vir
tute quam numero. Hoc autem rationale
duplex est. quia evangelice doctrine
sententia aperta est et abscondita. sim
plex et mistica. Item idem sacer
dos christus non incongrue inscribitur
in membris suis. et maxime in pon
tifice. qui moratur in sanctis et offert
victimas pro populo. carnem inmacu
lati agni in sacro cruore conficiens.
Primo enim quod in aaron pecto
re rationale iudicii vittis liganti
bus imprimitur significat ut sacer
dotale cor nequaquam fluxe cogi
tationes possideant: sed ratio
sola constringat. Sed etiam rationali
vigilanter adiungitur. ut duodecim
patriarcharum nomina describantur.
ascriptos etiam sanctos patres semper
in pectore ferre debet. quorum exem
pla imitari non cesset. Et quod
in utroque humero sacerdos vela
mine superhumeralis astringitur.
ut contra adversa et prospera vir
tutum semper ornamento muni
atur. Et quod superhumerale ex
auro et iacincto et purpura
bis tincto cocco. et torta fieri
bysso precipitur. quanta sacerdos cla
ritate virtutum diversitate decet.
demonstratur. In sacerdotis quippe
habitu aurum fulget. dum intel
lectu sapientie emicat. Cui iacinctus
qui aereo colore resplendeat
adiungitur: scilicet ut omne quod tractat
ad amorem celestium surgat. Hu
ic admiscetur regalis purpura.
ut suggestiones viciorum velu
ti ex potestate regia comprimat.
Coccus quippe quoque bis tinctus eius
superhumerali adiungitur: ut ante in
terni iudicis oculos omnia virtutum
bona ex caritate decorentur. Ca
ritas que in dilectione dei et
proximi pendet. quasi ex duplici tinc
tura refulget. Cui bis tincto coc
co torta byssus adiungitur. De ter
ra enim byssus nitenti specie ad
iungitur oritur. per quod candens de
cor et munditia corporalis castitatis

vel quilibet sacerdos

designatur. Que videlicet corona pulchritudini superhumeralis innectitur: quia tunc castimonia ad perfectum mundicie candorem ducitur, cum per abstinenciam caro affligitur. Diademate et baltheo precingitur per quod renum incentiua et luxurie libidinum restringantur. Tabernaculum autem sacerdos ingrediens in tunica tintinnabulis ambitur: ut videlicet voces predicationis habeat, ne superni inspectoris iudicium ex silencio offendat. Mala quoque punica tintinnabulis coniungunt: ut per eius doctrinam fidei unitas designetur. Cum autem in prima parte tabernaculi cotidie sacerdos ad immolandas hostias introibat: instancia nobis cotidiana precipitur, ut ab hoc loco ubi templis dei celestibus vocibus nunciatur nunquam abscedamus: sed cotidie orationis et laudis spirituale sacrificium offeramus, id est humilitate animarum nostrarum, que sunt vere hostie: sicut scriptum est. Sacrificium deo spiritus contribulatus. Illud autem quod semel pontifex in anno relicto populo ingrediebatur in sancta sanctorum, ubi erat propiciatorium, sicut pontificem nostrum verum dominum Ihesum Christum qui in carne positus per totum annum erat cum populo. Annum illum de quo ipse dicit. Euangelisare pauperibus misit me: et vocare annum domini acceptum. et diem propiciationis. Iste ergo semel in anno isto propiciationis intrat in sancta sanctorum, id est in completa dispensacione penetrat celos intrans ad patrem: ut eum propicium humano generi faciat. et exoret pro omnibus in se credentibus. Incipiunt capitula de leuitico. primum

De figuris hostiarum.
De igne sacrificii. 2m
Quod mel in sacrificio dei non offeratur. iii Quod sal in omnibus sacrificiis admisceatur. iiii. Quod in sacrificium oleum non offeratur. ca v. De quatuor generibus principalium oblationum. ca vi De sacrificio eius qui sacramentum pertulit et oblivione transcendit. vii. De filiis aaron extinctis. viii De discretione ciborum. ca ix De immundicia parturientis. ca x. De leprosis. ca xi De sacerdote magno et cultu eius. ca xii. De sacerdotibus qui non offerunt sacrificium. xiii De ablutione aaron et filiorum eius. xiiii De oblatione pro sacerdotis delicto. ca xv De pecoribus que non offeruntur in sacrificio. xvi De certis cerimoniis. xvii.

De figuris hostiarum. ca i

Sequens primum liber leuiticus hostiarum diversitates exequitur: quarum corpus ymaginem passionis Christi preferebat. Nam postquam ipse oblatus est. omnes ille hostie cessaverunt: que in typo vel umbra eius de precessant.

p̄figurātes illud sacrificiū. qđ unus et verus sacerdos obtulit. mediator dei et hominū. Cuius sacrificiū primis suis figuras in victimas animaliū celebrari a te oportebat propter emundacione futura carnis et sanguis. p quā unam victimā fieret remissio pctoꝝ de carne et sang̃ contractoꝝ. q regnū dei nō possidebūt. Crā eadē s̄bna corpalis i celeste comutabi q̄litate. Ipse em in vitulo propter virtute crucis offerebat'. Ipse i agno pro inocenciā. in ariete pro p̄ncipatū. i hirco propter similitudine carnis pcti. ut de pcto dāpnaret peccatū. In turture et columba pro deū et homine: qr mediator dei et homis in duarū s̄bstāciarū iunctione ostendebat'. Porro i similagine conspersio credenciū p aquā baptismatis collecta ecclia sz que corp' est xpi p spiritue demonstrabat. Nos at moralit' munus deo vitulū offerim': cū carnis superbiā vincim'. Agnū cū irronabiles mot' et i sipientes corrigim'. Hedū cū lasciviā superam'. Colubā. cū simplicitate mentis. turture cū carnis servam' castitate. Panes azimos: cū nō in fermēto malicie. s̄z i azimis sinceritatis ambulam'.

De igne sacrificij c. xj

Ignis aūt in sacrificio significabat'. velut absorbens morte in victoria. In eo at' q' plo hec rite celebrata sūt. cuius regnū et sacerdociū p'phecia erat s̄ctm regis et sacdotis. ad regendos et consecrandos fideles i oibz gētibz. et i troducēdos i regnū celoꝝ. et sociarū angeloꝝ. ad vitā eternā. Huius itaqz veri sacrificij sicut religiosa sacramenta hebrei celebuerūt: ita sacrilega imitamenta pagani. Que i molat gentes. ut ait apls. demoibz immolat et nō deo. Antiq̄ em res ē p̄nunciata i molacio sāguis futurā passione mediatoris. ab initio gnis humani testificatis. Hanc em p̄mꝰ abel obtulisse in sacrificiis i venit'.

Cur sal mel i sacrifi° dī n̄ offert' c xij

Qđ mel in dei sacrificiū nō offert'. indicat ap dnm nichil voluptuosū. nl' suave huius mūdi placē. n'qꝫ qđ nō habeat mordacis aliquid veritatis. Vn et pascha cū amaritudinibz manducat'.

Cur sal sacrifi° admisceat' c xiij

Et omnio admisceri i oibz sacrificijs sal iubet'. sz ut oīa q̄ ad x̄ honore offim' sal rōnis ac discretionis sep accipiat.

De oleo i sacrificiū qđ vō in offert' ca. v.

Quod sacrificiū oleū offerebat'

quod mel offerri non debebat indicat nichil voluptuosum deo offer. sed sal alicuius mordacitatis

sal in dei sacrif. i. sal scie et discret.

oleū quoque semper addi deb. i. letitiam et hylaritatem

significat ut quicquid ad cultū
xpi et deuotionē sctorū īpen
dimus: totū cū hylaritate fa
ciamus. Nichil uero faciat plus
ex tristicia aut ex necessitate.
Hylarē enī datorē diligit deus.
Oleū enī hylaritatē signifi
cat. ut scriptū est. Ut exhilaret
faciē in oleo. De quatuor gñibz
pncipaliū oblationū c vi

In exordio aūt leuitici qua
tuor gña pncipaliū oblaci
onū describunt. que in odore
suauitatis dnō offerri iubent.
id ē primū vitulū de armentis
sine macula. ii^m agnū de o
uibz. iii^m turtur et columba.
Quartū similago cōspersa. azi
ma oleo uncta. clibano coc
ta. Reliq̄ aūt sacrificia pro
q̄litatibz causarū ī psona ipsi
offerebant. ¶ Primū itaqz sac
rificiū vitulus ex armento xpm
demōstrat. ex patriarcharū p
genie descendentē. Hic ara
cro crucis sue. terrā carnis s
mē pdomuit. atqz spūs sancti
semine uirtute ditauit. Ip
se vitulus sine macula est:
quia sine pccō ad passionē ducit.
Offert āt nō in tabnaculū.
sed ad ostiū eius: quia extra cas
tra passus est. Per filios at
aaron sacerdotis offert san
guis eius. Quod de anima et cay
pha intelligit. qui dū filiū
faciētes effuderit sanguinē x.

¶ Secūda hostia de omibz agnus
īmolatus id ē xps pp innocenciā
figuratur. Hic ē agnus q̄ apud
ysaiā in sacrificiū adducit. et
ab iohane oībz demōstrat.
Ecce agnus dei. ecce qui tollit
pccā mūdi. Bene ergo in sacrificio
agnus offert: ut innocencie et
passionis xpi figā demōst
ret. Bene et hedus: quia per
mortē. auctor pcci dyabolus
agnoscat iugulatus. ¶ Tercium
sacrificiū dei. turtur et colū
ba. Turtur. carnē esse mani
festū est: salomone dicente.
Speciose gene tue sicut turtu
ris. Columba spūs sci figurā
hrē iohanes baptista declarat
dicēs. Sup quē videris spiritū
descendentē sicut columbā. hic
ē filius meus dilectus. Et p hoc
turē et columbā. i. carnē x. spiri
tū sanctū sociatā. p misteriū passionis
sacrificiū deo in odorē suaui
tatis. Ista tria sacrificia offert
homo. i. xpus xps. ¶ Quartū
āt offert anima sacrificiū de
eccliē catholice figurā primi
anus. que ex cōuenientibz membris
q̄si simila ex multis credentibz g
nibus collecta est. Et legis et
euāgeliorū mola inter litterā et
spiritū separata. p aquā et bap
tismatis adunata. crismatis
oleo pūncta. spūs sci igne soli
data. p humilitatē spūs. deo
hostia placens effecta. Hec est

q̄tuor oblationes. quando for
me xpi et ecclie habitu demo
strantes. De sacrificio eius q̄ sac
tu ptulit et oblivione transcedit.

De eo autē q̄ iuramētū
ptulit. ut vel male qd
vel bn̄ faceret. atq3 hoc ipm ob
livione transcendit dr. Offerat
agnū de gregibz sive capra.
orabitq3 pro eo sacerdos. et p
pcō eius. Sin autē nō potue
rit offerre pecus. offerat duos
turtures. aut duos pullos co
lūbarū: unū p pcō. et alterū
in holocaustū. Iuramentū
nāq3 pferre ē. voto nos di
ne servire servituti alligare.
et cū bona opa pmittim9:
bn̄ nos facere spondem9. Cū
vero abstinēciā. cuncta tūq3
carnis mē vovem9 male ad
pn̄s nos nobis facere iuram9.
Sz q̄a nullus in hac vita per
fectus ē. ut q̄mlibz deo devot9
sit. mens ipsa q̄ntulūcūq3 ma
vota nō peccet: p pcō agna
offerri de gregibz sive capra p
cipit. Quid em̄ p agnā nisi
active vite active vite inno
cēcia? qd p caprā. q̄ in sum
mis sepe extremisq3 pedes
rupibz pascit. nisi 9teplatiua
vita signat? Qui g° se aspi
cit pmissa hec et pposita nō
iplesse in sacrificiū dei se ex
studiosi9 debet ul' innocencia
boni opis ul' in 9plim pas
tu 9teplationis accingere. Et
bn̄ agna de gregibz. capra
vō offerri de gregibz nō iube
tur: q̄r actiua vita multorū ē.
9teplatiua paucorū. Et cū h°
agim9 q̄rentis vitā ad agnā
caprā aq3 nō sufficit: i tīme
dīo penitētis adiungat. ut
duo colūbarū pulli ul turtu
res offerunt. Scim9 q̄ colū
barū pulli. vel turtures p can
tu gemitū hn̄t. Qd ergo per
duos colūbarū pullos ul du
os turtures. nisi duplex pe
nitēcie mē gemit9 designat.
Ut cū ad offerēda bona opa
nō assurgim9: nosmetipsos
dupliciter defleam9. q̄a recta
ta nō fecim9. et pūa opati
sum9. Un̄ et unus turtu
rū p pcō. alter vō offerri i ho
locaustū iubet. Holocaustū
nāq3 totū incensū dr. Unū g°
turture p pcō offerim9: cū
pro culpa gemitū dam9. De
altero vō holocaustū facim9:
cū p eo q̄ bona neglexim9
nosmetipsos funditus succen
dētes igne doloris ardem9.

De filiis aaron extinctis.

Filii aūt aaron
qui inponentes altari
ignē alienū. igne dn̄o exust
i sūt: illo significauerūt. qui dei
tradicioē 9tēpta. alienas doc
trinas appetūt. et magistra
humane institucionis induunt.

duos turtures offerre
ē 9plex ... genere
de mala ... et bonis q̄ neglexi

Filii Aaron alienum ignem offerentes
... inferunt

Quos increpat dns et obiur-
gat in euāgelio dicēs. Irritū fe-
cistis mādatū dei. ut traditionē
vestrā statuatis. Videtur et aliē
ignē alienū incendere. quisq̄s
corporee uel spiritualis alicui cu-
piditatis ignē in sacrario sui
cordis accendens audet alta-
ris dni appropinquare: q̄ nō
recipiūt nisi illius ignis accē-
sionē. de quo ait dns. Ignē
veni mittere in terrā. Hoc ig-
ne nos dns ihs semp̄ incen-
dit. vt illuminem in sensibz:
ne conflagrem in vicijs. De
distinctione aborum. ca. ix.

Nunc de discretione abo-
rum. vbi lex de mundis
et immundis. quedā aīalia ad
esū quedā mūda concessit. quedā
vero interdixit q̄si nō mūda.
primū enī sciendū est. quia
quod a deo institutū est mūdū
esse: et in ipsa institutionis auc-
toritate purgatū. Quid est
ergo? In aīalibz q̄ mores
pingunt humanam. et actus et
volūtates: ex q̄bz ipsi fiūt
mundi vel immūdi. Hec itaqz mū-
da esse dicit. Omne inquit quod
diuisā vngulā et ruminat
in pecoribz: comedetis. Quod
cū diceret. nō pecora sed mo-
res hoim discernebat. De-
niqz hij homines mūdi sunt qui
ruminant. qui in ore semp̄ por-
tant q̄si cibū p̄cepta diuina. Qui

et vngulā findūt. q2 duo tes-
tamēta legis et euāgeliorum cre-
dentes. se firmo gressu innocen-
cie. iusticieqz corroborat. Item
iudei quidē ruminant. verbū
legis. sed vngulā nō findūt.
q2 nec duo testamenta recipiūt.
nec in patrē et filiū. fidei sue
gressus statuit. Propterea immū-
di habentur. Heretici quoqz vngulā
findūt. in patrē et filiū credē-
tes. et duo testamēta recipien-
tes: sed q2 doctrinā veritatis in ore
nō ruminant. nichilominus et
ipsi immūdi sunt. Nā quod adiecit
scriptura dicēs ex oībz que gig-
nūtur in aquis et habent penulas
et squamas. hec comedetis.
Quid autē penulas et squa-
mas nō hr̄ abhominabile erit
vobis. Quod ergo in piscibz squa-
mis aspera p̄ mūdis habetur.
hispidi et graues mores hoim
approbantur. ~~Quid at sibi vult~~
Que at sine his sunt. immunda
dicuntur: quibz leues et lubrici.
et infidi et effeminati mores
approbantur. Quod at sibi vult q
lex dicat. camelū nō mandu-
cabis. nisi q̄m de exemplo aīalis
vitā dampnat informē. et crimi-
nibz tortuosā. Cum in abū suem
phibet. reprehendit vtiqz ceno-
sā. et luteā et gaudentē viciorum
sordibz vitā. Et cū leporē accu-
sat. reformatos vtiqz in femi-
nas viros dampnat. Quis

at mustele

aute mustele corpus cibu fa
cat. Sz furtu reprehendit. Cus
lacerta. Sz odit vite incerta
varietate. Cuius postremo stel
lione vesci possit. ut hec lex
magnopere prohibet. Sz macu
las mentiu execrat. Cus accipi
tre. aut miluu aut aquila. Sz
odit raptores violentos scelere
vincentes. Cus vulture. Sz exe
crat preda de aliena morte que
rentes. Sic et cu coruu prohibet.
voluptates nigras. Passere quo
qz iterdicit: intemperancia coargu
it. Cu noctua. odit lucis fuga
vitatus. Qndo caladrion alta
nimis lingue intemperancia: qui
cignu prohibet. ceruices alte su
bia denotat. Qndo vespertilio
ne: querentes tenebris noctis si
miles errores. Hec ergo et hijs
paria. lex in aialibz execrat.
Que in illis que de no sut crimo
sa: que in hec nata sut. Sz que cont
natura no ex institutione. sed ex
errore quesita sunt. Sz fuit tpis
tepus aliqd antiquu quo iste
vmbre ul figure exercende erat
a ppo ul gerende. vt abstine
du eet a cibis. que institucio qui
de commedauerat. quo lex inter
dixerat. Ver iam finis legis xps
aduenit: apiens cuncta legis et
obscura reserans. atqz oia sacr
menta que nob antiquitas texat.
magr insignis et doctor celestis
et instructor reserate veritatis

patefecit. Sub quo dr iam. oia
munda mundis: inquinatis aut
et infidelibz nichil mundu. sz
pollute sut eorum mentes et consciencia.

De immundicia partus Cap x.

Sequitur questio de immundi
cia partus. et contagio
lepre. Ait enim mulierem que con
cepit semen. et peperit mas
masculu septe diebz ee immu
da. octaua purificari. Que aut
femina peperit. bis septe diebz
in immundicia sacribz permanere.
In talibz ergo quada mistica lectis
latentis archam. non e dubiu
contineri. Septimana omnes huius presentis
vite tepus videt ptinere: qui in septima
na dierum consumatus e mundus. Inqua
donec sumus in carne positi. ad
liquidu puri ee no possumus.
nisi octaua venit dies. que est
futuri seculi tepus. in quo die
tm purgandus e ille qui viriliter
agit. Statim enim munda efficiat
mater eius que genuit eu. pur
gata namqz vicijs carnem ex resur
rectione suscipiet. Qui vero no
sequitur virile adusus pecm. sz
remissus et effeminatus permanserit
in actibz suis: iste in presentis seculi
ebdomada. neqz in futura purgabit
ab immundicia sua De lepro

Locutus e aut sis. c xi.
dns ad moysen et aa
ron dicens. Homo in cuius carne et
cute ortus fuit diuersus color
siue pustula. aut quasi lucens

quippiam. id est plaga lepre. addu-
cetur ad aaron sacerdotem. vel ad
unum quemlibet filiorum eius. Qui
cum viderit lepram in cute. et pi-
los in album mutatos colore:
plaga lepre est. et ad arbitrium e-
ius separabitur. Lepra doctrina est
falsa. Proinde leprosi non absur-
de intelliguntur heretici. qui unita-
tem vere fidei non habentes. varias
doctrinas profitentur erroris: vera
quoque falsis admiscentes. sicut et le-
pra veris falsisque locis huma-
na corpora variando commaculat.
Huius scilicet lepre invenimus legislato-
rem sex species in homine posuis-
se. Primam capitis et barbe. Secundam
calvicii et recalvationis. Terciam
carnis et cutis. Quartam cutis corporis
et cicatricis albe cum rubore. Quin-
tam ulceris et cicatricis. Sextam u-
stionis. In capite lepram portat.
qui in divinitate patris. vel in ipso
capite quod est christus peccat. Ca-
put enim viri christus est. Hanc le-
pram habent iudei. valentiniani.
macedoniani. antropomor-
fite. priscilliani. donatiste. nes-
toriani. eutiziani. fotiniani.
manichei. arriani. sabelliani.
marcionistae: quique omnes in cal-
varia lepram gerunt. qui errores
sui perfidiam aperta pravitate defen-
dunt. In barba lepram gerunt.
qui de apostolis et sanctis christi perverse
aliquid senciunt: atque eos falsum
quodlibet predicasse confingunt.

Sicut enim barba ornamentum
est viri: ita sancti apostoli et docto-
res ornamentum sunt corporis christi.
In corpore lepram habent. qui ecclesie
detrahunt: sicut carpocratiani. qui
negant carnis resurrectionem: sic
novaciani. qui nuptias dam-
nant. et peccatoribus penitenciam
negant. sicut cerdite. qui inter
alios errores regnum celorum par-
vulos habere non credunt. sicut er-
riani. qui vetant pro defunctis offer-
re sacrificium. In carne et cu-
te gerunt lepram: qui carnalia
vel exteriora suadere conantur. ut
corinthiani. qui resurrectionem fu-
turam in carnis voluptate existi-
mant. vel sicut eciam qui dicunt in
fide manentibus quamvis carnaliter
vivant non posse imputari peccata.
In cicatrice sanati ulceris le-
pram portant: qui post cognicionem
et medicinam dei. et manifestaci-
onem fidei quam a christo susceperunt
sunt in ipsa cicatrice ascendit ad
aliquid indicium erroris prioris
aut perfidiam dogmatis veteris.
In carne viva gestat lepram.
qui de anima que vita est carnis
falsum aliquid existimat: sicut lu-
ciferiani. qui dicunt animam de carnis
substancia propagatam. sicut arabici.
qui animam simul cum corpore mori
putant. In cicatrice ustionis le-
pram habent manichei heretici. qui
carnis abstinencia cruciatu cor-
pora sua exurunt. et per infide-

litatē nō mūdicia. s lepra gig-
nūt. De talibꝫ em̄ p̄dicabat
ap̄ls. Discedēt m̄qͣt q̄dā a fide
attendētes sp̄itibꝫ erroris. et
doctinis demoniorꝫ ī yppocrisilo-
quentiū mēdaciū. et cauteria-
tā habencium suā ꝯsciāꝫ. p̄hi-
bencium nubē. abstinēre a cibis
quos d̄s creauit ad p̄cipiēdū.
Sꝫ adhuc adiciat colores lep̄-
re .i. pallidā. rubentē. albā.
liuidā. nigrā. florescentē. Ita
qꝫ dū pallidā leprā dicat. ībe-
cillā et fragilē fidē ciē deno-
tat. illius q̄ p̄dicto colore īteg̃re
sanitatis. erroris īfirmitate lan-
guescat. Cū aūt rubicūdā leprā
ondit. hoīm cruore mente af-
fectā denotat et inuit. Cū vō
albā. illos hēticos. qui se mū-
dos appellāt. siue religios q̄ de
falso merito gl̄iant̄: sic pelagi
et nouaciāi. Cū autē atrā uel
liuidā leprā ꝯmeorat. iui-
die et liuoris notas exercent.
Cū vō nigrā īsinuat: sacri-
ficiorꝫ fumo et busto ydolatrie
denigratā ꝯsciāꝫ detestat̄. Cū
aūt florescente toto corpe et co-
operiente omnē pelliculā
corpis a capite usqꝫ ad pedes
dicat. auaricie crimē ostēdit.
qꝛ n̄c floridū et iocūdū pu-
tat̄. hominē felicē esse in hoc
mūdo. et diuitē vidēri ī hoc s̄clo.
Hec em̄ pestis auaricie omē
genus hoīm q̄i totū corpus ec-
clesie ...

bro erroris istius ꝯtagio ꝯma-
culat. Cū aūt leprā que h̄t
ruborē cū pallore p̄mixtū.
cū homine denotat. q̄ cū sit
īberillis ciō et medax. finale
in furore p̄rūpit: et leuitate
moꝝ cito p̄uniat. Pallor em̄
mēciente linguā significat:
cū rubor iracūdiā maifestat.
Est itaqꝫ lepra pcī. q̄ sacri-
ficiorꝫ oblacōibꝫ emūdat̄ .i. cor-
de ꝯtrito et humiliato. Sacrifi-
ciū em̄ deo sp̄s ꝯtribulatus est.
ut ydolatra q̄ aq̄s diluit bap-
tismi. Est et hētico. q̄ septē
dieꝝ purgacōe ext̄ castra ha-
beat̄. id ē p̄ septiformis sp̄s
agnicōꝫ purificet̄. Est que vi-
su sacerdotis aufert̄ p̄ doctriā.
Genus aūt lepre qđ mūdari ōio
nō p̄t. coꝝ ē qui ī sp̄m s̄cm pec-
cant nec dicūt penitētes pos-
se consequi veniā. De h̄is ait
veritas. Qui peccauerit in
sp̄m s̄cm. nō remittetur ei. nꝫ
in hoc s̄clo neqꝫ ī futō. Cū vō
iubet̄ leprosis vt exeant de
castris et sedeant foris donec
mūdet̄ lepra coꝝ. intelligit̄
hēticos p̄ici debē ab ecclesia
donec a p̄p̄o errore purgent̄.
et sic reūtant̄ ad dn̄m. Ciu[s]-
modi vō dissutis tunicis. ca-
pite decopto. et ore deuoluto
sedē iubet̄: lepre mūdacioꝝ
expectās. Dissutis tunicas. de
oibꝫ secretis maifestatis.

colores lepre

pallida imbecillis...

rubea furore repletos

alba ... fingunt ... iustos

atra uel liuida

nigra ... idolatrias

florescens a capite ad pedes auaricia ...

abolet lepra p. sacrificijs i. corde contrito

p. 7tem dierum purgat. i. p. septiformem gratiam sps.

p. sacerdotes i. p. doctrinam

genus lepre qd curari ... inpenitentes est.

leprosi separati. et excōicati ab Ecclia extra castra.

leprosi ... dissutis tunicis et decopto capite i. confitentes et ... ore clauso i. ...

Lepra in domo hereticorum congregatio fac[illegible]

capite decopto: vt a cunctis eius denudatio videatur. Ore clauso: ne vltius ipsa doceat vel loquatur. Sed adhuc adiciat scriptura. lepra esse in vasis. in parietibus domus. in vestimento. in trama. in stamine. lepra in parietibus domus. hereticorum congregatio denotatur. que per sacerdotem purgari debet. Lepra in vasculis. vitia animi hominis. propria corporis delicta. lepra in stamine vel vestimento. peccata que extra corpus admittuntur. vel in ipso corpore perpetrantur. Stamen est anima hominis interior: et trama mollissimi corporis sensus. De sacerdote magno et cultu eius. xxii.

Virtutes Christi

Dixit dominus ad moysen. Pontifex id est sacerdos maximus inter fratres suos. super cuius caput fusum est vnctionis oleum. et cuius manus in sacerdotio consecrate sunt. vestitusque est sanctis vestibus. caput suum non discooperiet. vestimenta non scindet. et ad omnem mortuum non ingredietur omnino. Super patre quoque suo et matre non contaminabitur. nec de sanctis egredietur. ne polluat sanctuarium domini: quia oleum sancte vnctionis dei sui super eum est. Ipse dominus virginem ducet vxorem: viduam et repudiatam. et sordidam atque meretricem non accipiet. sed puellam de populo suo. ne contaminet sensum suum. Sacerdos magnus inter fratres suos. hic est de quo scribitur.

Cum resurrexisset a mortuis. vade ad fratres meos inquit. et dic eis. Ascendo ad patrem meum et ad patrem vestrum. et ad deum meum. et ad deum vestrum. Super cuius caput effusum est vnctionis oleum. vnde propheta dauid dicit. Dilexisti iustitiam. et odisti iniquitatem. propterea vnxit te deus deus tuus oleo letitie pre participibus tuis. Cuius consecrate sunt manus. Iste consecratas habet manus. dum eas in passione extendit pro expiatione totius seculi. vestimentum eius non scinditur. i. non patitur diuidi in hereses. et scismata ecclesiam suam: que illi illi inherendo vestis est perpetua. Cuius indumenti figura fuit tunica illa ihesu inconsutilis. sed per totum textilis. que in passione eius non scinditur: sed indiuiduam possidere seruatur. Ad mortuum non accedet: quia peccatum non fecit. Per peccatum enim mors intelligitur. sicut scriptum est. Anima que peccauerit morte morietur. In patre et matre non contaminabitur. In matre christus non est pollutus cum ante secula nasceretur de patre. Similiter et in matre non est [illegible] contaminatus. cum in seculo nasceretur ex matre. Voluit enim ipse in sanctum mundum ingressus est. procedens ex vtero virginali sine contagione virili. Nam nos omnes dum peccatum contaminamur in patre de quo creati sumus. Sic in heresi deuoluamur. Item in matre contami-

nam. si credentes deo ecclesiam in a-
liquo ledimus vel libertate ma-
tris celestis indigna peccati servi-
tute fedimus. ¶ De sanctis non disce-
det: quia xp̄s per susceptionem carnis
sic descendit in mundum. ut numquam
desereret celum. ¶ Viduam et repu-
diatam ac meretricem non ducet,
uxorem. sed virginem. Vidua et re-
pudiata est synagoga: de qua
dominus loquitur per ysaiam dicens. Quis
est hic liber repudii matris vestre
quo dimisi eam? Meretrix autem
heresis est: que multorum errori vel
libidini patet. Tales non co-
pulantur xp̄o: sed sola ecclesia vir-
go. que non habet maculam aut ru-
gam. De qua apostolus ait. Despondi
vos uni viro virginem castam exhi-
bere xp̄o. Potest quidem et anima
sponsa esse: sed illa que fidei sim-
plicitate et actionum puritate
incorrupta probatur virgo. Est et
vidua anima que discedens a iugo
legis evangelii precepta non servat.
Est et repudiata. que peccando a
xp̄i corpore separatur. eciam si non proici-
atur ab episcopo. Est et meretrix. que
ad se recipit amatores. id est
contrarias potestates et demones. que desi-
derium capiunt pulchritudinis eius.
Pulchra namque a deo creata est
anima. et satis decora: que ymagi-
nem habet et similitudinem dei. ¶ Dere-
lynic. de genere suo ducet uxorem
animam scilicet que ei fide coniungitur.
nec contaminabit semen suum. id est

[margin: sacerdos viduam et repudiatam non ducat sed virginem ... meretricium copulatur ...]

verbum dei. quod in ecclesia predicatur.
sicut in evangelio scriptum est. Ne
dederitis sanctum canibus: neque mit-
tatis margaritas vestras ante por-
cos. ne conculcent eas pedibus suis.

De sacerdotibus qui non offerunt sacrificium c 13

Hucusque que de summo sacerdote predicta
sunt. in summa ad xp̄m pertinuerunt.
De hinc ea ipsa interpretantur in
membris suis. et maxime in sacer-
dotibus ad quos pertinent spiritualia
sacramenta. Cui eciam quantis pol-
leant privilegiis parendum est.
Dicit enim de eo. Caput suum non [margin: inmgt]
discooperiat. id est ut sacramentorum
qui caput eius est. velamento mis-
teriorum honoret. Vestimenta sua non
scindet. ne in heresim vel scis-
mata transeat. Super omnem animam
que mortua est non ingredietur. id est
ad omne peccatum quod ad mortem per-
tinet non accedet. Super patre suo
et matre non inquinabitur. sed ne tan-
ta indulgeat pietate parentum
amori. ut dominum suum offendat et
creatorem. Neque ita misceatur proxim-
is suis: ut erga deum videatur
culpabilis. Quanti enim episcopi in mo-
nasterio. dum curam gerunt paren-
tum. suas animas perdiderunt. ¶ De
sanctis non egredietur: ut semper in opere
et cogitatione sancta moretur. Hoc enim
loquitur quod ociosum et reprehensione
dignum est. de sanctis egredi: et pol-
luit sanctificacionem dei. qui non intendit
ut servus dei xp̄i. ¶ Vidua et

[margin: Virtutes aliorum sacerdotum]

repudiatam et meretricem non ducat uxorem. sed virginem. id est non de vetere homine et pristina voluptate amplectatur. sed vitam omni puritate florentem possideat. De genere suo ducat uxorem. utique si vitam amplectatur sanctorum: quorum per fidem proximus est. Inter hec precipitur huiusmodi ministrantes in templo vinum et siceram non bibant. ne inebriati crapula et curis huius vite pregrauentur corda eorum. Nec partem habeant in terra nisi solum dominum: ne dum de terrenis cogitant. superna obliuiscantur. Ab huius quoque diuino conuiuio iubetur vicinus et mercenarius separari. et seruis tantum laborum reliquias dari. Vicinus hereticus est: qui primum se titulo christiani nominis asscribit. Mercenarius iudeum ostendit. qui pro fructu obseruantie carnaliter legis querit. Cum istis ergo sacerdos dei non participat euangelii pabulum. quod est ad refectionem [illegible] animarum: sed tantummodo cum christi seruis datur de hiis que superferuntur altari sacerdoti. pectus et brachium dextrum. In pectore legis mundas cogitationes. doctrineque notitiam: in brachio dextro opera bona et pugnam contra diabolum. et armatam manum ostendat. ut quod corde concepit. operum exemplo perficiat. Datur ei et de priuato maxilla; ut eloquentiam habeat. Datur et de victimis venter: cuius indicio discat luxuriam extinguere.

et contempnere gulam. Inter hec etiam iubetur ipsis sacerdotibus. ut nulla debilitate insignes sint. nec cecus nec claudus. nec paruo aut grandi vel torto naso. nec fracto pede. aut manu. nec gibbosus. nec lippus. nec albuginem habens in oculo. nec iugem scabiem. nec impetiginem in corpore. nec ponderosus sit. Que omnia referantur ad anime vicium. Mores enim in homine non natura dampnantur. Nam cecus sacerdos est. qui scripture non intelligit scientiam. et quo gressu doctrine vel operis porrigat per ignoranciam nescit. De qualibus scriptum est. Speculatores eius ceci omnes. Claudus est. qui quidem intelligit quod docere debet: sed tamen precepta que docet non implet. Paruo naso est: qui ad tenendam mensuram discretionis ydoneus non est. Grandi et torto naso est: furibundus. et minax cum superbie arrogantia vel immoderata discretione. Fracto autem pede vel manu: qui viam dei quam docet. pergere non studet. Gibbosus quoque sacerdos est: quem terrene cupiditatis pondus deprimit. et tardius ad superna intendit. Lippus vero est. cuius ingenium ad cognitionem veritatis emicat. sed hoc carnaliter viuendo obscurat. Albuginem quoque in oculo habet: qui arrogantia sapientie seu iusticie cecatur. Iugem vero scabiem habet: cui carnis petulantia sine cessa

tione dn̄atur. ¶ Impetigine
q̄ꝫ hꝫ in corpe: qui auaricia
vastatur in mēte. q̄ si in paruo
nō ꝯpescatur. nimiꝫ sine men
sura dilatatur. ¶ Ponderosus
vero ē: q̄ et si turpitudine n̄
exercet ope. ſꝫ tn̄ ab hac cogi
tatione ꝯtinua sine modera
mine grauatur in mēte. Talibꝫ
nec sancta īgredi. nec nome
antistitis potuit possidē: q̄z
et terenis grauatur desiderijs.
et expars ē sacerdotis vitatis. De ob
latiōe aarō et filioꝫ eius c

Preterea quid sit xiiij.
illud q̄ iuxta p̄ceptū
dei moyses lauisse aaron et
filios eius legit. Iam tunc pur
gatione mūdi. et reꝫ om̄ium sacti
tate baptismi sacramēta sig
nabāt. Nō accipiūt vestes n̄
lotis p̄us sordibꝫ: nec ornant
ad sacra. nisi in xp̄o nouu hoi
nes renascantur. Quod aūt moy
ses lauat: legis indiciū est. p̄
ceptis enī dei lauādi sumus.
et cū parati ad indumentū x̄
tunicas pellicias deposuerim̄.
tūc induemur veste linea. nichil
in se mortis habēte: ſꝫ tota cā
dida. vt de baptismo consur
gētes. cingimus lūbos ī vitate.
et tota pristinoꝫ pctōꝫ turpi
tudo celetur. Vn̄ et dauid ait.
Beati quoꝫ remisse sūt iniq
tates: et quoꝫ tecta sūt pctā.

De oblatiōe p̄ sacerdote delcō

Quid aūt sibi ve xv.
lit lex ymaginaria.
que iubet vitulū p̄ sacerdotis
pctō īmolari. et sanguine eius
septies a digito p̄plm asp̄gēdū
Deinde duos hircos offerri de
bere. vnū in quo dn̄i sors veis
set occidendū eē. et sanguine eius
digito similiter vt de sanguine vitu
li digito sacerdotis p̄plm asp̄
gendū. Alteꝫ vō in quo om̄ia
pctā. et malediciones totius
p̄pli īponēde erant. ī locū deser
tū p̄ducendū. ibiq̄ dimittē
dū. Sed p̄us nrāe est vituli
sacrificiū pandē: et tunc etiā
hircoꝫ causas. misteria q̄ꝫ e
oꝫ narrare. Vitula [illegible] itaq̄
hic qui p̄ pctō sacerdotis et totius
p̄pli emūdatione occidi iubetur.
figurā dn̄i et saluatoris nr̄i.
ī semetipso mōstrabat: q̄ nō
solū pro pctīs sacerdotal' p̄pli
veꝫ et pro oī hūano genere
cūctisq̄ nacōibꝫ deo patri p̄
mittente ē īmolatus. Sic apl's
ait. Qui filio suo nō pepcit:
sed pro nobis om̄ibꝫ tradidit il
lū. Merito et in hoc loco de hu9
vituli sanguine septies p̄pls digito
sacerdotis asp̄gi iubetur. ut re
dēptio mū[illegible] et purificatio in
xp̄i sanguine collata. p̄ gratiā septe
plicis sp̄us demōstretur. Duo
autē hirci duoꝫ p̄loꝫ figurā

vitulo immolato septies eius sanguine pp̄ly aspergitur
i. immolato Christo pp̄ly septiformi gratia spiritus purificatur.

perspicua ratione demonstrauerit.
propter originale peccatum preuari
cationem hircorum formam gerente.
Quorum est similitudo in euangelio.
Hedi enim id est peccatores ad sinistram
futuri sunt. Sed ex hiis qui in christo
credidissent. et penitentiam delic
torum suorum toto corde egissent bap
tismi gratiam consecuti. hii ad simi
litudinem unius hirci qui in sorte domini
venit figuram accepit. Cuius san
guis cum sanguine vituli pariter
iubetur: ut consortes passionis christi
effecti. participes glorie eius efficiantur.
Sed quid est hircum in sorte domini ve
nire. nisi ut populus credentium. cum ille
figuram habebat consortes et cohe
redes domini habetur in regno: sicut
apostolus ait. Heredes dei sumus: co
heredes autem christi. Alius vero hircus
qui in sorte domini non venit. simili
tudinem tenet infidelium: qui numquam in
christo credere voluerunt. Hii itaque ac
ceperunt maledictionem totius populi:
et omnes iniquitates humani generis.
et pereunt in desertum locum. Sed
quid est omnes iniquitates et maledic
tiones accipere: nisi quia omnia pec
1ª cata ab adam usque ad christum huma
num genus admisit. illi soli sunt
percepturi. qui neque credere in christo.
neque expiari christi sanguine voluerit.
Et sic onusti et pregrauati iniqui
tatibus et maledictionibus totius
humani generis in desertum locum pi
ciuntur. id est in tenebras exterio
res. ubi est fletus et stridor dentium.

et vermis eorum non morietur.

De pecoribus que offeruntur in sacrificio 16

Diuersitas victi
marum et que vel offerri de
beant. vel non offerri in hoc li
bro leuitico denumeratur. Homo
~~qui obtulit victimam~~ seu pro co
paratione pecorum diuersa ratio hominum
demonstratur. Homo qui obtulerit
victimam pacificorum domino vel vo
ta soluens vel sponte offerens
tam de bobus quam de ouibus inmacu
latum offerat: ut acceptabile sit.
Omnis macula non erit in eo. si ce
cum fuerit si fractum. si cycatrices ha
bens. si papulam aut scabiem
vel inpetiginem. non offeretis ea
domino. neque adolebitis ex eis super
altare domini. Bouem et ouem aure
aut cauda amputatis. voluntarie
offerri possibile est: votum autem ex
hiis fieri non potest. Omne animal quod
vel contritis uel tonsis vel resec
tis. ablatisque testiculis est non of
feretis deo. et in terra vestra hoc omni
no non faciatis. De manu alieni
gene non offeretis panes deo
vestro quidquid aliud dare volue
rint: quia corrupta et maculata
sunt omnia. nec suscipietis ea. Pri
mo reicitur a sacrificio maculosum
animal vel varium. id est in quibus est diuer
sitas peccatorum. et nunc in libidine
et cupiditate. nunc in diuersis crimi
nibus demutantur. Reicitur quidem
cecum animal. id est qui non deum
videt: nec opera eius facit.

Fractũ quoq3 id ē vicijs cōtrili
b3 vexatũ atq3 collisũ retinet. et
cicatricē hn̄s. q̄ nō digna satis
factione p̄nīe vulnā pctōꝝ de
plorat: sed adhuc veteris mor
bi signũ p desidia voluptatis
gestat. Reprobat et lingua ā
putatũ. qui deū nō ōfitet. nec
diuinā legē meditat. Recit et
papulā hn̄s: qui pruritu libi
dinis. et ardore ōcupīe excesti
at. Similit et scabiosũ. q̄ pec
catũ carnis pficit cōtagione cō
peris. Iam vō ī petigine hn̄s.
hēticoꝝ figurat collectiōz. que
flecipter se in eccīe corpus in
mergit. et ut ī petigo liuore
fant. Porro aure āputa sunt
qui verbo nō obediūt. nō fane
da que iussa sūt. Qui vō caudā
hēt amputatā ille q̄ bonũ q̄d ī
cipit. pseuerātia fine nō pficit.
Porro defectũ uel testicul' am
putatũ. indicat eos. qui cū cor
pore viri sint. spiritu dimis vsu
effeminant. Hn̄s q carnib3
īuolutis. a sacrificio dn̄i repro
bant: nec efficiaūt ō fortes pas
sionis xp̄i. nec celestis sacrifica
tionis pticipes. Sz nec panis
alienigene offeret dn̄o: id ē
doctrina hereticoꝝ. ul studia
supsticiosa sc̄larũ lraꝝ q̄ ext
fidē sunt. et aliena putant.
Tales em̄ repudiant a dn̄o:
et reiciat hmōi sacrificiū ab ec̄ta.
Incipiunt ca^la de lib^o nu^ri.

Cattalogus masionū.
c. ij. Pascha sc̄dī me
sis. iij. Nazarei. iiij. lep
si fluxi ī mūdi. ca v. Stās
bellatoꝝ. vj. leuite ↄ va
soꝝ custodes. vij. Due tube.
viij. Sepulchra ōcupīe. ix.
Septuaginta viri electi. ca x.
ma^a. Marie obtrectacio.
Exploratores. xj. Hō lig
na colliges. xij. Dathan et
abyron. xiij. Aaron cū thuri
bulo. xiiij. Virga flores. xv.
Vitula rufa. xvj. Mors ma^e.
xvij. Moysi titubacio ad pe
trā. xix. Mors aarō. c. xx
Serpentiū vulnātio. xxj.
Seon rex amorreoꝝ. et og rē
basan. xxij. Moysi mors.
xxiij. Balaā diuins. xxiiij.
Fineęs sacerdos. xxv. Numerꝰ
ppl̄i. xxvj. Cōneq3 filie salfath
xxvij. Gena oblationū. 28.
Mors balaam. 29. Filij ru
ben et gad. xxx. De pdolo de
struendo. Plogꝰ ī lib^r nu^ri.

Hic liber vnꝰ ex q̄nq3 li
bris moysi ideo nu^ri
appellatꝰ ē. eo q̄ egresse mlti
tudinis ī sīltitia ppl̄i ex egipto
ī eodē. et pfectoꝝ viroꝝ ōpu
tatio et nūs teneat insertus
In quo eciā pfectiones eoꝝ et
māsiones a finib3 egipti vsq3
ad locū. et tēpus ī quo moyses
defūcto ēnumerant. In quo ↄ
dies dedicatiōis tabn̄acili. et

oblationum modus non sit mis-
ti numeri sacramento ionesque
dinumeratus est. Cathalogus man-
sionum. Capitulum 1.

Cathalogus autem
mansionum fili-
orum israhel que a pri-
ma usque ad ul-
timam numerantur simul quadra-
ginta et due. de quibus matheus
loquitur abraham usque ad david
generationes quatuordecim. et a da-
vid usque ad transmigrationem ba-
bilonis generationes quatuordecim.
et a transmigratione babilonis us-
que ad christum generationes quatuor-
decim. id est generationes simul quadragin-
ta et due. Per has currit hebreus
qui de terra transire festinat ad ce-
lum: et egipto seculi derelicta. terram
repromissionis ingreditur. Nec
mirum si illo numeri sacramento
pervenimus ad regnum. sub quo
dominus atque salvator a primo
patriarcha pervenit usque ad vir-
ginem. quasi ad iordanem. qui ple-
no gurgite fluens. spiritus sancti
gratia redundavit. Prima man-
sio ramesse urbis. que in extre-
mis finibus egypti erat. in qua
populus congregatus exiit in desertum.
altera die post pascha. in
conspectu egiptiorum. Ramesse
interpretari quidam commotionem vel
tonitruum putaverunt. ut quasi
commoti fuerimus ad evangelicam
tubam. et excitati tonitrui gla-
dio exivimus in mense primo. quando
hyemps preterit. quando veris ex-
ordium est. quando cuncta reno-
vantur. exivimus quintadecima die
mensis primi in transitum pasce.
pleno mensis lumine. post esum
agni inmaculati. et calciati pe-
des de apostolo. et accincti pudi-
citia lumbos. et baculos in mani-
bus habentes paratos. Secunda
mansio est sochoth. in qua coquunt
panes azimos. et primum ten-
dunt tabernacula. Unde et locus no-
men accepit. Sochoth quippe
interpretatur tabernacula. sive ten-
toria. Cum exierimus de egipto
id est a seculo primum tabernacula
figimus sacientes nobis ad maiora
pergendum. et ad sanctam terram ce-
lestem iter accelerandum. Ter-
tia mansio est etham. que est in
extremo solitudinis. in qua pri-
mum videtur dominus. precedens populum
in columpna ignis. Etham sonat
fortitudinem. sive perfectionem. Pre-
paremus ergo nobis fortitudinem
assumentes perfectum robur. ut
inter errorum tenebras. et confu-
sionem noctis. saltem vel lumen
appareat. dies quoque mentis nubem
habeat protegentem: ut huiusmodi du-
cibus ad terram sancte repromissionis
pervenire valeamus. Quar-
ta mansio est phiairoth. quod
est contra beelsephon. Phiairoth
interpretatur os nobilium. Unde as-
sumpta fortitudine. nobilitatem

42 Mansiones
42 generaciones
in Genesi ...
in illis ...
ex egypto ad ...
promissionis.

Ramesses commotio ...
... tuba ... excitati

in domino. aterpnetes beelsefon
quod interpretatur dominus aquilonis. eius
superbia dedimemus. Ab hac
mansione profecti filij israel. tantum
sicut per medium mare in deser
tum. viderunt que pharaonem cum suo
exercitu pereuntem. mariam precinen
tem in tympanis. Quinta man
sio est mara. ad quam filij is
rahel. transacto mari post tri
duum venerunt. Mara autem interpretatur
amaritudo. Post predicationem
enim euangelij. et tabernaculum trans
migrationis. post assumpta for
titudine fidei. et post baptismum.
atque victoriam. rursus venitur
ad amaritudinem: ut volup
tas atque luxuria vite amaritu
dine terminetur. et per crucis lig
num quasi per curiacam iter sua
uitas conpenset. Sexta man
sio est elim. ubi erant duodecim
fontes aquarum. et septuaginta
palme. in figuram duodecim aposto
lorum. et septuaginta discipulorum
secundi ordinis. de quorum fontibus
doctrine potum haurimus et dul
ces fructus victorie carpimus.
Unde et bene elim vertitur in arie
tes fortes. Isti enim sunt robus
ti principes. gregis duces ouium.
doctores gentium. Septima
mansio est iterum ad mare ru
brum. Queritur hic quomodo post
transitum rubri maris et fontes
amarath et elim rursus ad
ad mare rubrum venerit. n

forte in itinere pergentibus sinus
quidam maris occurrit. iuxta
quem castra metati sunt. Aliud
est enim mare transire: aliud in
proximo figere tabernacula. Ex qui
bus monemur eciam post euan
gelicam disciplinam. et circa eos dl
tissimos triumphorum. apparere
nobis interdum mare. et preterita
discrimina poni ante oculos.
Octaua mansio in solitudine
sin. que tendit usque ad montem
Synai. Interpretatur autem sin ru
bus vel odium. quia postea quam ve
nerimus in locum ecclesie de qua
sit dominus locutus. quando de odium
meremur inimica. Nona
mansio est in defecha que dicitur
pulsatio. iuxta quod et dominus ait.
Pulsate et aperietur vobis. Con
sulto est manifesta. quia postquam
venerimus in locum ecclesie. sacra
menta pulsare incipimus. De
cima mansio est in alus quod in
terpretatur fermentum. quod tollens
mulier commiscuit farine satis
tribus donec fermentaretur totum.
In hac solitudine murmu
rat populus propter famem: cui que per
vespere coturnices. et mane al
terius diei manna. Et nota in
decima mansione manna tribui.
id est post decalogi perfectionem.
angelorum panem manducare.
Undecima mansio in raphi
dim. quod interpretatur dissolutio fortium.
vel remissio manuum. In hac

post transitum maris rubri venit ad Mara i. post predicationem et bapt. ad amaritud.

Sed mox venit ad Elim ad fontes.

in alus i. fermento cessat populus manna i. in decima mansione i. post decalogi observantiam cibatur populus pane angelorum

in raphidim sitienti populo fons de petra

sitienti populo fons de petra
oreb in solitudine ex aqua
erupit. Ibi ihesus in typo sal
uatoris contra amalech mili
tat. et in signo crucis demo
num bella aduersum testamenta
surgentia deuincunt. Ibi ue
nit ietro ad moysen dans
consilium septuaginta seniorum. ut
in typum ecclesie ex gentibus congre
gate legis in innouatio. euan
gelio suggerente superimpleatur.
Pulchre autem dissolutio. ac sa
nitas forcium raphidim dicitur.
vel propter dissipatum amalech.
uel pro sanatum israel. Quode
cima mansio est in solitudine
synai. Statim veniet tibi in me
te apostolicis nuntius. Synai quippe
interpretatur rubus: quo significa
tur ecclesia. in qua nobis apostoli
predicatur. In hac mansione
moyses ascendit ad deum. ibique
descendit dominus in monte synay
dans legem populo suo. Ibi fabri
catur tabernaculum. ibique precipitur
uictimas hostiarum. vasorum diuersi
tas. indumenta pontificis. sacer
dotum ac leuitarum cerimonie.
Ibi nunc populorum leuitarumque et per
singulas tribus populi distributio.
oblationes quoque in hac man
sione descripte sunt. Due quoque
argentee tube ad promouenda
castra. ibidem fieri iubentur. I
bique precipitur **Pascha 2i mensis**
immundis qui primo mense **ca. ix**

pasche interesse non potuerunt.
ut in mense secundo conueniant. Sed
quid sibi uelit. quod hii qui lon
gius habitabant. uel inmundi in
anima fuerunt in secundo mense pas
cha sunt iussi facere. Sed minimum
in typum intelligitur populi gentium.
qui cum omnibus demonibus fornicati
inmundi uidebantur in anima. Hii
vero salubri uoto confessione munda
ti. ad secundam natiuitatem quasi ad
secundum mensem transire precipiuntur.
Vbet quod **Nazarei. ca. vi.**

In hac mansione nazareis ut
vinum et siceram. et omne quod ex u
ua est non bibat. nec comedat.
nec de uua quidem passa uel acetum
quidem ex uino. Sicut in prouerbiis
~~sunt~~ precipitur. potentes qui na
cidi sunt. vinum non bibant. ne cum
biberint obliuiscantur sapientie.
Quod ergo nazareorum nomine insi
abstinentium continentiumque uita
signatur. hiis in vino luxuria
prohibetur: in sicera omnis volup
tas tenetur. Sicera enim ex diuer
sis conficitur generibus. quod voluptas
ex diuersa uiciorum oritur passione.
Illi enim uinum non bibunt. et si
ceram bibunt. qui ad decipiendos
homines liberas quasdam et ymma
gines simulant hic uirtutum. Vua
passa illi desunt. qui propter hu
manos oculos abstinentie pallore
infingunt: ut gloriam capiant ab
hominibus. Acetum autem hii bibunt.
qui post uite sanctitatem in vetus

nazarei c vi.

tate peccatorum uiciorum relabuntur.
et corrupcione uetus uetibus neque
cie delectantur. Capit itaque deus
utreos qui saciatis induuntur
tinilii. cunctis hijs careant ui
ciis: nullaque huius animus ma
cula sentificant. [Leprosi fluxi
Thar masio [inmundi. c. iiij]
ne precipiuntur de castris leprosi.
fluxi. et inmundi. Leprosi here
tici. fluxi cogitacione: inmun
di opere. ut terre contaminati et mor
bidi a castris ecclesie separentur.
ne contagione morum suorum uitam
polluant innocentum. [Etas bel-
Ubi ab anno uice- [latorum. c. v.]
simo annumerantur populi qui ad
prelium eliguntur. Sed cur ab anno
uicesimo? nisi quia ab hac eta
te contra unumquemque uiciorum bel
la nascuntur. Ideoque ad pug
nandum eliguntur: ut habeant
contra libidines conflictum. ne luxu
rijs superentur. [Leuite et uaso-
Ubi etiam ab [rum custodes. c. xvj]
anno uicesimo et quinto leuite tab
ernaculo seruire mandantur. et a
quinquagenario custodes uasorum
fiunt. Quid enim per annum quintum et
uicesimum. in quo flos iuuentutis
aborit. nisi ipsa contra unum
quodque uiciorum bella signantur.
Et quid per quinquagenarium. in
quo et iubilei requiescunt me
terium. nisi interna quies edo
mito bello mentis exprimitur.
Quid uero per uasa tabernaculi.

ab anno uices. eligun[tur] bellatores quia tunc [illegible] [illegible] bella

nisi fidelium anime figurantur. Le
uite ergo anno uicesimo et quinto
tabernaculo seruiunt. et quinqua
genario custodes uasorum fiunt.
ut uidelicet qui adhuc impug
nancium uiciorum certamina per con
sensum delectacionis tolerant. ali
orum curam suscipere non presumant.
Cum uero temptacionum bella sub
egerint. cum apud se iam de inti
ma tranquillitate securi sunt.
animarum custodiam sortiantur. Sed quis
hec prelia perfecte sibi subiugat. cum
paulus dicat. Video aliam legem
in membris meis. repugnantem
legi mentis mee. et captiuum me
ducentem in lege peccati? Sed aliud
est bella fortiter perpeti: aliud
bellis eneruiter expugnari. Et
In istis exercetur uirtus. ne extol
li debeant: in illis omnimodo
extinguitur. ne subsistat. Preci
pitur debitur ibi lex leuitas om
nes pilos carnis radere. quia
hij qui in obsequijs diuinis
assumuntur. debent ante dei ocu
los a cunctis carnis cogitacio
nibus mundi apparere. ne illici
tas cogitaciones mentis pro
ferat. et pulchram anime speciem
quasi pilis fucatibus deformem
reddat. [Due tube. c. xiij.]
Post hec iubentur etiam
fieri due tube. quarum
clangore populi mouerentur ad
prelium. Sic enim scriptum est de
hijs ad moysen. Fac tibi du

bas argēteas ductiles. Et paū
lo post. Cū cōcisus clangor ī
crepuerit. mouebūtur castra
p duas em̄ tubas excitatus
dūtur: q2 p duo testamēta
siue per duo precepta carita
tis ad p̄cinctū fidei pplus
euocatur. Que ideo argētee
fieri p̄cipiūtur: vt p̄dicatorꝫ
verba eloqi nitore refulge
ant. et auditoris mentē nl
la sui obscuritate ɔfundāt.
Ideo aūt ductiles: q2 necesse
est. ut hij q̄ venturā vitā p̄
dicāt. tribulationū p̄secu
tionibꝫ crescāt. Bene aūt
dr̄. cū ɔcisus clangor incre
puerit mouebuntur castra.
qā min̄ꝫ cū subtilior ac im
mitior p̄dicationis sermo trac
tatur. auditorꝫ mētes contra cer
tamina ardenci⁹ excitantur.
Iā abhinc p̄mouentur filij isrl'
de monte syna. et transeunt
in sepulchra ɔcupiē. Se-
pulc ɔcupiē
c. viij

Tercia decimā māsio ē
in sepl'chris ɔcupiē. vbi po
pulus fastidiens celestē panē
carnes egypciacas desiderauit.
multosq3 subitū vorauit in
cendiū. Ex quibꝫ edocemur. ut q̄
cōuersacōꝫ religiōn⁹ scli. egip
cias ollas. id ē carnaliū desi
deriorꝫ feruores ɔtēpsim⁹.
nō debere immutare cōtra
celestē panē. nec vniuersitas

egipciorꝫ q̄ sūt magnarꝫ car
niū. sed simplicē māne cibū
id ē p̄mē celestē vitā querē.
Alioqn̄. si p9 p̄ceptū euāgeli
cū māna que ē celestis vita
siue doctrina. rurs9 carnes
egipciacas. que sūt hui9 sc̄li vo
luptates et ɔcupiscencie pris
tinorꝫ morꝫ voluerim⁹ appete
vorabim⁹ nauseā. et statim
dīni igne torq̄bim̄. desiderium q3
nostrꝫ v̄tetur in tumulos. vt si
m9 sepulchra dealbata. que
foris parēt hoībꝫ speciosa.
īt9 aūt plena sūt ossibꝫ mor
tuorꝫ et oī spurcicia lxx
viri electi. capitulum ix.

In hac mā sione dn̄s dedit spm̄ sup
septuaginta viros electos. et
tūc dn̄s descēdit ī nube. et re
traxit de spū qui erat super
moysen. et īposuit sup sep
tuaginta viros. Descendēte eī
ī nube carnis xp̄o. diffusa ē
p fidē spūs scī gr̄a sup ap̄los
ex septuaginta generū lingue
electos. venitq3 sup oēs do
nū illud v̄tutis celestis. qd'
q̄ndā fuerat ī moyse atq3
p̄phetis Marie obtrecta
cio capitulum x.

Quarta decimā māsio est ī so
litudine aseroth. In hac aa
ron sacerdos locū mādes of
fensionis cū sorore sua mari
a frī vterq3 obtrectāt. q alie
nigenā accepisset vxorē. Vn̄

illico maria contagione lepre
effloruit. Quo loco euidens fuit
figura misterii. quod sacerdotal'
illa plebs primum xpo saluatori
aduersa ecclesiam congregatam ex
gentibus derogaret. Ideoque lepre
sorde perfundi; nec redditad
dei tabernaculum. donec statutum
plenitudinis gentium tempus adimpleatur.
Tunc enim eadem plebs pristina
potitur recipe sanitate. dum eius
septiformis spiritualis agnitio
ad veniam fuit suffragata.

Quintadecima xv mansio

Omansio est in rethma.
que interpretatur sonitus siue iunim
perus. Ferunt autem lignum hoc i
gne multo tempore conseruare. ita vt
si prune eius cinere fuerit coop
te usque ad annum perueniat. Ex
quo discimus post sepulchra
concupiscentie siue atria transire
nos ad lignum multo tempore calens
vt simus feruentes spiritu et claro
sonitu. atque in altum exaltata
voce euangelium predicemus domini.
Ab hac mansione usque ad trice
simam secundam hee continentur hys
torie. Que quia non sunt per mansi
ones singulas distribute: anno
tabimus quoque in commune dicentur. Du
odecim exploratores mittuntur
ad terram sanctam. botrus refertur in
ligno. et xpi breuiter passio de
monstratur. Murmurat populus
uideorum gigantum impetum refor
midans. pugnat contra ama
lech et cananeum nolente deo
et victus intelligit quod debebat
in terra sancta exercere sacrificia.
Dathan et abyron filii cho
re consurgunt contra moysen et
aaron. et terre voragine glu
tiuntur. Inter mortuos et viuen
tes pontifex medius thuri
bulo armatus ingreditur et arc
tens ira dei sacerdotis voce
prohibetur. Virga aaron et
florem profert et folium. et in
eternam memoriam virens sanc
titas conseruatur. Vitula rufa cre
matur in holocausto et ci
nis eius peculiaris aspersio est.
Quorum quidem figuras breuiter
annotantes ex duodecim explo
ratoribus incipiemus. Exploratores. c xi.

Exploratores missi ad ex
plorandam terram vberem qui
terruerunt populum ne crederet
posse accipere terram a domino rep
romissam. scribarum et phariseorum
pretulerunt iudicium. Sicut enim
illi per moysen missi sunt ut
soli fecunditatem sollicita consi
deratione tractaret: ita isti per
legem et prophetas missi sunt. vt
scripturarum perinuestigatione domini
cum sperarent aduentum. in
quo erat caro. i. caro sancta. in qua
regnum dei. et vbertatem fruc
tuum spiritualium. et vitam eternam
consequi possent. Sed sicut illi
desperatione terruerunt populum

ne de dei promissionibus fideret. ita
et isti scribe et pharisei suase-
runt populo iudeorum ne crederet
christum ad egiptum seculi huius redire
cupientes. et repudiantes manna
fidei. querentes ollas peccatorum mi-
grans. et cepe plus blasphemiorum
putridas. et pepones viciorum
ac libidinum corruptione mar-
centes. Ille autem botrus vue quem
in ligno de terra repromissionis
adduxere vectores. Botrus
pendens in ligno utique christus
secundum carnem est ex ligno crucis. pro-
missus gentibus de tribu genitri-
cis marie secundum carnem terrene
stirpis visceribus effusus. Duo
bajuli qui sub onere botri il-
lius incedebant: populus est utrius-
que. Prior iudaicus tenens et a-
versus. ignarus pendentis gratie
et pressus onere suspensi-
onis subiacet iudicatus. de quibus
dicitur. Obscurentur oculi eorum ne vi-
deant: et dorsum illorum semper
incurva. Qui vero posterior ve-
niebat. populi gentium gerebat
figuram. qui credens. et christum
ante oculos habens. semper eum
portans videtur et qui servus domini
et qui discipulus magistrum sequitur.
Sicut ipse dominus in evangelio ait.
Si quis vult post me venire:
tollat crucem suam et sequatur me.
Hic est autem botrus qui effu-
sus ad salutem nostram vinum san-
guinis sui crucis contritione pro-
fudit. atque expressum passionis
sue calicem ecclesie propinavit. Hic
est botrus quem in malogranato
socia mater gratia secuta est. mala
scilicet et mater ecclesia. hic nos mater se gra-
norum numero. et multitudine po-
pulorum rubore. sanguinis et sig-
naculo choruscante. habeo et
intus distincta grana. sicut apostolus
ait diversa carismata et dona
spiritus sancti gratia distributa. Cri-
bus omnibus indignos se iudicantes
iudicantes terram carnis et flu-
entem lacte et melle accipere non me-
ruerunt quam per fidem servi eius
id est christiani populi consecuti sunt.
De cuius doctrina cotidie dicit ecclesia.
Quam dulcia faucibus meis eloquia
tua. super mel ori meo. Sicut au-
tem cum botro de terra repromissio-
nis attulerunt. per imaginem legis
attulisse evangelicis edocemur
exemplis: sicut et botrum constat
figuram salvatoris ostendere. Quem-
admodum in cantico canticorum ecclesia
de christo dicit. Frater meus ut bo-
trus cypri: quia nec christus sine lege.
nec lex sine christo esse potuit.

Post hec **homo ligna colligens** quidam homo die **capitulum xii.**
sabbati ligna colligens: necatur
a populo. Quid autem insinuat. quia
necatur iussu dei fuit et ab omni
populo trucidatus. Quod facile ab in-
fidelibus comprobatur. Intelligant ergo
quia hec omnia in typo acciderunt
illis: scripta sunt enim ad conceptio-

Botrus pendens in ligno Christus in cruce progenitus ex tribu Marie

Duo baiuli duo populi iudaicus et gentilis. Iudaicus ante tulit [illegible] sed populus gentilis [illegible] ob oculos gerens.

Hic botrus expressus vinum sanguinis propinat ecclesie.

mu(n)d(us). Ille e(n)i(m) p(o)stri(n)g(us) carnalis(que)
homo qui die sabbi violare au
sus e(st) du(m) ligna colligeret. ap(u)t q(uo)d
est et punit(us). forma(m) significat
ei(us) qui hodie in xpo saginat(us)
signat(us). i(n)uenit(ur) age(re) carnale op(us)
id e(st) conthere ligna. fenu(m). stipu
la(m) ad esca(m) ignis et in dueme(n)te
q(ua)e du(m) colligit in sua p(er)uicac(ia)
si fuit dephens(us). pellit(ur) ab ho(m)i
b(us) et stati(m) occid(itur). V(n)de iudicat(ur)
ab sp(irit)ualib(us). Si ergo o(mn)ia q(ue)cu(m)q(ue)
illis iudeis p(er) lege(m) acciderunt for
malit(er) intelligenda s(un)t. De datha(n)

Sequitur et abiron. c. xvi
ia(m) excidiu(m) chore datha(n)
et abiron. qui sibi con(tra) moyse(n)
et aaron sacerdote(m). sacrificandi
licentia(m) vendicantes. penas pro
suis conatib(us) expenderu(n)t. P(er) q(uo)s
itaq(ue) significant(ur) hii qui hereses
et scismata facere conant(ur). et in(ter)
tos secu(m) trahe(n)do decidu(n)t co(n)te(m)p
nentes sacerdotes x(risti) et se a clero
ei(us). plebis(que) societate segre
gantes. Constitue(re) audent ecclesias.
et aliud altare. preces(que) altera(m)
illicitis vocib(us) faciunt. Diuine
hostie veritate(m) per falsa sacrifi
cia p(ro)fanantes. hii qui cont(ra) dei
ordinatione(m) nitunt(ur) ob temeri
tatis audacia(m): tre(m)e(n)te co(m)pagini b(us)
ruptis viuentes p(ro)fundi hyatu
merguntur. Nec ta(men) hii q(ui) du
ces eoru(m) fue(re): sed et illi qui co(n)
sentiendo p(ar)ticipes eoru(m) esse(n)
ti sunt. igne eterni iudicii p(ro)pa

ta vltione peribu(n)t. Aaro(n) cu(m)
thuribulo c. xvii
Deinde
aaron ruina mortis in
p(o)p(u)lo t(ra)nsiecta: thuribulu(m) accipi
ens cucurrit obuia(m) quassatione(m)
stans(que) i(n) medio supstitui ac p(ro)
emptor(um). letale plaga(m) obiectu
sui. q(ua)si quida(m) mur(us) exclusit.
Iste sacerdos d(omi)n(u)s ih(esu)s xp(istu)s est.
p(ri)nceps p(ri)ncipu(m) sacerdotu(m). Iste
ruina(m) mortis i(n) mu(n)do aspiciens.
omittit a su(m)mo celo. venit(que)
obuia(m) q(ua)si gigas ad curre(n)da(m) via(m)
stetit(que) int(er) viuos et mortuos.
q(ui)a nat(us) et mortu(us). sic(que) thuri
bulu(m) passionis sue accipiens.
et in odore suauitatis p(re)tendens
suspendit ignis et(er)ni p(er)uicacie
et i(n)imica(m) p(ro)tulit morte(m).
Virga Virga florens
Virga aute(m) aaron q(ue) ca. xvi
post siccitate(m) floruit. caro ist(a)
nuat(ur) xpi. que postq(uam) de vesse
radice succisa e(st). viuificatam mor
tificata reuiuiscit. Itaq(ue) v(ir)ga
post aridtate(m) virescens. xp(istu)s e(st)
post morte(m) resurge(n)s. Ip(su)m e(n)i(m)
virga(m). ip(su)m flore(m) intelligim(us):
vt et in virga regnat(ur) pote(n)
cia. et in flore pulchritudo ei(us)
mo(n)stret(ur). V(n)de et i(n) canticis canti
coru(m) ide(m) dicit. Ego flos campi.
et liliu(m) conuallium. Alii virga(m)
hanc que sine hu(m)ore flore(m) p(ro)
tulit maria(m) virgine(m) putant.
que sine coitu edidit saluato
re(m) verbu(m) dei. De q(ua) scriptu(m) est.

Exiet virga de radice yesse: et flos de radice eius ascendet. scilicet christus. qui future typum preferens passionis candido fidei lumine et passionis sanguine purpurabat. flos virginum. et corona martirum. gratiarum continentium.

Vitula rufa. cxvj

Restat iterum ut de vitula rufa agamus.

Rufa vitula rufa in holocausto concremata: cuius cinis expiacio populi erat. Dicit enim dominus ad moysen de illa et aaron. Precipe filiis israel. ut adducant ad te vaccam rufam etatis integre. et in qua nulla sit macula nec portaverit iugum. Tradetisque eam eleazaro sacerdoti. Que educta extra castra immolabitur in conspectu omnium. Et tinguet digitum eleazar in sanguine eius. et aspergit contra fores tabernaculi septies. Comburetque eam cunctis videntibus tam pellem et carnem eius quam sanguinem. et fimum flamme tradens. Lignum quoque cedrinum. et ysopum. coccumque bis tinctum sacerdos mittet in flammam que vaccam vorat. Et tunc demum lotis vestibus et corpore ingredietur in castra. commaculatusque erit usque ad vesperum. Sed et ille qui combusserit lavabit vestimenta sua et corpus et immundus erit usque ad vesperum. Colliget autem vir mundus cineres vacce. et effundet eos extra castra in loco purissimo ut sint multitudini filiorum israel in custodiam. et in aquam aspersionis. quia pro peccato vacca combusta est. Habebuntque hoc filii israel. et advene sanctum iure perpetuo. Et qui tetigerit mortuum. et propter hoc septem diebus fuerit immundus. aspergetur ex aqua hac die tercio. et die septimo mundabitur. Si die tercio aspersus non fuerit. in septimo non poterit emundari. Vitula rufa carnem salvatoris. rosea sanguine passionis. etatisque integre. quia perfecta etate passionem suscepit. Quod autem non est inpositum super illam iugum. hoc ostendit quod caro christi non est subiugata delicto. neque victa ab ullo peccato. Quod autem apprehensam eiecerunt filii israel extra castra astante eleazaro sacerdote. populum iudeorum significat. et consensum sacerdotum in necem domini. quem eiectum extra ierusalem cruci fixerunt. Hic ergo qui offerunt vitulam immundi sunt. sic et qui apprehenderunt dominum peccatores habentur. Et sicut is qui colligit cinerem aspersionis immundus est: sic et omnes immundi sunt. qui passionem christi predicaverunt gentibus. et in toto orbe terrarum doctrinam eius disperserunt. populos quoque omnes collegerunt. Ligna autem et ysopum crucem putamus et baptismum. Ysopi enim fasciculum aspergebant agni sanguine quod mundari solebat: et typice figurantes lavacrum baptismatis et alluvionem eterni fontis. Coccum autem

bis tinctū figurā sacri sanguis significari. quo peccatores abluit. bis tinctū aut. q2 p eū et corpe et corde mūdam. Hec em̄ tria ad purgatioꝫ peccatoꝝ sūt tradita. primū p cedrū. fides ligni cru cis. 2o p ysopū. mīsterium. 3cio p coccū sanguis dn̄ica sacrm̄. Sicut em̄ ille die 3a purifi cari iubent: ita et oīs aīa p̄ gat ab oībꝫ delictoꝝ sordibus. quecūqꝫ credit xpm dn̄m die tercia a mortuis suscitatū. ho' enā hō mūdus erit in die sep tima .i. in regno scoꝝ aduenie te dn̄o. et beatꝫ arletꝫ parte celestis illiꝫ regni potiet. Qui aute nō fuerit aspsus ide huiꝫ gre fide muniꝫ: pibit aīa il la de regno scoꝝ. et de pp̄lo fide liū. Ex sangne aūt huiꝫ vitule. ideo septies tabernaculū iubet aspgi: q2 septē sūt sps scī ka rismata. que p xpi sanguinē sup ecclie pp̄los distribuunt. p quē ab omī delicto purgāt. Sicut apls ait. Iam abluti es tis in san. xpi. et passione eiꝫ. ¶ Cū vō vitula cū pelle ꝛ ossibꝫ suis cōburit. et agnꝫ ille pas chalis pari mō cremat ne os sa eiꝫ cremant cōfringant: hoc ōndit. q2 dn̄i ihū xpi cor poris ī passione ossa nō esset cōfringenda. sic ewangelia tes tant. ¶ Moralit at vacca rufa

tuꝫ cuiꝫ expiacio pp̄li ē. non alit īmolari et offerri ad alta re dn̄i potiit. nisi qui terrena opa nō fecit. nūquā delictū iu trayerit. nec vinculis peccatoꝝ fu erit alligatꝫ. Iā dehinc p̄mo exploratores et botrū. post cor adiui supbo... et sacmentale ꝛ thuribulū. postq2 virgā flore tē. et vitule cōbuste aspsioꝫ iou tam ad masiones. Sexta decima masio in ramoth. qd' latine dr̄ malipunica diuisio que significat ecclaꝫ que q̄si multa grana vno cortice cōte git. dū omnē turbā credencū ī fidei vnitate cōcludit. Sep tima decimā masio ē in lebin. que latine trāsfert in laterē. legimꝫ egipcios lateres. quos pp̄ls faciens īgemuit. Ex quibꝫ discimꝫ ī itinē huiꝫ vite de a lio in aliō trāsitū nē nos cres cere nūt denesce. et pꝫ ordinē ecclīastica cū sepe ad laterū. id ē carnalia opa trāsmigrare. Octauadecimā masio ē in rechsa. que ī tēctenos vertit Si em̄ pq. p fectū rursus ad lu tulenta opa descendimꝫ. ī frē nādi sumꝫ. et cursū vagi atqꝫ pcipites. scp̄turaꝝ retinaculis dirigendi. Nonadecima masio est in modatha q̄ interp̄ tat ecclia. sꝫ vt vagi currentū gressus firmis ad ecclīaꝫ trahant.

et fores quos añ relinquant
rursus festinet ĩ trãe. Ui
cesiã mãsio est ĩ mõte sepher
qui interpretat̃ pl̃chitudo id ẽ
xp̃s. Et vide q̃d ꝓsunt frena.
q̃ a viciis nos retinebunt. in
troduxit ad virtutũ choros
et ĩ xp̃o mõte pulcherrimo ha
bitare facit. De quo sc̃ptũ ẽ.
Venite ascendam⁹ ad mõtẽ dñi.
Uicesiã p̃ma mãsio est in
arada. q̃ vertit̃ ĩ miraculũ.
Et vide q̃ pulcher est ordo v̾
tutũ. Post frenos em̃ ĩ ecc̃liã
introm̃ittim̃. p⁹ h̃itatione ad
xp̃i montẽ ascendim⁹. ĩ quo
positi miram̃ in eo quod nec
ocl's vidit. nec auris audiuit.
nec ĩ cor hõis ascendit. Ui
cesima sc̃da mãsio ẽ in mace
loth. que ĩ cetũ vertit̃. id ẽ in
ecc̃ia. In hac em̃ ɔsistit mlti
tudo credenciũ: iux̃ q̃d sc̃ptũ
ẽ. Ecce q̃ bonũ et q̃ iocũdũ:
h̃itare fr̃es ĩ vnũ. Uice
sima t̃cia mansio ẽ in tha
ad. que int̃ pauor: q̃a dũ
quisq̃ venit ad ecc̃liã. atq̃ a
scendit ad montẽ pulcherri
mũ xp̃m. et stupore et mira
culo xp̃i magñtudinẽ ɔfitet̃.
adiungat deinde timorẽ. qui
custos ẽ b̃titudis vt altũ nõ
sapiat. q̃r de⁹ sup̃bis resis
tit. hũilibꝫ aut̃ dat gr̃aciã.
Uicesiã q̃rta mãsio est ĩ
thare. quã nõ nulli vertũt in
maliciã siue pasturã. Q̃d bene
ad ꝓpositos ecc̃liarũ. vel ad cus
todia aĩe refert̃. vt sollicitus
sit quisq̃ q̃ h̃t pauorẽ. ne leo
id ẽ dyabl's ĩ caulas oviũ. id ẽ
ĩ ecclesias p̃ diũsa viarũ fora
mina ĩtroire mitat̃. Uicesiã
q̃nta mãsio ẽ in medicha. que
vertit̃ in dulcedinẽ. Ascẽdisti
em̃ in excelsũ. ãmirati es vir
tutũ choros. timuisti ruinã ab
egisti insidiatores seu stridonẽ.
dulcis te ꝓtin⁹ fr̃c̃s laboris se
q̃tur. Vt m̃ito dicas. Q̃ dl'cia
faucibꝫ meis eloq̃a tuã sup̃ mel
et fauũ ori meo. Uicesima
sex̃ mãsio ẽ in asmona. que
ĩ latino festinacionẽ sonat. scꝫ
vt postq̃ dulces fr̃c̃s laboris
suspecerim⁹. nõ sim⁹ q̃cte ɔtenti
et ocio: sꝫ rursũ ad vltiora ꝓ
perãtes. obliuiscam̃ p̃teritorũ.
et in futurã nos extendam⁹.
Uicesiã septiã mãsio est in
moseroth q̃d int̃ vincla siue
disciplina. scꝫ vt festino gradu
pg̃am⁹. id ĩ ingros. eorũq̃ terem⁹
limina. et p̃cepta v̾tutũ ac mis
teria sc̃pturarũ vincla putem⁹
ẽẽ eterna. Hec sũt xp̃i vincla. de
quibꝫ ĩ ecc̃ia legit̃. Veni sibli
mes ad te ~~nunc~~ t̃nsibũt. et tui
erũt serui. post te ãbulabunt.
colligati vinculis. Et alia vĩcla
dyaboli. q̃bꝫ diruptis vicit

hostes sāpson. De qͥbꝫ ꝓpħa
dicit. Dirupisti vincla mea. tibi
īmolabo hostiā laudis. Trice
sima octaua mansio est banei
achan. q̄ ꝑ īt̄pretationē trās
fertur in filios necessitatis seu strido
ris. Qui sint isti filij necessita
tis: psalmus ipse nos docet. Af
ferte dn̄o filij dei: afferte dn̄o
filios arietū. Que ē tanta ne
cessitas. q̄ nolentibꝫ īponatur.
Cū diuinis scripturis fuerit eruditus.
et leges earū ac testimonia vincu
la queq; sacris veritatis. Cōtendes
cū aduersarijs ligabis eos & vinc
tos duces ī captiuitatē. Et de
hostibꝫ quondā atq; captiuos li
beros dei facies: vt repetere dicās.
cū sponsa. Ego sterilis et nō pari
ens. trāsmigrata et captiuata.
et istos quis enutriuit. Ego desti
tuta et sola: et isti vbi erant.
Porro q̄ interpretatū est filios
stridoris ad illū sensū refertur
q̄ timore supplicij. et eius loci
vbi est fletus et stridor dentiū.
deserētes diaboli vincla xp̄o dn̄o
credentiū turbe colla submit
tāt. Tricesima nona mansio ē
ī monte gad. qd̄ interpretatur nūcius su
accinctio vel certe cōcisio. Non
enī aliter possumus magistri disci
pulorū atq; credentiū eos facere
filios necessitatis. nisi preceptores
eorū ī terfecerimus crudelissimos.
In occisione eorū nō parcat manus
nostra. arma aut extremū circum
cisionis de ore leonis extrahere.
Nūcio de nūcio et accinctione
hoc breuiter dicā potest. q̄ filijs ne
cessitatis quādo virtutis stimulos
suggerimus. tūc eis nūciauerimus
premia futurorū. et accinctos ī ire
bella docuerimus. hec tū quādo
magister fecerit ī mōte consistit.
Tricesima mansio est ī gette
bata qd̄ interpretatur bonitas.
que ē xp̄s. Tricesima prima
mansio est in hebrona. que
interpretatur transitus. id ē mūdus. de quo
apostolus ait. Preterit enim figura huius
mundi. In hac venientes sancti dei
cupiunt ad meliora transire.
de quibꝫ psalmista canit. Et
nō dixerunt qui preteribant. bene
dictio dn̄i sr̄ vos. Tricesima
secunda mansio ē in asiongabar.
qd̄ transfertur in ligna viri. pn̄t
hec ligna viri. saltuū & oīm
arborū genera. multitudinē gen
tiū figurare. Huiusq; solitu
do sinai decē et octo cōtinet
mansiones. q̄ descripte in catha
logo superiori ītime cōponūt. Tri
cesima tercia mansio est ī deser
to sin. hec ē cades. Sin autē
sancta īterpretatur. tropo per an
tifrasim: sicut lucus quia minime
luceat. vel bellū quod minime sit hor
rendū.

In hac mansione moritur maria.
et sepelitur. Videtur in maria pro
phetia mortua. ī moyse et a
aron legi et sacerdotio iudeorū

i. d. ppl. [illegible] Maria [illegible] sacerd. [illegible] et Moys. in solitud. [illegible] non lex [illegible] poterant sed solus Ihesus in terram [illegible] Josue [illegible]

finibus positus. quia nec ipsi in ter
ram repromissionis transferendi va
leant. nec credentem populum de soli
tudine huius mundi educere. nisi so
lus ihesus id est salvator verus dei filius.

Tricesima secunda hac man- Moysi titubatio ad
sione. ipsa aquas contradic- petram. c. 18
tionis moyses offendit dominum.
et prohibetur transire iordanem. Per
turbatus enim murmure populi dubi
tans petram virga percussit quasi
illud non posset deus facere ut aquam
de petra produceret: quod ante iam fe
cerat. Quid ergo hic fides moy
si insinuat. quod ad aquam de pet
ra educendam titubavit. Hanc prophe
tiam fuisse de christo recte intelligimus.
Dum enim moyses in scripturis sacris
aliam atque aliam pro re aliqua
significanda personam gerat: nunc
tamen populi iudeorum sub lege po
siti personam gerebat eumque prophe
tica pronunciatione figurabat. Nam
sicut moyses petram virga percu
tiens de dei virtute dubitavit:
ita ille populus qui sub lege per moy
sen data tenebatur christum ligno
crucis affigens: eum virtutem
dei esse non credidit. Sed sicut
percussa petra manavit aqua
sitientibus: sic plaga dominice pas
sionis effecta est vita credentibus.
Habemus enim de hac re preclaris
simam et fidelissimam vocem apostoli
cam cum inde loquitur dicens. Petra
autem erat christus. Hanc ergo carna
lem de christi dignitate desperationem

Moyses percutiens petram lig. Iudaei et Christum crucifigentes [illegible] sed hec plaga petrae sitientibus fidel. refrigerium attulit.

in typo christi altitudinem dominus mori
iubet. cum morte carnis moysi
in monte imperat fieri. Sicut enim
petra christus: ita et mons christus.
petra humilis fortitudo. mons
eminens magnitudo. Unde sicut
apostolus ait. petra erat christus: ita
ipse dominus ait. non potest civitas
abscondi super montem constitu
ta. se scilicet montem. fideles autem
suos in sui nominis gloria fundatos
asserens civitatem. Prudentia enim
carnis vivit. cum tamquam petra per
cussa christi humilitas in cruce contemp
nitur. Christus autem crucifixus iudeis
scandalum est: gentibus autem stulti
tia. Et prudentia carnis moritur.
cum tamquam montis eminentia christus
excelsus agnoscitur. In ipsis enim
vocatis iudeis et grecis christus
dei virtus et dei sapientia est.

Tricesima Mors aaron c.
quarta mansio est in xx
montem hor. in extremis finibus
edom. In quo aaron ascendit
iuxta preceptum domini et mortuus
est anno quadragesimo egressionis
ex egipto. eo scilicet anno quo novus
populus repromissionis terram intra
turus erat. Et quamquam in monte
sacerdotium eleazaro filio dere
liquit. lexque eos qui eam imple
verit perducat ad summum. tamen
ipsa sublimitas non est transflu
enta iordanis. sed in extremis
terrenorum operum finibus remansit.
Et planxit eum populus triginta die

bz. Aaron plangit: ihs nō plan
git. In lege descensio ad inferos:
in euāgelio. ad paradisū trāsmi
gratio. Audit quoqꝫ chananeꝰ
qꝫ venisset isrl'. et in locū explo
ratorꝫ. vbi qndā offendisse po
pulū nouerat ieiunt prelīu.
et captiuū ducit isrl'. Rursuqꝫ
ī eodē loco pugnat. ex voto vi
ctor vincit: victi superat. Ꝑ
qd' intelligamꝰ. ut cū nos dei
auxilio destitutos hostes inua
serint. duxeritqꝫ captiuos. nō
desperemꝰ salutē. sed iterū ar
memꝰ ad preliū. Ꝑt sꝰ vt vin
camꝰ vbi victi sumꝰ: et ī eodē
loco triūphemꝰ. vbi fuimꝰ an
captiui. Tricesimaqnta man
sio ē selmona. Serpentū
Tricesi vulneratio cxx.
Tma sexta māsio est in | Aphinon
finen. Hee due māsiones ior
dine hystorie nō īueniūt. In
hijs mortuo aaron. murmu
rāt isrlitici ꝑpli contrā deū et moy
sen. mana fastidiūt. a serpēti
bz vulnerant. Qz qd significat
qꝫ mors mortiferi serpentū ex
altato et respecto eneo serpē
te sanabātur. n'i quia ī tipo
saluatoris. q' verꝫ ātiquūqꝫ
serpentē in crucis patibulo
triūphauit. dyaboli venena
superant: ita ut qui vere expꝰ
seqꝫ ymaginē filij dei. passio
nēqꝫ eius ꝯspexerit. ꝯseruet.
Hoc enī significat et vba ipꝰi
dnī dicentis. Sicut exaltauit
moyses serpentē in deserto hic
mo: ita exaltari oportet filiū ho
minis. vt oīs qui credit ī eū nō
pereat. sed habeat vitā eternā.
Cū vō eneus ē serpēs ipē qui
suspēsus ē. eo qꝫ ꝑ metallis
ceteris esse durabilius solet.
Et apte eneus serpens ligno
suspensus ē: ut dns et in serpen
te mortuꝰ ꝑ humanitatē: et ta
mē esset quasi eneus ꝑ diui
nitatē. Pulchre aūt prima
māsio selmona īterptatur yma
ginucula. qꝫ in mīnorꝫ ibi yma
go expssa est saluatoris ꝑ ser
pentē eneū. qui in ligno pepē
dit. Pulchre etiā et scd'a finon
interpretatur os. q'a post qꝫ passioꝫ
filij dei ꝯgnoscimꝰ. qd corde cre
dimꝰ. ore pnūciamꝰ. Legentes
illud apli. Corde credr ad iusti
ciā: ore aūt ꝯfessio fit ad salutē.
Tricesima septiā mansio ē
in obod. q' vertitur in magos. sꝰ
ī phitones. Vn demōstratur. qꝫ
post ymaginē dei. que in cor
dis ꝯone mōstratur. et ꝯfessioꝫ
fidei. q' ore pfertur. ꝯsurgūt spe
tes et arte malefice. et ad bella
nos pnocāt. Sz nos custodia
ciuitates cor nrm. obturamꝰ
aures nrās ne audiamꝰ voces
īcantanciū. et sirenarꝫ carmi
na negligamꝰ. Tricesima
octaua māsio est ī gabarim
ī finibz moab. q' interꝑtatur aceruos

lapidū trāseuntiū. id ē scōs p
istud sclm ad alias māsiones
trāsire festināte. Seon rex a
Tricesima morreorum re
nona māsio ē in cxxi
dibongad. In hac gerit bellū cō
tra seon regē amorreorum. et og
regē basan. In hiis regibz lic
ret gesta agnoscat. tamē per
condiciones. vtutesqz nominū
spūalis significatio ē subiecta.
Seon nāqz interptat temptacio
oculorum. p qd dyabls figurat.
q trāsfigurat se velut angelū
lucis. et per heresim ul scisma
verisimilia mentitur. ut fallat
incautos. Hūc amorre. i. amari
cātes hnt regē. Nisi eni quedā
simulatio pcedat. nō sūt here
ses amaricātes. nō scismata ex
acerbancia in ecclia. Iste ergo
rex occidit in vnoquoqz hoīe.
qn qsqz dapnat simulationē.
et diligit veritatē. Og vō rex
interpretat conclusio: basan at cō
fusio. Id em agit dyabs semp
vt cōcludat viā ad dm̄. oppo
nēdo ydola sua. ne credat in
xpm. Conclusio em pcedit ut
rex: sequitur cōfusio tāqz plebs.
Eā quos modo cōclusit. ne
credāt in xpm: qn apparuit
xps eos cōfundent. Mansio
āt ista dibongad. interpt fortit
intellecta temptacio. qz nimiū
si supet simulacio q p scisma ul
heresim exacerbat ecclia. et cō
clusio que p sacrilegiū claudit
fidei viā. nichilominus temptacio
intelligit: ac deinde intellecta
fortit superat.

Quadragesimā mansio ē
de dibongad in elmon
deblathaim. q vertit in cōtep
tū palatiorum siue obprobriorum.
Et p hoc discimus oīa dulcia et
illecebras voluptatū preteri
untes in sclō cōtēpnēdas. et ob
probria diligenda. que et si
falso obiciant: btitudinē pa
riant. saluatore plenissime
pdocente. q ait. Cū exprobra
uerit vos homines beati eritis.

Qua morb moys. c 22
dragesima pma mā
sio est in montibz abarim cont
facie motis nabo. q vertit in
montē trāseuncium. et est contra
faciem montis nabo. vbi morit et
sepelit moyses. tra repmissiōis
ante cōspecta. Nabo int conclu
sio. in quo finit lex: cuius non in
uenit eius meoria. porro gra
euāgelij absqz vllo fine clau
dit. In om̄ terrā exiuit sonus
eorum: et in fines orbis tre vba eorum.
Similiterqz cōsiderandū est. q habi
tacio trāseunciū in motibz sita
sit. et adhuc pfectu indigeat.
Post motes em plimos ad
cāpestria moab. et iordanis
fluenta descendimus. qui int
pretat descensio. Nichil eni tā
piculosū est qm glē cupiditas.

et iactantia. et animus conscientia
contumitumens. Balaam di
uinus cxxiii.

Quadragesimã scd͠a mãsio est
in campestribz moab sup iorda
nē. iuxta iericho: ubi fixerũt
tentoria. a bethsimoth domo
solitudĩs usq ad belsathami ĩ
planitie moab. In quadrage
simã scd͠ã. que extrema mansio
ē: quedã que sit gesta narrem.
Sedens ĩ ea pp̃ls a dn͠o balaã.
quē mercede cõduxerat balach.
dei iussu bñdicit. et maledcõ
mutat in laudes. Sz quid est
q iste balaam dũ pueñire ad
ppositũ tendēt asina cui p̃side
bat. dũ vidiss; angelũ loqtur.
Que est eñi hec asina ñ bruta
gẽtilitas. quã qndã balaã. ide
seductor ydolatrie qĩ brutũ aiĩl
et nlla rõne renitẽs quo volu
it errore substrauit. Sed ista ã
gelũ dei vidit. quē hõ vidē nõ
potuit. et vidit et detulit. et lo
cuta ē. ut agnosceremus postio
rib; tpib; sub aduētu magni
angeli dei. gentilē illã plebē
mutata duricia. stoliditatis q
natiua solutis de ea linguis lo
cutũ. ita ut q̃ erat subiecta psi
die. ĩ voce fidei cõfessiõis erũpet.
Licz et caro nr̃a animal ē. ple
runq eñi caro p molestias tacta.
flagello suo mētē deũ indicat.
quē mēs ipa carni p̃sidẽs non
videbat. Ita ut anxietates ips

ps̃ice in hoc mũdo cupietes velut
iter tendẽtib; ĩpediat. donec ei
ĩuisibilē qui sibi obuiat ĩno
notescat. Vñ et bene p petrũ di
Correptiõz habuit sue vesanie
subiugale mutũ. qd in homĩe
voce loquẽs phibuit ꝓphē insi
pientiã. Insanus q̃ppe homo a
subiugali muto corripit. quãdo
elata mēs. humilitatis bonũ qd
tenē debeat. ab afflicta carne
memoratur. Sz huius correptio
nis donũ ideo balaã nõ ob
tinuit; qz ad maledicendũ p
gens. voce. nõ mente mutauit.
Consiliũ q̃ppe dedit regi balach
ut mlieres ĩ mētricario ponēt
et ante ianuas eaz aras: ut
venientes filii isrl' pus satisfi
taret ydolis: et sic igrederent
ad mlieres. Vñ est fornicatus
isrl' cũ filiab; madian. Sed
quid ē q iste balaã pplm dei
posse decipi certa ratione colle
git. dans cõsiliũ ut ex illa parte
qua ĩfirmari nouerat filios
isrl. primo si ei laquei tenderet.
nõ dubitãs eos oblata copia
feminaz fornicationis ruina
protinus collapsuros. Sic dcõ decipi
bilos aĩas eoz p̃sciebat esse
corruptas. Ita g vnũquēq
nostrũ neq̃ue spũales. vsuta
malignitate ĩ figura balaã p
temptat. illis p̃cipue affectib; aie
insidiosos laqos pstruentes.
quib; nos sensimus egrotare.

Sicut Balaam suasione sua cum filiabus moab fecit peccare filios Israel [illegible] [illegible] infirmiores et [illegible] diab. [illegible]

ut ubi gram tu viderit conabiles
ate me partes ee vicatas. illo
nos ordine decape moliantur.

Sed phinees sacerdos c 29

Finees sacerdos zelatus
ut dni furore placaret. zambrim
et scortum madianitidem pugione
transfigit: significans p aucte xpi
no solum ydolatriam. sed etiam oem
carnis affectum ul concupiam primi
seculi. et tunc placari deum. dum
carnis extinguitur desiderium.

Post hoc numeratur populus. nu
merantur et leuite: ut interfectis
primis carnalibus. nouus dei populus
censeatur. qui p iordanis baptis
ma transeat. et celestis hereditatis
repmissionem capiat. Numerus

Porro cum populi c xxv.
sexcentena milia actorum
de egipto numerantur egressa.
et ex ipsis no sunt apli cum duo
tm terram repmissionis ingressi.
hec figura demonstrat multos p
baptismum ad fidem transire: sed ad
patriam celestem valde paucissimos
puenire: secundum figuram illam in eu.
in qua multi vocati. pauci au
te inveniuntur electi. Per vero duo tm
ingrediuntur. aut per eos qui ex v
troque populo regni celestis pmissi
onem adipiscuntur. aut per illos
qui p duas vias actionis et conte
plationis ad eternam btitudinem pre
destinantur. Quinque filie sal
phat c xxvii.

Inde appellant dehinc quinque filie
salphat: et iudicio dei heredi
tate accipiunt inter fres suos. ne
legis plebs ab euangelii posses
sione excluditur. Sed oblationum

Deinde ibi c xxviii
Moysi in morte succedit
et dicit que spualiter offerre de
beant offerri in ecclia. legi em
succedit euangelium. ibique lex fa
cienda precepta admonet. et gra
coplet. Primum quidem qd offerri
debeat p singulos dies. dehinc
quid in sabbato pp spem quietis
eterne. qd in kalendis. pro in
nouatione vite. qd in pascha
quo consepelim cum xpo p baptis
mum qui a mortuis transeuntes ad
vite nouitatem. qd in penthe
costen. pp gram sps sci. et indul
gentiam remissionis pccorum. quid
in neomenia mensis septimi.
qd in ieiunio eiusdem mensis decime
diei. quid in scenofegia quando fi
guntur tabernacula quintadecima
eiusdem mensis supradicte. Mors ba

Dehinc texitur laam c 28.
bellum contra madianitas.
et mors dni balaam. In cuius
nece error pfidie ligno crucis
interficitur. sicque deinde de ama
lech preda diuisio et oblacio
ex ea dicitur. Filii ruben et

Post et gad et semitribus
hoc filii ru manasse 29
ben et gad et dimidie tribus
manasse iumenta plurima habentes
citra iordanem possessionem acci

Sicut phinees scortum madianit et zabarin pugione transfixit sic Christus [illegible] concupiscentiam

Duo tm ex egressis [illegible] ingressi terram [illegible] qui ex [illegible] baptismo multi et vocati pauci et electi

vel duo tm ingred. i. ex populo [illegible]

vel duo i. p duas vias contemplat act.

piũt· et in repmissione tra
hereditate hrẽ noluit figuran
15 tes· qa post mlta mdi iplica
meta occupant· celestis patrie
habitatione· neqq desidant·
De ydolo destruẽdo ca xx·
Docet debit pplis ut in tra
ista ydola destruat ⁊ nq
de poribz hitatoribz fuet· ad
significadũ ut dũ in terrã sce
repromissionis igredim simul
cũ ydolatria etiã oĩa vicia extin
guamꝰ Amen· Incipiunt ca
in libꝛ deutronomi· pmũ
Quid significet ij
q xi diebz deutnomiũ
a moyse scribr. iij De quad
grita ãnis laboriose pactis a
filiis isrl· et vestimetis eoꝝ nõ
attritis. iiij De nõ plãtado
ligno iuxta altare dei· ca v·
De aufendis ppucijs ligni po
miferi· vj· De nõ opando in
pmogeito bouis· ⁊ nõ tondedis
pmogeitis ouiũ· vij De non
arando i bouc sil' ⁊ asio· viij
De nõ alligãdo os bouis tritũtis
ix De nõ coquẽdo hedo i lac
te mris sue· x· De nõ induẽ
da veste ex lana linoqz otexta·
xj· De nõ accipiẽda loco pig
noris supiore ⁊ iferiora mola·
xij De nõ abhoiãdo egip
tio· xiij De nõ habẽdis in sac
culo diuss põderibz· xiiij De
triũ testiõio ul duoꝝ valitudo.
xv De uxore fris accipien
da· eiusqz semẽ suscitando·
xvj De formidoloso ac paui
do q nõ egrediat ad belliũ. xvij·
De iterepaone septẽ gen
ciũ· qs dñs tradidit isrli· xviij
Cũ dñs cũ abrahã de futis loq
ret· nõ septẽ· sed decẽ lr gẽtes
dinumerasse· xix De mliere
decora capta i bello et decaden
dis capill' eiꝰ. xx. Qd signi
ficet securis ligna cedens manu
briũqz effugiens. xxi· De pol
lucione sopni nocti· xxij
De paxillo i baltheo egredietis
ad requisita nee· xxiij De qua
dragita flagell' delinqũtibz ad
hibendis· xxiiij Qd significet
xxv Q xi diebz deutmia moy
se scribr c· j
Liber deutronomiĩ ĩpe
tiao est qtuor pce
denciũ libroꝝ legis.
Nã dũ illi in se ppas otineãt
causas: iste tñ replicat oĩa·
ht aute et ipse ppe inuabilia
sacmenta· e quibz pauca pro
exercicio lectoris studiĩ sit incõrã
da· Deutnomiũ at scdã legis
lacio dr· qd significat euãgeliũ.
In cuiꝰ pncipio notãd' est qd mdi
cet q xi diebz idẽ deutromiũ a
moyse scribr· ñ ad significandũ
iudaice plebis lapsũ in cultũ
p trãsgressioꝝ decalogi manda
toꝝ· De xl ãnis laboriose
Quid pactis ca· ij
at significauerit

quadraginta annis quibus et labori
ose peractis filii isrl' ad repro
missionis terram transierunt. P
hos quippe xlta annos totum seculi
tempus significatur. In quo diu vi
uit ecclesia sub laboribus et pi
culis temptationibus. sperando quod
non videt per pacienciam. quousque
ad permissam eterne felicitatis
perueniat patriam. Ideo et dominus
quadraginta diebus ieiunauit
et xlta diebus temptatus est in here
mo. Corpus eius quod est eccl
na est ut temptationes labo
resque paciatur in hoc seculo. quo
adusque veniat illud tempus ubi
post temptationes suscipiat con
solationes. Porro que vestis
isrl' per tot annos in heremo
nulla vetustate corrupta est. et
mortuorum pellis calciamentorum
tam diu sine labe durauit. po
tes signare futuram incorrupti
bilitatem corporum. ubi ea que cor
corruptibilia sunt. sine corrupti
one permanebunt. De non pla
to ligno iuxta altare. ca. iii

Non plantabis omne lig
num iuxta altare dei.
nec facies nemus. Interdici
tur quippe ne nemus plantetur in
templo. Nemus frondentes arbores
et infructuose sunt. sola delectati
one visus plantate. Tales sunt
et gentiles. qui rationem suam in
bonorum decore deponunt. ut non con
uertantur a viciis: sed delectent

atque istiusmodi seductione persua
deant. Nos autem secundum preceptum dei
iuxta altare nemus non planta
mus. sed eius doctrinam fidem nostri in vobis
infructuosum. nichil audientie se
cularis illecebrosum componimus
sed sola puritate veritatis sa
cram predicationis tenemus. Hoc
nemus in predicatione sapientie
plantare deuitabat apostolus. cum
dicebat. Et loquimur non in doctis
sapientie humane verbis: sed in doctri
na spiritus et in virtute. De circum
cidendis preputiis ligni pomi
feri. ca. iiii

Quando
ingressi fueritis in terram
et plantaueritis in ea ligna po
mifera auferetis preputia eorum.
pomorum que germina immunda erunt
vobis. nec edetis ex eis. Ligna
quippe pomifera. sunt opera vir
tutibus fecunda. Preputia itaque au
ferimus. cum de opera inchoationis
infirmitate suspecti. primordia
operum nostrorum non approbamus. +
Poma autem que germinant in
munda existimamus. nichilque a
bis non aptamus: quia cum primor
dia boni laudantur operis. dig
num est ut hoc animum non pascat
operantis. ne dum accepta laus
suauiter carpitur. fructus operis in
tempestiue comedatur. De non o
pando in primogenito bou et non ton
Non dedis primogenito. c. v
operabis in primogenito
bouis: et non tondebis primo

genita ovium. In primogenito
quippe bovis operari est bone con-
versationis primordia in exerci-
tio publice actionis ostendere.
Ovium quoque primogenita ton-
dere est: ab occultationis sue
tegmine humanis oculis inchoan-
tia bona nostra denudare. In pri-
mogenito ergo bovis operari
prohibemur: atque primogenitis ovium
detondendis compescimur: quia et si
quid robustum inchoamus exerce-
re in aperto citius non debemus os-
tendere. Et cum vita nostra simplex
quod innocuum inchoat: dignum est
ut secreti sui velamina non relin-
quat. Nec hoc humanis oculis
quasi subducto vellere ostendat. Ad
sola ergo divina sacrificia boum
primogenita ovium quoque proficiant
ut quicquid forte innocuum incho-
amus. hoc ad honorem intimi
iudicis in aram cordis immolemus.
Quod ab illo procul dubio tanto li-
bentius accipitur: quanto et ab homi-
nibus occultatum nullo laudis ap-
petitu maculatur. Sepe autem no-
ve conversationis primordio adhuc
carnalis est vita commixta: et id-
circo innotescere citius non debet. ne
cum laudantur bona que placent.
decepta laude sua animus depre-
hendere in eis nequeat mala que
latent. De non arando in bo-
ve et asino. ca. vi.

Non arabis in bove
simul et asino. In bovis nomine
populus ex circumcisione positus sub
iugo legis accipitur. In asino autem
populus gentium pertinens ad evan-
gelium. In bove quippe simul et asi-
no arat. qui sic recipit evange-
lium. ut iudaicarum superstitionum
que in umbra et ymagine pre-
cesserant cerimonias non relin-
quat. Item nonnumquam in bove bene
operantium vita: in asino stultorum
vecordia figuratur. Quid est ergo
non arabis in bove simul et asino:
Ac si dicat. Fatuum sapienti in pre-
dicatione non socies. ne per eum qui
rem implere non valet. et illi qui
prevalet obsistas. Bovem quippe
et asinum si necesse sit iungas
quod sine detrimento operis iungitur:
sapientem vero et stultum non ut v-
nus precipiat. et alter obtemperet.
sed ut pari equali potestate annun-
ciet verbum dei. non sine scandalo
quisque committens facit. De non al-
ligando ore bovis triturantis c. vii

Non alligabis os
bovi trituranti. Dictum est
quod in bovis nomine vita uniuscuius-
que operantis exprimitur. Dicit in
quodam loco apostolus paulus. repre-
hendens et dolens quod nemo illi
communicavit in ratione dati et ac-
cepti. Nam quod alio in loco aperte
exposuit dicens. Si nos vobis
spiritualia seminavimus. magnum
est ut carnalia vestra metamus.
Hoc significat. non alligabis os
bovi trituranti. Unde et idem apostolus.

Non arabis in bove et asino simul
i. non sociabis sapientem stulto.

alio loco dicit. Dignus est opera
rius mercede sua. Vult ergo scrip
tura doctoribus prestare carnali
a. id est a quibus spiritualia conse
quuntur. Ut quia predicatores occupa
ti in doctrina: necessaria sibi
providere non possunt. De non coquen
do hedum in lacte matris. c.

Non coques hedum vm
in lacte matris sue. He
dus hic sub peccatis figura intro
ducitur. Proinde peccatum non est
coquendum in lacte matris. id est.
non est purgandum mediocribus
tenerrimisque ecclesie disciplinis:
sed austerioribus preceptis. eius
sunt excoquenda peccata. cum magna
sunt crimina. Ut qui per lasciviem bla
dimenta se perdidit: fortiori disci
plina se redimat. De non indu
endo veste ex lana li. 3 co

Non indues veste que ex
ex lana linoque contexta.
Per lanam quippe simplicitas. per li
num subtilitas designatur. Et mi
nimum vestis. que ex lana linoque con
ficitur. linum intus celat. in superficie
lanam demonstrat. Veste ergo ex
lana linoque contexta induitur: qui
sub locutione innocentie intus sub
tilitate celat malitiam. Hoc secundum
moralem sensum. Ceterum iuxta al
tam allegoriam in meis vestibus mi
sceri: lanam vel purpuram et linum iste
ma veste induit cum inordinate
vivendo et diversi generis professiones
velle miscere. ut vel simoniacis

habet ornamenta nuptiarum. et
ea que se non continens nupte. spe
ciem virginis gerat. Omnimodo hoc
peccatum est. et si quid inconveniens
ex diverso genere vel religione in vi
ta cuiusque contexitur. Verum illud tunc
figurabatur in vestibus: quod nunc
declaratur in moribus. De non ac
cipiendo loco pignoris supe

Non accipi- riorem mo. Ca x
es loco pignoris superiorem
molam aut inferiorem. Accipere nam
que aliquid dicimus auferre. Unde et
aves ille qui capiendis sunt
avibus avide accipitres vocantur.
Unde et paulus apostolus dicit. Susti
netis enim si quis devorat. si quis
accipit. Ac si dicat. si quis ra
pit. Pignus vero debitoris. est
confessio peccatoris. A debitore enim
pignus accipitur: cum a peccatore iam
peccati confessio tenetur. Superior autem
et inferior mola est spes et timor.
Spes quippe ad alta sublevat:
timor autem cor inferius premit.
Sed mola superior et inferior ita
sibi necessario iunguntur. ut una si
ne altera inutiliter habeatur. In
peccatoris itaque pectore incessanter
debet spes et formido coniungi.
Incassum enim misericordiam sperat: si non
etiam iustitiam pertimescat. Incas
sum iustitiam metuit: si non etiam
in misericordia confidit. Loco igitur
pignoris mola superior aut
inferior tolli prohibetur: quia qui pre
dicatori tanta dispensatione
peccatori.

[Marginal notes, later hand:]
contra alios [illegible] os boni [illegible]
contra [illegible] operanti mercedem
[illegible] predicatoribus

contra coquendo hedum in
lacte matris .i. grandi
peccatori contra levibus et
lacteis remediis parcendo
sed duris

non indues vestem
lana linoque contextam
.i. contra celantes sub innocentia
subtilitatem malitie
in tali veste lana
superior celat linum interius

Seu aliter contra miscentes
statui suo aliena
negotia aut vanitates

compone portatio debet: ut non derelicta spe timore subtrahat: nec subtracta spe in solo eum timore delinquat. Tolle item superiorem: si flenti peccatum dicat. non habebis veniam de commissis. Tolle inferiorem: si peccantem deceptatione palpet. ac dicat. Age mala que vis absque metu: nam deus pius est. et ad indulgendum paratus. Sed utiliter tunc mola utitur que habetur: si et spes sit cum emendante formidine: et formido fuerit cum spe.

De non abhominando egiptum. Ca. xj

Non abhominabis egiptum: quia fuisti incola in terra eius. Quamvis enim mundo renunciantes egipciam terram. id est pristinam seculi conversationem. et omnem pristinam declinemus: tamen dum pro nostris secularibus necessitatibus subdimur. quia egipciam nationem nequaquam extinguimus. Et licet ab ipsa quadam discretione separemur. non de superfluis cogitantes. sed simus summa a plm victu cotidiano. indumentoque contenti. Hoc enim figuraliter mandabatur in lege: non abhominaberis egiptum.

De non habendis in sacculo diversis ponderibus c.

Non habebis in sacculo xij diversa pondera. i. maius et minus: nec erit in domo tua modius maior et minor. Pondus habebis iustum et verum et modius equalis et verus erit tibi ut multo vivas tempore super terram. Hoc et idem legislator etiam in levitico interdicit. Salomon quoque pariter super hoc sententiam proferens. Pondus magnum et pusillum. et mensure duplices. immunda sunt utraque ante deum. et qui facit ea. in adinventionibus suis compedietur. Unde non solum illo corporali sed etiam spirituali modo studendum est nobis. ut nec diversa pondera in cordibus nostris. nec in domo consciencie nostre mensuras duplices habeamus. id est ne ipsa ea que districtionis regulam molliunt. remissiore indulgentia presumentes eos quibus verbum domini predicamus districtioribus preceptis et gravioribus quam ipsi perficere possumus ponderibus obruamus. Quid enim facimus quid nisi diviso pondere atque mensura preceptorum domini in credentium frugemque vel appendimus. vel metimur. Si enim aliter ea nobis aliter fratribus nostris dispensamus. recte increpamur a domino: eo quod stateram diversam. aut mensuras duplices habeamus secundum illam sententiam salomonis qua dicitur. Abhominatio est domino pondus duplex. et statera dolosa non est bonum in conspectu eius.

De duorum vel trium testimonia valituro ca.

Non stabit adversus alterum xvij unus testis. sed in ore duorum aut trium testium stabit omne verbum. Licet hystorialiter hec sit domina ser

uanda sententia. tn̄ et tū cont[ra]
quoslibz ip̄ios uł h[er]eticos a
gim[us]. n[ec]c[ess]e est nobis et scrip
turas s[an]c[t]as in testimoniū vocare.
Sensus q[ui]ppe m[eu]s. et attestatio
sine h[abe]ns testib[us] nō h[abe]nt fidē.
vn̄ magis [con]ucit app[ro]ba[ti]o[n]e[m]
vt affirmē verbū intellectus
mei. adhibeo aut[em] duos testes
nouū et veteris testim[en]ti. adhibe
o eciā et tres. euāgeliū p[ro]phe
ciā. ap[osto]l[u]m. sicq[ue] stabit omē
verbū. De vxore suscipienda
fr[atr]is. eiusq[ue] semē suscitanda. c. 19.

Illud v[er]o q[uod] vxorē fr[atr]is ad hoc
frater iussus ē. vt nō sibi sed
illi sobolē suscitaret. eiusq[ue]
vocaret nōie q[uo]d inde eidē nas
ceret[ur]. q[ui]d aliud i[n] figu[r]a premōs
trat. nisi q[uo]d q[ui]sq[ue] euāgelii p[re]
dicator. ita debet in ecclesia
laborare. vt defuncto fr[atr]i. hoc
est x[rist]o suscitet semē: q[ui] pro
nobis mortu[us] ē: et q[uo]d suscita
tū fuit ei[us] nomē accipiat.
Denique hoc i[m]plens ap[osto]l[u]s. non
carnalit[er] in p[ro]missa sig[ni]ficati
one. sed sp[irit]ualit[er] in cōpleta
veritate. i[n] x[rist]o ih[es]u p[er] euāge
liū se [com]memorat genuisse.
Succēset em̄ eos et eos incre
pās corrigit. uolētes eē pauli.
Nūquid paul[us] crucifix[us] est p[ro] vob[is]
crucifixus est. aut i[n] nōie pa
li baptisati estis? Tanq[uam] diceret.
Defuncto fr[atr]i vos genui. x[rist]i
ani vocamini: nō pauliani.

Ad eam fr[atr]is defuncti
subsequunt et suscitant
filios p[ro] fr[atr]e defuncto.
Predicatores ... d[omi]ni
... augent ... fid[e]

At uero qui electus ab eccle
sia ministeriū euāgelizandi i[m]pen
dere nuerit: ab ip[s]a ecclia merito
digneq[ue] [con]tēpnit[ur]. Hoc est eni[m] q[uod]
in ei[us] faciē iubet[ur] expuere. non
sine signo hui[us] obprobrii. vt
calciamēto pedis vni[us] exuat[ur].
ne sit i[n] eor[um] sorte. q[ui]b[us] ip[s]e ap[osto]l[u]s
ait. Et calciati pedes in p[re]parati
one euāgelii pacis. Et de quib[us]
[com]memorat p[er] p[ro]phetā. Q[uam] speciosi
pedes eor[um] qui ānūciant pacē.
q[ui] annūciāt bona. Q[ui] eni[m] sic
euangelicā fidē tenet. ut et sibi
possit et ecclie p[ro]desse. et nō re
nuit: bene i[n]telligit[ur] vtroq[ue] pe
de calciatus. Qui aut[em] sibi putat
q[uo]d credit satis eē [con]sultū. cura
v[er]o lucrandor[um] alior[um] refugit: q[ua]si
vni[us] pedis calciamentū cum
dedecore amittit. De pauido
q[ui] nō egrediat[ur] ad bellū. Ca. xv.

Homo formi
dolosus. et corde paui
do nō egrediat[ur] ad bellū. Va
dat et reu[er]tatur i[n] domū suā:
ne pauere faciat corda fratr[um] su
or[um]. sicut et ip[s]e timore p[er]territ[us]
est. Quib[us] v[er]bis edocet[ur] non
posse quemq[uam] p[ro]fessiōe [con]templatio
nis uł sp[irit]ual[is] militie arripere.
excaciū. qui adhuc nudari t[er]
renis omib[us] p[er]timescit: ne rur
sus i[n]firmitate mentis reu[er]tat[ur].
suo q[ue] exemplo alios ab euā
gelica p[er]fectione reuocet: et i[n]
fideli terrore i[n]firmet. Iubent[ur]

itaque tales ut discedentes e pug-
na reuertantur in domum. quia non
possunt duplici corde bella domini pre-
liari. Vir enim duplex animo. incon-
stans est in omnibus viis suis. Tales
quippe oportet. ut ne inicium qui-
dem renunciationis arripiant: quibus
melius est. ut in actiua vita consi-
stant: quam tepide contemplacionem exequen-
tes. maiori discrimine se ipsos
inuoluant. Melius est enim non vo-
uere. quam vouere et non reddere. Simi-
liter et ille a tali milicia prohi-
betur: qui uxorem duxit. qui plan-
tauerit vineam. velut propagine
filiorum. Non enim potest seruire di-
uine milicie seruus uxoris. secun-
dum illud apostoli. Qui cum uxo-
re est. sollicitus est quomodo placeat
uxori. et diuisus est: nec potest asse-
qui studium contemplacionis. quod adhuc
in delectatione defigitur carnis.
Nemo militans deo
implicat se negociis secularibus. ut
ei placeat cui se probauit. De sep-
tem passionibus vii gencium quas dominus red-

Cum intro- dit israeli. cxvi
duxerit te dominus deus tuus in ter-
ram. quam possessurus ingredieris
et deleuerit gentes multas co-
ram te. etheum. et gergeseum. et a-
morreum. et chananeum. et ferezeum.
et eueum. et iebuseum. septem gentes
multo maioris numeri quam tu es. et
robustiores. tradideritque eos
dominus tibi. percuties eos usque ad in-
ternicionem. Septem iste gentes sep-
tem sunt principalia vicia. que
per graciam dei unusquisque spiritualis
miles expugnans. exterminare
penitus admonetur. Eorum vero ma-
ioris numeri esse dicuntur. hec
racio est: quia plura sunt vicia
quam virtutes. Et ideo in catha-
logo quidem dinumerantur sep-
tem naciones. in expugnacione
vero earum sine numeri assumpcione
ponuntur. Ita enim dicit. Et deleuerit
gentes multas coram te. Numero-
sior est enim quam istud carnalium
passionum populus. qui de hoc sep-
tenario fomite ac radice proce-
dit viciorum. De castrimargia
namque nascuntur commessaciones.
ebrietates: de fornicacione turpilo-
quia. scurrilitas. ludicra. atque
stultiloquia. De filargiria. men-
dacium. fraudacio. furta. periuria.
turpis lucri appetitus. falsa tes-
timonia. violencie. inhumanitas.
ac rapacitas. De ira homici-
dia. clamor et indignacio. De
tristicia. rancor. pusillanimi-
tas. amaritudo. desperacio.
De accidia. ociositas. sompnolen-
cia. importunitas. inquietudo. per-
uagacio. instabilitas mentis
et corporis. verbositas et curiosi-
tas. De cenodoxia. contenciones.
hereses. iactancia ac presumpcio
nouitatum. De superbia. contemptus.
inuidia. inobediencia. blasphe-
mia. murmuracio. detractio.
aliaque quam plurima similia. Que

tum sint multo maioris numeri quam
virtutes: devictis tamen illis prin
cipalibus septem vitiis ex quorum
natura ista procedunt: omnes pariter
conquiescunt. ac perpetua pariter cum
his internitione delentur. Carnales autem
hec pestes etiam robustiores sint
manifeste naturae tunc ipsius impug
natione sentimus. Fornicatio enim
militat in membris nostris oblec
tatione carnalium passionum. quoniam
studia virtutum. que non nisi sum
ma contritione cordis et corporis
acquiruntur. Quarum vero istarum principali
sarum gentium regiones salubriter
possidere precipimur: ita intelligitur.
Habet enim unumquodque vitium in cor
de nostro propriam stationem: sed cum
ab israhelitico populo. id est virtutibus.
contra se dimicantibus fuerit victum
superatum: locum quem sibi in corde
nostro concupiscentiae vel fornica
tionis spiritus retinebat: deinceps
castitas obtinebit. Quem furor
ceperat: patientia vendicabit. Quem
tristitia mortem operans occu
paverat: salutaris et plena
gaudio letitia possidebit. Quem
accidia vastabat: incipit
excolere fortitudo. Quem super
bia conculcabat: humilitas ho
nestabit. Et ita singulis vitiis
expulsis. eorum loca id est affectus
contrarios possidebunt filii israel id est
anime videntes deum. Quod dominus cum ab
raham loqueretur de futuris non vii gen
tibus sed x legitur dinumerasse. c. ia

Illud vero quod cum abraham de futuris
dominus loqueretur. non septem gentes legitur
dinumerasse. sed decem. quarum terra
semini eius danda promittitur. quod
numerus adiecta ydolatria gentium.
blasphemia iudeorum. errore he
reticorum. evidentissime adimpletur. Quibus
ante notitiam dei. et gratiam baptis
mi vel impietate gentilium vel blas
phemia iudeorum vel errore hereti
corum multitudo subiecta est: donec
in intellectuali egipto commoramur.
Si autem abrenuntians quis et egressus
exinde per dei gratiam ad heremum per
venerit spiritualem. de impugnatione
trium gentium liberatus: contra sep
tem tantum. que per moysen dinume
rantur bella suscipiet. De muliere
decora capta in bello. et radetur
capillus eius. c. 18.

Si autem egressus ad bellum contra
inimicos tuos. et videris mulierem
decoram specie. et concupiscens eam
radebis omnem pilum capitis eius.
et ungulas eius. et induces eam
vestimentis lugubribus. et sedebit
in domo lugens patrem suum et ma
trem suam. et domum suam paternam.
Et post triginta dies erit tibi uxor.
Dicant iudei quomodo apud
eos serventur ista. Quid cause quod
rationis est decalvari mulierem. et
ungulas eius abscidi? Ubi cau
sa ponamus quod ita invenit eam
is qui dicitur invenisse. ut neque ca
pillos neque ungulas habeat.
quid quod secundum legem demere videtur.

Nos vero quibus militia spiritualis est. et arma non carnalia sed potentia a deo. si decoram mulierem id est animam. que adeo pulchra est. creata est in gentili conversatione invenerimus. et sociare eam voluerimus corpori christi. deposito idolatrie cultu induitur lugubribus penitentie indumentis. deploratque patrem et matrem. hoc est omnem memoriam mundi. cuiusque carnales illecebras. deinde ubi dei novacula et doctrina omne peccatum infidelitatis eius quod mortuum et inane est abraditur. Hec enim sunt capilli capitis et ungule mulieris: atque ita demum salutaris lavacri unda purificata. coniungitur sanctis dei. scilicet cum iam nichil in capite mortuum. nichil in manibus ex illis que per infidelitatem mortua dicuntur habuerit. ut neque sensibus neque actibus inmundum aliquid aut mortuum gerat. Quod vero post triginta dies iubet eam duci uxorem. ternario namque ac denario numero fidem opusque significat. Per fidem ergo trinitatis. atque opus legis recte sociatur quecumque anima uxor israhelite. corpori scilicet christi. adherens illi sine macula sinceritate fidei et actuum puritate. Alii putaverunt hanc mulierem decoram specie. rationabilem aliquam disciplinam significare. que sapienter dicta invenitur apud gentiles. Hanc igitur a nobis receptam. oportet de ea primum auferre et resecare omnem superstitionis eius immundiciam. et sic eam in studio veritatis assumere. Michi enim mundum habet discipline gentilium: quia nulla apud infideles sapientia est. cui immundicia aliqua vel superstitio non sit admixta.

Quid significet securis lignum manubrium quod fugiens. ca. xix.

Illud autem quid significet quod dominus per moysen precepit dicens. si quis abierit cum amico suo simpliciter in silvam ad ligna cedenda. et lignum securis fugerit manum. ferrumque lapsum de manubrio amicum eius percusserit et occiderit. hic ad unam supradictarum urbium fugiat et vivet: ne forte proximus cuius effusus est sanguis doloris stimulo persequatur et apprehendat eum. et perimat animam eius. Ad silvam quippe cum amico imus. quotiens ad incidenda subditorum delicta convertimur. Et simpliciter ligna succidimus. cum delinquentium vitia pia intentione resecamus. Sed securis manum fugit: cum sese increpatio plusquam necesse est in asperitatem pertrahit. Ferrumque de manubrio prosilit: cum de correptione sermo durior excedit. Et amicum percutit et occidit: quia auditorem suum prolata contumelia ab spiritu dilectionis interficit. Correpti namque mens repente ad odium proruit: si hanc inmoderata increpatio plusquam debuit addicit.

mulier pulchra capta in bello est anima conversa de infidelitate debet deposita idolatria ... sic erit desponsata.

Sz is qui īcaute lignū pcutit. et pximū extiguit: ad tres nūc ē urbes fugiat. ut una earū defensus uiuat. Qua si ad pnīa lamēta conuersus ī unitate sacramēti sub spe fide et caritate. absconditus a persecutione homicidii nō tenetur. Quē extincti pximus cū īuenit nō occidit: qr cū districtus iudex uenit. qui se nobis p naturē cōsorciū uīxit. ab eo procul dubio culpe reatū nō expetit: quē sub eius uenia spes. fides et caritas abscondit.

De pollucione sompni nocturni c. xx.

Si fuerit īter uos homo qui nocturno pollutus sit sompno. exeat castra egredietur. et nō reuertetur prius quam ad uesperā lauetur aqua. et post solis occasū regredietur in castra. Nocturnū quippe est sompnū. temptacio occulta: p quā tenebrosa cogitacione turpe aliquid corde cōcipitur. qd tamē corporis ope nō expletur. Sz sompno nocturno pollutus egredi extra castra pcipitur: qr uiz dignū est. ut qui īmūda cogitacione polluitur. indignū se cūctorū fideliū societatibz arbitretur. Culpe sue meritū an oculos ponat: et ex bonorū se estimacione despiciat. Pollutū ergo extra castra exire est: turpi īpugnatione laborātē. sese ex cōtinencium cōparatione despicere. Qui ad uespera aqua lauatur: cū defectū suū cōspiciens ad pnie lamenta cōuertit. ut fletibz diluat. omne qd animū occulta maculacio accusat. Sz post occasū solis ad castra redeat: qr deferuescente temptacionis ardore. necesse est. ut iterū fiduciā erga societatis bonū sumat. Post aquā quippe occūbente sole ad castra reuertitur: qui post lamēta pnie frigescente flāma cogitacionis illicite ad fideliū merita psumenda reparatur. ut iā se a ceteris longe esse nō estimet. qui se immūdū p obitū intimi ardoris gaudet.

De paxillo ī baltheo cōgerendis ad necia nec. c. xxi.

Iubet preterea īstitucio populo p moysē. ut cū egredi ad requisita naturę. mittat paxillū in baltheo. et fossa humo abscondat. q egesta fuerit. Natura em corruptibilis ponderē grauatē mentes nostre. quedā cogitacionū superflua qñ uentris grauamina eiciunt. sed portare sub baltheo paxillū debemus ut uiz ad reprehendendos nosmetipsos pparati. acutū circa nos stimulū cōpunctionis habeamus. qui incessanter terrā mētis nre pnie dolore cōfodiat: et hoc qd a nobis fetidū erūpit abscondat.

De xl flagell' delinquentibus dat. adhibendis. c. 22

Quod at pro mensura pcti quad

pollutus sompno nocturno iubet extra castra ire nec reuerti usque ad vesperum [illegible] si qs occultis [illegible] dederit [illegible] debet se confectio fidelium indignum estimare donec ad vesperā [illegible] lamenta et cessante [illegible] recipiat [illegible]

paxillum [illegible] in baltheo [illegible] [illegible] paxillo [illegible] in pcpto [illegible]

gīnta flagellis delinquētes
argui iussit iā predictū est quia
per quadragenariū numerum figura
significetur huius temporis. ī quo etiā
per quatuor mūdi partes diffusa:
sub decalogo legis viuit. Qua
dragenario ergo numero delī
quētes cedimur: si in hoc tempe
re pn̄e verberibus flagellamur. De
bet ergo quisque peccator temporalibus atte
ri: quatinus ī iudicio purgatus
valeat īueniri. Iusto enim hō qui
corruptus a dn̄o. Nulla eū metnū
ciā aduersio affliget poterit: quos
hic penitētie disciplīa percussit.
Dicemus hic pro peccatis cedimur: illic
sine peccato īueniamur. Incipiunt
capitula de libro ihū naue

De morte   primū.
moysi: et principatu
ihesu naue.   ii
De duobus explorato
ribus et meretrice raab. iii. De
trāsitu arche. et de diuisiōe ior
danis. iiii. De duabus semi tri
bubus armatis precedentibus isrl.
ca. v. De xii lapidibus. vi.
De circūcisione scd'a. vii. De
excidio iericho et saluatione
raab. viii. De furto acham.
ix. De destructione altaris.
x De maledictiōibus et bene
dictiōibus. xi. De gabaonitis
xii De prelio ī gabaon. xiii
De extinctis gētibus et terre diuisi
one. xiiii De diuisione ī dua
bus semis tribus. et nouē semis tri
bubus. xv. Quod leuite nō ac
ceperūt hereditatē terre. xvi.
De habitacula leuitarum per ōnes
tribus decernūtur. xvii. Qua
dragīta duas vrbes leuite ī
possessione acceperūt. xviii
De chananeo populo nō extic
to. De morte moysi et prin
cipatu ihū naue. Capitlm. i.

Post mortē
moysi. loquitur
dn̄s ad ihesu
naue. dicēs
Moyses ser
uus meus mor
tuus ē: surge et trāsi iordanē
tu et ōīs populus in terrā quā ego
dabo filijs isrl'. Defuncto ē ergo
moyses: defūcta ē lex. Et le
galia precepta iā cessant: et ob
tinet ihs id ē saluator xpūs
filius dei principatū. Introdu
cit populum in terrā: de qua dicit
dn̄s. Beati mites: qm̄ ipsi possi
debūt terrā. De duobus explo
Itē ihs   ratoribus et raab. ca.
mittit duos exploratores ii.
ad iericho vrbē. Qui susci
piuntur a meretrice raab. Ihesus
ille dux populi ī semetipso dn̄m
xpm̄. et vocablo ōndit et facto.
Iericho autem ciuitas mūdus ē. Ad
quē dn̄s xps ad perscrutandos
mores hoīm duo testamēta
direxit. Nā in eo vt credēn
tium fidē. aut rebellium peruicaciā
plenius comprobaret. ante adue

mittit Josua duos explor. in Hiericho ad explor.

hec suscepit velut
Raab et [illegible]

tum vidimus fuisse qui exploratores duos legem et evangelium destinavit. Raab vero typum tenet ecclesie que de extraneis atque alienis gentibus congregata est: que aliquando vivens in desideriis carnis fornicabatur in idolis. De talibus ait dominus: qui precedent vos meretrices et publicani in regno celorum. Hec ergo testamenta domini sola suscepit: et eadem fideliter conservat. Amicos omnino non prodidit. ipsa pro eis periclitari optans. dummodo illesa ac salva servaret. Hec casurum mundum sicut illa civitatem firmiter credidit. Hec pro se et suorum omnium salute pactum cum testamentis domini fecit. Hec in domo sua coccum id est signum sanguinis. Extra hanc si quis inventus fuerit ruinam seculi atque interitum mundi nulla ratione vitabit.

De transitu arche et divisione Iordanis. capitulum iii

Populus cum archa testamenti Iordanem transiit. Sed quid sibi velit quod in Iordane eadem archa testamenti transeunte per sacerdotes et levitas deducatur turba. sicque stante aqua fluminis in cumulum dei populus iter incedit innoxium? Hec omnia implentur in ecclesie populis mistica operatione. Dum enim quis ad baptismi venit fontem et consistente sacerdotali et levitico ordine initiatus fuerit misticis sacramentis. tunc sacerdotum ministeriis per baptismum quasi per Iordanis fluenta ingreditur: et terram celestis repromissionis adipiscatur. Quod vero pars aquarum fluminis retro insiliuit perseverans in dulcedine. pars vero in amarum confluxit gurgitem maris. hec figura baptisatorum varietatem designat: quia omnes qui baptizantur. pars quidem ex ipsis acceptam gratie celestis dulcedinem custodiunt. pars vero in peccatorum amaritudinem convertuntur. Quod vero sacerdotalis ordo et leviticus iter ostendit populo dei. magisterium sacerdotale monstratur. Ipsi enim docent populum exire de egipto. id est de erroribus mundi: et transire per heremum vastam. id est per seculi temptationes. Quod vero sacerdotalis et leviticus ordo assistit arche testamenti in qua lex portatur: sine dubio ut ipsi illuminent populum.

De duabus semis tribubus armatis precedentibus. capitulum iiii

Interea due semis tribus que trans Iordanem ab moyse acceperunt terram. relictis mulieribus et infantibus. cum fratribus transiordanem prebebant illis pugnandi auxilium. usque quo et ipsi consequerentur hereditatem. Isti qui per moysen acceperunt hereditatem transiordanem. et cum fratribus suis armati ac precincti incedunt illi hoc loco intelliguntur qui primum

p moysen hereditate legis poti
ti sut. vn et pmogenitos ecce.
Ruben quippe pmogenit9 e iacob
ex lya. gad pmogenit9 e eode de
zelfa. manasses pmogenit9 est
ioseph de egipcia filia sacerdotis
putifaris. In hiis ergo pmogeni
tis figuralit illi ex priori ppło desig
nant. qui p lege placuerut deo.
Qui qm requiescut. sed expediti
ad auxiliu fratrum suorum ꝯsingut.
laborantib9 eni nob in agone vi
te huius. atq habentib9 certame
adusus ꝯtrarias ptates. veniut
in auxiliu nob illi qui ante ad
uentu xpi p lege iustificati sunt.
Videm9 eni ysaia. ieremia. ac
ceteros expeditos q ad auxiliu
nrm de voluminu suorum iaculis
cordis nri hostes acerrimos vul
nerantes. Accingit et daniel ad
auxiliu nrm: cu nos de x regno.
et antixpi futi fraude istru
it ac pmonet. Adest et ezechiel.
sacramenta nob celestia i quadri
formis rotaru circulis signans.
Docet et osee his senas agminis
bumas. et pcedut nos sicuti ce
lubis in vitate. qua ad auxiliu
nrm. Isti ergo viri fortes pugnat
nobiscu: quousq celestis repro
missionis patria ꝯsequimur.

Tercia **de xii lapidibus c v**

Transeuntes itaq filii isrl' ior
dane. sustulerunt de medio flu
minis duodeci lapides. quos p
testimonio posuerunt i loco sede

circumcisionis. ad significandu
nobis: vt du de lauacro ꝯ
surgim9. apostolice vite exempla
firmissima gestare debem9. eorum
semp testimoniu ad imitamen
ta virtutu ꝯstituam9. **De seda**

Post **circumcisione. c vi**
iordanis aut transitu.
venit ihs in galgala. ibiq iu
bet fieri sibi cultros lapideos
et circumcidere scdo filios isrl. Ꝑ
mouet michi uidere quomo
potest q's scdo circumcidi circumci
sione carnali. Semel eni cir
cumcisus: vltro no habet quod
possit circumcidi auferri. A nob
autem quib9 lex spualis est. ꝯ
ueniente ista soluunt. Dicim9
eni circumcisione prima fuisse
p lege in egipto. Sz si a lege tn
sciat quis per baptisma iorda
nis ad euangeliu. tuc accipit
secunda circumcisione spiritale p
petram que est xps. sicq tali c
cumcisione purgat9. caret egip
ti obprobrio. i. illecebra corpa
liu viciorum. Nome aut loci gal
gala quod interptat reuelacio.
ondit du in pposito infidelita
tis ambulauim9 quasi p huius vi
te desertu oculos ei esse cecatos.
Videam9 et ꝯsequencia. Post
euangelii circumcisione stati in lo
co reuelacionis pascha celebrat
immolaturq agn9 ille p mu
di salute occisus. ac deficiente
mana typice legis pmu ꝯce

transeuntes de iordane
secum tulerunt ex eo 12
lapides quos pro testimonio
et signo posuerunt. cf. et
baptizati exeuntes 12 Apostolorum
vitam ingiter erigamus nobis
ob oculos

2a circumcisio fit
cultris lapideis .i.
qui transierunt iordanem
baptizati petra christo
circumcidi debent

dit populis panem corporis verum. quem in terra repromissionis terra, id est mater domini virgo maria protulit. cuius granum in terra cadens fructum plurimum attulit. Et vide ordinem. Postquam enim sub ihesu christo duce positi per lavacri fluenta transimus: ac per fidem spiritualem circumcisione signamur. tunc hiis gradibus pervenientes celebramus pascha, id est immolatum christum pro mundi salute credimus. ac deinde credentes statim pane illo divini corporis pascimur. Occurrit deinde nobis princeps milicie virtutum celestium christus. tenens gladium euangelii. ad resecandam mentem carnis pollucionem. Interrogacio autem iosue dicentis ad angelum. noster es an adversariorum. discrecionem sanctorum insinuat: qui inter bonum et malum per discrecionem diiudicant. ne eos adversarius per speciem boni fallat. Unde et Iheremie dicitur. Si separaveris preciosum a vili quasi os meum eris.

De excidio iericho et salvacione raab.

Circuidatur post iericho. expugnatur: adversus quam gladius non educitur. arcus non dirigitur. nec tela vibrantur. tube solummodo sacerdotales. septem diebus continuis adhibentur. sicque circuitu archa. muri iericho sternuntur. Iericho autem per interpretacionem luna dicitur. Luna vero mundum huius speciem tenet: quia sicut luna menstruis complecionibus deficit: ita hic mundus ad complecionem temporum currens. cotidianis defectibus cadit. In archa vero ecclesia figuratur: in tubis autem eius predicatores fortes accipiuntur. Hanc ergo iericho urbem diebus septem ferentes archam. ~~id est dum orbem terrarum circuientes~~ instite. eneis tubis clangentibus circueunt: et muri eius per arche presenciam ac per crebrum tubarum sonitum cadunt. Quia in hoc tempore quod septem dierum vicissitudine voluitur. dum fertur archa. id est dum orbem terrarum circuiens movetur ecclesia. ad predicancium voces. quasi ad tubarum sonitum muri iericho. id est elati mundi. ac superba infidelitatis obstacula corruunt: donec in fine temporum mors novissima inimica destruatur. et ex impiorum perdicione unica domus raab tamquam unica ecclesia liberetur. munda a turpitudine fornicacionis. per fenestram confessionis in sanguine remissionis. Ista enim meretrix in iericho tamquam in hoc mortali seculo moratur: que ut salvari possit. per fenestram domus sue. tamquam per os corporis sui coccum mittit. quod est sanguinis christi signum pro remissione peccatorum confiteri ad salutem. Qui inventi sunt in domo illius salvati sunt ab interitu urbis. Et quicumque intra ecclesiam reperiuntur: ipsi tamen salvantur.

Dum archa circumferetur Hiericho .7. vicibus ceciderunt muri. Sic tuba circumferens per mundum muri infideles et mundi ceciderunt. Et solum quem raab signum coccinei tinxit in sanguine Christi liberavit.

Extra hanc autem domum .i. extra ecclesiam nemo saluatur. De furto acham c. viij.

Furatur interea de anathemate urbis acham et pallium et regulam auream. Pro quo irascente deo periit quidam manu hostili ex populo. Jericho quidem ut dictum est mundi gerit figuram. De anathemate ergo eius fraudans in tabernaculo suo abscondit. qui seculares mores in secretis ecclesie inserit. qui sub cultu dei inanes sollempnitates sectatur uel spectacula diligit. qui sortilegos. aruspices. et augures inquirit. vel qui ceteros intus persuadet. que prius in iericho .i. in hoc seculo habebant. Iste ergo qui post fidei rudimentum conuersationis secularis cultum inducit. quasi pallium de anathemate tollit. Sed et ille de anathemate iericho fraudat. qui in ecclesia hereticorum infert dogmata. vel superstitiosa secularium litterarum studia. Hec enim sunt regula aurea luculento sermone aptata. Hanc fraudati sunt arrius. marcion. et basilides. ffurati sunt enim istas regulas aureas de iericho. et philosophorum sectam non rectam in ecclesia conati sunt introducere. et maculare omnem ecclesiam domini. ita ita alii perderent multi per eos. Ideoque abiecti pro anathemate. quasi aceruo lapidum. ita multitudine peccatorum suorum oppressi. atque extincti sunt. Quorum ac peremptor acham exhibet. hic est diabolus qui per illorum impietatem fidelium aliquos damnauerat. rursum superatus cruciatur. atque a populo dei suspensus. ligni crucis uirtute necatur.

De constructione altaris ca. ix

Superatis igitur hostibus construit ihesus altare deo excelso ex lapidibus integris. in quibus non erat iniectum ferrum sicut preceperat moyses. et immolauit sacrificium. et scripsit in lapidibus deuteronomium legis moysi. Videamus itaque que sint isti lapides. ex quibus edificatur altare. Omnes igitur qui in cristum ihesum credunt. lapides uiui dicuntur. De quibus apostolus ait. Vos lapides uiui estis edificati domus spirituales. Hiis non est iniectum ferrum. qui incorrupti et immaculati carne et spiritu sunt. et iacula maligni ignita non receperunt. Hii unum altare faciunt. unitate fidei. vel concordia caritatis. In hiis quoque deuteronomium. id est secundam euangelii legem ihesus dominus noster scribit. Audiamus itaque eum dicentem. Dictum est antiquis. non mechaberis. Ego autem dico uobis: si quis uiderit mulierem ad concupiscendam eam: iam mechatus est eam in corde suo. Hanc igitur ihesus legem notam in cordibus credentium: hanc scribit in cordibus eorum mentibus. qui altaris construc-

tione digni sunt. De maledictio-
nibus et benedictionibus. ca. x

Post hoc omnis populus et
maiores natu. du-
cesque ac iudices precedebant hinc
et inde archam. steteruntque sicut
preceperat moyses in deuteronomio
sex tribus in monte garisim. ut
benediceret populum. et ipse tribus
que nobiliores sunt. i. symeon.
leui. iudas. ysachar. ioseph.
et beniamin: alie vero sex igno-
biliores steterunt e regione in
monte gebal ut maledicerent.
Inter quos ruben qui maculaue-
rat thorum patris. et zabulon
ultimus filius lye. et ancillarum
filii. Et hec quidem veteris hys-
torie refferunt gesta. Sed inspi-
ciendum quid in narratione misti-
ce intelligentie referatur. Qui sunt
ergo isti qui incedunt iuxta mon-
tem garizim. et qui sunt qui ince-
dunt iuxta montem gebal. Illi
itaque qui in hoc loco iuxta mon-
tem garizim incedunt. electos ad
benedictionem eos figuraliter in-
dicant. qui non metu pene. sed ce-
lestis promissionis amore succen-
si veniunt ad salutem. Illi vero
dimidium qui iuxta montem gebal
incedunt. in quo maledictiones
prolate sunt. illos indicant: qui non
amore benedictionum. vel promissi-
onum. sed futurorum suppliciorum ti-
more complent que in lege scrip-
ta sunt. ut perueniant ad salutem.

Omnes autem circa archam incedunt. qui
de ecclesie sinu non discedunt. Sed no-
biliores esse illos. qui boni ipsius
desiderio. et intuitu benedictionis amore
quod bonum est agunt: quam illos qui pro
malo metu bonum sectantur. Voluit
ergo ihesus post ex omnibus populis hu-
mani mentes animosque adducere. et ali-
os quidem statuere in monte garazim.
ad benedicendum: alios vero sta-
tuere in monte gebal ad maledic-
tionem. non ut maledictiones ac-
cipiant. sed ut intuentes prescriptas
maledictiones. et penas pecca-
toribus constitutas incurrere caueant.
ac semetipsos timoris supplicio
corrigant. De gabaonitis. c. xi

Interea gabaonite perditionis
metu perterriti cum fraude et calli-
ditate venerunt ad iosue pannis
calciamentisque veteribus induti.
Quorum tamen dolum ut agnouit
ligni cesores vel aque gestatores
eos constituit. In quorum figura il-
li ostenduntur. qui de mundo ad
ecclesiam venientes habent fidem in deo.
et inclinant caput suum sacerdoti-
bus. suis quoque ministrantibus seruiunt
et aliquid utilitatis impendunt.
ad ornatum etiam ecclesie vel ministe-
rium prompti sunt. In moribus vero
suis et conuersatione pristina de-
tinentur. induentes veterem homi-
nem cum actibus suis: et inuoluti ve-
tustis vicijs. sicut et isti pannis
pannis et calciamentis veteribus
obtecti. Et preter hoc quod in deutero-

dunt. et erga servos dei vel ecclesie
cultus videntur esse devoti nichil
habent emendationis vel innovationis
in moribus. Tales igitur tantummodo
quasi quoddam salutis signum inter
ecclesiam temporaliter proferunt. Interitus
tamen autem id est inter servos dei regnum
eternum vel libertatem minime conse-
quitur. De prelio in gabaon.

Quod autem in gaba- ca. xii
on pugnante ihesu na-
ue stetisse perhibetur sol et luna do-
nec istis inimici delerentur. di-
cente scriptura. Stetit sol super
gabaon. et luna super helon. Et
adiecit scriptura. et dicat. quod numquam fuit
audivit deus homini. Ihesus ergo
noster solem stare facit. non tunc so-
lum. sed multo magis modo in adven-
tu suo. dum nos bellum gerimus ad-
versus viciorum gentes. et colluctatio
nobis adversus principes et potestates.
et rectores harum tenebrarum. adver-
sus spiritualia nequicie in celestibus.
Sol nobis iusticie indeficienter
assistit. nec deserit nos unquam.
nec festinat occumbere. quia ipse
dixit. Ecce ego vobiscum sum omni-
bus diebus usque ad consummationem se-
culi. Quinque autem reges quinque
sensus corporeos indicat. qui
gabaonitas. id est carnales ho-
mines expugnant. Hi in spe-
luncam confugiunt. cum se terrenis
actibus in corpore positi mergunt.
Qui tamen pugnante ihesu. id
est predicatione evangelica superan-
tur. atque ingrediente verbo dei in
nobis. id est intra speluncam corporis
nostri. omnes pariter interficiuntur. De
extinctis gentibus et terre divisione

Extinctis demum ca. xiii
vel eiectis gentibus. io-
sue sorte dividit populis terram re-
promissionis. Sicut ergo et christus
a facie fidelium suorum quodam
modo gentes gentilium errorum.
malignos spiritus. et sorte divi-
sit terram in nobis. omnia operans
unus atque idem spiritus. ac dividens
bona propria unicuique prout vult.
De divisione terre in duabus et semis
tribubus et nove

Refertur autem in hiis ca. xiiii
divinis eloquiis prima et secunda
hereditatis facta divisio. Prima
quidem per moysen. secunda vero que
fortior est per ihesum. Sed moyses
trans iordanem duabus tantum tribubus
ruben scilicet et gad. et dimidie tri-
bui manasse possessionem decre-
vit. Ceteras vero omnes per ihesum sus-
cepit. Per quod indicatur quia plures
per fidem ihesu christi promissa celestia
essent percepturi. quam qui per legem
accepti sunt. Nam due ille semis
tribus. procul dubio priorem po-
pulum ~~obnubilat~~ adumbrabat.
Sed ideo nec semis dicuntur: quia
hii qui in lege agebant conti-
gerunt quidem agnitionem veritatis.
sed perfectam eius scientiam non ha-
buerunt. Sicut et ecclesiasticus
liber loquitur. Qui non perficit per
minus scire sapientiam. et infirmior

non inuestigat illam. Iudicat no-
uem semis tribus que per ihesum re-
promissionem terre susceperunt. ut
predictum est: figuram noui populi te-
nuerunt. Qui a ihesu domino nostro per
fidem et gratiam eterne repromissionis
hereditatem post lauacrum quasi
post iordanis transitum suscepe-
runt. Denique et ipse noue se-
mis tribus dicuntur. qui sub ihesu
hereditate potiuntur. et non inte-
gre decem. qui nundum consummatus
est et perfectus: quia nec in ipso
aduentu domini uel incarnatione
eius cuncta nobis perfecte annuncia-
ta sunt. Unde et ipse dominus discipulis
dicit. Multa adhuc habeo que
vobis loquar. sed non potes-
tis illa modo audire. Veniet
autem spiritus veritatis qui a patre proce-
dit: ille de meo accipiet. et an-
nunciabit vobis omnia. Perfectio
itaque ad summam cunctorum bonorum
in spiritu sancto consistit. Alioquin ni-
chil in eo perfectum putabitur: cui
spiritus sanctus deest. Quare leuite non ac-
ceperunt hereditatem. c. xv.

Quod autem leuite non acce-
perunt hereditatem terre.
utique quia dominus noster ihesus christus ipse est
hereditas eorum: sic scriptum est. Er-
go hereditas eorum: et possessi-
o non dabitur eis in israel. ego enim
sum possessio eorum. Clericorum enim
hereditas et possessio ob hoc
sedicta voluit deus. quia ministri
altaris ipsius effecti sunt et solis

Hg pars et hered. Lin sacerd. et leuit. nullo namque nunc clericis ... terrene.

christus qui et clericus solis interpretatur.
Ergo deum hereditate merito pos-
sidet. qui ut absque ullo impedimento
deseruire deo valeat pauper
spiritu esse ostendit. Ut congrue illud
psalmiste dicere possit. Dominus pars
hereditatis mee et calicis mei.
Quare habitacula leuitarum per omnes tribus
decernuntur. c. 16

Quod vero
habitacula leuitis ab
ihesu per omnes tribus decernuntur.
significat ut hii qui in ecclesia
dei scientie operam dantes doctrine
gratiam administrant. in usu ab omnibus
quibus dispensat dominica. terrena
subsidia que non habent recipiant.
ut impleatur illud quod apostolus pre-
cepit dicens. Si nos vobis spiritualia
seminauimus: magnum est ut
carnalia vestra metamus. Et me-
rito isti in cunctis tribubus diui-
si dicuntur: quia dispensatione
cunctorum viuunt. Quare quadraginta due
urbes leuite in possessionem acceperunt. c. 17

Quod autem quadraginta du-
as urbes acceperunt in qui-
bus habitarent. ipsa predicatio sanctorum sig-
natur. Ipsi enim possident doctrinam
que constat legis decalogo. et
quadrifido euangeliorum numero.
qui quaternas urbes habitantes:
quibus etiam due adiciuntur: quia
minimorum certa que predicant. morali
ac mistico sensu annunciant.
De chananeo non extincto.

Illud autem quod cum israhelitico c. 18
populo precepta repromissionis terra-

partiretur. effraim tamen tribu
chananeus omnis gentilis populus non
occisus. sed factus tributarius est.
sicut scriptum est in iudicum libro.
habitauit chananeus in medio ef-
fraim tributarius. Quid enim tri-
butarius: quid enim chananeus.
gentilis utique populus. nisi uicium sig-
nat. Sepe enim in magnis uir-
tutibus terram repromissionis in-
gredimur: quia spe intima de eterni-
tate roboramur. Sed dum incorruptis
sublimibus uiciis. quedam tamen
parua retinemus. quasi chananeum
uiuere in terra nostra concedimus. Qui
tamen tributarius efficitur: quia
hoc ipsum uicium. quod subigere non
possumus. ad usum nostre utilitatis
humiliter retorquemus. Ut eo de se mens
et in suis uilia sentiat. quod suis
uiribus etiam parua que appetit
non expugnat. Unde bene rursum
scriptum est. Hee sunt gentes quas dominus
dereliquit. ut erudiret in eis israhe-
lem. Ad hoc namque quedam mini-
ma uicia nostra retinentur. ut se-
mper intencio sollicita luctami-
ne semper exerceat: et eo de uictoria
non superbiat. quo uiuere in se
hostes conspicit. a quibus adhuc
uinci formidat. Israhel ergo reser-
uatis gentibus eruditur: quando in
quibusdam minimis uiciis. elacio
uirtutis nostre comprimitur. et in paruis
sibi resistentibus discit. quod in maio-
ribus ex se maiora non subigat.

De seruitute populi et libera-
tione. ii. De debbo-
ra et iahel. iii. De oraculo an-
geli ad gedeonem et sacrificio eius.
iiii. De mistio uelleris et aree.
ca. v. De prelio gedeon cum trecentis.
vi. De abymelech. vii.
De iepte et filia eius. viii. De
samson et actibus eius. ix.
De ruth moabitide. De ser-
uitute populi et liberatione. ca. i.

Historia pri-
iudicum non
parua misti-
corum indicat sa-
cramenta. Pri-
mum quod post iosue succedunt iu-
dices: sicut et post christum successe-
runt apostoli et ecclesiarum rectores.
ad gubernandos fideles. quos
ipse ad spem eterne repromis-
sionis perducat. Per omnia autem hoc
uolumine delicta iudaici populi.
et seruitutes. clamor quoque eorum
et miserationes dei describuntur.
Nam et multis annis pro sce-
leris offensis multorum regum seruie-
runt: et iterum conuersi liberati sunt. Sed
quid est quod sepe peccantes in ma-
nu hostili traduntur. nisi quod mala
peccata quando delinquimus uires hosti-
bus prebent. Et quando nos facimus ma-
lum in conspectu domini: tunc confortantur
aduersarii nostri .i. demones spiritua-
lium nequiciarum uirtutes. Sed iterum
quando conuertimur. suscitat deus sal-
uatores et iudices. hoc est pri-

capes scilicet et doctores quos ad sub
sidium mittit eorum qui ad se toto
corde clamaverit: sic misit
gothoniel. qui expugnavit cu
san rasatham. regem mesopota
mie. Sicut misit aoth qui oc
cidit eglon regem moab. sic mi
sit iahel et deboram que inter
fecerunt sysaram. quorum hystoria
pro suis misteriis breviter inno
tanda est. De debora et iahel.
capitulum xiii.

Debora enim prophetissa uxor
laphidoth iudicabat populum in
illo tempore. et sedebat sub palma
inter rama et bethel in monte ef
fraim. Ascendebantque ad eam filii
israel ad omne iudicium. Debora
que interpretatur apes sive loquela.
in prophetie forma accipienda est.
De qua scribitur. Quam dulcia fauci
bus meis eloquia tua. Consideremus
ubi locus prophetisse esse describitur.
Sub palma inquit. Sub palma
sedem habet prophetissa. quia quos
suis instructionibus erudit. ad pal
mam superne vocationis adducit.
Inter medium autem rama. et inter
medium bethel sedem dat prophetis
sa. Rama interpretatur excelsa:
bethel autem domus dei. Utique quia
nos in terra domum dei positos. non
que in terra sunt querere debemus: sed
que in celis sunt. Hec misit et
vocavit ad se barach. Barach
interpretatur choruscatio. Chorus
catio est que habet quidem lucem. sed
non permanentem. Ad modicum enim

tempore resplendet et desinit.
Hic ergo barach formam gerit prio
ris populi. qui primo omnium per prophetiam
vocatus et invitatus ad audienda
eloquia dei. refulsit quidem in le
gis splendore. et brevi tempore cho
ruscavit: sed non diu permansit.
Cum ergo dixisset debora ad barach
id est prophetia ad priorem populum. Ti
bi precipit dominus deus israel et ascen
de in montem thabor. et accipe de
cem milia virorum: Induit baruch
ex persona priores populi ad prophetis
sam. Non ascendam: nisi et tu ascen
deris mecum. Dixit ad eum debora.
Ibo tecum. sed non erit primus tuus
in via qua incedis: sed in manu
mulieris tradet dominus sisaram. cui
dentur ostendens. quia non est apud illum
populum primatus. nec permanet apud eum
victorie palma. sed apud iahel
mulierem. ecclesiam. Nam iahel
mulier ista alienigena. in cuius
manu victoria facta est. figu
ram tenet ecclesie. ex gentibus congre
gate. Iahel enim interpretatur ascen
sio. Quia per ecclesiam ascenditur ad
celum. Ista palo sisaram interfecit.
id est ligni crucis acumine et
virtute diabolum interemit. Quod
baruch i. populus prior per legis pre
cepta facere non potuit. Sola enim
per lignum in quo spiritualibus sacramen
tis credentium salus est. fidei hostem
affligit. quem demum mor
tuum pellibus obtegit. id est in
clusum in carnalium cordibus
delinquit. Non enim latet mor

Jahel mulier clavo perforat tympora Sisare i. Ecclesia lignum crucis diabolum vincit.

tifera ipsius nisi in corrupti
bilitate vite vincentibus. et peccati
mortalitate perenntibus. Qui
dum prave vincentes. segregant
se a corpore xpi. efficiuntur membra
dyaboli. De oracio(n)e a(n)geli ad
gedeonem. et de sacrificijs eius.
Tradit(ur) deinde Ca(pitulum) iii.
T(ri)plo isr(ae)l i(n) manu ma
dian. pro cuius liberatione loqui
tur angelus domini ad gedeon. ca
quod mistice significet demonstran
dum est. Gedeon namque cum sub ar
bore quercu tritica messe(m) vir(g)a
cederet. et a paleis frumenta ex
cuteret. angelum videt. a cu(n)ctis preces
ab eo oraculum. ut a potestate
hostium in libertatem ipsum dei re
duceret. Iste gedeon mirum figu
ram gestabat xpi. Qui sub um
bra sacramentis. predestinatorum
incarnationis future misterio constitutus
rectitudine iudicii qui per virgam e
lectionis sanctos a viciorum paleis
sequestrabat. Hic ergo gedeon
cum audisset ab angelo quod defi
cientibus populorum milibus in uno
viro dominus plebem suam ab hostibus
liberaret. percius hedum coxit.
Cuius carnes secundum preceptum angeli
sal' cum azima super petram posu
it. et ius carnium desuper offudit.
Que dum angelus virge cacumi
ne contigit. statim de petra ignis
erupit: Atque ita sacrificium quod
offerebat assumptum est. Quo in
dicio videtur declarari. quod per illa

tapum habuit corporis xpi. pau
lo attestante qui ait. Petra autem erat
xpus. Iam tunc igitur in misterio
declaratum est: quod dominus ihesus in
carne sua totius mundi peccata cru
cifixus aboleret. Nec solum
delicta factorum. sed etiam cupidi
tates purgaret animarum. Caro enim
hedi ad culpa(m) facti refertur:
ius ad illecebras cupiditatis.
Sicut scriptum est. Concupivit
populus cupiditate pessima:
et dixerunt. Quis nos cibabit
carne. Cum igitur extendit an
gelus virgam. et tetigit petram.
de qua ignis exiuit. ostendit quod
caro domini. spiritu repleta divino
peccata omnia humane condicionis exu
reret. Unde et dominus ait. Ignem
veni mittere in terram. Advertit
igitur vir doctus et presagus fu
turorum superna misteria: et ideo secundum
oracula occidit vitulum a patre
suo ydolis deputatum. et ipse
septennem alium vitulum immola
uit deo. Quo facto manifes
tissime revelauit post adventum
domini omnia gentilitatis abole
da esse sacrificia: solumque sacri
ficium deo dominice passionis pro
redemptione nostra et religione
populi deferendum. Item vitulus
ille erat in typo xpi. in quem
septiformis spiritualium plenitudo
tudo virtutum sicut ysaias di
xit inhabitabat. De misterio vel
leris et aree. cap(itulum) iiii.

De sacrificio Gedeonis immolato Christi in cruce N.

Gedeon typus Christi qui solus in tricentis i.e. ... et iudicat ... superavit diab. ...

Perpendit ergo misterium victorie gedeon. Et tamen licet fortis et fidus, pleniora adhuc de domino future victorie documenta querebat, ut una nocte lane vellus in area poneret. et esset super illud tantummodo ros. et super omnem terram siccitas. Et rursum similiter poneret vellus et super totam terram plueret ros et siccitas esset in vellere. Querit fortasse aliquis. utrumquidnam incredulus esse videatur. qui frequentibus iam fuerat divinis informationibus. Absit. Non enim ille ambiguus erat. Sed nimirum futura misteria previdebat: que etiam providus diligentissime explorabat. ut tamen plenius crederet misterium: dum intellexisset miraculum. Quod ergo vellus compluitur. et area sicca. et postea compluta area. et sicco vellere. nisi quod primo una gens hebreorum habuit gratie misterium et totus orbis vacuus erat. Nunc autem in manifestatione Christi totus orbis hoc habet et illa vacua est. Area illa totum orbem terrarum significat. Denique quando totus orbis infructuoso cultu gentilis superstitionis arebat. tunc erat ros ille celestis visitationis in vellere. In vellere compluto significate sunt oves que salve facte sunt domus israel. Postea vero quam oves ille fontem aque vive negaverunt. que sub figura velleris demonstrabantur. ros fidei exaruit in pectoribus iudeorum. quia quia suam ymber ille divinum in corda gentium derivavit. Inde est quod nunc fidei rore totus orbis humectat: iudei vero prophetas et omnia karismata amiserunt. Nec mirum si pro perfidie subeant siccitatem. quos dominus per prophetam ymbris ubertate privavit dicens. Mandabo nubibus desuper ne pluant super eam pluviam. Ideo autem illam gentem velleris nomine significavit. vel quia spolianda esset auctoritate doctrine. sicut ovis vellere. vel quia in obauditu eandem pluviam detinebat. quam nolebat sibi predicari; in posite et in circuitu sitis gentibus revelari.

vellus prius compluitur postea area. id est prius populus iudaicus repletus gratia. demum repleta est tota area mundi id est gentium

in vellere compluto significantur oves salvate ex iudeis.

De prelio gedeonis cum m. c. v.

Post hanc diligentissimam misterii explorationem contra madianitas gedeon dimicare contendit. et exercitus multitudinem ad bella producit: divina illi admonitione preceptum est. ut ad fluvium venientes omnes quos flexis genibus aquas haurire conspiceret. a bellorum conflictu removeret. Actum quoque est ut trecenti viri tantummodo qui stantes manibus aquas hauserant remaneret. Cum his gedeon ad prelium pergit. eosque non armis sed tubis. lampadibus quoque et lagenis armavit. Nam sicut illic scriptum est. accensas lampades miserunt in lagunculas. et tubas in dextera. lagenas autem

in sinistra tenuerunt. Et ad hos
tes cominus venientes. tenuerunt
tubis. confregerunt lagunculas. la
pades apparuerunt. Et hic tu
barum sonitu. illinc lāpadarum cho
ruscatione territi hostes ī fugā
conversi sunt. Quid ē hoc q tale
bellū p pphetā ad mediū ad
ducat? Indicare nob' pphā stu
duit. q in adventu redemptoris
nri contra dyabolū illa sub ge
deon duce pugna victoriā de
signavit. Talia illic mirifi
acta sunt. que qnto magis vsq
pugnādi transeunt: tāto amplius
a pphetandi mistio nō recedit.
Quis enim unquā cū lagenis. cū
lāpadibz ad pliū venit? Quis
contrā arma veniens. arma deseru
it? Ridicula nob' hec profecto
fuerant; si terribilia hostibz non
fuissent. Sz victoria ista attes
tāte discimus; ne parva q frāst
pendamus. Gedeon itaq ad p
liū veniens. redemptoris nri sig
nat adventū. De quo scriptū est.
Tollite portas principes vrās. vs
q potens ī prelio. Hunc redep
torē nrm nō solū ope: sed etiā
noīe pphetavit. Gedeon nāq
ītepretatur circuiens ī utero.
Dns enim noster p maiestatis
~~maiestatis~~ potentia oīa circum
plectitur. et tamē p dispensati
onis grām intra uterū virginis
venit. Quid est ergo circuiens ī utō.
nisi qr oīps ds xps intra uterū

fuit p infirmitatis substantiā.
et extra mundū p potentiam
maiestatis.? Madian vō in
terpretatur. de iudicio. Hostem hos
tes eius repellendi destruendiq
erant. nō de vitio repellentis.
sed de iudicio iuste iudicantis
fuit. Et idcirco de iudicio vocātur
qa aliem a grā redemptoris. iuste
dapnationis meritū etiā in voca
bulū nominis trahunt. Contra
hos gedeon. cū trecentis pgit
ad bellū. Solet ī trecenario nuo
plenitudo pfectionis intelligi.
Quod g° p pductū trecenariū
numerum designatur? nī pfecta
cognitio trinitatis? Cum hiis
q ppe dns nr advsarios fidei de
struxit: cū hiis ad predicationis
bella descendit. q possunt divina
cognoscere. qui sciunt de trinitate
que ds est pfecte sentire. No
tandū vō est qr iste trecentorum
numerus. et tau litterā continetur. q
crucis speciē tenet. Cui si sup
transversā lineā id qd in cruce
eminet adderetur: nō iā crucis
spēs. sz ipsa crux eet. Quia g°
iste trecentorum numerus in tau lit
tera continetur. et p T litterā sicut
diximus species crucis ostenditur.
nō īmerito in hiis trecentis
gedeonē sequentibz illi designati
sunt. quibz dictū est. Qui vult
post me venire. abneget semet
ipsm. et tollat crucē suā et seq
tur me. Qui sequentes dnm tāto

beris crucem tollunt. quanto acri-
us sese edomant. et erga proxi-
mos suos caritatis compassione
cruciantur. Unde et per ezechielem
prophetam dicitur. Signa thau super
frontes virorum gementium et do-
lentium. ¶ Vel certe in hiis he-
rebis qui in littera thau continentur.
hoc exprimitur. quod ferrum hostium
crucis ligno superetur. Ducti i-
taque sunt ad fluvium ut aquas
biberent. Et quicumque aquas flexis
genibus hauserunt a bellica in-
terdictione remoti sunt. Aqua
namque doctrina sapientie. Stantis
autem genu recta operatio designatur.
Qui ergo dum aquas bibunt ge-
nu flexisse perhibentur. ab bel-
lorum certamine prohibiti recesserunt.
Hii sunt qui doctrinam cum operibus
rectis non hauriunt. Qui vero
doctrine fluenta ita hauriunt.
ut nequaquam in pravis operibus
carnaliter inflectantur: hii duce
christo contra hostes fidei ad pre-
lium pergunt. Vadunt ergo cum
tubis. cum lampadibus. cum lagenis
atque iste ut diximus fuit ordo
preliandi. Cecinerunt tubis. in-
tra lagenas autem sunt misse lampa-
des. confractis vero lagenis. lam-
pades ostense sunt. Quarum
choruscante luce hostes territi
in fugam vertuntur. Designatur
itaque in tubis clamor predi-
cationis. in lampadibus claritas
miraculorum. in lagenis fragili-

tas corporum. Tales quippe secum
dux noster ad predicationis pre-
lium duxit: qui despecta salu-
te corporum hostes suos morien-
do prostraverunt. eorumque gladios
non armis sed patientia supe-
rarent. Armati enim venerunt sub
duce suo ad prelium. mirabiles ut-
que tubis. sed lagenis. sed lampa-
dibus. Qui sonuerunt tubis. dum
predicant. confregerunt lagenas.
dum soluenda in passione sua
corpora hostibus gladiis opponunt.
Resplenduerunt lampadibus. dum
post solutionem corporum miraculis
choruscaverunt. Moxque hostes
in fugam versi sunt: quia dum mortu-
orum martirum corpora miraculis cho-
ruscare conspiciunt: luce veritatis
fracti. quod impugnaverunt credi-
derunt. Cecinerunt ergo tubis.
ut lagene frangerentur. lage-
ne fracte sunt. ut lampades ap-
parerent. Apparuerunt lampades
ut hostes in fugam verterent. pre-
dicaverunt martires. donec eo-
rum corpora in morte solverentur.
Corpora eorum in morte soluta sunt.
ut miraculis choruscarent. et
choruscaverunt miraculis ut ho-
stes suos ex divina luce pro-
sternerent. Et nondum consteterunt
hostes ante lagenas. fugerunt
ante lampades: quia minimum perse-
cutores sancte fidei predicatoribus ad-
huc in corpore positis restiterunt.
post solutionem vero corporum ap-

parentibus
~~pauentibus~~ mira cuius in fugam
versi sunt: Et tamen pauores contriti
a persecutione fidelium cessauerunt.
Intuendum est etiam id quod illic
scriptum est. quia in dextra tubas.
lagenas autem in sinistra tenue
runt. Pro dextro enim hereditatis
quicquid pro magno pensamus:
pro sinistro vero quod pro nichilo
ducimus. Bene ergo illic scrip
tum est. quod in dextra tubas ~~in si~~
et in sinistra lagenas tenuo
runt: quia christi martires pro mag
no habent predicationis gratiam. cor
poris vero vtilitatem pro infimo.
Quisquis enim plus facit vtilita
te corporis quam gratia predicationis.
in sinistra tubam. atque in dextra
lagenam tenet. Si enim priori
loco gratiam predicationis attenderet.
et posteriori vtilitatis corporis.
certum est quia a dextris tube. a
sinistris lagene tenerentur. De
Moritur abimelech cui
gedeon. reliquit septuagin
ta filios. et vnum nomine aby
melech natum ex concubina. qui
conduxit sibi viros vagos et abi
erunt post illum. ingressus domum
~~domum~~ patris sui. et occidit fratres
suos septuaginta viros super la
pidem vnum. Et remansit ioatham
iunior. qui absconsus erat. etc.
Hoc factum si nichil propheticum in
dicat. quid opus erat. vt magno
pere scriberetur. vtrum gedeon
septuaginta filios et multas

vxores habuisset. sed et concubi
nam. de qua vnum et malum filium
suscepisset. et quod cum turpe fac
tum sit. tunc etiam turpius esset. si
hoc posteris ad exemplum in diui
nis libris scriptum videretur. nisi
magne alicuius rei ymaginem
earum rerum gesta per typos et figu
ras ostenderet. Gedeon igitur vt
supra dictum est typum domini por
tendebat. Plurime vxores
eius. multe sunt nationes. que per
fidem christo adheserunt. Septua
ginta vero filii eius. septua
ginta lingue sunt. in hoc mundo
diffuse. in quibus per fidem filios
sibi dominus generaturus erat. Con
cubinam in hoc loco synagogam
vocat. Que nouissimis temporibus   *Abimelech fig. antichristi*
antichristo est creditura. De qua
iohannes apostolus in apocalipsim
ait. Qui dicunt se esse iudeos.
et non sunt. sed sunt synagoga sa
thane. De quibus vltimis temporibus
nequissimus filius. ~~id est natu~~
~~rus~~ est generandus. Eritque fi
lius an ille. i. synagoge illius
peccatricis: quia qui peccatum facit
faciat seruus est peccati. Hic
namque congregatis sibi in patris sui
abimelech. regnum in plebe vsur
pabit. Interfectisque nobilibus
filiis. id est hiis qui ex diuersis
nationibus et linguis in christo
credentes. a deo sunt generati. in
ductum est persecutionem. vt omnes
sanctos interficiat. Sed super septua

gīnta mq̄t fiut iunioꝛ filius
ex nobili mr̄imōio q̄ se ab
sconderat. Hic mq̄t ascen
dit ī verticē mōtis garizim.
et clamauit voce magna si
chomoreū. pones eis parabo
lā. Hic ergo iunioꝛ filius qui
fugit. vt gladiū īimici eua
dēt. figura ē residui ppl̄i isrl̄
p̄ dicatē helya extremis tp̄i
bȝ crediturū. et ātix̄ gladiū
euasurū. Ascendit inquit iste
ī verticē montis garizim. Sed
cur monte ascendit? Quia
nec ꝓphetare. nec p̄secutoꝛ
antixp̄i q̄sq̄ȝ euadē pt. nisi
prius ī monte bn̄dictionis
id est in sbl̄imitatē fidei ac
virtutū ascendit. Hic est eī
mons garizim. q̄ a moyse ī
bn̄dictionē deputat᷑. Itaq̄ȝ
cū ascendit. eleuata voce cla
mauit et dixit. Audite me
viri sichen. Ierūt ligna vt v
gerēt sup se regē: dixeruntq̄ȝ
oliue. Impera nobis. Que
rn̄dit. Nūqd̄ possū amittē
pīguedinē meā. qua dīj vtūt᷑
et hoīes ?: et venīe. vt int᷑
ligna ꝓmouear? Dixerūtq̄ȝ.
ligna ad arborē ficū. Vēr nos
veni regnū accipe. Que rn̄dit.
eis. Nūqd̄ possū deserē dul
cedinē meā. fructusq̄ȝ suauissi
mos ?: vt int᷑ cetā lig̃ ꝓmo
uear? Locuta st᷑ quoq̄ȝ ligna
ad vitē. Veni ī pa nob. Que
rn̄dit. Nūquid possū deserē
vinū meū. qd̄ letificat deū ⁊
hoīes ?: et int᷑ ligna ꝓmoue
ri? Cū ergo repudiata fuisset
ligna silue. ab oliua et ficu ⁊
vite. venerūt ad ramnū. ut
eū sibi facerēt regē. Sȝ p̄us
videam᷒. cur oliua et ficꝰ et
vitis sup ligna regnāe no
luerūt. Ligna q̄ppe silue. ho
mines ēē vagos et vanos. et
nō ī ceno dio ꝓpatos ītelligim᷒.
Hijs ergo mīto noluit nec o
lea nec ficus regnare nec vi
tis: qā nō merebant᷑. Olea
eīm grāȝ sp̄s sc̄ī et vnctionē
pacis significat. Ficus autē
sacre legis ymaginē habet.
Et sicut ī euāgelio sc̄ptū ē.
quidā p̄rfamilias plātauit
vineā. et ī vinea sua plan
tauit ficū. Quis p̄rfamilias
nisi deus. qui familie sue.
et oīm credenciū p̄r est. Plā
tauit ergo vineā. i. ppl̄m. q̄
vineā de egipto trāstulit. et
vtiq̄ȝ populū nō vineā trāf
~~tulit~~ de egipto trāstulerat
In hac vinea plātauit ficū.
hoc est in ppl̄o suo posuit
legē. Que lex ppl̄m primi
tiuū velud ficus grossos a
ridos et iutiles deicit in ter
rā: et post alios fructus gene
rauit. id est ppl̄m xp̄ianū.
quē ad debitā euāgelice di
sciplīne maturitatē. et sua

uissima pinguedine xpi cum
gloria et honore produxit. Sed
vitis iniquitas noluit regnare i
eis. Vite autem salvatoris typum
hic manifestum est: sicut ipse in
euangelio ait. Ego sum vitis vera.
Igitur quia iam in reprobum sensum
sicut apostolus dixit futurus est populus
ille qui antixpo est serviturus.
que ligna silue appellat: et
necesse est ut credat mendacio.
id est antixo. qui veritati i. xo no
luit credere. ideo et a regno vi
tis i. xpi. et ab olea. id est spiritus
sancti gratia. et a ficu. id est divine legis
lex dulcedine reprobatur. Venit
ad ramnum. Ramnus enim genus
rubi est. quam vulgo sente vo
sinam appellat. asperum nimis et
spinosum. per quod merito typus anti
xpi significatur: qui omni asperi
tate et feritate humanum genus
est vastaturus. Sed exiet iniquitas igitur
de ramno. i. iniquitas de antixo.
et omnes qui in eo confidunt. cum ipso
pariter devorabit. Videtur ergo
gedeon xpi ymaginem habuisse.
Septuaginta vero filii septuagin
ta lingue sunt vel nationes. que
credentes per sacramentum regenerationis
filii dei esse meruerunt. Aby
meleth vero filius ancille ty
pum antixpi portasse: qui congre
gatis perditis nationibus regnum
sibi improbe usurpabit. Om
nesque sanctos vite persecutione omnique
crudelitate trucidabit. Ioa

tham vero figura sanctorum fuit. Hic
enim per fugam ioatham recessit: et
reliqui interfecti sunt. sic nemo e
vadere poterit persecutionem antixpi.
nisi qui fuga recessit. et in monte
ascendit benedictionis. Hic est mons
quem sancti ascendabunt: quem et sanctus
moyses in benedictionibus. sicut
iam supius dictum est in deutro
nomio posuit. De iepte et fi
lia eius. ca. vii.

Adie
cerunt deinde filii israhel
deservire baalim. et diis alie
nis. traditi sunt in manus filiorum
amon. Tunc iepte galadites fu
giens a facie fratrum suorum. consti
tuitur in principe. ob pugnam fili
orum amon. Qui rediens post trium
phum immolavit filiam. que sibi
victori prima occurrerat. Hic
enim votum spospondat: ut quicquid
sibi primum revertenti occurreret
domino immolaret. Cuius ergo in
iepte prenuntiabat. nisi ~~ihs~~ dominum
ihm et salvatorem nostrum. Qui a facie
fratrum suorum id est iudeorum absce
dens in gentibus principatum acce
pit. Qui omnia humane salutis sa
cramenta tempore incarnatus expleuit. et
quasi filiam ita carnem propriam pro
salute israhel domino obtulit. Iu
rasse enim pater ac vovisse unige
nitum legimus in psalmo dicente.
Sicut iuravit domino. votum vovit
deo iacob. scilicet ut sacrificium religi
onis in carnis sue passione pro
salute generis humani expleret.

Iepte immolans filiam
pro salute populi. Christus propriam
carnem offerens pro fidelibus

iuravit pater celestis hoc
esse explendum

Hec ergo secundum hystoriam gestorum ita per Christum acta sunt, ut videatur pro religione quam iuraverat esse completa. Post mortem Iepte tradito Israel in manus allophilorum nascitur Sampson qui liberat Israel.

De Sampson et actibus eius c viii.

Sampson autem quendam domini nazareus habet quiddam in typum Christi gestum. Primum quod ab angelo nativitas eius annunciatur. Deinceps quoniam nazareus dicitur: et ipse liberat Israel de hostibus. Postremo quod templum illorum subvertit. et perierunt multa milia hominum qui illum illuserant. Nativitas ista Sampson que per angelum annunciatur similitudinem habet primum prophetarum qui nativitatem domini secundum carnem annunciaverunt. Deinceps et angeli qui ad Mariam loquitur dicens. Maria invenisti graciam ante conspectum domini. et accepisti in utero et paries filium. et vocabis nomen eius Emanuel. Hic enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum. Sampson autem interpretatur sol. Sed quia et redemptor noster sol appellatur audi ipsum dominum Ihesum per prophetam eo nomine vocitari. Orietur vobis sol iusticie: et sanitas in pennis eius. Vere enim hic sol iusticie qui omnium credencium mentes celesti lumine clarificat. Hic vero nazareus et sanctus dei: cuius in similitudinem ille nazareus est nuncupatus. Iste ergo cum tenderet ad misterium nupciarum: leo rugiens occurrit ei. Sed quod prius erat in Sampson obvium leonem necans. cum petende uxoris causa ad alienigenas tenderet: nunc Christus qui ecclesiam vocaturus ex gentibus dicit. gaudete. quia ego vici mundum. Quid sibi vult ex ore eius leonis occisi favus extractus. nisi quod ut conspicimus leges ipsas regni terreni. que adversus Christum ante fremuerant. nunc iam perempta feritate. dulcedinem evangelice predicationis eciam munimenta prebent. Item quid in semetipso expressit quod paucos quidem dum viveret interemit: destructo autem templo hostes innumeros cum moreretur occidit. Quia nimirum dominus ab elatione infidelitatis paucos cum viveret. plures vero cum templum sui corporis solveretur extinxit: atque elatos ex gentibus. quos vivendo sustinuit. fere omnes moriendo prostravit. Iam vero reliqua eius quod ei mulier subdola caput raserit. et allophilis illudendum tradidit. quod captivatus est. quod cecatus est. quod ad molam deputatus est. ~~non Christus~~ In hiis enim non Christus. sed illi figurantur qui solo tamen in ecclesia Christi nomine gloriantur: et malis actibus iugiter implicantur. Virum in nobis sensus racionabilis intelligitur: caro autem que in typo mulieris accipitur. Hic enim mulier id est caro mentem blandiente libidine vel delicias

annunciacio Sampsonis natiuitatis typus annunciationis dominice

Sampson Nazareus typus Christi Nazarei

iste cum tenderet ad desponsandam [illegible] occurrit leo [illegible] et post [illegible]

[illegible]

malis operibus consenserunt gratia
spiritus quia qui nazarei crine signi
ficantur nudati expoliantur atque de
cipiuntur. Ita enim superbis et peccatori
bus violata christi gratia sic sampson
rasa coma dyabolus illudit.
Sed quod est quod sampson ille ab allophi
lis captus postquam oculos perdidit.
ad molam deputatus est. Quia in
imicorum maligni spiritus postquam temp
tationum stimulis interiores conte
plationis effodiunt: foris homi
nem in circuitu laborum mittunt.
Qui si aliquando idem homo agendo peni
tentiam redeat: illi velut coma
redeunte. id est gratia reflorescente re
paratur ad virtutem. Deinde cupidi
tatis ac luxurie et diversis volup
tatis victores hostes deiciat. et re
parato certamine in fine fortis
sime de deomnibus triumphabit.

De ruth moabitide. capitulum xv

Videamus nunc et ruth. habet
habet enim ista typum ecle
sie. Primum quia alienigena est. ex
populo gentili. Que relicta pa
tria et omnibus que illi erant. va
dit in terram israel. Et cum prohibet
illam socrus sua pergere secum. perse
verabat dicens. Quocumque pre
cesseris pergam. Populus tuus populus meus.
et deus tuus deus meus. Que te mo
riente terra suscepit in ea moriar.
Que vox sine dubio typum in
illa fuisse ecclesie manifestat. Hic
enim ecclesia ex gentibus ad deum
convocata. relicta patria sua que
est ydolatria et omissa universa
conversatione terrena. profitetur deum
suum esse in quem sancti credidere.
et illuc se ituram ubi christus post
passionem ascendit. et ob eius no
men in hoc seculo pati usque ad mor
tem. et cum sanctorum populo. patriarchis scilicet
ac prophetis consocianda. De quorum
societate quod sanctus ex stirpe abra
he eminentibus consociaretur: moyses
in cantico ostendit dicens. letamini gen
tes cum populo eius. id est hii qui ex gen
tibus estis credituri. cum illis qui prius
in electi sunt eterna leticia exul
tate. Ingressa autem ruth cum socru
sua in terram israel ob mitia obsequiorum
suorum providetur. ut homini coniun
geretur. ex abrahe stirpe venienti.
Et primum quidem huic que ipsa
propinquum magis esse credebat. Qui
negat se posse illi nubere. et rece
dente illo per testimonium decem maio
rum: booz illi coniungitur. et ab ipsis
senioribus benedicitur. Sed quod prius
ille cognatus profitetur se cum eadem
nubere non posse: hoc loco iohannis
baptiste figuram ostensi estima
mus. Nam cum ipse a populo israel christus
putaretur. et interrogatus quis esset
non negavit. sed confessus est. dicens
christum se non esse. Et perseverantibus
hiis qui missi erant. et inquirentibus
quis esset. respondit. Ego sum vox clama
tis in deserto. Novissime confitetur
de domino. ipse dicens. Qui habet
sponsam sponsus est. Se autem amicum
sponsi manifestat cum dicit. Amicus

Ruth typus ecclesie
alienigena
ex populo gentili
Ecclesia relicta
patria et ...
id est ydolatria
sequitur
parata
cum ipso
vincere et
mori cum
Israel id est populo
...
cogitatur ... cum ...
Iohannes baptista
sed copulatur
cum booz id est
christo qui ... solus
se vocat sponsam
sed solum amicum sponsi

aut sponsi est. qui stat et audit
eum: et letatur propter vocem sponsi. Hunc
ergo estimabant. quia xpm in die
visitationis sue venisse non intel
ligebant. esse ecclesie sponsum. qui
propheticis erat vocibus ante promissus.
Sed sicut ille propinquus negavit.
et postea ruth coniungitur booz: ita
et xps qui vere sponsus ecclesie est.
quem omnium prophetarum oracula cecine
runt. dignatus est ecclesiam assumere.
ex omnibus gentibus per totum orbem ter
rarum deo patri innumeros populos
offerre. Et vero excalciat se cog
natus ille. veterum consuetudo erat.
ut si sponsa sponsum repudiare
vellet. discalciaretur ille: et hoc es
set signum repudii. Unde excal
ciari iubetur. ne ad ecclesiam quasi
sponsus accederet. Herem cristo
servabatur. qui verus sponsus erat.
Decem autem maiorum natu benedicendo
hoc ostendit. in nomine ihesu omnes
esse gentes salvandas per xpm ac
benedicendas. Iota enim apud grecos
significat decem. que prima littera no
minis domini ihesu perscribitur. Que res
ut diximus omnes gentes salvandas
per ipsum ac benedicendas esse de
monstrat. Ne dubitet ergo quis
q. heri ut dicta sunt credere. cum vi
deat impensa. et ab initio figuris
antecedentibus precucurrisse. et per ad
ventum domini manifestate et adim
pleta fatesse: et que supersunt
hoc modo perficienda in veritate conso
nantibus omnibus et vocibus et figuris.

scientiarum scriptorum. que implevit is
qui pollicitus est per filium suum dominum
ihesum. regem et salvatorem nost
rum quo est illi honor et gloria in secula
seculorum Amen. Incipiunt capitula
de primo libro regum. primum

De nativitate samuel. ii
De propheta ad hely
destinato. iii. De arche cap
tivitate. iiii De sanctificatione sa
muelis. et lapide adiutorii. v
De unctione saul regis. vi.
De ieiunio indicto a saule.
vii. De agag rege servato.
viii. De arreptione saul a spi
ritu nequam. ix. De david in un
ctione eius. x. De certamine
david et golye. xi. Ubi saul et
david post certum pugnantis philisteorum
filie promittit connubium. xii
Ubi canens david spiritum repelle
bat immundum a saul. xiii
Ubi misit saul ad domum david
custodes ut interficerent. xiiii
Ubi missi ad david capiendum pro
phetare ceperunt. xv Ubi david
ad abimelech sacerdotem venit.
xvi. Ubi david ad regem achis
fugit. xvii Ubi in spelunca david
saul clamidem precidit. xviii
Ubi david dormiente saul hastam tu
lit. xix Ubi amalachite a
david superantur. xx Ubi phito
nissa consuluit saul. xxi.
Ubi occiditur saul.

De nativitate samuel capitulum

Post librum iudi-
cum sequitur re-
gnorum. et aspice
tempora primo iu-
dicum. postea
regum. Fuit enim
primo iudicum. deinde regum.
In quibus quippe temporibus multis et
variis modis sacramenta christi et
ecclesie revelantur. Nam ab ipso
exordio regni commendatum sacer-
docium in samuelem. reprobato heli.
et commutatum regnum in dauid.
reprobato saule: exclamavit pro-
nunciare novum sacerdocium. no-
vumque regnum. reprobato veteri.
quod umbra erat futuri. in do-
mino ihesu christo futurum. Nonne
ipse dauid. cum panes propositio-
nis manducavit. quos non lice-
bat manducare nisi solis sacer-
dotibus. in una persona utriusque
futurum. id est in uno ihesu christo re-
gnum et sacerdocium figuravit. I-
taque ipsa samuelis sacerdotis suc-
cessio. novum ut predictum est et se-
mpiternum sacerdocium prefigurabat.
qui est christus ihesus. heli sacerdote re-
probato. id est iudaico sacerdo-
cio abiecto. Mater quoque ipsa sa-
muelis. que prius fuit sterilis et
posteriori fecunditate letatur.
cuius etiam nomen. i. anna gratia eius
interpretatur. ipsam religionem christianam
ipsam postremo dei gratiam signi-
ficat. qua nobis christus oritur. Ip-
sa quoque ecclesiam. que olim ste-
rilis. nunc fecunda in dei laude le-
tatur. Que nichil aliud in can-
tico suo prophetare videtur nisi
mutationem veteris testamenti vel sacer-
docii in novum testamentum vel sacerdo-
tem qui est christus. Nisi forte quis
dicat nichil annam prophetasse.
sed deum tantummodo propter filium im-
petratum exultatam predicatione
laudasse. Quid ergo sibi vult quod
ait. Arcum potentium fecit infirmum.
et infirmi accincti sunt virtute. ple-
ni panibus minorati sunt. et e-
surientes transierunt terram. quia steri-
lis peperit septem: et fetosa in fi-
liis infirmata est. Numquid ipsa sep-
tem pepererat. quamvis sterilis fuit. V-
num habebat: quando ista dicebat.
Sed nec postea septem peperit.
sive sex quibus septimus esset ipse
samuel. sed tres mares et du-
as feminas. Deinde in illo po-
pulo cum adhuc nemo regnaret
quod in extremo posuit: Dat
virtutem regibus nostris. et exalta-
vit cornu christi sui. Unde dicebat
si non prophetabat: Dicit ergo
ecclesia christi. civitas regis mag-
ni. gratia plena. prole fecunda.
dicit quod tanto ante prophetatum
per os huius pie matris agnoscit.
Confirmatum est cor meum in domino.
et exaltatum est in deo saluta-
ri meo. etc. Interea samuel e-

reprobato sacerdotio heli
indicat iudaicum sublatum
sacerd. et anna i. gratiam
que prius sterilis peperisse
sacerd. verum samuelem i. christum

heli punitur ob culpam filiorum ita prelati

Nota contra prelatos.

rat ministrans in templo dei accinc-
tus ephoth. Porro filii hely
divina sacrificia temperantes pec-
cabant coram domino: et deridebant
per eos multa sacrificium dei. Unde et
hely sacerdos pro eorum iniquitate
dampnatus est. quod eos peccantes mi-
nus severa animadversione ple-
ctebat. Misertus est et quidem co-
hercuit. et quidem corripuit. sed
lenitate et mansuetudine patris.
non severitate et auctoritate
pontificis. Qua sententia discant sacer-
dotes. quomodo ipsi propter peccata fi-
liorum. id est propter scelera populi pu-
niantur. Quia quamvis ceteris omnibus sancti
sint. culpa tamen subditorum
eorumdem si non coherceant punien-
tur. De propheta ad heli destinato. c. ii.

Venit autem quidam propheta dei ad heli
sacerdotem. et dixit ei. Hec dicit
dominus. Numquid non aperte revelatus
sum domui patris tui cum esset in egypto
in domo pharaonis: et elegi eum
ex omnibus tribubus israel mihi in sacer-
dotem. ut ascenderet ad altare meum.
et adoleret michi incensum. et por-
taret ephod. Et domo patris tui
omnia de sacrificiis filiorum israel.
Quare calce abiecisti victimam
meam. et munera mea que precepi
ut offerrentur in templo. Et magis
honorasti filios tuos quam me. ut
comederetis primicias omnium sacrificiorum
israhel populi mei. Propterea ait dominus
deus israel. Loquens locutus sum. ut domus
tua et domus patris tui ministraret
in conspectu meo usque in sempiternum.
Nunc autem dicit dominus. Absit hoc
a me: sed quicumque glorificaverit
me. glorificabo eum. Qui autem con-
tempnunt me erunt ignobiles. Ec-
ce dies venient. et precidam brachium
tuum et brachium domus patris tui.
ut non sit senex in domo tua. et
videbis xpm et emulum tuum in
templo in universis prosperis israel.
Ecce prophecia de mutatione sa-
cerdotii non est in samuel imple-
ta. sed in domino ihesu christo extitit ad-
umbrata. Nam post samuelem
prophetam postea sacerdotes fuerunt
de genere aaron. scilicet sadoch et abya-
thar. regnante david. et alii dein-
ceps antequam tempus veniret. quo ista
de sacerdocio mutando per christum
effici oportebat. Nam cum dicit.
loquens locutus sum ~~dat dns~~ domus
tua et domus patris tui ministraret
in conspectu meo usque in sempiter-
num: nunc autem dicit dominus. absit hoc
a me. Sed quicumque glorificaverit me
glorificabo eum. Qui autem contempnunt
me: erunt ignobiles. Ecce isti sunt
dies qui prelati sunt. iam enim
venerunt. Nullus enim sacerdos est
secundum ordinem aaron. Nam et illud
quod ibi sequitur. suscitabo mihi sacer-
dotem fidelem. de christo ihesu. novi
testamenti vero sacerdote dicitur.
Quod nos adimpletur. Et erit quicumque rema-
nserit in domo tua veniet. ut o-
retur pro eo. non apprehendi de domo

domus huius heli. filius aaron quo
usque ad adventum christi homines
remanserunt. De quo genere etiam huc
usque non desinit qui veniat et
procumbant. De quibus alius propheta
dicit. Reliquie salve fient. Unde et apostolus. Sic ergo in aliquo et in hoc tempore
reliquie secundum electionem gratie salve facte sunt.
De talibus enim residuis bene intelligitur quod dictum est. Qui remanserit in domo tua veniet ut oret
pro eo. Profecto qui crediti in christo
sicut temporibus apostolorum ex ipsa gente
plurimi venerunt et crediderunt. neque
nunc desunt qui licet rarissime. tamen
credunt. ut impleatur in his quod
~~dictum est hic~~ hic homo dei locutus
est. Quod vero continuo ~~subiunxit~~ servitus adiunxit. et offeret nummum
argenteum. et tortam panis. Quid per
nummum argenteum. nisi oris confessio
designatur que fit credentibus ad salutem? Argentum enim pro eloquio poni
solet. psalmista testante ubi canit. Eloquia domini eloquia casta. argentum igne examinatum. probatum
terre purgatum. Ergo dicit iste qui
venit. dimitte me obsecro ad unam partem sacerdotalem. ut comedam buccellam panis. Sacerdotalem
partem. corpus christi. id est ecclesiam dicit. cuius plebis ille sacerdos est
mediator dei et hominum. homo christus
ihesus. Cui plebi dicit petrus apostolus.
plebs sancta. regale sacerdotium. In
hanc partem sacerdotalem postulat comedere buccellam panis: quia

bus verbis ipsum sacrificium christianorum eleganter expressum est. de
quo dicit sacerdos ipse. panis
quem ego dabo. caro mea est pro
mundi vita. Ipsum est quippe sacrificium. non secundum ordinem aaron: sed
secundum ordinem melchisedech.

De archae captivitate. cm

Sequitur postea quod hec in figura
mutationis veteris testamenti
a propheta illo pronuntiata sunt
ad heli offenso domino israel. isti ruerunt ante philistim contra eos.
Tollunt autem israelite archam ad
stationem suam: capta est ab hostibus archa. Ipsi quoque non solum
victi sunt et in fugam versi. verum
etiam magna strages facta est occisorum. Non nihil tamen futurorum
significat res gesta. Prophetice
enim archa illa ab alienigenis
capta indicabat testamentum dei transiturum ad gentes. Quando enim nuntiatum est heli sacerdoti captam
fuisse archam domini: cecidit de sella et mortuus est. Transeunte
archa domini ad gentes. periit et interiit sacerdotium iudeorum. Duo
quoque filii heli corruerunt. quorum
unius uxor viduata. et mox in
partu mortua est propter eandem perturbationem. Quo evidenti signo
prefiguraverunt. post extinctum sacerdotium iudeorum carnalem interisse
synagogam. illi carnaliter adherentem. Prostratoque heli de sella pontificis. iudeorum sedem habere vacuam.

Arca capta in bello ab alienigenis. [illegible] est translata ad gentes cum qua cecidit sacerdot. iud. et synagoga [illegible]

ar(c)e arcae a. d. [illegible] dagon · i. idolatria [illegible] [illegible] manibus [illegible] et capite i. superbia diaboli [illegible] [illegible]

et gloriā sacerdotij · regniqʒ
extīctā. Sʒ qd est q dū posu
issent philistijm archā dn̄i in
tēplo dagon dei sui · intrauert
templū · et inuenerūt deū suū
pstratū atqʒ cōfractū caput ei9
duas qʒ manus abscisas ·
Statī eni ut testamētū dn̄i
pueit in gētibʒ : cōfesti ydola
que deceptū orbē ~~tenuerūt~~
possidebāt destructa st̄ · oībʒqʒ
erroꝛ simulachroꝝ corruit · pre
sentiā dei ferre nō sustinēs.
Nā in mānibʒ dagon pcisis ·
opus ydolatrie āputat. Et ī
capite eius supbia dyaboli ab
scisa significabat : a quo ītiū
pcc̄i fuit. Q vō in limine vt
certū scʒ · pfiniti q sue idolatr̄
fine agnoscēt. Limes eī fine
itineris significat. Tn̄ā et illud
ad magnā ptinet significacōē
in ipsa ruina dagon dei sui ·
atqʒ fractura · q dorsū illi9 so
lū īuenerūt · fractis ei9 oībʒ
mēbris. Dorsū quippe fugā sig
ficat. Quicūqʒ eni fugiūt : p
sequētibʒ dorsū dant. Vn̄ scrip
tū est de hostibʒ. Qm̄ pones
eos dorsū. Ubi st̄ eni ydola ?
perierūt. Et si aliqua rema
nēcia ab aliqbʒ abscōdunt :
fugerūt. Q eī pcussi sūt in pos
teriora · hij qui archā dei cap
tiuauerūt : hec pena signifi
cari videt. Qa si q̄ suscepint
testm̄ dei. et posteriora vite di

lexerit. ex ipso iustissime cruci
abunt. q̄ sicut aplō dicit. exista
mare debēt eadē sic stercora.
Qui eni sic assumūt testame
tū diuinū. vt in posteriora respi
cientes · veteri se vanitate non
nō exuant. similes st̄ hostibʒ
isrl̄. qui archā testī captiuā
iuxta ydola sua posuert. Et
illa quidē vetera etiā nolenti
bus cadūt : qr oīs caro fenū
et claritas hoīs q̄ flos feni.
Aruit fenū · flos decidit. archa
aūt dn̄i manet metnū. scire
tū scʒ testamētū regni celoꝝ ·
vbi est eternū dei vbū. Vacce
aūt ille allophiloꝝ archā dn̄i
gestātes fugā scōꝝ renūciācū
sclō designauerūt : q̄ nullū de
licti iugū traxerūt. Nā sic ille
pignoꝝ affectibʒ a recto itine
minime digresse sūt : ita scā mū
do renūciātes. parētele obten
tu · nō debēt a bono ppedirī ppo
sito. Sicut et moyses ait. Et
dicit pr̄i suo et matri nescio
vos. et fr̄ibʒ suis ignoro illos.
et nescierūt filios suos. hij cus
todierūt testm̄ dei · et pcepta
eius seruauerūt · iudicia tua ia
cob. et legē tuā o isrl̄. Ille eni
scire deū familiari9 appetit : q
pro amore pietatis ei9 nescire
desiderat. quodcūqʒ carnalit̄
sciuit. Samuel aūt pꝰ mortem
heli. regebat isrl̄. De sacrificio
samuelis. ⁊ lapide adiutorij. c.4.

Congregato autem omni populo
exclamauit ad deum pro
populo israel: et exaudiuit eum.
Et cum offerret holocaustum acce
dentibus alienigenis ad pugnam
contra populum dei intonuit super eos
dominus. et confusi sunt: et offenderunt
coram israel. atque superati sunt. Tunc
assumpsit samuel lapidem unum.
et posuit eum inter masphat et
sirelech. Et ut interpretes lxx
transtulerunt. inter masphat no
uam et veterem: et vocauit nomen
eius lapis adiutorii. et dixit.
usque huc auxiliatus est nobis deus.
Masphath interpretatur intentio.
lapis autem adiutorii: medietas
est saluatoris. per quem transcendum est
a masphat vetere ad nouam.
id est ab intentione que expec
tabatur in carnali regno quod erat
beatitudo falsa carnalis. ad in
tentionem que per noui testamenti
expectatur. in regno celorum: ubi est
beatitudo verissima spiritualis. qua
nichil est melius. hucusque auxi
liatur deus. Iste samuel inuo
cato nomine domini exaudiuit deus. et
in tempore messis pluuiam impetrauit.
Pluuia enim in sanctis scripturis
verba sunt euangelii siue legis.
sicut moyses dicit. Expectetur
sicut pluuia eloquium meum: et
descendat sicut ros verba mea.
Hanc ergo pluuiam dedit mundo.
christus in tempore messis. i. quando gentes
colligi oportebat. ut sicut fru

menta in horreis: sic in ecclesie
sinum congregarentur. Iudicauit
autem samuel israel omnibus diebus
vite sue. Fueruntque usque ad eum
iudices et principes super israel.
Porro filii samuel declinaue
runt post auariciam. et accipie
bant munera. et tam iniqui iudi
ces extiterunt. ut populus nequaquam
ferens regem sibi in similitudinem
ceterarum gentium postularent.
De unctione saul in regem. ca. v.

Quibus dedit deus
saul regem: ungiturque
iubente domino prior in regnum
propheta. qui et ipse quidem in id
quod unctus est. ymaginem christi por
tauit. Unde et beatus dauid et
ipse christus nuncupatus. ait ad
eum qui se finxerat saul oc
cidisse. Quomodo non timuisti
mittere manum tuam in christum
domini? Hinc est quod ab humero
sursum saul supereminebat omni
bus: quia caput nostrum sursum est.
supra nos quod est christus. In id
autem quod reprobatus postea. et
electus est. succedente in regno
dauid: populi ut predictum est israel
personam gestauit. Cui populus
regnum adeptum fuerat amissurus.
christo domino nostro per noui testamenti.
non carnaliter. sed spiritualiter reg
naturo. De ieiunio indicto
a saul. c. vi.

Cum iterat autem saul
dum pergeret dimicaturus aduersus
philistiim indixit cuncto exerci

reprobato Saul David eligit
reprobato rege Iud. Christi regnum
incipit.

tui ieiunium. quousque reuerte-
tur a prelio. Et ionathan fi-
lius eius videns super faciem agri
mel. extendit summitatem virge.
et intinxit in fauum mellis et gus-
tauit. et illuminati sunt oculi sui.
Non utique ad videndum illumina-
ti. qui ante videbat: sed ad dis-
cernendum. quia vetita tetigerat.
Tunc enim casus ille sicut et adam
fecit illum attentum. reddiditque con-
fusum. Quo facto admonemur omnes
illecebras voluptatum in seculo
debere contempnere. is qui deo nititur
militare. Non enim potest contra
allophilos spirituales. id est aduersus
principes tenebrarum omnibus animis
occurrere: qui adhuc huius mundi
negligit dulcedinem declinare.
Mel enim distillat labia meretri-
cis: quod delectatio carnalis
voluptatis est. De quo putatur
iuxta misticos intellectus homo
gustasse hunc ionathan: et for-
te deprehensum virum populi precibus
liberatum. **De agag reseruato.**

Iniit iterum saul prelium **c viii.**
aduersus amalech: et inter-
fectis cunctis hostibus. pepercit
agag regi. nec voluit dispen-
sationem iuxta preceptum domini. Iras-
citurque ei dominus. Veniens autem sa-
muel sumpsit gladium. et in frus-
ta concidit agag. Cum legimus
quedam in scripturis. quod sancti
nulli hostium parcunt. efficiuntur
crudeles: et humanum sanguinem si-
tientes. dicit quia et iusti ita
percusserunt hostes. ut non relin-
queret ab his quod saluus fieret.
Et non intelligitur in his nobis
umbram mistica. et hoc magis
nobis indicari. ut pugnantes
aduersus vitia. nullum peccatum
ex his relinquere debeamus: sed
omnia interimere. Nam si pepercerimus
reputatur nobis in culpam. sicut re-
putatum est saul quod viuum seruauerat
regem agag amalech.
Quomodo enim quisque iustus ma-
nebit. si adhuc aliquod peccati
in semetipso seruauerit sicut
saul. Alioquin sancti in figura sa-
muelis ita seuiunt super hostes
suos. id est super vitia peccatorum. ut non
permittant relinquere aliquid impuni-
tum. **De arreptione saul a spiritu immundo. c viiii.**

Sic recedente
recedente a saul domino. propter ino-
bedientiam. arreptus est malig-
no spiritu a domino. Irruebat spiritus
domini in eo malus. Si domini: cur
malus. Si malus cur domini. Sed
duobus verbis comprehensa est hec
sententia: et in deo potestas iusta.
et in dyabolo potestas iniusta.
Nam idem spiritus malus.
per nequissimam voluntatem. et idem
spiritus domini per acceptam iustissimam
potestatem. Inde ergo spiritus domini
appellatus est dyabolus propter
ministerium. quia omnibus etiam spiritua-
libus malis bene vtitur. vel ad dap-
nationem quorundam vel emendationem

[Margin:] Jonathas gustato melle vix precibus populi liberatus et ... qui se voluptatibus ... dat vix saluatur.

[Margin:] Saul qui cuncta de amalech interfecit sed seruauit ... samuel ... in frusta ... cupita ... interficit sed alii referunt ... vere iusti ...

[Margin:] a domino spiritus malus ... spiritus domini ... a deo ... sine ...

vel ad probandum. Et quamvis ma-
lignitas a domino non sit ~~non sit~~:
potestas tamen nisi a deo non est.
Sic et alibi dictum est. Et sopor *irruit*
domini qui occupaverat milites
eiusdem saul: cum dauid hastam
et ciphum abstulisset a capi-
te dormientis. numquid sopor qui
tunc homines apprehenderat nu-
tu dei erat infusus. ne dauid
servi eius in eo loco presentia
sentiretur. Dicitur ergo spiritus domini
malus hoc est minister dei ad fa-
ciendum in saul. quod eum pati iu-
dex omnipotentissimus iudicabat.
Nam spiritus ille voluntate qua
malus erat non erat depr-
avatura vero qua conditus erat
et potestate quam non suam sed domini
omnium equitate accipiebat. domini e-
rat. De dauid et unctione eius. capitulum ix

Itaque saul propter inobedienciam
reprobato mittit dominus
samuelem ad ysai. et sumpto
cornu olei unxit in regem da-
uid. Sed videamus eundem dauid
quomodo christum prophetice signi-
ficavit. Dauid enim interpretatur
manu fortis. sive aspectu de-
siderabilis. Et quid fortius
leone illo de tribu iuda qui
vicit mundum. Et quid desidera-
bilius illo de quo dicitur. veniet
desideratus cunctis gentibus. Un-
gitur iste dauid in regnum futurum
denuncians per unctionem illam
christum. Christus enim a crismate
appellatur. Dauid ab officio
~~pontificali~~ pastorali pecorum
ad hominum regnum transfertur. Nec
aut dauid ipse est ihesus ab omni-
bus iudaice plebis ablatus
in regnum gencium translatus est.
In iudea enim plebe non extitit
modo. Ablatus est inde. nunc gen-
cium greges pascit. Erat autem
dauid in cantibus musicis e-
ruditus. Diversorum enim sonorum
rationabilis. moderatusque
concentus concordi varietate com-
pactam. ordinatam civitatem insi-
nuat unitatem. Que variis
modis cotidie resonat: et
suavitate mistica modulatur.
Iste adhuc puer in cythara
suaviter. uno forte canens.
malignum spiritum qui operabatur
in saule compescuit. Non quod cy-
thare illius tanta virtus erat: sed
quo figura crucis christi que de li-
gno et extensione nervorum
ministrare gerebatur. ipsa quoque
passio cantabatur. iam tunc
spiritus demonis opprimebatur. Leo-
nem quoque et ursum dauid idem
necavit. ursum videlicet dyabolum.
leonem antichristum. Alterum nunc
hominibus latenter insidiantem.
alterum in postremo manifestissi-
me sevientem. De certamine
dauid et golie. capitulum x

Item dauid
in prelio gigantem superavit ad- *cum*
versus populum dei alienigene
dimicarent. proponit sibi a

Dauid fortis. Christus ipse manu fortis. vel desiderabilis aspectu. Et quid fortius leone Christo de tribu iuda quid desiderabilius eo quod desideratus cunctis gentibus?

Dauid cum cythara pellit malignum spiritum in saule. Non quod cythara tanta efficacia sed quia typus crucis passionisque innotuit pellit demonem.

humilitatem provocavit dya-
bolus christum. Accepit arma
bellica sanctus david ut adversus
golia procederet. Hec arma
pro etate et parva statura cor-
portare non valuit. Abiciat
onera ista. Accepit quinque la-
pides de flumine et posuit in
vase pastorali. Hiis armatus
processit et vicit. Hec quidem
ille david. Sed si mysteria
scrutemur in david christus intel-
ligitur. qui tempus revelationis
novi testamenti insinuande
et commendande gratie preveniens
arma deposuit. quinque lapi-
des tulit. Deposuit ergo cor-
poralia sacramenta legis que
non sunt imposita gentibus. De-
posuit que non observamus. Ea
enim in veteri lege et legimus
et non observamus. Sed tamen
aliquam significationem premis-
sa et posita intelligimus. De-
inde hec arma deposuit tam-
quam onera sacramentorum veteris legis
et ipsam legem accepit. Quinque
enim lapides. quinque libros moy-
si significat. Tulit ergo illos
quinque lapides de flumine id est
de seculo. labitur enim more se-
culum. et preterfluit quidquid
venit in mundum. Sicut enim in
flumine tamquam in populo illo. Primo
lapides erant illic inutiles et
vacabant. nichil proderant. tran-
sibat super flumine. Sed quid

fecit david: ut lex ipsa utilis
esset? Accepit gratiam. Lex enim sine
gratia impleri non potest. Plenitudo
enim legis est caritas. Gratia ergo
gratia facit implere legem: signifi-
catur autem gratia lacte. Hoc enim est
in carne gratuitum ubi mater
non querit accipere. sed satagit da-
re. Hec mater gratis dat: et con-
tristatur si desit qui accipiat. Quo-
modo ergo ostenderet david legem sine gratia
operari non posse. nisi cum illos la-
pides quinque quibus significabatur
lex in libris quinque coniungere volens
gratie posuit in vase pastorali
quo lac mulgere consueverat? Hiis
armatus processit adversus golyam
superbum. se iactantem. de se presu-
mentem. tulit unum lapidem et
deiecit dyabolum. In fronte per-
cussit. et cecidit ex eo loco cor-
poris. ubi signum christi non ha-
buit. Hoc quoque ~~licet~~ attendas. quin-
que lapides posuit: unum misit.
Quinque libri lecti sunt: sed uni-
tas vicit. Plenitudo enim legis
karitas. ut ait apostolus. sufferen-
tes invicem in dilectione. studen-
tes servare unitatem spiritus in vin-
culo pacis. Deinde illo percus-
so atque deiecto. gladium eius ab-
stulit. et inde illi caput eius
abscidit. Et hoc fecit noster david.
Deiecit dyabolum de suis. quem ma-
gistrum cum quos ille in manu ha-
bebat. et de quibus ceteras animas
truncabat. convertit linguas su-

as cont̃ zabolũ. et sic golie
de gladio suo caput ĩsadit.

Saul dd̃ c̃ ꝓputiis philistmoꝝ
ꝑmittit coniubiũ filie. c. xi

Interea victoria dd̃ aĩm saul
saul regis offendit ĩdignatꝰ.
ꝙ sibi ĩ mille. et dauid ĩ decẽ
milia cõclamacõ publice gra
tulacõis ora ĩsonaret. Hic
ĩuidia saulis et semẽ odioꝝ
aduersus dauid. quẽ dissimu
lator callidus. vt sine ĩsidijs
suis possit offerre discrimini
statuit michol filie sue nup
tijs alligari. si centũ sibi allo
philoꝝ ꝓputia victor afferret.
ꝑ quibꝫ centũ. ducẽta dedit il
le. Et vnde credit regio perire
voto: inde auctus est gloriosio
ri tropheo. Ita et dñ iudei ꝫ cõ
volũtate dei xp̃m ĩficere in
tuntꝰ: ꝑ id salutẽ gentiũ ege
rũt. per credideruͭ extinguẽ.
M vero dauid ꝓpus alienige
naꝝ ꝓputia attulit. et sic de
nuo filie saul nuptijs hesit
significabat. ꝙ xp̄s nõ prius
synagogã cõnubio suo spõ
deret: nisi ante glosã in ge
tibꝫ fiet. Prius enĩ ĩ nacõibꝫ
icrescuit carnis pollucõꝫ. et
postea copulatꝫ est synagoge.
Postq̄ enĩ sic scptũ est ĩtroi
erit plenitudo gentiũ. tũc oĩs
isrl' saluus fiet. Dupla at
id ẽ ducẽta ꝓputia attulit:
sine ꝑ iudeis acq̃sitis. sine q̄ꝛ

maior ẽ nũs acq̃sitionis
ꝓpli gentiũ. q̄ᵐ credentiũ iude
orũ. Dd̃ cantus spũm repel
lebat ĩmũdũ a saul. ca. xij

Auxit deinde odiũ saul
aduersus dd̃ in tantũ
vt rex ad medelã sui dauid de
mõni psallentẽ iaculo cona
retꝰ ofigẽ. Sed quid ẽ ꝙ cum
saulẽ sp̃s aduersus ĩuaderet
apphensã dd̃ cythara eiꝫ ve
saniã mitigabat. Per saulẽ
enĩ iudeoꝝ elatio: ꝑ dd̃ autẽ
humilitas xp̄i significatꝰ. Cu ergo
ab ĩmũdo spũ saul arripitꝰ
dauid canẽte eius vesania te
peratꝰ. q̄ꝛ cũ sensus iudeoꝝ ꝑ
blasphemiã in furorẽ vertitꝰ.
dignũ est. vt ad salutẽ mentes
eoꝝ. q̄ dulcedĩe cythare lo
cutionis euãgelice trãquilli
tate reuocentꝰ. Misit saul ad
domũ dd̃ custodes vt interfi
cerentur. Ca. xiij.

Misit saul custodes
ad domũ dd̃ ut custo
dirẽt eũ: et iterficeretꝰ. Abces
sit aũt dd̃ nocte et fugit at
q̄ꝫ saluatꝫ ẽ. Cũq̄ꝫ venissent
nũcij saul. ĩuenerũt statuã
in lecto dauid appositã. ꝫ pel
lem pilosã capraꝝ ad caput
eius. Audiamꝰ ergo q̄d hoc
significet. ꝙ misit saul
ad custodiendã domũ ut eũ
iterficeret. hoc nõ ad auctẽ dm̄
sed tamẽ ad passiõꝫ eꝫ ꝑtinet.

Crucifixus enim xps et mortuus
et sepultus est. Erat ergo illa
sepultura tanquam domus ad quam
custodiendam misit regnum iu
deorum quando custodes adhibiti sunt
sepulchro xpi. Quomodo ergo
custodita est domus et david figu
rabat xpm, ut xps interficeretur.
dum non in sepultura xps sed in
cruce sit interfectus? Refert hoc
ergo ad corpus xpi. quia interficere
xpm erat tollere nomen xpi
Neque enim crederet in xpm si men
dacium prevaleret custodum: qui
corrupti sunt ut dicerent. quia dor
mientibus nobis venerunt discipuli
eius et abstulerunt eum. Hoc est
itaque velle interficere xpm. nomen
resurrectionis eius extinguere.
ut mendacium euangelio preferret.
Sed sicut illud non valuit sa
ul ut interficeret david: sic non
hoc potuit regnum iudeorum effi
cere. ut memoriam xpi deleret.
Isti autem qui de saul virtute. id est
de regno iudeorum in xpm presumere
voluerunt. offenderunt in lapidem
offensionis. tunc in statuam et he
dus eius visus est agnus. quia in
quo peccatum non invenerunt. quasi
peccatorem persecuti sunt. Missi ad
david capiendum prophetaverunt.

Sicut david regie ca 14
manus ictum evitans eiusque
persecutionem declinans fugit. ve
nitque ad samuelem. Et misit sa
ul nuncios qui apprehenderent david

Samuel autem erat inter prophetas et
tum prophetarum. qui illo tempore propheta
bat. Nuncii autem qui missi sunt ac
cepto eodem spiritu prophetaverunt.
Missique aliis hoc contigit. et tertiis
nichilominus. Postea vero cum et ipse
saul venisset: factus est super eum spiritus
domini: et ambulabat ingrediens. et
prophetabat. ¶ Querit autem quomodo
et illi cum missi essent ad tenendum
et ad necem ducendum. hoc spiritu
effici meruerunt. et saul ipse qui
miserat veniens et ipse sangui
nem innocentem querens effundere.
accipere meruit spiritum illum et pro
phetare. Quantum enim ad lumen
attinet. non est mirum hominem
reprobum ad momentum transi
tione prophetasse. dum etiam multi
simile prophetie donum leguntur
habuisse. sicut balaam ille propo
bus. quem non tacet scriptura di
uino iudicio esse dampnatum: sed
tamen prophetiam habebat. Nec illa
verba parum attestantur huic sen
tentie que in euangelio scripta sunt.
multos dicturos in illa die. domine
domine in tuo nomine manduca
uimus et bibimus. et in nomine tuo
prophetauimus. et in nomine tuo vir
tutes multas fecimus. Quibus
dicturus est. Non noui vos: disce
dite a me operarii iniquitatis.
Mistice exemplum huius saul.
nunciorumque eius in hac sententia
figurat nonnullos hereticos. qui
aliquid boni de muneribus sancti spiritus

habet. sicut testamenta legis et euangelii. sicut baptismi sacramenta. qui cum ad ecclesiam catholicam veniunt non est in eis ullo modo violandum. aut qui non habeant tradendum. sed tamen eo non ideo debent salutem consiteri. quia non improbamus quod illos accepisse credimus. sed oportet eos cognoscere veritatem et societatem vinculo caritatis sine qua omnino quicquid habere potuerint quamuis sit sanctum. atque venerandum: ipsi tamen nichil sunt. tanto indigniores effecti premio vite eterne: quanto illis donis non bene usi sunt. que in hac vita que transitoria est acceperunt. Item exemplum atque ymago huius saul. nutrionem eius in hoc loco iudeorum non incongrue gestat personam. Qui dum aduersari cupiunt christo. habent in ore sacramenta legis et prophetarum ad testimonium christi. et cum ecclesia qui de prophetis de scripturis disputant. sicut illi cum prophetis vaticinabant. **Dauid venit ad abimelech sacerdotem c. xvi.**

Surrexit itaque dauid iterum et fugit in die illa a facie saul. venitque ad sacerdotem abimelech. A quo et gladium golie sustulit. et panes propositionis accepit. Que res et sacerdoti mortem attulit et ciuitatem occasionem religiose intulit ciuitati. Habet itaque gestorum fides e. Sed quantum ad sacramentum prophetie pertinet in christo domino modo impletum est qui positus in carne dum in sectatione dedinaret iudaicam: ad apostolos transiit. cum quibus et et desideratum sibi cibum sumpsit. Desiderio enim desiderauit pascha manducare. Et ex quibus golye id est dyaboli arma sustulit. Fortis enim spolia ipse ~~distri~~~~buit~~ diripuit. Hiis ergo a quibus receptus est christus tribulationes induxit dyabolus et mortem. Omnes enim ut ait apostolus qui in christo pie volunt viuere persecutionem patiuntur. Et dominus ait. Si me persecuti sunt: et vos persequentur. In doech autem ydumeo iude proditoris persona consistat. per quem ista operatus est zabulus vt eius proditione facta in christo. postea persecutionem ecclesia pateretur. et occiderentur quamplurimi discipuli christi et sacerdotes. et pro nomine eius persecutiones grauissimas perferret. **Dauid fugit ad achis regem c. xvii.**

Interea dauid cum fugeret saul latere voluit apud regem quendam geth nomine achis. Sed cum gloria eius sibi fuisset commemorata ne pluriorem iram inde ad quem confugerat aliquid ad eum machinaretur finxit insaniam. et qui furore correptus mutauit os suum defluebantque saliue in barbam eius conferebantque in manibus suis.

Sacerdotes [illegible] dauid hospitantes occiduntur, quia omnes qui recipiunt Christum et pro eo volunt viuere in Christo [illegible]

Doech proditor [illegible] typus Jude proditoris. [illegible] proditione [illegible] [illegible] multa Christi membra occidunt.

et p̄cedebat ad ostia porte. ⁊
dixit achis rex. Quid huc m̄
adduxistis istū? Nūq̄d deerat
nobis furiosi? Et sic eū dimi
sit. Achis interp̄tatur quomō
est. p q̄d significatur ignoran
tie et verbū mīatis et non
agnoscētis. q̄d in gēte iudeo
rū impletū est. Qui dū vide
rūt xp̄m. nō agnouerūt. Coram
quibus mutauit os suū ⁊ abijt.
Erāt em̄ ibi p̄cepta legis car
nalia. erāt et sacrificia sm̄
ordinē aaron: et postea ipe
de corpe et sanḡe suo īstituit
sacrificiū sm̄ ordinē melchi
sedech. Mutauit ergo os suū
in sacerdocio. Mutauit in pre
ceptis. dans illud testamen
tū. euacuata carnali opatio
ne. Atq3 inde collapsus est
ī manibz eoꝝ. et qn̄ ꝯprehen
dētes crucifixerūt. Et p̄cede
bat ad ostiū porte. hoc est
humiliauit se vsq3 ad ostiū fi
dei nr̄e. Ostiū em̄ porte ini
tiū est fidei. Inde īcipit eccle
sia. et puenit vsq3 ad speciē.
vt cū credit ea que ~~videt~~ nō
videt. mereatur pfrui. cū eum
vidē facie ad faciē cepit. Ut
vero ī illo qui furore saliue de
currebāt sup barbā eius apl's
hoc apit dicēs. Iudei signa
petūt: et greci sapiāz querūt.
Nos aūt p̄dicam⁹ xp̄m crucifix
um. iudeis quidē scandalū,

gentibz autē stulticiā. Ipsis vō
vocatis iudeis atq3 grecis xp̄z
dei virtutē et dei sapiāz. Quia
q̄d stultū est dei. sapiencius ē
hominibz: et q̄d infirmū est dei
forcius est hoībz. Saliue em̄
significāt infirmitatē. Sed q̄d
stultū est dei forcius ē hominibz
nō tanq̄ꝫ saliue attēdant.
Sz attende q̄ā sup barbā decur
rūt. Quomō em̄ in saliuis ī
firmitas. sic in barba virtus
ostendit̄. Texit ergo virtutē
suā corpe infirmitatis sue: et q̄d
foris ī firmabat. tanq̄ꝫ in
saliua apparebat. Intus aūt di
uina virtus tanq̄ꝫ barba tegebat.

Ubi ī speluncā dauid saulis da
inde precidit. Ca. xviij.

David hinc in heremo en
gaddi. cū psequendū
dauid saul appeteret. ingressus ē
dd' in speluncā: et ibi latebat.
Sed rex īprouisis exceptis insi
diis. in id q̄d īnocuo molie
batur incaderat. Dauid aūt boā
pro malis retribuens ī inimicū nō
occidit. sed pro testimonio facti
oram clamidis regie abstulit.
cū saulis esset exceptus insidiis
aduersariū p̄dē magis q̄ꝫ fallē.
Quid ē ergo q̄ iste fugiens a
facie saul in speluncā latuit? Cur
rē aūt latuit. nī ut occultaret
et nō īueniret. Quod est conte
gi in speluncā. nisi otegi terra?
Qui em̄ fugit ī speluncā terra te

gitur ne videat. portabat at
tamē ih's carnē quā acceperat
de tra. et in ea se occultabat.
nec a iudeis inueniret dō. Si eū
cognouissent: nūq̄ dn̄z glē cruci
fixissent. Quare ergo dn̄z glē
nō inuenerūt? Qa in spelūca
se texerat: id est carnis ī firmi
tate occulis obtinebat. et ma
iestatē diuinitatis corporis in teg
mine tāq̄ spelūca abditu conte
gebat. Illi ergo nō cognoscentes
deū psecuti sūt. Nec mori po
tuit nisi in homīe: nec crucifi
gi potuit nisi in hoīe. Qa nec te
neri posset nisi ī homīe. Oppo
suit ergo male q̄rentibz tra:
seruabat ben̄ querētibz vitā.
Fugit ergo sm̄ carnē in spe
luncā a facie saul: qr passus
ē. usqz adeo se occultās iudeis.
ut moreretur. Sz q̄re vsqz ad
mortē voluit esse paciens.
vt fugeret a facie saul in spe
lunca? Etenim spelūca inferior
pars tre potest accipi. Et certū
qd manifestū et notū est oībz
corpus ei9 ī monumēto posi
tū est qd erat excisū in petra.
Hoc ergo monumētū spelū
ca erat. Illuc fugit nost dd
a facie saul. Tā diu eī psc
cuti sūt illū iudei quoadusqz
poneretur in spelūca. Sz qd ē
qr saul psecutor ad pgendū
ventrē speluncā ingreditur.
nisi qr iudei in xpm̄ acceptā

mētis maliciā q̄ odorē fe
tidū emiserūt. et cogitata a
pud se noxia. factis actioni
bz. dū xpm perimūt ondert.
Sz tn̄ dauid saulē occidē no
luit. et cū eū in abdito occultar
antro hēret in potestate. reser
uare potius q̄ occidē maluit.
Ita et xps dū eēt in spelunca
carnis. psecutorē pplm ī ptā
te habuit. et non occidit. Dacp
tū em̄ erat de hīs p pphāz ne
occidēt eos. Tm̄ demqz dd sū
mitatē clamidis silentr absci
dit. vt ondēt p pphetā xpm
iudeos nō occidisse. Sz eis tm̄
regni glāz abstulisse. Sicqz e
os p psecutione sua varios
sede ut ī perio reliq̄sse. Cla
midis em̄ abscisio. regni est a
putatio. Hoc em̄ alio loco idē
saul cū p inobedientiā peccas
set ondit. Nā cū veniā preca
retur. rogaretqz samuelē. ut reu
teretur cū illo ad placandū deū.
et noluisset. atqz auertes faciē
suā abiret. tenuit saul pinnu
lā vestimēti ei9 et dirupit eā.
Et dixit ad eum samuel. Di
rupit dn̄s regnū isrl' de ma
nu tua hodie. et dabit illud
pximo tuo. et diuidetur isrl' ī du
os pplos. Ergo isrl' psonā ge
rebat rex iste. q̄ pplo amissur9
erat regnū dū psequebatur xpm.
Vbi dd dormiēte saul hastā
tulit. Ca. xviii.

Spelunca in qua latuit Dauid. typus sepulchri in quam Iudaei encamerunt [illegible] cum Saul malitia [illegible] [illegible] sed [illegible] in eos poet occidere [illegible] [illegible] id o [illegible] sed [illegible] abscidit parte [illegible] signum.

Quod et sequenter iterum demonstratum est. quando idem
david fugiens a facie saul.
ingressus est in castra regis: cum
dormientem invenisset. non percussit
nec occidit: sed solam lanceam
que erat ad caput eius
et lenticulam sustulit dormientibus
cunctis. Quid ergo hoc est?
persequebantur namque christum iudei:
sed persequendo dormiebant: quia
non vigilabant corde. Duricia enim cordis: obdormicio
est. Dormiunt in vita veteri: non evigilant in nova.
Venit christus. non eos occidit.
sed tulit ab eis cyphum aque.
id est graciam legis. Tulit et sceptrum
regale. regni scilicet potestatem.
quam pro magno habebant.
et unde se protegebant temporaliter
et quam adversus deum per incredulitatem
gerebant. Deinde et
ingressus victor dominus noster de castris
eorum. et regressus. transcendit
in altitudinem montis celorum. Amalechite a david superantur.

Preterea fugiens david E c 14
cum pergeret ad achis regem philistinorum
in prelium adversus israel.
insurgentes amalechite invaserunt
in sichelech. et succedentes
eam. captivaverunt omnia que erat
david et puerorum eius. Reversus
ergo david ad persequendos amalechitas
invenit egipcium puerum
lassescentem. quem amalechite
egrotum in itinere reliquerat. Hunc
autem david inventum cibo reficeat.
ducemque sui itineris facit. Hincque
amalechitas persequitur. epulantesque
repperit. et funditus extinguit.
Quid est enim quod egipcius amalechite
puer in itinere lassatur. nisi
quod amator presentis seculi. peccati sui
nigredine opertus. sepe ab eodem seculo
infirmus. despectusque relinquitur.
ut cum eo nequaquam currere valeat.
sed fractus adversitate torpescat.
Sed hunc david invenit. quia
redemptor noster veraciter manu fortis
non nunquam quos despectos a mundi
gloria reperit. in suum convertit amorem: cibo
pascit. quia verbi sacra reficit. ducem
itineris eligit. quia suum predicatorem
eum facit. Et quia amalechitas
sequi non valuit. dux david efficitur. quia
is quem indignum mundus deseruit.
non solum conversus in sua mente
deum recipit. sed predicando hunc eciam
usque ad aliena corda perducit. Quo
videlicet duce david amalechitas convivantes
invenit et extinguit.
quia ipsis christus mundi predicatoribus
maliciam destruxit: quos mundus commites
habere despexit. Phitonissa consuluit saul. Ca. xv.

Post mortem autem samuelis
congregati sunt philistiim
contra israel. Consuluitque dominum saul
dominum: et non respondit ei. Quesivit
autem saul phitonissam. que suscitavit
illi samuelem. Statimque
suscitatus ait ad eum. Quare inquietasti

Sic et david sepe oppressus persequentibus tulit scyphum aque [illegible] legis et lanceam [illegible] et sic ascendit ante celum.

despectus [illegible] sanctis [illegible] david refecit [illegible] quos mundus abiecit et [illegible]

tasti me ut suscitarer. Et cetera.
Querit secundum hystoriam. utrum phi
tonissa ipsum prophetam de inferno
evocaverit. an aliquam ymagina
riam illusionem fallacia demo
num fictam. De qua questione be
ate memorie augustinus episcopus simplici
ano mediolanensi episcopo ita
scripsit. Inquirens inquid utrum po
tuerit malignus spiritus excitare
animam iusti. et tamquam de abditis mor
tuorum receptaculis evocare ut vi
deretur et loqueretur cum saul. Nonne
magis mirandum sit quod sathanas
ipsum dominum assumpsit et con
stituit super pinnaculum templi. Quo
libet enim modo fecit. factum est.
Ita ut et samuel excitaretur sub
lateret. Nisi forte quis dixerit.
faciliorem dyaboli fuisse licentiam
ad dominum vivum unde voluit as
sumendum. et ubi voluit consti
tuendum: quam ad samuelis de
functi spiritum e suis sedibus excitan
dum. Quod si illud in evangelio nos
ideo non conturbat. quia dominus volu
it atque permisit nulla diminuti
one sue potestatis et divinitatis id
fieri. sicut ab ipsis iudeis quam
quam perversis atque inmundis et fa
cta dyaboli facientibus. et teneri
se et vinciri. et illudi et cruci
figi. atque interfici passus est: non est
absurdum credere ex aliqua dispen
satione divine voluntatis permissum
fuisse. ut non invitus nec domi
nante magica potencia. sed vo

lens atque obtemperans occulte
dispensationi dei. que phito
nissam illam et saulem latebat. spiri
tus prophete sancti se ostenderet aspec
tibus regis. divina eum sententia percus
surus. Cur inquam in hoc facto putarem
esse alius facilior intellectus. ut
non vere spiritum samuelis excita
tum a requie sua credamus. sed
aliquod fantasma et ymagi
nariam illusionem dyaboli machi
nationibus factam. Quam propterea
scriptura nomine samuelis appel
lat: quia solent ymagines earum
rerum nominibus appellari. quarum yma
gines sunt. Sicut omnia que pin
guntur atque finguntur. earum rerum
quarum ymagines sunt in hominibus
appellantur. Sicut homo pictura
cum fingitur prorsus quodque nomen
incitant adhibetur. et dicitur. ille
cycero est. ille salustius. ille a
chilles. ille hector. hoc flumen
simois. et illa roma. cum aliud
nichil sint quam picte ymagines.
Nam et cherubim cum sint celes
tes virtutes. ficta tamen ex me
tallo quo corpalium deus super
archam testamenti magne rei
significande gratia non aliud
quam cherubim illa que figmen
ta vocabantur. Item dum quisque
videt sompnium. non dicat. vidi
ymaginem augustini. sed vidi
augustinum. cum eo tempore quo ali
quid tale quis vidit ignoraret
hoc augustinus. Usque adeo mani

festum est nobis non ipsos homines. sed
ymagines eorum videre. Et pharao
spicas se asseruit vidisse in somp
nis et boves: non spicarum aut boum
sed ymagines. Si igitur liquido constat no
minibus earum rerum quarum ymagines
sunt appellari. non est mirum quod scrip
tura dicat samuelem visum. etiam si
forte ymago samuelis apparu
it. ficto machinamento eius. qui
transfigurat se velut angelum lucis.
et ministros suos transformat velud
ministros iustitie. Iam vero si il
lud magis movet. quomodo a ma
ligno spiritu sauli vera predicta
sunt. potest et illud mirum videri. quo
modo demones agnoverunt christum
quem iudei non cognoscebant. Cum
enim vult deus etiam infimis spiri
tibus aliqua vera cognoscere temporalia
dumtaxat ad istam mortali
tatem pertinentia. facile est et non
incongruum. ut omnipotens et iustus
ad eorum penam quibus ista predi
cuntur. ut malum quod eis imminet
antequam veniat prenoscendo pa
tiantur. occulto apparatu minis
teriorum suorum. etiam spiritibus tali
bus aliquid divinationis impertiat.
Et quod audiunt ab angelis pronun
ciant hominibus. Tantum autem audiunt.
quantum omnium dominus atque moderator
vel iubet vel sinit. Unde etiam spiritus
phitonis in actibus apostolorum at
testatur paulo apostolo. et evange
listam esse conatur. Miscent tamen
isti fallacias: et verum quod nosse
potuerint non docendi magis quam
decipiendi fine pronunciant. Et for
te hoc est quod cum illa ymago sa
muelis sauli prediceret mori
turum. dixit etiam secum futurum.
Quod utique falsum est. Magno quippe
intervallo post mortem sepa
ri bonos a malis in evangelio le
gimus: cum inter superbum illum divitem
cui iam apud inferos tormenta pate
retur. et illum qui ad eius ianuam ulce
rosus iam in requie constitutus mag
num chaos interiectum esse testatur.
Aut si propterea samuel ei dixit.
mecum eris. ut non ad equalitatem
felicitatis. sed ad parem conditionem
mortis referatur. quod uterque ho
fuerit. et uterque mori potuit.
tamquam mortuus morte vivo pre
nunciabat. Secundum utrumque igitur intel
lectum hic exitum hanc lectionem
non sit contra fidem. nisi forte pro
fundiori inquisitione inveniatur
ad liquidum. ut posse vel non pos
se anima humana. cum ex vita
migraverit. magicis carminibus
evocari. et vivorum apparere con
spectibus: etiam corporis lineame
ta gestantem. ut non solum videre
valeat. sed et agnosci. Et si potest u
trum etiam modo anima non quidem coga
tur magicis sacris. sed dignetur
ostendi occultioribus ministeriis
summe legi obtemperans. ut si fieri
non posse claruerit. ut non utrumque
sensus in huius scripture tractatione
admittatur: sed illo excluso ingeri

spicas sed

ideo maligni spiritus sibi adeo vera predicunt quia ita deus disposuit et vult in penam in[illegible] et [illegible] mala et inde torqueantur

quia tamen maligni spiritus sunt intentione predicendi decipiendi predicunt

ymaginaria similitudo samuelis diua
bolico ritu facta intelligatur. Sed
quoniam siue illud fieri possit. siue
non possit: tamen fallacia satha
ne atque ymaginarum simulan
darum callida operatio decipiendis
sensibus humanis multiformis in
uigilat. pedetentim quidem ne in
questionibus diligentioribus prestru
bamus. sed potius existimemus ta
le aliquid factum maligno spiritu
phitonisse illius ministerio. quod diu
nobis aliquid amplius excogitare
atque explicare non datur. Hec sunt
que tunc de phitonissa et samue
le scripsit beatissimus augustinus.

Ubi occiditur saul. ca. xxxi.

Igitur exorto prelio percussit phi
listeus israel plaga magna. Corru
eruntque in prelio saul et ionatham.
Quos denique pius propheta figura
liter deflet. Qui cum potentes essent
et semper hostibus preualerent. sau
ciati dicuntur in medio prelii conuerti.
Quomodo inquit ceciderunt poten
tes in medio pugne. Hoc etenim mo
do piorum christianorum genus deflet eos. qui
repugnantes demonibus labuntur in
seculo: quod est lubricum. Gelboe enim
montes. interpretantur lubrici montes.

Incipit de secundo regum. primum
Ubi amonetur ij
dauid ne templum constru
at. iij. De peccato dauid et beth
sabee. iiij. De absalon. v.
Ubi dauid aquam sibi dari iubet de
cisterna bethleem. vi. De psal
mo. vij. De rathalago ui
rorum fortium. Ubi amonetur
dauid ne templum edificet.

Post ca. primum
mortem itaque
saul ungitur
dauid et regnat
transfertque ar
cham testamen
ti in ciuitatem suam. Qui cum uel
let templum dei edificare. amo
netur per prophetam a domino ita. Non
tu edificabis mihi templum. quia
uir sanguinum es. Quid est hoc
igitur. quod ergo exteriora bella la
borauit dauid. impeditur. ne do
mus dei ab eo edificaretur. Tem
plum quippe dei nos sumus. qui
ad ueram uitam in eius habitatione
construimur: paulo attestante. qui
ait. Templum enim dei sanctum est:
quod estis uos. Sed uir sanguinum
templum dei edificare prohibetur.
quia qui adhuc actibus carnalibus
incubat: necesse est ut instruere
spiritualiter etiam non presumat.
Oculus nequaquam pure maculam in
membro considerat. oculus/quem pluuis
grauat. Et superiectas sordes
tergere non valet manus: que tenet
lutum.

De peccato dauid et beth
sabee. ca. ij.

Nunc et
peccatum dauid quid in propheta
assignauit. quanta possum breui
tate perstringam. Nomina quippe ipsa
interpretata satis ostendunt. quid
etiam hoc factum prefigurauerit

Dauid qui multa bella gessit
prohibetur templa edificare. quia
uir sanguinum et carnalibus
actibus incumbens. indignus
[illegible]

David ut diximus interpretatur manu
fortis sive desiderabilis: beth-
sabee interpretatur puteus satieta-
tis sive puteus septimus. Li-
bet autem harum nominum eius in-
terpretationem in id quod dicitur inten-
dimus assumamus: satis congruit.
Nam in cantico canticorum que illi
ecclesia est vocatur puteus aque
vive. Et huic puteo septena-
rio nomen in spiritus sancti significa-
tione convenit propter rationem pen-
thecostes: quo die de celo mis-
sus spiritus sanctus venit. Ad quadra-
ginta novem autem quod est sep-
ties septem unum additur. quo u-
nitas commendatur. In hac ratio-
ne venit apostoli illa sententia
sufferentes invicem in dilectione
studentes servare unitatem spiritus
in vinculo pacis. Dono itaque
spirituali hoc est septenario facta
est ecclesia puteus satietatis.
quia factus est in ea fons aque sali-
entis in vitam eternam. Que quia
habuit: non sicut iterum. Iam
vero qui fuit maritus eius. quid
aliud quam dyabolum nominis eius
interpretatione significat. huius
etenim pessimo coniugio delegatur o-
mnes. quos gratia dei liberat. ut ec-
clesia sine macula et ruga
salvatori sponso copulet. Uri-
as namque interpretatur lux mea
dei: etheus autem abscisus. sive
quia in veritate non stetit. Ha lucem
superna quam de celo habebat. sup-

bie merito abscisus est: sive quia ca-
dendo veris viribus perditis trans-
figurat se in angelum lucis. au-
dens dico dicere. lux mea dei est.
Quo iste quidem david graviter
sceleratque peccavit. crud(elis) scelus
eius etiam per prophetam deus arguit incre-
pando: et ipse abluit peniten-
do. Verumtamen ille desiderabilis
omnibus gentibus qui in solarium
deambulans. quia in sole posuit
tabernaculum suum. adamavit
ecclesiam. super tectum se lavantem.
id est mundantem se a sordibus seculi.
et domum luteam spirituali contempla-
tione transcendentem atque calcantem.
Et inchoata prime conventionis noti-
cia. postea ab ea penitus sepa-
ratum dyabolum occidit. eamque sibi per-
petuo conubio copulavit. Odi-
amus ergo peccatum: sed prophetiam non
extinguamus. Amemus illum david.
quantum amandus est. qui nos a dya-
bolo per misericordiam liberavit. Amemus
illum david. qui tam grave in se vul-
nus iniquitatis penitencie et hu-
militatis confessione sanavit. Sed
fortasse quis dicat. si david yma-
ginem christi gerebat. quomodo mul-
tas uxores et concubinas habuisse
scribitur. cum has res christus et horreat
et dampnet. Hoc enim per figuram fi-
ebat. Multe enim uxores david
multarum gentium et nationum virgi-
nem indicabant. que per fidem christi con-
sorcio iungerent. Concubine vero
eius significant hereticorum ecclesias.

[Margin:] David ambulans in solario vidit Bethsabee se lavantem et adamavit. Christus adamavit ecclesiam se mundantem a sordibus et abstractam priori viro vitiorum.

[Margin:] pluralitas uxorum David indicat omnium diversarum gentium ... per fidem convenientiam ... quibus [illegible]

que sub xpi noīs titulo manēt
se gloriant. Sed q̄ p carnalia
sectant xp̄m: nō diuges sed co
cubine vocant. Deniq3 nc reges
si plures habeat vxores uel cū
binas crimē est. Ctā iā trāsiert
figure. pro q̄bȝ vxoꝝ uł cōcubinaꝝ
venia credebat. At nc q̄a figue
trāsierūt venia nulla datur.

De absalon. Ca. iij.

Illud vō q̄d significet q̄ parrida
filius absalon patrē insequēs
p̄mo pater de man⁹ fugit ante
facē ei⁹ securꝫ de victoria. qui
aspiraebat ī p̄uū p̄re: quē etiā
fleuit magno luctu. et deplora
uit exitū parrīcide. Scribit em̄
fugisse dauid a facie bellantis
aduersū se filij. Et q̄m scriptū ē
de p̄plo ih̄rlm. filios enutriui et
exaltaui. ipi aūt spreuert me.
p filiū ergo ei⁹ ī p̄uū significatur
tropice id ē p̄plus iudaic⁹ q̄ eū
tradidit. Absalon aūt sicut qui
dā interpretant int̄ p̄ris pax.
Quod miꝝ videt in hystoria. q̄
admod p̄ris pax posset intelli
gi: qui patrē bello p̄secutus ē.
Sȝ qui diligent allegoriā intē
dūt. inspiciaūt absalon ee ihe
rusalē. q̄ etiā et ipsa pax intp
tat. Cui⁹ facie xp̄s fugit. q̄n
eū patiendo deserēs. in gētibȝ
p fidē secessit. Alij absalon iu
dā traditorē acciplūt. q̄ tāta
et tā miranda patientia xp̄s per
tulit tanq̄ bonū. cū eius cogi
tationes nō ignoraret. cū ad

hibuit conuiuio. in quo corpis
et sanguis figurā discipulis co
mēdauit et tradidit. Et deniq̄
in ipa traditione et osculū ac
cepit bn̄ intelligit pacē xp̄m
tribuisse traditori suo. q̄uis il
le eā scelerate cogitationis int̄
no bello vastaret. Et ideo ab
salon p̄ris pax dr̄. q̄ p̄r hūt
pacē. quā ille nō habuit.

Vbi dd̄ aq̄ sibi dari iubet ... Ca. iiij.

Tem ipse dauid ī p̄lio
philistinoꝝ. cū sitiens cōuersa
ret in bello. et aquā quereret.
q̄s michi in q̄t potū dabit de la
cu qui est in bethleem. Et ad
portas erat iter lacꝫ et dauid ī
terfui sub hostibȝ. et media hosti
lui imperat septa castroꝝ. Pre
cesserūt tres viri multitudinē.
aduersarioꝝ. et hauserūt aquā
de lacu qui erat in bethleem. et
obtulerūt regi bibendā. Sȝ rex
noluit bibē. sȝ p̄fudit illā dnō.
dicens. Nō cōtingat michi hoc
facē. vt sanguinē viroꝝ q̄ abierūt.
ex animis illoꝝ bibā. Dicit g̅o
naturā vt sitiēs nō bibēt. et
exēplū de se p̄buit. quo ōmis
exercitꝫ tolerare sitī disceret. Quasi
aliq̄s velis expectare et intro
spicē misteriū: sitiebat dauid
nō aquā que ē in bethleem. sȝ
cui dn̄ in eandē bethleē ex vir
gine xp̄m p̄uidebat. Ergo vo
lebat nō aquā fluminis. sed la
uachꝝ ex latē xp̄i fluente. hoc

Sitiens dauid aquā de bethl. s. xp̄m oriundū ex virgine

volebat aquā fluminis sed lauachrū ex latere xp̄i fluente ... que effudit in sacrif. ... pro peccatis ... et liberans periculis alienis ... pro ... deleret aliorum

est. nō aquarū sitiebat elemē-
tū: sed sanguinē xpi. Vñ et nō
bibit oblatā aquā. sȝ dn̄o fu-
dit. significās sitire se xpī sac-
rificiū. nō naturē elemētū. Sȝ
illud sacrificiū in quo esset re-
missio pccōr. Illū sitire fontē
eternū. nō qui piculis quereret
alienis: sed piclā alienā delet.

De psalmo. ca. v.

Querit autē cur solus
septimus psalmus decimus.
in libris regū repiatur scriptus
Nec immerito psalmus iste in
regnorū libris solus invenitur.
qa regnū illud significat ubi
adūsariū nō habebimus. Titu-
lus eñ eius est. In die qua e-
ripuit eū dñs de manu oīm
inimicorū eius. et de manu saul.
Quis eñ figuratur in dauid
nisi ille qui venit in carne
ex semine dauid. qui utiqȝ in
corpore suo quod est ecclesia
adhuc patitur inimicos. Vñ
et illi persecutori qd vocē acta
uit. et in suū corpus traicies
quomō madauit. insonu-
it de celo. saule saule qd me
psequeris? Cū autē meruerit eri-
pere hoc corpus eius de manu
oīm inimicorū eius. nisi cū
et illa nouissima inimica
destruetur mors. ut pueniat ad
regnū dei. De decalago
vtrorū factū. ca vi

Dehinc texitur cathalo-
gus virorū fortiū in fi-
gura sanctorū. qui licȝ quib-
usdam virtutū summitate pficiant. tamē
vsqȝ ad excellenciā dñice tri-
tatis nequaqȝ attingunt. In-
de est qd ibi scriptū est. vsqȝ
ad tres nō puenit. Cuius eñ eq-
bitur dño. aut qs similis erit deo
inter filios dei?

Capla de iij regū. pxy.

De salomone. 2..
De tēpli edificatione
iij. De sapiā salomis. iiij
De iudicio eius. v. De regi-
na austri. vj. De crtibus opi-
bus eius. vij. De diuisione x
tribuū. viij. De helya et v-
tutibz eius. ix. De helyseo et
virtutibz eius. x. De salomōe
uere ca. pxij

[S]uccedit deinde sa-
lomon. In q
quidē nonul-
la ymago rei
future facta ē.
Ideo qd templū edificauit et pa-
cē habuit fm nomē suū. Sa-
lomon quippe interptatur pa-
cificus. Et p hoc tale vocabulū
illi verissime cogruit. p quē
mediatorē ex inimicis accep-
ta remissione pccōr recōci-
liamur deo. Etem cū inimici
essemus. recōciliati sumus deo
p mortē filii eius. Ide ipse est
pacificus qui fecit utraqȝ vnū

Nouū homine faciēs pacē
et veniēs euāgelizauit pacē
hijs qui longe. et pacē hijs
qui ꝓpe. Ipē in euāgel̄ dicit.
pacē meā do vob̄: pacē reli
quo vobis. Hijs et mltis alijs
testimonijs dn̄s ihs pacificꝰ
eē mōstratur. De templi edi
ficatione. c. ij.

Nam quod edificauit templū
excellentissimū deo: et ibi xp̄z
significat. quia domū deo in
celestibz. nō lignis et lapidi
bz. sed de hoībz scīs hoc est fi
delibz. Quibz dicit apls. Tē
plū enī dei scīm est: qd̄ estis
vos. Que vero eadē domꝰ de
lapidibz dolatis atqȝ ꝑfectis
edificata ē. et malleꝰ et secu
ris. et ōne ferramentū nō sit
audita ī templo dei cū edifica
retur. Quid enī domꝰ illa vt
ꝓdictū est. nisi sācā ecclesiā
quā in celestibz dn̄s īhitat
figurabat. Ad cuiꝰ edificati
onē. electoꝝ aīe q̄si quidā
expolita lapides deferunt̄.
Que cū edificat̄ in celis. nul
lis illic discipline malleus
resonat: q̄a dolati atqȝ per
fecti illuc lapides ducim̄. ut
locis iuxta meritū cōgruis
disponam̄. Ideo enī fortꝰ tu
dim̄: vt illic sine repℏensio
ne īueniam̄. Altitudo enī tē
pli huiꝰ dn̄ica. ad fidē refert̄.
longitudo ad spem. latitudo

ad caritatē. hijs enī tribz virtu
tibz q̄i lineamentis scē ecclie ce
lestis instructura consurgit.
Porro quod parietes templi intꝰ
ligno teguntur. hoc ob instinū
dn̄ice crucis ꝑ imaginatū ē. sub
cuiꝰ tutela ꝓtegunt̄ oms scī.
qui īdirupte pacis ꝑseuerā
cia. tāqȝ lapides viui in struc
turā ecclie vnitate fidei solidāt̄.
Et bene intꝰ vestit̄ ligno tem
plū: q2 corde credit̄ ad iusticiā
Quod vō tpe dedicationis gloria
dn̄i īpleuit domū. glā dn̄i ī
telligit̄ xp̄s. cuiꝰ fide repletꝰ ē
vniuersꝰ mūdus. De qua glā
cū pro adorato vitulo dn̄m
deprecaret̄ moyses vt pareret
ꝑplo peccāti: indicit dn̄s. Ꝓpiciꝰ
ero illis. Verūtamē viuo ego
et viuit nomē meū: q2 īple
bit̄ glā mea ōis terra. Vn̄ et
angeli clamabāt pastoribz.
Gloria in excelsis deo. et in
terra pax hoībz bone volun
tatis. Quod aūt nebula imple
uit domū dn̄i. et nō poterāt
sacerdotes mīstrare ꝓpt̄ nebu
lā. Hec sententia supbos ucie
oꝝ pōtifices ac doctores insi
nuat. Qui dū natiuitatis xp̄i
sacramēta īuestigare despi
ciūt. debitū fidei sue minstiū
ꝑ erroris nebulā ꝑdiderūt.
Ita enī eoꝝ mētes ī fidelitatꝭ
caligo repleuit: ut exigētibz
ꝓprijs meritis nō agnoscerēt

Marginal notes: salom. edif. tpla. q. Esa. / Sic ut lapides de viuis lapidibus edificat. / Sicut vel edificat / tpla interius tabulatum quod est ligno crucis ptecti undique / tpla repletur gla dni quod Filia fulget Theo.

cultum credulitatis. Quod vero idem Salomon in eodem templo duodecim boves ereos fecit, quos in ereo labro constituit, qui facie quidem per diversas partes respiciunt attenduntur, sed in uno loco posteriora colligunt. Quid enim aliud in duodecim boves quam duodecim apostolos credimus designare? Qui facie quidem per diversa respiciunt, sed ita in labro sunt positi ut ex posterioribus adunentur, quia in hac presenti vita ad predicationis officium in diversis mundi partibus sunt divisi: in illa vero vita que huic vite posterior est, quia post hanc videtur, eterna glorie unitate conveniunt. Per diversum quidem mundum predicando respiciunt, sed in unum eveniendo consistunt. Ideo autem erei, quia clamor predicationis eorum in toto mundo sonuit. Sicut scriptum est: In omnem terram exivit sonus eorum. Labrum autem orbem terre intelligimus, cuius ambitum lustraverunt apostoli docentes gentes ut baptizarentur in nomine patris et filii et spiritus sancti.

12 boves sub labro aeneo 12 apostoli designantur per tres plagas respicientes et latera [illegible] convenient in unum in dorsa [illegible] de aere ob resonantiam predicatorum. labrum mundus super quem fusa aqua baptismi.

De sapientia Salomonis. c. iii.

Sapientia Salomonis sapientia Christi plenitudo

Locutus est autem Salomon tria milia parabolas: et fuerunt carmina eius quinque milia. Quid enim per tria milia parabolas nisi plenitudo fidei in lege et in evangeliis a Christo tradita designatur, que dum tota multiplicatur per allegoricum sensus sub misterio trinitatis disseritur: qui tria milia pro quinque sensibus corporis intelliguntur. Et qui in diversis virtutibus bene regit, beatus est, et per eos qui quinque milia carmina domino canit. Disputavit Salomon a cedro usque ad ysopum. Cedri nomine celsitudo glorie in electis accipitur. Propheta sic testatur dicens: Iustus ut palma florebit, et sicut cedrus que est in libano multiplicabitur. Ysopus autem herba est humilis, saxo herens, qua signatur humilitas Christi. Redemptor quippe noster a cedro usque ad ysopum disputavit, qui ablata excellencia celestis glorie usque ad carnis humilitatem descendendo pervenit. Sicque et cedri nomine pravorum superba elacio designatur. Unde per David dicitur: Vox domini confringentis cedros. A cedro itaque Christus usque ad ysopum disputat: quia ipse pravorum corda et humilium iudicat. Super ligna autem disputavit: dum in cruce pependit. Tunc enim in cedros scilicet arrogantiam inclinavit, quando etiam usque ad ysopi humilitatem, id est usque ad crucis stultitiam atque contemptibilem fidem deduxit.

De iudicio Salomonis. c. iiii.

primum iudicium habuit Salomon discretissimum [illegible] filium inter [illegible] vero [illegible] et discretum

Legitur quoque idem sapientissimus primum habuisse iudicium inter duas mulieres de pietate certantes. Quarum in una dilectio ardebat, in altera simulacio succumbebat. In illo ergo iudicio Salomo

mis xpi figura fuit. Ubi mulier illa improba plebs sc3 synagoge vel hereticorum de matris hoc est ecclesie filium appetebat. que non ut servaret. sed revera ut interimeret cupiebat. Sz sic gladio salomonis dirimente ipse matris gemitus iste verus receptus est partus: et ita et spiritu ihesu xpi donante plerique hij qui a matre seducti et capti sunt errore hereticorum. non numquam merent quod semetipsis gemente recognoscit ecclesiam matrem. Unde satis convenienter apparet hanc mulierem hereticorum vel synagoge figuram esse impietate: que et suos neqiter nutriendo interimit et alienos quousque potest illiciendo persuadet. De regina austri. Ca. vi.

Regina autem austri que ab intervallis ultimis excitata veniens salomonis audire sapienciam cupiuit. iam tunc per illam ventura de gentibus regina desiderans xpm figurabat. que iuxta propheticam oram cavariam cum varietate in vestitu deaurato et populi sui et domus patris oblita. currebat barbara gente non animo. que in aperto peregrina. sed in occulto sanctorum fieri civis optabat. Unde non solum celesti primo resurrectionis beata. sed etiam potestate apostolica de iudeis adulteris iudicandis

in ipsius ore iudiciis digna censetur: quia xpm in salomone imitata. verum regime celestis affectum ymagine mistica ecclesie providentis impleverat. De ceteris opibus eius. Ca. vii.

Temporis de ceteris opibus salomonis quid dicam. quem vehementer arguit sancta scriptura. atque condempnat. Nichilque de penitentia eius vel in eum indulgentia dei divino commemorat. Per prorsus occurrit quid salem in allegoria boni significet her cius flenda submersio. nisi forte quis dicat. mulieres alienigenas quarum amore erat serat. significare ecclesias electas de gentibus posse. Hoc fortasse non absurde posset intelligi si ille propter salomonem desererent deos suos et colerent deum eius. Cum vero ipse propter illas offendit deum suum. et coluit deos earum. non est quod inde boni coniectari posset. nec tamen nichil boni arbitror significare. sed malum. sic de uxore filiabus que loth diximus. Apparet enim in persona huius salomonis mira excellencia et mira subversio. Quod igitur in illo diversis temporibus extitit. prius bonum et posterius malum. hoc in ecclesia in isto adhuc seculo simul et uno tempore ostenditur. Da bono illius bonos ecclesie:

Malorum autem illius malos ecclesie
significatos puto: tamen in uni
tate illius aree. sicut in illo v
no homine bonos in granis.
malos in paleis. aut in uni
tate unius segetis bonos in
tritico. malos in zizaniis.

Illud vero **De divisione x tri**
quod post mortem salomonis **buum** (red)
mis decem tribus a templo separate
sunt. et due relicte. satis indi
cat quod de tota ipsa gente a paulus
ait. reliquie per electionem gratie
salve facte sunt. **De helya**

Quid **et virtutibus eius**
Quod autem significaverint
magni illi et insignes prophete
qui etiam mirabilia multa fece
runt. helyas et helyseus di
scipulus eius. Pascebat enim hely
as tempore famis corvis mane
afferentibus panem. et ad vespe
rum carnes. ut intelligantur illi
christum. cui quodammodo salutem
nostram esurienti. confitentur pec
catores fidem primitias spiritus non
habentes. In fine autem velut ad
vesperam seculi: etiam carnis resur
rectionem. Mittitur helyas pas
cendus ad alienigenam viduam.
que volebat duo ligna colli
gere. prius quam moreretur. Non hic
solo ligni nomine. sed etiam numero
lignorum signum crucis exprimitur.
Benedicitur farina eius et oleum.
fructus et hylaritas caritatis.
que cum impenditur non deficit

sed datori. hylarem enim datorem dili
git deus. Vidua enim ista ut opi
nor ecclesia significatur: quam
christus non frumento. sed verbi pa
ne pascebat. De qua dicitur per
david. Viduam eius benedicens
benedicam. Illam scilicet viduam quam a
paulus ait. mortuo viro quibus
vellet nuptiis liberari. quia
defuncte lege cuius finis est christus
ad gratie libertatem transitum faciens
ecclesia christo quasi vidua legis in
nupsit. Huius nunc in vasis o
leum gratie et benedictionis farina
non deficit. in omnibus fonis gen
tibus fame manente. Quam ab
lute esurie. et fidei trinitatis
media cognitione prefiguravit illa
quondam triennio fames. Quod vero
per helyam in tempore siccitatis nu
bes illa apparuit. et postea fu
ture pluvie signum in vestigio
hominis ostensum est. significabatur
quod nascente christo in vestigio homi
nis ad terras ymber de celo
descenderet: qui nos a peccato
mundaret.

Incipit capitula libri quarti regum primum

De duobus quinquagena
riis cum militibus suis i
gne combustis. ii. // De helyseo
ubi aquas iericho steriles et ma
lignas sanavit. iii. De par
vulis ab eo maledictis et ab ur
sis devoratis. v. // Ubi per ser
vum suum baculum mittit. et mor
tuus non revivisat. vi // De

vidua colligit duo ligna Helie ...

ferro manubrium emittente in
profundum. ca. vi. De egritudine
ezechie regis. et quindecim addi
tis annis. vii. De divitiis et
chaldeis morbo iactantie oste
sis. viii. De transmigratione isra
helis a nabugodonosor facta
in babiloniam. De duobus quin
quagenariis militibus igne combustis

Misit Ca. i.
rex impius
duos quinqua
genarios cum
subditis sibi
militibus ut
exhibeant sibi helyam. qui di
vino igne consumpti sunt. tercius
autem salvatur. Quinquagena
rius namque numerus confessio peni
tentis est: quo declaratur remis
sio peccatorum. Iudei ergo nolen
tes christum deum esse profitentem nec
principem penitentie. dicunt ad
eum. Quinquaginta annos nondum
habes? et abraham vidisti? Hii
futuro igne divino incendio ex
tinguuntur. Tercius autem quinqua
genarius qui conversus ad fidem tri
nitatis prime sacramenta cog
novit: indulgenciam meruit.
Ubi helyseus aquas steriles sa

Postulatur navit ca.
helyseus a ij
populo ut aquas iericho steri
les et malignas sanaret. Ac
cepit vas fictile. et adiecit in
eo sal. et immersit illud in flu
mine: et statim aque sanate sunt.
Quo facto prenunciabat propheta
quod verbum caro fieret. et habita
ret in nobis. Inde in similitudinem
verbi salem id est sapienciam de
dit in vas fictile. in corpus scilicet
humanum immittens in aqua.
demersit. Quod quidem figurabat
quia omnes populi qui sub figura
aquarum in toto mundo steriles
erant. per christi incarnationem fecun
ditatem et benedictionem accep
turi essent. Ipse quoque heliseus
propheta: figuram christi gessit. Ge
minatum vocabulum christum: salus
dei interpretatur. Salus autem dei
alius est. nisi filius dei? Qui
et salvator ubique vocatur. De
pueris ab eo maledictis et ab ur
sis devoratis.

Parvuli
vero illi illudentes ca. iii
tes saluti id est helyseo. iudeorum
habuere personam: qui ad crucem
domino salvatori subsannaverunt
dicentes autem dei. ascende calve a
scende calve. significat quod in cal
varie loco christus erat ascensurus
in crucem. Quos vero conversus male
dixit helyseus. et exierunt
duo ursi de silva et interfecerunt
quadraginta duos pueros blas
phemantes: ita et christus post pas
sionem et resurrectionem ex mor
tuis. postea quam ascendit in ce
lum. sicut helyseus ascendit be
thel. id est in domo dei confusus
maledixit iudeis. et quadra

Heliseus ut sanaret aquas steriles
accepit vas fictile mittens in illud
sal. i. ... dedit sapiencia in carnal
verbum factum est ... innatus ... sa
ncificatur ... per incarnacionem
salvi facti.

Eliseus illusus a pueris ascende
calve ... illusus a iudeis
in monte calvarie.
qui emisit duos ursos de saltu
i. titum et vespasianum et quadraginta pueros
occiderunt i. generaciones postquam
ascendit in bethel ... ascendit

gesimonono anno ascensionis sue inmisit duos vrsos de siluis gentium. vespasianum videlicet et tytum eosque crudeliter eiecerunt.

Per seruum baculum mittit 2 humis

Misit heliseus ad mortuum per seruum baculum et super mortuum, et non reuiuiscat. Venit ipse. Iungit et coaptat se mortuo et reuiuiscat. Misit sermo dei legem per seruum suum. Nec profuit in peccatis mortuo generi humano. Venit ipse descendens de celorum sublimitate. quasi de montis altitudine. humiliauit semetipsum conformauit se nobis. mortuisque membris sua membra composuit. nostreque mortalitati de suo corpore medicinam aptauit. Deinde super mortuum posuit se. et septies oscitat. et septiformem spiritum humano generi dat. per que edificatur et a morte peccatorum resingit.

De ferro manubrij exiliente in profundum

Dum securibus signa cederent de ligno ferrum exiliens in profundum fluminis mersum est. atque in lignum desuper ab heliseo proiectum reuersum est. Ita cum impios iudeos per corpus operata presentia xpisti tamquam infructuosas arbores cederet. quia de illo iohannes dixit. Iam securis ad radices arborum posita est. ab eis recedens interueniente passione corporis spiritum deseruit. et in infernum profunda descendit. quod in sepultura depositum tamquam ad manubrium spiritu redeunte surrexit.

De egritudine ezechie regis

Decumbenti in lecto ezechia grauique egritudine laboranti. ex persona domini ysaias propheta aduersus est eum. predicens illi quod moreretur. Ille autem exorans dominum in ipso prestituto termino mortis confestim dominus vocem eius audiuit et quindecim annos vite deprecantis ostendit. Qui numerus quindecim annorum quid sacramenti contineat audiamus. Nam ut apostolus ait. secundum quod quis operatus fuit. ita recipiet. Ideoque iste rex. quia decalogum legis. cum quinque libris moysi integra conseruatione compleuerat. ideo quindecim annos sui legis numero numerorum quam custodierat ad vitam auctos accepit. Per quod figuraliter scitemus. quia quicumque per numerum istius misterii totius legis plenitudinem custodiunt. et hic salutis premium: ac per legis consumationem ad vite eterne plenitudinem transeunt. Cuius quidem pro signo consecrande salutis decem gradus domus sue in quibus vmbra descendere consueuerat. sol retrorsum ad ortum vnde ascenderat regressus

Misit Eliseus seruum cum baculo et puerum super mortuum. et non reuixit.
Misit deus Moysen cum lege. et non seruauit.
Venit deus ipse conformans se humane naturae et vesicitat puer septies et reuixit
septiformi gratia repletus reuiuiscens.

Ferrum in profundo cedit ad lignum extractum quia corda immersa desursum reuiuiscunt ad lignum crucis

sus scribit. Qui nũs qd mis
tiũ habeat videamꝰ. Nam
gradus isti tẽpoꝝ ordines sũt.
ꝑ quos umbra figuraꝝ xᵉ descẽ
deret. et ꝑ quos iteꝝ sol iustic
xp̃s post resurrectioꝫ ascendit.
Primꝰ itaqꝫ gradus de deo in
angelo fuit. qꝛ magni ɔsilii nũ
cius fuit erat. Deniqꝫ et iacob
sic alloqtur. Et dixit michi angelus
dei. Ego sũ ds. cui unxisti
titulũ. et vouisti votũ. Vt ꝛ an
gelũ et deũ ostenderet. Scd̃s gra
dus descensionis de angelo in
patriarchis fuit: qꝛ in oĩbꝫ vt
ait apl̃s ipe opatꝰ est. Terciꝰ
in legis datione: quia et in le
ge ipse locutus est. Quartꝰ gdꝰ
in ihũ naue: vt ppl̃m istl̃'m ter
rã repromissiõis introduceret.
Quĩtꝰ in iudices: qꝛ eundẽ ppl̃m
ꝑ eos ipse regebat. Sextus in
regibꝫ iudeoꝝ: qꝛ in eis ipse re
gebat. Septimꝰ in ꝓphetis: qꝛ
ꝑ eos nũciatus ẽ. Octauus in
pontificibꝫ: quia ipse sũmus
sacerdos ꝑñs. Nonꝰ in hoĩe.
Decimꝰ in passione. Per hos oẽs
decẽ gradus. qꝛ ꝑ umbrã prisce
legis xp̃s descendit. Et rursus
post resurrectioꝫ suã sol iustic
xp̃s per eosdẽ gradus sursũ in
celũ ascendit. et omnẽ umbrã
legis veritatis radiis illustra
uit: obscura reuelans. clausa
reserans. et oĩa tecta denudãs.

De diuitiis eius chaldeis

morbo iactãtie ostẽsis.

Quia ezechias rex diuicias suas chaldeis iactã
ac ostentatione ꝑdidit: et ꝓp
terea perituras ꝑ ꝓphetã au
diuit. significat dei seruũ. qui
dũ virtutes vane gl̃e studio ꝑ
diderit. mox eas ꝑdere. et do
nes opeꝝ suoꝝ dnõs facit. sic
ille ꝑ ostentationis appetitũ.
thesauros suos fecit esse sub do
minio chaldeoꝝ. De trãsmigra
tione isrl̃' a nabu. fca̾ in ba
bilone. Ca.

Iam ipsa in babilonia trãsmigra
tio quo eciã spũs dei per ihe
remiã ꝓphetã iubet. vt ꝑgant
et orent pro eis in quoꝝ regno
ꝑegrinantur. qꝛ in illoꝝ pace.
et pax esset istoꝝ. Et edifica
rent domos. et nouellarent
vineas. et plantarent ortos.
qꝛs nos agnoscat qd ꝑfiguraꝫ
uerit. qd attenderit vñ nos ista
helitas. in quibꝫ dolus nõ ẽ.
ꝑ apl̃icã dispensatioꝫ cũ euã
gelio ad regnũ gencũ trãsmi
grasse. Vñ nobis apl̃s tanqꝫ
iheremiã replicãs dicit. Volo i
gitur p̃mo oĩm fieri deprecatiões.
orõnes. interpellationes. grã
actiones. pro oĩbꝫ hoĩbus
ꝓ regibꝫ et hiis qui in sublimi
tate sunt: vt quietã et tranql
lã vitã agamꝰ in oĩ pietate
et castitate. Hoc enim bonũ est.
et acceptũ ẽ corã saluatore

[illegible]

mo deo. qui omnes homines vult salvos fieri. et ad agnitionem veritatis venire. Et hoc quippe etiam illis accedentibus constructa sunt domicilia pacis. basilice christianorum congregationum. et novellate vinee populi fidelium. et plantationes hortorum. ubi etiam maius omnia olera granum synapis regnat. Sub cuius umbraculis longe lateque porrectis. altipetax superbia generum. tamquam in celi volatilibus confringendo requiescit.

Capitula d. 4 r.

Primum. De lxx annis captivitatis et ihesu sacerdote. 2um. De vasis domini in babiloniam deportatis. 3m. Quod rex babilonis typum dyaboli gerat. 4m. De reditu populi in ierusalem.

De lxx annis captivitatis et ihesu sacerdote.

Ihesus sacerdos post 70 annos reduxit capt. et templum reedif. .i. Christus post finem temporum reducet captivitatem ad celestem ierusalem [illegible] templa Dei.

Nam quod etiam quod post lxx annos finem eadem ierusalem prophetia reducatur populus domini ex captivitate. et templum renovatur. quis fidelis christianus non intelligat. post evoluta tempora que septenarii numeri repetitione transcurrunt. tunc nobis id est ecclesie dei ad illam celestem ierusalem ab huius seculi peregrinatione redeundum. Per quem. nisi per ihesum vere sacerdotem magnum. Cuius figuram gerebat ille ihesus sacerdos magnus illius temporis. A quo templum edificatum est post captivitatem: quem propheta zacharias in sordido vidit habitu. devictoque dyabolo qui ad eius accusationem stabat. ablata illi sordida veste. et dato indumento honoris ac glorie. sicut corpus christi decet. quod est ecclesia adversario in fine temporum per iudicium superato. a luctu peregrinationis in gloriam ~~eterne salutis~~ sempiterne salutis assumitur: Quod etiam in psalmo dedicationis domus aptissime canitur. Convertisti luctum meum in gaudium michi: conscidisti saccum meum. et accinxisti me leticia. Ut cantet tibi gloria mea. et non compungar.

De vasis domini in babiloniam deportatis.

Quod autem vasa domini sanctificatis vel sacramentis misteriis deputata rex quondam babylonis de ierusalem abstulisse. pariterque cum captivis adduxisse. et suis usibus deputasse scribitur. miserante autem deo. post solutam captivitatem vasa illa relata sunt non confracta. et domino cultui mancipata non caret misterio.

Quod rex babilonis typum dyaboli gerat.

Rex babilonis dyabolus est

qui infelicē ꝑplm tm̄ intrum̄ cap-
tiuitate vinctū de ihrlm. i. de
ecclia in babiloniā id ē ꝯfu-
sionē heretice prauitatis ab-
duxit. ꝫ et parte vasoꝝ. id
est sacramentoꝝ simul cū capti-
uis asportauit. Nā vasa sa-
cramētoꝝ ipa sacramēta sig-
ficant. ꝑ que diuini cultus ꝑ-
fectio adimpletᷣ. Detulerunt
namqꝫ ex hijs nonnulla secū.
ex nris heretici. In pmo nomē
ipm̄ xpi. quos et xpianos v-
tiqꝫ dicit. Asportauerꝰ legē.
euangeliū. aplos. psalteriū.
baptismū. amen. alla. De

reditu ppli ī ihrlm.

Qū autē respectu dm̄i.
ignorātie ꝯfusione re-
licta ppls ad ihrlm. id est vi-
sionē pacis. que est ecclesia
dei viui. duce dn̄o redire festi-
nat. hec vasa sacramenta. i.
sacramenta. secū deferens. nō
īmutat. sed reportat vtiqꝫ ī-
tegra. nec confringet quasi in
melius renouanda: sed ea tem-
plo restituit. vsibusqꝫ diuinis
accōmodat. ita ut ea secū nō
ꝑdita. sed etiā apud ipios ser-
uata fuisse plebs restituta co-
gaudeat. Nec delem9 euan-
geliū. nec oblitteram9 aplo. A-
men quoqꝫ et alla nō ꝯmutam9.
baptisma non iteram9.

De machab.

De machabeis aut-
fribꝫ quid loqr.
qui sub anthiocho
rege pro sacris le-
gibꝫ dira tormēta ꝑpessi sᷣt.
Mater pia cū diuersis sup-
plicijs vrgeretᷣ nō solū non
fleuit. sed et gaudens horta-
batur ad gloriā passionis
Sic et mater ecclia gaudet
atqꝫ ī martiribꝫ suis colletatᷣ.
maioremqꝫ gloriā ꝑ martiria
filioꝝ ꝯseqᷣtur: dū eos ꝑ septi-
formē spm̄ supasse dyabolū
glātur. Quis poterit oīa
que illis veteribꝫ legis. et ꝑ-
phetaꝝ libris figurate ānū-
ciantᷣ. qn̄talibet breuitate ꝑ-
stringē. nisi forte qs putat
ingenio fieri. vt ea que reꝝ
ordine ꝑ sua tēpa cucurre-
rūt. ad misticas significati-
ones interpretando vᷣtantᷣ.
Hoc forte iudei possūt dicē
siue pagani. Nos aūt qui se
xpianos esse volūt. premit
veritē aplica auctoritas di-
cens. Oīa hec in figura con-
tingebāt illis: et hec oīa
figure nrē fuerē. in quos ꝯ
finis seculoꝝ obuenit. Sicqꝫ
vniuersa misterijs ꝯsumata.
per dn̄m nrm̄ ihesū cristū.
Cui est honor et honor. gloria
et potestas cū pr̄e et spū sc̄o.
in sc̄lā sc̄loꝝ amen. Deo grās.

Mr Machabeorum non flet in occis. filiorum sed gaudens hortatur qu Ecclia non plorat necem martyrum.

Hoc in novissimis di-
ebus verbū dei ex
maria carne ves-
titū processit in hūc
mūdū. Et aliud quidē erat
qd videbat' in eo. aliud qd
intelligebat'. Carnis namq3
aspectus in eo patebat oībus. ꝑ-
paucis vero et electis dabat'
divinitatis agnicio. Ita ut
tū ꝓphetas vel legislatorē
verbū dei ꝓfert' ad homines
nō absq3 ɔpetētibus proferr'
indumētis. Nā sicut ibi car-
nis. ita hic litē velamine te-
gitur: ut lrā quidē aspicitur
tanq̄ caro. latens vero intrīsecus
spūalis sensus tanq̄ divinitas
sentitur. Inde est q in lege
vitulus sacrificii iussus ē a
sacerdotibus decoriari. et mē-
bratim dividi. et in poni sup
altare. Cū ille sacerdos det-
rahit coriū vituli oblati in ho-
locaustū. et denudat pellē. q̄
mēbra eius ɔtegunt': quidē
verbo dei abstrahit velamē
litte. et interanea eius. que
sūt spūalis intelligētie ꝑ mē-
bra nudat. Hec mēbra verbi
superioris sciētie nō in humili a-
liquo loco ponit': sed in alto
et sancto. id ē sup altare col-
locat: cū non indignis hoī-
bus. et humilē vitā ac terre-
nā ducentibus pandit divina
misteria. sed illis qui altare
dei sunt. in quibus semp ardet
ignis. et semper ɔsumit' caro.
Sup hos tales mēbratī divisus
iste holocausti vitulus collocat'.
Dividit namq3 mēbratī vitulū.
qui explanare ꝑ ordinē potest
et competenti distinctione singla
divine sapientie scripture disserere.
Holocaustū carnis xpī ꝑ lignū
crucis oblatū terrena celestibus.
et divinis humana sociavit.

vitulus iubebatur excoriari et membratim dividi quia cortex littere detrahi et singula mysteria enucleatius penetranda sunt.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

Incipit prologus exceptorum beati Bernardi abbatis

Cum non essem aliqua cura
tione magis ope occupatus
complacuit michi ut opuscula
viri illustrissimi beati bernardi abbatis
egregij clarevallensis diligenter inspiciendo
do tesaurizerem. et si quid in eis lauda
bile dignumque memoria invenirem pre
cipue de virtutibus excipiens scripto
breviter commendarem. non defuit voluntati
mee divini auxilium. sine quo non cogi
tare sufficimus bonum. Opere itaque me
incipiente et subsequente proposituum meum
effectui mancipavi. in isto tamen plura
quam ab initio decreveram. quia visa
sunt michi multum utilia. et dulcedine
edificationis vel efficacionis redunda
ncia. non solum de virtutibus. sed etiam de
vicijs ac sententijs nimio et quibus
dam distinctionibus valde necessarijs ex
libris predicti viri nominatissimi di
vina mediante gratia colligens in uno
volumine coartavi. Verum opus istud
quia de diversis rebus mentionem facit secundum
diversitatem rerum de quibus loquitur in di
versos libros distinguitur. et decem librorum
tractatibus continetur. Primus liber
tractat de deo patre et filio et spiritu sancto.
Secundus de homine et cura. Tercius de pre
latis et monachis. Quartus de clericis.
Quintus de virtutibus. Sextus de
vicijs. Quattuor sequentes libri
videlicet septimus. octavus nonus.
decimus undecimus. de quibusdam
distinctionibus multum utilibus specialiter
loquitur. In quorum ordinatione alia
ratio quam in ceteris observatur. Precedentes
enim libri solummodo propter dissimilitudinem
materie per se singuli divisi sunt. Isti vero
non solum causa materie sed precipue propter mo
dum et dispositionem capitulorum inter se dif
ferencium ab invicem discernuntur. Septimi
enim libri capitula singula duplicia. quia
de duabus rebus principaliter agunt. Octavi
tamen vero triplicia. quia principaliter de
tribus rebus unumquodque eorum tractat.
Noni autem quadruplicia. quia singulorum
quadruplex est causa. Decimi vero capitula
possunt dici diversiloquia. quoniam de diversis
rebus quorumlibet existat materia.
Sciendum autem quod in quibusdam huius operis
locis non eodem modo nec eodem ordine sunt
disposita sunt. quo in libris e quibus
excerpta sunt scripta leguntur. quoniam ali
bi plus. alibi minus positum est. Quedam
enim propter compendiositatem et quia minus ad
rem pertinere videbantur pretermittendo transivi.
Aliqua vero propter sensus et materie
convenienciam hinc inde sumpta coniunxi.
Nonnulla etiam licet raro in alia verba
commutavi. Quapropter si ad sermonem
unde extracta sunt recurreris ordine
aliquo in hoc opusculo plus minus
vel aliter reperies quam in textu libri
positum est. noveris quod huiusmodi ordina
tionis causa exstitit ratio iam predicta. ut
autem inspectis folijs lectori citius oc
currat quod voluerit in titulis capitulorum causa li
cencius sit materie breviter est prenotatum.
Quia vero de diversis tractatibus ac
varijs epistolis presens opus est collectum.
et hoc diversas et multimodas materias
sub positas in plerisque locis huius operis
difficile est invenire. Preterea quoniam tractatum

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

quod sermone vel quod epistola singule sint conquirende sunt iuxta eas in ipsis paginis. est immo annotatum. ut si forte tanta varietas auctoritatum innexa est. ac interrupte ac inordinate materie. quantumlibet discordia studiosi lectoris intellectum obscuravit. aut etiam fluitas aliqua sine defectus. quolibet modo contingens. ipsum impedierit et propter huius obscuritatem elucidandam ad fontem originalem unde hec conderint recurrere volunt annotaciones ibi scriptas considerent. et si quo sic eundem agnoscentes facilius inveniat quod querebat.

Preterea superaddidi in ultimis huic operi quedam verba totius consolationis plena. et super mel et favum dulciora. de beatissima dei genitrice maria. de quibusdam etiam sermonibus venerabilis patris excerpta. que per capitula distinguens. e quibus locis sint sumpta per annotaciones ibi iuxta se positas designavi.

De eo quod sit deus. Capitulum I.
De eo quod est unus deus. II
Quod ubique est deus. III
Quomodo est in creaturis IIII
De eo quod trinus est deus et de unitate qua tres persone sunt una substantia. V.
De excellentia superiore unitatis VI
De illa virtute qua tres sibi invicem una persona sunt. VII.
De distinctione trium personarum in divina incarnatione VIII
Quomodo comprehendi potest deus in hac vita IX
Quod deus est pena reproborum. X
De adventu domini corporali XI
Quod per adventum domini manifesta est benignitas eius. XII.
Quod celanda sunt spiritualia divine incarnationis sacramenta. XIII
De spiritu sancto. Capitulum XIIII
Quod non semper eodem modo spiritus sanctus sit in viris spiritualibus sed modo veniat modo recedat. XV.
De multiplicitate spiritus. XVI
De cognoscendo deo. XVII
De adventu domini spirituali XVIII
Quomodo cognosci potest adventus domini sive visitatio domini. XIX
Quomodo perfecte unitur anima deo. XX.
Que sit differentia inter unitatem illam qua pater et filius unum sunt. et illam qua adherens deo anima unus spiritus est. XXI.
De visione illa qua videbimus deum in futuro sicuti est. XXII
Quod non potest videri deus in hac vita sicuti est. XXIII
De diversis modis visionum dei. XXIIII
Quando vel qualiter anime appareat solus deus. XXV
Quod magni fide magis et sublimia de supernis merentur videre. XXVI
De inmensitudinibus dei euntis et redeuntis in anima. XXVII.
Quod absque unitate sit et gratia non est plena visitatio dei XXVIII
Quid sit patrem et filium venire ad animam XXIX
Quomodo cognoscat anima quod diligatur a deo XXX.

De eo quod sit deus. In libro soliloquiorum. I.

Quid est deus? Cum enim melius quidem nil expectamus certitudine quam deus. si bonum. si magnum. si beatum. si sapientem. vel quicquid tale de deo dixeris in hoc verbo instauratur quod est est. Nempe hoc est ei esse quod hec omnia esse. Si etiam centum talia addas non recessisti ab esse. si ea dixeris nichil addidisti. si non dixeris nichil minuisti. Quid ergo deus? Sine quo nichil est. tam nichil esse

sine ipo. quia nec ipe sine se pt. Ipe
sibi. ipe oibz e. ac p hoc quodamo ipe
solus e. qui sim ipius e. et dim
ee sicut oia i ipo. ita ipe i oibz est.
Quid e ds? Cui nec scla accesserut.
nec decesserut. nec coetna tn. Quid
e ds? Ex quo oia. p que oia. i quo
oia. Quid e ds? Quo nichil me
lius cogitari pt. Nõ e i ds nisi ds.
Qd habz hoc e. ueitas e. sapia e.
utus e. etntas. sumu bonu. dns
sabaoth. iudicas oia cu tranquilli te.
placidissim9. serenissim9. pacatissim9
qui solus sola nescit ignorancia.
Totus lux. totus ocul9. et q imme
nsa qm fallit? qz imme claude. qui
extra se nõ qrit lume ut uideat.
Ipe qui uidet. ipe vn videt. Amat
ut caritas. nouit ut ueitas. sedet ut
equitas. dnat ut maiestas. regit
ut pricipiu tuet ut salus. opat
ut vtus. reuelat ut lux. assistit ut
pietas. Quid ergo ds e? Qd ad
vniuisos spectat finis. qd ad de
lectacioez salus. qd ad se ipe nouit.
Quid e ds? Volutas oipos. be
niuolentissia utus. lume etnu. i
comutabil ro. suma btitudo. creas
mentes ad se pticipadu. uiuificas
ad sendu. afficiens ad appetedu.
dilatas ad capiedu. iustificas ad
pmerendu. accendes ad zelu. fecu
das ad fructu. dirigens ad equitate.
formas ad beniuolencia. moderas
ad sapiam. roboras ad utute. visi
tas ad 9solacione. illumias ad 9gni
tione. ppetuas ad imortalitate.

iples ad felicitate. circudas ad secuita
te. iuisibil et iaccessibil i se. i suis
spectabil atz mirabil. et solus mira
bil. q fac mirabilia magna solus.
In exilio mansuetus et amabilis.
i iudicio iustus et terribil. i regno
gliosus et admirabil. Hic rector
mortu e. i iudicio districtor meitoz.
i regno distributor pmioz. Tot9
suauis e. totus salubris e. totus
delectabilis e. totus demqz deside
bilis. In ipo siquide plenitudo
grcie. vniuisitas misericionis. i
exhaustus fons pietatis. afflue
cia tota spualis vngeti. Qui
oia solo ibo. et corpa creauit et
sps. cui de sola uolutate celeris,
suppetit efficacia. tam creadis q
rebz ordinadis prout uoluit uidelicet
ut vult et quatu vult. Qui sol9
cu docet angelu siue hoiem sciam
istrumtu nõ qrit nre corpee auris
sicut nec sui oris. p se ifudit. p se
inotescit. pur is capiet a puris.
Solus nullius idiget. solus et
sibi et oibz. de sola oipotem uolu te
sufficies. Cui oipotenti arbitrio
iuictant' psto e oe opus. oe altu
iclinat. oe adisu cedit. oe crea
tu fouet. docet ul monet sine ligua.
tenet ul pbet sine manibz. sine pe
dibz currit. et succurrit petibus.
solo spuali nutu. cu vult. ad quez
vult agenda 9tetus. Soli deo idem
e facere qd loqui. ide loqui qd uelle.
Siquide apud deu nec ibu dissidet.
ab itencioe. qz ueitas e. nec factu a

vbo q2 vitis e. nec modus a fto q2 sapia

e. O vitas caritas eternitas. O bta et

btificans trinitas. O vitas exuli patria

exulis finis. Tu es vera libtas. tu vita.

tu gla tu sufficiencia. tu btitudo. tu

psna et sca voluptas. et requies btor

spuum. Quod ds e ubiqz. Capl'z ij.

Ubi e ds. Quod dixi miser. Sed

ubi no e. Altior e celo. ifno

pfundior. latior e tra. mari diffusior.

Nusq e et ubiqz e. q2 nec abest ulli.

nec ullo capit loco. Ubiqz eni regnat.

ubiqz impat. ubiqz maiestas ei oia

implet. Complectit vniusa. oibus oia

e. qui oia amistrat. nec e qcq e hoim

ppie. Nam qd i se luce habitat inaccessibi

le. et pax ei exsupat oem sensu. et

sapie ei no e nus. et magnitudis eius

no e finis nec pt eu uide ho ut vivat.

No q2 loge ab vnoquoqz sit qui ee

oim e. sine quo oia nichil. sed ut

tu plus mireris. et nil eo pncius e.

et nil icophensibilius. Quid neque

tamqz rei pntius e q ee suu. Quid

tamqz ta icophesibilius quam ee oim.

Sane oim ee dixeri deu. no q2 illa

sut qd e ille. sed q2 ex ipo et p ipm

et i ipo sut oia. Ipse ergo e oim

que fca sut ipe fcor eor. Tali p

inde mo dignat illa maiestas sui

catius ee oibz quide qd sut. creantibz

at q2 et viuut. porro roe utentibus

lux. recte uo viuetibz uirtus. vincetibz

gloria. Quo ds i creaturis e. i

expositioe sr missus. Capl'z iij.

Deus qui ubiqz eqlit totus e.

p sua siplice substatia. alit

tn i ronalibz catius q i ceteris. et

ipar alit i bois q i mal e p efficac

tia. Ita sane e i ironabilibz catius

ut tn no capiat ab ipis. a ronabi

libz quide oibz capi pt p cognicoe.

sed a bois tm capit eciam p amore.

In solis ergo bois ita e. ut sit eciam

cu ipis pt cocordia voluntatis. Nam

du suas voluntates ita iusticie sub

dut. ut deu no dedeceat velle qd

ipi volut. p ho qd ab ei voluntate

no dissentiut deu sibi spealit iugut.

Ds quide eqlit atqz indifferet ubiqz

psto e. dine utiqz pncia maiestatis

et magnitudie uirtutis sue. Sed tn

exhibicoe seu inhibicoe qbusda loge

quibusda ppe ee dr. angelorum de

ditaxat et hoim. l ronabiliu crea

turaz. Deniqz loge a pctoribus

salus. Ceterz a scis pia dispesacoe

ad tps et no ex toto sed iuxta aliqd

aliqn se loge facit. pctoribz sp val

de longe e. atqz i ira hic et no i mia.

Quapropter ad dnm orat scs et

ait. Ne declines i ira a servo tuo.

sciens q2 i mia potuit declinare.

Prope e dns scis et electis suis. eciam

cu loge ee videat. et no equaliter

oibz. sed alys plus alys minus

pro meritoru diuersitate.

De eo qd vnus e ds. et trs. iiij

Habet i natura simplicissima

dei divinitas. q vnu respi

ce multos. et qsi multos vnu.

nec ad multitudine multus e. Non

ad paucitate rarus. nec ad diuersitate

diuisus. nec estrictus ad vnu. nec

anxius ad curas. nec perturbatus. nec
turbulentus ad sollicitudines. Sic sane unum
contentus ut non detentus. sic pluribus ut non
distentus. Sola summa et increata natura
que deus est. hanc sibi vendicat meram singularem
que sue essencie simplicitatem ut non aliud
et aliud. non alibi quoque et alibi sed nec
modo inde et modo inveniatur in ea. Neque
in semet manens quod habet est. et quod est semper
et uno modo est. In ea et multa in unum
et diversa in idem diriguntur. ut nec de multi-
tudine rerum sumat pluralitatem. nec
alteracionem de varietate sentiat. Locata
omnia continet et quamquam sinus ordinat locis.
minime contentorum locorum. tempora sub ea
transeunt non ei. futura non exspectat. preteri-
ta non recogitat. presencia non experitur.
Unum in deo sunt et cum deo magnitudo
bonitas sapiencia iusticia. Nec enim
aliunde bonus quam unde magnus. nec
aliunde sapiens aut iustus. quam unde
magnus et bonus. nec aliunde denique
hec omnia simul est. quam unde est. et hoc quod non
nisi de se ipso. Multa dicuntur esse in deo
et hec quidem sane catholiceque. sed multa
unum. ibi tamen. dicimus bonum magnum
iustum et innumera alia. sed hec omnia unum
in deo et cum deo. Deus ipse catholice est.
tamen non habet hoc et illud. quia non habet
hec et illa. Est quod est. non quod est. purus
simplex integer perfectus constans sibi ni-
chil de temporibus. nichil de locis. nichil de
rebus trahens in se. nichil ex se deponens.
in eis. non habens quod ad multa dividat.
non quod colligat ad unum. unum quippe
est. sed non unitum. Non partibus constat ut
corpus. non affectibus distat ut anima. non

formis substat ut omne quod factum est. Ipse
forma sibi. ipse essencia est. Non est fortus
deus. forma est. non affectus deus. affectio est.
non est compositus deus. mere simplex est.
Simplex idemque unum. Simplex est quod
unum in deo. tam simplex deus quia unus deus est.
Est autem unus. et quo aliud nichil. si
dici posset unissimus. Unus est sol
quod non alter. una luna quod eque non altera
sit. atque id quidem deus sed plus. Eo plus
Unus est etiam sibi. et hoc vis est decla-
rari. Idem est semper et uno modo. Non sic
unus sol. non sic una luna. Clamat
utraque non esse unum sibi. ille motibus.
et illa defectibus suis. Deus autem non modo
unus sibi. sed in se unus est. Nichil in se.
nisi se habet. non ex tempore alteracionem
habet. non in substancia alteritatem. Hic de deo
boecius ait. Hic vero unum in quo nullus
est numerus. nullum in eo aliud preter id quod
est. Copia unum hunc esse quod unum dici
potest. et unum non erit. Quod tres persone sunt una substancia. videlicet de sancta
Trinitate eo quod trinus est deus et de trinitate unitatis. Capitulum v.

Deus trinitas est. deus trium singu-
laritate personarum. Quid ergo. Dest-
ruimus quod dictum est de unitate. quia inducimus
trinitatem. Non. sed statuimus unitatem.
Dicimus patrem dicimus filium. dicimus
spiritum sanctum. non tamen tres deos. sed unum
deum. Substancia una est. persone tres
sunt. una vero substancia. tres persone. Tres
persone una substancia sunt. una natura. una
essencia. una deitas. personarum proprietas
non aliud quam personas. ipsasque non aliud
quam unum deum. unam divinam substan-
ciam. unam divinam naturam. unam divinam
et summam maiestatem. catholica confitetur

ecclia. aut si diuidere qs conetur. uel p
sonas a sba. uel proprietates a psonis.
nescio quo trinitatis se pfiteri possit
cultore. que i tanta rer excessit nuositate.
Dicam itaq tres sed no ad piudiciu
unitatis. dicam unu sed no ad co
fusione trinitatis. Neq em noia va
cua sut. neq absq significacia casse
voces. Querit qs quo h possit ee.
Sufficiat ei crede sic ee. Non h est
racom pspicuu. sed fidei psuasu. Sa
cru h magnu e. et qde veneradu.
no scrutadu. quo pluritas i unitate.
et hac unitate. aut ipa i pluralitate.
Scrutari h temeritas. crede pietas
e. nosce uita etna e. **De excellencia
supra dce unitatis. v. de cosid. vij.**

Decurrat nunc consideracio nra.
multa una q emmencia hui
singularis uni fiat euidecior. Est
unitas q collectiua dici pt. cu ubi
grex. multi lapides faciut aceru unu.
et e unitas constitutiua. cu multa meb
unu corp. uel multe ptes unu quoda
totu constituut. Est et coniugatiua.
q fit cu duo ia no duo sut sed una
caro. Est et natiua q aia et caro un
nascitur ho. Est potestiua. q ho iru[ir]tuos
no instabil. no dissilis. sed un sibimet
sp mitit inueniri. Est consetanea cu
p caritate multor e cor unu et aia
una. Est et votiua. cu aia votis
oib adheres do unus sps e. Est et
dignatiua unitas q lim nr a dei
ubo i una assuptus e psona. Ver
h oia quid ad illud summu atq ut
ita dica unice unu. ubi unitate

consubstancialitas fiat. Huic uni quodam modo
illor assiles erut quo unu. sed compos
itio. Igitur oia q unu dnt recte arce
tenet unitas trinitatis. q tres psone
una sba sut. Secudo loco illa pcellit
q econuerso tres sbe una psona sit i xpo.
Porro h et quaz alia unu dici psunt.
summa illi unitatis imitacione. no
coparacione una appellari. vera sba qz p
bat consideracio. nec abducunt ab hac
unitatis pfessione assertione triu cu hec
trinitate no recipiam multiplicitate sicut
nec solitudine i unitate. Quamobre cu
dico unu. no me trinitatis pturbat nus.
qui essenciam no multiplicat. no variat
no partit. Rursu cu dico tria. no me ar
guit intuitus trinitatis. q illa quaz ta
seu illos tres no cogit i confusione. nec
i singularitate cogit. Ideo me scire
fateor. et de illa unitate. cu securu ab
ista mite cetera una hore dedi **De illa
unitate q tres i xo sbe una psona**

Deo i xo **sut. v. de cosid. vij.**
Omnibu aiaz et carne sine confusione
essenciaz una ee psona. qz sicut illa
singulari diuinitate trinitas e i psonis.
unitas i sba. sic i coniunctione dei et hois
trinitas e i substancijs. unitas i psona.
Et sicut ibi psone no scindut unitate.
unitas no minuit trinitate. ita et hic
psona no confudit sbas. nec ipe substancie
psone dissipant unitate. Summa illa
trinitas. hanc nob exhibuit trinitate opus
mirabile. opus singulare int oia et
sup oia opa sua. Verbu enim et aia
et caro i una conuenere psona. et h
tria unu. et h unu tria sut.

non in confusione substantie. sed unitate persone. Nec
negaverim hanc quoque ad aliud genus unita-
tis pertinere. quia anima et caro unus est homo.
Habet quippe familiaritatis similitudinem
cum hominis coniunctione constitutione quod per hominem
constitutum est sacramentum. Habet et cum
summa que in deo est et deus est unitate congruentiam.
ut quomodo ibi tres persone una essentia.
ita hic convenientissima quadam contrarietate
tres essentie sunt una persona. Vides
ne pulchre inter utramque unitatem hanc
collocatam. in eo utique qui constitutus est me-
diator dei et hominis homo christus iesus.
Pulcherrima igitur convenientia ut salutare
sacramentum congrua quadam similitudine utrobique
respondeat. et salvanti videlicet et salvato.
ita hec unitas duarum media consistens
unitatum. alteri succumbens. alteri preeminens
agnoscatur. quantum superiore inferior tantum
inferiore superior. Tanta denique tamque
expressa unionis vi in se perficit eam personam
in qua deus et homo unus est christus. ut si duo illa
de se invicem predices. non erraveris. deum
videlicet hominem. et hominem deum. vere
catholiceque pronuncias. Non sic sane car-
nem de anima. vel animam de carne. nisi
absurdissime predicas. etsi sane anima et
caro unus sit homo. Nec mirum. si non eque
potens anima sit sua illa unitati. et sua
valida intentione connectere. atque suis affectibus
constringere sibi carnem. ut sibi divinitas
hominem illum. qui predestinatus est filius dei
in virtute. Longa enim cathena et fortis ad
stringendum divina predestinatio. ab eterno
enim est. Non longius eternitate. Quando
divinitate potentius. Inde est quod nec morte
intercedente ullatenus intercidi hec unitas

potuit. Et si carne et anima ab invicem
separatis. mansit in separatione inseparabil-
is unitas. Nec enim que ex parte contigit separatio
potuit unitatem prescribere permanentem in totis
tribus. Sive coniunctis sive disiunctis
duobus nichilominus perseverat in tribus
unitas personalis. Atque unus christus una
persona ibidem anima et caro etiam mortuo
homine perdurant. **De distinctione trium
generum in coniunctione creationis. viii.**

Audite et in mirabili sacramento
dominice incarnationis mire et de-
certissime distinctionis gradus. Novum. anti-
quum. eternum. Novum animam que de nichilo
tunc creata creditur cum infusa. Antiquum.
carnem a primo homine id est adam traductam
agnoscat. Eternum. verbum quod ab eterno pre-
cedens illi genitum indubitate veritate
asseritur. Verbum enim quod erat in principio apud
deum. et deus erat. anima que de nichilo crea-
ta erat et ante non erat. caro de massa
corruptionis sine corruptione aliquo di-
vino segregata artificio. quibus nulla iam
ratio erat vinculo indissolubili in persone
coierunt unitatem. Habes in hiis complexum
genus potentie quod fieri est de nichilo
aliquid. de vetusto novum. eternum benigneque
de dampnato et mortuo. Quod non
erat creatum. quod perierat reparatum. quod
super omnia erat paulominus ab angelis
minoratum. Quid hoc ad nostram salutem.
Multum quidem per omnem modum. Primo
quidem quod per peccatum redacti in nichilo per hoc
quodammodo iterato creati sumus. ut
simus initium aliquod creature eius. Deinde
quod ex vetusta servitute in libertatem fi-
liorum dei translati in novitate spiritus ambu-

lites. Postremo qd de ptate tibi recz
voti ad regnu claritatis etne i quo ta
qsedē nos fecit i xo. **v de qside oe. ix**
qrio qphēdi pt ds i hac vita.

Studeamus ut monz apls qphē
dē cu oibz scis. q sit lōgitudo
latitudo sublimitas et pfūdū. Cop
hēdē dicit nō cognoscē. ut nō curiosita
te qsiti sciē tota cura fructu i themus
Nō i cognicōe ē fructus sed i qphen
siōe. Roum. 9o. Est em ds lōgi
tudo pp etnitatē. lati(tudo) pp caritatē.
pfūdū pp sapiēciam. sublimitas pp
maiestatē. Tu et ideo arbitramus
nos qphēdisse. Nō ea disputacio
qphēdit. sed scitas. si q. mo qphēdi pt
qd' iqphēsibile ē. At nisi posset nō
dixisset apls ut qphēdatis cu oibz
scis. Sci g° qphēdūt. Queris quō?
Si scs es qphēdisti et nosti. Si nō
tuo experimito scias. Est eni fuit affectio
sca. et ipa gemina. tior dni scs et
amor scs. Hys pfecte affectu cu ue
luti quibusda duobz brachijs sius
qphēdit. amplectit. stringit. tenz. et tior
quidē sublimi et pfūdo. amor lato
longo qz vndet. Quid ta timēdū
qua ptas cui nō potes resistē. qua
sapia cui abscōdi nō potes. Poterat
min9 timeri ds altitudo cariēs. nūc
at pfecte oportet. timeas illū. cui nc
oculis deesse uides oia. nc manus potes
oia. Quid itē ta amabile q amor
ipē quo amas. et quo amaris.
Amabilior tu uicta etnitas fuit. q
dū nō excludit. foras mittit suspici
onē. Ama igi pseuerāt. et lōganimitet et hēs lōgitudinez. Dilata amore
tuū ad inimicos et latitudinē tenes. Sto
etiā i oi sollicitudie timoratus. et subli
me pfūdūq3 qphēdisti. aut si mavis
qtuor eē tuus dimis qtuor vndē. fias
hoc. si stupes. si paues. si feruus si sus
tines. Stupēda plane sublimitas
maiestatis. pauēda abissus iudiciorz.
feruore exigit caritas. etnitas pseue
ratiā sustindi. Quis stupet. nisi qui
qteplat gliaz dei. Quis pauet nisi
q pscrutat pfūdū sapie. Quis feruet
nisi q meditat dei caritatē. Quis sus
tinz et pseueāt i amore nisi q emulat
etnitatē caritatis. Rēpe caritatis quā
dā ymaginē pseuerācia pfert. Ne
mq3 sola ē cui etnitas reddit uel potius
etnitati hoiez reddit. **Qd ds ē pena
ipoborz. v de qsidēa oe x**

Quid ē ds? Nō min9 pena repro
borū q humiliū glia. Est ro
nal' qda eqtatis directio i mutabilis
atz i declinabil' quippe attigēs ubiq3
cui illisa ois prauitas debet nāe
ē. Quid m i hac oē timēdū ul dis
tortū impigat et qquiesset. re unicuiq3
qd' obuiu forte offēdeit. Scdē nes
cia forti do ē cti do nā forti do ē. Nō
i iqius uolūtatibz tā qtrariū. tam
adūsū. quā sp conari impigē sp et
frustrari. Ve appositus uolūtatibz
sola sic pfecto aūsioīs i feretibz pe
nā. Nō tā penale q sp uelle. qd'
nūq eit. et sp nolle qd' nūq nō eit.
Nō tā dapnatū q uolūtas addcta
huic neccitati. uolēdi nolēdiq3 ut
ad utrūlibz ta sicut nō nisi puse

ita nō nisi invite moueat. Inremi
nō optinebit qđ vult. et qđ nō vult
īternū nichilominus sustinebit. Digne
omo ut q̄ ad nichil afficit ubi qđ
decreat. ad nichil vmq̄ qđ libeat
eundat. Quis h' fecit? Reus d's
m̄ q̄ et cū ipso pugnat. cui d'e adū
sus et sibi adūsari necce ē. Ita est.
nō pt̄ d's ee ɔtrariū qđ. et sibi
met cohere. Sed qui arguit a
d's arguit et a seipso. n' vmq̄
icto premioq3 ɔuicet. h' eni sibi
adūsant et si nō iniure ledat.
Lesio altig ē. absit ut di. Esto et
tēpni pena d's. Lux em ē. et qđ
tā inusu obscenus flagiciosisq; me
tibz? Ipso ois qui male agit od'
lucē. Sed dico. Nūqđ nō potue
rūt declinaē? t' Nimie. Dino lux
ubiq3. et si oibz nō. Denicq3 i tenebris
lucet. et tenebre eā nō ɔphēderūt.
videt tenebras lux. t' h' ē uidē qđ
lucē. sed nō uicissim a tenebris ipā
uidet? qz tenebre eā nō ɔphēderūt.
Videt igit ut ɔfūdē et nō uidet,
ut ɔsolent. De aduentu dñi contra
In fe' d' i aduentu x'. xj.

In aduentu dni si psonā aduenientis
intueor nō capio excellēciā maiesta
tis. Si attēdo ad q̄s uenit. digna
cōis magnitudiēz expauesco. Si
ɔsidēo ppt̄ qđ uenit āplector q' ad
possū iestimabile magnitudiēz caritatē.
In modū cogito. exaltatiōez agnos
co hūane ɔdicōis. Venit siquidē
vniūsitatis creator et dñs. venit ad
hoiez. venit ppt̄ hoies. venit ho. venit
medicus ad egrotos. redēptor ad ue
ditos. ad errātes via. ad mortuos
vita. venit nō ꝑdē sed saluaē. nō eripe
nō ligaē. Porro iestimabil' dignatio
et pcius iexcogitabil'. qđ i carcere
hui' erroris fetorēq3 tāta dignata ē
dñāe celsitudo. Ja qs dubitet mag'
aliqđ fuisse i cā. ut maiestas tāta.
de tā lōginquo i locū tā idignū dñāe
dignaret? Plane magnū aliqđ. qz
mīa magn'. qz miseracio multa. qz
caritas copiosa. Ad qđ eni venisse cre
dendus ē? Ad querēdā quippe oue cētesi
mā q' errauerat de mōtibz ꝑperauit.
et ut manifestius ɔfiteāt dño oia opa
e'. et mirabilia e'. filijs hoim. ꝓpter
nos uenit. Mira quecius di dignacio.
mag' dignitas hoīs sic qsiti. ī q' si glia
ri uolunt nō erit isipiēs. nō qđ aliqđ
ee uideāt tāq̄ a semetipso. sed qđ
tāti fecerit ipē qui fecit. Des em di
uicie. ois glā mūdi. et quicqđ i eo ē
spicimus minus ē ad hāc glāz. ymo
n' ē aliqđ i e' ɔparacoe. Ad d' p ad xij
uentū d' manifesta ē benignitas xp̄i'. In fe' d' epi.

Prius q' appareret di hūanitas
latebat e' benignitas. Appa
ruit ante e' potencia i rez creatioē. ap
parebat e' sapia i rez gubnaciōe.
sed benignitas mie magie apparuit
i hūanitate. Siquidē et prius erāt.
Nā mia dñi ab eterno. Sz vnde co
gnosci potuit tāta? Pmittebat
et nō sentiebat. vn̄ et a multis nō
credebat. Sed venit i carne d'uitas
ut uel sic carnalibz exhibet et appa
te hūanitate. benignitas agnosceret.

Ubi enim innotescit humanitas dei, iam benignitas latere non potest. In quo enim magis commendare potuit benignitatem suam, quam suscipiendo carnem meam. Quid tanto opere declarat misericordiam eius, quam quod ipsam suscepit miseriam. Quid ita pietate plenum, quam quod dei verbum propter nos factum est fenum. Quanto enim minorem se fecit in humanitate, tanto maiorem exhibuit in bonitate. et quanto pro me vilior, tanto mihi charior. Magna plane et manifesta benignitas est dei humanitas. et magnum benignitatis indicium declaravit, qui humanitati addere dei nomen curavit. Idcirco gaudere nos oportet, quod in terra venerit. nunc enim facilis ad indulgentiam est. Sed quam facilis modo tam difficilis erit postea. et sicut modo non est qui reconciliari non possit. ita post paululum nemo qui possit. Omnia sicut benignitas apparuit ultra omnem spem, ultra omnem estimationem. similem expectare possumus iudicii districtionem. Immensus est deus et infinitus in iusticia. sicut et in misericordia multus ad ignoscendum. multus vero(?) ignoscendum. sed misericordia priorem quodam(?) sibi vendicat. ut si voluerimus districtio invenire non possit in quem seviat. Ut hoc enim benignitatem prorogavit ut per eam reconciliati severitatem videamus securi. Postea voluit non solum ad terras descendere, sed etiam innotescere. non solum nasci sed agnosci.

Quod diabolo fuit celandum dominice incarnationis sacramentum. viii

Oportebat a principe mundi aliquamdiu celari dominici consilii sacramentum. non quod deus si palam opus suum facere vellet, impediri ab illo posse metueret. sed quia ipse qui non solum potenter sed etiam sapienter omnia quecumque voluit fecit. Sicut in omnibus operibus suis quandam rerum et temporum convenientias pro ordinis consuetudine conservare consuevit. Ita in magnifico opere reparationis non tantum potentiam sed etiam sapientiam ostendere voluit. et quamquam illud aliquo vellet modo perficere potuisset, placuit ei tamen eo potius modo et ordine hominem sibi reconciliare quo noverat cecidisse. ut sicut diabolus prius feminam seduxit et postmodum virum per feminam vicit. ita prius a femina virgine seduceretur, et post a viro Christo aperte debellaretur. quatenus fraudi malicie divina ars pietatis illuderet. ac maligni fortitudinem ipse(?) Christus contereret. diabolo deus et prudentior appareret et fortior. Ita decuit quippe incarnatam sapientiam spiritualem vincere maliciam. quo non solum attingeret a fine usque ad finem. sed et disponeret omnia suaviter. Attingit ergo a fine usque ad finem. id est a celo usque ad infernum. utrobique fortiter. qui et de supernis expulit superbum. et apud inferos exspoliavit avarum. Conveniens ergo erat ut suaviter quoque omnia celestia scilicet et terrestria disponeret. quatenus et illuc cives inquietos reliquos in pace firmaret. et huc debellaturus mundi(?) post humilitatis sue et mansuetudinis sue nobis exemplum relinqueret. sicque mirabili fieret moderamine sapientie. ut et suis suavis. et hostibus fortis appareret.

De spiritu sancto et multiplici operatione eius. in prima feria pentecostes. xiiii

Pater spiritus. Filius spiritus. Spiritus sanctus spiritus est.

Sps scs qui specialit dr sps qr ab vtoqz
pcedit. firmissimu et idissolubile vi
nclu trinitatis tanq ppie sps qd sit
donu pris et filij. om sctitas ca
rita. qnius pr qz et sps scs. ite et
filius sps scs sit. dulcissimu eni qd
dr i do sps scus benignitas di. et ide
ipe ds. De spu sco testatur scriptura
qr pcedit spirat ihitat iplet glifi
cat. Procede dr duobz modis. vn
et quo. Unde a pre et filio. Quo
ad creatura. Processio a pre et filio
tribz ns posuit latibulu sui. sed
pcessio ad hoies. ia e hoibz mai
festa. Et prius quide qm sic apor
tebat. signis visibilibz. invisibilis
sps sui declarabat aduentu. Nuc
eius signa q spualia sut eo magis
cgrua q inde spualiora sut digi.
Pcedendo pdestinat. spirando vocat.
quos pdestinauit. ihitando iustifi
cat. qs vocauit. iplendo accumulat
meritis. qs iustificauit. glificando
ditat premiis qs accumulat meritis.
Sps iste odit sordes. nc ihitat pti
corde subdito pctis. tm eni e ppriu
pctta expelle. ipius eciam e ppriu
pctm odire. nc i vno pariter domicilio
morabunt tanta mudicia et tanta
imudicia. p que sicut pr et filius
vnu sut. sic et nos vnu sum i ipis.
Spus ille sup aplos i igne apparu
it. pt lucis pt et ardore. Quos
eni ipleuit et spu ferue et i vnitate
cgnoscre fecit. qr sola mra e. q eos
pducit et pducat. ipe e qui sede fac
i domo vna. qui ihitare facit vnius

moris i domo. ut sedeant sup sedes.
vt regescat sup humiles. et trementes
sermones suos. ipe e q virgini obu
brauit. aplos roborauit. ut et
virgines corpe tepetet diuinitatis
accessu. et aplos iduet vtute ex
alto. et feruetissia sps caritate.
Denique ipe e i quo clamam abba
pr. ipe qui postulat p scis. gemitibz
ienarrabilibz. et hoc qde i corde
nro. Qd at i pris. Sicut i nob
itpellat pro nob. ita i pre delta
donat cu ipo pre. Aduocatus nr
i cordibz nris ad prez. Dns nr i
corde pris. Itaqz qd postulamus
ide ipe donat. q dot ut p'tule.
et sicut nos cogit pia qda fiducia.
ita dm iclinat ad nos magis pia
mia sua. Porro ad faciedu bonu
qd i nob bonus sps opatur. Pto
monz. monet. et docet. Monet
meoria. monet volu te. rone docet.
In hijs em trbz tot cisistat aia nra.
Meorie suggerit bo i cogitationibz
scis. ut ita ignauia torporeqz
nrz expellit. Preta quocies sug
gestione hmoi boi senseris i corde
tuo. da hore do. et age reuerencia
spui sco. cui vox sonat i auribz
tuis. Ipe naqz e q loquitur iusticia.
Dextera qr docet rorez. Multi si
qde monet ut bnfaciant. sed minime
scitur qd agedu sit. nisi assit demo
gra sps sci. et qua ispirat cogi
tacioez doceat i opus pferre. ne
vacua sit i nob gra dei. Sed qd
sciencia bonu et no facien pctm e

illi. Penetrat non solum et docet. verum etiam
moveri et affici ad bonum necesse est ab
eo usque spiritu qui adiuvat infirmitatem
nostram. et per quem in cordibus nostris diffunditur
caritas que est bona voluntas. Spiritus sanctus
caritas et benignitas est. in quem predestinati
sumus ab eterno. Spiritus sanctus in missione
operatur peccatorum. facit sollicitum hesitare cum deo.
Scrutatur profunda peccatorum morum. Discretor
cogitationum. et intentionum cordis.
quia nec minima palea intra cordis quod
possidet habitaculum patitur residere. sed statim
igne subtilissime circumspectionis exurit.
Spiritus suavis et dulcis quia nostram voluntatem
erigat et dirigat ad suam. ut eam veraciter
veritatem intelligere et ferventer diligere. et
efficaciter implere possimus. **Quod non semper eodem. xv.**
modo spiritus sanctus in viris spiritualibus sit. sed modo veniat et c.

Venit et vadit prout vult spiritus
sanctus. et nec facile scitur. unde
veniat aut quo vadat. et istud sine dampno
fortasse salutis licet nescire. Ceterum
quando veniat vel quando vadat. et id plane
periculosissime ignoratur. cum hec spiritus sancti
circa nos dispensationem quadam vicissitudine
vigilantissime non observatur. fit ut nec absentem desideres. nec presentem glorifices. Nempe
qui ideo recedit ut avidius requiratur.
Quomodo namque modo si abesse nescitur requiri.
et rursum quia dignatur ad hominem redit ut eo
solet. qualiter digne pro sua maiestate suscipitur. si non adesse sentitur. Ihes
quasi qui ignorat accessum patet seductioni.
et qui recessum non observat ingrata erit visitationi. Numquam ergo sine nostra scientia. ingrata
unctio que docet de omnibus tollatur a nobis.
numquam cum venerit inveniat imparatos.

sed vultus semper suspensos expansosque
habeamus sinus ad largam domini benedictionem. Vigilandum proinde omni hora quia
nescimus qua hora spiritus venturus sit. seu
iterum abiturus. It et redit spiritus. et quem
stat eo tenente deserente eo cadat necesse
est. sed non colliditur. quia dominus supponit
manum suam. et has alternare vices
in eis qui spirituales sunt non cessat.
Denique septies cadit iustus in die.
et septies resurgit. Sed tamen cadit in die
ut se cadere videat et cecidisse sciat.
et resurgere cupiat. et requirat manum
adiuvantis. Itaque qui in spiritu ambulat. neque semper permanet in uno statu. nec
eadem semper facilitate proficit. et non in homine
via eius est. sed quemadmodum ei spiritus
moderator dispensat prout vult.
Nunc segnius nunc alacrius ea que retro
sunt obliviscens ad anteriora se extendit. Ergo cum torpore accidia vel
tedio te affici senties. noli propterea diffidere aut desistere a studio spirituali. sed
adiuvantis requirere manum. trahite obsecrans. donec denuo suscitatus gratia.
fies promptior alacriorque curras.
Sic autem quamdiu adest delectare in ea
ut non te existimes donum dei iure
hereditario possidere. ita videlicet securus de eo quasi numquam perdere possis.
ne subito forte cum retraxerit manum
et subtraxerit donum. tu animo concidas
et tristior fias quam oportet. curabis
potius pro consilio sapientis in die bonorum
non immemor esse malorum. et in die malorum
ne immemor sis bonorum. Ergo in die
virtutis tue noli esse securus. sed clama

ad dn̄i et dic. Trahe me post te. sic te
nō deseret spes ī tpe malo. nec ī bono
prudencia deerit. cristq; mēt prospa
et adūsa tenēs quādā eternitatis
ymaginē. utiq; hāc īuiolabilē et ī
cōcussā cōstātis animi eq̄tatē bn̄dicēs
dn̄m ī oī tpe. De multiplicitate sps.
In prima parte sermonis pente. xvj.

Vere multiplex sps q̄ tā multipli
citer filijs homi īspirat. ut
nō sit qui se abscōdat a calore eius.
Siquidē cōcedit' eis ad usū. ad miracu
lū. ad salutē. ad auxiliū. ad solaciū.
ad feruorē. Ad usū quidē uite bōis
et mal'. dignis pariter et īdignis. cōīa
bona habūdātissime tribuēs. ita ut
uideat' h' discrecionis limitē nō te
nē. Ingratus ē q̄ ī hijs bnficiū spūs
nō agnoscit. Ad miraculū ī signis
et prodigijs ī uarijs uirtutibz q̄s p
q̄scūqz manum opat'. Ipe ē antiq̄
miracula suscitās ut ex presentibz fide
astruat p̄teritoꝝ. Sed qr nōnullis
hāc q̄ grām sine ꝓpria utilitate
largit'. Tercio īfūdit' ad salutē cū ī
toto corde nr̄o reūtim' ad dn̄m nr̄m.
Porro ad auxiliū dat' cū ī oī col
luctacōe adiuuat īfirmitatē nr̄am.
Nā cū testimoniū phibz spūi nr̄o
q͛ filij dī sum'. ea īspiracio ē ad
cōsolacionē. Dat' eciā ad feruorē
cū ī cordibz pfectoꝝ uehemēt' spirās
caritatis ualidū ignē accēdit. ut nō
solū ī spe filioꝝ dī. sed eciā ī tribula
cōibz glorient'. cōtumeliā gl'am repu
tantes. obprobrium gaudiū. despectiōē
exaltacōē. Pauci sunt q̄ h' spū ī-

pleant'. pauci q̄ studeant emulari.
Contēti sum' āgustijs nr̄is. nec ē spirac
ī illā libtatē. nec saltē ad eā conam'
spirac. Inuocem' spm̄ uiuificatorē.
adiutorē. cōfidētes qr dabit pr̄ q̄ ī cel'
ē spm̄ bonū petētibz se. Oremus
ut dignos īueniat. uel potius efficiat.
q̄tenus ueniat ad nos et apud nos faciat
mansionē ad laudē et gl'iam iesu xpi
dn̄i nr̄i qui ē sup oīa bn̄dcūs ī scl'a.
De q̄rendo deo. se. cc. 87. Ca. xvij.

Magnū bonū q̄rere deū. Ego h'
nulli ī bōis aīe scdm estimo.
pmū ī donis. scdm ī pfcūs ē. ītuitū
nulli accēdit'. cedit nulli. Cui accedat
quā nulla pced'. cui cedat. q̄ oīm
magis cōsumacio ē. Que eni uirtus
ascribi possit nō q̄renti dn̄m. q̄ q̄s
t'min' q̄renti dn̄m. Nō pedū passibz
sed desiderijs q̄rit' ds. et utiq; nō
extīguit' desideriū sctm felix īuencio.
sed extēdit'. Nūq̄d cōsumac' gaudij
cōsumacio dī ē. Heu magis oli
nā ipm flāma. sic ē. Adīplebit
leticia. sed desiderij nō erit finis.
ut p h' n' q̄rēdi. Cui q̄ cogitat si po
tes q̄ritāti h' studiū sine īdigēcia.
et desideriū sine anxietate. alterū
pfecto pntia. alterū copia excludit.
De aduentu dn̄i spūali. ī p' parte s. de aduentu dn̄i. xviij.

Sicut ad opanda
salutē nr̄am ī medio t're. sel
uenit ī carne uisibil' ds. ita cotidie
ad saluādas aīas singuloꝝ ī spū uenit
īuisibil'. Ptea dignū ē. ut si nō
ualet īfirmus ī occursū tāti medici
occurrere lōgius. saltē conet' erigē

capitur et aliquotiens assurgere venienti.

Non oportet te, o homo, maria transfretare, non penetrare nubes, non transalpinare necesse est. Non inquam grandis ostenditur tibi via, usque ad temetipsum occurrere quoniam prope est verbum in ore tuo et in corde tuo usque ad cordis compunctionem et oris confessionem occurre, ut saltem exeas de sterquilinio miserae conscientiae, quoniam indignum est illuc puritatis auctorem intrare. Et haec quidem de eo adventu dicta sint quo singulorum mentes invisibili dignatur illustrare potentia. Triplicem eius adventum novimus, ad homines, in homines, contra homines. Ad homines quidem indifferenter, non autem ita in homines. Sunt contra homines. Primus et tertius sunt noti, utpote manifesti. Secundus spiritualis et occultus, in quo dicta delectabiliter dormiunt qui noverunt eum. In priori quidem in terris visus est et cum hominibus conversatus est. In posteriori vero videbit omnis caro salutare dei nostri. Medius occultus est, in quo soli eum in semetipsis vident electi et salvae fiunt animae eorum. In primo enim venit in carne et infirmitate, in hoc medio in spiritu et virtute, in ultimo in gloria et maiestate. Per virtutem enim pervenitur ad gloriam, quia dominus virtutum ipse est rex gloriae. Adventus siquidem medius via quaedam est per quam a primo pervenitur ad ultimum. In primo Christus fuit redemptio nostra, in ultimo apparebit vita nostra, in medio requies est et consolatio nostra. Ad singulos et ad omnes sic venit in misericordia et veritate. Ubi enim vera multa fuit de misericordia praesumptio, sed oblivio veritatis, non continuo ibi deus. Sed neque ubi terror multus ex

ille (margin)

recordatione veritatis. Nulla autem de misericordia mea consolatio, nam neque veritatem tenent qui miseriam ubi vere est non agnoscunt, nec vera sine veritate misericordia esse potest. Itaque ubi misericordia et veritas, ibi sese iustitia et pax osculantur; nec abesse ab hac potest cuius factus est in pace locus.

[illegible] adventus sive visitatio domini. Sermo. xix

Venit dominus, accelerat, appropinquat, adest, inspirat, alloquitur. Venit affectu et studio miserendi. Accelerat zelo subveniendi. Appropinquat humiliando seipsum. Adest praesentibus, prospicit in futuros, loquitur dotes et suadens de regno dei. Sic est adventus sponsi. Unde dona et divitiae salutis cum eo, et universa quae sunt de eo affluunt deliciis. Redundantia est iocunditatis et salutaribus sacientis. Porro qui amat vigilat et observat, et beatus quem invenerit vigilantem. Non transibit illum, nec praeteribit ab illo, sed stabit et loquetur ei. Loquetur quidem amatoria, loquetur siquidem ut dilectus. Eius prius in nobis est adeo vigilans et observans tempus visitationis suae, sponsum utique advenientem ita per singula momenta diligenter explorans, ut cum venerit et pulsaverit confestim aperiat ei. Dico ego tamen ex officio loquor est. Nec tacere licet quicquid illud est, quod de hoc vel meo vel de alieno teneo experimento, et quod facile plures quam experti. Et si igitur admonitus fuero vel foris ab homine vel intus a spiritu de tenenda iustitia et observanda aequitate, ista huiusmodi salutaris suasio erit mihi praesto praenuntia imminentis sponsi adventus, et parata quaedam ad digne suscipiendum caelestem

de (margin)
di (margin)

visitatorem. Nichilominus vero spes
eadem arridebit, si sermo insonuerit de humi
litate vel patientia, seu etiam de fraterna
dilectione, et obedientia deferenda prelatis,
maxime autem de sectanda sanctimonia et
pace, et cordis puritate servanda.
Dico itaque de hiis sive de aliis qui
buslibet virtutibus suggestum omnino fidele
significativum erit mihi visitationem domini
initium inimice anime mee. Sed et si cor
ripuit me iustus in misericordia et increpa
verit me, idipsum sentiam. Sciens quia emulatio
iusti et benivolentia inter fratres ei qui
ascendit super occasum. Bonus occasus
cum ad correptionem iusti stat homo, et
corruit vicium, et dominus ascendit super id
conculcans illud pedibus suis et conterens
ne resurgat. Non igitur despicienda increpatio
iusti, quia ruina peccati et cordis sanitas est
nimis et dei via ad animam. Sed nec illius
omnino sermo qui edificet ad pietatem, ad
virtutes, ad mores optimos negligenter
audiendus est, quoniam et ille iter quo ostendat
salutare dei. Quod si sermo gratus venerit
et placidus absque fastidio pulso, cum
desiderio audiatur, iam non modo venire
sponsus sed accelerare, et cum desiderio
venire credendus est. Ipsius namque desi
derium tuum creavit, et quod tu eius sermonem
properas admittere, inde est quod ipse fes
tinat intrare. Jam vero si ignitum
eloquium senseris, cum ex eo conceperis vel
in recordatione peccati, in cordibus tuis de quo
scriptura dicit, quia ignis ante ipsum
precedet, et ipsum esse prope non dubites.
Denique iuxta est dominus hiis qui tribulato
sunt corde. Si vero non solum compungeris

in sermone illo, sed et convertis totus ad divi
num laudes et statutis custodiendis iudiciis iusticie eius,
etiam idipsum adesse iam noveris. Precipue si te in
ardescere sentias in amore eius. Etenim utrumque
de illo legis: et ignem ante ipsum precedere, et
ipsum nichilominus ignem esse. Differunt
autem quod is qui premittitur ignis ardorem habet
non amorem; coquens non excoquens; mo
vens sed non promovens. Tantum ad excitandum
premittitur et preparandum, sibique ad commonen
dum quid sis ex te, quo dulcius sapiat
postmodum quod ex deo mox eris. At vero
ignis qui deus est consumit quidem sed non affligit;
ardet suaviter, sed desolatur feliciter. Est
enim vere carbo desolatorius, sed qui sic in
vitia exercet vim ignis ut in anima exhi
beat vim unctionis. Ergo in virtute qua
immutaris, et in amore quo inflammaris, domi
num presentem intellige. Dextera domini fecit virtutem.
Hec autem sic hec mutatio dextere excelsi, ni
in fervore spiritus et caritate non ficta. Porro
hoc igne consumpta omni labe peccati et rubigine
viciorum, sic iam emundata et serena conscientia
sequitur subita quedam et insolita latitudo
mentis, et infusio luminis illuminans intellectum,
vel ad sanctarum scripturarum, vel ad miste
riorum noticiam, quarum alteram puto nobis oblatam
dos, alteram proximos edificandos recor
dari. Oculus absque dubio inspicientis est
iste, educens quasi lumen iusticiam tuam, et
iudicium tuum sicut meridiem. Si sane non ostio
aperto, sed per angusta foramina tante
claritatis radius se infundit, stante adhuc
dumtaxat hoc ruinoso pariete corporis. Extra
si speras ad contemplationem perficias cordis
puritate. Post hunc tante dignationis
ac miserationis in spiritum sequitur vox

blāde ac lenit' īsinuās diuīa volūte.
qd' nō ē aliud q̄ ipe amor q̄ ociosus
ee nō pt. de hys q̄ di s' sollicitās et
suadens.

Capl'm quō unit' aīa cū dō. ca° 61. Ca. 21

Bonus pr familias q̄ suorū
domesticorū curā gerit. marie
ī diebz mal'. ut alat eos ī fame. cibās
illos pane uite et itellcūs. et sic nut'
ens ad uitā etnā ac pascēs. ita puto
michi dominus pascat' ipe. et quidē
escis qbz libēt uescat' p fribz meis.
Item gaudiū dm̄ fortitudo mea. Ita
g°et cū pascat pascit'. et pascat' cū
pascit. sil' nos suo gau° spūali re
ficiens. et de meo eq spirituali pfcū
gaudens. Cibus eius pma mea. cibz
eius sal' mea. cibz eius e° ipe. Ut nō ci
nere tāq̄ pane māducat. Ego at
qr peccator sū. cinis sū. ut māducer
ab eo. Manducor cū arguor. Glu
tior cū istruor. Decoqr cū imutor.
Digeror cū trāsformor. Unior cū
cōformor. Nolite mirari h° et mā
ducat nos. et māducat' a nob. q°
arcius illi astringam. Nō sane alias
pfce unirr illi. etem si māduco et
nō māducor. uidet' ī me ee ille. sed
nōdū ī illo ego. Qd' si māducor q̄dē
et nō māduco. me ī se hēre ille. s3
nō etiā ī me uidebit ille ee. nc erit
pfcā unitio ī uno q°uis hor. Si
eni māducet me et hēat me ī se.
et a me uicissim māducet'. ut sit
ī me. qtenus itegr sit firmaq; cōne
xio cū ego ī eo. et ipe ī me erit. Hīs
t' p silē oīdā qd' dr. Attolle nūc

oculos ī quādā sublimiore q̄dā ue...
et cōueniētiā silem tū hinc. si ipe filius
ī pre ita eet. ut tū nō ī ipo eet pr. aut
ita pr ī ipo eet. ut nō eet ipe ī pre.
Audeo dicē et ipoz ee pfcm unitas
ī manēt. si tū unitas eet. Nūc uō
cū et ipe ī pre et pr ī ipo sit. nō ē quo
clauditet unitas. sed uē et rotūde
unū sūt ipe et pr. Sic igi aīa cū
adherē dō bonū ē. nō ante se existimz
tpi pfcē unitā. nisi cū et illū ī se
et se ī illo manēte psenseit. ca° 62. Ca. 21

Quō dicā sit int' unitatē illā q̄ pr et
filius unū sūt. et illā q̄ adherēs dō aīa un' sp̄s

Non sit aīa dr unū cū dō. sicut
unū sūt pr et filius. q̄uis
qui adhēt dō unus sp̄s ē. legi hoc.
s3 nō legi illud. nō dico de me. qui
nichil sū. s3 neq plane. nisi demēs.
siue de tra siue de celo usurpab't
sibi illā unigeniti uocē. Ego et pr
unū sum'. et e° licet pulnis et cinis
licet nunc istud dicē uerear. qr unus
cū dō sp̄s sū. si tūq̄ tū certus fuero
psuasus expimtis dō me adherē
adistar uni9 illor qui ī caritate ma
net. ac p h° ī dō manet et dō ī ill'.
Nā de tali adhesiōe puto dcm. qui
adhēt dō unus sp̄s ē. Qd ergo?
Dicit filius. Ego ī pre et pr ī me ē.
et unus sum'. Dicit hō. Ego in
dō. et dō ī me ē. et unus sp̄s sum'.
Sed nūquid pr et filius ut sit ī uice
ac pinde unū ī uicē se māducat.
sicut dō et hō. mutua q̄dā sese
māducatiōe traicit. et p h° et si
unū. nō tn̄ unus sp̄s sit. Absit.

Nec enim uno sibi consentiunt modo. hii atque
illi. si neque una unitas utrorumque.
Denique inter unitatum diversitas.
proinde et unum. quam nec patri et filio unus.
nec deo et homini unum poterit convenire.
Illic quidem per unum unitas substantie vel nature.
hic per unum eque unitas. sed ideo longe
altera. quia inter substantias et naturas hominis
nempe et dei sua cuique substantia et natura est.
tamen patris filiique constet pocius esse una.
vides illam nec unitatem esse. si quidem
hinc singularum sumeretur unum comperatur.
Nam quo unitas ubi numerus substantiarum naturarum
quia diversitas. et tamen unus spiritus dicitur et est.
tamen deo anima adherens deo. non preiudicat
rerum pluralitas unitati huic. quippe facit
non confusio naturarum. sed voluntatum consensio.
propter hanc quia multa corda unum. et
multe anime una dicuntur. sicut scriptum est.
Multitudinis credencium erat cor unum
et anima una. et huius generis unitas. Ceterum
quod ad illam que non unitionem constat. sed
exstat eternitate. Non plane illam quodam
instar huius mutua mandicatio facit.
quia non fit. Est enim. quia scilicet non coniunctio
vel quasi conpositio vel alie aliquid quod unius
nomine. Est autem patri filioque natura essencia
voluntas non modo una. sed unum. hoc
nempe est illius esse quod naturam esse. hoc velle
quod esse vel naturam esse. Non est itaque quod uni
tas. qua unum sunt pater et filius dicatur fieri
de natura. vel essentiis vel voluntatibus. quia
unum sunt. non est quod dicatur vel fieri quia
est. non enim noticia est. sed natura. Sunt in
sese pater et filius. non solum ineffabili. sed
etiam incomprehensibili modo sui invicem ca
pabiles pariter et capaces. ut non partici
pes. Est pater in filio. in quo sibi complacuit
sibi. et est filius in patre. a quo ut numquam non
natus ita et numquam separatus est. Porro
per caritatem in deo homo. et deus in homine est. Sed
homo quidem ab eterno in deo. tamquam ab eterno
dilectus. qui tamen ex tempore sit. quod dicitur quia di
lexit nos. et iustificavit nos in dilecto filio
suo. ante mundi constituciones. Deus vero in
homine extunc dilectus ab homine. et sicut est. homo
quidem in deo est. et qui in homine deus est. Deus autem
in homine non est quia non sit in deo. manens autem in
dilectione non potest. et forte ad tempus si diligat
non dilectus. potest etiam nondum diligere etiam
dilectus. Porro cum iam diligit quia diligebatur.
homo in deo et deus in homine est. Tamen autem numquam
diligit numquam dilectus est. ac per hoc nec ipse in
deo nec deus in eo. Hec dicta sunt ad dandam
differenciam inter illam connexionem qua pater et filius
unum sunt. et illam qua adherens deo anima
unus spiritus est. ne forte quia legitur de homine
manere in caritate. quia in deo manet et deus in
eo. Et item de filio. quia michi in eo
in patre sit. et pater in ipso. par putaretur ad
optata prerogativa et unigeniti unitio.

De visione qua videbitur deus in futuro seculi

Visio futura ẽ. cc. xxi. Ca xx.
stat. quia foris stat quicquid tunc videtur.
Est enim non nulla capax ex eo quod est fuit
vel erit mutationem. Tolle nempe fuit. et
erit. ubi iam transmutatio aut vicissitudinis
obumbracio. aut quicquid veniens ex eo
quod fuit non cessat tendere ad id quod erit.
transitum sane habet quod est. sed omnino non est.
Nam quomodo est. quod numquam in eodem statu perma
net. Solum proinde est vere. quod nec affuit
preciditur. nec abeuntes expungitur. sed solum
atque inexpugnabile remanet ei quod est.

Necesse sunt sane ei ēē ab eterno. n̄ enim ēē
īceptū. at p̄h' ūedicat sibi veq̄ ēē. i
ītreabile ītimabile īuaiabile. Cū ergo
ipe qui sic ē. p̄mo q̄ nō sic. aut sic ē
nō sicuti ē. stat ut dixi visio illa. q̄
nulla eā ītpolat uicissitudo. et tūc
ille de cui' vīnis oībz q̄ sit videt
denarius reddit' ī vna spē q̄ offert'.
Nā et qd' appaz ut īuaiabile ī se ē
ita īuaiabilit' ītuētibz p̄sto ē. et q̄bz
appaet nil videt desiderabilius nolūt.
n' p̄nt delectabilius. Nū gō ita ul' fas
tidiet auiditas. ul' se subtrahet suauitas
ul' fraudabit' uitas. ul' deficiet etnitas.
Qd' si ietnū extedit' videdi copia. p̄t
et volūtas quid nō plena felicitas.
Nil q̄ppe deest. aut sp videtibz q'
sup est sp voletibz. At h'is visio nō
vite p̄ntis. sed ī novissiō ī servat'.

Qd' nō p̄t videi d's ī hac vita sicuti

Studiosis metibz ē. cc̄ 31 Ca. 23.
Spōsus d's freq̄t' appaz. et nō
sub vna spē. Qd ita. Pp̄t q̄m nō
videt' sicuti ē. et nūc apparz quibz
vult sicuti ē. Nō sapiēs nō scūs nō
p̄ph'a vidē illū sicuti ē p̄t aut potuit.
ī corpe h' mortali. poterit aūt ī mortali
qui dignus habebit'. Itaq3 videt' et h'.
sed sicuti videt' ipi et nō sicuti est.
Nā neq3 solē quē cotidie vides. vidis
ti aliq̄n sicuti ē. sed tm̄ sicut illuiat.
v' bi ca. aerē mōtē pietē. qd' ne ipm
quidē aliq̄tenus posses. si nō ex ali
q̄ pte ipm lu' corpis tui p sui īgenita
sēnitate et p'spicuitate celesti lumē
silē eēt. Nō demq3 alterq3 mēbrū
corpis capax ē luis ob multā demq3
dissilitudinē. Sz n' ipe ocul' cū turbat'
fuit lumē p̄pīquabit. Rennit ob amis
sā silitudinē. Cū gō turbatus est
nullatenus sēnū solē vidz p' dissili
tudiēz. serenus aliq̄tenus videt.
p̄pt' nōnullā silitudiēz. Pp̄t si pari
p'uitate vigeret. videt' oīno ī offensa
acie eū sicuti ē. p̄pt' oīmodā silitu
dinē. Ita et solē iust'e illū q̄ illuiat
oēm hoiēz veniētē ī hūc mūdū.
videt ī h' mūdo sicuti illuiat illuia
tus p̄t. taq̄ iā ī a'to simil'. sicuti
ē oīno nō p̄t. taq̄ nodū p̄fte silis.
Porro iā p̄ntibz nō ē aliud vidē
sicuti ē. q̄ ēē sicuti ē. et aliq̄ dissili
tudiē nō ɔfūdi. Capl'z 24

De diu'sis modis visionū di. cc̄ 31

Tanta h' formaq3 varietas atq3
curiositas speq3 ī vb3 ɔditis.
qd nisi quidā radij sūt diuitatis
micantes q3 vē sit a quo sūt. nō tn̄
diffinictes p̄rorsus qd sit. Itaq3
de ipō vides si nō ipm. Cū aūt de
eo quē nō vides certa vides. scis ī
dubitāt' existē q̄ dz īquirē. ut iq̄
rētē nō fraudet gra. negligētē nō
excuset ignorātia. veq3 h' gen'
videdi cōe. In p̄ptu em̄ ē iux
aplm oī intēti vidē. ī visibilia dei
p ea q̄ fca sūt itellcā ɔspicē. Ali'
paulo' ille modus q̄ quodā p̄ibz
crebra ita atq3 ābitiosa diuīe po
tētie familiaritas ē īdulta dignāt'.
q̄p' n' ipe sicuti ē. sed sicut digna
ē deniare. vidē potuert. n̄ vno
oībz mō. sed ut ait apl's. multi
p'hārie multisq3 modis. cū ipe

sit vnus. et hec demonstratio quod non cordis.
sed tamen foris facta est. Numquam exhibita
per ymagines exterius apparentes. seu
voces sonores. Sed est diuina inspectio eo
differentior ab hiis quo interior cum per se ipsam
deus dignatur inuisere animam querentem se. que tamen
ad querendum toto se desiderio et amore
deuouit. et hoc signum istius modi ad
uentus eius. sicut ab ipso qui expertus
est docetur. Ignis enim ipsum precedet
et inflammabit in circuitu inimicos eius.
Oportet namque ut sancti desiderii ardor
preueniat faciem eius. ad omnem animam ad
quam est ipse uenturus. que omnem consumat
rubiginem uiciorum. et sic preparet lo
cum domino. et tunc scit anima quod sit iuxta
sit dominus cum senserit se illo igne succen
sam. Non ergo sit affecta et sic delecta
contecta erit omnino uel illa que multis per ea
que facta sunt. uel ita que paucis. per uisa
et sompnia facta sunt est manifestacione
sponsi. nisi et speciali prerogatiua
intimis illum affectibus atque ipsis me
dullis cordis. celitus illapsum susci
piat. habeat que presto quod desiderat. non
figuratum sed infusum. non apparentem sed
afficientem. Nec dubium quin eo iocun
diorem quo intus non foris. uerbum nempe
est non sonans. sed penetrans. non loquax
sed efficax. non obstrepens auribus. sed
affectibus blandiens. facies est non formata
sed formans. non perstringens corporis o
culos. sed faciem cordis letificans. beata
munere amoris minime non colore.
Nondum tamen illum adhuc dixerim apparere
sicuti est. Ipsius non omnino aliud huiusmodi
exhibeat quod quod est. Neque enim uel sic

intimo presto erit. Ipsius deuotissimis me
tibus. sed nec uniformiter omnibus. Oportet
nempe pro anime variis desideriis diuine
gustum presencie variari. et infusum saporem
superne dulcedinis diuersi appetitus ani
me aliter atque aliter oblectare palatum. Ca. 31.

Cui uel quali anime apparere soleat deus. ca. 31.

Ipse est deus. et concupiscit decorem
illius quam forte aduertit in spiritu
ambulantem. et carnis curam non perficien
tem in desideriis. perseuerantem in suo amore
flagrantem conspexerit. Illi anime suspiran
ti frequenter immo sine intermissione oran
ti et afflictanti se pro desiderio itidem
desideratus miseratus ille occurrerit.
Ergo si quis est ita desiderii vir ut cu
piat dissolui et esse cum christo. cupiat
autem uehementer. ardenter sitiat. assidue
meditetur. is procul dubio suscipiat deum.
Siquidem desiderium cordis eius tribuet
ei. et si adhuc peregrinanti in corpore. Ex
parte tamen id que ad tempus. et tempus modicum.
Nam cum uigiliis et obsecracionibus et
multo labore et imbre lacrimarum que
situs affuerit. subito dum teneri putatur
elabitur. et rursum lacrimanti et insectan
ti occurrens comprehendi patitur. sed nullatenus
teneri. Dum subito iterum quasi de manibus
euolat. et si institerit precibus et fle
tibus deuota anima denuo reuertetur. et
uoluntatem labiorum eius non fraudabit eam.
et rursum mox disparebit. et non
uidebitur nisi iterum toto desiderio requiratur.
Ita ergo et in hoc corpore potest esse de presencia
sponsi leticia frequens. sed non copia.
quia etsi uisitacio letificat. sed molestat
vicissitudo. Hec tamen ut in transitoria

sic presto erit omni anime nisi illud dictaverit
quod ingens devotio et desiderium vehemens
et predulcis affectus sponsam probat et
dignam, ad quam gratia visitandi acces-
sitque ibi de corpore decore induat. For-
ma sponsi accipiens. Ad magni fide
magni et sublima vide de supernis maiestate, et 33. c.
Magni patrisfamilias seu regie 26
maiestatis sterna apparere
existimo hiis qui ascendunt ad cor altum.
De maioris spei libertate et puritate
conscientie magna minores fratrum merue-
rint audire maiora, inquieti prorsus
et curiosi secreta penetrare, apprehendere
sublimiora, et temptare preciosiora, non
modo sensuum sed intuitum. Hii enim pro
fidei magnitudine digni inveniuntur, quod
inducantur in omnem plenitudinem. Nec est
omnino in omnibus apothecis sapientie, a quo
deus scientiarum dominus arcendos censeat cupi-
dos veritatis, vanitatis non conscios.
Tales itaque magna audent, quia magni
sunt, et quod audent optinent. Magni
si quidem fides magna meretur. Igitur istiusmodi
magnis spiritibus magnus
occurret sponsus, et magnificabit
facere cum eis. Emittet lucem suam et
veritatem suam, eosque adducens et dedu-
cens ad montem sanctum suum, et in taberna-
cula sua. Regem in decore suo videbit
oculi eius, qui eiusmodi est preveniente se
ad speciosa deserti, ad flores rosarum
et lilia convallium, ad amena ortorum,
et irrigua fontium, ad delicias cel-
lariorum, ad odoramenta aromatum,
postremo ad ipsa secreta cubilis.
Isti sunt thesauri sapientie et scientie penes

sponsum absconditi. Hic vite pascua pa-
rata in visione maiestatis. Beatus vir
qui implevit desiderium suum ex ipsis. Hoc
solum admonitus sit, ne solus sibi velit,
quod pluribus sufficere poterit. De visitatio-
nibus diversis et crebris in anima. 17. c. 21
Optamus ibi domini sponsum adesse.
Sed ut vult venire ad animam, et iterum
dimittere eam, tamen ut sensu anime non ibi
in motu ista fieri senciamus, ibi eam, cum
sentit gratiam agnoscit presentiam, cum non ab-
sentiam querit et rursum presentiam querit.
Sed in requirat. Neque enim subducto
sibi tam dulci sponso iterum aliud non dico
desiderare, sed nec cogitare libebit. Restat
igitur ut abeuntem studiose requirat, revocet
abeuntem. Ita quod revocatur ibi, et revocatur
desiderio anime, si eidem tamen sibi indulserit
suavitate sua. Nunquid non desiderium
vox? Et validum. Verbo igitur abeunte
una iterum et continua anime vox, continuum
eius desiderium, tamquam unum continuumque re-
vocantem donec veniat, et forte ideo subtrahit
se quo audius revocetur, teneatur fortius.
Sicut et aliquando simulabat se longius ire, non
quia hoc voluit, sed quia magis volebat au-
dire, mane nobiscum quia advesperascit.
Ergo istiusmodi solitudinem pro nostra salute
dispensationem quam tunc deus corporaliter exhi-
buit, non cessat [illegible] modo suo spiri-
tali cum devota anima sedulo actitare.
Preteriens teneri vult, abiens revocari.
Neque enim hoc irrevocabile verbum, it et
redit pro beneplacito suo, quasi visitans di-
luculo et subito probans. Et ire quidem
illi dispensatorium, et redire vero semper volun-
tarium est. Utrumque autem constat plenum iudicii.

At penes ipsum verbum non. Verum vero isti
fiunt in anima, vel huiusmodi vicissitudines
accessus et recessus verbi. Volo dicere quomodo
mecum agat in eiusmodi: non expedit
quidem, sed prodam sane ut prosim.
Fateor et mihi adventasse verbum, in insipientia
dico, et plures. Cumque saepius intraverit
ad me, non sensi aliquotiens cum intravit.
Adesse sensi, affuisse recordor; interdum
et praesentire potui introitum eius, sentire
numquam, sed nec exitum quidem. Nam
unde in animam venerit, vel quo abierit denuo
eam dimittens, sed et qua vel introierit
vel exierit, etiam nunc ignorare me fateor.
Sane per oculos non intravit, quia
non est coloratum; sed neque per aures,
quia non sonuit; neque per nares,
quia non miscetur aeri, sed menti; nec
infecit aerem, sed fecit. Neque vero per
fauces, quia non est mansum vel haustum;
nec tactu comperi illud, quia palpabile
non est. Quo igitur intravit? An forte nec
intravit quidem, quia non deforis venit?
Neque enim est aliquid ex hiis quae foris sunt.
Porro nec de intra me venit, quoniam bonum
est, et scio quoniam in me non est bonum. Ascendi
etiam superius meum, et ecce supra
hoc verbum eminens. Ad inferius quoque me
curiosus explorator descendi, et nichilominus
infra inventum est. Si foras
aspexi, extra omne exterius meum ipsum
illud esse; si intus, et ipsum interius erat.
Et agnovi quidem verum esse quod legeram,
quia in ipso vivimus, movemur et sumus.
Sed ille beatus est in quo ipsum est, qui illi vivit,
qui ab eo movetur. Quaeris
igitur, cum ita sint omnino investigabiles
viae eius, unde adesse noverim? Vivum et
efficax est; mox ut intus venit, expergefecit
dormitantem animam meam, movit et
emollivit et vulneravit cor meum,
quoniam durum lapideumque erat et male
sanum. Coepit quoque evellere et destruere,
aedificare et plantare, rigare arida,
illuminare tenebrosa, clausa reserare, frigida
inflammare, necnon et mittere prava
in directa, et aspera in vias planas,
ita ut benediceret anima mea Domino, et
omnia quae intra me sunt nomini sancto eius.
Ita igitur intrans ad me aliquotiens verbum
sponsus, nullis umquam introitum suum indiciis
innotescere fecit, non voce, non specie,
non incessu. Nullis denique suis motibus
compertum est mihi, nullis meis sensibus
illapsum penetralibus meis: tantum ex
motu cordis, sicut praefatus sum, intellexi
praesentiam eius; et ex fuga vitiorum
carnaliumque compressione affectuum, adverti
potentiam virtutis eius; et ex discussione
sive redargutione occultorum meorum,
admiratus sum profunditatem sapientiae eius;
et ex quantulacumque emendatione morum
meorum, expertus sum bonitatem mansuetudinis
eius; et ex renovatione spiritus mentis meae
et interioris hominis mei, percepi speciem decoris
eius; et ex contuitu horum omnium simul
expavi multitudinem magnitudinis eius.
Verum quia haec omnia, ubi abscesserit verbum, quasi quodam
illico languore torpescunt, perinde latere
incipiunt, ac si ollae bullienti subtraxeris
ignem; et hoc mihi signum abscessionis
eius: tristis necesse est sit anima mea, donec
iterum revertatur, et solito recalescat cor
meum intra me, id quod sit reversionis

dicam. familiare in eo q̄ adiuro eo pro
ubi euocatioē 7 inuocatioīs ihū. qd̄ utiq3
rarite ē. et quociēs elabitur. tociēs reuocetur
a me. nec cessabo clamitare. qui post tergum
abeuntis ardenti desiderio cordis ut redeat.
et reddat mihi leticiam salutaris sui. reddat
in semetipsum. Fateor filii nil aliud libet
interim dum non presto est. qd̄ solum libet. c. 28.

Qd̄ absq3 uirtute et gratia nō ē plena iucunditas

Utraq3 res et loquida visitatio. cc. 17.
Uncta ē in et uirtus qde cui ab
scondi non possit. gra aut cui nolit. Alio
quin sine alterutra. uisitatio plena non
erit. cum et illius seueritas. absq3 hac o
nerosa. et huius hilaritas absq3 illa
dissoluta possit uideri. Amara est
uirtus sine condimento gratie. sicut absq3
uirtutis freno et nescies modum. pli
rimiq3 et insolens ipsa deuocio. Quam
multis non profuit gratiam percepisse pro
eo qd̄ temperamentum pariter non acceperunt de
uirtute. Ex hoc enim plurimi optant compla
cere sibi in ea. dum ueniunt non sicut neccitatis
obtutus. dum non expectant ad maturi
tatem. magis aut se totos leuitati hilari
tatiq3 dederunt. Inde factum est ut in qua
piunt exultare uoluerant gratia putare
Quibus ut sero dici potuit. Estis
ergo discite quo sit seruire dno in tiore. et
exultare cum tremore. Ergo non in sola
gratia gratie plenitudo ē. sine in sola quidem
uirtute. Quid prodest scire quod te oportet
facere. si non detur et uelle et facere. Quod
si uelis quidem et minime possis. Quantos
expertus sum agnita uirtute tristiores
et ideo magis. quo magis effugere ad
ignorantie excusatione3 non licet. scienti
et non facienti quod uirtus hortatur. Quare
cuncta se habeant. neutrum sine altero suf
ficit. Et quidem penes sponsum utraq3 res.
Demq3 gratia et uirtus presentium xpm
sicut ē ait iohes baptista. Si ergo una
quiuis harum sine altera pulsaueri ad
ostium meum dns iesus ipse ē enim dei
ihū aie sponsus. intrabit sane. non tamquam
sponsus. sed tamquam iudex. Absit. Nequaquam
fiet hoc. Non intret in iudicium cum seruo suo.
Intret pacificus. intret iocundus et hila
ris. maturus tamen et serius intret. qui
semiori aspectu uirtutis vultum in me dum
insolentia reprimit. pinguet leticia. Intret
saliens. intret circumspectus. quod culpam dissi
mulando transilit. penam miserando
respiciat. Intret festiuus et splendi
dus sicut mitis. Quam non de
dignetur et haec et dici sponsus aie que
tas se. cum sit super omnia benedictus in secula.

Quid sit parare filiu ueire ad aiaz.

Tanta est cc lxx. c. 29.
Tantum dignatio ihū. tanta beniuolentia
patris ihū. erga b affectam aiaz et bene
compositam. qd̄ quidem ipsi cum patris numinis et
ihū opus ē ut qui sua illi benedictione
peruenerit et parauerit sibi. sua qui
dignentur presentia. et ita ut non modo ad
eam ueniat. sed etiam mansionem apud
eam faciat. Non enim sufficit exhiberi
nisi et copiam sui prebeat. Quid ergo
ē uenire ad aiaz ihū. Erudire in sapientia.
Quid ē parem uenire. Afficere ad amore sa
pie. Patris diligere ē. et ideo patris aduen
tus ex infusa dilectione probatur. Quid
facit absq3 dilectione erudicio. Inflat.
Quid absq3 erudicione dilectio. Er

varz. Non decet sponsam verbi esse stultam.
porro elatam pater non sustinet. pater enim diligit
filium. et omnem altitudinem extollentem se
adversus scientiam verbi semper in promptu habet
deicere atque destruere. sive immittendo ze-
lum, sive intendendo. Amor alterum inire,
alterum iudicium est. Vanam in me omnem ex-
tollentiam comprimat, ymo deiciat. et ad
nichilum redigat. non contentiosus furor. sed
iustus amor. Si vero dominus iesus dignetur
venire ad me. vel potius in me in caritate
et spiritu mansuetudinis emulans dei emu-
latione. Quod enim ita dei ut caritas. nempe
et deus est. Si in quam in ista venit. in hoc
cognoscam quod non sit solus. sed venit etiam
pater simul cum eo. Nam quid eque paternum. Ma-
gis hinc nempe non pater ibi tantum. sed pater misericordiarum
appellatus est. quod innatum habeat misereri
et parcere. Si sensero aperiri in sensum. ut
intelligam scripturas. aut sermonem sapientie quasi
ebullire ex intimis. aut infuso lumine de-
super revelari misteria. aut certe expandi
mihi quasi quoddam largissimum celi gremi-
um et uberiores desursum influere animo
meditationum ymbres. non ambigo sponsum
sui adesse. Verbi siquidem hee copie sunt.
et de plenitudine ista accepimus. Quod
si se pariter infuderit humilis quedam. sed pinguis
intime affectionis devotio. ut amor
agnite veritatis necessario quoddam odium
vanitatis generet et contemptum. ne forte
aut scientia inflet. aut frequentia visitationum
extollat me. Tunc prorsus paterne
sentio agi mecum. et patrem adesse non
dubito. Si autem perseveravero huic dig-
nationi dignus semper quod in me est affectibus
et actibus respondere. et gratia dei in me vacua
non fuit. etiam apud me mansionem faciet.
tamquam pater nutriens quos verbum erudiens. Quan-
ta putas ex hac mansione tam verbi et
anime familiaritatis gratia oritur. quanta
de familiaritate sequitur fiducia. C 30
Quomodo cognoscat anima quod diligatur a deo capitulum 10.
Anima ex eo quod diligere se et
vehementer diligere sentit. etiam di-
ligi nichilominus vehementer non ambigit.
et de sua singulari intentione sollicitudine
cura opera diligentia studio quo incessanter
et ardenter invigilat. quemadmodum
placeat deo. eque in ipso hec omnia indubitan-
ter agnoscit. Ergo ex partis que sunt
penes eam agnoscit. nec dubitat se
amari quae amat. Ita est. Amor dei
amorem parit anime. et illius preveniens in-
tentio intentam animam facit. sollicitudo sol-
licitam. Nescio enim qua vicinitate nature
cum semel revelata facie gloriam dei speculari
potuerit anima mox illi conformari necesse est.
atque in eandem ymaginem transformari. Igitur
qualem te parasti deo. talis oportet ut ap-
pareat tibi deus. Cum sancto sanctus erit. et cum in-
nocente innocens erit. Quidni eque et cum
amante amans. et cum vacante vacans.
et cum intento intentus. et cum sollicito solli-
citus. Vigilas tu. vigilat et ipse. Con-
surge in nocte in principio vigiliarum tuarum. ac-
celeraveris quantumvis. etiam ipsas anticipare
vigilias. invenies eum. non prevenies. Te-
mere in tali negotio vel prius aliquid tibi vel
tribuis. et plus et magis amat et ante. Si
hec anima sciat. ymo quia scit. miraris quod
illa maiestate qui cetera non curante.
solum sibi intendere non gloriatur. cui soli ipsa
postpositis curis omnibus tota se devotione

custod'. vnu dico unicu quod est si vere

eciam deum videre. haut secus unde quasi
si sola videat ab eo. Ea gratia fiducia de
illu tecu sibi sequi illi. nichil preter se
et illum vides. Bonus es domine aie querenti
te. occurris, amplecteris. sponsum exhibes.
quoniam dominus es. immo qui es semper omnia benedictus
in secula. Explicit liber primus.

Incipiunt capitula libri secundi

De opere nostre condicionis. Capitulum I
De rectitudine hominis. II
De lapsu primi hominis et de
dignitate status eius. III
De affinitate anime cum deo. IIII
Quod rectitudinem suam anima per se posset
magnitudine non. V
De simplicitate anime VI
De gradu anime quo per intellectum creata unita. VII
De immortalitate anime. VIII
De libertate anime. IX.
Quod homo cum sit liber. sit tamen interveniente peccato
facit se servum. X
Quod propria forma anime obscurari potest. sed non
exterminari. XI [titulus] XII
Quod libertas anime deprimi potest. sed non deleri
De fiducia quam habet anima ad deum. XIII
De incremento anime. XIIII
Quod reparatur nobis gracia dei. XV.
De sacramento baptismi. XVI
De baptismate puerorum. XVII
Quod impediens salutem anime. sit perfectio. XVIII
~~Quod sola fides valet absque baptismo~~
~~in necessitate~~.
De sacramento altaris. XIX
De medio tenendo. XX
Quod absque ecclesia celestis gloria non potest perfici XXI
De modo corripiendi. XXII.
De luce scientie. XXIII [ad salutem. XXIIII
Quod sola fides absque baptismo in necessitate sufficit
De causa diligendi deum. XXV
De modo diligendi deum. XXVI
De premio diligendi deum. XXVII
De statu iustorum ante adventum domini. XXVIII

Incipit liber secundus. De opere nostre
condicionis. In forma de natura dei. I

Terra prius opere condicionis nostre. De limo
terre plasmavit hominem deus. et inspiravit
in faciem eius spiraculum vite. Qualis ar-
tifex. ipse unitor rerum. non enim minus
sic conglutinavit sibilum terre. et spi-
ritu limum quod ante iam creatus erat.
qui in principio creavit deus celum et terram.
At spiritus sane non eodem sed propria habet
condicionem. non in massa creatur. sed sin-
gulari quodam excellencia inspiratur. Ag-
nosce o homo dignitatem tuam. agnosce
dignitatem condicionis humane. Est tibi
cum mundo corpus. sic enim decet eum qui
constitutus est super universam huiusmodi creature
corporee molem ei aliquam assimilari ex parte.
Sed est tibi etiam sublimius aliud nec omnino
comparandus es ceteris creaturis. Con-
pacta et confederata sunt in te caro et
anima. illa plasmata. hec federata.
Sed cuius interest hec commixtio. Cui
hac unione prestatur. etenim iuxta
sapienciam filiorum huius seculi. ubi sociantur
summis inferiora prevalet qui potentia
habent. et humilioribus utuntur prohi-
bitu suo. Conculcat fortior minus
forte. ridet sapiens indoctum. simplicem
fallit astutus. potens in spiritu inequa-
le. Nec sic in opere tuo deus. non sic in

tua immixtioe͞. nō adhuc sociasti sp̄z
lımo. sublime͞ humili. digna͞ et ex
cellēte creatura͞ abiecte et͞ ınutili mas
se. Cuius nō ıudeat frēs. q̄ita cor
pi p̄stet aīa! Quid nō brutus
est ınsensıbil' qrio ı aīata. Ab ıpa͞
em̄ pulchritudo. ab ıpa͞ ıncremtū.
ab ıpa͞ claitas. uisus et sonitus
vocis. Demq̄ et sensus oīs ab aīa͞
ē. et quide͞ magna h' dimctio. s;
si stabil' pmāsisset. Nūc at͞ licet
diuīo munita sigillo. ad ymagi
ne͞ q̄ppe et silitudie͞z sui c̄atoris
h̄re dicat'. heu diruptū ē sigillū
et ymitas dissipata. accedēs ılle
pessim' lat' recrēs adhuc sigillū
fregit. et sic mutā silitudie͞ diuīa͞
ɔpatus ē miser hō iumtıs ısıpi
entibz et silis fcūs ē ıll'.

De rectitudie hōis c͞c. xxiiij. ij.

Scd͞m aīm nō scdz t͞rena͞ et
ferulēta͞ mat͞iaz d's hoīez fecit
rc̄tū. ad ymagıne͞ q̄ppe et silitudi
ne͞ suā͞ c̄auit illū. Ipe ıḡo q̄admo
modū psalmısta rc̄tus dn̄s d's nr̄.
Rc̄tus ıtaq; d's rc̄tū fecit hoīem
silēm sibi. et sine ıniq̄tate. Sic nō
ē ıniquitas ı eo. Porro ıniq̄tas cor
dis ē. nō carnis vitiū. ut p hoc
noūis ı spiritali porcioē tīa. et
nō ı crassa lutea q; sb'a silitudie͞z
obsıuāda͞. siue r̄panda͞. Ipe em̄
d's et eos qui noluīt p̄seuerare͞.
et fieri ei siles oportet ıntrie ad cor.
atq; ı spū negociū ıstud actitare.
ubi ı reuelata facie speculātes gliaz
di. ı eāde ymagıne transformet'.

De claritate ı claritate͞ taqu̅ a dn̄ı spū.
Quāq̄ et corpis statura͞ deo d's hoī
rc̄tā. forsan ut ısta corpea exterioris
viliorisq; rc̄titudo fictim hoīem
ıteriore͞ illū q̄ ad ymagine͞ di fcūs
ē. spūal' siue suāde rc̄titudis āmo
net. ut rc̄titudo lımi deformitate͞
arguet aīm. Q' d em̄ ı decencius
q̄ curuū ı rc̄to corpe gere͞ aīm.
Puisa res et feda. luteū vas qd' est
corp'. de t'ra oculos h̄re sursū. ce
los libē suspicē. celoꝝq; lūīaribz
oblectare aspc͞tus. Spūale uēo celeste͞
q; c̄atura͞ suos ex̄rio oclos. et ıterios
sensus suos ac affc̄tus t̄h̄e ı t'ra
deorsū. et q̄ debuit nutriri ı croce
ıs. h̄itare ı luto. taq̄ vna de suibz
ıplerat stercora. Ergo q'rē et sape
q̄ sūt sup t'rā. curuitas aīe ē. et
ē r̄gıoe meditari ac desiderare q̄
sursū sūt rc̄titudo. De lapsu p'
hōis a dıgn̄tate sui status. c͞c. xxv. iij.

Habitabat hō ı padiso et ı
loco uoluptatis dilicias e'.
nichil molestie. nichil ı digencie
senciebat. odoriferis stipatus mal'.
fulcitus floribz. glia et hōre corō
tus. et ɔstitutus sup opa manuū
plasmatoris. Magis at͞ ob ısigne
diuīe silitudis p̄rellebat. et erāt illi
socii atq; societas cū plebe āgeloꝝ.
et cū oı́ milicia celestis exc̄itus. s;
mutau' ısta͞ gliaz dı ı silitudie͞z vi
tuli comedēt' fenū. Inde ē qd' panis
āgeloꝝ positi ē ı p̄sepio. appositi
nob' taq̄ iumtis. Heu tristis et
lacrımosa mutac̄o. Cibz hōis mū

vertit se in pabulum pecoris. Homine mutato in pecus. Heu tristis et lacrimosa mutatio, ut homo paradisi accola, terre dominus, celi civis, domesticus domini sabaoth, frater beatorum spirituum, et celestium coheres virtutum, repentina deiectione se inveniret. et propter infirmitatem iacentem in stabulo, et propter pecorinam similitudinem digerentem feno, et propter indomitam feritatem alligatum in presepio. Agnosce tu o bos possessorem tuum. agnosce pecus quem non cognovisti homo. Hunc adora in stabulo. quem fugiebas in paradiso. Honora presepium cuius contempsisti imperium. comede fenum quia et panem angelorum fastidisti. Sed quenam ista tanta deiectionis. Profecto quia homo cum in honore esset non intellexit. Quomodo non intellexit. Positus in honore non intellexit quod limus esset fastigio delectatus. Hinc egregia creatura gregi admixta est. hinc societas iumentis pro consortio angelorum data est. Fugienda nobis hec ignorantia de qua tot mala universo nostro generi provenerunt. Cavenda omnimodis ne forte si adhuc sine intellectu et propterea veraciorem inventi fuimus. multo plura et graviora prioribus mala inveniant nos. Merito quippe quod nunc veracius quidem dederit intellectum auditui.

De affinitate anime cum verbo. sermo lxxx.

Quid anime cum verbo? Multum per omnem modum. Primo quidem quod naturalis cognatio est. ut hec ymago. illa ad ymaginem sit. Deinde quod cognationem similitudo testetur. Neque non ad ymaginem tantum. sed ad similitudinem facta est. In quo sit similis queris? Audite de ymagine prius. Verbum est veritas. est sapientia. est iusticia. et hec ymago. Cuius? Iusticie sapientie veritatis. Est enim ymago hec, Iusticia de iusticia. sapientia de sapientia. veritas de veritate. quasi de lumine lumen. de deo deus. Harum rerum nichil anima. quoniam non est ymago. est tamen earum capax. appetensque. et inde fortassis ad ymaginem. Celsa creatura in capacitate quidem maiestatis. In appetentia autem rectitudinis insigne preferens. Oportet namque id quod ad ymaginem est. cum ymagine convenire. et non inaniter participare nomen ymaginis. quemadmodum nec ymago ipsa solo vacuo nomine vocitatur ymago. De eo vero quod ymago est secundum deum in psalmis canente. nunc quidem Magnus dominus noster et magna virtus eius. nunc quidem Rectus dominus noster et non est iniquitas in eo. Ab illo ergo recto et magno deo habet ymago eius ut recta et magna sit. habet anima que ad ymaginem est. Nichil horum amplius ymago ab anima que ad ymaginem est. quia et hinc rectum et magnum assignavimus. Plenum. Hec ad mensuram accepit. illa ad equalitatem. An non plus hec? Audite et aliud. Hinc utrumque aut creatio aut dignatio contulit. illi generatio. atque id magnificentius esse non dubium est. Sed ne hoc quidem eminentius esse quis abnuat. quod cum a deo hinc illi et deo utrumque sit. ex deo illi substantia. Item consubstantialis deo ymago sua. et quod eidem sive ymagini impertire videtur. in ambobus est substantiale non accidentale. Adhuc attende unum in quo non parum ymago eminet. Magnum et rectum illa

duo a sese nā discrepāe qs nesciat?
In ymagie vnū sūt, neqȝ em̄ ij solū
vnū sūt et cū ymagīe. Imagīm
em̄ nō mīo rectū ē ēē qd magnū ē
ēē. sꝫ etiā id rectū magnūqȝ ēē qd
ēē. aīe nō ita. et magtudo ꝗ recti^do^
ꝯ diuīse ab ea. diuīse ab īuicē sūt.

De rectitudīe sua aīa ꝑ̄xe pt. cᵐ iiᵒ.

Sicut sup̄ magtudiēȝ nō. v.
dixi. eo mag ē aīa q capa
cior. eo recta qᵒ appetēs supnorū.
qn qrit nᵉ sapit q̄ sursū sūt. sꝫ q̄
sup tr̄a. nō sane recta ē. sꝫ curua. cū
tn̄ p hᵘdi mag ēē nō desinat. Mag
mates utiqȝ sūt etnitatis capace.
Neqȝ em̄ illiᵘ aliqn̄ nō capax erit.
etiā si nūqᵐ capies fuit. ut sit quo
scriptū ē. veruptn̄ i ymagie ꝑtn̄sit
hō. Excepte tn̄ ne si toto ꝑuaret?
nō sup eēt spes salutis. Itāq si desi
nat magr ēē et capax. qppe de ea
paritate estiat^r^ aīe magnitudo.
Quo nā spare posset ea capax nō
foret. Itaqȝ p magtudiēȝ q̄ retētat.
etiā pdita rectiᵗᵘᵈⁱⁿᵉ i ymagie ꝑtn̄sit
hō. vno q̄ claudicās pede. q̄ntū
uīd ad rectiⁿᵉ veluti claudicās ꝑt^r^
bat^r^. et de rectitudie q̄de ex hys q̄
dcā sūt. ligt qd diusa et ab aīa sit.
et ab aīe magtudie. q̄nq̄dē ea etiā
nō exnte aīa et mag manz. Porro
magtudis aīeqȝ diuisitas vn̄ docebi?
Nō em̄ inde ꝑt vn̄ rectitudis aīeqȝ
mensa ē. cū nō sit rectido ita et ma
gtudie sua priuai aīa possit. Nō
ē tn̄ magtudo sua aīa. Nā et si
aīa nō īueit^r^ absqȝ magtudie sua

ipā tn̄ et ext^a^ magz īpit^r^. Inueris vbi?
In angel^s^. Inde qppe magni sūt angeli
vn̄ aīe magtudo ꝑbat^r^? ex capitū vz
etnitat^s^. Nō si eo ꝯstituit aīaz dis
crepāe a rectitudīne sua qd ea carēe possit.
qd ni eq ligat ēē diusā. et a sua
magtudie q sibi ꝑpriā ueditāe nō
possit? Cū itaqȝ nᵉ illa ī oī nᵉ ista ī
sola sit aīa. patet vtraz idētⁱ differe
ab aīa. Et nlla forē ē id cuiᵘs ē for.
ē at magtudo for aīe. nᵉ em̄ id nō
for qꝫ isepabil^s^ ē illi. Hoc siquidē
sūt sbiales dr̄ie oēs. Ꝭ nō mō ꝑprie
ꝑpria. sed ꝑpria q̄dā hᵒ etiā aliē
īnabiles forme. Nō igr̄ sua mag
tudo aīa. nō magis q sua mgredo
coruus. q suus cādor nix. quā sua
risibilitas hō. Cū tn̄ nᵉ coruū sine
mgrdie. nᵉ sine cādore niuē. nᵉ hoīez
qui nō et risibil^s^ ē et ronal^s^ vnqȝ
repias. ita et aīa et aīe magtudo.
et si isepabiles. diuīse tn̄ ab īuicē
sūt. q̄uo nō diuīse. cū hᵉ ī sbiecto
illa subiectū et sbiā sit. Ca vj.

De simplicitate aīe. cᵐ lxxxj.

Adunitat aīa ex diuine īgenui te
similitudis īcē sibi illā sue sbe
rnale simplicitate. q hoc ē illi ēē
qd viuē. et si nō qd bn̄ qd uere qd
bte viuē. ut sit silitudo nō eqlitas.
Gradus ꝑpinquiᵘ gdus tn̄. Neqȝ em̄
vniᵘ excellētie paris ne fastigiᵘ sᵗ.
hᵒ tr̄e ēē qd viuē. et ite hᵒ ēē qd
bte viuē. Ergo si ibi ē illud ꝑpe
silitudiēz. hᵒ aīe ꝑpᵘ silitudiēz.
scilicet quidē emīnētia illi ꝑalā
ē affinitas nāz. palā aīe progr

tiua. Et ut qd' dr palã fiat. soli deo
idem ē ee qd' bn̄ ee. atq; h° et pmū et pia
ssimū sunt. scdm autē sūe hunc ē hoc
videlicet hr̄e ee qd' viuē atq; h° mē ē.
Ex h° et si ifeiori gdu ascēdi pt. nō
mō ad bn̄. sed eciā et ad bt̄e viuēdū.
nō qd ul' tūc sit h ee qd btm ee illi q
eo pueneit qteus ita glorificet p̄ solitu
die ut tn̄ p disputate heāt sp̄ vn
oia ossa eius dicat dn̄o qs silis tibi.

De gdu aīe quo pcellit cetera

Vltimus aīe limita et 8i. vii
gradus ex quo solo ad btam ascē
ditur. Sut naq; viuēcia et hoīu
gnā duo. q sentiūt. et q nō sentiūt.
Porro isesibilibz sensibilia pponūtr.
atq; utrisq; vita qua viuūt et sentiūt.
Non stabilit pt' i vno gdu vita et
viuēs. multominus vita et q sūt sine
vita. Vita quā ē viuēs qde si nō a
liūde q a seipa. ac p h° nō tā viuēs
q uita ut pprie de ea loqm̄. Inde
ē qd' ifusa corpi viuificat illud ut sit
corpus de uita pticia. nō vita sed
viuēs. Vnde liquet ne vnio qde corpi
id viuē ee qd ee. cū ee et mmme vi
uē possit. multominus q vite expta
sūt ad hūc gdū assurgūt. Sed nec
ee qd uita est ul' dr. ditimis valebūt
ptigere h°. Est pecorū ē arborū vita.
sensu altera vigēs. altera carēs. At
tn̄ neutri, id ee qd viuē ē. cū ut qdā
multorū opinio ē. aīa i elemtis q
ul' illa i mēbris. ul' ista i ramis ex
titerit. ac scdm h° cū desinūt vi
uificare. sil' viuē cessāt. sed nō ee.
Nequāq igitur illi uite idē ee et viuē
ē. q ē et qn̄ nō viuit. Porro nichil
horū quibz nō h° ee qd viuē sit ad
bn̄ bteq; viuēdū qnq; pficiet ul' emer
get. Quippe qd nūq neqt i hūc
ifeiorē gdū potuit pvenire. Sola que
i ipo stare cognoscat anima hoīs i eo
dignitatis creata ē tuta a uita. sic
a simplici imortalitate ab imortali. ut nō
sit lōge a sūmo gdu. ubi scz idem
ee qd bn̄ viuē est. i q° solus stat
bts et solus potēs. rex regū et dn̄s
dnanciū. Accepit itaq; i sui cdi
cioē aīa. et si nō ee posse tn̄ aīa
btā ee. Sūmo pinde gdui qitu
libz appropriās nō ptiges tn̄. Neq;
enī ipi h° cōit aliqn̄ ee qd btm ee.
n° qn̄ btā est. Capitulum viii

De imortalitate aīe. ubi supra.

Itē imortal' ē aīa et i h° iubo silis quide
si nō eqlis. nā i tm̄ sp supexcell' imor
talitas diuinitatis ut aplus dicat de
eo. q solus habz imortalitatē qd ego
reor p eo dcm qd solus sit nā imu
tabil'. Vera nāq; et itegra imortalitas. cū
nō recipit mutacoēz q n° finē. qd' ois
mutacio qdā mortis imitacio est.
Qd enī qd mutat dū de vno i ali
ud trāsit ee. quodāmō moriat nāq;
ē qd ē. ut ee icipiat qd nō ē. qd'
si tot mortes qt mutacioēs ubi i
mortalitas ē. Et hinc uanitati creatura
subiecta ē nō uolēs. sz pp eū q sub
iecit i spe. Attn̄ imortalis aīa est.
qn̄ cū ipa sibi uita sit. sicut nō ē
quo cadat a se. sic nō ē q° cadat
a uita. Verū cū cōstet affcibz suis
mūri illā agnoscat. ita se dōi

mortalitate similem ut sciat sibi deesse
non modicam immortalitatis partem. Soli ete
deus absolutam possidemus immortalitatem
apud quem non est transmutatio nec vicissi
tudinis obumbratio.

De libertate animae ubi supra. Ca. ix.

Arbitrii libertas est plane divinum
quoddam profulgens in anima tanquam gem
ma in auro. De hac nempe lectum est: ante
hominem bonum quidem et malum, nec non inter vitam
et mortem. Sed nihilominus inter lucem et
tenebras et congruas iudicandi et optio
eligendi. Etsi quae sunt alia quae simili ratione
humani sese inspicere ex intimo videantur.
Nihilominus inter ea tenorem quidem his
arbitrii oculus animae diiudicat et dis
cernit. Sicut arbiter in discernendo, ita in
eligendo liber. Unde et liberum nominatur ar
bitrium, quod liceat versari in hiis pro
arbitrio voluntatis. Inde homo ad pro
merendum potens. Omne enim quod fecerit
bonum malumve quod quidem facere liberum
fuit merito ad meritum imputatur. Et ut
merito laudatur, non is tantum qui potuit
facere mala et non fecit, sed potuit
non facere bonum et fecit. Ita malo non
tantum merito tantum is qui potuit non facere
malum et fecit, quam qui potuit facere
bonum et non fecit. Ubi autem non est libertas,
nec meritum. Propterea quae sunt carentia ratione
animalia nihil merentur. Quia sicut deli
beratione ita et libertate carent. Sed suum
cuique ferunt impetum vel appetitum appetitum.
Neque enim iudicium quo diiudicent, sive
regant habent, sive ne instrumentum quidem iudicii
id est rationem. Inde est quod non iudicantur, quia
non iudicant. Quia nam quippe ratione

rationabilibus exigatur quod non accepit.
Hanc vim et naturam solus homo non patitur, et
ideo solus inter animantia liber. Quod homo ... 81.

Qualiter sit liber incidente peccato fiat se servum. Ca. x.

Incidente peccato patitur quandam vim homo
sed a voluntate non natura, ut ne sic quidem in
genita libertate privetur. Quod enim vo
luntarium et liberum. Et quidem peccato factum
est ut corpus quod corrumpitur aggravat animam,
sed amore non mole. Nam quod surgere anima iam
per se non potest, quae per se cadere potuit, volun
tas in causa est. Quae corrupti corporis in vi
tioso amore languescens et iacens,
amorem iustitiae pariter non admittit. Ita nes
cio quo pravo et miro modo ipsa sibi
voluntas peccato quidem in deterius mutata
necessitatem facit, ut nec necessitas cum volun
taria sit excusare valeat voluntatem, nec
voluntas cum sit illecta excludere necessitatem.
Est enim necessitas haec quodammodo voluntaria.
Est favorabilis vis quaedam premendo blan
diens et blandiendo premens. Unde sese
rea voluntas ubi semel peccato consensit, nec
excutere iam per se, nec excusare tamen valeat eius
de ratione quaerat. Voluntas enim est quae semel
esset libera servam fecit peccati peccato consen
tiendo. Voluntas nihilominus est quae
se sub peccato tenet voluntarie serviendo.
Neque enim nolens voluntas tenetur: volun
tas enim est. Ergo quia voluntas est servam se
ipsam non minus fecit sic fecit. Ita anima
miro quodam et malo modo sub hac
voluntaria quadam ac male libera necessitate
et ancilla tenetur et libera. Ancilla propter
necessitatem, libera propter voluntatem. Et quod ma
gis mirum magisque miserum est, eo rea
quo libera, eoque ancilla quo rea. Ac per hoc eo

ancilla quo libera. Quod propria forma animae obscurari potest sed exterminari non potest. xi. ca 82

Non plane animae naturam exuit, sed formam superinduit peregrinam. Illa addita, non ista perdita est. Et quae supervenit obscurare ingenitam potuit, sed non exterminare. Manet in fundamento prorsus convulsa simplicitas, sed minime apparet, duplicitate operta humanae dolositatis, simulationis, hypocrisis. Quam incongrue simplicitati duplicitas miscetur? Quam indigne tali fundamento talis structura admittitur? Sed permanet nihilominus in omni anima cum originali duplicitate naturalis simplicitas, ut de collatione confusio augeatur. Permanet aeque immortalitas, sed fusca et tetra irruente tenebrosa mortis caligine. Nam et si non privat vita, vitae tamen beneficium suo corpori iam non sufficit vendicare. Quid quod ne suam spiritualem diutius vitam retentat sibi? Anima nempe quae peccaverit ipsa morietur. Nonne ista morte ista diu immersa est (?). Illa quilibet immortalitas quam infectat tenebrosa sortis [illegible] et miseria? Unde quod appetentia terrenorum, quae quidem omnia ad interitum sunt, desaevit tenebris ita ut in anima sit vincere nil ex parte aliquid nisi pallida facies et imago quaedam mortis apparere cernatur? Cur non enim, quae immortalis est, similia sibi immortalia non appetit et aeterna, ut quod est appareat et quod facta vivat? Ceterum contraria sapit et quaerit, et mortalibus sese degeneri confusione, dissimilis conformis, immortalitatis candorem quodam mortifero consuetudinis picto colorat, denigrat. Quod in immortalium appetitu immortalem mortalis similes immortalitate dissimilem facit. Fruendo mortalibus immortalitate se induit, et veste immortalitatis induere mortis similitudine decoloravit, non exuit.

Quod libertas animae etiam deturpari potest, sed non destrui. xij. ca 82

Quod deleat haec anima id etiam quod decora tamen anima. Et tibi colore est. De libertate dum eligit tegit, et ea nihilominus sibimet reddit dissimilem. Quam dignius suae origine nihil cuperet ubi nihil metueret. At per hoc a servitutione isto ingenita sibi defenderet libertate manifeste vigore et decore suo. Sed et voluntaria illa necessitas et servitutis lex inflicta membris eidem invehat libertati et liberam nostram culturam per propria ipsius voluntate dum alliciat subiciat servituti, ignominia [illegible], ut carne serviat legi peccati et non volens. Quia ergo naturae ingenuitatem morum pravitate defensare neglexerit, iusto auctoris iudicio factum est, ut non quidem libertate propria nudaretur, sed tamen superinduceret, sicut diploide confusione sua. Et bene sicut diploide ubi veste velud duplicitatis manifeste libertatem propriae voluntatis sunt nihilominus vilis [sic] ratio necessitate probat. Hoc de simplicitate, hoc de immortalitate animae additum est, et nihil est in ea si bene consideres apparebit quod non sit ista commixtione similitudinis partim et dissimilitudinis diploide adoperta. An non diplois ibi non innata, sed affixa. Et ipsa quaedam acu peccati assuta est simplicitati fucatus, immortalitati mors, necessitas libertati. Neque enim creatae similiter praescribitur duplicitas cordis, non naturae

in moralitati mors. quia voluntaria peccati aut
necessitas corporis non arbitrii libertati necessitas
voluntariae servitutis. Ita homo naturae ma-
la adveniencia dum succedit. sed accedit.
turpant utique eam non extinguunt. Turbat
non deturbat. Inde est quod anima dissimilis
est deo. inde dissimilis est et sibi. inde
comparata est iumentis insipientibus et similis
facta est illis. Inde homines tamquam vulpes
duplicitatis et fraudis foveas habent.
et quia pares vulpium se fecerunt partes
vulpium erunt. De fiducia quam habet
anima ad deum. sermo 83. Capitulum xiii

Non est apud verbum otiosa animae
ingenuosa cognatio. et cognatio[illegible]
tristas similitudo praeveniens. Dignatur
admittit in societatem sponsi similem in natura.
Et item de ratione naturae similis similem quaerit.
Quid enim non tute persistat apud eum
cuius se insignem per imaginem illustrem simi-
litudine novit. Ergo inquam nec vereatur
de maiestate cui de origine fiducia
datur. Tantum est ut curet naturae ingenuitatem.
vitae honestate sua. immo celeste
decus quod sibi originaliter inest dignis
quibusdam studeat morum affectibusque
venustare. et decorare coloribus. Ut quid
enim dormitet industria. Grande profecto
in nobis donum naturae. quod si minus suas
equat partes. nonne quod reliquum habet
ita in nobis totum turpabit. totum quasi quadam
vetustatis operiet rubigine. Id quidem
iniuria auctori. et utique ad hoc auctor
ipse deus divinae insigne generositatis spe-
cio voluit in anima conservari. ut semper h
et in sese ex verbo habeat. quo admoneatur
semper aut stare cum verbo aut redire si mota
fuit. anime vero editus dissimilis eadas verbum
informande per ipsum conformande ipsi. In quo.
In caritate. Talis conformitas maritat
animam verbo. cum cui videlicet similis est natura. similem
nihilominus ipsi se exhibet per voluntatem
diligens sicut dilecta est. Ergo si perfecte di-
lexerit nupsit. Quid hac conformitate io-
cundius. quid optabilius caritate. qua fit ut
humano magisterio non contenta. per temet
o anima fiducialiter accedas ad verbum. verbo
constanter inhaereas. verbum familiariter percon-
teris consulasque de omni re. quantum intellectu
capax tantum audax desiderio. Vere spiritualis
sanctique connubii contractus est iste. Parum dixi
contractus est complexus. Complexus vero plane
ubi idem velle et nolle. idem unum facit
spiritum e duobus. De incremento animae.
sermo 27. Capitulum xiiii

Necesse est animam crescere ac dilatari
ut sit capax dei. Porro latitu-
do eius dilectio est. Nam et si anima minime
cum sit spiritus corpoream recipiat quantita-
tem. tamen confert illi gratia quod negatum est ei
natura. crescit quidem et extenditur sed spirituali-
ter. Crescit non in substantia sed in virtute crescit
in gloria. Crescit denique et proficit in virum
perfectum in mensuram aetatis plenitudinis christi.
crescit etiam in templum sanctum in domino. Ergo
quantitas cuiusque animae estimetur de mensura
sua caritatis quam habet. ut verbi gratia quae
multum habet caritatis magna sit. quae
parum parva. quae vero nihil nihil. Ergo
exemplo eius quae sursum est et illius matris nostrae.
haec quoque quae adhuc peregrinatur habet celos
suos. homines spirituales vita et opinione
conspicuos. fide puros. spe firmos.
latos caritate. suspensos contemplatione

et hij pluentes pluuiam ibi salutis. tonant in increpacionibus. choruscant in miraculis. hij enarrant gloriam dei. Hij extenti sunt sicut pelles super omnem terram. legem uite et discipline digito quidem dei scriptam in semetipsis ostendunt. quod docendam scienciam salutis plebi eius.

Quod temperat nobis gratiam dei. sicut qui habitat visu. v. Capitulum xv.

Quod sol iste corporeus licet bonus sit et valde necessarius. tamen et feruor si temperatus non fuerit infirmo capiti et splendor infirmis oculis nocet. non est solis culpa sed infirmitatis. Sic et sol iusticie est. vnde dicitur. Noli nimium esse iustus. non quod iusticia bona non sit. sed quia dum adhuc infirmi sumus. oportet nobis ipsam gratiam temperare. ne forte elacionis aut indiscrecionis incurramus. Non enim est quod incessanter orando petimus. supplicesque non possumus ad eam quam desideramus gratiam peruenire. Putatis quod auertat a nobis faciem suam deus. inpotens misericordie exorabilis? Absit prorsus. sed ipse cognouit figmentum nostrum. Non tamen propterea a peticione cessandum est. quia et si dat non ad sacietatem. dat ad sustentacionem nobis. et si caret a feruore nimio. tamen fouet nos tanquam mater calore suo. Sicut enim uides ueniente accipitre matrem expandere alas suas ut pulli subeant et habeant tutum refugium. sic nobis temperata et quodammodo dilatato sinu. extensa est summa illa et ineffabilis pietas dei nostri.

De sacramento baptismi. In cena domini. xvi.

Sacramentum dicitur sacrum signum siue sacrum secretum. Multa siquidem fiunt propter se tantum. alia uero propter alia designanda. et ipsa dicuntur signa et sunt. Ad hoc enim instituta sunt omnia sacramenta. ut inuisibilis gratia aliquo signo uisibili preciperetur. Ad hoc eucharistie precipue. ad hoc ipse baptismus. initium sacramentorum omnium. In quo complantamur similitudini mortis Christi. Que ergo gratia per baptismum utique purgacio delictorum. Non enim potest facere mundum de inmundo conceptum semine. Nisi qui solus est mundus. et in quem peccatum non cadit deus. Huius quidem gratie sacramentum prius erat circumcisio ut originalis rubiginem culpe que manauerat a primis parentibus. cultellus eraderet. sed ueniente domino qui agnus est totus suauis et mitis. cuius iugum suaue. et onus leue. Competenter satis mutatum est. ut inuenta rubiginem tam uehementem sancti spiritus aqua dilueret. et acerbitas illa cessaret. Sed forte querat aliquis et dicat. si deletum est in baptismo quod contraximus a parentibus. cur adhuc manent capitis fomes et uelud incendium quoddam peccati. Neque enim dubium quin a primis parentibus in nos traducta sit lex ista peccati. Nos quidem in peccato noluntate generamur. propterea licet inuiti illicitos quosdam concupiscencie motus et tanquam bestiales sentimus. Lauamur ergo in baptismo quia delet cyrographum dampnacionis nostre. et hec gratia nobis confertur. ut iam nobis concupiscencia non noceat. si tamen a consensu abstineamus. Atque ita tanquam sanies inueterati ulceris remouetur dum tollitur dampnacio et reuoluitur mors quod prius inde emanabat. In baptismo abrenunciantes operacioni patris celestis adoptat. et in regnum filii claritatis sue de potestate tenebrarum transfert. Nimirum ipsa est stola prima quam ueniente proferre cito ministros precipimus ubi affectus non oris

peccatorum, non cordis desiderium ex specie. sed ipsum intellectum preveniens in blandicionibus dulcedinis, donec voluptatis usum et facultatem deliberandi vinculis quibusque rapiat. a caritate dei omnino separari non poterit. Ecce iterum degit sub protectione et advocatione dei sui. non est quod vereatur ab omnibus. at ubi sane discretionis annos ingrediens reddit sibi. Ceterorum utique molestia nunc tunc quidem formidanda nunc est. si a propria caveat voluntate. Preter hanc enim nichil est quod timeamus. ipsa est que a potestate tribulantium denuo redigit. que nos iterum subiciat mortis imperio. Caveamus proinde a propria voluntate tamquam a vipera pessima et nequissima. et que sola de temporibus possit dampnare animas nostras.

Capitulum xvij

De baptismo parvulorum. In principio sermonis in psalmum

Qui in parvulis natus est parvulos a gratia non excludit. quia nec pietati divine nec maiestati eius difficile est, ut suppleat minus gracie quod minus in eis habet natura propria. Porro infantium vinctorum neminem carere meritis. sed Christi habere merita. Quid enim si infans pro se loqui non potest pro quo vox sanguinis fratris sui et tanti fratris clamat de terra ad dominum. Astat et clamat nichilominus mater ecclesia. Quid tunc infans? Nonne et ipse videtur quodammodo de fontibus salvatoris ad dominum vociferari, et suis vagitibus clamitare. Domine vim patior, responde pro me. Flagitat auxilium gracie quia vim patitur nature.

Canticorum. lxxvj

Clamat innocentia miseri. clamat ignorantia parvuli. clamat addicti infantis. Ita quod hec omnia clamant. Sanguis fratris, fides matris, destitutio miseri, et miseria destituti, et clamant ad patrem. Porro seipsum puer negare non potest. Verum est. Nemo michi dicat, quia non habet fidem cui mater impertit suam, involvens illi in sacramento donec ydoneus fiat suo assensu evolutam suscipere. An breve pallium est, ut non possit duos cooperire mater ecclesie fides. Verum non minor fides Cananee mulieris que constat et filie sufficere potuisse et sibi. Sane infantes qui prohibite etate non possunt habere fidem, hoc est cordis ad deum conversionem, inter nec salutem. si absque baptismo preparatione moriuntur, non quod vel ipsi qui baptizantur fide omnino careant, sine qua impossibile est vel ipsos placere deo. sed salvantur et ipsi per fidem non tamen suam, sed alienam. Dignum nempe est et ad dei spectat benignitatem ut quibus fidem etas denegat propriam, gracia prodesse concedat alienam. Nec enim omnipotentis iusticia propriam putat ab hiis exigendam fidem quos novit propriam nullam habere culpam. Porro alienam opus est fide, cum sine sorde non nascuntur alienam. Nec dubium quod macula contracta ab aliis aliorum quoque fide valeat emundari. Hec sunt quippe iudicia iusticie divine, quia cum ita sit nullum sibi preiudicium sustinebunt ignari de eo quod dictum est. sine fide impossibile est placere deo. cum sine fide non sit qui in testimonium fidei baptismi graciam perceperit.

De sacro altaris. in prima parte sermonis in cena domini. Capitulum xviij

Sacramentum corporis et sanguinis preciosi duo operatur in nobis, ut videlicet et sensum minuat, et in gravioribus peccatis

tollat oīno ɔsensū. Ubi hoc fit nō tā
sepe mō n̄ tā acrios sentit mot⁹ ira
cūdie. īvidie luxurie ⁊ ceteroꝝ huiꝰ di
gras agat corpi et sāguini dni.
qm̄ vtus sacrīti opat̄ ī eo. Habeo
ibi si ī carne in apport̄ uecitas sāi
sacris Angelus ex adipe frumti sa
ginat. et mido satura signo. me
corporz intrat qđ ā sacri cortice de
tetu. carnis furfure lrē. palea.
velamine fidei et h̄ alia sūt q̄ gusta
afferūt morte. si nō de ppmaius spē
ɔstulatiz accipiat ɔdimiti. Demz
absq; spū et sacrm̄ ad iudiciū sui
et caro nō pdest quicq̄. et lrā oc
cidit. et fides mortua ē. si spē ē q̄
vivificat. ut vivat ī eis. Ut ɔsti
lacīi sane habūdātia spē pinguescant
tat ista. nō pari oīno iocūditate
sunt cortex sacri et adeps frumti.
fides et spēs. memoria et psētia. eter
nitas ⁊ tps. vult⁹ et speculū. ymago
dei et forma servi. Repeci hijs oib; fi
des locuplex ē in ītellectu paup. crne
xi passam ut vivas. Caro em̄ xi
uere ē cibus. Quod impedire salutē
aīaꝝ sit psequi xp̄m. In iii parte s. de cpi. xix

Herodiana malicia et babiloi
ca crudelitas ē nascētē velle
extinguere religionē. et allidē parvulos eccl̄ie.
Ubi qdem ad salutē ptinēs. si qđ vlg̃
ois oritur. quiz īsistat. quiz īpugnat. place
tū egiptijs parvulos ecclie gimis ne
care conatur. ymo cū herode nascētē
psequit̄ salvatorē. Denīq; si ppiū
sāguinē dedit ī ptiū redēptiōis aīaꝝ
nō ē inde gravioē sustine ab eo p
secucōē. qui suggestiōe maligna exēplo
p̄nicioso scādali occasiōe auertit ab eo
aīas q̄s redemit. q̄ a iudeo q̄ sāguinē
illū fudit. Remis ē de salute aīe mee
si illi gras agē possū. q̄ magis pmat
detractiōis sine venenū. Uteito de
tractores deo odibiles describūt. tanq̄
psecutores. Quid et is qui exēplo
suo ad remissius agēdū ceteros pvocat.
q̄ singularitate turbat. q̄ iquietat vnio
sitate. q̄ īpaciēcia sua. q̄ murmuracōē
molestat. aut q̄uis mō ɔtristat spm̄
dei q̄ ī ille ē. scādalizās vnū de mi
nimis credētib; ī eū. Nōne et hic
manifeste psequit̄ xp̄m. Agnoscite
dilectissimi expavescite ɔsortia psōꝝ
qui salutē īpediūt aīaꝝ. Horrēdū
penitus sacrilegiū qđ et ipsoꝝ videt̄
faciāt excedē qui dnō maiestatis
manꝰ sacrilegas īiecerūt. videbat̄ iā
cessasse tps psecucōis. s; ut palam
factū ē. nūquā deest psecucio xp̄ia
no. s; neq; xp̄o. et nūc qđ gravius ē ipi
xp̄m psequunt̄ qui ab eo utiq; xp̄iani
dicunt̄. Amici tui et pximi tui dns
adulsū te appropinquerūt et stetert. Conui
sse inde adulsū te vniversitas ppli
xp̄iani. a minimo usq; ad maximū.
A plāta pedis usq; ad verticē nō ē
sanitas ulla. Ingressa ē iniquitas a se
nioribus iudicib; vicarijs tuis qui
videt̄ rege pplm tuū. Nō ē iā dicē.
sicut pplꝰ sic et sacdos. q; nō sic
pplꝰ ut sacdos. Heu heu dnē deꝰ
q; sūt ī psecucōē tua pmi q̄ videt̄
ī ecclia tua pmatū diligē. gerē
principatū. Arcē syon occupauerūt

apprehenderint munitiones et vim illis non de-
ierunt libere et prudenter evadunt. Itemque
civitate. Misera eorum dissipatio plebis tue
miserabilis subversio est. Dati sunt gradus
sacri in occasionem turpis lucri, et questum esti-
mant pietatem. Copiosissime siquidem
pietatis invenimus in suscipienda immo
accipienda magis animarum cura. Sed hec
apud eos cura minor est. et de animarum sa-
lute novissima cogitatio est. An non sal-
vatori animarum gravior ulla poterit
esse persecutio. Iniqua agunt et ceteri contra
christum. multi enim sunt temporibus nostris antichristi.
Merito tamen et crudeliorem eam censet per-
secutionem pro acceptis beneficiis et graviorem
censet pro potentia qui sustinet a perversis minis-
tris. Licet alii qui multo etiam priorum
salutem multipharie multisque modis et
variis occasionibus agere videantur. Hec videt
Christus et silet. Hec salvator patitur. et dis-
simulat. propterea dissimulemus et nos quia
necesse est. et sileamus interim. maxime de
prelatis nostris, scilicet ministris ecclesiarum. sic in-
terim sic placet et temporibus. ut evadant nunc
humana iudicia. venientque scilicet iudicium
grave hiis qui presunt. et potentes potenter
tormenta potentes.

Capitulum xx.

De medio tenendo. In ii libro de consid.

Non te consta non infra deici. non attolli
supra. non evadere in longius. non extendi in latius.
Tene medium si non vis perdere modum.
Locus medius tutus est. Medium sedes
modi. et modus virtus est. Omnem extra
modum habitationem sapiens exilium repu-
tat. propterea non est illi hereditas in longo
quod ultra modum sit. sed nec in lato quidem
quod extra sit. Porro nec in alto vel in imo
quod alterum supra alterum infra sit. Denique
in longum excessivum hereditas solet. et dilatio
scissura. et altitudo ruina. et profundum ab-
sorptionem. Dico hoc planius. Longum dico
cum homo longiorem sibi promittit vitam. latum
cum in superfluas curas distenditur curas.
altum cum de se plus presumit. profundum cum
se plus deicit. Cum igitur longum sibi
metiri tempus. nonne vere incedit inter
extremum. tunc vite terminos procon-
tiori sollicitudine. Inde est quod homines
in patria a se exules per oblivionem. aliena
ingerat scientia non prudentia. immo insipien-
tia. Etiam animus distentus in multa
multas latere curas necesse est. Nempe
immoderata extensio extenuationem. ex-
tenuatio nimia scissionem facit. Iam
vero alta presumptio quid nisi ruinosa
precipitatio est. Quid ergo nimie
pusillanimitatis deiectio nisi des-
perata quedam absorptio est. In hac for-
tis non deicitur. prudens longioris vite
non abducitur merito. Modestus mo-
derabitur curas temporales a superfluis non de-
cernit necessariis. Porro iustus altiora se
non presumet. Quod absque prelatia ecclesie
gloria celestis perfici non potest. Gregorius. xxi.

De statu et consumatione ecclesie
omnis ordo pendet. Tolle hanc
et neque prophete neque patriarche aliqui
consummabuntur. Tolle hanc et ipsa sanctorum
angelorum per infusionem nostram sive gloria claudi-
cabit. nec dei civitas in sua integritate
gaudebit. Unde et ipse dominus propositum dei et
misterium voluntatis eius. magnum pietatis
sacramentum. Tu putas dominum nostrum totam
futuram glorie sue laudem. donec veniat

qui conspectu angelorum psallat sibi. Letati
sumus pro diebus quibus nos humiliasti etc. Hoc
genus leticie celi nesciunt in presenti ecclesie filios
hic neque umquam letatur qui numquam non letatur.
Oportet gaudium per tristiciam subire.
per labores quietem. per naufragium por-
tus. placet cunctis securitas. sed ei magis
qui timuit. Iocunda omnibus lux. sed
evadenti tenebras iocundior. transisse de
morte ad vitam. vite gratiam duplicat.
Felix proinde in sua universitate ecclesia.
cuius omnis gloriatio in parte est tantum. non pluris
tamen quam illi facta sunt. sed pro pluribus quam que de illa
adhuc oportet fieri. De modo corri-
piendi. In prima parte sermonis de pas. xxij

Modesta correptio omnino magis
quedam bonum. datum optimum
est. et quod habent pauci. Videas multos
sine ratione licet intencione. et non attendant
benigno leniter dicere quod graviter audiat.
volat irrevocabile verbum. et quod sanare
debuerat iste mordacius forte videtur
exasperat. et exulcerat magis qui neg-
ligentie addit imprudentiam. etiam et impatientiam
cumulat. ut qui in sordibus erat sordescat
adhuc. declinans in verba malicie ad
excusandas excusationes in peccatis. ac
more frenetici. non solum impellens. sed
et mordens temptantem mederi manum.
Multis enim non suppetit verborum copia.
sed pro sermonis inopia linguam suam pala-
to senciunt adherere. quod et ipsum solet
interdum audientibus obesse non parum. Alius
ad manum est habundantia sermonum. sed
qui dicunt minus sapiunt. minus accep-
ta. et quia gratiam non habent. minus effi-
catia sunt que loquuntur. Unde peccati

prius confiteantis. quam ad purgandam acce-
das aliena. Quociens preterite videlicet
contineat precedentibus de passionis affectus
tamquam agnatus hominum quippe qui conspicias
ex tempore. Temetipsum attende ut non vis
alii compati. ut corrigas in spiritu lenitatis
temptatum. Videns ne et tu tempteris. Hic
compassionis affectus multis quidem prodest.
quia cum iubeat contristari quem pro se videt
anxium erubescat. Sed quid agimus.
quod nonnulli dura cervice et attrita sunt
fronte ut quo magis eis compatimur. tanto
magis nostra compassione et patientia abu-
tantur. Nam sicut compaciebam fratri ita
ipsi iuste compaciendum est. quem videmus
imprudenter abire. tam impudenter perire.
Deus si quid in nobis est caritatis contemptum huius
dei cernimus ferre non possumus. Hic est
zelus iusticie quo adversus delinquentes accen-
dimur tamquam pietate ducti erga eam quam
contemptui videmus iusticiam dei. necessarium
est ut porrigat sibi iudicet compassionis
affectus. Alioquin in spiritu vehementi conteri
quassatum calamum. et extinguetur linum fu-
migans. Sicut utrique adesse videlicet et
passionis affectus et zelus iusticie. Necesse est
ut assit spiritus discretionis. ne tamen cum
hunc exhibet illum perdat. et dolere
ipsa confundat universa. Habeat itaque
unus nostrum tria spiritum discretionis ut
misceat apte tempore opportuno cum-
lacione. et medicamentum ignoscere sagaciter.
Samaritanus sit custodiens et observans
qui oleum unctionis cum vinum fervoris exhibeat.
De lumine sancte. In prima parte sermonis de vi ... xx.

Luminet nobis lux sancte ... de mane
tenebris exeamus. ne de tenebris

tiseamus ad tenebras, et tenebras sempiternas.
Que est autem ista scientia? Nostro scire quia veniet
dominus. et si quando veniet scire non possimus.
At quis ista scientia omnium est. Quod enim nescit
vel non credens fidelis quia venturus est
iudicare vivos et mortuos et reddere
unicuique iuxta opera sua. Non omnium ista
est, non multorum, paucorum est. quia revera pau-
ci sunt qui salvantur. Putas quod illi qui cum
malefecerint letantur et exultant in rebus
pessimis. vel sciant vel cogitant quia veniet
dominus. Si dixerit ipsi, tu noli credere.
Qui dicit se nosse deum et mandata
eius non custodit mendax est. Non enim omni
se impuritate pollueret, si dominum venturum
sciret vel formidaret. sed vigilaret
utique et non sineret perfodi domum suam.
id est conscientias suas. Scientia autem ista in primo
gradu operatur penitudinem, id est dolorem ut
risum in luctum, cantum in planctum, gaudium
in merorem vertat. et incipiat ei displicere
quod vehementer ante placuerat. et iam sperat
horreas, quod specialiter ante appetebas.
In secundo vero gradu operatur correctionem,
ut iam non exhibeas membra tua arma
iniquitatis peccato. si coluisti gulam, in
giles luxuriam, superbiam deprimas.
et facias servire sanctitati corporis, quod iniquitati
ante serviebat. Penitudo enim sine
correctione non prodest. Qui enim bap-
tizatur a mortuo, et iterum tangit eum, non
prodest lavacio eius. Sed hec duo iam hi-
no preterit. nisi etiam se iuncta cum sollicitudine
mens indefessa invigilet et attendat.
In tertio gradu operatur sollicitudinem, ut sol-
licitus sit ambulare cum deo suo. et ex
omni parte lucere consciencie. ne vel in levissima

re tremende illius maiestatis offendat
aspectus. In penitudine accenditur. in correctione
ardet. in sollicitudine lucet. ut exterius
et interius renovetur. Hic iam respirare incipit
a tribulatione malorum et dolore et timoris
magnitudine, spiritum leticie sperare. ne suorum
enormitate scelerum habundantiori tristicia
absorbeatur. Hic etsi timet a iudice, sperat
a salvatore. cum iam in corde timor et leticia
obequitent et obviet sibi, plerumque timor le-
ticiam superat. leticia sepius timorem excludat
et ipsa sui archanum gaudium includat.
Felix conscientia in qua luctamine huius indeficienter
consistat, donec quod mortale est absorbeatur a
vita. donec evacuetur timor qui ex parte est
et succedat leticia quod est perfectum. quia non timor
sempiternus. sed leticia sempiterna erit ei. ##

Utrum sola fides absque baptismo in necessitate
sufficiat ad salutem. In prima parte epistolarum ad hugonem de sancto victore

Illud maiori etate constitutos post vulgatum ubique
baptismum remedium convenit iam baptizari,
generali originalique macule addit etiam ex
proprio crimine superbie duplicem secum por-
tans iustissime dampnationis causam. si sic de
corpore exire contigerit. Verum si cum exitum re-
preveniat et voluit et petivit baptizari,
si mortis preoccupatus articulo forte op-
tinere nequiverit. dummodo non desit fides
recta. spes pia. caritas sincera, propicius
michi sit deus. quia huic ex ob solam aquam si
defuit. nequaquam omnino possum desperare sa-
lutem. nec vacuam credere fidem. nec confundere
spem. nec excidere caritatem. tamen si aquam non
contempnis. sed sola ut dixi prohibeat impos-
sibilitas. Credo sola fide hominem posse
salvari cum desiderio percipiendi sacramentum.
tamen pro adimplendi desiderio mors

anticipans seu alia quaelibet vis non vincibilis
obviaverit. Quippe et si martyrium fidem
baptismi posse implere credimus, non plane hoc facit
absque poena, sed ipsa fides. Nam ipsa quid est martyrium
nisi poena? Quae ergo praestat martyrio ut absque
dubietate pro baptismo reputetur, ipsa ita per
se infirma et imbecillis per se erit, ut quod dare alteri
valet, non sola non valeat obtinere? Est
prorsus sanguinis pro Christo effusio, magna
magnae fidei indubitata probatio non Deo tamen,
sed hominibus pro Christo tamen non aliunde martyrium,
nisi ex fidei merito illam obtinuit praerogativam,
ut similem cum virtute baptismi securitatem
suscipiat. Non video cur non aeque ipsa
sine martyrio tamen apud Deum possit, cui
et sine martyrii probamento procul dubio
innotescit. Possit sine tamen diversi
quantum ad salutis spectat obtentum non aliter
nos merita tumultum quo indubitanter martyrium
contemplaverit. Quid planius quod voluntas
pro facto reputatur ubi factum excludit necessitas?
Nisi is qui aliquo se teneri debito
forte positus in extremis recolit, si
desit unde persolvat. Sola nihilominus
enim poenitentia et cordis contritione veniam
obtinere creditur, ne iam pro eo damnetur. Sic
sola fides et mentis ad Deum conversio sine
sanguinis effusione et sine perfusione aquae,
salutem sine dubio operatur volenti, sed
non valenti, prohibente mortis articulo baptizari. vi
Et sicut illi nullum sine poenitentia remittitur
peccatum, si tamen possit, nisi restituat ablatum,
sic et haec nulla prodesset fides,
si tamen possit non perciperet sacramentum, quamquam et
fide conveniret, non perfectam haberet, si negligeret.
Vera enim et perfecta fides universa praecepta
complectitur. Est tamen hoc unum primum peccati

primum contemptus ex praeceptis. Merito quoque
non fidelis sed rebellis plane atque contemptor
reputabitur quisque obedire contempserit. De modo

Diligendi Deum. In libro de diligendo Deum. XXV.

Causa diligendi Deum Deus est, modus
sine modo diligere. Ob duplicem
causam Deum dixerim propter se diligendum,
sive quia nil iustius, sive quia nil fructuosius
diligi potest. Multum quippe meruit
de nobis qui et immeritis dedit seipsum
nobis. Quid enim seipso melius potuit
dare vel ipse? Ergo si dum quaeritur
tamen causa diligendi Deum quaeritur, praecipuum quia
ipse prior dilexit nos. Dignus plane
qui redametur, praesertim si advertatur quis,
quos, quantum amaverit. Quid namque
faciat aliud considerata tanta et tam indebita
misericordia, tam gratuita dilectio, tam inopinata
dignatio, tam invicta mansuetudo,
tam stupenda dulcedo. Quid inquam
haec omnia faciant considerata diligenter, nisi
ut considerantis animum ad se mirabiliter
rapiant, vehementer afficiant. Faciant
per se contempne cuncta quae nisi in contemptu horum
appeti non possunt. Amat Deus et ex se totus
amat, quia tota Trinitas amat, si tamen totum
dici potest de infinito et incomprehensibili
a toto de simplici. Intuens haec credo satis
agnoscat quare diligendus sit, hoc
est unde diligi mereatur.

XXVI

De modo diligendi Deum. ubi supra.

Infidelis nimirum non est Deum quem minus agnoscit,
minus et diligit. Attamen ipse totum
ei sese debere non ignorat, quem sui totius
non ignorat auctorem. Quid quoque ego
qui Deum vitae meae non solum gratuitum
largitorem, largissimum administratorem

pium consolatorem. sollicitum gubernatorem.
sed insuper etiam copiosissimum redemptorem,
eternum conservatorem glorificatorem. Illum
ubi viget et vivit naturalis totum se reddere illi
a quo se totum habet. et ex se toto diligere.
In christo fides tanto plus indicat diligendum
quanto et eum me ipso pluris estimandum
intelligo. quippe qui illum non solum
mei sed sui quoque ipsius teneo largitorem.
Sed si totum me debeo pro me facto. quid
addam iam pro refecto. Nec enim tam facile
refectus quam factus. atvero qui me tantum
et semel dedit dicto fecit. In reficiendo profecto
et dixit multa et gessit mira. et pertulit
dura. nec tantum dura. sed et indigna. Quid
ergo retribuam domino pro omnibus que retribuit mihi.
In primo opere me mihi dedit. in secundo se. et
ubi se dedit. me mihi reddidit. Datus
ergo et redditus me pro me debeo. et bis
debeo. Quid deo retribuam pro se. Nam
etsi milies me rependere posse. quid sum
ego ad deum. Hic vide quomodo primo quam
sine modo a nobis deus amari meruit.
qui prior dilexit nos. tantus et tantum. et gratis
tales et tantillos. Et hoc est quod dixisse me
memini modum esse diligendi deum. sine
modo diligere. Denique cum dilectio que tendit
in deum tendat in immensum. tendat in infinitum.
nam infinitus est deus et immensus. Quis
nam quoso debeat finis esse nostri vel modus
amoris. Quid quod amor iste noster non tam
gratuitus impenditur. sed impenditur debitus.
Amat ergo immensitas. amat eternitas.
amat supereminens scientie caritas. Amat
deus cuius magnitudinis non est finis. cuius
sapientie non est numerus. cuius pax exsuperat
omnem intellectum. et vicem rependimus cum me

sura. Diligam te domine fortitudo mea. Dominus
firmamentum meum et refugium meum et libera
tor meus. et meum quicquid denique ama
bile atque optabile dici potest. Deus meus
adiutor meus. diligam te pro dono tuo.
et modo meo. minus quidem iusto. sed plane
pro posse meo. qui etsi quantum debeo
non possum. non possum tamen ultra quam possum.
poteris vero plus cum plus donaveris dignaberis.
nunquam tamen pro ut dignus haberis. Satis
quantum reor apparet. quomodo nam modo deus
diligendus sit. **Diligendo deum. xxvij.**

De primo diligendi deum. In libro de

Non sine premio diligitur deus. etsi
absque premii intuitu sit diligendus.
vacua namque vera caritas esse non potest. Verus
amor seipso contentus est. habet premium sed id
quod amatur. Nam quod aliud amare videris.
id plane amas. quo amoris finis
tendit. non per quod tenditur. Premium sane non dum
amantem premio. amantem debetur. perseverantem
tamen redditur. Deum amans anima. aliud preter
deum sui amoris premium non requirit. quod si aliud
requirit. id proculdubio deum non diligit. Causa
diligendi. Causa diligendi deum deus est. verum dixi.
Nam et efficiens et finalis. ipse dat occasionem.
ipse creat affectionem. desiderium ipse con
summat. ipse fecit vel potius factus est ut
amaretur. ipse speratur amandus felicius.
ne inaniter sit amatus. Eius amor nostrum
preparat et remuneret. Precedit benignior.
rependitur iustior. expectatur suavior.
dives est in omnes qui invocant eum. non tamen quicquam
habet seipso melius. se dedit in meritum. se
servat in premium. se apponit in refectionem
animarum sanctarum. se in redemptionem distrahet
captivorum. **De statu uniformi ani**

Donec veniret desideratus ille qui sanguine suo deleret cirographum dampnationis nostre, et flammeum extinguens gladium aperiret credentibus regna celorum. Nullus omnino sanctorum ad ea patebat accessus. Sed videat eos dominus in inferno ipso locum quietis et refrigerii. Chaos magnum firmatum inter sanctas illas animas et animas impiorum. Quamvis enim utrique in tenebris essent, non utrique erant in penis. Sed cruciabantur impii, iusti vero consolabantur. Quod autem in tenebris erat beatus Iob testimonio didicimus, qui se quasi in locum tenebrosum et opertum caligine mortis perhibebat iturum. Hunc ergo locum obscurum quidem sed quietum Abrahe sinum dominus vocat, pro eo ut arbitror quod in fide et expectatione quieverunt salvatoris. Abrahe enim fides tam manifesta probata est, et comprobatum ut primus ipse future incarnationis Christi meruisset accipere promissionem. In hunc ergo locum salvator descendens contrivit portas ereas et vectes ferreos confregit, eduxitque vinctos de domo carceris sedentes quidem, hoc est quiescentes, scilicet in tenebris et in umbra mortis. Iam tunc quidem sub altare dei collocavit, abscondens in tabernaculo suo donec veniat quo precedat iam completo numero et percipiat regnum quod eis paratum est ab origine mundi. Explicit liber 2us.

Incipiunt capitula libri 3ii

Quis sit dignus prelatione. i
Quod sit necessarium prelato ut dignus preesse possit. ii
De bona conscientia prelati iii
De zelo prelatorum. iiii
De pietate prelatorum. v
Quod anime in fine oneri sit prelato non sane. vi
De sollicitudine prelatorum. vii
De doctrina prelatorum. viii
Quod prelato sicut deo obediendum est. ix
Quod prelato contraria deo iubenti non est obediendum. x
Quod non in obviam si summa obedientie pensa. xi
Quod periculose vivunt sine magistro. xii
Quod non sit vivimus miti socialis vite quam utile preesse. xiii
Quomodo prelatus vel predicator invitandus a deo ad instruendas animas. xiiii
Quando tacendum sit predicatori. xv
Quomodo serie predicat. xvi
De puritate pontificum. xvii
De clamore pauperum ad pontifices. xviii
De superfluo habitu sacerdotum. xix
De quorundam prelatorum crudeli ardore dominandi. xx
De suspicione et nimiosa sollicitudine episcoporum. xxi
Quod considerato onere prelatorum minus placet honor eorum. xxii
De periculo prelationis. xxiii
De acceptione personarum. xxiiii
Quod ira et nimia pietas subvertit iudicium. xxv
De diversis generibus ambitionum. xxvi
De malis prelatis. xxvii
De prelatis qui usurpant sibi prelationem. xxviii
Quod presentia discernit mercenarios a pastoribus. xxix
De invidia prelatorum. xxx.

Incipit liber 3us. Quis sit dignus prelatione. In 1a parte capitulum 1.

S[...] ibus caritas preciosa fuit, nil in ecclesia preciosius, nil optabilius bono viro quam pastori. Tempore rara avis est ista. Propterea si quis talis in eodem reperitur et om...

sic det confessionem intendere sunt mandato et to
tis viribus satagendum, ne quid vi, ne quid ca
uteli malitie, fructuosa promotio vale
at impedire. Idoneus plane et dignus
qui ponatur custos animarum qui propria cura
animi a commissarum diligentia et sollicitudine
non impedit aut retardat, dum non querit
que sua sunt, neque quod sibi utile est, sed quod
multis. Si forte ad regimen curarum
assumitur, qui se non ad presidendum sentit
assumptum, neque primum ad condolendum. Talis
quidem aliis non prodest, sibi obest pluri
mum. Porro sese ingerere quante imprudentie
est. Expetit gradum ministerii qui dominicum
gregem pascere satagit, pascere non explicat.
Exemplo discipulorum suorum predicationis, formam
tradidit orationis, et pascere ad mandatum Christi. Ut
nemo hunc sibi sumat honorem sed qui vocatus
fuerit a deo tanquam Aaron. Per eum nempe
si quis introierit salvabitur et pascua
inveniet. Si vero ascenderit aliunde fur est
et latro. Iam qui per Christum sibi in sorte
ministerii introisse videtur, de cetero quem
admodum eum sumat, quemadmodum ministret,
quemadmodum pascat, explicat ut dixi in
gregem domini sollicita scientia examinatione
discutiat. Indignus enim lacte et
lana vivit si non pascat oves, si non
vigilat in custodia gregis. Iudicium sibi
manducat et bibit. Porro potestate accepta
male tam in malo quam in bono ubi abuti
est. Hec sunt que bono pastori conveniunt.
bonitas, disciplina, scientia. Bonitas attrahit,
disciplina corripit, scientia pascit. Bonitas
amabilem, disciplina imitabilem, scientia
docilem reddit. Quid sit necessarium
prelato ut digne possit preesse. 13

Quis putas est fidelis servus et prudens
quem constituit dominus super familiam
suam ut det illis escam in tempore. Queris forte
quam escam. Ezechiel inquit ait ut fa
ciam voluntatem patris mei. Dominus vitam in
voluntate eius. Quia ipse non pascit ipse, nec
alios pascere poterit, nisi sit fidelis et prudens.
ut et eam intelligat et diligat. Diligentia
cit fortem et fervente. Quam enim ignorantia
excusare posset hominem, qui se magistrum infa
num doctorem insipientum profitetur. Ignorans
itaque ignorabitur, immo et multos igno
rare faciet. Faciet et ignorare. Quid enim
periculi sit ubi pastor non invenit pas
cua, ignorat dux itineris viam. Vi
carius nescit domini voluntatem. Ecclesia co
tidie multiplicatur et miserabiliter corripitur.
Est enim ut sanctissima sic et secretissima
res voluntas dei, et occultum omnino visum.
Utilis proinde lectio, utilis eruditio est. Sed
multo magis unctio necessaria, quippe que
sola docet de omnibus. Unum autem scire videbitur
que sit voluntas dei bona et beneplacens et
perfecta, qui non pulsare, non querere, non petere
consueverunt, qui donec alieni curam sus
ciperet animarum nunquam sue gessisse consueverunt.
Iam de hiis quidem qui et ubi forte in
telligunt domini voluntatem, negligunt tamen et
contemptum prevalet adversarium ei qui dederit
manum morti et cum inferno iniere fedus.
ut odientes bonum adherentes malo.
pati sunt gentis consentire peccato, fovere
maliciam, fringere iniquitati, qui odibi
les deo et mundo execrabiles esse constat.
melius est sile quam loqui. Sane vero
impetere fit periculosius et vix aliquos in
hunc assumi necesse, nisi prius consueti

profuerunt. Sunt enim debiles quidem et tepidi amatores iustitie. sunt quibus vigor et fervor deesse. aut fortassis utrumque. cum utrumque summo opere sit necessarium inter prospera et adversa versanti. Ut enim vigoris est constanter tolerare tribulationes. et pro iustitia persecutiones viriliter sustinere. sic fervori attribuendum videtur mala temporis voluptatibus. nullis illecebris enervari. Hec quidem cum omni populo. tamen specialiter ducibus populi sunt necessaria. ne forte in primae omnium error ad vigat. Quid enim infert quam occasionem ruine deserat virtutis. Sequuntur ignari. sequuntur spontanei. compulsi invicti. seu attracti illecti. Quid interest utrum erit in perditionem. Sine enim esse prudentia. tamen omnino iustitia. clara temperantia. perfecto desinit fortitudo. Quattuor quidem virtutis quas dignitatis professionem et cathedram sanctitatis omnimodis exigit ministerium huius de quo loquimur. ut hac dote carens frustra sibi tamquam per Christum introierit blandiatur. Ergo validos et constantes necesse est eos esse qui super alios ordinantur. in bonis et longanimes in spe atque in superna mentis intentione attollentes. qui etiam bonum sue fidei et conversationis ubique spargunt odorem.

De bona conscientia prelati. In prima parte epistolarum ad Henricum Senonensem episcopum. 3.

Sed tamen puritatis interioris gloria non fraudatur. qui dicere potest cum propheta. oblivioni datus sum tamquam mortuus a corde. et a propria voluntate. Bona oblivio si teipsum nescias. ut pro eo proficis. bene autem mortuus a corde. si iam tibi vivere non sapiens. sed ei qui pro te mortuus est. Sane in tanta oblivione sui necesse est cor bene conscium esse sibi. quod se in luce securius foris extendat. cum securam intra se invenerit conscientiam. Quid enim prodest homini si mundum lucretur universum. anime autem sue detrimentum patiatur. Sed et ordo exigit ut qui ad sui mensuram proximum iubet diligere. prius seipsum diligere noverit. Itaque duo sunt proprie que bonam reddunt conscientiam. penitere a malo. abstinere a malo. Horum neutrum sine altero sufficiat solum. utrisque virtutibus bene conscius cum interius iam seipsum deserat. et quodammodo perdat. ut alios lucrifaciat. cum infirmantibus infirmetur. urat cum scandalizatis. fiat etiam si oportuerit iudeis iudeus. nihilque formidet cum illa conscientia. exemplo Ieremie et Ezechielis in Egyptum vel Caldeam cum transgressoribus captivari. Sed et cum sancto Iob fieri frater draconum. et socius struthionum. cum Moyse quoque quod est gravius deleri de libro Dei. et cum Paulo anathema esse a Christo pro fratribus non timeat cum huiusmodi conscientia. Ipsam denique si necesse est intrare gehennam. securus medias penetret flammas cum illa conscientia. Contempnat si placet thesauros Egypti. et fastigia regnorum cum huiusmodi fiducia. Bone Ihesu quanta horum felicitas. Pro tantis bonis divitias miseria computabit. et hanc fiduciam opportunitas.

Capitulum iiii

De zelo prelatorum. ca. xxiii.

Prelati prodesse magis studeant quam preesse. Habeat caritas zelum. sed adhibeat pro tempore modum scientia. Censura quidem remissa numquam intermissa tamen plerumque plus proficit. vigor iusticie semper fervidus. sed numquam preceps. Sicut non omne quod libet licet. sic non omne quod licet statim etiam expedit. Oportet prorsus utroque zelo in caritate fervens existat. qui aliis preest. Alioquin superbe satis preesse affectans. quibus prodesse

non curas, et quorum non zelas salutem. Sub hac racione minus ambiciose videas te. Presis ut provideas, ut consulas, ut procures, ut serves. Presis ut prosis, ut fidelis servus et prudens quem constituit dominus super familiam suam. Ad quid? Ut des illis escam in tempore. Hoc est ut dispenses, non ut imperes. Hoc fac, et dominari ne affectes hominum homo, ut non dominetur tibi omnis iniusticia. Fac tu quod tuum est; nam de eis ipse sine dubio absque tua sollicitudine et anxietate curabit. Plantavi, rigavi, fecit curam, et totus exhausti vires. Sane incrementum dabit Deus ubi voluerit, non tu. Ubi forte voluerit tibi deerit nichil. Tu autem curam inveni fidelis servus et prudens conservus tuus. Celeste thesaurum committere, absque invidia et absque desidia erogare. De solo est credito talento unde est pavor servus de reliquo. In multum acceptum multum da. Quod si modicum, et id tribue. Item qui in modico fidelis non est, nec in maiori. Totum da quod totum impetendus es, usque ad novissimum quadrantem. Sed sane quod habes, non quod non habes. Memento etiam voci tue, dicere vocem attentius. Quid illud inquis? Ut vox tua tua opera consonet; immo verba operibus, ut tu vero prius videlicet facere quam docere. Pulcherrimus ordo est et saluberrimus, ut onus quod portandum imponis tu prior portes, et ex te discas quemadmodum oporteat aliis moderari. Sermo quidem vivus et efficax exemplum est operis. Facile faciens suadibile quod dicis, dum monstrat factibile quod suadetur. Ergo in hiis duobus, mandatis ubi scilicet et exemplis, tui officii ad summam intellige conscientie puritate pendere. Tu tamen si sapis iunges et tercium, studium oracionis. Manet itaque tria hec,

verbum, exemplum, oracio. Maior autem hiis oracio. Nam et si vocis virtus sit operis, et vocis tamen et operi graciam efficaciamque meretur oracio.

De pietate prelatorum. cc. xx. Sermo v.

Audiant prelati qui sibi commissis semper volunt esse formidini, utilitati raro. Discite matres vos subditorum esse, non dominos debere. Studete magis amari quam metui. Et si interdum severitate opus est, paterna sit, non tyrannica. Matres fovendo, patres corrigendo exhibeatis. Mansuescite, ponite feritatem, suspendite verbera, producite ubera; pectora lacte pinguescant, non typo turgeant. Quid iugum vestrum super eos aggravatis, quorum onera potius portare debetis? Cur morsus a serpente parvulus fugit conspectum sacerdotis, ad quem potius tanquam ad sinum currere matris? Si spirituales estis, instruite huiusmodi in spiritu lenitatis, considerantes vosmetipsos ne et vos temptemini. Alioquin ille in peccato suo morietur, sanguinem autem eius de manu vestra requiram. cc. x. cc 10

Avari de hiis hoc qui curas regere susceperunt, quod sine miserabili gemitu dicendum non est, Christi obprobria, sputa, flagella, clavos, lanceam, crucem et mortem, hec omnia in fornace avaricie conflant et prostituunt in acquisicionem turpis questus. Et precium universitatis suis marsupiis concludere festinant. Hoc solo sane a mercenariis differentes, quod ille horum omne emolumentum denariorum nimio expetit. Ista novacionum in illuminis lucrorum infinitas exigunt pecunias. Hiis insaciabili desiderio inhiant; pro hiis ne amittant timent, et cum amittunt dolent.

harum in amore quiescit, quantum ditaverat
liberos eius est, a serviendi vel augmentandi
cura. Nudus nec ratio nec casus imputatur
nec salus. Nec sunt pro eo maiores quam sunt
de tanti pro homo minimi in affati.
impugnati. Dilatati non spatium super
[illegible] Ioseph. Fiunt mihi [illegible] distillat
habes ubera et non vacua. Gaudere
cum gaudentibus, flere cum flentibus novit.
non cessat exprimere de ubere quod consu-
lationis lac exhortationis, compassio vero
lac consolationis fundit. Videas eum si quem
forte deprehenderit fortem aliqua temptatione
concussum, et inde turbatum, et tristem pusilla-
nimemque factum, non posse iam ferre vim
temptationis, quomodo condolet, quomodo mulcet,
quomodo plangit, quomodo consolatur. Est argumentum
tale pietatis mox reperit ut exigat de
solatium? E contra. E contrario si promptum si ala-
crem, si bene proficientem agnoverit exultat,
aggreditur salutaribus monitis accenditur, ad
plenius instruit de quibus putat ut proficiet,
utroque in melius semper proficiat exhortatur.
Quibus se conformat, omnium in se transfert affectum.
mentem denique se probat non minus de-
ficientium quam proficientium. cc .ii.
cc 2. Multos video quod crassum est et forte
assumentes, quod debile est proiiciunt. Numquid
medicus requirit et non egrotantibus potius.
Quos docebis bone magister, si omnes indoctos
repudiabis? Quibus quaeso habebis diligentiam
disciplinae, si indisciplinatos vel effuga-
veris vel fugeris? In quibus obsecro tuam
probabis patientiam, si solos admiseris man-
suetos, inquietos excluseris. cc xxv.
cc 21 Quibus quidem optanda est persona preesse in
optimorum forma est praelatorum. Erunt quippe

boni fidelesque prepositi. Languentium sibi cre-
ditam curam animarum non propriam. Longe iste
nimirum [illegible] copiam illarum quas velle [illegible]
iudicio deprehendunt. Nec in ipsos usque ad
convicia et contumelias prorumpentes, me-
dicos se non dominos cognoscentes, parant
consentientium adversum frenesim curae non vindictam
sed medicinam. Quod autem infirme oneri
sit prelato non sane. In ii parte epistolarum ad rom.
Oneris est animarum infirmarum. Nam quae vii
sane sunt portari non indigent, ac per
hoc onus non sunt. Noveris ergo de tuis
inveneris tristes pusillanimes murmu-
rosos, ipsorum te prelatum, te noveris esse ab-
batem. Consolando, exhortando, increpando,
agis opus tuum, portas onus tuum,
et portando sanas, quos sanando portas.
Si quis vero ita sanus est quod magis
iuvet te quam iuvetur a te, huius non te
prelatum, sed parem comitem, non abbatem esse
cognoscas. Quid ergo causaris de aliquorum
qui tecum sunt magis gravari consortio, quam
foveri solatio. Cum solus omnibus omnibus datus
sis solatium, tamquam omnibus sanior, omnibus
fortior, quibus omnibus sufficias per dei gratiam
solaciari. Et a nemine omnibus indigeas con-
fortari. Denique in quantum gravaris, in
tantum lucraris, et in quantum iuvaris in tan-
tum premia minuis. Elige ergo quos
eligas. An qui gravando iuvant, an
qui iuvando gravant. Hii enim promotores
illi fraudatores meritorum existunt. Nam
qui sortis laboris participes et mer-
cedis participes erunt. De sollicitudine
prelatorum. cc liii. Capitulum vii
Qui preest aliis in sollicitudine vix
umquam vel raro vacat sibi securae dili-

semp timēs sui penuria fracti subditis.
7 nō placere dō. qd toī vtili⁹ ꝓpria pfert
quietē cōtēplacionis dulcedinē. Nō aūt
pax gaudij 7 securitatis accedit mētē dū
sentit fructū. cū ex metu q̄dā et
reuerencia erga se dimissa diuinitus
cordibus subditorū intelligat suā placere
deo quietē. qui sicut ut illi equo magis
aīo suā necessitatē sustinet. quā ꝑris
spūalē ḡra audeāt occia teme ptur
bare. Quā boni uigiles q̄ nobis dormien
tibus ipi peruigilāt q̄ pro nobis et p aīabus nr̄is
redituri. Quā boni custodes q̄ vigi
lātes aīo atq̄ i orōibus pnoctātes hostiū
insidias sagacit explorāt. anticipāt
ꝯsilia malignātiū. dephēdūt laqos.
elidūt tendiculas. retiacula dissipāt.
machinamēta frustrant. Hij sūt frēm
amatores 7 ꝑpli xp̄iani. q̄ mltū orāt
ꝓ pplo 7 vniuersa sctā ciuitate. Hij sūt
qui mltū solliciti ꝑ sibi ꝯmissis o
uibus oñtis tot sui erdūt ad uigi
lādū diluculo ad dn̄m qui fecit illos.
7 ī ꝯspcū altissimi dep̄cant. Et uigi
lāt 7 dep̄cāt̄. sciētes suā īsufficiētiā
ī custodiēda ciuitate. Porro cū dn̄s
ita p̄cipiat. uigilate 7 orate ne intre
tis ī tēptacionē. liq̄t qd̄ absq̄ dubio
hec cura fideliū. studiorūq̄ custodiū
nō pōt ēē secura ciuitas. nō sponsa non
oues. Horū quis differēcia. vnū sūt.
Ciuitas p collacione. sponsa p dilcōē.
oues ppt māsuetudinē. Idcirco q̄tūq̄
opus ministerij hui⁹ sortiti estis. ut
redite nobis 7 p̄cioso deposito. qd nobis
creditū ē. Ciuitas ē. uigilate ad
custodiā ꝯcordiāq̄. Sponsa ē stude
te ornatui. Oues sūt intendite pastui.
Porro custodia ciuitatis ut sufficiens sit
trifaria erit. A vi tyrānoȝ. a fraude
hereticoȝ. a tēptacōe demonū. Sponse
uero ornatus ī bonis opibus 7 moribus 7
ordinibus. At pastus ouiū dicit quidē
ī pascuis scripturaȝ tamq̄ ī hereditate
dn̄i. sed ē distinctio ī illis. Ita sūt mā
data q̄ duris atq̄ carnalibus aīs ꝓponū
ex lege uite 7 discipline. Et sūt olea
dispēsacionū q̄ ifirmis 7 pusill' corde
ī spū mitte apponūt̄. Et sūt cibi fortiori
solida fortiaq̄. q̄ ex intimis sapiē ꝓpo
nūt̄ sanis. 7 q̄ exercitatos hn̄t sensus.
ad discretiōē boni 7 mali. pusill' nāq̄
tamq̄ agmnul' exhortacōis lac potus
dat' nō esca.

De doctrina platorū. cc. lxxvi. Capitlm viij.

Bonū sollicitiq̄ pastores ī pignuere
petus nō cessāt bonis celestibusq̄
exēplis 7 suis magis q̄ alienis 7 cā
si alienis 7 nō suis. ignominia ē ill'.
et pecus ita nō pficit. Si enī ibi cā.
ego qui uideor mīr uos pastoris gere
curā. nob apposueō morsi mansuetu
dīē. paciām iob. imaq̄ samuel. cō
scitatē. celi q̄ sūt hoī. exēpla bonoȝ.
īmitis ipē. 7 ipaciēs. 7 iminor et
imune sc̄e. sermo uereor min⁹ sapi
de uideat. 7 uos min⁹ audide capietis.
Sunt uero bonus pastor. h' nō aurib'.
ut scdm euāgeliū īuenia' hēre sal
ī semetipo. sciēs q̄r sermo sale cōditus.
quātū placiūt ad grāz. tm̄ prodeēt
ad salutē. Hec itēȝ de custodia ciui
tatis. atq̄ ornatu sponse. n' nō ē ē pas
tu ouiū dca sūt. uolo tn̄ 7 adhuc

eadem paulo expressius designare preter
eos qui dum audent modo hominibus imperare minus
prudenter gravibus se supponunt oneribus ex-
ponunt periculo ut sciant ad quod venerit.
Ne fallar ad solam caritatis custodiam. ut
quantum satis est pervenire opus est viris forti
spirituali fideli. forti ad pulsationes in-
iurias. spirituali ad deprehendendas insidias.
fideli qui non que sua querat. Porro ad
mores honestandos vel corrigendos. opus
utique ad decorem sponse prudentis. que non
liquide agnoscat per nitorem fore. cum multa
quidem diligentia disciplinam censuram. Iam
vero quoniam in pascua dominorum adducet
eloquiorum greges dominicos pastor providus.
Sed etsi doctus quidem fuerit, non sit autem
bonus. verendum ne tamen instruat doctri-
na ibi, quam nocerat vita sterili. Teme-
re itaque in hac parte huiusmodi onus subitur absque
sciencia pariter vitaque laudabili. Pastores
siquidem qui nunc pastores sunt. licet
habeant de terra et in terra corpora sua.
non tamen de terra sed de celestibus pascuis
greges dominicos pascere convenerit. Non
enim suam eius, sed dominum predicant voluntatem.

Quod prelato sicut deo obediendum sit. ix

Sive deus sive homo vicarius dei man-
datum quodcumque ediderit. pari profecto
obsequendum est cura. pari reverentia de-
ferendum. ubi tamen contraria deo non precipit
homo. Quod si contigerit, perfectum indubitanter
consulo in petri sententiam. quia oportet obe-
dire deo magis quam hominibus. Quamobrem
quicquid vice dei precipit homo quod non sit tamen
certum displicere deo. haud secus omnino ac-
cipiendum est. quam si precipiat deus. Quid
enim interest utrum per se an per suos minis-
tros. sive homines sive angelos. hominibus suum
innotescat beneplacitum deus. Sed homines
in quibus fraude falli in domino nolumus. de ipsis
dubiis precipiendo et non precipiendo fallere
possunt. Sed enim quod huius infert tua questio con-
sulens non esse. Quis denique domina potius consilia est
quirit. quam ab ipso tibi credita est dispen-
satio misteriorum dei. Ipsum proinde quasi pro
deo habemus tamquam dominum in hiis que aperte non sunt
contra dominum audiemus deum. Porro ipsum cordis
et intime prorsus voluntatis indicium est sta-
tuta semorum studiosius consistere. here-
nos signa quod in iugum exigere videri. et male
suspicari de omni precepto. cum latuit tamen
nunc umquam libet obedire nisi cum audire
contigerit quod voluit. aut quod aliter licere seu
expedire invenerit. vel aperte tamen vel indu-
bitata auctoritas. Delicata satis primo
molesta nimis est huiusmodi obediencia. Displicentie
profecto est in cisterna cordis. non in auditu
auris obedire.

Quod prelato contraria deo iubente non est obediendum. ad adam monachum. x

Nulla in parentibus non est parendum.
Misertum dum proinde obtemperans
imperiis in quo homo iudiceris obediens. Deo
plane qui dat quod perperam agat mereri diceris.
inobedientem te exhibes. Valde autem perversum
te prestiteris obedientem in quo noscaris superio-
rem te prebere inferiorem. ut divinam pro humanam
solvere obedientiam. Quid enim? Quod iubet
homo prohibet deus. et ego audiam hominem
surdus deo. In amens excusatio de huma-
na obedientia. ubi in deum iniuria fit transgres-
sio. Nec dico a subditis mandata prepositorum
esse diiudicanda. ubi nil iubetur
deprehenditur divinis contrarium institutis. Sed
necessarium assero et prudenciam qua advertat

si quid adu̾sat̾. et l̾btate q̄ igenue
ɔtepnat̾. Igit̾ face malū q̄ lib; sc̄m
ūbo ɔstat nō ēē obiēc̄z. sed potius
iobiam. Sed hᶜ aduītedū qđ q̄dā sᵗ
pura bona. q̄dā pu̾a mala. ꝛ ī hꝯ
mullā debē hoīb; obiēc̄z. q̄m nᶜ illa
obmittēda sūt cū ꝓhibēt̾. nᶜ ista cū
ul̾ iube̾ ɔmittēda. Porro mē hec
sūt media q̄dā. q̄ ꝑ mō loco tp̄e ꝛ
ꝑsoā ꝛ bō p̄nt ēē ꝛ mala. ꝛ ī hꝯ
lex posita ē obie. In hꝯ p̄cēp̄to nō ē
fās sensū nr̄z sine p̄scribē mīoꝝ.
In hꝯ oīno p̄latorū nᶜ iussio nec
ꝓhibitio ɔtepnēda. Fides spes caritas
ꝛ hꝯ̾ sūt pu̾a bō. q̄ male nō p̄nt
nᶜ iubei nᶜ tenei. bn̄ nō p̄nt ul̾ ꝓ
hibei ul̾ nō tenei. Pura mala sūt
furtū sacrilegiū adulteriū. ꝛ c̄ alia. q̄
itaq; nᶜ ul̾ p̄cipi nᶜ ꝑfici p̄nt. nᶜ male
ꝓhibei ul̾ nō fiei. adu̾sus hꝯ nō ē
lex. Nulli ꝙ quidē ꝓhibitio valz ob
mae p̄ceptis. nulli ꝙ iussio p̄iudicare
ꝓhibitis. Sūt deinde media q̄ q̄dē
ꝑ se nᶜ bona nᶜ mala ēē nosc̄t̾. p̄nt
tn̄ idēnt ꝛ bn̄ p̄t ꝛ male ul̾ iubei
ul̾ ꝓhibei. sed male nullaten̾ ī hꝯ
a subditis obediri. Ex hꝯ sūt ut
exēpli gr̄a ponā. ieiunare vigilare
legē ꝛ q̄uīz alia. Sciēdū q; media
q̄dā ip̄uioꝝ plerūz bonoꝝ seu maloꝝ
trāseūt roēz. Rā ꝛ ɔiugiū cū fieri
liceat. ꝛ nō fiei. s̄c̄m iā solū nō licet.
Rō g̾ cū nuptias mediū ēē liq̄bat.
ī iā ɔiugatis p̄uri boī vī optinet.
Itē p̄p̄ia possidei sclari q̄dē hoī me
diū ē. q̄m ꝛ nō possidē licz. mōcho
uēo q; possidē nō licz. p̄uz malū ē.

Rō nō iobiā. sed itēto iobiē ꝑsat̾.

N **Onnullū iuhᶜ d̾ p̄cepto. xj.**
stultiloquiū seu vaniloquiū
ꝛ q; ociose dc̄a s̄cā ꝛ cogitā iuiq̄ mhi
ɔt̾ mādatū di vsurpā̾. pc̄a q̄ppe sūt
ꝛ dē ꝑlub; oē p̄cc̄z. et cū veīalia nō
c̄minalia c̄putā̾. excepto dū ꝑ ɔtēptū
v̄tū ī vsū ꝛ ɔsuetudiez. ꝛ tūc nō p̄cc̄a
spēs s; p̄cātis itēcio ꝑsat̾. Rō em̄
iobia. si ip̄ma ꝑuaricatorē fāt. ela°
q̄ppe ɔtēptētis. ac ip̄ietētis obstina°
i iminis q; mādatis culpā fāt nō
minimā. ꝛ ɔittit ī cīme g̃uis ībellū sᶜ
culpā leuē simplicis t̾sgressiōis.
Rō ē em̄ idip̄m nolle obedīē ꝛ nō
obedīē. hᶜ quippe iēdū erroris ē.
[et] nōnūq̄ ī firmitatis. illud uēo ā odio
se ꝑuicacie aut ɔtumacie nō fercde.
qđ ꝛ ip̄m ēpugnē ē ꝛ rēsistē spūi scō.
et si usq; ad mortē ꝑdurauit blas
ꝑhemia ē. nō rēmittēda siue ī hᶜ sclō
siue ī futuro. Rō g̾ q̄lis̄cūz mādati
p̄teritio c̄minalē fāt iobiēz. si c̄pugnē
sed nolle obedīē. **Rō ꝑiculose viuit̾ absq; magro. ꝯ lxxiii. Ca. xij.**
A
Ledicat qui sine duce ꝛ p̄cepto
re uias iure ī s̄ di nō formidat.
ipi sibi ī arte sp̄itali c̄entes ꝛ dis̄cā̾li
p̄it ꝛ magri. Rō sufficiat hᶜ ecīā conē
uiat dis̄loᵉ sibi. ceci duces cecorū.
Quā mlti ex hᶜ a ītāo tramite p̄ici
losissīe aberrasse ɔpti sūt. Nimirū
ignorātes astucias sathane ꝛ cogita
tiōes ip̄ius. s̄c̄m ē ut qui cepat sp̄u
carne ɔsūmā̾. abducti turpitē lap
si dāpnabilitē. Videat p̄inde qui
eiꝯmōi sūt. quo tante ābulēt. seduc

tori dat manū q̄ dat̄ dissil'at̄ p̄ceptori.

et q̄ dimittit oves ī pascua absq; cus
tode. pastor nō ē ouiū sed luporū. **Q̄d'
nō sit vni⁹ meriti socialit' viuē et**

NOn pa[r]is **vtilit' p̄esse. ca° xx c xi**
facultatis seu facultatis eius dē
ē. petulātes vagosq; sensus atq; itēpa
tū carnis appetitū. mgri ꝛ p̄mē metu
ac rigida disciplinē cēsura cohibē. et
spōtaneo affcū bn̄ cū socijs iūcte
castigatis sub ferula viuē moribz. ꝛ
sola mgr̄a nolūte gratū p̄ibz gerē more.
Nā neq; rursus vni⁹ qs dicat ēē
meriti vni⁹ue v̄tutis. socialit' viuē
ꝛ vtilit' p̄esse. **Q**uā mlti deniq; sub
p̄ceptore quieti viuūt. q̄s si mgro ab
soluas videas nō posse quiescē. n° se
ullo mō equalit' seruāe īnoxios.
Itēq; ī m̄ios simplicit' ēnes et sine
q̄rela īt' frēs cūsāi. sup frēs nō solū
īutilit'. sed ꝛ isipiēt et nequit'. **Q**ua
siquidē bō mediocritate cōtēti sūt q'
hg°ī sit. sicut eis mēsurā grē p̄stitus
ē d's. minime quidē egētes mgro. n°c
tū ydonei mgr̄io. **P**rioribz g° seq
ī moribz quidē antecedūt. sed vtrisq;
supiores existūt qui supiores sciūt ēē.

Hic sime ꝯcordiā de preesse.

Demq; accipiūt ī p̄missioē q̄ bn̄ p̄
sūt ꝯstituti sup oīa bona dn̄i sui.
aut paucī p̄ficiō qui vtilit' p̄auciores
qui ꝛ h̄umilit' p̄sūt. facile tū vtrūq;
īplet. qui mīrez lītutū discretioēz p̄
fcē adeptus. vnio nichilominꝰ carita
tis usq; ad ꝯtēptū p̄prie glē. usq; ad
sumpi⁹ oblivione ad nō q̄reda que
sūt debriat'. qd' solo ac mīco sp̄s sā

ingr̄io optinet'. **V**irtus siq̄dē discre
tiōis absq; caritatis feruore iacet. et f
uor vehemēs absq; discretiōis tēpam
to p̄cipitat. **I**deoq; laudabilit cui nei
tz deest. q̄tenus ꝛ feruor discretioēz
erigat. ꝛ discretio feruorē regat. **E**rgo
talit' oportet ēē moigēratū ei q̄ p̄est.
Apti'' cū ī moribz dixeri. ꝛ sūma dis
ciplīe hui⁹ p̄fcē. cōp̄hēdisse illū. qui
ī nullo p̄sus q̄ i sistat p̄oribz. q̄ uu
deat p̄ibz. aut subiectis. uel desit ī
cuia. uel ī supbia p̄sit. p̄latis obediēs.
socijs ꝯgruēs. subditis utili' ꝯdesc̄dēs.
Q̄d' p̄lat⁹ l' p̄dicator iuxta a d'o ad

AD aīas **īstendas aīās. ca° lxvij. c xi**
ꝯuisendas corrigēdas īstrue
das. saluādas aīā p̄fcidē īuitat' q̄
tū opus misterij sortita sit nō sua
cibratioē. sed vocata a d'o tāq̄ aaron.
Horro īuitatio ip̄a qd ē. nisi ītima
q̄dā stimulat° caritatis p̄ie nos solli
citātis. emulai fr̄nā salutē. emu
lai decorē domus dn̄i. īcrementa lu
crorū e⁹. īcrem̄ta frugū iust°e⁹. lau
dē ꝛ glāz nōis e⁹. **I**stiꝰmōi itaq;
cīa dn̄i īligiosis affcibz quociēs ꝯ
qui aīās īgrē. ā studio p̄dicatioīs
ex officio ītendē h̄z. hoīez suū ītelo
rē sēnseit p̄moueri. tociēs p̄ ēo ad
ēē dn̄i ītelligat. tociēs se ab illo ad
aīās īuitai. **A**d qd'? **N**isi ut euellat
ꝛ destruat. ꝛ edificet ꝛ plātet. **V**erz
illi⁹ doctoris libēt' audio uocē. qui
nō sibi plausū. sed in plāctū moueat.
Dē turturē exhibes si gemē doceas.
et si p̄suadē vis. gemēdo id magis
q̄ declamādo studeas oportebit.

Exemplũ nō sane tñ ī alijs m̃ltis. tñ ul'
maxime h° ī negocio ũbo efficacius ē.
Dab' noti tue notũ ūtutis. si qđ sua
des prius ei° videris psuasisse. Vali
dior opis q̃ oris vox. Fac ut loq̃ris.
et nō solū me facilius emeres. sed te
q̃ ꝑui libēs pbro. Nō iã ptinebit ad
te. si quis dicat. tu q̃ alios doces. teipm
nō doces. Capl̃m xvi

Quo cavendũ sit p̃dicatori. c̄ xviij

Fides spes caritas. nob' ps nos
donãt; absq̃ hijs quippe salui
ee nō possum'. Porro sciē seu sapiē
sine. gr̃a curationis, pphia siliaq; absq̃
que cū itegritate salutis ꝓprie possum'.
prior perfidu' ī salute expedienda sit
ꝯ donã? Sed sane cavendũ ī hijs ant
que qđ nō accepim'. ꝯ qđ erogandũ
accepim' retine. Re pfeco prem̃i eti
nes ē. si ubi tu. plen' ūtutibz tu sis.
foris melliflu' domis sciē et do
ctrine adornatus. metu forte q̄ segni
ne. q̄ min' discreta humilitate ubũ
bonũ qđ pdesse posset m̃ltis. inutili
imo ꝯ dãpnabili ligas silentio. Etē
maledictus qui frumenta abscondis ī pplis.
Rursus qđ tuũ ē spargis ꝯ pdis. si
priusq̃ ifundaris tu totus. semiplen'
festines effunde. Nimirum vita ꝯ salute
q̃ altri das te fraudas. Dū sana va
cuus itētiōe glie īanis vēto īflaris
aut terrene cupiditatis veneno īficeris
ꝯ letali apostemate turgēs īterius.
Quãobrē si sapis concham te exhibe
bis nō canale. Hic siquidē pene sil' et
recipit ꝯ refundit. Illa vero donec ī
pleat' exspectat. ꝯ sic qđ supabundat
sine suo dãpno cõicat. Vere canales
hodie ī ecclia m̃ltos hēm'. cõchas vero
paucos. Tãte charitatis sũt p quos
nob' celestia flueta manãt. ut añ ifū
dē q̃ īfundi velit. loqui q̃ audire. pa
ratiores ꝯ pmptiores docē qđ nō didi
cerūt. ꝯ alijs pēē gestientes qui seipos
rege nesciunt. Ego si nō hēo nisi parum
olei quo vngar. putas ē debeo dare
ꝯ īmanē īanis. Quo in° ꝯ omno
nisi ad ppiã iussiõez nō pfero. Si isti
terit cogitãtes aliqui ex hijs q̃ forte
existimãt de me sup id qđ videt ī me.
aut audiũt aliqđ ex me. r̃ndebit eis.
Ne forte nō sufficiat nob' ꝯ vob'. ite
pocius ad vendentes ꝯ emite vob'. Sed
caritas īquis nō q̃rit q̃ sua sit. et tu
scis quadmodū nō q̃rit q̃ sua st. Et
q̃re h°. Pfeco q̃r nō desũt. Quis
nã q̃rat qđ habz. Caritas q̃ sua sũt.
ꝯ ꝓprie saluti necia nũq̃ nō habz.
n'm° nō habz. sed etiã habũdat. Vult
habũdare sibi ut possit et oībz. Sẽruet
sibi quãtũ sufficiat. ut nlli deficiat
alioquĩ si iplē nō ē. pfeta nō ē. Ceterz
tu fr̃ cui firma satis ꝓpria salus
nōdũ ē. cui caritas adhuc q̄ nulla ē.
aut adeo tenera ꝯ harũdinea. q̃tenꝰ
oī flatui cedat. oī credat spũi. oī
circũferat' doctrine vēto. imo cui tãta
ē caritas ut ult' mãdatū quide dili
gas proximũ tuũ. plusq̃ teipm. et
rursũ tãtilla ut cõt' mãdatũ favore
liqueat. pavore deficiat. tristicia pturbet'.
avaritia cõtrahat'. ambitiõe ptrahatur.
suspicionibz īquietat'. cõuicijs exagitet'.
curis exiscet'. honorībz tumeat. tu ī quã

ita in propriis tepidum sentiens. Que nam queso dementia aliena curare, a tuis autem negligentius? Imple prius et sic curato effundere. Benigna prudensque caritas affluere consuevit, non effluere. Alioquin non mihi tedet ditari cum te exinanito. Si enim tu tibi nequam, quibus aliis bonus eris? De cumulo si vales adiuva me, sin autem parcito tibi.

Quomodo sentire poterit ubi supra Ca. xvi.

Accedit medicus ad vulneratum, Spiritus ad animam. Quia enim non reperiat gladio vulneratam diaboli, etiam post sanatum vulnus antiqui delicti medicamento baptismi? Ergo cum ad animam accedit Spiritus, quod primo opus est? Ut tumor vel forte ulcus quod supercreverit in vulnere, et impediret sanitatem, ante omnia amputetur. Absciditur itaque ferro acute compunctionis ulcus inveterate consuetudinis. Sed et acerbus dolor leniatur perungendus unguento devotionis, quod non est aliud nisi concepta de spe indulgentie exultatio; hanc contingendi parit facultas et victoria de peccato. Deinde apponitur medicamentum penitentie, malagma ieiuniorum, vigiliarum, orationum, et si que sunt alia penitentium exercitia. In labore cibandus est cibo boni operis ne deficiat. Itaque conveniunt penitentie labores pietatis opera que confortet. Cibus sitim excitat, potandum est. Accedat cibo boni operis orationis potus, reponens in stomacho conscientie quod bene gestum est, et commendans deo. Oratio bibitur vinum letificans cor hominis. Vinum spiritus inebriat, et carnalium voluptatum inducit oblivionem. Humectat interiora arentis conscientie. Escas bonorum actuum digerit, et deducit per quedam cuncta membra. Fidem roborans, spem confortans, vegetans dumtaxat caritatem, et impinguans mores.

Sumpto cibo potuque quid iam restat, nisi ut pauset egrotus, et quieti contemplationis post sudores actionis incubat. Dormiens in contemplatione sompniat deum, per speculum quidem et in enigmate, non enim facie ad faciem interim intuetur. Tamen sic non tam spectati quam coniectati ideoque rapti et quasi sub quodam choruscamine scintille transeuntis tenuiter, ac vix attacti inardescat amore. Talis amor zelat. Hoc decet amicum sponsi, hoc inne est ardeat fidelis servus et prudens quem constituit dominus super familiam suam. Hic implet, hic fervet, hic ebullit, hic iam securus effundit exundans et erumpens, predicet, sanctificet, innovet signa, immutet mirabilia. Non est quo se immisceat vanitas, ubi totum occupat caritas. Siquidem plenitudo legis et cordis est caritas si tamen plena. Deus denique est caritas, et nichil est in rebus quod possit implere creaturam factam ad similitudinem dei nisi caritas deus qui solus maior est illa. Eam nondum adeptus periculosissime promovetur quantislibet mereatur aliis pollere virtutibus. Si habuit omnem scientiam, si dederit omnem substantiam suam pauperibus, si tradiderit corpus suum ut totus ardeat, absque caritate vacuus est. Ecce quanta prius infundenda sunt, ut effundere valeamus de plenitudine non de penuria largitates. Primo quidem compunctio, deinde devotio, tertio penitentie labor, quarto pietatis opus, quinto pietatis studium, sexto contemplationis otium, septimo plenitudo dilectionis.

De puritate pontificum. ad Henricum Senonensem episcopum. xvii

Puritas cordis in duobus consistit.

in specula gloria Dei, et in utilitate proximi, ut in omnibus actibus vel dictis suis nihil quaerat episcopus suum, sed tantum aut Dei honorem, aut salutem proximorum, aut utrumque. Hoc enim agens implebit non solum officium pontificis, sed et etymologiam nominis, pontem utique faciens semetipsum inter Deum et proximum. Pertingit iste pons usque ad Deum ea fiducia qua non sua, sed illius quaerit gloriam. Pertingit usque ad proximum illa pietate qua et ipsi non sibi prodesse desiderat. Offert Deo bonus mediator preces et vota populorum, importans illis a Deo benedictionem et gratiam. Supplicat maiestati pro excessibus delinquentium. Vindicat in peccatores iniuriam Dei. Ingratis impetrat beneficia caritatis, contemptoribus potentiae severitatem insinuat. Utrisque tamen nihilominus placare studet indignantis furorem, nunc quidem hominum attendens infirmitatem, nunc divinae magnitudinem pietatis. Denique sive excedat Deo sive sobrius sit nobis, quantum in ipso est prudenter gerit, quia nobis non quod sibi omnino utile est quaerens, sed quod multis. Fidelis pontifex, qui bonis quibuslibet per manus suas transeuntia, sive divina beneficia ad homines, sive hominum vota ad Deum, colubino intuens oculo nihil sibi retentat ex omnibus; nec proximi requirit datum, sed lucrum; nec Dei gloriam usurpat sibi. Acceptum talentum non ligat in sudario, sed porrigit nummulariis, a quibus et usuras recipit non sibi, sed Domino. Non habet foveas ut vulpes, non tanquam volucres nidum, non loculos quomodo Iudas, non denique sicut Maria locum in diversorio. Hoc tantae puritatis itinere bono gloriari non praevaleant nisi qui extrinsecus gloriolas

vere in spiritu. Nec enim parum valet vel Dei vel proximi lucra quaerere qui propria non respexit.

De clamore pauperum ad pontifices. ubi supra. 18.

Clamat penuria pauperum, clamant nudi, clamant famelici, conqueruntur et dicunt: Dicite pontifices, in freno quid facit aurum? Numquid aurum a freno repellit frigus sive esuriem? Nobis fame et frigore miserabiliter laborantibus, quid conferunt tot mutatoria vel extensa in perticis, vel plicata in manticis? Nostrum est quod effunditis. Nobis crudeliter subtrahitur quod inaniter expenditis. Et nos enim plasmatio Dei, et nos sanguine Christi redempti sumus. Nos ergo fratres vestri videte quale sit de fratrum portione pascere oculos vestros. Vita nostra cedit vobis in superfluas copias. Nostris necessitatibus subtrahitur quidquid accedit vanitatibus vestris. Duo denique mala de una radice iniquitatis prodeunt, dum et vos vanitando peritis, et nos spoliando perimitis. Iumenta gradiuntur onusta gemmis, et vestra non curatis crura nuda caligulis. Annuli, catenulae, tintinnabula et clavatae quaedam corrigiae, multaque talia tam speciosa coloribus, quam ponderibus pretiosa, mulorum dependent cervicibus. Fratrum autem lateribus nec semicincia miserantes apponitis. Huc accedit quod haec omnia nec negotiationis studio, nec manuum exercitio vobis elaborastis, sed nec iure haereditario possidetis. Et haec pauperes immo quidem coram Deo tamen cum corde loquuntur. Nec enim aperte causari audent adversum vos, quibus iterum pro sua vita necesse potius habent supplicare. Ceterum in futuro stabunt in magna constantia adversus eos qui se

congustiaverit. State itaque pro eis prece ac
phanorum et iudice viduarum. Primus enim
tunc vox erit quia dum non fecistis uni de
hiis minimis meis nec michi fecistis. Ca. xix

De superfluo habitu sacerdotum. ad henricum senonen.

Querunt in nonnullis sacerdotibus vestitus
cultus plurimus, virtutum autem nullus
vel exiguus. Verum tu sacerdos dei altissimi,
cui ex hiis placere gestas, mundo an deo.
Si mundo, cur sacerdos? Nam si placere
vis mundo, quid tibi prodest sacerdotium? Nec
enim potes ~~placere~~ duobus dominis servire. Qui
autem amicus vult huius mundi esse, inimicus
dei constituetur. Nolens itaque placere hominibus,
deo non places. Si non places non placas.
Cur ergo ut dixi sacerdos? Si vero quod ad
deum placere vis non mundo sed deo, cur
qualis populus talis et sacerdos? Enimvero si sacer
dos pastor est et populus oves, indignum est
ut in nullo appareat pastor ovibus dis
similis. Sed istarum mei qui ovis sum, pastor
meus et ipse incurvus graditur vultum
gerens deorsum et terram super inspiciens. et
soli ventri mente ieiunus. pabula querit as
in quo discernimus. Vere si venerit lupus
non erit qui preveniat, qui occurrat, qui
eripiat. Decet ne pastorem more pecorum
sensibus inhiare corporeis. herere in
infimis. inania terrenis. et non potius
erectum stare ut homines. celum mente sus
pice. que sursum sunt querere et sapere, non
que super terram.

De quorundam credulitate
platorum. et ardore dominandi. ubique. xx.

Nonnulli tamen presideant urbibus
valde populosis. et totas ut ita
dicam provincias parrochie diocesis ambitu
concludunt. occasione inventa. ex quibus

veteri privilegio satis agunt ut vicinas
sibi subiciant civitates. quatenus due quibus vix
duo presules sufficiebant sub uno redigantur
antistite. Rogo quid hoc tam odiosa presumptio.
quid hic tantus ardor dominandi super terram tam
effrenis crudelitas. Certe cum primum
tractus es in cathedram flebas et fugiebas.
vi coactus. mittam ad te et omnino super te
esse dicens. miserum clamitas et indignum,
qui non esses ydoneus tanto ministerio. tantis
non sufficientes curis. Quid igitur nunc velut
depulsa formidine. sponte ambis ad am
pliora. Primo irreverenter curam
corporis non contentus. invadis aliena. Cur hoc?
Forte ut plures salves. Sed in alienam mes
sem mittere falcem tuam iniuriosum est. ut
tue presentes ecclesie. Sed ecclesiarum sponso non
placeret tale unius incrementum quod detrimentum
alterius sit. Crudelis et incredibilis
si fidem oculi non assererent. Ubi est illa tri
fera comminatio. Ve qui coniungitis domum ad
domum. et agrum agro copulatis. Nunquid
in hiis dictavit exiguos. ne istud me
tuendum est. non autem cum urbes urbibus. aut
provincie provinciis coniungunt. Hinc dei gratia
non pigritantur crebro terere limina apostolorum.
in certum et ibi quod magis dolendum est,
qui sue faveant improbe volunt. Non quod
valde coram curent quo res finem teneant.
sed quia valde diligunt munera. Sequitur
retributionem. Bona humilitas que in hiis
presentiam ab hiis dicti mordacibus curis
mente facit esse quietam. et a minantibus
periculis securam facit in futuro. iudicium de sus
picione.

De suspiciosa et viciosa sol
licitudine eorum. In eodem consilio. xxi

Quid episcopo turpius quam inhiare in super

pellectili et substantiole sue scrutari
omnia. sciscitari de singulis. mordei sol-
licitudinibus. moveri ad querelas perdita vel
neglecta. Non verecundiam dico quandam
hominis scrutantium cotidie omnes sordes suas.
ruminantium singula. de minutis et
quadrantibus exigentibus rationem. Non ita ille
egiptius qui ioseph omnibus traditis igno-
rabat quid haberet in domo sua. Eru-
bescat christianus christiano suo non cre-
dens. homo sine fide fidem tamen habuit servo.
super omnia bona constituens eum. et hic erat alie-
nigena. Mirabilis satis fuit quod episcopi ad
manus habent quibus animas credant. et cui
suas committant facultatulas non inveniunt.
Optimi vero estimatores rerum qui magna
de minimis. parva vel nulla de maximis
curam habent. Sicut ut liquido datur intel-
ligi patientius ferimus christi iacturam quam
nostram. Cotidianas expensas cotidiano
recipimus scrutinio. et continua dominici
gregis detrimenta nescimus. De pretio
escarum et numero panum cum ministris cotidiana
discussio. rara admodum cum presbiteris cele-
bratur collatio de peccatis populorum. Cadit
asina et est qui sublevet eam. perit anima
et nemo reputat. Nec mirum tamen nec et
nostros cotidianos sentimus assiduos
affectus. Nonne ad singulas istas suppu-
tationes irascimur urimur. cruciamur. quam
intolerabilius rerum quam animarum sustinemus iac-
turam. Queso tu qui alios doces docere
te ipsum. plurimis te habere quam transitoria ista
que stare nullo pacto queunt. Fac ut ea
te transeant non per te. Rivus qui fluit
lavat terram. sic discursus temporalium
consciencias rodit. Si per torrentes in agro

discurrere sine lesione satorum. et tu te ista
sine vulnere mentis tractare contendito. Num
modo consilio tardeas quæso utere dicam sum horum.
multa nescias. plurima dissimules. nonnulla
obliviscaris. **Quod consideracio omnes prelatorum
minus placeat hominum eorum. Ca. xxvi.**

Artes reverearis eorum. sed vere-
amur labores eorum. si labores
pensamus. non affirmamus honores. Agnoscamus
impares vires nostras. nec delectet molles et
femineos humeros virorum supponere sar-
cinis. nec observemus eos. sed honoremus.
Inhumane nempe eorum redarguis opera
quorum onera refugis. Temerarie obiur-
gat virum de prelio revertentem mulier nens
in domo. Dico enim si is qui de claustro
est. eum qui versatur in populo incedentem minus dis-
tricte. minusve circumspecte se agere depre-
henderit. ibi greca. In cibo in cibo in somp-
no in risu in ira in iudicio. non ad iudicia
dum statim prosiliat. sed meminerit scriptum.
Melior est iniquitas viri quam bene faciens
mulier. Nam tu quidem in tua custodia
vigilans bene facis. sed qui iuvat multos
melius facit et virilius. Quod si impleri non
sufficiat absque aliqua iniquitate. id est absque quadam
inequalitate vite et conversationis sue. memento
quia caritas operit multitudinem peccatorum. Hec
dicta sint contra geminam temptationem. qua
sepe viri religiosi. eorum vel ambiunt gloriam.
vel excessus temere iudicant diabolicis
instigationibus vitium. **De periculo prelacionis.
In 2a parte epistolarum. Ca. xxvii.**

Considero gradum et casum vereor.
Considero fastigium dignitatis.
et intueor faciem abissi iacentis deorsum.
Attendo celsitudinem honoris. et examino

in formando populo. Verumptamen optimam dedit materiam, licet non minoris fortasse meriti sit apud deum in Juliani dispensatione martyrii. Sed de electione materiae laudatur, quam illa quidem omnino quod ad nos spectat eligenda, haec vero si ingeritur etiam patienter toleranda. Praelatis minime necessaria vita necessaria est, et uxorum est necessaria prudentia. Nec dubium quin longe periculosior sit dispensatio ceteris eorum administratio. Si tamen bene administraverit, gradum bonum acquiret sibi vel maiorem habundantiam et superfluentem mensuram accipiet pietatis. De acceptione personarum quae vitio solet ignavi iudices. xxiiii.

Quod avaricia non est quod tuum fatiget consistorium, cum pecuniam tamquam paleam ducis, habes. Non prorsus non est quo pro illo timeat a iudiciis tuis. Sed est quod non minus saepe, nisi noveris, minus insidiari iudicantibus solet. De quo miraris quod in tua lateat conscientia, latere te noli. Quod illud sit quaeris? Acceptio personarum. Non parvi te rei reum esse timeo, si faciem peccatorum sumis et non ponis causas iudicans meritorum. Est item vitium tuum, si te immunem sentis, mirer omnes quos novi ex hiis qui cathedram ascenderunt. Se debes me iudice solitarius, quia necnon singularitatique levasti te super te. Facilitas crudelitatis haec est, cuius callidissimae vulpeculae magnorum neminem comperi satis cavisse versutias. Inde eis pro nichilo irae multae, inde innocentium frequens addictio, inde praeiudicia in absentes. De ira et nimia pietate substitutorum. xxv.

Oportet innotescat et illud tuis, quod clementia tua discretio quae moderatrix est earumdem virtutum, qualis vis in donandis iniuriis, qualis sis in ulciscendis. Quid praeiudicium in utraque, loci modi temporis observata. Prorsus considera tamen hoc in usu virtutum variare, ne non sit virtus si praeter hoc exerceatur. Neque huiusmodi non natura virtus, sed usus facit. Nam ex se indifferentes sunt. Tunc est qui abutendo aut confundendo facit vitia, qui bene ordinateque utendo virtutes. Solet discretionis oculo caligante alterutra sibi surripere locum, terminos occupare. Porro caliginis duae sunt causae: ira et mollior affectus. Iste utique censuram enervat, illa praecipitat. Quo enim ab altero non praeiudicetur, aut pietas de mente aut zeli rectitudo. Turbatus prae ira oculus clementiae nil intuetur. Suffusus fluxa quadam et mollitie gaudia muliebri animus rectum non videt. Tertio considera. Non eris innocens si forte aut punias eum cui parcendum esset, aut parcas ei qui fuerat puniendus. Impunitas ausum facit, sive parit ausus excessum. Impunitas incuriae soboles, insolentiae mater, radix impudentiae, transgressionum nutrix. De diversis generibus ambientium. In quo considerandum. xxvi.

Sunt qui nemo a nobis rogitant aut extorquent importunitate, quae necessitas mittet: alius pro alio, alius forte et pro se rogat, pro quo rogans sit suspectus. Qui ipse rogat pro se iam iudicatus est. Nec interest an pro se an pro alio quis roget. Clericum curiam frequentantem qui non sit de curia, ad id nonnis pertinere ambientium generis. Adulantem et ad placitum cuique loquentem, unum de rogantibus puta, etiam si nichil rogavit. Scorpioni non est in facie quod formides, sed pungit cauda. Si ad eius blanditias tuum ut assolet sensisti molliri, memineris scriptum. Dis hoc primum bonum vi

nimium potest, et cum inebriati fuerint tunc id quod detrahunt est. Pari proinde estimandus crimine humilitatem qui timet, et eius qui superat. Viri callidi et dolosi parum esse solent, tunc pretendunt humilitatem cum aliquid optinere volunt. De quibus dicit scriptura: Est qui se nequiter humiliat, et interiora eius plena sunt dolo. De nobis ipsis sume simile huius evidens exemplum. Tractatos quos simplices admisisti, postmodum sustinuisti graves, insolentes, contumaces, rebelles. Et quidem intus malum tegunt principia, posteriora produnt. In bonum adolescentem et studentem eloquentie cum sapientie sit inamus, non aliud quam iusticie hostem reputes. Et hanc velim generalem teneas constitutionis regulam, ut omnem qui palam timet vereri dicere quod in aure locutus est, suspectum habeas. Quod si te iudicante dicere dum coram ille timuerit delatorem, iudices eos non accusatorem.

De perversitate quorundam prelatorum. c. lxxvij. Ca. xxvij

Non omnes sunt amici sponse, quos hodie sponse proinde assistere cernimus, et qui in uno vulgo amici quasi adoptari videntur. Pauci admodum sunt qui non que sua sunt querant. Ex omnibus charis eius diligunt munera, non possunt pariter diligere et Christum, quia manus dederunt mammone. Intuere quomodo incedunt nitidi et ornati, circumamicti varietatibus, tanquam sponsa procedens de thalamo suo. Nonne si quempiam talium repente eminus procedentem aspexeris, sponsam potius putabis quam sponse custodem? Unde vero hanc illi existimas rerum affluentiam, vestium splendorem, mensarum luxuriem, congeriem vasorum argenteorum et aureorum, nisi de bonis sponse? Inde est quod illa pauper et inops et nuda relinquitur, facie miseranda, inculta, hispida, exanguis. Propterea hoc non est hoc tempore ornare sponsam, sed spoliare; non est custodire sed perdere; non est instituere sed prostituere; non est pascere gregem sed mactare et devorare, dicente de illis Domino: Qui devorant plebem meam sicut cibum panis. Et in alio propheta: Peccata populi mei comedent. Quasi dicat: peccatorum precia exigunt, et peccantibus debitam sollicitudinem non impendunt. Quem dabis de numero prepositorum qui non plus invigilet subditorum evacuandis marsupiis quam viciis extirpandis? Ubi est qui oratione deflectat iram? Qui predicet annum placabilem Domino? Leviora loquimur. Grandius manet iudicium. Ad ultimam tamen vigiles reperire ad curam, quam alacres currunt ad cathedram. Vigilaret utique sollicite, servaret sponsam sibi creditam, immo nec vigilaret pro seipsis. Horum est in istis vigilibus, quod non servant nos nisi etiam perdant. Alto quippe demersi oblivionis sompno, ad nullum dominice comminationis tonitruum expergiscuntur, ut vel suum ipsorum periculum expavescant. Inde est ut non parcant suis qui non parcunt sibi, perimentes pariter et pereuntes.

De prelatis qui sibi usurpant prelationem. xxviij.

Ve vobis qui clavem tulistis non solum scientie, sed auctoritatis, nec ipsi introeuntes, sed multiplicatis impeditis quos introducere debuistis. Tollitis enim, non accipitis claves. De quibus Dominus per prophetam: Ipsi regnaverunt sed non ex me, principes extiterunt et ego non vocavi eos. Unde tantus prelationis ardor? Unde ambitionis impudentia tanta? Unde tanta vesania humane presumptionis? Audet ne aliquis nostrum terrenum cuiusdam reguli non precipiente, quin etiam prohibente

eo occupare ministeria. precipue beneficia. nego
cia dispensare. Nec tu dominum putes qui in magna
domo sua a vasis ire aptis in ireitum sibi
tamen comprobare. Multi quidem veniunt. sed
videa quis vocet. Utinam tu quisquis sic
intrat si fieri posset tam fideliter ministraret. quam
fiducialiter se ingessit. At difficile fortassis
et impossibile est ut ex amara radice ambicionis
suauis fructus ardeat caritatis. De mi
nistris infidelibus. qui non dum reconsiliati reconci
liacionis aliene negocia quasi homines non iusti
ciam fecerunt comprehendunt. De filiis ire qui
se ministros gratie profitentur. De filiis ire qui
pacificorum sibi usurpare gradus et nomina
non verentur. De filiis ire qui sese fideles
mediatores pacis. ut peccata populi comedant
mentiuntur. De filiis ire qui ambulantes in
carne placere non possunt. et placere velle pre
sumunt. Non intrant fures quidam per ante
statum ecclesie missam. Non intrant si
videntur vineam domini. quam istituta a domino
pergrediuntur via. Nichil enim illi de spiritu
mansuetudinis quo preoccupatos in delicto
possit instruere considerans seipsum ne ipse temp
tetur. Compunctionis lacrimas nesciens letatur
magis cum malefecerit. et in rebus pessimis exul
tat. Pecuniam non iusticiam concupiscat.
oculus eius de sublime videt. insaciabiliter
esurit dignitates. gloriam sitit humanam. Procul
ab eo omne viscera. semper prope et tyrran
nus exhibere letatur. consulis estuat pietate.

Quod persecucio discernit mercenarios a pas

toribus. xxix

Utinam hodie quamuis
pastores non sunt. mercenarios se
gregi vellent exhibere non lupos. Utinam
ipsi non lederent. Utinam non fugerent neminem
persequente. Utinam non exponerent donec
lupus veniens videret. Quamuis sustinendi
fuerant si invenirent. persecuti tempore pacis recipiunt
mercedem suam. et pro mercede saltem in custodia
gregis laborantes. dummodo ipsi non trahunt
gregem. et gratis custodierit. a passionis iusticie
quasi veritatis. Nam persecutio quidem indubi
tanter mercenarios a pastoribus segregat. et
discernit. Cum enim transitoria dampna non
timeat qui lucrum temporalia sectatur. quoniam tre
nam sustineat persecucionem propter iusticiam.
quam magis eterna mercedem quam iusticiam querit.
Usque adeo siquidem persecuciones non susti
nent propter iusticiam. ut persecuciones malit quam
iusticiam sustinere. Nempe contraria est operibus
eorum. gravis est etiam eis ad audiendum. Certe
propter avaritiam propter ambiciones, pastores indeans
vinculo periculo subire. suscitare scandala.
sustinere odia. dissimulare opprobria. negligere
mendaciam. Non est quod fures timeant veri
pastores. qui in celo thesaurizant. Non est quod
terreant de multiplici tribulacione. ubi
multiplicaciones mercedis attendunt. Quin
ymmo gaudeant magis ut dignum est. quod
non tam persecucio quam remuneracio surgeat.
et exultent habundancius qui plura sustinent propter christum.
ut eos proinde copiosior merces maneat
apud deum. Quid timidi estis modice fidei.
Fidei exstat firma irrefragabili veritate
subnixa. quod nulla nocebit adversitas. si
nulla dominetur iniquitas. Sed parum est non
nocere. etiam prodeit et copiosius prodest.
dummodo fuerit iusta in intencione. christo in terra
apud quem pacientia pauperum non peribit in finem.

De iudicio platonum. xxx.

Nescio grauius iniquitas. quod in de ministe
rio iudicet. Celeste tamen ministerium
officium. Angelus domini exercituum est fro

tanquam angelus ante elegit quam reprobat. In
nata superbie in angelis puritas districtius
iudicat iram. Et inexorabilius quam humana?
Age ergo quam iudicium genuere hiis qui presunt
et potentes potenter tormenta pacientur?
Ascendat superbia tua semper. Sequere ergo tum.
de sublimi videat odium. Festina
multiplicare prebendas, inde ad archidya
conatus euola. Deinum aspira ad
episcopatum. Nec ibi quidem requiem habitaturus.
quam sit iter ad astra. Quo pergis
miser? An ut ab altiori gradu sit casus
grauior? Neque enim paulatim decides.
sed tanquam fulgur in impetu vehementi cum
alter sathanas inde deicieris.

Explicit liber tercius. Incipiunt capitula
libri quarti.

De infinita ambicione clericorum. I
De promotione iuuenum ad ecclesias
ticas dignitates. II.
De clericis qui peruerso ordine querunt ecclesia
stica beneficia. III
De clericis qui male deseruiunt ecclesie que de ec
clesiis habent. IIII.
De clericis qui male expendunt res ecclesie. V.
Quod clericus nullius sit ordinis. VI
De inprudencia clericorum. VII
De insolencia clericorum. VIII
Quod a singulis generibus hominum quod delectat vsur
pat clerici. IX.
De abhominacione clericorum. X
Admonitio ad clericos ut se corrigant. XI
De periculo clericorum. XII
De peruersitate quarundam monachorum. XIII
De crapula monachorum. XIIII
De delicatis cibis monachorum. XV
De nimio potu. XVI.
De precioso habitu. XVII
De superbia religiosorum. XVIII
De vigilia abbatum. XIX
De ornamentis monasteriorum. XX
De sculpturis et picturis que sunt in mona
steriis. XXI De aduocatis. XXII
De appellacionibus. XXIII
De usurpacione appellacionis. XXIIII

Incipit liber quartus. De infinita ambicione clericorum. In prima parte epistula ad Henricum senem. Capitulum I.

Oberit in deo passim omni etate et ordine a doctis pariter et indoctis ad ecclesiasticas curas. tanquam sine curis iam quisque victurus sit. cum ad curas peruenerit. Nec mirum de hiis qui nondum in semet ipsis experti sunt. Indoctos quippe illos qui iam priores humeros cupite sarcine submiserint non solum non gemere tanquam sub onere. sed insuper appetere plus onerari. Non deterret periculum quem cupiditate ce cati non vident. sed fauoribus ... quos illa inuidet prouocant. O infinita semper ambicio. et insatiabilis semper auaricia. cum primos honorum gradus inuenerit in ecclesia meruerunt aut vite merito uel pecunie, sine ecclesiasticarum et sanguinis prerogatiua, que regnum dei non possidebunt. non ideo corda quiescunt duplici semper esuriencia desideriorum. Quo utique magis ac magis et dilatare in plura, et ad celsiora sublimare. Ubi gratia. Cum iste fuit in quarum ecclesia decanus. prepositus archidyaconus. uel aliquod huiusmodi non contentus vno in vna plures sibi huiusmodi querit ualet... queritare fatigat homines. tum i

vna q̄ i plibz · q̄bz tū oībz solo cāi īue
neit libēt prefert vni9 epi dignitatē
Dz nūq̄ sit sacrabz fcīs eps. Aech
eps ee desideat. Quo forte adepto
cursū nescio q̄d alī9 sophmās laboiosī
itineibz ꝛ sūptuosis familiaitibz rō
nū statīt freqūtie palaciū. q̄stuosas
sibi quasdā exinde ꝯpat amicicias.
Si luc spūal gra hoc faiūt. laudā
dus ē zelus. sed p̄sūpcio corrigēda.

De p̄mocōe iuuenū ad ecclasticas

Meritatibz hōres digtat. ij.
blādiū. sed onera p̄sentibz
tedio sūt atq formidini. Nō tn̄ oes
copuit hoc ibu. Multi at nō tāta
fiducia ꝛ alacritate cucurrēt ad hōres si
ee sentirēt ꝛ onera. q̄uiāi p̄stō metue
rēt. nc tn̄ tāto labore ꝛ piclo q̄ruilibz
affectarēt īfulas dignitatū. Nūc uo q̄
sola attēdūt gla. et nō pena. puꝫ ee dei
tn̄ erubescat i ecclia. seq̄ uiles estimat
ꝛ īglorios si q̄cūq eminēciori loco nō
fuerit sblimati. Scholaes puei ꝛ pu
bes adolescētuli ob sāguis dignitatē
p̄moueri ad digtat ecclesiasticas. et de
sub ferula trāsferūt ad p̄ncipatū p̄sbiteris.
leciores īteri q̄d uigas euaserit q̄ q̄d
meruerit p̄ncipatū. nc tam illi blandi
adeptū q̄ ad epatū magisteriū. ꝛ hoc
quidē ī īnīcio. Processu uero tpis pau
latī īsolescētes docti ī breui īueditare
altaria. subditorꝫ marsupia euacuare.
ingriis minimꝫ ī hac disciplina utētes.
ydoneis cibicōe ꝛ auaricia. Nec dicam9
q̄cūq etate di gra p̄matura. sic nc
scōa. tu multos uidem9 iuniorꝫ supra
senes ītelligē. moribz antiq̄re dies.

p̄uenire tpra mentis. q̄d etati deest sup
plet mētis ꝛ uirtutibz. Bōni pueri
qui q̄d etate uidē īsidet ee ꝛ malicia
Malicia īquā sed nō sensu. dīq nemo
despiciat adolescētiā. meliores bone
īdolis adolescētes īuetcatis dierꝫ malorꝫ.
Puer cētū ānorꝫ maledcūs erit. sed est e
contrario senectus uenerabilis nō diuturna.
neq ānorꝫ nūo ꝯputatā. Bonus puer
iheremias qui an scīficatus q̄ natus. cū
se excusaret de pueria. ꝯstitutus ē sup
gentes ꝛ reg. Bonus q̄ daniel cui spm
suscitauit dns. ut iudicaret iudicia et
sanguinez īnoxiū liberaret. Demiq cani
sūt sensus hoīs et etas senectutis
vita īmaculata. Sic ubi Jeremia
puer senex p̄motus inuenit. opus dei
ē. huis talis sūt mirādū nō imitādū.

De clericis q̄ p̄uiso ordīe q̄rūt dignitat.

Siquis ecclastica bnficia. iij.
et īteriore gdus ecclesiasticos
et ministela q̄rit. ymo q̄rit. q̄d nepe
q̄ cerē ipē debueat. ut ī sermona
cordis ꝛ corporis illuminandus accedat
ad dnm. ꝛ sua ꝛ p̄xiorꝫ p̄pt opet
salutē. orōis studio sit deuotus. et
ibo p̄dicacionis. Nā si tenet a q̄tu
eo cāo eorū ītuitu. ut hēat uite habeat
necāria. euuāgelizāt ut māducet.
ꝛ p̄uiso minis ordīe celestibz ī rena
interrat. q̄ īte dignius aplꝯ ꝯseu
tanen cōi. ut p carnali uictu carlia
magis opa et negocia exerceat. ne
fiet īnasor rerꝫ. aut ī honorarꝫ mis
teriū spūale. Sed modico ē nā
ꝯtēta. nc multi sola ī hijs necāria q̄rūt
quippe minora satis obtinenda piclo

honorati incedere voluit. placere studet hominibus delicatus et superbie et hinc sensus conformatur. Audi querelas domini quod super hac tanta temeritate hominum loquitur. Ipsi igitur regnaverunt sed non ex me. principes extiterunt et ego non novi eos. Immissos siquidem in ordinibus ecclesiasticis cernimus ad sanctuarium pertinentibus. honorem querentibus premium vel divitias seu corporis voluptatem. postremo que sua sunt non que iesu christi. manifeste professos et indubitanter non quod divina est caritas. sed aliena a deo et omnium radix cupiditas malorum introducit. Credo illud temeritatis primo quod insanie est. Ubi timor dei, ubi mortis memoria ubi gehenne metus et tribunal illud exspectandi iudicii. Sponsa nec cubiculum nec cellam ingredi nisi rege introducente presumit. tu irruere curris. nec vocatus nec introductus. Trahe me post te aut illa. in odore unguentorum curremus. Nunc autem trahit sua quemque voluptas. odore temporalis lucri sectantes. questum estimant pietatem. quorum dampnatio iusta est. De clericis qui male deserviunt in ecclesiis suis. iiij.

Vere enim mors in olla. mors in olla carnium. mors in hiis deliciis est. Non modo quia sensus irrationabilis delectationis porta esse dinoscitur. sed ob id maxime quia populi constat esse peccata que comedis. Stipendia ecclesiastica gratis habere te reputas. cantando ut aiunt et bona querere inde. sed bonum erat fodere magis aut etiam mendicare. Peccata enim populi comedis. ac si parva tibi minus sufficere videntur. Sollicitus esto tamquam redditurus rationem. Dignos proinde eius gemitus sudore. Dignos agite penitentie fructus. Alioquin et nobis imputanda quod modo inter delicias comedis. et purpuratus et dissimulas tamquam nichil attinentia tibi. Iudiciorum dei abyssus multa. Terribilis deus in consiliis super filios hominum. Fient incipient miseri dicere montibus cadite super nos et collibus cooperite nos. veniet ante tribunal christi. audietur pauperum querela gravis. accusatio dura. quia vixere stipendiis. nec diluere peccata. quibus facti duces ceci. fraudulenti mediatores. Caecus est insipiens delicias sapuit. quod divitie obcecant oculos. quibus mercatus tam grave iudicium. tam dure tenet ipsum obligatus vestri. Dum vinculis quidem usque ad novissimum quadrantem exigeris. Sed esto surgis ad vigilias. vadis ad missas. horis chorum nocturnis diurnisque frequentans bene facis. sic ecclesie prebendam gratis non accipis. Dignum est ut qui altari deservit de altari vivat. Vivat inquam de altari non superbiat. non luxurietur. non ditetur. non in deitatu dives ex paupere fiat. ex ignobili gloriosus. non de bonis ecclesie sibi ampla palacia edificet. non loculos inde congreget. nec vanitate aut superfluitate dispergat. non extollat de facultatibus ecclesie consanguineos suos aut nepotes. ne filias dixerim nuptui tradat. Conceditur est ut sibi bene deserviens de altari vivas. non autem ut de altari luxurieris. et inde compares tibi aurea frena. sellas depictas. calcaria deargentata. varia griseaque pellicea. a collo et manibus ornatu purpureo diversificata. Denique quicquid preter necessarium victum aut simplicem vestitum

de alteri[us] t[e]n[e]s. tu[m] no[n] d[e]. rapi[n]a e[st]. sacrilegiu[m] e[st]. Bo[nifacius] ecc[lesi]e. Ca[pitulum]. v.

De clericis qui male expendunt

Res pauperum non dare pauperibus, par sacrilegii crimen esse dinoscitur. Sane patrimonia pauperum sunt facultates ecclesiarum. Et sacrilega eis crudelitate subripitur quicquid sibi ministri et dispensatores non utique vel possessores ultra victum accipiunt et vestitum. Nec enim dicant de hijs qui evangelio serviunt, de evangelio quere divicias vel ornatum, sed vivere ex eo. ut videlicet sit itenti aliment[o] corporis. non gule irritamentum. aut intentum libidinis. et quibus tegantur non quibus ornentur accipe. Sane qui non fideliter tractavit. neque per xtum quod ministrat delectat agat. et tertia xpm. Manifestum sine dubio fuit arborem fructu. radicem palmes. opus interiorem fiet ad quod venit ut mactet utique et disperdat. Non enim clericus servivet qui eius moris e[st]. servat autem in spiritu et veritate. Aut quando necessarijs poterit esse contentus. qui eo ardo intromiserit ut stipendia deleri infusis voluptatis et vanitatis congreget. servivet expedat. Triplex genus fuimodius qui difficile capitur. hoies misteri in primatu tempus. qui intrare intrat. indigne ministrat. sed et ipso fructu abutitur. Spiritu. Ut clerici nullius sint ordinis. in ijs se consid[eran]t. Capitulum vj.

Quid sibi esse vult quod clerici aliud esse volunt. aliud videri. Nempe habitu milites. questu clericos. actu neutrum exhibent. Neque pugnant ut milites. neque ut clerici evangelizant. Cuius ordinis sunt. Cum utrisque esse cupiunt utrumque deserunt. utrumque confundunt. Unusquisque inquit in suo ordine insurget. Isti in quo. An qui sine ordine peccaverit. sine ordine peribit. Aut si summe sapiens. verax deus credo. a summo usque deorsum. nichil inordinatum reliquerit. vereor non alibi ordinandos. quam ubi nullus ordo. sed sempiternus horror inhabitat. O miserandam sponsam talibus creditam paranymphis. qui assignata cultui eius proprio retinent questui non verentur. Non amici plane sponsi. sed emuli sunt. Heu data est prudencia eorum in occasionem carnis. et qui sibi pro te et aliis in celo tabernacula eterna debuerant preparare. in terra coniungunt domum ad domum. et copulant agrum agro. Nos rapiunt ab ore cuiusque tuis huius cibum gere. Fiducie cibum. Ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te. Ecce enim nunc tepidis sic et sacerdos. sibi nolunt divites fieri. sibi et primo et hijs dantius ipsam hijs preripiunt consolaciones. sibi animus eget. et ipsi. ut in aliena tabernacula recipiantur utpote propria non habentes.

De imprudencia clericorum. Ca[pitulum]. vij.

Omni imprudencia et frontositas eorum hominis induraverit. ut non paveat non horreat. non contremiscat. ea ita demde desperatione e[st]. Hoc enim horum sibi conscius homo tamquam in sanctam in sanctam. divino sese vultui sistere non vereretur. tamquam domesticus intrat vel exit. magistrum salutat. genua flectit. osculatur ore sacrilego. Dolose agit sed in conspectu dei. ut inveniatur iniquitas eius ad odium. Horribilis plane dei frontosa temeritas. et impudencia execranda.

Propter quod enim irritavit ipsum dominum. ex-
acerbavit dominum peccator. ut secundum multitu-
dinem ire sue non querat. Ideo propterea fornica-
tiones et incestus aut sacrilegia? Nichil
horum meminit propheta. sed quod in corde suo
non requiret dixerit. Sermo cordis
affectio est. et dicere non requiret non expavescere
inquisitionem. Hec impietas cum fuerit in multitudine
ire sue miserit deus. nec querit nec arguit.
nec flagellat. nec visitat. sed indulgencioris
eorum. sicut de moyse et aaron et samue-
le legimus. quibus nimirum propicius fuit deus.

De insolencia clericorum. viii

Insolencia clericorum ubique terram turbat et
molestat ecclesiam. Alienis nimirum labori-
bus locupletati clerici, comedunt fructus terre
absque pecunia. et prodiit quasi ex adipe ini-
quitas eorum. Mens quippe assueta de-
licijs nec disciplinae sarculo exculta, multas
contrahit sordes. Ve ve in domo dei hor-
rendum vidi. Quid mihi ydolatras? Nec-
non si non ydolorum avaricia servitus est.
si non quibusdam etiam venter suus deus est. de
quibus. quod enim quisque pre ceteris colit. id sibi
deum constituisse probatur. Quantos sane
videmus qui christo domino non serviunt. sed suo
ventri. Quantos qui diligunt munera. se-
quuntur retribuciones. vendunt sacra. iusticiam
pervertunt. quorum guttura nondum trahit ad laqueum.
nondum suffocavit fauces cibum blasphemie.
vox sacrilega. sermo nequam. Quid vultis
mihi dare et ego vobis eum tradam? Forni-
cacio in multis clericis etiam multipliciter
regnat. qui puritatis auctori in puro corpore
et corde ministrantes non verentur stare coram
angelo domini qui ferret medios et dispergit.
si omnino audent agnum immaculatum sacras

contingere carnes. et intingere in sanguine salva-
toris manus nepharias. quibus paulo ante
prochdolor carnes meretricum attrec-
taverunt. Sic altare clamare. sic frequentare
psalmos. cum et ympnus dei laus execrabilis
in ore sit impii. manifesta loquimur. et quam-
vis aliqui erubescant. Quod a singulis
generibus hominum quod delectat usurpant clerici.
Capitulum ix

Habet singula-
que hominum genera laboris aliquid. ali-
quid voluptatis. Sed adinventa est prudencia ali-
quorum et miranda quemadmodum more huius novo
artificio discindentes et ab invicem sequestrantes
ea. quod delectat eligunt. et amplectuntur.
quod molestum est fugiunt et declinant. cum mi-
litibus namque superbie fastus ampla familia
nobiles apparatus. equorum faleras. ac
cirotecas aleas. et similia queque frequentant.
Aliqui dispendentes a collo forte rubri-
catas nimium pelles. ornatos thalamos.
balnea. et omnem molliciem atque gloriam vesti-
um a mulieribus mutuantur. caute omnino
lorice pondus et in somnis in castris noc-
tes integras discrimina preliorum. muliebrem
verecundiam et disciplinam. aut si quod servi-
tute laboris habere credunt declinantes.
Sudant agricole putant et fodiunt vini-
tores et qui interim hoc torpent ocio. attende-
te fructum tempore. innovari sibi horrea
iubet. et promptuaria eorum plena.
vtinam non pro illis. vtinam vel cum illis. vivunt
ceteri. bibunt vue sanguinem meracissi-
mum. Hec est. Impinguantur et dilatantur
adipe frumenti. libant sucos pigmentorum
mutuantur vina saporem. et addunt oleum
camino. Sed considera et negociatores
circuierunt mare. et avida in laborem cor-

pris et parvulo vite presentis sibi divitias
congregantes. Dura sunt hec: caveat prudens
mei dulces interea carpunt somnos.
ne dum in stratis suis lasciviunt. Erit
tamen invenire in die festo cunes argenteis et
aureis vasis ministrorum dexteras refertas,
variis operibus mirantis picturas ornatas,
in scrineis tamen multiplices loculos, ut si
mensas habuissent nummulariorum putes.
Quid fabros aut cementarios ceterosque
hujusmodi operarios necesse est numerare. victum suum
multo labore querunt. illi madent deliciis,
copiis affluunt ociosi. Cum surgere ceperint
homines unusquisque in suo ordine, ubi putas
generatio ista locabitur? Si ad milites for-
te diverterit exsufflabunt eos, quod minime
secum laborem et pericula sustinuerit. Sic
agricole sic negociatores et singuli quique
ordines hominum a suis eos sibi arcebunt
finibus, utpote qui in labore hominum non
fuerint. Quid igitur restat, nisi ut hos omnis
ordo expellat, pariter et excusset, eum sortiantur
locum ubi nullus ordo sed sempiternus hor-
ror inhabitat.

De abhominatione clericorum. x.

Dilatata videtur ecclesia. ipse etiam
sacratissimus ordo cleri. super numerum
dierum multiplicatus est. Verum etsi multi-
plicasti gentem domine non magnificasti le-
ticiam. cum nichil minus appareat de-
crevisse meritis quam numerum accessisse. Curri-
tur passim ad sacros ordines. et reverenda
quoque ipsis spiritibus angelicis ministeria ho-
mines apprehendunt sine reverentia sine
consideratione. Neque enim signum regni oc-
cupare celestis aut illius timent imperii
gestare coronam, in quibus avaricia regnat.

ambitio imperat. dominatur superbia. sedet iniqui-
tas. luxuria etiam principatur. in quibus et
pessima forte appareat inter parietes abhomi-
natio. Sed iuxta ezechielis prophetiam fo-
diamus parietem. ut in domo dei videamus
horrendum. Siquidem post fornicationes.
post adulteria. post incestus. ne ipse quidem
apud aliquos ignominie passiones et tur-
pitudines desunt. Utinam non fieret, quod
usque adeo non convenit. utinam non nos
dicere oporteret. utinam non dicentibus cre-
deretur. quod humanum quoque occupavit cor
tam abhominanda cupido. Heu genus
electum. regale sacerdotium. gens sancta. populus
acquisitionis. quis inter tua illa primor-
dia tam divinis et spiritualibus affluentem
carismatibus. christiane religionis ortum
credere posset posse in te talia aliquando reperiri.
Ingreditur cum hac macula tabernaculum
dei viventis. Inhabitat cum hac macula
templum domini sanctum polluentes. iudicium multi-
plex accepturi. quod tam multiplices contamina-
verunt. et nichilominus sese ingerunt
in sanctuarium dei. Tales enim non modo pla-
cant deum. sed et magis irritant. Irritant
plane et in sensum reprobum tradunt sibi. vereor
ne et hiis quibus eum placare debuerant.
Utinam qui continere non valent professionem te-
merarie perfectionis aut celibatum dare
nomina vererentur. Esset siquidem sine dubio
melius nubere quam uri. et salvari in humili
gradu fidelium populi quam in cleri sublimitate et
deterius vivere et districtius iudicari.
Multi enim libertatem in qua nati sunt in occa-
sionem carnis dedisse videntur. abstinentes
remedio nuptiarum. et inde deinceps
flagitium affluentes.

Ammonitio ad clericos ut se corrigant. xi.

Orate obsecro fratres. parate animabus
vestris. parate sanguinem qui pro nobis
effusus est. Horrendum periculum cauete.
ignem qui paratus est ?dedi?ate. Inueniant tamen
mansoria p?fessio p?fessionis. exhibeant
etiam uictus in spe pietatis. non sit in eius
celebris uite forma varia uanitatis.
Quod mi p?hibetur castitas in delicijs.
?itas in multiloquio. caritas in vero sedo
neq?. Fugite de medio babilonis. fugi-
te et saluate animas vestras. Conuolate
ad urbes refugij ubi possitis et de preteri-
tis agere penitenciam. et in presenti optinere graciam.
et futuram gloriam fiducialiter prestolari.
non uos retardet consciencia peccatorum. quia ubi
illa habundauit superhabundare gratia consueuit.
Non austeritas ipsa penitencie deterreat.
neque enim condigne sunt passiones ad preteri-
tam culpam que remittitur. non ad presentem
consolacionis graciam que immittitur. non ad fu-
turam gloriam que promittitur nobis. Si libris
non creditis. operibus credite. exemplis
acquiescite plurimorum. Currunt undique
peccatores ad penitenciam. et naturam piis et consue-
tudine delicati. exteriorem omnino aspi-
tatem non reputant. ut ex aspiritate conscien-
ciam lenitam. Nil credentibus impossibile. nil aman-
tibus difficile. nil asperum mitibus. nil
humilibus arduum reputatur. quibus et gratia
fert auxilium.

De periculo clericorum. Ca. xii.

Quidem valde quod in propheta legitur
ubi loquens ad angelos suos deus
sic ait. Miseremini ipsius. quibus pec-
catoribus atque contentibus. Non gratis distet finire
iusticiam. Non inquit. Subdens quam

in terra aut sceleratorum iniqua gessit. et non videbit
gloriam domini. Timeant clerici timeant ministri
ecclesie. qui in terris sanctorum quos possident. tam
iniqua gerunt. ut stipendijs que sufficere
debeant minime contenti. superflua quibus
egeni sustentandi fuerant. impie sacrilegeque
sibi retineant. et in usus sue superbie atque
luxurie victum pauperum consumere non ve-
reantur. duplici profecto iniquitate peccantes.
quod et aliena diripiunt. et sacris in suis
vanitatibus et turpitudinibus abutuntur. In la-
bore inquit hominum non sunt et cum hominibus non
flagellabuntur. ideo tenuit eos superbia.
ne humilientur ad penitenciam. sed compinentur
magis superbia. cum superbo dyabolo et angelis eius.
Nam qui in labore hominum non sunt in labore
profecto demonum erunt. De puisitate quo-
rundam monachorum. xiii

Non magnum esse humilem in abiectione.
Magna prorsus et rara uirtus
humilitas honorata. Si me misericordia meis
decepta simulacionibus ad aliquid uel me
dicore honoris promeruerit ecclesia. Vo mi-
nimum uel sic uel meia uel peccatorum subditorum
peccata permittentem. in me statim oblitus. quod
sim. Jam me puto qualis ab hominibus quia
non non uideret putatus sum. Credo fame
consciam non attendo. et reputans non honore
uirtutibus sed uirtutes honori. eo sanctiorem quo
superiorem me estimo. Videas plerosque
in ecclesia de ignobilibus nobiles. De
pauperibus diuites factos. subito intumes-
cere. pristine obliuisci abiectionis. generis
quoque sui erubescere. et infimos dedignare
parentes. Videas et homines pecuniosos
ad honores ecclesiasticos prouolare.
mox applaudere sanctitate. uestium dum

tarat mutacoē, nō meritū. ⁊ dignos se
estimaē dignitate ad q̄ ābiendo puenerit.
qdq3 si audeo dic̄ adepti sūt nūmus at
tribuē meritis. Omitto aūt de hys qs
exercitat ābicio. et hoīe ipē supbiendi cā
ē mā. Sz uideo qd magis doleo. p9
spretā sc̄li popā nōnullos ī scola humili
supbiā magis addiscē. et sub alis
uirtutis humilisq3 magri. grauius īsolescē. ⁊
īpacientes āpli9 fieri īclausi9 q̄ fuisset ī
sc̄lo. Quodq3 magis pīculū ē. pleiq3 ī
domo dī nō petuū se contēpni ferē. qui
ī sua domo nō nisi contēptibiles ēē
potuerūt. Nō qz uz ubi a plibz hōres
appetiūt. ibi locū ferē nō meruerīt saltē
ubi hōrabiles uideāt. ubi ab hoībz hō
res contēpnūt. Video ⁊ alios qd sine do
lore uidei nō debz. p9 agressā xi' mili
ciā. rursus sc̄laribz īplicari negocijs.
rursus terrenis cupiditatibz īmgi. cū mag
cura erigē muros ⁊ negligē mores.
sub pretextu cōis utilitatis. uba uēdē
ditibz. ⁊ matutinas salutacōes. ⁊ concupiscē
aliē. ⁊ sua cū lite repetē. Ita ne mūdū
sibi et se mūdo crucifixerīt. ut q̄ ētea
uix ī suo uico uel opido in cogniti fue
rāt. mō circuiūt prouincias ⁊ curias frec
quētātes. ⁊ gū noticias. pricipū familiari
tates assecuti sūt. Nec aliunde hec oīā
mala cōtigūt. nisi qz illā q̄ sc̄lz deseruit9
humilitatē deserētes. dū p hec cogimur
cepta denuo sectari studia sc̄larium.
tenues efficiam̄ uirtutibs ad pomū.

De intēperancia mōchorū. ī sermōe
Nullus ordo appolo. xiiij
Nequippiā corporis ī ordinatū. qd uō
ē īordinatū ordo nō ē. Vn nō adiūsū
ordinē. sz p ordinē distingue credendus es.
si nō ordinē ī hoībz. sz hoīz vicia reprē
hēdo. Nā z nequāt credī scōs p̄res mō
chorū vitā īstituisse. ⁊ uti ea ples sal
uarē. usq3 ad īfirmos regule temp̄asse ri
gorē. nō regulā destruxisse. Absit aūt
ut credā tantas eos quātas nūc uideo
ī plerisq3 mōsterys vanitates. ac supflui
tates pcepisse uel concessisse. Miror enī
vn̄ int mōchos tāta īpancia ī comes
sacōibz ⁊ potacōibz. ī uestimētis ī la
sternys ⁊ equitaturis. et constructōis edi
ficiys īolescē potuit. q̄tenus ubi hec stu
diosius uoluptuosius atq3 effusius fiūt.
ibi ordo melius tenei dicat. ibi maior
putet religio. Ecce pcitas putat auarī
cia. sobrietas austeritas credi. silēciū
tristicia reputat. Econtra remissio discre
cio dr. effusio liberalitas. loquacitas af
fabilitas. cachinacio iocunditas. mol
licies uestimētorū. et eqz fastus hoēstas.
lectorū supfluus cultus mūdicia. Cumq3
hec alterutri ipēdimus caritas appellatur. Ista
caritas destruit caritatē. hec discrecio
discrecōez confūdit. tlis mīa plena est
crudelitate. q̄ uz ita corpi seruit. ut
aīā iugulet. Que enī caritas est
⁊ carnē diligē et spūm negligē. Que
enī discrecio totū dare corpi et aīe nl.
Qualis uō mīa ancillā reficē et dn̄az
īterficē. Neq̄ p hoc mīa spet se māz
consequi. q̄ mīsordibz pmittit. Inedia
ta pfō ⁊ racōnabil' mīa ē. sterilē et
īfructuose crīs adimplendis uigilanc
desiderys. Bona mīa misereri aīe
tue. puit pt. nō māz meri q̄ fit ut
placeas dō. Alia aūt nō ē mīa sicut

sinit iam dici sed crudelitas. Non est caritas
sed iniquitas, non est discretio sed confusio, inutiles
carnis concupiscentiis inservire et curam excolendis
virtutibus nullam operam dare. Sub hac
tamen abusione iam fere ubique pro ordine sic
tenetur: fere iam ab omnibus sine querela et irre-
prehensibiliter observatur. Quamquam dissimiliter nonnulli
hiis omnibus tamquam non utentes utuntur: et ideo
cum nulla offensa vel minima. Aliquotiens namque
hoc agitur ex simplicitate, aliquotiens ex caritate,
aliquando ex necessitate. Quidam namque
simpliciter ista tenent quoniam sic eis preceptum, parati
aliter agere si aliud preciperetur. Quidam autem ne
discordiam vivant cum quibus habitant, sectantes
in hiis non suam libidinem, sed aliorum pacem.
Alii necessitate resistere non valent multitudini
contradicentium, qui haec utique tamquam pro ordine
libera voce defendunt, et quotiens ista
aliquando prout ratio dictat restringere vel minuere
ceperint, ista mox tota auctoritate insistunt.

De delicatis cibis monachorum. Capitulum xv.

Quis in primordio cum ordo cepit monasticus
crederet monachos
in tantam desidiam devenire? O quantum distamus ab
hiis qui in diebus Anthonii extitere monachi.
Siquidem illi cum se invicem per tempus ex cari-
tate inviserent, tanta ab invicem aviditate
panem animarum percipiebant, ut corporis cibum
penitus obliti, diem plerumque totum ieiunis
ventribus, sed non mentibus transigerent. Et hoc
erat rectus ordo, cum digniori parti prius
serviebatur. Haec summa discretio, cum amplius
plus sumebatur quod maius erat. Haec vera
denique vera caritas ubi animae quas
Christus moriens tanta caritate dilexit tanta aviditate
reficiebantur. Nobis autem convenientibus, ut verbis
apostoli utar, iam non est dominicam cenam man-
ducare. Panem quippe celestem nemo est qui requi-
rat, nemo est qui tribuat. Nichil de scripturis,
nichil de salute agitur animarum, sed nuge et risus
et verba proferuntur in ventum. Inter prandendum
quantum fauces dapibus, tantum aures ru-
moribus pascuntur, quibus totus intentus modum
nescias in edendo. Interim autem fercula
ferculis apponuntur, et pro solis carnibus a quibus
abstinetur, grandia piscium corpora dupli-
cantur. Cum prioribus fueris satiatus, si secundos
attigeris, videberis tibi necdum gustasse pis-
ces. Tanta quippe accuratione et arte coquorum
cuncta apparantur quatenus quatuor aut quinque
ferculis devoratis, prima non impediant no-
vissima, nec satietas minuat appetitum.
Palatum quippe dum novellis seducitur con-
dimentis, paulatim desuescit cognita,
et ad succos extraneos veluti adhuc ieiunium
avide renovatur in desideria. Venter quidem
dum nescit oneratur, sed varietas tollit fas-
tidium. Quia enim puras ut eas natura
creavit epulas fastidimus, dum alias aliis
multipliciter permiscemus, et spretis naturalibus
quos deus indidit rebus, quibusdam adulterinis
gulam provocamus saporibus, transitur nimirum
meta necessitatis, sed necdum delectatio superatur.
Quis enim dicere sufficit quot modis, ut
cetera taceam, sola ova versantur et vexantur,
quanto studio evertuntur, subvertuntur, liquantur, du-
rantur, diminuuntur, et nunc quidem frixa,
nunc assa, nunc farsa, nunc mixtim, nunc
singillatim apponuntur? Ut quid haec omnia nisi
ut soli fastidio consulatur? Ipsa deinde
qualitas rerum talis deforis apparere curatur
ut non minus aspectus quam gustus delectetur,
et cum iam stomachus crebris ructibus
repletum se indicet, necdum tamen curiositas satiatur.

Sed dum oculi coloribus, palatum saporibus illiciuntur, infelix stomachus, cui nec colores lucent, nec sapores demulcent, dum omnia suscipere cogitur, oppressus magis obruitur quam reficitur. Ca. xvi.

De nimio potu monachorum. In apol.

Iam vero de aquae potu quid dicam, cum nec ullo pacto quidem vinum aquatum admittitur? Nos nimirum ex quo monachi sumus infirmos stomachos habemus, et tam necessarium apostoli de utendo vino consilium merito non negligimus, modico tamen quod ille praemisit nescio cur praetermisso. Et utinam vel solo tunc etiam puro contenti essemus. Pudet dicere, sed pudeat magis exercitari. Et si pudet audiri, non pudeat emendari. Videas in uno prandio ter vel quater semiplenum calicem reportari, quatenus diversis vinis magis odoratis quam potatis, nec tam haustis quam attactis, sagaci probatione et celeri cognitione unum tandem e pluribus quod fortius sit eligatur. Quale est autem illud quod nonnulla monasteria ex more observare dicuntur, in magnis videlicet festis vina delibuta melle pigmentorumque conspersa pulvere in conventu bibere? Numquid et hoc fieri dicemus propter infirmitatem stomachi? Ego id ad nihil aliud valere video, nisi ut plus aut libentius bibatur, vel delectabilius. Sed cum venae vino ingurgitatae fuerint, toto in capite palpitantes, sic surgenti a mensa quid aliud libet nisi dormire? Si autem ad vigilias indigestum surgere cogis, non cantum sed planctum potius extorquebis. Cum vero ad lectum veneris, non iniquitatis incommodum plango, non crapulae

pretium. Si quis manducantes nos quo. xvii.

De pretioso habitu religiosorum. Sic mulier e.

Quid de ipso habitu dicam, in quo iam non calor sed color requiritur, magisque cultus vestium quam virtutum curatur? Pudet dicere, vincuntur in studio suo mulieres, cum a monachis pallium affertur in vestibus, non necessitas, nec saltem forma religionis retenta in habitu. Armari non armari appetunt milites Christi, qui dum parare se ad bellum et contra aereas potestates praetendere insigne paupertatis debuerant, quod utique adversarii valde formidant, in mollitie vestimentorum pacis potius praeferentes indicium, ultro se hostibus sine sanguine tradunt inermes. Adverte ad induendum non utilitas, sed quod subtilius invenitur, non quod repellat frigus, sed quod superbiae compellat. Non denique iuxta regulam quod vilius comparari possit, sed quod venustius pro modo vanitatis ostentari. Heu me miserum, quicumque monachum cur adhuc vivo videre ad id devenisse ordinem, ordinem scilicet qui primus fuit in ecclesia, quo nullus in terra similior angelicis ordinibus, nullus vicinior ei quae in caelis est Ierusalem matri nostrae, sive ob decorem castitatis, sive propter caritatis ardorem. Huius apostoli institutores, huius hi quos Paulus tam saepe sanctos appellat, inchoatores exstiterunt. Fuisse nunc exteri sumus, et de regno Dei quod intra nos est, electus velis et phaleris bovis, foris quaerimus vanam consolationem, et de vanitatibus et insaniis falsis. Ac iam religionis antiquae non solum virtutem amisimus, sed nec speciem retinemus. Ecce enim habitum nostrum, quod et dolens dico, qui humilitatis

solebat ee isigne. et mochus mi tpis
isignu gestat sup̃bie. vix iã i nris
puinciis iueim q° vestari dignem.
pelles & mochus ex eode pãno
pant sibi cuculla et clamide.
Admus de scl'o quãtulib; horat
etiã si rex. etiã si impator ille fuit.
ista nõ tñ horreb't iduita. si suo
sibi mõ pparata fuerit & aptata.
Vanu toi vanitatis notã igreit cor
pi. et exterior supfluitas iteioris
vanitatis idiciu est. Mollia idu
mta ai molliciẽ idicãt. Nõ tãto
curaret corpis cultus. nisi prius
neglecta fuisset mes iculta virtutib;.

De supbia religiosorũ In appollo. xviii.

Et sel et iterũ de paupibus
Usupb'. De iquã sel' et de iterz
portantibz cruce xpi. et nõ sequẽtibz
xpm. qui imitãtes eius passioibz p
ticipãt. humilitate sectari negligũt.
Dupliri quippe ptritioẽ pterũt.
qui eiusmõi sũt. qm et hic p tpali glãa
tpalit se affligũt. et i futuro pro
merita supbia ad etna supplicia
ptrahũt. laborãt p xpo. sed cũ xpo
nõ regnãt. Sequũt xpm i paupta
sua. sed i glãa nõ psequũt. De
torrẽte i via bibũt. sed nõ exalta
bũt capt i patria. Lugẽt nũc. sed
tũc nõ psolabũt. Et merito. Nõ
eni fert supbia sub pãnis humilitatis
iesu. Nũquid nõ habẽt q° se palli
et humana malicia. nisi vñ iuolu
ta ẽ xpi ifancia. et quõ mira p
sepiũ dñm simulatrix arrogancia
se coartat. ac p vagitib; inocẽcie

malu ibi detractionis immurcat.
An nõ illi supbissimi de psalmo
qz pdiit ex adipe iniquitas eorũ.
multo turpius opti sũt iniquitate et
ipietate sua qz nos latẽtes sub sci
tate aliena. Quis eni magis ipius
an pfitẽs ipietatẽ an mẽciens sci
tatẽ. Nõne is qui iniq̃ addẽs eciã
mẽdaciũ addẽs gemĩat ipietatẽ.

De negligẽcia abbatũ. In appol. xix.

Miror cũ regula dicat ad magistrũ
respicẽ. quid a discipul' delinquit
et dño p pphãm sanguinẽ ipsius mo
rientiũ de manu pastorz requirendũ ee
minet. quõ abbates nri talia fieri
paciãt. nisi forte si audeo dice. neo
fidẽt rephendit. i quo se ee ireprehẽ
sibilẽ nõ pfidit. Siquidẽ humanitatis
ẽ oim i quib; quisq; sibi idulget. alijs
nõ vehemẽt irasci. Dicã dicã. psũp
tuosus dicar. sed verũ dicã quõ lux
mũdi obtenebrata ẽ. Quõ sal terre in
fatuatũ ẽ. q̃z nob' vita via debuit
ee dũ ex' i suis actib; ostẽdũt supbie.
ceci facti sũt duces cecorz. Quod eni ut
cetera taceã specimẽ humilitatis ẽ cũ
tãta põpa icedẽ et equitatu. tãtis
hoĩm crinitorz supari obsequijs
ptenus duob; epis vnius abbatis
sufficiat multitudo. Mẽciar si nõ
vidi abbatẽ lx equos. et eo amplius
i suo ducẽ comitatu. Dicas si vi
deas trãseũtes nõ pres ee monachorũ
sed dños castellorz. nõ rectores aiarz
si pricipes puinciarz. Tũ deinde
gestari iubẽt mapule cyphi bachini
candelabra mantice suffarcinate

non sacramentis sed ornamentis locorum vix
demum quatuor leugis a sua quispiam
domo recederet. nisi cum tota supellectili
sua fugi sit vel iturus ad exercitium.
vel transiturus per desertum. ubi non va
leant necessaria inveniri.

De ornamento monasteriorum ubi supra. Capitulum xx.

Omitto monasteriorum latitudines
immoderatas. longitudines super
vacuas. latitudines sumptuosas
depoliciones. curiosas depictiones.
que orancium in se retorquent aspectum. im
pediunt et affectum. et michi quodammodo
representant antiquum ritum iudeorum.
Sed esto. fiant hec ad honorem dei. illud
autem interrogo monachus. monachos.
quod in gentibus gentilis arguebat. Dici
te ait ille pontifices in sancto quid facit
aurum. Ego autem dico. Dicite pauperes.
Non enim attendo versum sed sensum.
Dicite inquam pauperes. si tamen pauperes.
in sancto quid facit aurum. Et quidem
alia causa est episcoporum alia monachorum.
Scimus namque quod illi sapientibus et insi
pientibus debitores cum sint. carnalis
populi devotionem quia spiritualibus non possunt
corporalibus excitant ornamentis. Nos
vero qui de populo exivimus. qui mundi
queque preciosa ac speciosa reliquimus. qui
omnia pulchre lucentia. canore mul
centia. suave olentia. dulce sapientia.
tactu placentia. cuncta denique ob
lectamenta corporea arbitrati sumus
ut stercora. ut christum lucrifaciamus.
quorum quaeso in hiis devotionem excitare
intendimus. Quem inquam ex hiis fruc
tum requirimus. stultorum admirationem.
an simplicium oblationem. An quoniam commix
ti sumus inter gentes forte didicimus opera
eorum et servimus adhuc sculptilibus eorum.
Et ut aperte loquar. an totum hoc facit avari
cia. quod est ydolorum servitus. et non requirimus
fructum sed datum. Sed queris modo.
Miro inquam modo tali arte quadam spargitur
es ut multiplicetur. expenditur ut augeatur.
et effusio copiam parit. Ipso quippe
visu sumptuosarum et mirandarum vani
tatum accenduntur magis homines ad offe
rendum quam adorandum. Sic opes opibus
hauriuntur. sic pecunia pecuniam trahit.
quia nescio quo pacto ubi amplius divi
ciarum cernitur ibi libencius offertur. Auro
tectis reliquiis signantur oculi. et loculi
aperiuntur. Ostenditur pulcherrima forma
sancti vel sancte alicuius. et ideo creditur
sanctior quo coloracior. Currunt homines
ad osculandum. invitantur ad donandum.
et magis mirantur pulchra quam venerantur
sacra. Ponuntur hic in ecclesia gemmate
non corone. sed rote circumsepte lampa
dibus. sed non minus fulgentes insertis
lapidibus. Cernimus et pro candelabris
arbores quasdam erectas multo eris pon
dere. miro artificis opere fabricatas.
nec magis coruscantes superpositis
lucernis quam suis gemmis. Quid putas
in hiis queritur penitencium compunctio. an
intuencium admiratio. Capitulum xxi.

De sculpturis et picturis que fiunt in monasteriis.

Vanitas vanitatum. sed non vani
or quam insanior. Fulget ecclesia
in parietibus. et in pauperibus eget. Suos
lapides induit auro. et suos filios
nudos deserit. De sumptibus egenorum

serviunt oculis divitum. Inveniunt curiosi quo delectentur, et non inveniunt miseri quo sustententur. Ut quid saltem sanctorum ymagines non reveremur, quibus utique ipsum quod pedibus conculcatur scatet pavimentum? Sepe spuitur in ore angeli, sepe sanctorum alicuius facies calcibus tunditur transeuntium. Et si non sacris ymaginibus, cur non parcitur pulchris coloribus? Cur decoras quod mox fedandum est? Cur depingis quod necesse est conculcari? Quid ibi valent venuste forme, ubi pulvere maculantur assidue? Denique quid hec ad pauperes, ad monachos, ad spirituales viros? Nisi forte et hic adversus memoratum iam versiculum propheticum ille respondeatur: Domine dilexi decorem domus tue et locum habitationis glorie tue. Assentio patiamur et hec fieri in ecclesia, quia etsi noxia sit vanis et avaris, non tamen simplicibus et devotis. Ceterum in claustris coram legentibus fratribus quid facit illa ridiculosa monstruositas, mira quedam deformis formositas, et formosa deformitas? Quid ibi immunde symie? quid feri leones? quid monstruosi centauri? quid semihomines? quid maculose tigrides? quid milites pugnantes? quid venatores tubicinantes? Videas sub uno corpore multa capita, et rursus sub uno capite multa corpora. Cernitur hinc in quadrupede cauda serpentis, illinc in pisce caput quadrupedis. Ibi bestia prefert equum, capram trahens retro dimidiam; hic cornutum animal equum gestat posterius. Tam multa denique tamque mira diversarum formarum varietas apparet ubique, ut magis legere libeat in marmoribus quam in codicibus, totumque diem occupare singula illa mirando quam in lege dei meditando. Capitulum xxii

De advocatis. In libro quinto de consideratione.

Disputationes advocatorum et impugnationes liberorum magis ad subversiones quam ad inventiones proficiunt veritatis. Hii sunt qui docuerunt linguas suas loqui mendacium. Diserti adversus iusticiam, eruditi pro falsitate. Sapientes sunt ut faciant mala, eloquentes ut impugnent verum. Hii sunt qui instruunt a quibus fuerant instruendi, astruunt non comperta sed sua, struunt de proprio calumpnias innocentie, destruunt simplicitatem veritatis, obstruunt iudicii vias. Nichil absque parique labore manifestum fit veritate ut brevis et pura oratio. Capitulum xxiii

De appellacionibus. In tercio libro de consideratione

Magno in appellacionibus et pro opere attentum est ne quod fuit magna necessitate provisum male utendo reddatur inutile. Multi inde videntur ad multa eos posse preveniri pericula si non suo moderamine attemperentur. Formulam hanc iusticie prefigit tibi et divine cum munere ius equitatis. Et ni fallor ipsa lex appellacionis, ut illicite usurpata appellatio nec prosit appellanti, nec appellato obsit. Ut quid enim frustra fatigatus sit homo? Quam plenum iusticie ut sese potius leserit qui voluit proximum. Appellasse inique iniquum est, inique et impune. In quantum appellacionum fomes. Iniqua sit omnis appellatio ad quam iusticie inopia non coegit. Appellandum non ut graves, sed si gravaris licet. Appellare a sententia ad sententiam probanda omnino nisi ob manifestum gravamen presumitur appellatio. Cum igitur gravatus non appellat, liquet quia aut gravare intendit, aut tempus redimere. Non est

suffugium appellatio, sed effugium. Quantos nominamus appellasse pulsatos, quo interim liceret quod numquam licet. Nonnulli etiam quoad vixerint licuisse appellationis suffragio nephariaa (?) quaeque. Ubi gratia incestum, adulterium. Quale est hoc ut turpitudinum patrocinari quod vel maxime formidari a turpibus oportebat. Quousque dormitas. Quousque non evigilat consideratio tua ad tantam appellationum confusionem atque abusionem. Praeter ius et phas praeter morem et ordinem fiunt. Non locus non modus non tempus non causa discernitur aut persona. Praesumuntur leviter passim plerumque et nequiter. Volentes malignari, nonne hiis potissimum terreri solebant. Nunc terrori ipsi magis ex hiis fiunt. atque sic bonis antidotum versum in venenum. Appellantur boni a malis, ut non faciant bona. et supersedent a voce tonitrui tui formidantes. De usurpatione appellationis, iii de consideratione. Ca. xxviij

Si mea curat vel potius cura sententia. Dico appellationes non contempnendas, sic non usurpandas omnino. Porro horum quos insolentius censeam, haut facile dixerim nisi quod usurpatio quaedam videtur inducere contemptus necessitatem. ac per hoc forte amplius insectanda quia amplius nocet. Aut non vere nocentior est mala in se in proprio peior. Nonne ipsa est quae ipsum quoque vim naturae aut extenuat aut exinanit. Nam ibi saepe etiam pretiosissimis pannis gratiam non modo demit, sed adimit. Non facientis acceptius? Usurpata tamen ab indignis indigne ne tractata minime accepta? Magis tamen habent dampnationem, quia debitam non habent venerationem. Fateor grande et generale mundo esse bonum appellationes, idque tam necessarium quam solem ipsum mortalibus. Revera quidem sol iustitiae est prodens ac redarguens opera tenebrarum. Prorsus fovende et manutenende, sed quas extorsit necessitas, non calliditas adinvenit. Usurpatoriae sunt omnes eiusmodi, non subvenientes in necessitate, sed opitulantes iniquitati. Quid in venerat in contemptum? Quanti ut tibi qui deferrent etiam de proprio cessere iure ne longo et casso itinere fatigarentur. Plures tamen suas amittere non ferentes appellationes minus optimas et celsa nomina importunius contempserunt. Cum itaque ex hiis liquat non ex contemptu gigni usurpationem, sed ex usurpatione contemptum, videris tu quid sibi velit quod zelus videtur assidue pene vindicat illum, istam dissimulat. Vis perfectius cohercere contemptum. Cura in ipso utero pessimae matris praefocare germen nequam. Quod ita fiet, si usurpatio digna animadversione mulctetur. Tolle usurpationem et contemptus excusationem non habebit. Porro inexcusabilitas ausum explorat. Non sit proinde usurpator, et contemptor nullus erit, aut admodum rarus. Unde scis tu quod appellationum negato suffragio primo suffugio multa committis negotia ad cognoscentes vel qui amplius noscere possint. Ubi enim certior ac facilior notitia, ibi decisio tutior expeditiorque esse potest. Quam plenum gratiae quod multorum proinde elaboratis parcis et sumptibus. At quibus sic credas est omnimodis attendendum.

Explicit liber quartus. Incipiunt Capitula libri quinti.

De pñia. Capl'm j
De confessione. ij
De pñia di i pceite. iij
De oratione. 4
De tpe congruo orandi. 5
De humilitate. 6
Quod magis necessaria est humilitas quam virginitas. 7
Quomodo custodit humilitas. 8
De timore 9
De districtione. 10
De obediencia. 11
De disciplina. 12
De silencio. 13
De ieiunio. 14
De verecundia. 15
De temptacionibus. 16 quere 17
Quod in resistendo temptacionibus victoria ac
De gratiarum actione. 18
De contemptu vane glorie. 19
De gracia dei. 20
De adiutorio divino. 21
De merito. 22
De fide. 23
De spe. 24
De caritate. 25
De amore divino. 26
De violencia amoris divini. 27
De continencia. 28
De abstinencia. 29
De paupertate. 30
De tribulacione 31
De paciencia. 32
De iusticia. 33
De misericordia. 34
De correptione 35
De benivolencia. 36
De perseverancia. 37
De testimonio consciencie.
De pace.
De contemptu mundi.
De solitaria vita.
De memoria dominice passionis.
De devotione.
De laude divina.
De pietate.
De contemplacione.
De laude superne civitatis.
De primo edno.

Incipit liber quintus. De penitentia. In festo penthecostes. Capitulum j.

Initium redeundi ad deum penitentia est. Penitere autem dolere est. Vera penitentia agere remedium doloris est. Vanum tamen est dum peccata non desinis penitentiam agere. Verus penitens semper est in labore et dolore. Dolet de preteritis. laborat pro futuris cavendis. Vera siquidem penitentia est sine intermissione temporis de preteritis dolere. Sic plangit commissa. ne committat plangenda. Irrisor namque est et non verus penitens qui adhuc agit quod peniteat. Si ergo vis verus penitens esse cessa a peccato. et noli amplius peccare. quia iamis est penitentia quam coinquinat sequens culpa. Hoc nempe est salvationis mee principium. cum incepi respuere quod diligebam. dolere unde letabam. amplecti quod timebam. sequi quod fugiebam. optare quod contempnebam. Infernus quidem et tartarus anime vera conscientia est. Cc. xiij. Gaudete penitentes quos a viis vestris pravis recepit recedentes. recepit mox et confusio cum penitentibus. Quantum

Displicet deo impudentia peccatoris: tamen
penitentis verecundia placet. Denique
et supernas beatorum mansiones attingit
penitentie odor. ca. xxx. Gaudent angeli
in visione et penitentia peccatoris, salutem hominum
sitientes. Lacrime penitentium vinum eorum,
quod illorum odor vite sapor gratie sic in dulcedine
gratie gustus. consolationis iocunditas,
sanitatis redeuntis innocentie. Sentiat sua
iuitas conscientie. In quibus sunt multiplex
munere consolationis argumentis conscientie revelat
cruciatu. Benignus est deus qui non patitur
temptari ultra quam possumus. maxime etiam in tanta
divisionis. oleo misericordie lenit vlcera mea.
ut nec morbi quantitas. nec difficultas
curationis. ultra quam expedit innotescat.
Magis autem irridere videtur facultas quam
dampnum quam plusmodum evanescit. quoniam iam ex-
ercitatos habent sensus etiam tamen forte
dat ut vitet et discat quoniam omni po-
tentior est sapientia. De confessione. Sermo ca.
Sex. xv. Capitulum ii.

Confessio anime vitam indicat.
Ubi confessio ibi in conspectu domini
pulchritudo est. Anima siquidem in confessione
lavatur. et hec ablucio in quandam innocentie
eam deputatur. In fo de pass. Non est utilis
confessio nisi sit in ore veritate et cordis
puritate. Sunt qui peccata sua sic confi-
tentur ut videri possit ex desiderio mun-
dandi cordis id agere. nisi quod ea que ipsi
sponte dicunt aliis. ab aliis audire
pacienter non possunt. Nam si vere mundari
desiderarent. ut iudei non irritarent
sed agerent eis gratiam qui suas illi
maculas demonstrarent. ca. v.
Humiliter confitenti remittit deus peccatum.

et dyabolus eum qui in hominis corde regna-
re solebat amittit principatum. ubi nempe
peccatum remittitur: ibi procul dubio dyabolus
de corde peccatoris expellitur. In epistola ad
Sophiam. Ama confessionem, ob quam amas,
ama confessionem si affectas decorem. Con-
fessioni iungitur decor. iungitur pulchritudo.
Revera ubi confessio ibi pulchritudo. ibi
decor. Si peccata sunt in confessione lavantur:
si bona opera confessione commendantur. Cum
mala tua confiteris sacrificium est deo spiritus
contribulatus. cum dei beneficia immolas deo
sacrificium laudis. Bonum ornamentum
anime confessio que et peccatores purgat. et
iustum reddit purgatiorem. Absque confes-
sione iustus iudicatur ingratus. et peccator
mortuus reputatur. A mortuo quippe
tamquam qui non sit perit confessio. Confessio
peccatoris est vita. iusti gloria. et necessaria
est peccatori. et iustum mirifice decet.
Denique rectos decet collaudatio. De
misericordia dei in penitentes. Sermo ca. Sermo ix. Ca. iii.

Duo sunt in deo ingenite mansue-
tudinis argumenta. et quod patien-
ter expectat delinquentes. et clementer
recipit penitentes. Gemina in quibus dulce-
do suavitatis exuberat in pectore
domini iesu. longanimitas videlicet in expectan-
do. et in donando facilitas. Ad hoc
siquidem duo suspecto sunt, videlicet
a contempnente ut quasi exhibeat gratiam
remissionis in penitente. Quia solus vere
beatus cui non imputavit dominus peccatum.
Nam qui non habuit peccatum. ca. xxviii.
Sufficiat michi ad omnem iusticiam solum habere
propitium cui soli peccavi. Ac quod michi ipse
non imputare decreverit. sic est quasi non

fuit. Utique quod factum est non potest non fieri
ipso tamen non in potestate sic erit quasi non fuit.
Non praevalet dei iustitia est. hominis iustitia
indigentia est. In festo de annunciatione.
Quam dives es in misericordia. quam magni
ficus in iustitia. in gratia quam munificus
domine deus noster. Non est quis similis sit tibi ysa.
remunerator copiosissime. remunera
tor equissime. piissime liberator. Exal
tas in sublimis humiles. iuste iudicas
innocentes. misereris etiam salvans pecca
tores. In festo de passione. Quam multum
es ad ignoscendum. Quam magna multi
tudo dulcedinis tue. Quam longe
sunt cogitationes tue a cogitationibus
nostris. Quam firmata est etiam super in
pios misericordia tua. Sed si magna est in
iquitas mea. multo maior est domine
pietas tua. Ideoque cum ad meipsum
turbata fuit anima mea. memor sum
multitudinis misericordie tue et respiro in ea.
In communi enim posita est. offertur omnibus.
et nemo illius expers. nisi qui renuerit.
Gaudeat igitur quisquis ille est quem
pene dampnationis reum abundan
bat Isaa peccatorum. Excedit quippe
pietas ihesu omnem enormium quantitatem
seu numerositatem. Maior est iniquitas
iniquitas mea etc. Absit absit ma
ior est dei pietas quam quevis iniquitas.
Revera benignus et misericors est suavis
et mitis et copiose misericordie prestabilis
super malicia. multus ad ignoscendum.
Quippe cui naturalis bonitas. cui fons
pietatis est mansio. cui familiaris sua
vitas. et cui proprium miserere est.
Verum id quidem cui vult miseretur. et

quem vult indurat. sed quod misereri proprium
est illi. ex se enim sumit materiam et velud
quoddam seminarium miserendi. Nam quod
iudicat et condempnat nos cum quodammodo
cogimus. ut longe aliter de corde ipsius
miserationis quam iudicii sui procedere videatur.
Recte non pater iudiciorum vel ultionum.
sed pater misericordiarum dicitur. quod miserendi causam et ori
ginem sumat ex proprio. iudicandi vel
ulciscendi magis ex nostro. Propterea
qui prudentes sunt non operiunt vulnera
sua. sed detegunt et confitentur domino quoniam
bonus quoniam in seculum misericordia eius.

De oratione super etc. Capitulum iij.

Oratio oris est res quando iam ore suo
loquitur homo cum deo suo. Orate
denique hominem deo loqui quis dubitet.
Sup. q. lhitat. vsu xvi. In oratione
dat bona voluntas. In dei auribus
desiderium vehemens. clamor magnus.
Remissa autem intencio. vox submissa.
ad cordis enim potius vocem. quam corporis
aures eius. cap. lxxxv. Orate hoc
et eum quere. unum est enim. Non recte oras
si orando preter eum aliud queras. quod
preter eum non queras. quoniam in ipso sunt omnia.
Ibi remedia vulnerum. ibi subsidia
necessitatum. ibi resarcitus defectuum. ibi
profectuum copie. ibi quippe quicquid accipere
vel habere hominibus expedit. quicquid decet.
quicquid oportet. Omne causa igitur. aliud ab
eo petitur. cum sit omnia. Nam et si ista
temporalia cum necesse est postulare videmur.
si deus in causa est ut quidem dignum est. non
utique illa sed hunc potius querimus.
propter quem alia postulamus. in festo de xl
Non quanto efficacior est si fiat ut debet

tanto cautius ab adversario impediri solet. **De tribus periculis in oratione vitandis.**

Periculum est si fuerit oratio nimis timida. Maius periculum si fuerit temeraria. Tertium periculum si fuerit nimis tepida. Timida siquidem oratio celum non penetrat, quia constringit animum timor immoderatus, ut nec procedere queat. Tepida vero in ascensu languescit et deficit, eo quod non habeat vigorem. Nam temeraria ascendit, sed resilit. Resistitur enim ei, nec tantum non optinet graciam, sed meretur offensam. Que vero fidelis et humilis et fervens oratio fuerit, celum sine dubio penetrabit. Unde certum est quod vacua redire non possit. Propterea rogo vos fratres, ut semper ad manum habeatis tutissimum orationis refugium. Nemo vestrum parvipendat orationem suam. Dico enim quod ipse ad quem oramus non parvipendit eam. Priusquam egressa sit ab ore vestro ipse eam scribi iubet in libro suo. Et unum e duobus indubitanter sperare debemus, quia aut dabit quod petimus, aut quod nobis noverit utilius. Nos quid oremus nescimus sicut oportet. Sed miseretur ille super ignorancia nostra, et orationem benigne suscipiens, quod nobis aut omnino non est utile, aut non tam cito dari necesse est, minime tribuit. Omnino tamen infructuosa non erit. Cui quidem tanta super te cura est Deo tuo, ut quociens ignorans queris quod tibi inutile est, non te audiat super hoc, sed mutet illud utiliori dono. **In quibus [illegible] secretus**

Illud tamen dico vobis, nonnullos ut arbitror experiri interdum in oratione tarditatem et hebetudinem quandam mentis, ut solis orantes labiis, non satis attendant neque quid dicant, neque cui loquantur, pro eo quod velut ex consuetudine quadam cum minus digna reverencia et sollicitudine accesserunt. In cunctis igitur actibus nostris multa opus est cum diligencia, sed precipue in oratione. Licet enim semper videamur, sed et in oratione etiam presentamus et ostendimus nos quasi facie ad faciem cum Deo loquentes. Porro quamvis ubique sit Deus, in celo tamen adorandus est, ubique orationis tempore cogitandus. Sic igitur oret qui orat, sic semetipsum consideret et attendat tanquam presentatum Domino maiestatis. **De tempore congruo orationi. Bernardus super Cantica sermone lxxxvi. Capitulum v.**

Locum quoque et tempus observare convenit ei qui sibi orare voluerit. Tempus feriatum commodius aptiusque, maxime autem cum nocturnus sopor profundum indicit silencium, tunc plane liberior puriorque erit oratio. Quam secura de nocte oratio ascendit, solo arbitro Deo sanctoque angelo qui illam superno altari suscipit presentandam. Quam grata et lucida, verecundo colorata rubore. Quam serena et placida, nullo interturbata clamore vel strepitu. Quam denique munda et sincera, nullo conspersa pulvere terrene sollicitudinis, nulla aspicientis laude seu adulatione temptata. Credimus angelos sanctos astare orantibus, offerre Deo preces et vota hominum, ubi tamen sine ira et disceptatione levari puras manus perspexerit. **Super Missus est.** Vult autem a servis queri Deus etiam quod pollicetur, et ideo forte multa que donare disposuit prius

pollulatur. ut ex primis hoc devotio exardeat. sic ergo quod gratis datur exigit. devota oratio promereatur. Sic pius dominus qui omnes homines salvos vult fieri. merita nobis extorquet a nobis. et dum nos prevenit tribuendo. quod tribuat gratis agit ne gratis tribuat.

De humilitate. ca v. Capitulum 6.

Magna et sublimis virtus humilitas. que promeretur quod non docetur. digna adipisci quod non valet addisci. digna de deo et a deo concipere. quod suis ipsa ibi explicare non potest. In sermone de nativitate domini. Humilitatis vero talis potest esse diffinitio. Humilitas est virtus qua homo verissima sui cognitione vilescit sibi ipsi. Sola virtus humilitas. lese castitatis reparatio. In epistola ad henricum senonensem. Sola peccatis non solum gloriari non novit presumere. Credo non convenit humilitas. Non contendere iudicio. nec pretendere iusticiam qui vere humilis est. Porro humilitas deo nos commendat. deo placet in nobis. Sed cui potissimum vasi gratie infundet. quale poterimus ydoneum gratie receptaculum exhibere. Balsamum est purissimum et solidissimum vas requirit. et quod tam purum quidve tam solidum. quam humilitas cordis? Merito proinde humilitati datur gratia. Super missus est. Semper solet esse divine gratie familiaris virtus humilitas. Nimirum conservande humilitatis gratia divina solet pietas ordinare. ut quanto quisque plus proficit. eo minus se reputet profecisse. Tamusque ad supremum exercitii spiritualis gradum si quis profecerit. aliquid ei de primi gradus imperfectione relinquitur. ut vix sibi primum videatur adeptus. Oportet namque humiliter sentire de se intendentem ad altiora. ne dum supra se attolli cadat ad se. si non in se firmiter per veram humilitatem fuerit solidatus. quia nisi humilitatis merito maxime minime optinentur. Insipiens est enim et insanus quicumque in aliis vite meritis. quicumque in alia religione seu sapientia. nisi in sola humilitate confidit. Humilitas in honore honor est ipsius honoris. et dignitas dignitatis. Omnis dignitas ipso dignitatis nomine indigna est. si humilia dedignatur. Si egregius es. esto tamen de grege. si omnibus prees non dedigneris subesse. Quid tu inflaris o homo. quid extolleris sine causa? Quid altum sapis. et oculi tui omne sublime videtur? Sublimis quidem dominus. sed non ita proponitur. laudabilis magnitudo illius. non etiam imitabilis. Humilitas est compendiosissima. quia sola humilitas est que exaltat. sola que ducit ad vitam. Hec via non est alia preter ipsam. Qui aliter vadit. cadit potius quam ascendat. O pusillitas. o abusio filiorum adam. quia cum ascendere difficillimum. descendere autem facillimum. ipsi et leviter ascendunt. et descendunt difficilius. parati ad honores. ad celsitudines graduum ecclesiasticorum ipsis etiam angelicis humeris formidandos. Et certe qui contendit supergredi priores. multas inveniet difficultates. multos habebit emulos. multos habebit contradictores. Nichil vero facilius est volenti. quam

humiliare semper. **Quod magis necessaria est humilitas quam virginitas. Capitulum vii**

Pulchra permixtio virginitatis et humilitatis. Nec mediocriter placet deo anima illa in qua humilitas commendat virginitatem. et virginitas exornat humilitatem. Laudabilis virtus virginitas. sed humilitas magis necessaria. Potes denique sine virginitate saluari. sine humilitate non potes. Ut inquam placet humilitas quae virginitatem deplorat amissam. Sine humilitate audeo dicere. nec virginitas placuisset marie. quia etiam ut eius placeret virginitas humilitas procul dubio fecit. Quid dicis o virgo superba? Maria virginem se oblita gloriatur de humilitate dicens. Respexit deus humilitatem ancille sue potius quam virginitatem. et tu negligendo humilitatem blandiris tibi de virginitate. Expedit tibi magis virginem non esse. quam de virginitate insolescere. Non omnium quidem est virginitas. multo tamen pauciorum est cum virginitate humilitas. Quod si et virgo es et humilis es. quisquis es magnus es. Attamen salubriorem elegit viam et secundi parte in humilitate peccator quam in virginitate superbus. cum et alius immundiciam humilis satisfactio purget. et istius pudiciciam superbia inquinet.

Quomodo custodiri possit humilitas. Capitulum viii

Altiora semper attendas. quia in eo complectitudo constat humilitatis. Nam si forte in re aliqua maior fratre aliquo gratia tibi collata videtur. sed in multis si bonus emulator fueris. inuenies te potioris inferiorem. Quid enim si laborare aut ieiunare plus illo potes. et ille te paciencia superat. humilitate precedit. superuenit caritate? Non enim tota die id quod vides habere insipienti cogitatione versaris. Esto magis sollicitus ut scias quod desit tibi. hoc enim est melius. Non ergo magnopere cogites quid tibi videris habere. nisi forte interdum. ut gratias agere possis. et te noueris debitorem ei qui dedit. seu gratia consolacionis tibi id necesse fuerit. ne quibus ex causa tristior fias. De cetero ea semper magis attendas quae alius habet et tu non habes. quod hec cogitatio in humilitate te custodiat. et a descensu tepiditatis te elonget. et accendat desiderio proficiendi. Vide enim quanta ex regione mala cogitacio illa parturiat. qua secundo versabis in animo quod tibi habere videris. et alterum existimas non habere. Hic enim eleuaris in superbiam. dum te preponis alteri. hinc proficere negligis. dum te magnum quasi perfectum arbitraris. Hic demum incipis et deficere dum te aliquis comparacione nimis egisse videris. sicque in tepiditatem incidis et incipis remissius agere.

De timore. Capitulum ix.

Aqua sapientie salutaris. fons vite. et initium sapientie timor domini temptacione refrigerans animam noxiis desideriis estuantem. mala ista potes extinguere. **In fine de emulacione.**

In omnibus et per omnia pietati priorum tibi dominum preferendus est. Quam timore dominum semper habe pro oculis. vie eius vie pulchre. et omnes semite eius pacifice.

Capitulum xxiii. Stat proposito dei. stat sincera pacis super timentes eum. prom

et dissimulās mala. et rēmunerās
bō. ut interim nō eis bō et mala
cooperēt̄ in bonū. Aliud ē multas
diuicias scīre. aliud et possidere.
nec notīcia diuitē facit sꝫ possessio.
Sic prorsus sic aliud ē nosce dm̄.
et aliud time̅. nec cognicio sapiētē
sed timor facit qui et afficit. Tu ne
sapiētē dixeris. q̄ sua sapiā īflat.
Et bn̄ initiū sapie timor dn̄i. qz tūc
pmū aīe ds sapit. cū eā afficit.
ad timēdū. nō tn̄ īstruit ad sciēdū.
Times dī iusticiā times potēciā.
et sapit ē iustus et potēs ds. qz
timor sapor ē. Porro sapor sapiēte
facit. sicut sciā sciēte. sicut diuicie
diuitē. Vez sciām facilie sequit
timor elacionis. si nō ꝯprimat timor.
ut merito dicat initiū sapie timor
dn̄i. qui se pesti īsipiētie pmus op
poīt. Hic itaqz quidē īgressus
ad sapiāz. plane domus dī et porta
celi et tamqꝫ īgressus glīe. cc
liiii. In ueritate didici nil eque
efficax ēē ad grāz pmerēdā reti
nēdā recupandā. q̄ si oī tpe ī ue
maris nō altū sape sed time.
Bt̄s es si cor tuū ꝯplicat timore īple
ueris. ut timeas quidē p accepta
grā. aplius p amissa. longe plus
p recuperata. Time gō cū arriseit
grā. time cū abiezit. time cū de
nuo reuertet. Cū adest time ne
idigne opereris ex ea. si recesseit
multo magis tūc timēdū. qz ubi
deficit grā deficis et tu. Time
gō subtracta grā tamqꝫ mox casurus.

Time qz reliquit te custodia tua.
Ne dubites ī cā ēē supbiā. etiā si
nō appareat. etiā si nil ē ꝯscius.
Quod enī tu nescis scit ds. Nūquid
qui humilibꝫ dat grāz. humili aufert
datā. Ergo argumentū supbie.
puacio grē ē. Iā si grā repiciata
redieit. multo āplius tūc timēdū.
ne forte ꝯtigat recidiuū pati.
Proinde oī tpe time dn̄m. et ex
oī corde tuo. Amat ds integrum
nimus. affectum plenū. plenū sac
ficiū. Nō potes sil et sic time et
altū sape. Nō ē enī quo admittas
supbiā ꝯpletus tiore dn̄i. et sic
de ceteris vicijs sentiēdū. qz nāc
ē oīā pleitudīe timoris excludi.
Tūc demū si plene si pfcē timueris
dabit saporē caritas. Sine caritate
enī timor penā habꝫ. Timor qui nō
ī caritate ē tn̄ oēs ītret ad sapiāz
nemē ꝯsumat. qm̄ supueniēs cari
tas extrudit illū. De discrecione
qd multi mīta sciūt. Capl̄ x.
Discrecio dū suū modū excedit crude
litatis viciū gignit. et nimia pie
tas dissolucioēz pit. Sic sepe vi
ciū ē qd uitus ēē putat. sic remissa
segnicies māsuetudo credit. et pig
cie viciū. quietis virtute imitat.
cc xlix Ubi emulacio uehemens
ibi maxīa discrecio necāa ē. q est
ordinacio caritatis. Semp quidē
zelus minus absqꝫ sciā ieffitax
minusqꝫ utilis īuenit. plerūqꝫ aūt
et pniciosus valde sentit. cc
xxix Uirtus siquidē discrecionis

absq3 caritatis feruore iacet. et furor
vehemens absq3 discretionis temperamento
precipitat. Ideo laudabilis cui neutrum
deest. quatenus et feruor discretionem eri
gat. et discretio feruorem regat. Sit
igitur zelus feruencior: ac uehemencior
spiritus profusior: q3 caritas. eo vigilancior
opus est sciencia que zelum supprimat.
spiritum tepet. ordinet caritatem. Discre
tio quippe omni uirtuti ordinem ponit.
ordo modum tribuit. decorem etiam et
perpetuitatem. Est ergo discretio non tam
virtus quam quedam moderatrix et auriga
virtutum. ordinatrixq3 affectuum. et
morum doctrix et consumatrix perfectionis.
Tolle hanc et uirtus vicium erit. ipsaq3
affectio naturalis in perturbacionem uertetur.
magis exterminiumq3 nature. In sermone
de circumcisione domini. Hec nimirum docet ne
quid nimis. q3 discretio uera circumcidit
ut non plus neq3 minus fiat. Nam
qui nimius est fructum boni operis
abscindit non circumcidit. sicut qui tepi
dus est et minus facit. Qui uero in dis
crecione sua consistit. suam ipsius salutem
operatur. In sermone de passione. De spiritu
discrecionis scimus. q3 nichil sic ipsum
extinguit sicut uoluntas propria. sub
uertens corda hominum. et omnibus oculos
claudens. Docet namque non preesse. omni non
acquiescere. non obtemperare seniori consi
lio uel exemplo. non obedire prelato.

De obediencia. In epistola ad adam monachum. xi.

Obediencie uirtus semper militat
veritati. Obediencia dirigit gressus
nostros et scte visitacionis graciam promittit.
Nam si contraria lex in membris nostris p

tobiam. quis nesciat per obedienciam continen
ciam dari. Ipsa est que mediatori
omnem nouit. ipsa que penitenciam docet et
donat. In expositione simboli. Inobediencia
causa mortis. omnes exprimimur. omnes mori
mur propter eam. Disce homo obedire.
disce terra subdi. disce puluis obtempera
re. De auctore tuo loquens euange
lista. et erat inquit subditus illis.
haut dubium quin marie et ioseph.
Nam cum remansisset in ierusalem et dixisset.
in hiis que patris sui erant oportere eum esse.
non acquiescentibus parentibus eius sequitur illos
in nazareth non despexit. Magister dis los
deus homines. ibi et sapiencia fabrum et
feminam. Erubesce superbe cinis. deus
se humiliat. et tu te exaltas. Deus
se hominibus subdit. et tu hominibus dominari
gestiens tuo te preponis auctori. Quo
tiens enim hominibus preesse desidero. to
ciens deum meum preire contendo. Deus
in quam cui angeli subditi sunt. cui prin
cipatus et potestates obediunt. subditus
erat marie. Utriusq3 stupor utriusq3 mira
culum. et quod femine deus obtemperet humilitas
sine exemplo. et quod feminam deo principe
sublimitas sine socio. Si homo o
homo imitari dedignaris exemplum.
certe non erit tibi indignum sequi auc
torem tuum. canticorum xlii. Acquies
ce autem deo et sit uoluntas subdita
veritati. Ac pax est esse subiectum deo. nisi
sis et omni humane creature propter deum. siue
abbati tamquam precellenti. siue prioribus
ab eo constitutis. Ego plus dico sub
de paribus. subdere et minoribus. et
si uis in iusticia esse perfectus. vade ad mi

noxē. defec īferiori. uermori te ic̄dia
to. Quō a dō suo extbat īobia. sine
dubio ad ipm p obiaz ūto tranite
redit. Pena corpis n̄c mt diuiczas
stabilis. nc sine obia pt ee discta.
et obia mḡ d uutys et uoluptate
nc stabit nc gloriosa. In obia ne
ut taueas pprie uolūtē. Nā q̄sq̄s
apte ul' oculte satagit ut h̄o qd'
hab; ipe ī uolūte h̄oi spual' p̄i
iūgat ipe se seduat. si forte sibi
ēe de obia blandiat². Neq; em ī ea
re ipe p̄ lato. s; magis ei p̄latus
obedit. Qd' si quis obediat. obe
diat q̄de. s; simlatore et ad ocl;. m'
muv; at ī abscōdito fict̄ ē obia.
Sola caritas ē q obiaz gratā facit.
ī acceptabile dō sola commēdat.
Verus obediēs dat suū velle et
suū nolle. Quā pauci īuemūt
ī hac obie fō: p̄fc̄ti. qui suā ita
abiecerit uolūtatē ut nō qd' ipi
s; qd' dn̄s uelit oī hora req̄rat
dicētes cū apl'o sine īt̄missione
Dn̄e quid me uis facē. O ūbū b̄ue
sed plenū sed uiuū sed efficax. sed
dignū oī acceptioē Sic em̄ decet.
sic oīno dignū ē. dn̄e nō meā a
te. sed a me q̄ri tuā et fieri uolūte.
Multoꝝ hodie p̄fc̄tō pusillaitas
et puersitas exigit. ut ab eis q̄ri opor
teat. quid uis ut faciā tibi? Nō
ipi q̄runt d' qd me uis facē. Con
siderare ia nūc̄ hab; minister et ui
cari' x' quid sibi p̄cipi uelit. nō
ipi csiderāt que uolūtas sit p̄cep
toris. Discernit et diiudicat eli

gētes ī quib; obediat ī p̄cepti. p̄mo
ī quib; p̄ceptorē suū uoꝝ obedire
nūc̄ sit uolūti. Nō ē eoꝝ obia ple
nō ī oib; pati sūt obsequi. nō p oiā
sequi p̄posuerūt eū. qui nō suā. s;
prio uelit q̄rē uolūtē.

De disciplina sc̄ti et f. xxiij. Ca xij.

Omnes hoīes natiua equales
genuit. At qm bono natie
ī morib; supbia depravato sīt sūt
hoīes equalitatis īpaciētes. Iten
dētes ī uicē. supiores cstatui. atq;
alterutꝝ supgredi cupiētes. et ianis
glorie cupidi. īuicē īuidētes. īuicē
puocātes. p̄rimo om̄i īsolēcia moꝝ.
iugo discipliē domāda ē. q̄usq;
duris ac diutinis semorū attrita
legib; huiliet². et sanet² terricosa
uolūtas. bonūq; ī se nāe qd' sup
biendo amiserat obediēdo recipiat.
Accedit immiꝝ disciplinatis morib;
bonū nāe quo redd: h̄ō suauis ac
tractis. homo sine q̄rela. nemini cau
uemēs. nemini cruciēs. nemini ledēs.
neīm se supextollēs aut preferēs.
In f̄cō de assumptione Disciplina
nō cstringit liberꝝ sed uolūtarium regit.
et dirigit ī uiā pacis. In ep̄la ad sophiā
Insigne decoris disciplia p̄fert.
Que quā cponitū ccd̄c oem corpis sta
tū. n'nō et mētis h̄itū disciplina.
Ceruicē submittit. ponit supciliū.
cponit vultū. ligat oculos. cachinos
cohib;. gulā īfrenat. irā sedat.
format icessū. In ep̄la ad robtū.
Quid nūc ē bis pūgē nō reclatiā
tē. valde timidū magis exterrē.

per se satis erubescentem confundere amplius, cum sua ratio ingerit. cum propria conscientia urget. et incremita verecundia lex est discipline. In epistola ad abbatem sancti Dionisii

Iuge quippe silentium et ab omni strepitu secularium perpetua quies cogit celestia meditari. Porro continentie labor et rigor discipline, psalmorum honorumque dulcedine relevatur. Pudor de preteritis, noue conversationis temperat austeritatem. Iam qui in presenti per patientiam capit bone conscientie fructus, futurorum quoque bonorum operatur desiderium. quod non frustrabitur et spem que non confundit. Venturi timor iudicii. pro recte fine caritatis exercitio. Tedium et accidiam procul pellit sanctorum varietas observationum. Labor et latebre et voluntaria paupertas. hec sunt monachorum insignia. hec vitam solent nobilitare monasticam.

De silencio et meditacionibus. xiii.

Tale silencio nemo sic debet esse ocio suus, ut in eodem ocio utilitatem non cogitet proximi. nec sic actuosus ut contemplationem non requirat dei. Pax enim perficit. qui alteri cum potest non prodest.

In fo. de natiuitate seu mai. Est silentium irreprehensibile immo et laudabile magis. et est sermo non bonus. Bonum silentium a iactantia. bonum a blasphemia. bonum a murmure et detractione. Alius enim ob laboris magnitudinem. et pondus diei et estus iam murmurat animo, diiudicat. qui pro anima sua peruigilat tamquam redditurus rationem. Clamor est sed super omne silentium clamor iste animi obdurati. Silere facit qui audiri non patitur vocem. Ubi alius pusillanimitate sua in exspectatione deficit. pessimum quoque huius ibi blasphemie est. quod neque in seculo remittitur neque in futuro. Tertius in magnis ambulat et mirabilibus super se dicens. manus nostra excelsa et putans se aliquid esse cum nihil sit. Sileat ergo in nobis lingua maledica. lingua blasphema. lingua magniloqua. quam bonum est in hoc triplici silentio salutare domini prestolari. Ita tamen ab hiis taceas ne omnino taceas. nec siccum dederis silentium deo. Loquere autem contra iactantiam in confessione. ut optineas veniam de preterito. Loquere in gratiarum actione contra murmurationem, ut ampliorem merearis gratiam in presenti. Loquere in oratione contra diffidentiam ut consequaris gloriam in futuro. Confitere iniquam preterita. et pro presentibus gratiam age. ac deinceps ora studiosius pro futuris. ut ne ipse quidem sileat a remissione. ab immissione. a promissione.

De ieiunio in fo. in xl. Capitulum xiiii

Ieiunium reor aliquatenus exponendum quo fructu et quemadmodum oporteat ieiunare. Primum quidem fructus per eo quod ab ipsis quoque licitis abstinemus, que prius commisimus illicita condonantur. Quid vero est condonari commissa. nisi ieiunio breui ieiunia redimi sempiterna? Gehenna enim meruimus. ubi nullus unquam cibus est. ubi guttam aque postulat diues et accipere non meretur. Bonum ergo salutare ieiunium quo redimimus eterna supplicia. Du

remittuntur nobis peccata. Non solum autem
absolucio est peccatorum. sed et exstirpacio
viciorum. non solum optinet veniam. sed
meretur graciam. non solum delet peccata
preterita que commisimus. sed et repellit
futura que committere poteramus.
Dicam vnum adhuc. Ieiunium oracionem
deuocionem et fiduciam donat. et
vnde quemadmodum iuncte ieiunium et
oracio sibi sociantur. Oracio virtutem impe
trat ieiunandi. et ieiunium graciam
promeretur orandi. Ieiunium oracionem
roborat. oracio sanctificat ieiunium et
domino representat. Quid enim nobis ieiu
nium prodeit si relinquatur in terra quod
absit. Subleuetur ergo ieiunium penna
quadam oracionis. sed ne forte
minus sufficiat. altera que necesse est
ei sociari. Sit ergo ieiunio nostro ut
facile celos penetret ale due oracionis
scilicet atque iusticie. Iusticia vero que est nisi
que cuique reddit quod suum est. Volo tamen
amonitos esse fratres meos obseruan
dum ieiunium non abesse tantum. sed
ab omnibus illecebris carnis et vniuer
sa carnis voluptate. Primo vero ieiu
nandum est longe amplius a viciis quam a
cibis. Item sine ieiunio hec ce
tera a domino reprobatur.

De verecundia. capitulum xxxvi. Capitulum xv.

Nescio an quicquam gracius verecun
dia aduerti in moribus homi
num. que est fere omnium ornatus virtutum
et etatum. sed quod tenere gracia verecun
die in teneriori etate amplius pulch
riusque enitescat. Quid amabilius
verecundo adolescente. Quam pulchra
hec et splendida gemma morum in
vita et vultu adolescentis. Quam vere
et minime dubia bone nuncia spei.
bone indolis index. Virga disciplinem
est illi que prudendis affatibus immunes
lubrice etatis motus actusque leues
cohercet reprimat insolentes. Quid ita
turpiloquium et omnis deinceps turpitu
dinis occasionem fugitans. Soror
continencie est. indicium columbine simpli
citatis testis innocencie. lampas est pudi
ce mentis. iugiter lucens. ut nichil in ea
turpe vel indecorum insidere attemptet.
quod non illico prodat. Ista expugnatrix
malorum et propugnatrix puritatis
innate. specialis gloria continencie fame
custos vite decus. virtutis sedes. vir
tutum primicie. naturae laus. et insigne
totius honesti. Rubor ipse generatur
quem forte incurrit pudor quantum
gracie et decoris suffuso afferre solet
vultui. Vsque adeo germanum bonum
anime verecundia est. ut et qui male agere
non veretur. videri tamen verecunde operam
nimium tibi curet. et digni latebris tene
bris occultantes. Quid tam animam vere
cundo amico quam secretum. Denique orare
volentes. iubemur intrare cubiculum. utique
secreti gracia. Id quidem ad cautelam. ne
coram oracionibus laus humana oracionis
fureretur fructum. frustretur effectum. Sed
quid tam proprium verecundie. quam proprias
vitare laudes. vitare iactanciam. Non
tam indecorum maxime adolescenti. quam os
tentacio sanctitatis. Bona commendacio
senciture oracionis si premittas verecundiam.

De temptacionibus. scilicet que vitat. versu v. Capitulum xvi.

Hec de premonitos vos esse volo.
Neminem super terram absque temptacione

victurū. ut an tolli forte aliq. alte
ra securi9 fort q̄ paruid9 magis ex
pectet. et sic forte petat ab ea liberari.
ut nūq̄ sibi ī corpe mortis hui9
libtate pfectam seu eq̄nē videat
pollicedi. Quia ī re ꝯsiderāda est
nob tā benigna erga nos diuīe
dispēsatio pietatis. ut quibusdā
nos teptacoib; patiat̄ diuici9 ex
aspari. ne forte periculosiores occur
rāt. ab aliquib; vō citius libet. ut
possim9 ī aliys q̄s nob utiliores fore
preuidet exerceri. sup ct̄. xlv.
Necce ut veniat teptacioes. Nemo
em̄ coronabit nisi qui legittīe certauit.
Aut quō certabūt. si desit qui ipug
net. Quid in cū victoria si nec
ī plio sim. Impudētissīe in arrogo
m̄ gliaz sine victoria. ut victoriā
sine pugna. Sed heu heu nec
mare fluctib;. nec vita ista carē pt
teptacoib;. nec pt ēē pax firma nisi
ī regione sua. sup ct̄ xiiij Tot tep
tacoib; plena ē vita nr̄a. ut nō ī
merito tota ip̄a tepta° debeat appel
lari. ī s̄ōe de xlᵃ Sed qd sum9
nos aut q̄ ē fortitudo nr̄a. ut tāi multis
teptacoib; resiste valea9. Hoc erat
certe qd q̄rebat d's. h° erat ad qd nos
pducē satagebat. ut videtes defec
tū nr̄z. et qd nob nō sit auxiliū aliud.
ad ei9 mīaz tota hūilitate curram9.
Cū ergo teptacois ip̄etū sētim9
ī cogitacoē. stati fugiam9 ad ip̄m.
et hūilit postulem9 auxiliū. Omēs
em̄ cadē aliq̄n necce ē. dū ī h° sclō
detinē. sed aliy colludūt aliy nō. q̄r
dn's suppoit manū suā. Sed quō

eos discnē potēim9. ut segrgem9
iustos ab iniustis. Vez hoc iterest.
iter eoz casus qd iustus suscipit̄
a dn̄o. ideoq; resurget forcior. iniust9
āt cū cecidit nō adiciet ut resurgat.
īmo ueō aut ī pudorē nouū. aut
ī pudēciā cadet. q̄ em̄ excusat qd
fecit. et h̄ ē pudor adducēs p̄cīm.
aut fit ei frōs meretricis. et iā nec
dn̄m timz. nec hoīez reuerez. p̄dicat
p̄cīm suū sicut sodoma. Iustus
vō sup dn̄m cadit et miro q̄dam
ēciā ip̄m ei p̄cīm ī iusticiā coopat̄.
Nōne coopat nob ille casus in
bonū. vnde meliores efficim̄ et
caucciores. Nōne dn̄s cadētē cū
suscipit. qui ab hūilite suscipit̄.
In creacoē. ī redēpcioē. ceterisq; om̄i
b; bn̄ficyis ē d's om̄ī. sed ī tepta
coib; suis tanq̄ p̄priū cū habet
singuli electoz. Hic em̄ paratus est
ut et cadētē suscipe. et eripe fu
gientē. ut videi possit ī electis om̄ib;
aliys. ei soli opam dat. Ptea ex
pedit oī aīe dn̄m semp attendē
tanq̄ p̄priū. nō modo adiutorē
sed etiam ī spectorē. Qd ī resistedo
teptacoib; victoria acqrit̄. ī s̄° xlᵃ c. xvij
Ipsi gestam9 laq̄u nr̄z. ubiq; p
riū circūferim9 īimicū. Carne
hac loq; de p̄cō natā. ī p̄cō nu
tritā. praua ꝯsuetudīe viciatā.
Hac vtit̄ ad ipugnādos nos cal
lidissim9 serpēs. cui nullū desi
deriū ē aliud nullū negociū nisi
sanguinez fundē aīaz. hic ē qui ingit̄
machinat̄ malū. In meditacoib;
Argute loquit̄. artificiose suggerit.

callide decipit. illicitos motus i
flat, et venenatas cogitacões iflã
mat, movet bella. nutrit odia.
ĩitat gulã. movet libidinẽ. desi
deria carnis ĩstigat. pc̃ti occasiões
par. et mille nocẽdi artibz corda
hoim̃ tẽptaṙe nõ cessat. Hic ẽ qui
manus nr̃as ꝓprio cingulo ligat.
ut illo q̃ data ẽ i adiutoriũ. i ruĩ
nã et i laq̃ũ nob̃ fiat. Veruptñ i
nob̃ ẽ si vita volum⁹. et nẽo nrm̃
i ho⁰ certamine deiciet̃ invitus. Sub
te ẽ o hõ appetitus tu⁹. et tu dña
beris illius. Pt ĩimicus excitare
tẽptacioĩs motũ. sed i te ẽ si volueris
dare seu negaṙe ↄsensũ. In tua fa
cultate ẽ si volueris ĩimicũ tuũ fa
ce̊ servũ tuũ, ut oĩa t̃ cooꝑent̃ in
bonũ. Ecce iflãmat ĩimicꝫ desi
deriũ t̃ vanitatis. ĩ ĩpacie cogita
cões igerit. ĩ excitat libidĩs motũ.
tu solumõ ne ↄsencias et quocies
resistis sic tocies coronaberis.
Credo eciã si cogitaciões istas q̃cito
ĩ nob̃ adiutim⁹ nõ patim̃ remorari.
sed ĩ spũ vehemẽti cũ ⁹ adiu̇sus illas
exurgit̃: q̃m ĩc⁹ ↄfus⁹ abscedet. n̊
tã libẽter illuc ṙuerte̊. In sermoẽ
Iui⁹ dñi Nec credẽdũ n̊ ẽcredẽdũ.
eciã si g̃nus tẽptacionũ fior utrisq̃:
hoĩs statũ affluxerit. eligam⁹ ꝓcul⁹
ardẽ q̃ credẽ. Sup qui hitat. Usu. v.
Utraq̃ ĩiniciz ꝓspecitate hũano
g̃n̊ demoẽs ĩvidẽ noscũ: utraq̃
eos felicitate fraudaṙe ↄtẽdũt. et
celesti vz et t̃rẽa. s; lõge ãpli⁹ rore
celi q̃ piguedĩe t̃re. Hec sane nul
latenus expedit ignoraṙe. qua nã
vehemẽti⁹ ĩstet puntar hostiũ mlt̃i⁰
Illuc nẽpe studiosi⁹ ĩpugnãdũ. ubi
gravior urget nc̃citas. ubi totũ bel
li põdus ĩminz. ubi colluctacõis rõ
ũmisi ↄsistat. Ubi pat̃ aut victis
ignomĩosa captivitas. ĩ vicẽtib; gl̃ia
triũphalis. Itã demones quidẽ
supna nob̃ et et̃na pon⁹ ĩvidẽ nos
cit: nõ tñ ut sibi cedat. qd̊ irrecu
pabiliť amiserẽ. sed ne illuc paup
de pulue̊ suscitatus accedẽt. vñ ipi
ĩ gl̃ia ↄditi irrepabiliť ceciderũt.
Indignãt̃ et livore tabescit obstinãt̃
maligitas. hũanã optinẽ fragilitatẽ.
qd̊ ĩtinẽ ipa nõ meruit. Si qñ vo
tẽpalia dãpna. aut ĩferre nitũt̃:
aut ĩtulũ ĩferri. h⁰ eoz tota mo
licio est. ut iactũa exterior ul̊ eidẽ
ipĩ ul̊ alteri occasio sit ĩterne. Hc̊
eñi adiũsũ nos colluctacõ spũaliũ
nequiciaz ẽ. ut nos seducat et in
ducãt inimias suas ut ꝑducãt ad
destitutũ finẽ qui patus ẽ eis.
Deonũ ẽ suggestiões malas igerẽ.
nr̃z ẽ ill̊ nõ ↄsentiẽ. Nã quocies ĩ
sistam⁹ diaboli supam⁹. ãgelos leti
ficam⁹. dim̃ honorificam⁹. Ipẽ dñs
nos hortat̃ ut pugnemus. adiuvat
ut vincam⁹. certantes spectat. defi
ciẽtes sublevat. vicẽtes corõt.

De grãcz accõe. ẽ. xiij La. xviij

Origo fonciũ et fluminũ oĩz
mare ẽ. virtutũ et sciaz dñs x̊.
Cõtinẽcia carnis. cordis ĩdustria.
voluntatis rect̊do. casta ↄsilia. iusta
iudicia. scã desideria. ex illo manãt.
Si quis callet igenio. si quis nitet
eloquio. si quis morib; placet ĩnde ẽ.

Unde scientia, unde sapientia sermo. Ad locum
unde exeunt revertuntur flumina gratiarum ut iterum
fluant. Qualiter inquis? Qualiter
dicat apostolus. In omnibus gratias agentes.
Quicquid sapientie, quicquid te virtutis habere confi-
dis, dei virtuti et dei sapientie deputa
Christo. In sermone in capite ieiunii. Siquidem
fluvius aqua si stare ceperit computrescat.
Sic plane sic gratiarum cessat decursus
ubi recursus non fuit. Ubi immo nichil
augetur ingrato, sed quod acceperat vertitur
in perniciem. Fidelis autem in modico censetur
dignus munere ampliori. Refunde
igitur in eum qui super te est, quicquid in te est
devotionis, quicquid delectationis, quicquid
affectionis, ut si qua in te est gratia inferatur
ad ipsum. Non tuam queras gloriam sed ipsius.
Item ij. Disce in referendo gratias
tardus non esse aut segnis. Disce ad
singula dona gratias agere, ut nulla dei
dona debita gratiarum actione frustrentur,
non mediocria, non grandia, non pusilla.
Peremptoria siquidem res est ingratitu-
do, hostis gratie, inimica salutis, exi-
natio meritorum, virtutum dispersio, benefi-
ciorum perditio. Ventus urens siccans sibi
fontem pietatis, rorem misericordie, fluenta gratie.
Dico ego quam pro meo sapere nichil
ita displicet deo presertim in filiis gratie
in hominibus conversionis quemadmodum ingratitudo.
Vias enim obstruit gratie, et ubi fuit
illa iam gratia accessum non invenit, locum
non habet. Nonne enim perditum reputatur
quod ingrato donatum est, aut dedisse non
penitet quod perisse videtur? Oportet
proinde gratiosum esse hominem et devotum qui
percepta gratie munera manere sibi de-
siderat et multiplicari. Nemo scit

est qui non facile si gratus inveniatur, unde
plurimum obnoxius sit deo, quia non est qui se
abscondat a calore eius. Multos vi-
demus satis importune petentes quod sibi
deesse cognoverint, sed paucos admo-
dum novimus qui dignas super accep-
tis beneficiis gratias agere videantur.
Nec reprehensibile est quod instanter
petimus, sed plane petitioni negat
effectum quod invenimur ingrati. Et for-
te clementia esse videtur ingratis negare
quod postulant, ne contingat nobis ut tanto
gravius de ingratitudine iudicemur,
quanto magis accumulatis beneficiis
ingrati probamur extitisse. Felix qui
ad singula dona gratie redit ad deum,
in quo est plenitudo omnium gratiarum. Cui dum
pro acceptis non ingratos nos exhi-
bemus, locum in nobis facimus gratie ut
maiora adhuc percipere mereamur.
Vno enim nos sola a profectu conversati-
onis impedit ingratitudo nostra. Dum quod datum
amissum reputans dator, cavet sibi
de cetero ne tanto plus amittat quanto
plura conferret ingrato. Felix proinde
qui etiam pro minimis quibusque beneficiis
non minimas infert gratias, quia gratiarum
actionem quasi condonationem a nobis
exigit dator gratie dominus deus noster. Ca. xx

De contemptu vane glorie. Sermo [illegible] visitat.

Vana gloria leviter volat, leviter
penetrat, sed non leve infligit
vulnus. Cito interficit. Non videtur
necat inanis gloria, cecos et negligen-
tes qui se ei ostentant, qui se expo-
nunt, et non potius Christi inspicuit non
attendunt, et non discutiunt illam,
non videt demum quam sit frivola

qz caduca. qz vana qz inutil. Si quis
enim contineat hic modo non iam occidet cum
vana gloria. sed occidet magis. quando
modo ipsa in pulverem primo redacta in
nichilum. Porro glorie cupidi nullo modo
quiescere possunt. cum in scripturis peritus
nichil invenit unde possit aliquatenus
tenus gloriari. Fratres nemo verum
velit gloriari vel laudari hic in hac
vita. quia quicquid favoris captas
quod ad deum non retuleris ipsi furaris. enim
Canticorum xiij Tibi unde gloria
putride pulvis. tibi unde? Pro
nequam servo usurpante sibi gloriam
domini sui. Noverat apostolus gloriam propriam
creatoris esse non creature. sed considerant
rant omnem creaturam adeo affec
tare gloriam ut aut vix aut numquam
ab hoc compesci desiderio possit.
quippe que ad ymaginem facta est
creatoris. Propterea saluberrimum
adinvenit contentus. quia quidem persuaderi
nobis non potest nisi gloriari. saltem
qui gloriatur in domino glorietur. Se
curius glorior si teste ysaia de gloria
conditoris nichil michi usurpo.
Canticorum xiij Securus plane quia iam non
contra dominum. sed in domino. hic suadet
gloriatio cum dicit. gloriam ab invicem
queritis. et gloriam que a solo deo est
non vultis. Revera gloriari in solo
deo non nisi a solo deo est. De adventu
Gloriam vero qui ab invicem accipiunt
qui gloriam que a solo deo est non requirunt
vana est. quia vani filii hominum.
Canticorum xiij Propterea et omnis gloria sanctorum
intus non foris est. hoc est non in flore
feni. aut in ore vulgi. sed in domino quod
considerare solus sit arbiter deus. cui soli placere
desiderant. et cui placere sola vera et
summa iusticia est. hec est utique vera gloria
que est a spiritu veritatis. Canticorum xiij.
Nec mediocris gloria ista que intus est. quippe
tamen vera que in veritate et de veritate. tamen
rara ut vix vel paucitas perfectorum
perfecte glorietur in ea. Magis est rara
perfecto virtus est ut magis licet operantem
magnum te esse nescias. et manifestam
omnibus tuam te soli latere sanctitatem. mira
bile te apparere et contemptibile reputare.
hoc ego virtutibus ipsis mirabilius
iudico. Fidelis revera famulus es
si de multa gloria domini tui. et si non
exeunte ex te. tamen transeunte per te. nil
tuis manibus adherere contingit. ut tu
cum sit sua tamen gloria dum eam habes
in semetipso et non in altero. De sancto
andrea. Qui enim contrarias suas in
alienis labiis posuerit modo magnum
modo parvum modo nullum sunt. si aliquid adu
lancium linguis vel vituperare placuit.
vel laudare. Nam sapiens gloriator
probabit opus suum. et ad lumen verita
tis diligenter examinabitur. et sic habebit
in semetipso gloriam et non in ore alterius.
Stultus sum si a sterile labiorum tuorum
gloriam meam credideris et repperero medi
tare eam abs te cum habere voluero. Nonne
nempe in tuo arbitrio est probare me vel
improbare prout volueris. Ipsi po
tius eam pono servandam qui potens
est depositum meum servare in illum diem.
tantus in custodiendo fidelis in restituendo
deo. Secura tunc unicuique laus
a deo hiis dictaverat qui humanas
laudes contempserunt.

De gr̄a di. In s̄oe lxxv. In anūcia dn̄ica Ca. xx.

Quibus dic̄ gr̄a di dulcissim⁹
sane et ōne h̄n̄s i se suaui
tate ꝛ delc̄am̄tū saporis nō modo
delectat sed et ī-ficit et medet̄. Alia inā
sp̄o uē uadēs et nō redies si sibi
fuit delicta. Semel a facie di egssa
ul' eiecta nō ī-uitet̄ oculis ei⁹ ut uide
at bō si nō ī-quirat̄ a dō. Ois ergo
aīa q̄rēs dm̄ ne magnū bonū ī
magnū ī-torq̄at malū. nouerit se
ī-uētā ī illo et an̄ q̄sitā q̄ q̄rēte.
Nā uē ꝛ absq̄ dubio eo quisq̄ pes
sim⁹ ē quo optī⁹ ē. si h⁹ ip̄m qd'
optim⁹ ē asscrib̄ sibi. Reƿe pessi
mū hoc. qd' si dicat q̄s qd' absit.
agnosco. gr̄a di sū id qd' sū. sed de
at āt captare gloriolā pro gr̄a
q̄ accepit. nōne fur ē et latro.
Que uēo fidel' ē aīa agnoscit illa.
et utraq̄ gr̄az ꝯfitet̄. p'io quidē
eā q̄ p'ria ē. qua et ī-uētā ē. postea
subsequētē. Reƿe tūc magis gr̄a
plenā se p̄bat. cū totū gr̄e dedeit.
et p'imas scꝫ illi p̄tes asscribēs et
ultiās. Alioq̄n quō gr̄a plena si
quid habuīt qd' nō sit ex gr̄a. Nō
ē quo gr̄a ītret ubi iā meitū occu
pauit. Ergo plena ꝯfessio ip̄ius
gr̄e pleītudīez designat ī aīa ꝯfi
tentis. Nā si quid de ƿprio iēst. ī
quātū ē gr̄am cedē illi nec̄e est.
Deest gr̄e q̄cq̄d meitis deputatis.
Nolo meitū qd' gr̄az excludat.
Horreo quicq̄d de me ē ut si me⁹.
nisi qd' illud magis forsitā meū ē.
qd' me meū fac̄. Gr̄a reddit̄ me in
iustificatū gratis et sic libeātū a
seruitute pcti. Smone de aduētu.
Itaq̄ ītcīū meū solius gr̄e ē. ut michil
in quidē ī p̄destinacōe attribuā sine
ī uocacōe. Nō sic sane ab ope iusti
ficacōis alienus sū. opat̄ et illud
gr̄a sed meū. Porro ꝯsūmacio q̄dē
et ip̄a solius gr̄e ē. nec ēī ī pte hac.
ut cū ea ul' ī ea gloriāi. qi coad
iutor si et qi coopator. Itaq̄ inā
dm̄ ab et'no et usq̄ ī et'nū sup electos.
ī medio quidē aliq̄ter ꝯmdeꝫ liber̄
arbitrii meita gr̄a. p'ncipiū uō
et finē soli uēdicans sibi. ut sit nob
alpha et o dn̄s d's n'r. Sed sciat
ī-inita gr̄e absq̄ gr̄a nec ad cogitā
dū bonū sufficē cor hūanū. sed suf
ficiētiā ip̄ius a dō eē. Nō ēīm suf
ficientes sum⁹ ul' cogitaē aliq̄d a
nob' q̄i a nob. nisi ip̄e dedeit nob
qui dat oīb; affluēter. De adiuto
rio diuino. In s̄oe de ui'a do'. c. xxi.
Recede te dō et ꝯmitte te illi.
Ita sibi quidē ipi fidē nō
fidei sed p̄fidei ē. nec ꝯfidere. sed diffi
dere magis ī semetip̄o h̄re fiduciā.
Is uēo fidelis ē qui nec sibi cred̄. nec
ī se sp̄at. fac̄us sibi tamq̄ uas p̄di
tū. sed sic p̄dēs aīaꝫ suā ut ī uitā
custodiat eā. Porro id quidē fac̄
hūilitas cordis. ut nō sibi fidelis
aīa īnitat̄. sed deserēs semetipāꝫ
ascēdat iā de deserto īnixa super
dilcm̄. ca' lxxxv. Ascēsus
ƿfcō arduus ē. et īutil' conatus absq̄
dei adiutorio. Ergo qui stat sibi
nec uult cadē nec fidat sibi. sed īnitat̄
dō. D's loquit̄ sine me michil po
testis facē. Ita ē nec surgē ad bonū.

n̄c stare in bono possumus sine deo. Tu
ergo qui stas da gloriam deo. cuius manu
erigeris. ipsius necesse est virtute tenearis.
Multum opus virtute habes sed quam induaris ex alto. Ipsa enim si prestita sit facile
fiet animam victorem sui. et sic invictum
reddet ad omnia. Quid sit virtus. Est
quippe vigor animi cedere nescius pro
tuenda ratione. vel sic. Vigor animi constituens se in omnia ad rationem cogens vel dirigens.
Quod in omnia possibilia sit innitenti
super eum qui omnia potest. Vel omnipotentia
dei clariorem reddet quod quot omnipotentes
fiunt omnes qui in se sperant. An non omnipotentes cui omnia possibilia sunt. Ita
animus si non presumat de se si sit conforte
a deo. poterit utique dominari sui. ut
non dominetur ei omnis iniusticia. Ita inquam
deo innixum nulla vis. nulla fraus
nulla iam illecebra poterit vel stantem
deicere. seu vel subicere dominantem. Alio
quin frustra innititur si non innititur?

De merito. super cantica lxxviij. Ca. xxvj.

Sufficit ad meritum scire quod non
sufficiant merita. Sed ut ad
meritum satis est de meritis non presumere.
sic carere meritis satis est ad iudicium.
Porro infancium renatorum nemine
carere meritis. sed christi habere merita
constat. Quibus se tamen indignos reddet.
si sua iungere non nequiuerit sed
neglexerit. Quod quidem periculum iam
adulte etatis est. Merita proinde
habere cures. habita data cognoveris.
fructum speraveris dei misericordiam. et omne
periculum evasisti paupertatis. ingratitudinis presumpcionis. Perniciosa paupertas. penuria meritorum. presumpcio

autem spiritus fallaces divicie. et ideo felix
cui nec merita sine presumpcione. nec presumpcio absque meritis deesset. Habet
unde presumat. si non merita. habet
merita sed ad promerendum non ad presumendum. Ipsum non presumere nonne
promereri est? Ergo eo presumit securius
quo non presumit. Super qui habitat.
Hoc enim totum hominis meritum si totam spem
suam ponat in eo qui totum hominem salvum
fecit. Quantumcumque spes profecerit
optinebit. si tamen in domino tota figatur?
ut firma sit. et non titubet. Hec
vera hominis fiducia est. a se deficientis.
et innitentis domino deo suo. Hec inquam
vera fiducia et cui misericordia non negatur?
Meum proinde meritum miseracio domini.
Non plane sum meriti inops. quam diu ille
miseracionum non fuerit. Quod si misera-
cionum domini multe. multus nichilominus
in meritis ego sum.

De fide. super cantica. xxviij. Ca. xxvij

Fide mundantur corda. ut possit
videri deus. Fides nescia falli.
Fides invisibilia comprehendens. Sensus penuriam non sentit. Denique transgreditur
fides vim racionis humane. nature usum.
experiencie terminos. Quam utique comprehendit
quod sensus nescit. experimentum non invenit.
Disce in habere causas. in terras. sequi quod
illa suaserit demumque comprehendere. quam sit
longitudo latitudo sublimitas et profundum.
quod oculus non videt. nec auris audivit.
nec in cor hominis ascendit. illa in se quasi quodam
involuto clausum portat. servatque signatum. Super cantica. lxxvij. Fides sane
tunc probacior esse dinoscitur. cum credit
quod non videt? Quid magnum est credere

qd videis et tuus no negare oculis
fide qd laudis meret. Si qd no vi
demus speram9. p paciaz exspectam9.
et pacia meritu e pinde ut no eua
cuet meritu fidei. subducat se usui
das ututi locu. ubi e ds tu no po
tes mo venire. uemes at postea.
Age tu seqre qre. n te illa iactes
sibil claitas ut sublitas a qredo
detreat. ab iueniendo despet. Si
potes crede oia possibilia sut cre
denti. crede et iuenisti. ia crede m
uenisse e. Adueire gs votis. seqre
actibz. fide iuem. Quid no iuei
at fides. Attigit iaccessa. deph'e
dit ignota. cophedit imensa. app
hendit nouissima. Ipam denq
eternitate suo illo vastissio sinu
quodamo caududs. fident dixeri.
etna btamq eternitate. q no itel
ligo credo. et fide teneo q no
capio mete. equide an oia fides
qrenda e. In fce de oct pasche.
Fide siquide i filios di adoptam.
Fide i nob mudus od at pseqt.
Fide et vivit. Porro fides sine opibz
mortua e i semetipa. n invit vi
deri pt si nequaq vivat. que n
vivat quide. Queis q na sit vi
uida. et victoriosa fides. Illa
sine dubio p qua xps hitat i
cordibz nris. In fce pasche Xps
em et vita et victus nra e. Nam
diu xps i nob vivit q diu vivit
fides. At postq fides nra mortua
e. quodamo xps mortu9 e i nob.
Porro fidei vita opa testat. Sic
em corpis vita ex motu suo digne
scim9. ita et fidei vita ex opibz bois.
Itaq vita corpis aia p qua moue
et sentit. vita ueo fidei caitas est.
q p illa opat. Unde et frigescete
charitate fides morit. sicut corp9
aia recedete. Sup ct xxiiij. Quedam
em fidei aia ipa deuocio e. Mors
fidei e sepacio caitatis. Nd fuit hoiez
rectu fides recta. q no opat ex di
lcone. Sed n opa quauis recta. rectu
cor effice no sufficiut sine fide.
Quis em rectu dicat hoiez no pla
cente do. Sine fide at ipossibi
le e place do. Qui no placet
no pt illi no place ds. na tibi
placet ds. do displice no pt.
Despe. sup ct lj. Capli xxiiij
Est locus inter tiore et secu
ritate media vz spes. i qua
mes et asca. molli nimir suppoi
to strati caritatis suauissie reqes
cit. Est at cu mes nra formidine
pene seruilis pmit. et donec ds
pmit a spu seruitutis. pax qrlhab
de. De tiore plimu. no e ei pax
neq iquies. fluctuate nimir asca.
inter spem et metu. maxieq qd a
superexcellete tiore habudacius
cruciet. Nam tio penam habz. Le
teru si paulati p icremetu gre
cepit defice tio. et pfice spes.
tu demu ad h9 uetu fuit. ut pfca
caitas ex toto foras mittat tiore.
hoie eiusmoi aia singulale i spe
astituta uidebr. ac pinde i pace
i idipm dormire et iquiescere.
Nam qui se singulaiter i spe astitu
tu sentit. no ia i tiore seruit. si

requiescat in caritate. Ser. q. hitat. visu. v.
In spe vivimus ne deficiamus in tribulatione
presenti. quod in exspectatione sumus indeficientibus
bonorum gaudiorum. Neque enim vana nobis
exspectatio aut dubia spes inde est, in
qua nimirum eterne promissionibus vitatis.
Prorsus magna leticia et exultatio
magna inde cum vita veneit. visu
ix. Non falsum erit ipsa vita si pro
missio vite eterne et exspectatio victorum
leticia est. et tanta leticia ut omne quod
concupiscat ei non valeat comparari. Sed
numquid tante leticie spes erit sine le
ticia? Nunc quidquid agendum sit. quicquid
declinandum quicquid tolerandum. quicquid
optandum. tu es domine spes mea. visu
ix. Hec una in omnibus promis
sionibus tuis. hec tota causa mee exspectationis.
hec est votum meum. hoc propositum meum.
hec intentio cordis mei. Reposita est hec
spes in sinu meo et in hac perseverabo.
Preter te omnia facta detrimenta. ut stercora
arbitror. quoniam tu es domine spes mea.
Si in presentia permittitur pro te opti
nenda sperabo. Si exurgat adversum
me prelium. si seviat mundus. si fremat
malignus. si ipsa caro adversus spiritum
concupiscat in te ego sperabo. In sermone de
anima domini. Sola nimirum spes apud
te domine miserationis optinet locum. nec
oleum misericordie nisi in vase fiducie ponis.
visu ix. Fratres hoc sape ex fide vivere
est. Si hoc sapimus ut quid cunctamur
abicere omnino spes miseras vanas in
utiles seductorias. et hunc unum tam
solide tam perfecte. tam beate spei tota de
votione animum. toto fervore spiritus
inherere. Si quid illi impossibile. si
quid illi vel difficile est quere aliud in quo
spes. sed verbo omnia potest. Quid facilius
dictu? Si decreverit nos salvare statim
liberabimur. Si vivificare placuit vita
involuta est. Si presentia eterna largiri
licet ei quod vult facere. Denique quoniam in se
sperantibus desit illa maiestas. quam tam stu
diose monet in se sperari. Plane non
derelinquet sperantes in se. adiuvabit eos
aut et liberabit eos. Quare quibus meritis?
Quia speravit in eo. Dulcis causa attamen
efficax. attamen irrefragabilis. Dul
cissima liberalitas in se sperantibus non deesse.
Non dedignatur spes esse miserorum. mi
serator et misericors dominus. non semper libera
torem sibi et protectorem in se sperantibus exhi
bere recusat. Ecce munera tribulationis
secundum multitudinem earum consolationes eius
letificabunt animam tuam. dum non ad alia
diverteris. dummodo clames ad eum. dum
modo in eum spes. Recipe ad omnes tribula
tiones. ad omnem temptationem. ad omnes denique
cuiusque modi necessitatem. aperta est nobis urbs
confugii. sinus matris expansus est. patent
foramina petre. patent viscera misericordie
dei nostri. De caritate. capitulum xxix.
Capitulum xxv.

Karissima porro omnium caritas est.
et plane inseparabile. Denique quod
nam huic comparandum putamus. quam ipsi preferetur
martirio ac fidei transferenti montes. Porro
per caritatem deus in deo. et deus in homine est. Non
enim ita dei ut caritas. Recipe et deus est.
Caritas libertatem donat. timorem pellit.
laborem non sentit. non intuetur meritum.
premia non requirit. et tamen plus omnibus urget.
Nullus terror sic sollicitat. nulla premia
sic invitant. nulla iusticia sic exigit.

Caritas non querit que sua sunt. caritas non
irritatur. non perperam agit. numquam excidit.
non in foveam ruit. et pro contumeliis mala
cumulat bona. O caritas paciens
sed et compaciens. caritas paciens est. suf-
ficiat. caritas benigna est. cumulatum est.
Paciens caritas dissimulat. expectat sus-
tinet delinquentem. sed benigna trahit et
adducit, ut convertatur ab errore. Be-
nigna caritas etiam quos toleat amat.
et amat ardenter. Flet quippe caritas
sed ex amore. non ex merore. flet
ex desiderio. flet cum flentibus. O bona
mater caritas. que sive foveat infirmos.
sive exerceat provectos. sive arguat
inquietos. diversis diversa exhibens.
sicut filios diligit universos. Cum
te arguit mitis est. cum blanditur sim-
plex est. Pie solet sevire. sine dolo
mulcere. paciens novit irasci. humilis
indignari. Lesa non provocat. spreta
revocat. Ipsa quoque est mater hominum et angelorum.
non solum que in terris. sed etiam que in celis
sunt pacificavit. Ipsa est que deum homini
placavit. homines deo reconciliavit. Cari-
tati pro certo dampna sunt scandala pusil-
lorum. Nec enim caritas caritatem offendit
aut contempnit. cum sentit offensam.
Nam seipsam non potest negare. nec in se divi-
sa est. novit potius in se divisa iungere.
iuncta dividere nescit. Pacem diligit.
congaudet unitati. Sola quippe est
que unam generat. colligit solidat. et con-
servat ubicumque servari cognoscitur in
vinculo pacis. Cum omni fiducia caritas
pulsat ad ostium amici. nequaquam se
putans pati debere repulsam. que amici-
cie matrem se novit. nec veretur et si

congruissimum paululum inquietare ocium
propter suum negocium. Illa siquidem
vera et sincera est caritas que proximi bo-
num eque ut nostrum diligimus. Nam qui
magis aut certe solum diligit suum.
convincitur non caste diligere bonum. quod
utique propter se diligit non propter ipsum.
Amemus et amemur. in alteris nobis
in alteris nostris consulentes. Nam quos
amamus in ipsis procul dubio requiescimus.
A quibus autem amamur ipsis nos in
nobis requiem paramus. Porro amare in
deo caritatem habere est. studere vero propter deum
amari caritati servire est. Utramque
teneo dilectionem dei et dilectionem proximi.
cum te amo domine ihesu qui meus proximus
es. quia homo es. et fecisti misericordiam. et
nichilominus es super omnia benedictus
deus in secula amen et cetera. xxvi.

De amore divino. capitulum xxix. Ca.

Flagrans et vehemens amor.
presertim divinus cum se intra
se cohibere non valet. non attendit quo
ordine, qua lege. qua ve serie. seu
paucitate verborum ebulliat. Divino
nullum ex hoc sui faciat detrimentum.
Interdum nec verba requirit. interdum nec
voces omnino ullas solis ad hoc contentus
suspiriis. O amor preceps. vehe-
mens flagrans impetuose. qui preter
te aliud cogitare non sinis. fastidis
cetera. contempnis omnia preter te. te con-
tentus. confundis ordinem. dissimulas usum.
modum ignoras. totum quod oportuni-
tatis. quod rationis. quod pudoris quod consilii.
iudicii ve esse videtur. triumphas in
temetipso. et redigis in captivitatem.
Frustra ad audiendum legendumque

amoris carmine qui non amat audiet.
quoniam omnino non potest capere ignitum eloquium
frigidum pectus. Quomodo enim loquentem
grece intelligit qui grece non novit, nec
latine loquentem qui latinus non est, et
ita de ceteris. sic lingua amoris ei
qui non amat barbara erit. sicut es
sonans aut cimbalum tinniens.

Amor reverenciam nescit. ab
amando quippe amor, non ab honorando
denominatur. Honorat sane qui horret,
qui stupet, qui metuit, qui miratur.
vacant hec omnia penes amantem, propterea
quod amat, amat et aliud novit nichil.
Ipse qui honori merito, merito stu-
pori et miraculo est, amari tamen plus
amavit. Exigit timeri deus ut dominus,
honorari ut pater, et ut sponsus amari.
Quid in hiis preestat? quod in hiis eminet?
Nempe amor. Absque hoc et timor penam habet,
et honor non habet graciam. et qui de amore
non venit honor, non honor sed adulacio est.
Et quidem soli deo honor et gloria. sed honorem
acceptabit neutrum deus si melle amoris
condita non fuerit. Is per se sufficit, is
per se placet, et propter se. ipse meritum,
ipse premium est sibi. Amor preter se non
requirit causam, non fructum. fructus
eius usus eius. Amo quia amo. amo ut
amem. Ubi autem amor est labor non est,
sed sapor. quoniam amanti michil difficile
est. Amor dignitatem nescit. per se satis sub-
iectus est. obsequitur sponte, gratis
obtemperat, libere reveretur. Amat et
deus, nec aliunde hoc habet, sed ipse est
unde amat. et inde vehemencius, quia
amorem non tam habet, quam hoc ipse est.
Femine sufficit amor. Sed nec

despicit quemque. Ipse ex equo intuetur
qui perfecte se amat. et in seipso talsos?
huiusmodi iungat, ut pares modo. sed
unum eos facit. Magnates amor: nam
cum amat deus, nil aliud vult quam
amari. quippe qui ob aliud non
amat nisi ut ametur, sciens ipso
amore beatos qui se amaverint. C. xxvij

De violencia amoris divini. C. lxv.

O Quantitate o gracia o amoris
vi. summus omnium factus est unus omnium.
Quis hoc fecit? Amor dignitatis
nescius. dignacione dives. affectu
potens. suasu efficax. Quid violencius?
Triumphat de deo amor. ut fuisse amoris
fuisse. quod plenitudo effusa, quod altitudo
adequata est. quod singularitas associata
est. Deus non modo amans sed amor est.
et solam amoris vicem requirit et fidem.
Quid in amet amor? Et quod tam
cordium vita quam deus meus iesus.
Is vere est et amans et amabilis et totum
quod de ipso est vere quoniam ipse est non aliud
sane quam ipsa veritas. Deus fidus verus.
vere autem amor nisi utique is qui veritas
adamatur. Hominis sum capax. veritatis
sum capax. sed tunc non fore si amor
veri defuit. Non securus absque securi,
si absque deo inveniar. Valde enim omnino
amandus est per quem sum vivo et sapio.
Est ingratus et indignus. Dignus plane
est morte qui tibi domine recusat vivere.
et mortuus est et qui tibi non sapit. desi-
pit. et qui esse curat non propter te pro
nichilo est, et nichil est. Propter teipsum
deus fecisti omnia. et qui esse vult sibi et
non tibi nichil esse incipit inter omnia. Pro
hiis ergo ita sum amans te quantum possum.

Sed ē qd plꝰ me mon; plꝰ urget.
plus arcet. Cup oīa iq̄ reddit
amabile te in iesu boē calix quē
bibisti opꝰ nrē redēpcionis. Hoc
omīo amore nr̄z facile reddiāt totū
sibi. hoc qd magꝫ deuocioē et bla
diꝰ alliat. iusticiaꝰ exigit et arcius
stringit. et affiat vehemēciꝰ. De con-
tinēcia. In fᵃ pᵃ oct pasche. xxviij
Continēcia debē carm qd
nesciat. Cotinēcia castitatis
diluit quicqd añ luxuria iqnauit.
In f ď pasche. Cotinēcia istringit corpus
ne deiceps p mortiferas voluptates
defluat. Cui fornicat i corpus suū
pecat. magnū aliud puas hore. et pa
uedo adiaces pudēdoq; dedecori. tol
les mēbra xpi et facies meretricis. Ego
at nō ab ea tm̄ q̄ tā abhoīabilis ē. sed
ab oī uoluptate carnis ptinēdū dico.
c xj et vij f. Quippe sp̄ōs scīs dicēne
effugiet fictū. qd ē vita ptinēs. Por
ro ptinēcia nō hab; meritū apud dm
q̄ gl'az equirit hūanā. Ideoq; marie
ē opus puitate iteciois q̄ soli deo
mēs et placē appetat et ualeat ihere.
Nec eñ aliud ē ihere deo q̄ uidē dm.
qd solis mūdis cordibz singlari feli
citate donat. In assūpcē btē marie
Primū tūc ptā ē ictus ptinēcie gn
i unitate fidei cū pris. Vter vīue.
nō supplicii metu. uel hūane laudis
appetitu. sed solo diuini amoris ob
tētu a pctīs nos ptinemꝰ. qr ptinēcia
ardoris validisq; teptatoris ictibus
resistē nō pt. nisi eꝰ gr̄a ptegat.
Quod De abstinēcia. In fᵉ
mani oct pasche. cā. xxix

laueat crapula ptinēcia mūdet.
Afflictio corpis pgacio ē. Ego ītēdū
abstineo. si abstinēcia satisfō ē pro
pctis. Abstinebo a vino. qr ī vino
ē luxuria. aut si ifirmꝰ sū modico
vtar. abstinebo a carnibz ne du
minus nutriūt carnē. sit ī carnē
nutriāt vicia. Pane ipm cū me
sura studebo sumē. ne onerato ve
tre stare ad oracōm tedeat. si sup
ā quide aq̄ igurgitacē me afficias
ca. ne distensio ventris usq; ad ti
tillacioēz ptigat libidīs. In epla
ad robtū. Vinū et sicera mulsū
ī pigua corpi militat nō spūi.
Frixuris nō aīa saginat. sed caro.
Vix gigas cominū salua et mille
hinꝰ dr̄ spēs salsamitor. palatū
quidē delectāt. sed libidinē accēde.
Prudet sobrieq; cūsati satis cō
oē cōditū sal ad famē. Que
sola nō exqrita - nec ē alias at
alias suauis extraneis cōfici per
mixtioēs. q videlz et palatū re
parē. gulā puocet. exatet appe
titū. c xxx. Malū igr uolup
tas corpis. bonū vō afflictio est.
In oct pasche. Est eñ nimꝫ grēꝰ
et efficāx qdā sāguis i cotidiana
corpis afflictioē illa nimirū quo-
mēbra cedūt ferro. horrore quidē
minus. sed diuturnitate molestius.
Hic quippe ifimis et pusillis corde
mite ē ut q̄ sel p xp̄o nō suffiauit
ponē. saltē minori quodā. sed
diuturno mīrio sāguie fundant.
c xxx. Quid vō prodest parcē
a uoluptatibz et īuestigādis

diuersitatibus complexionū. ciborum
quoque varietatibus exquirendis cotidia
nam expendere curam et leguminum
na quoque ventosa sunt caseus sto
machū grauat lac capiti nocet.
potum aque nō sustinet pectus
caules nutriunt melancoliam et
coleram porri accendunt. Pisces
de stagnis aut de lutosa aqua
mee penitus complexioni nō congruunt
Quale est hoc ut in totis fluuijs
agris atque cellarijs ne vix repe
riri possit qd comedas. Puta te
esse monachū esse nō medicū nec
de complexione iudicandū sed de
professione De paupertate. In ser° dñi° ccc xxx

Omniū bonorū etiam
in celis affluencia suppe
tebat. sed paupertas nō
inueniebatur in eis. Porro in terris
habūdabat et superhabūdabat
hec species et nesciebat homo
preciū eius. Hanc itaque dei filius
concupiscens descendit ut eam
eligat sibi. et sua estimacione
nobis faciat preciosam. Descendit
ab eternabilibus celi diuicijs
et veniens in mundū. hic istas
qualescunque diuicias habere voluit.
sed in tanta paupertate venit.
ut natus continuo poneretur
in presepio. quia nō erat ei locus
in diuersorio. Et vere magna
abusio. nimis magna ut diues
esse velit vermiculus vilis propter
quem deus maiestatis et dñs
sabaoth voluit pauper fieri
Dicior denique xpi paupertas
cunctis opibus cunctisque thesauris
Quid enim humilitate dicius quid
preciosius inuenitur. Qua nimirum regnum
celorū emitur et diuina gracia acquiritur
Huius optime celū. paupertatis utilitate
amplectere et tuū erit. Nō enim paupertas
virtus reputatur sed paupertatis amor
Amicicia pauperū reges amicos
constituit. amor paupertatis reges
Regnum denique celorū pauperum est
Beatus qui post illa nō abijt que
possessa onerant. amata
inquinant amissa cruciant. Magna
quidam penna est paupertas qua
causa cito volatur in regnum
celorū. Alia paupertati nō causa
promittitur quia datur. Videmus et
pauperes aliquos qui si veram
haberent paupertatem nō adeo
pusillanimes inuenirentur et tristes
utpote reges celi et celi reges
sed hij sunt qui pauperes esse volunt
eo tamen pacto ut nichil eis desit.
et sic diligunt paupertatem ut victum
inopiam paciantur. Hoc autem bone
voluntatis quia xpiana voluntate diui
cias paupertate commutarunt vel etiam
nō habitas contempserunt propter
xpistum sicut et ipse reliquit omnia propter
ipsos sequuntur ipm cum quocumque
ierit. Felix voluntaria paupertas reli
quentium omnia et sequentium te dñe ihū
hoc est martirij genus voluntaria
paupertas est. Quid mirabilius aut
qd martirum grauius est quam inter epulas
esurire. Inter vestes multas et
preciosas algere. Paupertate premi
inter diuicias quas offert mundus

ostentat malignus quos desiderat ipse nec appetitus. An non merito coronabitur qui sic certaverit. Voluntaria paupertas suos a gehenne impugnatione quam hiis mundi amatores expugnantur securos reddit. B. gregorius. Munda et aliena paupertas est dum putatur misera aliena cara audia et ex se voluntaria necessitatem cedet [illegible]

De tribulationibus. In feria palmarum. Ca. xxxi.

Hec est via vite tribulatio presens via glorie via civitatis habitaculi via regni. Super Qui habitat.

Utilis tribulatio que probationem operatur ducit ad regnum. Omne gaudium existimemus cum in tribulationes varias inciderimus. Res nostra tribulatio que in gloriam vertitur. tristitia que in gaudium mutatur. Gaudium sane longum quod nemo tollat a nobis gaudium multiplex gaudium plenum. Bonum ergo magis necessitas quam voluptas cum utraque res cito transeat altera penam habeat altera sit paritura coronam. Res nostra illa necessitas que coronam parit. Videamus in tribulatione. In ea siquidem spes glorie immo et Christi in tribulatione gloria continetur sicut spes fructus in semine. In hunc modum regnum dei intra vos est thesaurus ingens in fictili vase in agro vili. Est magis sed absconditum et iacet in gloria abscondita est nobis in tribulatione. Cum ipso sum in tribulatione ait deus et ego aliud interim quam tribulationem requiram. Mihi adherere deo bonum est. Descendit ut prope sit hiis qui tribulato sunt corde ut nobiscum sit in tribulatione. Sermo xv. Unde sciunt quod nobiscum sit in tribulatione. Ecce utique quod ipse in ipsa tribulatione sumus nos quibus non subsisteret quis subsisteret quis sum ego. Bonum mihi domine tribulari dummodo ipse sis mecum quam regnare sine te. epulari sine te gloriari sine te. Sermo xvi. Bonum mihi in tribulatione magis amplecti te. Tecum in camino habere te mecum quam esse sine te in celo. Aurum probat fornax et homines iustos temptatio tribulationis. Ibi enim cum eis domine ibi in nomine tuo congregatis medius astas. Quid trepidamus quid cunctamur quid refugimus hunc caminum. Ardet ignis sed dominus nobiscum est in tribulatione. Sermo xv. Tunc autem cum nos cum ipso simul rapiemur ~~in ipso~~ in nubibus obviam Christo in aera et sic semper cum domino erimus. Sit tamen interim eum curemus habere nobiscum ut sit comes vie qui patrie redditor est futurus. Immo qui tunc patria modo sit via. In plenitudine gratie nobiscum est in plenitudine glorie erimus nos cum ipso.

De paciencia. Ad adam monachum. Capitulum xxxii.

Vera paciencia est pati vel agere contra quod libet sed non preter quod liceat. Paupertatem eque animo ferre virtus paciencie est. sponte vero appetere sapientie laus est. Impaciencia autem mors est et perditio. Denique propter impacienciam quam paciencia caruerunt perierunt. Ad Simonem abbatem. Omnes qui pie volunt vivere in Christo patiuntur persecutionem ita ut cum nunquam desit eis pie velle animo tamen semper assit et

perficere pro bona voluntate. Sunt enim
impiorum et pravorum bonorum operibus
reluctari. Dic quod pietatem non est per
adversitatem temporis iustus et sancta
desideria paucorum plurimique non perficiunt
Cum patiatur non provenit perdet iustus
hic vitam perdet hic perdet animam
suam. Vide opera domini flagellis cesus
spinis coronatus clavis confossus
affixus patibulo obprobriis saturatus
Dum tamen dolorum immemor
dicit ignosce illis. **In feria .v. pasche**
Vide ergo ne impatiens pereas. sed universa
pro deo sustine que pro te maiora sustinuit. et apud quem patientia infructuosa non erit. Utrumque es in domine
Ihesu speculum patiendi et premium patientis
Tu doces manus meas ad prelium
et virtutis tue. tu caput meum
post victoriam tu me coronas presentia
maiestatis. **Cc xxi.** Utrumque
fortiter provocat fortius attendit
in utroque mirabiliter modo allicis
usque finis violentissime ad te eductum
Trahe me post te. libenter sequor te
libentius fruor te. Sed quia pauci
post te o domine ire volunt. cum tamen ad te
pervenire nemo qui velit. hoc scientibus
cunctis. quia delectationes in dextera
tua usque in finem et propterea volunt
omnes te frui sed non ita imitari
Conregnare cupiunt sed non compati
Non curant querere. quem tamen desiderant
invenire. cupientes obsequi sed non
sequi. **De iusticia. In feria .v. de vii
columpnis .i. adventu. c xxxiii**
Iusticia virtus est. que quod suum est unicuique
tribuit. Tribue ergo tribus que sua sunt

Redde superiori. Redde inferiori. redde
equali cuique quod debes. Redde reverentiam
prelato et obedientiam quarum altera
cordis altera corporis est. Non enim sufficit
exterius obtemperare maioribus
nostris nisi extimemus cordis affectu
sublimiter sentiamus de eis. Sic et
fratribus nostris inter quos vivimus
ipso iure fraternitatis et societatis humane
consilii sumus et auxilii debitores
Hoc enim volumus ut ipsi nobis impendant consilium quo erudiatur ignorantia
nostra et auxilium quo iuvetur infirmitas
nostra. Sed nullum ego consilium melius esse
arbitror quam si exemplo tuo fratrem
tuum docere studeas. que oporteat quod non
oporteat fieri provocans ad meliora et
consulens et non verbo neque lingua sed
opere et veritate. An vero utilius et
efficacius auxilium aliquod est. quam ut
ores devote pro eo ut non dissimules
redarguere culpas eius. ut nullum ei
offendiculum pones et sollicitus sis
tamen quantum prevales tamquam angelus pacis
de regno dei scandala tollere et occasiones scandalorum penitus removere
Si tale fratri consiliarium et auxiliarium
te exhibes reddis ei quod debes nec
habet unde causetur. Porro si tamen
prelatus forte es huius sine dubio te
teneris debitorem sollicitudinis amplioris
Exigit ipse a te et custodiam et disciplinam. Custodiam quidem ut possit cavere
peccatum. Disciplinam vero ut quod minus
cavit minime maneat impunitum
Quod et si neminem fratrum peccare videris
habes tamen sub te tamen custodiam et
disciplinam oportet exhibere. Dico

In ser de epti

aut corpus tuu qd sn dubio recepdm
accepit spus tuus. Debes ei custo
diam ut no regnet in eo pctm. Nec
menbra tua fiant arma iniqtatis.
Debet et disciplina ut dignos
faciat fructus pnie. castigatum
et subditu seruituti. Longe tn
grauiori et periculosiori debito tenet'
astricti q a multis quibus redditui
sut rcem. **Ius d' epli.** Est iustitia
quod qda stricta et angusta valde
n' pponere se equali nec eqre pposito
huius diffinico e. Redde' cuiqz qd
suu e. Est altera latior et aplior
iustitia. Nec equare se pari nec
inferiori pponere. Sicut enim grauis
et grandis supbia e pferre se eqli
aut equare prelato. ita magne
humilitatis e inferiore se exhibe'
eqli aut eqlem inferiori. Maria
et plena iustitia e inferiore exhibe'
etia ipi inferiori. Sicut ei suma
et intollerabilis e supbia supiori
se ppone ita inferiori se subdere
suma et plena iustitia e. Studea
obsecro adimplere oem iustitiam.
Ipa e eni via p qua ad leticiam
puenit' na leticia primu e iusti
vero meritu ... nu. **De misericordia.**
In epla ad guidone ... La xxxiiij

Misericordia affectio e que
nec voluntate cohercetur
nec toti subicit'. qm n ea
quisqz mise prohibit voluntario nutu
sed ipe pias mentes ad copatione
dolentu necessario cogit affectu
ita ut etia si pctm esset miserei
et si nutu velle no possu no miseri

Et qde ro vt voluntas affectu affcm
subtrahe sed nuqz ipm affcm euelle.
Iustitia meritu qrit. misericordia
miseria intuet'. vera misericordia
no iudicat sed afficit no intuitur
discussioe occasioe contenta. Non
eni expectat ro nisi affco fluit. Nes
siquide qz semel afficit charitas
sui iuris ee no sinit'. Metuit q nesciat
dolz q no oportet sollicitat' plubz
voluerit et vn noluerit patitur
nolens no miseret' multa. Sunt
qdem misericordes de hijs q ad
ipos no ptinet q scandalisant'
qz no datur oibus habundant'
sic tn ut ipi nec i modico qde grauet'.
Qui misericordes eent de suo fute
magis deberent. Si no possent
de terrena sba de voluntate bona
daret. hijs q forte q eos penare
vident indulgentia darent dulce
signu. vbis bonu qd e sup datu
optimu ut eoru mentes ad pnam
puocarent. Denique et hijs et
oibus quos in pcco ee cognosceret
copatione impedent et one
alioqn mia illoru nulla e et
misericordiam nulla coseqtur.
De correptioe. In fee d nati te
sci Joh bapte. La xxxv.

Arguere et increpare inordi
nate e efferuecat qo in nob
amor iustitie odiu iniqtat
Nos igi fres vicia palpet pcca
dissilet. Nos vero dicat. Nu fum
ego su custos fris mei. Est eni
consentire sile cu argue possis
et simul qz similis pena facientes

in maneat et consentientes.
Blanda sed periculosa laus cum
cum laudat peccator in desideriis anime
sue. Justus in iniquitate sua peccator adu-
latur in impietate. Ille ut curet
iste ut occultet quod erat curandum.
Dum enim corripiuntur vitia et inde
scandalum oritur, ipse sibi scandali
causa est qui fecit et argui debeat
non ille qui arguit. In est nature
si peccato non obsolescat gratia et
egregia suavitas ut mollior
magis ad compatiendum peccantibus
quam ad indignandum asperiorem sese
sentiat. Etenim si peccanti homini homo
homo peccator minime indignatur
sed magis ei penitus congratulationis
exhibet ~~affectum habet ve~~ affectum hu-
manum. Unde venit hec consideratio
namque sui ipsius cuique venit mansue-
tum esse ad omnes. Dum homo ut pie
condescendere sciat preoccupatis
in peccato considerat seipsum ne et
ipse temptetur. Hic etenim amor
primi radicem mittit. Certe nimis
sane humane affectibus primor-
dia ducit sui ortus firma
dilectio et dementia hominum
ad seipsum illi quadam dulcedine
tamquam de humore terreno sumit
procul dubio nutritionem. Ut pro-
quam spirante gratia desuper fructus
proferret pietatis, ut quod sibi aliquam
naturaliter appetit nature consorti
vel alteri homini iure quodam
humilitatis ut potuit et oportuit
non estimet denegandum sed sponte

ac libens impertiat. Unde carnales
concupiscentie in nobis nate decorem fedant
mentis curis et sollicitudinibus
lacerant, socialis gratie suavitatem
exterminant. Unus ergo dum singularitati
satisfacere voluerit, bonum nos sociat
atque omnibus singularum suavitate pura
minus quam in eo commune dulcius possi-
detur quod participatione non minuitur. Participatione
amittitur et natura ad indignandum
quam ad patiendum fit pronior. Inde homo
tamquam omnino exutus homine, in quo ut
sibi tamen opus habet ab hominibus
subvenire, mater at videat semper
irridet homo homines delinquentes, peccator
non considerans seipsum ne et ipse temptetur.

De benivolentia, ad beneficium de-portis. Capitulum xxvi.

Libens do tuta pro [illegible] animus
qui sperat gratiam
modicam minus grata venire solet.
Quod autem non venit gratum perditum
est non datum. Datur quidem dare quam
accipere beatius est, sed si detur quod
danti honestum et accipienti utile
sit, facta factis compensare. Quod
sed rebus pauper sum et viribus.
Equabo ergo beneficium votis.
Et quod factis non possum, desi-
deriis dives sum affectibus habundo
et certe verus beneficus amplius
non requirit. Nam quomodo beneficus
qui non et benivolus sit? Porro et
benivolus nil sibi carius existimat
ipsa benivolentia quam et benivolus
nominatur et beneficus est. Denique et
benivolentia fructus est beneficii

nisi quis beneficium putet quod spe
emerit aut timore dimiserit. Sed
quis non videat hoc redemptum illud
venditum neutrum datum. Oportet autem
beneficium ut vere sit ex gratuitum
danti itaque rependi quod gratuitus
ab auctoritate nostra quod si gratum fuerit
quod gratis accepit et hec benivolentia
creatur de benivolencia dantis
in animo accipientis beneficio condem
ministremente. Hac me fateor locuple
tem hanc de corde pleno dignam
prestito officio remuneracione benefac
tori meo. Hanc devotam modo sacri
ficium laudis fratri meo pro salute mei
benefactoris **De perseverantia
ad ianuenses capitulum xxxvii**

Perseverancia sola virtutum
coronatur. Perseverancia
sola meretur gloria corona
virtutibus. Prorsus absque perseve
rancia nec qui pugnat victoriam
nec palmam victor consequitur.
Vigor virium virtutum consummatio est
nutrix ad meritum mediatrix
ad premium soror est pacie consta
cie filia amica pacis amiciciarum
nodus unanimitatis vinculum
propugnaculum sanctitatis. Tolle
perseveranciam nec obsequium merce
dis habet nec beneficium gratiam
nec laudem fortitudo. Denique non
qui ceperit sed qui perseveraverit usque
in finem hic salvus erit. Si cautela
sapson si salomonis devocio
perseveranciam retinuisset nec vos
prestito privaret sapiencia nec ille viribus

Hac summe honestatis insigne hac
totius probitatis unicum fidaque cus
todem custodiri firmiter hortor.
**De testimonio consciencie. In 2o libro
consideracionis. Capitulum xxxviii**

Perfecta cuique et absoluta
perfectio est testimonium consciencie
sue. Volo glorieris testimonio
consciencie sed non minus ut eodem ipso
humilieris. Rara vox nichil michi
conscius sum. Caucior in bonis
ambulas si et tua mala non lateant.
Quam ob rem noveris te ut interim
angustias quod non desunt fructus
consciencie bono magis autem ut sentias
quod desit tibi. Nam cui non desit quod
illi desunt quod nichil sibi deesse pu
tat. **capitulum lxxxvi.** Nichil hac luce
clarius nichil hoc gloriosius testi
monio cum veritas in mente ful
get et mens in veritate se vi
det. Sed quale pudicum pandam
verecundiam circumspectam nichil
penitus ad necesse quod est enarret
gloria consciencie attestantis in
nullo conscienciam sibi quo erubescat
presencia virtutis. Hoc plane est quod
super omnia bona animo dominos oblectat
aspectus. Testimonium consciencie verum est
cum spiritus sanctus testimonium perhibet spiritui
nostro. Porro hoc testimonium in tribus
consistere credo. Necesse est enim primum
omnium credere quod remissionem peccatorum
habere non possis nisi per indulgen
ciam dei. Deinde prorsus quod nichil
habere queas operis boni nisi
et hoc dederit ipse. Postremo
quod vitam eternam nullis potes

opibz pmereri nisi gtas t dec eo
illa. Quis em pt facie mundu de
immundo cceptu semie. ni q sol9 e mu
dus. De opibz q3 bois ctu omo e
qd neo ea heat a se ipo. Nam si stare
no potuit humana na adhuc itegra.
qtomin9 poterit p se ipaz resurgere
iam corrupta. Certu e ad sua
origine remissa qtu i eis e tende
ri i ea sp ptr ee pcliviora. Sic et
nos q de nichilo creati sum9 cstat
q3 si nobipis relinquim i pctm sp
qd nichil e declinam9. Jam neo
de vita etna sciam9 qr no sut co
digne cpassiones huj9 tpis ad
futura gliaz. ni si unus oes
sustineat. Neq3 em talia sut hoiz
merita ut pp ea vita etna eis
debeatur ex iure. aut iniuria aliqu
ds faciet. ni ea donaret. Nam ut
taceam qd merita oia dei sut dona
et ita ho magis pp ipa do de
bitor e q ds hoi. Quod sut oia
merita ad tanta gliaz. Ideo si credis
pcca tua no posse delei. ni ab eo cui
soli peccasti. et i que pctm no cadit.
bn facis. s3 adde adhuc ut et credas
q3 p ipm t pcca dona. hoc e testio
niu qd phibz i corde tuo sps scs
dicens Dimissa st t pcca tua.
Ita de meritis q3 si credis no posse
hri ni p ipz no sufficit donet t
testioniu phibeat sps veritatis qd
ea heas p illu. Sic et de vita
etna heas nre e testioniu sps

qd ad ea dono suo pveni
re. Ipse em pcca donat. ipse dot
merita. et pmia p oim9 redonat.

De pace. no gloria appetenda, xxxix.

Virtus i pace acqrit. i pssua
pbat. qmba i victoria.
Du usurpat hoies gliaz. pace
tbat. Soli9 gliaz met qui fut
mirabilia sol9. Porro tu mo gnre
bn agit. si dat scm pace dei.
pace cu do. et quide feliat mroz
dicter. Quo na g mo stat pax
hoiz ~~cu do~~ cora do. ubi cu do si
do no pt ee apd hoies tuta glia
sua. O stulti filij ada q ctepne
pace i gliaz appete et pace pdut
et gliaz. ec. xiii Gliaz mea
iquit alteri no dabo. Quid g
dab nob dne qd dab nob. pace
iquit do uob pace reliquo uob.
Sufficit m. q3 trade accipio qd reli
quis. et reliquo qd optines. pace
uolo pace desidero et n amplius.
Cui no sufficit pax. no sufficis
tu. Tu em pax mea. Hoc m
necm. hoc satis e rcoliai tibi.
rcosiliai m. Abiuro gliaz pprius.
n sacrilegus sui iuasor glie tue.
Tibi dne glia tua maneat illi
bata. mecu bn agit si pace
habuero. Est ho pacatus q bona
p bois reddes quatu i se e nemi
vult nocere. Est alius patiens
qui no reddes mala p malis
etia potes e sustine nocente

Est et pacificus qui bonum pro malo reddet.
in promptu habet etiam prodesse nocenti.
Primus igitur in ipso pacem habet. secundus
pacem tenet. tercius pacem facit. Primus
primus est. et scandalizat facile.
Secundus in paciencia possidet animam suam.
tercius multorum animas lucrifacit. Sunt
quidam qui si viderint quippiam vel leviter
scandalizantium valde solliciti sunt
quomodo eum ad pacem reducere possint. et
viderint pacificati non quod eorum commodo
si forte contra eos quippiam fiat dictum
re videbitur tardius unumque poterit
difficilius quoque sedari. Qui minime
si pacem diligeret haut dubium
qui eam quereret scribipis. Pax igitur
vobis a vobis sit. et omne quod extrinsecus
minari videtur non terret quia non nocet.
Nam econtrario quamquam foris blandiri
appareat nulla est prorsus consolacio
si intus quod absit seminarium dis-
cordie germinat. De contemptu mun-
di. Ad sophiam v. Ca xl.

Fallax mundi gloria. digne
despuitur. flos feni est. vapor
ad modicum parens. Ipse eius quietus
status non est plus anxietatis quam iocun-
ditatis habet. Nunc vendicas. nunc de-
fendis. nunc invides. nunc suspicaris.
nunc superabis que non habes. et nonnullis
adeptis acquirendi ardor non minuitur.
qui requies in gloria tua? Si quem tu est
preterit iocunditas non redditur. et ma-
net anxietas non relicta. Ceterum
videas quod plurimos non apprehendere

contempnere propter paucos. Cur hoc? Profecto
quia raritas multorum vilis est paucorum. Con-
scit neque quod solos tuos sic beare so-
les amicos ut dei facias vocatos. Consequitur
et indignos consilio bonorum. Plane enim
quia amicus vult esse tuus non vult dei esse
tuere. amicus itaque mundi excluditur
a consilio amicorum dei. Gustato spiritu
natura est et carne desipere. afficiuntur
celestia terrena non sapiunt. Estimo in
humanum. stabulo sunt tristicia. Dies enim
huius mundi delectacio. commissa eius gratia.
quoque demum in eo concupiscit presens
modicum est. illius felicitatis. illius
glorie. illius beatitudinis comparacione. si tamen
vel modicum dici debet. quod non potius
nichilum. Filii Adam genus avarum et
ambiciosum audite. Quid vobis cum
terrenis divitiis et gloria temporali. que nec
vere nec vestre sunt. vere divitie non opes
sed virtutes. quas secum consciencia portat ut
in perpetuum dives fiat. Certa namque
mundialium libertas et ipsius quoque
libertatis finis certus. Sepe viventem
te deserunt. nam morientem numquam
sequuntur. Vile est et ad nichilum valet
mundialis consolacio. et quod magis est
metuendum. etiam vere ac salubris
consolacionis est impedimentum. Quid enim
hic nisi labor et dolor et afflictio
spiritus? Comedere appetis quia fames
te cruciat. Utrumque labor est. Sed quia
fames gravior est. comedere nescis esse
laborem. Demum plus quam fames despul-
sa fuit. vide si non gravius ducas

diminuit quod esurie. Sic se habent cuncta
sub sole ut non sit in eis uera iocunditas
si ab uno ad aliud uelit semper homo transire
solaque uicissitudine releuetur. Omne
siquidem laboris remedium alterius labo
ris initium est. Nemo in seculo nemque quod
uult habere potest. qui quidem nec iustus
sancte iustitie. nec uoluptuosus uolup
tatis nec curiosus curiositate. nec ambiciosus
in sua gloria. Ve autem hiis qui uanam
et transitoriam gloriam querunt. Cum enim
de transitoriis querunt leticiam. non potest
non transire. transeuntibus hiis de quibus
erat. Sicut enim lignis deficientibus
ignis deficit. sic mundus transit et
concupiscentia eius. Haut dubium quin leticia
quoque. Videat sollicitus anima uideat et
intelligat. quam extrema gaudii
luctus occupat. Hic enim est transitorie
leticie finis. hic fructus glorie temporalis.

De vita solitaria. Capitulum xl. La xli.

O Bona anima sola esto ut soli omnium
obserues teipsam quem ex omnibus tibi
elegisti. An nescis uerecundum te habere
sponsum. qui nequaquam suam presenciam
presentibus ceteris tibi indulgere uelit.
Fuge publicum fuge domesticos
secede ab amicis et intimis. Michi
et tuis. non eciam illi nec ceterorum
Ipsum obliuiscere populum tuum et domum
patris tui et concupiscet rex decorem tuum.
Secede ergo sed mente non corpore. sed
intencione sed deuocione sed spiritu.
Deus enim spiritus est querit non corporis
solitudinem. quamquam et corpore interdum
non ociose te sepas. si tamen optime
potes presertim in tempore oracionis. De
cetero sola indicitur tibi mentis soli

tudo et spiritus. Solus es si communia non
cogites. si non affectas presencia. si des
picias quod multi suspiciunt. si fasti
dias quod omnes desiderant. si iurgia
deuites. si dampna non senties si non
recordeis iniuriarum. Alioquin non si
solus corpore es. solus es. Solus es
in cogitacionibus horum uisceris frequencia.
Tantum caue aliene uisitacionis esse
aut curiosus explorator aut teme
rarius iudex. eciam si peccata quod actu
deprehendas nec sic iudices proximum
magis autem excusa. Excusa intencionem
si opus non potes puta ignoran
ciam. puta surrepcionem puta casum.
Quod si omnem omnino dissimulacionem rei
certitudo recusat suade nichilominus
tibi et dicito apud temetipsum. uehe
mens fuit nimis illa temptacio.
Quid de me illa fecisset. si in me
accepisset similem potestatem. De memoria
dominice passionis. La xlii.

O Quam indebita miseracio quam
gratuita dileccio. quam inopinata
dignacio. quam stupenda dulcedo. quam
inuicta mansuetudo regem glorie pro
desperatissimo immenso crucifigi.
Quis audiuit umquam tale. aut
quis uidit huic simile. Uix enim pro
iusto quis moritur. tu pro inimicis. et pro
iniustis mortuus es. eligens exulare
a celis. ut nos reportaret ad celos.
Amicus dulcis consiliarius prudens.
adiutor fortis. Proinde meditor
eos quos dominus impendit labores illorum.
quos pertulit in predicando. temptacionum
in ieiunando. fatigacionum in dis
currendo. uigiliarum in orando. lacrimarum

in paradiso. Recordabor etiam dolorum
eius. iniuriarum. sputorum. colaphorum. sub
sannationum. exprobrationum. clauorum
horumque similium. que per eum et super eum
habundanter transierunt. Hec meditari
dixi sapientiam. in hiis iusticie mihi perfectionem
constitui. plenitudinem scientie. diuitias
salutis. copias meritorum. Hec me eri
gunt in aduersis. reprimunt in prosperis.
et inter leta tristiaque vite presentis
via regia incedenti. tutum prebent utro
bique ducatum. hinc mala in
minentia propulsando. Hec mihi conciliat
iudicem dominum tremendum potestatibus. mitem
humilemque figurat. dominum placabilem immi
tabilemque representat eum qui est inaccessibilis
principatibus. terribilis apud reges terre.
Propterea hec mihi in ore frequenter in corde sit.
Hec mea sublimior philosophia scire
iesum et hunc crucifixum. Columba mea
ait in foraminibus petre. Foramina pe
tre vulnera christi. Quod non bonum in petra.
In petra exaltatus. in petra firmiter
sto. in petra securus. Securus ab hoste.
firmus a casu sto. et hoc quia exal
tatus a terra. Anceps enim et ca
ducum omne terrenum. Conuersatio nostra in
celis sit. et nec cadere nec deici formi
damus. In celis petra in illa firmitas
atque securitas est. et vere ubi tuta
firmaque infirmis requies est. nisi in vul
neribus saluatoris. Tanto illic se
curior habito. quanto ille potentior est
ad saluandum. Fremit mundus

premit corpus. dyabolus insidiatur. non cado.
fundatus enim sum supra firmam petram.
Peccaui peccatum grande. turbabitur consciencia.
sed non perturbabitur. quia vulnerum domini
recordabor. Quid enim tam efficax ad
curanda conscientie vulnera nec non ad pur
ganda mentis aciem quam vulnerum christi se
dula meditatio. Quid tam ad mortem
quod non christi morte sanetur. Si ergo in mentem
te venerit tam potens tam efficax me
dicamentum. nulla iam possum morbi
malignitate ~~torqueri~~ terreri. Fidenter quod
ex me mihi deest usurpo mihi ex vul
neribus visceribus domini. quoniam misericordia af
fluunt. nec desunt foramina per que ef
fluant. Patet archanum cordis per
foramina corporis. Patet illud magnum
pietatis sacramentum. patent viscera misericordie
dei nostri in quibus visitauit nos oriens ex
alto. **De deuotione. hic fit de
natiuitate domini. ca. xliij**

Querat deuotionis gratiam quisquis
desiderauit bonorum operum semina.
ut bona opera fiunt deuotionis et dul
cedine spiritualis gratie condiantur. Nimirum
prime opera et laboris abstinentie gra
uitate est impinguare. Oportet enim ut
nos magis in hilaritate omnia faciamus.
Dicis nobis causam deesse gratie.
sed iustius forsitan ipsa sibi conqueritur
deesse nonnullos. Neque istis cordis
gratia deuotionis est quod querimus. ut huius
munere fraudentur qui iterum ei dissi
mulat receptaculum exhibere. Nisi
mi fallor quod sursum sic querimus intellectum

sciencie et iudicio omnis. Sed non eam forsitan
omnes que sursum sunt sapimus, tanquam retenti
terris que sunt super terram, violento quodam
preiudicio affectionis. Unum enim circa
tanta diversitas, disputatio, studiorum
diversitatis difficultudo. Unum spiritualis
gratie inopia tanta, quibusdam tamen aliis
copia tanta exhibeat. Pro certo non causa
eius non inops est gratie distributor. Sed
ubi varia vasa sunt oleum stare necesse
est. Porro impatiens nempe sollicitudinibus de
sideriis aliis delectatio sancta dedignatur.
Non misceri poterit vera vanis, eterna
caducis, spiritualia corporalibus, summa
imis, ut pariter sapias que sursum sunt
et que super terram. Renuat consolari anima
tua in aliis si vis dei in memoria de
lectari. Preciosa siquidem divina consolatio
est, nec omnino tribuitur admittentibus alie
nam. Quamdiu mens ad alias consolationes
inhiat, et non penitus in caducis et
transitoriis consolari renuit, ipsi sibi
pro certo subtrahit celestis gratie consolationes.
Errat omnino si quis celestem illam dul
cedinem huic carnei, divinum illud
balsamum huic veneno, karissima
illa spiritus, miscere posse huiusmodi mere
tricis arbitratur. Non amat veritas
angulos, non ei diversoria placent.
In medio stat disciplina omnium, vita
omnium, omnibus studiis delectatur. Veritas
te illud incarnatissimum spiritum posse
sursum ne carneis istis consolationibus
funditus emundavimus. Revera cum

receperis tristicia implebitur cor tuum. Sed si
perseveraveris tristicia tua vertetur in gaudium.
Vincit enim perseverabilis affectus et voluntas
innovabitur, ut omnia que prius difficilia
primo ipsius via videbantur, tamen multa per
curratur dulcedine et aviditate.
Beati qui electi sunt, quia non solum magis
sentiunt, sed in mira quadam cordis dela
tacione immorantur.

De laude divina. capitulum xvij. xliiij

Quibus in ore sapit psalmus, in corde
placet. Parum prodest sola voce
cantare sine cordis intentione. Deus enim cum
non absconditur cuius illuminatum spectatur non
vocis levitatem, sed querit cordis puritatem.
Psallentibus angeli sancti dignantur misceri
solent. Propterea attendite angelos cum ad
orandum statis et cantandum, et state cum
reverencia et disciplina. Revera in minis
terium sunt missi propter nos qui hereditatem
capimus salutis. Devotiones nostras ferunt
in superna, et referunt gratias. Nisi per omnes
officium angelorum sortiti consortium, laudem cum
celi cantoribus in communi deducentes utpote
cives sanctorum et domestici dei. ca. xj.
Hoc enim bonum est quoniam relevandos vite
presentis labores, quanto tolerabiliores
fiunt exultantibus in laude dei. Cum quis
nichil ita presencie quedam terris imputat
celestis habitacionis statum sicut alacritas
laudancium deum. Ad suggerium abbatem.
Si quis habet oculos aptos et videt
quod nulla quo ve expedio intersunt cantantibus,
assistunt orantibus, insunt meditantibus, super
sunt quiescentibus, ordinantibus et presiden
tibus presunt. Agnoscunt nimirum superne

parates conuiuas suos. et plus quam hereditate
capiunt salutem sollicite congaudent. Hortatur
ceterum competenter pro necessitatibus omnibus omnes in
omnibus. cc. f° xlvij Moneo vos dilectis-
simi semper pure ac strenue diuinis interesse
laudibus. Strenue quidem ut sicut reue-
renter ita et alacriter domino assistatis. Non
pigri non sompnolenti. non oscitantes. non
parcentes vocibus. non precidentes verba di-
midia. non integra transilientes. non fractis
et remissis vocibus. muliebre quiddam
balba de nare sonantes. sed virili ut
dignum est sonitu et affectu voces sancti spiritus
depromentes. Pure vero ut nil aliud
dum psallitis quam quod psallitis cogitetis.
Nec solas dico vitandas cogitaciones
vanas. et ociosas. vitande sunt et ille
illa dumtaxat hora et illo loco quas
officiales fratres pro communi necessitate quam necessario
frequenter admittere compelluntur. Sed nec illa
quidem profecto recipere tunc consulerem quas forte
paulo ante in claustro sedentes in codicibus
legeratis. Salubria sunt sed minime illa
inter psallendum salubriter reuoluitis.
Spiritus enim sanctus illa hora gratum non accipit
quicquid aliud quam debes neglecto eo quod
debes optuleris. Ca. xlv.

De pietate. In primo libro de consideracione.

Pietas est vacare consideracioni
Consideracio autem diffiniri potest
intensa ad inuestigandum cogitacio. uel intencio
animi inuestigantis verum. In 2° libro de consi-
Sed quod viuis et sapis das actioni.
consideracioni nichil. laudo te. in hoc non
laudo. Certe nec ipsi actioni expedit
consideracione non preuenire. et primum quidem

ipsam mentem de qua oritur purificat conside-
racio. Deinde regit affectus. dirigit actus.
corrigit excessus. componit mores. vitam
honestat et ordinat. confusa diffinit.
hiancia cogit. sparsa colligit. secreta
rimatur. vera vestigat. verisimilia ex-
aminat. ficta et fucata explorat. agenda
preordinat. acta recogitat. ut nichil in men-
te residat. aut incorrectum. aut correctione
egens. Hec est que in prosperis aduersa presentit.
in aduersis quasi non sentit. quorum alterum for-
titudinis. alterum prudencie est. Hec ipsa
est que inter voluptates et necessitates me-
dia quasi quidam arbiter sedens utrisque certis
limitibus diffinit fines. istis assig-
nans et prebens quod satis est. illis quod ni-
mis est demens. et sic ex alterutro
formans terciam virtutem quam dicunt tem-
perantiam. Nempe intemperantie ipsa considera-
cio censet. tam eum qui necessariis pertinaciter
demit. quam eum qui indulget superfluis.
Non est ergo temperancia in solis resecandis
superfluis. est in admittendis necessariis.
Nam et de iusticia que una ex quatuor est
nonne constat consideracionem mentem preueni-
ri ut sic formet in ea. Sic enim necesse
est prius cogitet. ut ex se normam
ducat iusticie. ne faciat utique alteri
quod nolit sibi fieri. nec quod sibi quod velit
negatiua. In hiis nempe duobus legem
integram esse iusticie statuo. At te tua
consideracio inchoet. ne frustra extendaris
in alia te neglecto. Quid enim prodest si
vniuersum mundum lucreris te vnum
perdens. Et si sapiens sis deest tibi

ad sapiaz . si sapiens e no sibi . Quia
tu vos . Et quide scire est . totum .
Nouis licz oia misteria . nouis lata
terre . alta celi . pfunda maris . si te
nescieris eris silis edificanti sine funda
mento . ruinam non structuram facies .
Quicquid extruxeris extra te erit instar
congesti pulueris ventis obnoxium .
Non ergo est sapiens qui sibi non est sapiens .
sibi sapiens erit . A te ergo incipiat
consideratio tua . non solum autem et in te
finiatur . Quocumque a te euagetur tuo
reuoces eam cum salutis fructu . Tu
primus tibi tu ultimus . Nequid se consideracioni
offerat . quod non quoquomodo ad tuam
ipsius salutem pertineat respuendum .

De contemplatione . In 2o li. de considera. c. xlvi

Contemplatio quidem diffiniri pt
verus certusque animi intuitus de quacumque
re siue apprehensio veri non dubia .
c. xlvii Duo sunt contemplationis genera
vnum de statu et felicitate et gloria ci
uitatis superne . quo vel actu vel ocio
ingens illa celestium ciuium sit occupata
multitudo . Alterum de regis ipsius ma
iestate eternitate diuinitate . Primum ex
omni iterum parte adhuc ad intuendum diuina
ecclesia attendere potest . Neque enim omne
quod in ecclesia sit sacra diuine volunt
inspire et apprehendere per semetipsos
profunda dei . Ipsa quidem rimari
ac penetrare archana sapientie et
pietatis conscie audet . et intelligere
que aciunt pnt . De reliquo quod in diuina
no sufficiunt intendere et no possunt

contenti sint vel gloriam sanctorum intueri mente .
Licebit itaque unicuique nostrum quique mor
talitatis mee . nunc quidem patriarchas
visere . nunc vero salutare prophetas .
nunc senatui in misceri apostolorum
nunc martyrum inseri choris . Sed et
beatarum virtutum status et mansiones
a minimo angelo usque ad che
rubin et seraphin . toto mentis ala
critate percurrendo lustrare . ut quisque
sua deuocio feret . Ad quos quem ma
ne magis afficietur . si steterit et
pulsauit confestim aperiet ei quis fa
uorabili quadam pietate mutuus se
potius libet inclinabitur sibi . et ad
tactum nostre deuocionis in sua nos
recipient viscera . quociens ad eos
digna intentione pulsamus . Felix
cuius meditatio in conspectum dei sp
est . qui in corde suo delectaciones
dextere dei usque in finem sedula
cogitatione euoluit . Quod enim illi
digne poterit videri . qui sp mente
tractat . quam non sunt condigne
passiones huius temporis ad futuram gloriam .
Quod concupiscere poterit in hoc seculo
nequam cuius oculus sp videt bona dei
in terra viuencium . sp videt eterna
premia . Quod in ibi videatur cor
dei . Quod in ibi probetur quod sit vo
luntas dei bona et beneplacens et perfecta .
Bona in se . placens in effectibus . bn
placens fruentibus . perfecta perfectis . et
vlterius nil querentibus . et reuera illius

vex et solid᷒ ē gaudiū q̄d nō de cr̄a
tura s᷒ de creatore ↄcipit᷑: cui ↄpata
oīs alia iocūditas meror ē.
oīs suauitas dolor ē. oē dulce
amax. oē decorū fedū. oē pos
tremū qd̄ cū alud delectare pos
sit molestū. Felix mens q̄ glīaꝫ
sc̄oꝝ freq̄nt᷑ ↄtēplai studiut. sꝫ
q̄ dn̄i felicior. Licet q̄de itende
i dn̄i. et ad h᷒ puriori mentis acie
opus ē. et vehemtiori oino ite
cōe. etiā et meritis potiorib᷒ sc̄i
tatis. Hij qui soli deo vacāt ↄsi
derā q̄d sit deus i mūdo i hoīb᷒.
q̄d i āgel' q̄d i seipō. q̄d i r̄phis.
ↄtēplā᷑ q̄r deus ē mūdi rector et
gubnator. hoīꝫ libeāto et adiu
tor. āgeloꝝ sapor et decor. i seipō
pncipiū ⁊ finis. r̄phoꝝ terror et
horror. In creatur᷒ mirabil'. i hoīb᷒
amabil'. In āgel' desiderabilis.
i seipō icōphēsibil'. i r̄pb᷒ itolerā
bilis. De laude supne ciuitatis.
In soe ō' lxx Ca xlvij

O Jerusalē ciuitas regis magni.
qui ex adipe frumēti sa
ciat te. et q̄n fluīs ipetꝫ letificat
nc̄ post hc̄ mesuā. sꝫ sacietas ē ap᷒
te. et affluēcia sūma. mira serenitas.
plenā suauitas. etna securitas. Iā
nō ē terror i finib᷒ tuis. q̄r posuit
dn̄s fines tuos pacē. Null᷒ itrat
hostis. null᷒ exitus erit. nulle ibi tēp
tacōes. nulla ibi sese cogitacōꝫ
tiuma ↄfilit᷒. q̄r ille q̄ i de ē oīa i
r̄pētitate ↄsolidat atꝫ ↄiugit.
Nulla iā tūc tēptādi facultas. n̄c
tādi nulla libtas. nocēdi nulla
possibilitas. volūtas di nulla ē
trāsgressio. ubi mimiꝫ nob᷒ i nob᷒
et felix securitas. et secura felicitas.
atꝫ oino pfcā iocūditas. ut sit nob᷒
cū deo vna volūtas. et q̄n ei
placet placeat᷑ et nob᷒. ubi purs
simū lumē. p iussis oculi ituebim᷑.
ubi oēs bonū et itelligut et īq̄
rūt᷑. itellectū pspicacissimū et ef
fectū paratissimū ad audiēdā vocē
sermonū dei. Vita etna ipa ē
plenitudo. ipa lōgitudo dierū. verus
dies q̄ nō nouit occasū. plenus
meridies. vē gl'e plenitudo. etna
vitas. vera etnitas. vera etnaꝫ sa
cietas. Ergo n̄c lōgitnitas illa
terminū. n̄c claritas illa occasū. n̄c
sacietas illa fastidiū hꝫ. Erit eī
securitas de etnitate. glā cāo de
vitate. exultacō de sacietate.
O vē felix et glīosa ciuitas. o sēpitē
rnū. o desiderabiles epule. ubi
mimiꝫ uarietas nulla. nullū potēt
ēē fastidiū. q̄ni sacietas sūma
et sūmū ierit desideriū ce xxiiij
O vē meridies plenitudo feruoris
et lucis. solis statio. vmbraꝫ ex
terminacio. desiccacio paludū. feto
rū depulsio. O phēne solsticiū.
o lux meridianū. o vnal' tēpi

cies. o estiua venustas. o autump
nalis libertas. o quies et cessatio
hyemalis. Cuncta habitatio paradisus.
Dulce pabulum dei. opulencia mira
omnis eternitas. Nichil ibi formidatur.
nil fastiditur. nil deficit. Festinemus primi
filii festinemus ad locum tuciorem. ad
pastum suauiorem. ad agrum fertiliorem.
ut habitemus sine metu. habundemus
sine defectu. epulemur sine fastidio.
Quod nobis illic erit gaudium. eum sine
noxe et sine periculo. sine nota et
tedio. sine suspicione et vana habita
bimus. Illic nos amabimus sine metu.
videbimus sine termino. cohebimus sine ma
lo. plenitudine laudis et iubilo. pleni gloria
pleni deo. Tunc non erit suspicionis locus.
quia omnia erit deus in omnibus. Sic eum beatos
beatus erit. in cuius conspectu peccatum non fiat
inventum. videbitur enim ad voluntatem. habebitur
ad voluptatem. fruetur ad iocunditatem.
in eternitate vigebit. in veritate fulgebit.
in bonitate gaudebit. Sicut habebit
permanendi eternitatem. sic cognoscendi
facilitatem. requiescendi felicitatem.
Cuius siquidem erit illius sancte civitatis
cum angeli sunt cives. deus pater templum.
filius eius splendor. spiritus sanctus caritas. O
civitas celestis. mansio secura. patria
totum continens quod delectat. populus sine
murmure. incole quieti. homines nullam
habentes indigentiam. O quam gloriosa dicta
sunt de te civitas dei. sicut letancium omnium
habitatio est in te. Omnes letantur in leticia et
exultatione. omnes delectantur de deo cuius

aspectus pius. facies decora. eloquium
dulce. Delectabilis est ad videndum sua
vis ad habendum. dulcis ad perfruendum.
Ipse per se placet. et quantum se sufficit ad
meritum. habundat ad premium. nec est
ullum quod querit. quia in illo invenitur quicquid
desideratur. Semper libet illum aspicere.
semper habere. semper in illo delectari. et illo frui.
In illo clarificatur et purificatur affectus.
ad cognoscendam et diligendam veritatem.
et hoc est totum bonum hominis noscere et
amare creatorem suum. Patrem namque et
filium cum spiritu sancto cognoscere vita eterna
est. beatitudo perfecta. summa voluptas.
Hec oculus non vidit nec auris audivit nec
in cor hominis ascendit quanta suauitas.
quanta claritas. quanta iocunditas. ma
neat nos in illa visione. qua deum facie
ad faciem videbimus. qui est illuminatorum
lux. requies exercitatorum. patria redeun
cium. vita viventium. corona vincencium.

De premio eterno. In meditacionibus. xlviij

Premium est videre deum. vivere cum
deo. vivere de deo. esse in deo. esse
cum deo. qui erit omnia in omnibus. habere deum
qui est summum bonum. et ubi est summum
bonum ibi est felicitas summa. summa
iocunditas. vera libertas. perfecta caritas.
eterna securitas. et secura eternitas.
Ibi est vera leticia. plena sciencia. omnis pul
chritudo. et omnis beatitudo. Est ibi
pax pietas bonitas lux virtus honestas
gaudia leticie. dulcedo vita per
hennis. Gloria laus requies amor et
concordia dulcis. Hanc ergo nos

agit vesania maiorum. sitiens absinthium.
huius mundi sequi naufragium. vite labentis pati infortunium. ipsius tirannidis ferre dominium. et non magis anhelare ad sanctorum felicitatem. ad angelorum societatem. ad solempnitatem superne leticie et ad iocunditatem contemplative vite. ut possimus intrare in potencias domini et videre superhabundantes divicias illius bonitatis eius. Ibi vacabimus et videbimus quoniam dulcis est dominus. et quam magna multitudo dulcedinis eius. Videbimus glorie decorem sanctorum splendorem. et ingenite trinitatis honorem. Agnoscemus patris potenciam filii sapienciam. sancti spiritus benignissimam clemenciam et ita habebimus noticiam illius summe trinitatis. Nunc corpora per corpus videmus. ymagines eciam corporum spiritu cernimus. tunc vero ipsam veritatem puro mentis intuitu videbimus. O quam beata visio videre deum in seipso. videre in nobis. et nos in ipso felici iocunditate. quando desideramus totum habebimus nichil amplius desiderando. et quem videbimus amabimus. ipso amore beati. beati dulcedine amoris. et suavitate contemplacionis. Hec est summa felicitas illius. quando intelliget in suo puro esse sincera divinitas. cum perhendente mens incomprehensibilis trinitas. patebunt archana divinitatis. videbimus et amabimus deum et hec visio et delectacio totum cor hominis implens et satians. tunc est illius beatitudinis consummacio. Una est omnium lingua nobilia indefessa unius affectus. amor eternus. perficietur unitas

implebitur caritas. et est itaque corporis et anime societas. Fulgebunt sicut sol. ymmutacio glorificata quieta et decora est carnis et spiritus societas Angelorum et hominum unum est gaudium unum colloquium. non langwebit amor. non liquefiet dilectio. perfruentibus omnibus bonis. nulla est dilacionis afflictio. quoniam beatifica divine maiestatis presencia est omnibus omnia et in eadem omnium omnipotencia sapiencia pax et iusticia et intelligencia. Non est in illa patria diversitas linguarum. sed pacifica et concors concordia morum et affectuum. In torrente illius voluptatis nil ultra appetet cumulata sacietas tanta est felicitas. Ibi siquidem est cumulus felicitatis. supereminens gloria et superhabundans leticia. Illuc itaque festinare debemus. ubi semper vivemus. et ibi nunquam amplius mori timemus. Si sic amamus istam labilem vitam. ubi cum tanto labore vivimus. multo magis amare debemus eternam vitam. ubi nullum laborem sustinebimus. Ubi summa semper iocunditas. summa felicitas. summa libertas. et felix beatitudo. Ubi erunt homines sicut angeli dei. et fulgebunt iusti sicut sol in regno patris sui. Si equalis puritatis tunc est splendor animarum. quam solis splendorem habebunt lux corporum. Nulla est ibi tristicia. nulla angustia. nullus dolor. nullus tedor. nulla necessitas. nullus ibi labor. nulla mors. sed perpetua sanitas semper perseverat. Non surgit ibi malicia. non carnis

miseria. Nulla ibi egritudo. non est
ibi fames. nec sitis. nec frigus. nec estus.
non lassitudo ieiunij. non ulla tempta
cio. nec praui uoluntas. nec delinquendi
facultas. sed totum leta. totum eter
na possidebunt homines angelisque sociati
sine ulla carnis infirmitate perpe
tuum manebunt. Ibi erit iocunditas
infinita. ubi deo superna. visio qua sit adi
pisci. semper tenere. Ibi est requies a
laboribus. pax ab hostibus. amenitas
a nouitate. securitas de eternitate.
suauitas atque dulcedo de dei vi
sione. Nullus est ibi peregrinus. sed quicumque
illuc venire meruerit. securus in
propria patria permanebit. semper letus.
et semper saciatus de visione dei. et quanto
aliis deo fuit obediens. tanto amplio
rem ibi mercedem accipiet. Quanto
quisque deum amplius amauit. tanto
amplius videbit quem eternum non est finis.

Explicit liber quintus. Incipiunt ca
pitula libri sexti

De superbia. i
Unde nascatur superbia. ij
De inuidia. iij
De auaricia. iiij
De iracundia. v
De cupiditate. vj
De insaciabili desiderio cordis. vij
De ambicione. viij
Quod auaricia vide late. ix
De vanitate laudis humane. x
De ociositate. xj
De voluntate propria. xij
Quod detestabile vicium est voluntas
propria. xiij De consilio proprio xiiij
De tepiditate. xv.
De pusillanimitate xvj
De curiositate. xvij
De praua consuetudine. xviij
De duricia cordis. xix
De presumptione et obstinatione xx
De gula et luxuria. xxj
De detractione. xxij
De ypocrisi. xxiij
De leuioribus peccatis. xxiiij
De iteratione maiorum. xxv.
De desperatione. xxvj
De miseria hominis. xxvij
De vilitate condicionis humane. xxviij
De breuitate presentis vite. xxix
De vita viciosa. xxx
De morte corporali. xxxj
De horrore iudicij futuri. xxxij
De penis inferni. xxxiij.

Incipit liber vj. De superbia. In
sermone de sancto Andrea.

Vicium omne peccatum et causa totius perdicionis
superbia. Propterea quisquis es. qui sa
lutem tuam operari studes. aduersus
hoc super cetera signum crucis habere me
mento. ut non eleueris in superbia. ut
non eleuetur cor tuum. Superbie vi
cium peccatum est maximum quod deus amplius
magis insultat specialiter aduersus
eos qui cetera iam videantur vicisse peccata.
Unum enim eius diaboli aciem temptet superbia
qui sibi subiugauit inuidia uel tepi
ditas uel pigricia. Unum tamen ei superbia
unum extollencia oculorum. cui adeo
cetera vicia diuinant. ut diuidi
tari in se ab vnius tamquam male sibi
conscius arbitretur. Non nisi qui

cotidie sibi iā potēti vtute subiugat
adūsus neq̄ssimū supbie uiciū
dimicaturꝰ accedat. Grauis
labor supbia hoc ē q̄ nō recipit
disciplinā. curaū renuit. me
delā nō sustinz. vlcus pessimū
qd nec summis saltē digitis patit
attrectari. Nimis itolerabil' est
supbia. velle dn̄ari. Solos
sese reputat supbi. solos appetūt
dn̄ari. litteratus ē o᷑t sonū.
astutꝰ i negocijs sclarib3. neīnē
vell3 silēni īueniri. Porro claroq3
fugē sup oīa necē ē. Quisq̄s
eīn altū sapit. et opꝰ eꝰ et pacia
vanū sapit. nec ḡmior vllꝰ sapos.
nut magis ꝯtrariꝰ ē vitati Su
pbia ipma connta. Flatū eīn
cor durū et ꝯpps ē pietatis.
ꝯtinaz ꝯpunctionis. siccū ab oī
rore grē spual. Gamꝰ at sup
b' nō eē p̄te ul' societatē i sorte
scōz. Quid tu supb tra et cinis.
Supbientib3 āgel' dō nō pepat.
q̄ntō magis nec tpūtredo et v̄
mis. Nichil ille fecat nichil
ope ꝯplenit. tm̄ cogitat supbiā.
et i momēto. i ictu ocli. irrepa
bilē p̄cipitatus ē. Qui sic dictū
ē cū agel'. q̄d de me erit tra et
cinis. Ille i cel' itumuit. ego i
sterquilinio. Quis nō tolerabilio
rē i diuite supbiā q̄m i paupe
ducat. Ne m si tā ducei pote
te illo aīa diūsū ē pro eo qd'

elatū ē cor illiꝰ. nec ei pfuit qd ꝯgna
ta potētib3 supbia eē ꝯgnoscat.
q̄p de me erectū ē et miseō ꝯ
supbo. Fugite supbiā q̄so fres
mei. q̄ tā velocit ipm q̄ ortus
sideris clarꝰ incāte ē̄na caligine
obtinebat lucifer. q̄ nō solū nō
āgelū. s; āgeloz p̄mū i dyabolū
ꝯmutat. Certi estote q̄ supb nō
pepat āgel' cū nō hoīb3 paturū
nō ē xrꝰ sibi ꝯpi. nō ē psonaz ac
ceptor. filia sūt iudicia eꝰ. Sola
ei placet siue i āgelo siue i hoīe
hūilitas. Dico eīn vob' qd oīs sup
bus extollit' sup̄ dm̄. vult eīn vo
lūtatē suā fiei dō. et supb3 vult
fiei suā. Deniq3 dō i hijs tm̄ q̄o
ꝯpbat. supb3 vō et cū rō et ꝯt rōe.
Elatꝰ sp̄tū i se ē dm̄ ihōrat. nō colit
dm̄. s; adūsus dm̄ extollit. ꝯpius
plane et ifidel'. Quō eīn pietas. nisi
cultus dī. Quis vō dm̄ colit. nisi
q̄ nolū tri eꝰ subiectꝰ ē. Ad q̄d fres
uit q̄ neītas fūt. ut exinaz se
hūiliarz se. abbrēuiarz se dn̄s ma
iestatis. nisi ut vos silr faciatis.
Obsecro p̄inde studete hūilitati q̄
fūdamentū ē custosq3 vtutū. secta
mī illā q̄ sola p̄t saluaē aīas nr̄as.
Quō eīn magis dign̄ Cuspiā si
quidē dō supbia. nec fiei p̄t ut cū
ea i grāz ruerte. Diūsū vtiq3 hos
pitiū. nec i eodē cohītat aīo. quib3
nō licuit cohītaē i celo. In celo na
ta ē. s; velud īmemor q̄ inde ma
dedit. illuc i die postea nō potuit

Trabes in oculo grandis et grossa superbia
in mente est. que quedam corpulentia sui va
na non sana. tumida non solida. oculum
mentis obscurat. veritatem obnubilat.
ita ut si tuam occupavit mentem
iam tu te videre iam qualis es. vel qualis
esse potes non possis scire. si qualem
te sentis talem te putas esse vel
speres fore. Quo detestandum apostolus
quod genus pariendo quam ut vides domi
ni periculo fratri vel apponit ma
gnificare se homo super terram intolerabi
lis impudentie est. ut ubi se exinanivit
maiestas. vermiculus inflatur et intumes
cat. Unde nascatur superbia. c. 3A. Ca ii.

Que ignorantia tui venit in te
superbia. Venit autem superbia per igno
rantiam tui cum te meliorem quam sis
decepta deceptrix tua cogitatio
esse mentitur. Hec quippe est superbia
hoc initium omnis peccati cum maior es in
oculis tuis quam sis apud deum. quam sis in
veritate. Sed enim in quo nunc statu unusquisque
nostrum habeat deus liquido cognoscentibus.
non supra sane nec infra residere debemus
veritati in omnibus acquiescentes. nunc autem quia hoc
absconditum est a nobis. ita ut nemo sciat
si dignus sit amore vel odio. iustius
tutiusque profecto novissimum locum eligimus
de quo postmodum cum honore superius educamur.
quam presumimus altiorem. unde cedere mox
oporteat cum rubore. Quo periculum
constituis te humiles. quantumcumque repu
tes minorem quam sis. hoc est quam te veri
tas habeat. Est autem grande malum.
horrendumque periculum. si vel modicum
plus vero extollaris. sive vel unum in cogi
tatione tua te preferas. quem forte parem
tibi veritas indicat. aut etiam superiorem.
Quamobrem noli te homo comparare maio
ribus. noli minoribus. noli aliquibus
noli uni. Sed quantum mali veniat de
ignorantia nostri. Utique peccatum diaboli
et initium omnis peccati superbia. Volo
primo de causis scientie scripturarum. quia talis scientia
non inflat. sed humiliat. et est quedam prepa
ratio ad edificandum. Nisi enim super
humilitatis stabile fundamentum spirituale
edificium stare minime potest. Porro ad
se humiliandam nulla anima inveniri potest in
ventius seu accommodatius. quam
si se in veritate invenerit. tamen non
dissimulet. non sit in spiritu eius dolus. nec
se a se autem abducat. Sed cum quo
non vere humiliabitur in hac vera cognitione
sui. cum se perspexit oneratam peccatis.
mole huius mortalis corporis aggravatam
terrenis intricatam curis. carnalium desi
deriorum fece infectam. cecam. curvam. in
firmam. implicatam multis horroribus
expositam mille periculis. mille timo
ribus trepidam. mille difficultatibus
anxiam. mille suspicionibus obno
xiam. mille necessitatibus erumpnosam.
proclivem ad vitia. invalidam ad virtutes.
Unde huic iam extollentia oculorum
unde levare caput. Ergo de sui co
gnitione viam salutis humilitas oritur.

De invidia. In f. d. vb. rsa. iii

Timore pessimo livore pravo
quasi quodam velamine ne sub
limiora perspiciat. invidus impeditur

ad illoz q̃s superiores hr̃e dolz. mo q̃re felicitate. mo glãz mõ utrasq; sit stabescẽs. Nõs em̃ tã grauis pru uitus odii q̃ȝ inuidia. Hec uo alys li uor liuid⁹ q̃ȝ q̃ aliena glia ⁊ felicitate torquetur. Miseria em̃ ut aut̃ inuidia caret. Noste cupis odiz uenenum. odiũ neq̃ȝ. odiz fastinate.

Inuidia cogita. Quod uõ inuidẽ. n̄ maliu imitẽ ẽ. Si em̃ nõ eẽt inuidus. nunq̃ȝ inuidia mors intrasset in orbẽ terraz. Ve miser̃o hõi q̃ȝ inuidia nõ puniõ. Supem⁹ hõ uiuũ dum adhuc uiuit. si p⁹ morte uolu⁹ m̃isterz tute neq̃tie nõ timẽ. Ideo q̃lt ig bonũ inuido aspiciat ocl̃o Sepe hõ ipz qd iã in se ẽ tabe sua ipsiũ īficere ⁊ q̃ndã modo īfectũ ẽ. Quin hoĩez odit illud hoĩcidã uitas attestatur. Quõ et ille q̃ bonũ odit in hoĩe, nunq̃ȝ nõ hoĩcida poterit appellari? Adhuc uiuit hõ et ille iã reus ẽ mortis eius. adhuc ardẽs ẽ ignis q̃ȝ dñs iesus misit in terrã. et q̃ inuid⁹ ẽ tãq̃ȝ q̃ extinxerit eũ z dampnat. ca. xlix.

Quisq̃s es q̃ saluti inuides alienẽ pctõ uel tue. Si em̃ ubi inuidia ibi mors. pctõ nõ potes sit inuidẽ et uiuẽ. Decipitũ menciẽtes nos metipsos nob. sẽtim⁹ aliq̃ mrz p rõe ipsfaõis experiencia. q̃ȝ rara uita sit aliene nõ inuidẽ uirtuti. nedũ gaudẽ ad illã. ne etiã tãto plus q̃ȝ ad propriã gaudeat. q̃nto precedit se in uirtute sui patid. Adhuc modicũ lumẽ in uob ẽ frẽs. q̃rit de nob ita sẽtim⁹. Ambulet⁹ dũ lucẽ uite hẽm⁹. ne tenebre nos cõphẽdant. Ambulare pficere ẽ. et quo cuis eẽ proficere possid q̃ fr̃i pficienti inuideo. Si doles qd inuides. sẽtis. si nõ cõsentis. passio ẽ q̃nz sanãda. nõ actio cõdẽpnãda. Tm̃ illuc nõ infideas iniq̃tate meditãs in cubili tuo q̃lit uiz foueas morbũ. satisfaciãs pessa. psequẽris insonte. bñ ab illo gesta calũpniãdo. depmẽdo puertẽdo uel impediẽdo. gaudeãdo aliõ q̃ȝ nõ nocet cũbulãti et extẽdẽti se ad meliora qd iã ipse nõ operat?

Detractio. q̃a hitat. ubi ... [rubric, partly illegible]

Tinamis bestia draco ẽ flatu ignitus q̃cq̃d attigerit necat. nõ modo bestias terre. si et uolucres celi. Haut aliud ego huc q̃ȝ iracundie spiz cesar. Quatos etiã sublimis ut uidebantur uite flatu illi⁹ draconis miser̃e satis adustos tp̃it in os ei⁹ gemin⁹ cecidisse. Quã meli⁹ irasci sibi ipi potuerat ne peccaret. Minus afficio nal' ira hoĩ ẽ. si ab utribz bono nãe grauis p dicto ⁊ misericordia pimites. Accupem⁹ illã frẽs in q̃bz expedit ne forte ad illicita illicitaq; pcipat. Sic minus amorẽ solet amor expugnẽ. solz timor timore depelli. Dico uob nõ ẽ si dñs. Nolite irasci eis q̃ transitoria uob auferut. q̃ iniuria inferunt. q̃ ingerit forte supplicia. et pt hoc fatuit nob. Sed tamẽ et uob tm̃ debeat irasci. Irascim̃ ei q̃ sola nob nocẽ pt. sola facẽ ut oĩa

illa nō ꝑsit. Vult̄ scīe q̄ nā illa
sit. Iniq̄tas ꝑpa. Ita dico vob̄ hinc
irascimī. Nulla nocebit adūsitas.
si nlla dn̄et iniq̄tas. Qr̄ hinc
ꝑfr̄e irascat. ceteris nō moue. Irascīe
et noli pc̄cāe. Peccabit āt nō mīn9
nōs irascēdo. q̄ omo nō irascēdo.
Qui q̄de nō irasci ubi irascēdū ē
sit. nolle emdāe pc̄tz ē. Plus uō
irasci q̄ irascēdū sit. pc̄tz pc̄tō
addēe. Qd si malū ē pc̄tm nō
emdāe. q̄ntō malū nō eīt pc̄tm
pc̄tō addē. Ideo magr̄ irā mēt
q̄ animū silans ī ī tās.

De ↄtupia. Ca. v.

Extremum plane delectū ↄtupia
Mg iteiorē et exteiorē hoiez
otaīat ↄ inuisū. A plāta pedis
pedis usq̄ ad vticē nō ē sanitas ī
me. totū īficit ↄtupia. lex pc̄ti ī
oīb; mēbris īueit. Undiq; p̄ fenes
tras mors ītrāe ↄtēdt. et itus fo
mes tot9 negāe. piculosi9 feruit.
crudeli9 malignat. Qd em ī hoīe
pur ab hac macula. īmune ab
h° ↄtagio potit īueiri. Ut cete de
sideijs affitit. meb illecebris īficit.
Inde prurit9 aurū. odor; petu
lācia. inde olfaciēdi voluptas. inde
īsātib; tā iocūdā delectatio. inde
ī vmiūso corpe mollitiei sensus.
Et voluptas p̄ciosa tigēdi. Inde
itus ī aiā illa ebietas desideiorū
et fomax q̄dā cibitiois. auaitie
indie. ↄtumatie. et oīz demq; vi
cioz affcib; accēsa veheīnt. Hiut
g° tā mltiplīcie pesti. p̄ sīgula

q̄z īsistē mltiplex ē ↄbulaō. Vn
em ↄbulaō ī dū īsistit ↄtaīa
tiōi ↄtupie īpugt? Qr̄ em corp9
illecebras. q̄t oblecāmta mūdi9 vi
de hre. tot pati ↄbulacōes. tot
sustinz teptamta vir iusty. Ca. vi.

De cupiditate. Sr̄ q̄ hītat. ↄ. vi.

Cupiditas radix iniq̄tatis. Cu
piditas ex cordis iedia et
obliuiōe ꝑcedt. Ideo em alienū
meditat aīa qd oblita sit ↄ medē
pene suū. Ctēa terris īhyat qd
imune celestia medite. Infelicitas
ī cupi te. Quo ī cupidi te īfelicitas.
Idest nō felicitas ut puta. Qd si
cū forte vide ī tenaz rez afflue
cia cupita felicitas arride. Eo enī
ipo īfelicior ē. q° vehemēti9 ipam
p̄ felicitate āplecti ↄ īfelicitate. ā magis
inigit ei et absorbe ab ea. Ve
filijs hoīz ab hac felicitate fallaci.
et cū cupita putas īfelicitē hoc ipā
tā vana felicitas parit. Hic naz
cecitas cordis. hic curiosus furor
auiositatis. Hic suspicionis labor
āxius. hic timoris crudele tormētū.
et cremat9 tūdie inferior q̄
inscītabilior cruciatr. Diuitiaz
aor īsatiabil. loge āpli9 desideio
torqt aīaz q̄ refrigēt vsu suo. vt
pote q̄z acq̄sitio laboris. posses
sio timoris. amissio plēa doloris
iueit. Qui pecuniaz dilig nō sa
tiat. q̄ mūd amat nūq̄ saciat.
Nō cū saciat cor hoīs auro. q̄
corp9 aura. Noui ē hoīes satia
tos h° mūdo. et ad eī oēz meoria

nauseantes. et facile est tunc verum hanc saciettatem per dei gratiam optinere. Neque enim perit hanc copia si contemptus.

Ca xvi. Nos si ita est putet diuites huius seculi. Fides cuius sola possidet celestia. quia ea sola audiunt in perpetuum fine possidet et terrena. Et quidem tanquam nichil habentes et omnia possidentes non mendicantes ut miseri. sed ut domini possidentes eo pro certo magis domini quo minus cupidi. Denique fidelis hominis totus mundus diuiciarum est. Totus plane. quia tam aduersa quam prospera quippe eque omnia seruiunt ei et cooperantur in bonum. Ergo auarus terrena esurit ut mendicus. fidelis contempnit ut dominus. Ille possidendo mendicat. iste contempnendo seruat. Si hoc requiratur argentum et aurum. vtere non pro libitu sed pro tempore. sic eis vtens illis qui non vtens. Ipsa siquidem quantum ad animi bonum spectat. nec bona sunt nec mala. Usus tamen horum bonus. abusio mala. sollicitudo peior. questus turpior. Verumptamen non differt quantum; sordida vilis vel preciosa requiratur. dummodo equaliter corruptus sit affectus. Non enim tellus vicium est. sed tutelli appetitus. nec aurum vicium est. sed auri cupiditas.

De insaciabili desiderio cordis humani. In libro de diligendo deo. vij

Inest omni utenti ratione naturaliter pro sua semper estimatione atque intentione appetere potiora. et nulla re esse contentum cui quod deest iudicet esse preferendum. Neque enim ponere est concupiscentie modum. donec [...]deatur impleta. donec adepta sit quibus valeat esse contenta. Nam et qui ubi gratia uxorem habet speciosam petulanti oculo vel animo inspicit pulchriorem. et qui veste preciosa indutus est preciosiorem affectat et possidens multas diuicias inuidet ditiori. Ceterum nec amator pecunie dicat aliquid sufficiat. nec libidinosus voluptate saciabitur. sic et crudelis quisque semper sanguinem sitit. et ambiciosus quoque auidus laudis humane adeptus dignitatibus titulis seu fauoribus. nullum omnino extremum capitur in medium. sed desiderio estuat amplioris. Varius autem inuenit inquietum qui sibi placere cepit et suus. et horum omnium ideo non est finis quia nil in eis summum singulariter inuenitur vel optimum. Sed hoc stultum et extreme dementie est. ea semper appetere que numquam saciet nec torpent appetitum. Dum quicquid aliud habueris nichilominus non habita concupiscas. et ad ea que defuerit inquietus semper anheles. Ita enim fit ut per varia et fallacia mundi oblectamenta vagabundus animus inani labore discurrens. fatigetur non sacietur. Dum quicquid famelicus ingluuierit minus computet ad hoc quod adhuc superest deuorandum. semper quia non minus cupiat anxie que desunt quam que assunt lete possideat. Quis enim optineat vniuersa. Quis est qui saciari appetat. et desiderium suum adimplere. Incipiat esurire iusticiam et non poterit non saciari. Gustum iusticie vel exiguum studeat experiri. ut eo modo desideret amplius et amplius mereatur. Hoc enim magis cognatum spiritui. et naturalius desiderium vehemencius occupat cor humanum

ceteraq; desideria vincit' pellit. Pa
nis naq; iste vita e. et soli bti qui
esuriut illud qm ipi saturabut' et
no alij. Primu ad ymagine dei
fca aia ronal'. ceteris oibz occupai
pt. ipleri no pt omo. Capace dei
qcqd deo min9 e no iplebit. Vn est
qd nali qda desideio sudmd quis
pbat' appete bonu. nulla nisi ad
epto eo rquie hitur9.

De ambicoe et ei hitat. visu.v. Capl'z viij

Ambicio subtile malu sec'e
tu virus pestis occulta
doli artifex. mr ypocrisis. liuoris
pares. vicioz origo. criminu fo
mes. virtutu erugo. tinea scitatis.
excecatrix cordiu. ex remedijs
morbu creas. generans ex medicia
lagnore. Quatos h' pestis neqe
supplatatos tpit' deiecit. vt ceteri
qi ipsis latuit occultq effossor sub
ita expauesceret ad ruina. Du
eni quiq; q nra se qri9 fit ut i
iuice imdeces. iuice pnocutes.
exercean' ad odia. acuem' ad iniu
rias. armem' ad lites. cautule9
ad dolos. feram' ad detractioes
prupam9 ad mledcta. opprimam'
a fortioribz. opprima9 iferiores.
Quo vo huic vinie fonz aliud qs
nitus aliencio et obliuio virtutis.
Primu vitius e q sedula suggesta
oe rducit i mete qs sit i ambitu
friuola ssola°. grue iudicium. vs9
bins. finis ignotus. O ambicio
ambiencium crux quo oes torqs quo
oibz places. Nil acbi9 cruciat
nil molesti9 iquietat. Nil apd
miseos mortales celebri9 negocijs e9.
An no limina aploz pl9 ia ambicio
qs deuotio terit. An no qstibz e9
tota legu canonuq; disciplina
isudat. Plena e ambicio ecclia
no e ia qd horreat i studijs et
molitoibz ambiciois. no pl9 qs
spelunca latronis i spolijs viatoru
Tanta e ipudencia nonnulloz vt
eu manifeste ambicionis prurigie
scateat tot facies oe eoz no eru
bescat audiencia flagitare. publi
catos semetipsos ad multoz scias
i quo vl' sue solius satis poterat
sfidi iudicio. Vide e oez ecclias
tiru zelu ferue sola p dignitate
tueda. hon dat' totu. scitati at
nl aut par. De placito dei ultra
merito e. pro iactia salutis nlla
cuctatio. Filij hoi vsq'q° grau
corde ut qd diligitis vanitate et
qritis mendaciu. Quo vob ubi
tanta difficultas e et ta graue
periculu. Potatis ambicio angelu fe
licitate priuauit angelica. scie appe
titus hoiez imortali9 gla spoliat.
Conet' qs mote ascede ptatis.
quatos putas sedictores hebe.
qntos iueiet ipulsores. obstacula
qnta. qua difficile via. et tn qs

quam pauci curiosi quibus non commendabilis videatur. Hic est quod burse vocantur qui in potestate sunt. Potentibus siquidem omnes adulantur, invident omnes. Cupidius est alter inflatus scientie quantum laborabit, quantum anxiabitur spiritus eius. Videas aliud litigantium. aliud mundialis curie. istud placitationum displicentium deo. illud servilis cetibus artis tam vehementer affectare scientiam ut laborem non reputet, timens possit aliquibus doctior reputari. In cunaitudine morabitur oculus eius quotiens videre contigerit. cum se posteriorem videret. aut putet ab aliis reputari. Quae nam insciens tam dira libido. Sic edificant babel. sic eo cupiscunt quod non expedit, quod expedit obmittentes.

Quod ambitio vult latere non apparere. In epistola ad episcopos. ix

Ambitio mater ypocrisis, latebras amat, et tenebras. lucem ipsa tiens est. Et etiam ambitio cum prorumpit in impudentiam effrenatam potius. et cum superbis affectus se aperit. perit affectus. Ambitio minus parum vitium in primo certum. Nonne tamen omne sublime. sed videri ipsa refugit. Nec mirum. Caritate nam nunc est careat. nisi caveat arbitros. Quo enim gloria plus affectatur. eo minus apprehendi ubi deprehenditur affectari. Quando denique tam inglorium quam glorie cupidum deprehendi. Indictum est ambitiosus quam diu in nocte versatur. et donec tempus lucis negotium perambulat. in tenebris. poterit ypocrita iustus fore.

videri. sed odio quod videri in facie. at ubi forte foras mittit impudentia vel imprudentia quod latet in conscientia. Nonne impatiens appetitus apparet ad confusionem pacior. qui ad gloriam propitior. Sic verecundia sic probatur quod legitur. gloria in confusione eorum qui terrena sapiunt. Non adeo perit pudor a moribus. ut nuda impudentiaque vel ab ipsis horreatur ambitio. Est sobria quedam et quodammodo occulta ambitio moliens caute et si non caste. Cum valeat perficere dam sua negotia curat. sin vero magis in se et pudoris umbram non deserit et quidem talis et si dum nondum metunt ad salutem. pro ingenita tamen verecundia honestatem retinent. quod homines revereri et publicam erubescat.

De vanitate laudis humane. Ca. x.

Quid est quod gaudet et exultat cum sentio in me venerari vel diligi, non quidem quod sum. sed quod putor. Non enim ego tunc diligor. cum sic diligor. sed nescio quod in me pro me. quod non sum ego. Immo ut verius loquar non nescio. Plane certissime scio quod nichil. Nichil enim procul dubio est quod putatur et non est. Porro cum amatur quod non est. sed esse putatur non amor vel amans nichil est. sed quod amatur. Mirandum sed magis dolendum quam mirandum. quod id quod nichil est amari potest. De universali vanitate in nobis et velle laudari cum simus vituperabiles et nolle laudari quos scimus esse laudabiles. Sed et hoc vanum est quod intra pleniorem ignorantia et tacet quod est. et

p̄sẽtat q̄d nõ ē. Nõ ad ista dicem⁹.
nisi q̄z vani filii hoīz ī stateris vt de
cipiāt ipi de vanitate ī idipz. Lau
dam̃ mēdatē. detrahī īvicē. vt
et vāi sit qui laudāt et mēdaces
qui laudāt. alii laudāt ꝛ ficti sūt.
alii laudāt q̄d putāt et falsi sūt.
alii vtrorūz ꝑconiis gliant̃ et vāi
sūt. Nō ē q̄oē laudād⁹ hō ī vita
sua. q̄ tēptaº ē sup t̃rā. nᶜ ideo nō tñ
laudād⁹ ē cū mortu⁹ p̄cc̄o viuit dō.
Vana q̄dē laus et seductoria q̄ lau
dat p̄cōr ī desideriis aīe sue. sed nō
idcō mīctō laudāda et p̄dicāda
et mīctō laudāda vita illi⁹ q̄ p̄t
dicē. viuo āt iā nō eº ꝛc. Cū igr̃ lau
dat̃ hō ī c̄pīa viuit nō ipē sed xᵃ
nō ī sua laudat̃. sī ī xᵗ vita. ac p̄ hº
nō laudaᵗ ꝯᵗ s̄maz. q̄ ꝓhib; hoīez
laudari ī vita sua.

De ociositate. Capitlm xi.

Ociositas nūr nugatrix. nouīca
vitutū. Int̃ sclares nuge sūt.
ī ore sacdot̃ blasphemie. Int̃dū
tñ ītidat ferēde fortassis. referēde
nūq̄. Magr̃ īstuctiōū caute. et p̄dēt̃
nugacitati p̄ricipēdū sane ni seriū
q̄d q̄d nō mō valit. sī libet audiāt
et supsedeāt ociosis. Nugis vl' capite
fabul' apire os sacdoti ilicitū. assues
cē sacrilegiū ē. Vbū scurile q̄d face
ti vrbani ve noīe colorāt nō suffiat
p̄egnāt ab eo p̄cul et ab aure ī legā
dū. Fede eo cachinnos moueis. fedi⁹
moues. Vigila ad curā. et nō ocio
torpeas. et sī ēēte sapiēs hortat̃ sapiāz
scribi ī ocio taciēdū. et ī ocio ociū ē.

Portenosa res ē. gᵒdus sūm⁹. et
aī⁹ īmus. sedes p̄ia et vita ima.
ligua magniloq̄ et man⁹ ociosa.
sermo m̄ltus. et fruct⁹ null⁹. vul
tus g̃uis. et act⁹ leuis. igtes aūtᵗᵃˢ
et nutās stabilitas. Tolle ociū.
excitatē ī aliqᵒ. et statī sēties sola te
appetē q̄ famē tollāt. nō fauces de
mulcēt. redd; q̄ppe sapores ib; ex
erciciū q̄s tult̃ īercia. Multa q̄ res
p̄nis ociosus. p⁹ laborē sumes cū
desiderio. Siquidē ociū p̄it fastidiū.
exerciciū famē. fames āt miro mō dul
cia reddᵗ q̄ fastidiū fac̃ īsipida. Olus
faba pultes p̄aīs q̄z cibrace⁹ cū aq̄
quiescēti fastidio sūt. sī exercitato mag
ne vidē̄ delicie. et quidē s̄bito p̄cedē
ti de vmbra ad solē. de ocio ad laborē
g̃uit ēnt̃ oē q̄d īcip̃t. sed p⁹q̄ ab hiis
disuestē ab hiis ad illa paulisp̄ as
suestē cepit vsus tollᵗ difficultatē
īueit q̄z facile ēē q̄d ip̄e āt̄ putat̃.

De volūᵗᵉ p̄pria. In f°c° d' lep̄ naamā.

Volūtatē āt dico p̄pria q̄ nō xii
ē cōīs nob cū hoīb; sī nr̄a tm̄.
q̄n q̄d volum⁹ nō ad honorē dī. nō ad
vtiliᵗᵉ frm̄. sed p̄p̄r nosipos facim⁹.
nō ītēdētes placē dō et prodesse
frīb;. sed satisfacē p̄priis motib;
aīoz. Huic ꝯtrīa ē rēcta frēte cari
tas q̄ dᵒ ē. Hᶜ eñ adusus eā ex̄ceo
īīmicitias ē et guerrā crudelis
simā. Qd eñ odᵗ ds aūt q̄d p̄nit
p̄ret̃ p̄p̄ria volū ᵗᵉ. Cesset volūtas
p̄pria et ī finis nō eit. In q̄ eñ
igins ille desemet nisi ī p̄pria
volūᵗᵉ. Craā nūc cū frigus aūt

famem quam tolere, quod patimur, quod ledit nisi
propria voluntas. Quod enim voluntarie
sustinemus, ipsa voluntas communis est. Sed
infirmitas quedam et velud pruritus
voluntatis adhuc de proprio est, et in illo
omnes penas sustinemus, donec penitus
consumatur. Ista voluntas illa propria
de tam assertius, et tam se liberum iudicat
arbitrium. Hec autem desideria et concupiscentie
que intus tenent non voluntas, sed voluntatis
corruptio est. **Quid valeat detestabile
sit vicium proprie voluntatis. Sermo lxviii c ii.**

Grande malum propria voluntas,
qua fit ut bona tua bona non sint. Et
enim si in die ieiunii mei invenitur vo
luntas mea, non tale ieiunium elegit
Dominus. Non sapit illi ieiunium meum quod non
obviam, sed vicium proprie voluntatis sapit.
Ergo autem non solum de ieiunio meo, sed de
silentio, de vigiliis, de oratione, de lectione,
de opere manuum, postremo de omni ob
servantia monachi, ubi invenitur volun
tas sua in eo, et non obedientia magistri sui,
idipsum sentio. Nimirum prorsus obser
vantias illas etsi bonas in se, tamen
inter virtutes censueris deputandas.
Voluntatem quidem propriam dimittentes
nil amittimus, immo lucramur plurimum.
Commutamus in melius ut communis fiat, que
propria fuit. Porro communis voluntas
caritas est. Una peccatorum est propria volun
tas, que superbia est, ex qua omnia mala sicut
ex communi fiunt bona. Unde enim sunt scandala
nisi quod propriam sequimur voluntatem, et
tenemus in corde nostro quod volumus, diffi
mentes si quo prohibemur? Instigat autem
impedire, continuo in impacientiam, in mur
murationem, in scandalum proximi sui.
Porro voluntas propria quo furore Domini
maiestatem impugnet, audiat et time
at sui proprie voluntatis. Primo nempe
subtrahit semetipsam et subducit se eius
dominationi, cui tamquam auctori servire
debuerat. Deinde efficitur sua. Sed addit adhuc
et quantum in se est omnia que Dei sunt tollit et
diripit. Quem enim modum sibi ponit
humana cupiditas? Nonne qui per
usuram acquirit pecuniam modicam,
sibi mundum lucrari conaretur univer
sum, si non deesset possibilitas, si
suppeteret facultas voluntati? Dico
fiducialiter neminem qui sit in propria volun te
posse universis mundus sufficere. Sed at
et quantum in ipsa est Deum perimit propria
voluntas. Omnino enim vellet Deum peccata
sua aut vindicare non posse, aut nolle, aut
ea nescire. Vult ergo eum non esse Deum, qui
quantum in ipsa est vult eum aut impotentem, aut
iniustum esse, aut insipientem. Crudelis plane
et omnino execranda malicia, que Dei po
tentiam, iusticiam, sapientiam perire desiderat.
Hec est crudelis bestia, fera pessima, ra
pacissima lupa, et leena sevissima. **c. il**
De consilio proprio. In festo de lepra naaman.

In corde duplex lepra est, propria voluntas
et proprium consilium. Lepra utraque pessima.
Lepra vero proprii consilii eo perniciosior
est quo magis occulta, et quanto plus ha
bundat, tanto sibi quisque sanior videtur.
Hec illorum est qui zelum Dei habent, sed non sci
entiam, sequentes errorem suum, et obstinati
in eo ita ut nullis velint consiliis ac
quiescere. Hi sunt unitatis divisores

ii^a pars. caritatis expertes. veritate
timentes. placentes sibi. et magni
tonalis suis ignorantes dei iustitiam.
et suam volentes constituere. et quanto maior
superbia quam ut unus toti congregationi in
dictum suum prefeat. tamquam ipse solus
habeat spiritum dei. Idolatrie scelus est
nolle acquiescere. et quasi peccatum ariolandi
Fiunt nunc qui se fratribus reli
giosiores aliis. qui non sunt fraternitate
ceteri hominum. ecce arioli et ydolatre
facti sunt. De pernitiosa tepiditate.
In ser. de ascensione domini

Pernitiosa tepiditas est quia periculosa est quia molestissima est.
plena miserie et doloris. et inferno
plane proxima. umbra mortis iure
censetur. Sane in ea re est homines pu
sillanimes et remissos deficientes
sub onere virga et calcaribus indigere.
quia remissa leticia pusillanimis tristicia
est. quia brevis et rara compunctio est
animalis cogitatio tepida conversatio.
quia obedientia sine devotione. sermo sine
circumspectione. oratio sine cordis intentione.
lectio sine edificatione. quos denique ut
videmus vix iehenne metus inhibet. vix
pudor cohibet. vix frenat ratio. vix
disciplina cohibet. Huiusmodi autem si diu
ita permanserit sub onere aut opprimuntur
et succumbunt. a quodammodo in inferno sunt
ut numquam ad plenum respirent. in luce
miserationum dei nec in libertate spiritus
que sola facit iugum suave et onus leve.
Inde autem tam pernitiosa tepiditas e
manat. quia voluntas eorum nondum pe

rata est. nec bonum sic voluit sic nove
rint a propria concupiscentia abstracti et il
lecti. Amant enim in carne sua terrenas
consolatiunculas. sive in verbo sive in signo
sive in facto sive in quocumque alio. et si hec
interrumpunt aliquando. non tamen penitus rumpunt.
Inde est quod affectiones raro dirigunt in
deum. et eorum compunctio non est nisi si hora
ria est. Impleri autem visitationibus deum anima
que huiusmodi distractionibus sibiatur non potest. et
quanto magis illis evacuabitur tanto illis ipse
habitabit. si multum multum. si parum parum. illis
forte si magis probas numquam iste illis communis
teri poterit in eternum. Non enim spiritus et caro
ignis et tepiditas. in uno domicilio
commorantur. presertim cum tepiditas ipsi deo
soleat vomitum provocare. De pusillanimitate
in epistola ad abbatem sancti nycolai remensis xvi

Dampnandis expressis verbis tribulatio parit
pusillanimitatem. pusillanimitas
perturbationem. perturbatio desperationem. et
illa interimit. Spiritus autem pusillanimitatem
et tristitiam in omnibus que agenda sunt. ubi to
lerando tamen quia hylarem datorem diligit
deus. Ne turbetur quis pusillanimitate spiritus.
In ser. de cena domini Huiusmodi enim quantum potest laborat
adversarius noster. ut holocaustum nostrum de
votionis pinguedine vacuetur. ut et mi
nus acceptum sit deo et conscientia nostra in
spiritali gaudio minus exhylaretur. sicque
de pusillanimitate tolerantie constantie pusil
lanimitas generetur. Ser. qui habitat v. ii. Vere
bestia vere nimis exhylaratur qui tam
pusillanimis est ut solo timore cedat. qui
fuerit ex aggregatione laboris victus
ante conflictum non telo. sed tuba prosternitur.

81

ca^m x Duab3 at de causis vr in an
egritudo et diffidentia solet contingere. a de
nouitate vz conuersionis. a etate de conuersa
tionis tempore. etiam si in conuersione longum tempus
habent. Vtrumq3 pro certo deicit et humiliat
constantiam et inquietum facit. Ad siue pro tempore
siue pro t^e antiquis cum passiones. n dum
ee emortuas sentit. et nunc primum hymnos
i festiuitatibus intendere de cordis oculo
spinas iniquitatum. et urticas cupidi-tatum
longius a se euagari non sinunt. Vnde enim
Qui laborat in gemitu suo. poterit ne
statim in laudibus dei exultare. Non est hoc
pauperis siue pusilli cordis anime. Que
enim pusillanimis est et modice fidei mens
rei sue familiaris tenuitate constricta.
nec valet pro inopia ocium ad vacandum
diuinis laudibus. siue hys que laudem
parit in tuendis beneficiis. et si quando etate
conatur assurgere confestim domesticarum
necessitatum curis urgentibus reuocatur ad
sua: et in se ipsum propria egestate com-
pellitur. De negligentia. Ca^m xvij
NEgligentia generat curiositatem.
Dum enim per negligentiam terra cor-
dis inculta. spinas et ebulos germinat.
que in se ipsa non inuenit requiem. foras cogitur
euagari. Sic curiositas a corde eiicit
m^m quam diuinitas pietas. Pietas enim
dei cultus est. et in corde colitur. que in corde
nostro habitare. Curiositas si non vincat
generat experientiam mali. quia dum animus eua
gatur per multa. facile inuenit ubi noxiam
experiatur delectationem. Hac impugnat sanctam
doctores quod tutum experiri sit quod non.
Si non preualuit experientia generat con-

piam. ceterum spectacula vana quod cor
pus perimunt. Vnde ne anime confidere videntur.
Nichil in homine tam curiositas prosit
inueniens. friuola prorsus et inanis ac
nugatoria consolatio. et nescio quo illi
curiosus impretetur quod ut semper habeat quod
inquirat. que continua quietis fugitans
curiosa inquietudine delectatur. Effusus
siquidem animus dampna interiora non sen-
tit. quia nec intus est. si in ventre forsitan
uel sub ventre. Denique et quondam animus
in patinis et in loculis inuenitur. Vnde vo-
mus si propria immemor se ceciat anima lesi-
one. que semper ipsius oblita. et penitus absens
sibi in longinquam profecta est regionem. Erit autem
cum in se ipsam reuersa congnoscat quam crude-
liter misere venationis obtentu eius
fecerit semetipsam. Erit autem hec contra
sine dubio uel post mortem cum vincula
quibus ad vagandum foras. et intulit
sese occupandum in ea que preterit habitus mundi
figuram egredi consueuerit ostia corporis
clausa erunt. ut necessario maneat in se
ipsa cum nullus iam pateat exitus a se
ipsa. Quisquis enim ante carnis obitum
non redierit ad se ipsum in se ipso maneat
necesse est et tenuid. Sed in quali se ipso. Qua-
lem sese fecerit in hac vita. talem inueniet
exiens ab hac vita. Ca^m xviij
De consuetudine praua. In p^r d^r sha^e
NIl firmum adeo quod neglectu et t^e
non ab solescat. vulnei vetus-
to et neglecto callus obducitur. et eo
insanabile quo insensibile fit. Dolor
continuus et acerbus diuturnus esse non patitur.
citum habiturus est exitum aut sanitate
profecto aut insensibilitate. Nam si

aliunde nõ extũdr. uncte ē cedat ul' sibi.
Armueo cito ã de ēmedio ɔsolacioēz
rapiet. ã de assiduitate stupore.
Quid nõ ĩutat ɔsuetudo. qd nõ
assiduitate durer. Quod nõ usu
cedat. Quãtis qd p̃ amaritudiē
prius horrebat. usu ipõ male cõ
suetudis idulce ɔuĩsũ ē. Nimũ t'
ĩpossibile ui aliqd. processu tpis si
assuescas uidicabis nõ adeo g̃ue.
paulopꝰ et leue senties. paulopꝰ nc
senties. paulopꝰ ⁊ delectab'. ita pau
lati ĩ cordis duiciã it et ex illa ĩ
auersionẽ. De duricia cordis.

In p° li° d' ɔsideracoẽ. xix.

Quid ē cor durz. Solũ ē cor durz
qd semetipz nõ exhorret. qr
nc sentit. Ipm ē qd nc ɔpũctiõe sci
d'. nc pietate molit. nc moue pcibz.
minis nõ cedit. flagellis durat.
Ingratũ ē ad bñficia. ad ɔsilia ĩfidũ.
ad iudicia surdũ. ĩuerecũdũ ad tur
pia. ĩpauidũ ad pericula. ĩhumanũ
ad humana. temerariũ ad diuina
preteritor obliuiscẽs. p̃sencia negligẽs.
futura nõ puidẽs. Ipm ē qd p̃
teritor p't solas iniurias nc omo nõ
preteit. p̃nciũ nc nõ p̃it. futurorũ
nulla nisi forte ad ulciscendũ p̃spicio
seu p̃paratio ē. et ut ĩ b'iu cuncta
horribil' mali mala ɔplectar. ipz
ē qd nc dm timz nc hoiez ueueret.
Hebitatã cordis ē idictũ. p̃cicia nõ
sentiẽ cordis uexacoẽz. uexat dat
ĩtellm auditui. aut qdẽ. Verz ē.
sed si minia nõ fuit. Grã si sit
minima nõ plane ĩtellcm dat. sed
ɔteptũ. Curatos em uide ĩhũilia
tos sed nõ hũiles. pcussos sed nõ
doletes. curatos quidẽ a dñõ sed
nõ ipa curacioẽ curatos. Hy sũt
qui sub scelibz delicias ee ɔputãt.
dissimulant pctã q̃ actitãt. lubricũ ĩ
quo titubat. tenebras qbz caligãt.
laqs int' qs ãbulat. lorũ afflictio
nis que ĩ ritãt. corpꝰ mortis qd ges
tãt. iugũ g̃ue qd tolerat. g̃uiorẽ
ɔsciam q̃ occultãt. g̃uissiãz sniaz
expectãt. Vnde caueto q̃ sollicite
poteo duicia cord. ɔsciã adulscio
meo. acquiesciã iudicii meo. cedã
demqz calneo urgẽti ne bis pudgar.
Quisq̃s em ɔt' stimulũ ĩcalcitrat.
duplo pũget. preter at ei qui cessit.
et dedit locũ ire. De p̃sumpcione
et obstinacoẽ. fr q̃ hittat. usu v. c xx.

Ue deond p̃sũpcio et obsti
nacio. Fuge p̃sũpcioẽz ne
de te gaudeat ĩuĩctus tuꝰ. Repe ĩ hys
ui maxie uicys gaudz ĩ scipo ex
pcione difficile possis ab hac tanta
uoragĩe ĩ spirare. Nolo at ignorare
uos fres q° nã md dñda pmocida
ĩ illas. Primꝰ em gdꝰ hiuꝰ deste
siois dissilacio ē p̃prie ĩfirmi tis
iniq'tatis ĩutilit'. dũ sibi p̃tens
sibi blãdies sibi p̃suadẽs hõ aliqd
ee cũ nc sit. iã ipe se seducat. Secdꝰ
ē ignorãcia sui. ubi em ĩ p̃rio gdu
ĩutilia f'ruerit p̃omata folior
qd sup ē nisi ut uulnera tecta nõ
uideat. p̃fti tũ ad h° solũ texeit

ne videret. Ex hoc tandem fit ut etiam alio
tuelante vulnera non esse contendat. Cuius
in verba malicie ad excusandas excusa-
tiones in peccatis. atque hys tercius gradus est
contiguus presumptioni. Quod enim male
actitare iam vereatur qui presumit et de-
fendit. Itaque quietus gradus vel quietum
potius precipicium contemptus est. Ex hoc
deinceps magis ac magis super eum
urget puteus os suum. Cum enim impius
huius dicitur contemptus venerit in profundum. Ipsa
obstinacionem firmat. Hoc iam peccatum
quod neque in seculo remittitur neque in futuro
quia cor durum et induratum nec deum timet
nec hominem reveretur. et sic in omnibus vicio-
sis adheret dyabolo manifeste factus est unus
spiritus cum eo. Vera perseverancie in malo
dyabolica est. et digni sunt pure quorum
similitudine eius permanent in peccato. An
vero gravior ulla frenesis iudicatur
quam ipsa cordis et peccandi obstinata
voluntas. Obstinacio siquidem sodomia
quedam religionis subversio. et vere venenum
insanabile. Unum ad obstinatum
irritatis vox. Quod sermo faciat predi-
catis. Ergo moneas ait iste. ego
quod possum possum. et non ultra quam possum.
Que est obstinacionis causa. Finis inten-
cionis humane. Quod hic quidem proprie
inde quisque intendit voluntatis in fine aliquem
meditatur et fingit animo quod desiderat
adipisci. Non vero in presumptionem nisi ex
quodam impetu vehementi desiderii consi-
lium. Ieremias. Inde enim cordis duri-
cia. in cuius obstinacio quare meditati sunt
non legem domini. sed propriam voluntatem. inde

tam mordax et amarus sermo invenitur
in ore hominis obstinati. quod nulla ad eum
penetrare queat benivolencia monito-
ris. In eadem miseria. Nequissima plane
et periculosissima pestis quoniam universos
universus obstinacio turbat. et fit omnibus
discordie fomes materia scandalorum.

De gula et luxuria Ca. xxi.

Voluptas gutturis que tam
hodie estimatur. vix ducorum
opibus latitudine digitorum. et huius
tam modice vel exigua delectatio quanta
paratur sollicitudine quanta deinde moles-
tiam parat. Hinc monstruosius dila-
tatur renes et humeri. hic timentes
uteri non tam impinguantur quam impregnantur sagina.
et dum carnis onus ossa non sustinent.
etiam morbi varietas generatur. Sic libi-
dinis illecebrosa vorago. quantis laboribus
et dispendiis. iterum et fame vel honoris
aut etiam vite periculis parando comparatur. Cuius
appetitus anxietatis et vecordie actus
abhominacionis et ignominie. exitus
penitudinis et verecundie plenus esse dinos-
citur. Ardor libidinis per aliqua prima oc-
casione excitatur et non illico in spacium subito
totum corpus occupat et estuat vult
et incendit. Prima carnem tactam modicum
titillat. deinde delectacione carnis mentem
maculat. ad extremum per consensum priu-
tatis sibi mentem subiugat. Caro
super modum venatrix est deliciarum.
que licere putat et expedire quicquid illud
sit quod eam delectare possit. Gula et
libido voluptati carnis deserviunt.
acer. tria. maie. gulositati vix suf-

fraud. Hec est hora q̄ strigit pauperes spoliari
et rapinas fieri. ut fames pauperum
crescat in delicias prīapid ⁊ diuitum.
In fᵒᵉ nō ē regn̄ dei esca ⁊ po. Filij hoīz
usq̄ quo graui corde q: pigri corpore. ut
quid diligitis uanitatē. et uitatem
negligitis. Pinguedo carnis delicie
corporis. satietas uentris. q̄ cum mor
te nō deserēt. q̄ nos in morte illa
relīquetis. Hic cum uermibꝫ illic cum
ignibꝫ sepulta. Dolor cruciatꝰ infelici
collegio colligati. tormentis penalibꝫ
socientur. qui socij fuerīt in vicijs. De
delitiate q̄ delitijs ⁊ diuitijs eratꝭ
fusus atq̄ ↄfusus. ↄfusionē expectans
et mortē. nō ē ergo dei esca ⁊ potus.
nō purpura et byssus q̄ diues ille
utroq̄ circumfluus in puteo ad infna
descendit. Quid adhuc dicitis gulosi et
uos luxuriosi q̄rum deus uēter ē. q̄rum usus
oīs aut in uētre aut sub uētre ē.
qui in luxuria nutristis corda urā
⁊ corpa urā. Audite audite q̄ esca
ca uentri et uēter escis. deus autem hunc et
has destruet. Calix demoniorum
supra ē. Detractio inuidia crapula
⁊ ebrietas q̄ ad impleuerit. uel mentē
uel uētrē xpc nō inueīt locum. Quo
ignis et aq simul ēē nō possunt. sic spūa
les et carnales delicie in eodē se non
patiuntur. Ubi crapula ructatur. ibi nū
pocula sensit xpc. uina sua dulciora
super mel et fauum mentē ꝑmanē nō
dignatur. Ubi arbor curiosa diuisi
tiis pascat uētrē. celestis panis ie
iunā deserit mentē.

De detractione. ca lxiij. Sa xxij

Pessima uulpis occultus detractor.
Psz nō minꝰ nequior adulator blā
dus. caueb sapiens ab hijs. Porro
detrahē q̄ detrahētē audire quid horum dāp
nabilius sit nō facile dixerī. ca xxiiij
Sic quippe intrat mors ꝑ fenestras
nr̄as. cum pruriētes auribꝫ et oribꝫ
letale poculum detractionis inuicē nobis
ministramus ↄtendimus. Non ueniat aīa mea
in ↄsilio detrahentium quoniā deus odit eos. Nec
mirum cum ipi precipue uicium cari=
tatis quod deus ē. eo amplius cēteris acrius impugne ⁊ ꝑse
quitur ↄgnoscat. quēadmodum uos
potestis aduertē. Oīs q̄ detrahit prīmū
quidē se ꝓdit seipm̄ uacuum caritatis. Deī
nique q̄d aliud detrahendo intendit. nisi
ut is cui detrahit ueniat in odium uel con
temptum hijs apud quos detrahit. Ferit
ergo caritatē in oībꝫ q̄ se audiunt lingua
maledica. et quantum in se ē necat funditus
⁊ extinguit. Non solum aūt. sed etiā in ab
sentibꝫ uniuersis ad quos uolans uerbum
forte ꝑ eos qui presentes sunt ꝑuenire ↄti
gerit. Uides quā facile et in breui ingē
tē multitudinē aīarum uelociter auribus
suo tabe malitie inficere possit. Unꝰ
ē qui loquitur et unum tm̄ uerbū ꝓfert.
et tm̄ illud unum uerbum. uno in momē
to multitudinis audientium dum aures
inficit aīas interficit. Cor siquidē fel
le liuoris amarum ꝑ lingue instrumentum
spargē nisi amara nō potest. In fᵒᵉ d' custo
dia lingue Amittunt uitā detra
ctores deo odibiles. odibiles uite.
fugit uita quos odit. et quos fugit uita

mors nostra est. An non ipse moritur qui
venenum bibit, quod ei mala suada de-
tractoris lingua propinat. Eigo demum furti-
ci delacionis vita subtrahitur. et dum nescit
participari in eo firma caritas infrigescat.

Quod tibi per detractorem caritas sit. Auditam
est forsitan ipse qui eum detrahit. undique enim
verba volant. et multorum priora peti-
ciens difficile fieri potest. quin in singulorum
crevit linguis. et qui iam procerum sine
inferatur ad eum ad quem spectat offensa.
Itaque scandalizabitur audiens et tabescet.
eoque facilius extinguetur in eo caritas. quo
antea plus eam vincere videbatur. Sed et cum aut
minus maledicentis in sustinuisset utraque.
Et quidem tamen sibi providens auditor. cavet
et sibi si non decipit qui sibi novit de-
tractum. Ille ne veneno inficiatur. iste
ne scandalo perturbetur. Sed quod ipse est lingua
tam maledica et illius peruciens conscientiam
et istius vulnerans caritatem. secundum pertinet
utrumque perimit. Nudaque non vipera est
lingua ista. Ferocissima plane nimirum
que tam letaliter tres inficit flatu suo uno.
Nunquid non lancea est lingua ista. Profecto
acutissima. que tres penetrat ictu
uno. Gladius equidem anceps immo
et triceps est lingua detractoris. xxiiij

De processu. In sermone in capite ieiunii

Procta singularia magis et insitata
sectatur. ut proprie flagrantiam opinionis
exspergat. Cuius affectio elongatur a Christo
et vanis favoribus delectatur. cum mens
non proprie testimonium conscientie. sed adu-
lationibus demulcetur. Tristicia procuratorum

non in corde sed in facie est. Extimant
enim facies ut appareat hominibus ieiu-
nantes. Hii oves sunt habitu. astucia
vulpes. actu et crudelitate lupi. Hii
sunt qui boni videri non esse. mali non
videri sed esse volunt. mali sunt et boni
videri volunt. Item sunt minus malicia
palam nocuit. nec umquam bonus nisi
boni simulacione deceptus est. Ita igitur
in malum bonorum boni apparere solent.
mali volunt ut plus liceat malignari.
Neque enim est apud eos virtutibus colere. sed co-
lorare vicia quedam qui virtutum nimio.
Serpit hodie putrida tabes per tocius
per omne corpus ecclesie. et quo latius eo despera-
tius. eoque periculosius quo interius. Nam
si insurgeret apertus hereticus mitteretur
foras et arescet. si violentus inimicus ab-
scondet se forsitan ab eo. Nunc vero
quem eiciet aut quo abscondet se. Omnes
amici et omnes inimici. omnes necessarii omnes pa-
cifici. omnes domestici. et nulli pacifici.
omnes christiani et omnes fere que sua sunt
querunt non que Jesu Christi. Olim predictum est.
et nunc tempus inplecionis advenit. Ecce
in pace amaritudo mea amarissima.
Amara prius in nece martirum. amarior
post in conflictu hereticorum. amarissima nunc
in moribus domesticorum. Non fugare.
non fugere eos potest. ita invaluerunt et mul-
tiplicati sunt super numerum. Intestina et insana-
bilis est plaga ecclesie. et ideo in pace amari-
tudo eius amarissima. Sed in qua pace. Et
pax est et non est pax. Pax a paganis
pax ab hereticis. sed non pax a

falsis filys. Vox plangentis in te isto filios
enutrivi et exaltavi. ipsi autem spreverunt
me. Spreverunt me et maculaverunt
me a te pri vita. a te pri q̄stu. a te pri
q̄merito. **De levioribus peccatis. In fe(st)o**
q̄versionis pauli. xxiiij

Iustus iudex d(e)us nō m(od)o q(uo)d fiat. s(ed) quo
a(n)i(m)o fiat q̄sideat. Hec q(uo)s g(ra)ue pua re
putant. q(ui)b(us) pua sciet delique(re)
d(e)uita(n)t. nec dicat i(n) corde suo levia
s(un)t. nō curo corrige(re). nō e(st) magnu(m) si
i(n) hys maneo venialib(us) minimisq(ue) p(ecc)atis
Hec en(im) i(m)p(enite)ntia e(st). h(ec) blasphemia i(n) sp(iritu)m
s(an)c(tu)m. blasphemia irremissibilis. Erad(i)
cari t(ame)n et extirpari o(mn)ino nō p(ote)st malicia
a cordib(us) q(ua)m diu i(n) mu(n)do fu(er)im(us).
Cruciatulib(us) p(ro)fecerit. erras si vicia
putas emortua. Velis nolis intra
fines tuos habitat iebuse(us). subiugari
p(ote)st. exterminari nō p(ote)st. Precium e(st) morb(us)
a(n)i(m)e. corrupcio mentis. auferri nō
potest don(ec) libere(tur) a corp(or)e. Reprim(i)
quide(m) p(ote)st et deb(et) p(er) gr(aci)a(m) dei. ut nō
regnet i(n) nob(is). s(ed) nō extir(pa)ri nisi i(n) morte.
q(ua)n(do) sic decerpim(ur) ut a(n)i(m)a separet(ur) a cor(por)e.
Affectiones en(im) a(n)i(m)e d(um) i(n) h(oc) pulvere
g(ra)dim(ur) ex to(t)o mu(n)de e(ss)e nō p(ossu)nt. q(uonia)m
aliq(ua)n(do) vanitati. aliq(ua)n(do) volup(ta)ti. aliq(ua)n(do)
curiositati pl(us) q(ua)m oport(et) cedat a(ni)m(u)s vel
ad hora(m). In multis en(im) offendim(us) o(mn)es.
verum t(ame)n nec q̄tempnat q(ui)a p(ro)p(ter) p(ro)cedunt.
Impi(us) (eni)m e(st) en(im) cui de eis saluti. ip(s)e e(st)
salui nisi a x(rist)o et p(er) x(ristu)m. Nec ideo
t(ame)n p(ro) eis nec(ess)e e(st) e(ss)e n(im)is sollicitos.
ignoscit facile. i(m)mo libe(n)t(er) si modo
agnoscat(ur). In h(is) d(ici)t q(ua)m vana q(uod) te(m)

tabilib(us) et negligencia culpabilis est.
et t(ame)n i(m)moderat(ur). q(ui)a nulla da(m)pnac(i)o
e(st) hys qui sunt i(n) x(rist)o ih(es)u. Concupiscencie
sensus absq(ue) q̄sensu et h(ec) gr(aci)a nob(is) q̄f(er)t
ut nob(is) q̄cupia(n)t nō noceat. Sit t(ame)n a
q̄sensu abstineam(us). cu(m) ad humiliandos
nos ip(s)am q̄cupiam adh(uc) patit(ur) vive(re)
i(n) nob(is) et s(er)vit affligere nos. ut sciam(us)
q(uo)d gr(aci)a nob(is) p(ro)sit. et s(u)p(er) ad illi(us) auxi
liu(m) i(n)curram(us). Sic et de minorib(us)
istis p(e)cc(at)is pia dispensac(i)o(n)e agit(ur) ut nō
penitus auferant(ur). sed i(n) ill(is) cruciat
nos d(eu)s. et cu(m) minima cave(re) nō p(os)
sum(us) et(iam) sim(us). q(uonia)m nō n(ost)ris virib(us)
maiora sup(er)em(us). s(em)p(er)q(ue) t(ame)n orati et
o(mn)ino solliciti sim(us) qua(m) nob(is) t(ame)n multi
placiti neci(ssari)u(m) e(ss)e senti(mu)s. **De q̄tencione**
viciorum. In fe(st)o de collog(ati)o(n)e sermonis (e)t hu(m)ilit(ate). xx.

Quid si eo(rum) labore(m) et dolore(m)
q̄sideres qui varys viciys ser
viunt mor(b)u(m). Erit p(ro)fecto ia(m) i(n)venire
ho(m)i(n)es q(ui) multo mag(is) i(n) labore ho(m)i(n)u(m)
nō sunt. sed lo(n)ge a(m)pli(us) aliena ab ho(m)i(n)e
flagella sustinet. Contendunt ambicio et
elacio cordis. altera mord(et) altera fovea(m)
p(ar)at. volare altera iub(et). repe(re) altera
monet. cu(m) neutru(m) p(ro)fecto sit ho(m)i(n)is. Hoc
en(im) e(st). es tu aut hic. Tunc v(er)o ille
aut ibi e(st). aut q(uod) dom(inu)s p(ri)us eo(rum)
ut eis i(n) aliq(u)o cedas. ut vereceris
eos. vel eis aliq(ua)l(ite)r blandiaris. At
bonus s(er)mo bonu(m) locu(m) i(n)venit. aut
ambicio. et it(er)u(m) q(ua)m qui p(ro)desse nō
p(ote)st. p(ote)st obesse. Dissimula. p(ri)mu(m)
bonu(m) unu(m) pone. Don(ec) veniat ho(ra)
tua. Avaricia q(ui)q(ue) et appetitus laudis

sibi invicem adversantur? Hoc congregat, hoc dispergit.
Necnon inimica sunt sibi quoque consolatio et
pusillanimitas. Suggerit impudentie impa
tientie quoque clamoribus et utraque labor et do
lor et afflictio spiritus sunt. An non sepe
aliud gula exigit, aliud pruritus
carnis vult? Sic et odoratus et tactus
diversa invicem imperant forsitan adversa.
Sed utrique sibi prestat proprie servicium
omnes et trahit quemque sua voluptas.

De desperacione. c. 21. Ca. 26

Ultimus peccati consummacionem parit
desperacio. De dei ignorancia
venit desperacio. Si nos dei ignoranciam
tenemus, quomodo speramus in eum quem ignoramus.
Dicimus autem desperatus non esse parte vel
societate in sorte sanctorum. Et quomodo maxime
dei ignorancia desperacionem parturit dicamus.
Forte aliquis in se reversus vel displicens
sibi in omnibus malis que fecit, cogitansque re
sipiscere et recedere ab omni via mala. et
tamen consolacione sua si ignorat quam
bonus sit deus quam suavis et mitis. et
quam multus ad ignoscendum. nonne sua
carnalis cogitacio arguet eum et dicet
quid facis? An vitam istam vis perdere
et futuram? Peccata tua maxima sunt et
nimium multa, neque quisquam pro tot et tantis.
nec si te excories sufficies satisfacere.
Complexio tenera est, vita extitit de
licata. Consuetudinem difficile vincas.
Pro hiis et similibus desperatus consulit miser
ignorans quam facile dei bonitas que neminem
vult perire cuncta ista dissolvit. Sequitur quoque
in pena. que est delictum maximum. et blas
aut phemia irremissibilis. Ipse vero tibi nimia

tristicia absorbetur et fertur in profundum.
minime tamen ut consolacionem recipiat consu
etus. quia tunc diffidens et sibi qualibet vel
sibi blandiens nunc. non vult se reconcilia
bilem eum scilicet ad penitendum ad delicias
in omnibus bonis eius quo ad licuerit. Cum autem
dixerit pax et securitas tunc repentinus
ei superveniet interitus. tanquam in utero habenti
et non effugiet. Ita igitur de dei igno
rancia venisse malicie consummacio
venit que est desperacio. Apostolus dicit quod igno
ranciam dei quidam habent. Ego autem dico
omnes ignorare deum qui nolunt converti ad
eum. Neque enim ob aliud puto deum re
nuunt. nisi quia gravem et severum ymagi
nantur qui pius est. durum et implacabilem
qui misericors est. ferum et terribilem qui ama
bilis est. et mentita est iniquitas sibi. formans
sibi ydolum pro eo quod non est ipse.

De miseria hominis. In 2° d. Mi[...]dea de. 21.

Consulo considerare materiam quod
es. hominem videlicet. quod et natus es.
hoc modo quod natus es. si quis natus es atten
das. Rude nondum considerans. quia nudus
egressus es de utero matris tue. Con
siderando quid sis. occurret tibi homo nudus et
pauper et miserabilis. Homo doleas quod homo
sit. erubescens quod nudus sit. plorans
quod natus sit. murmurans quod sit homo
natus ad laborem. non ad honorem. Homo
natus de muliere et homo cum reatu. Bre
vi vivens tempore. ideoque cum metu. repletus multis
miseriis. et propterea cum fletu. et non
multis et multiplicibus. quia miseriis
corporis. miseriis cordis. miseriis cum
dormit. miseriis cum vigilat. mi

terris quamvis diu se vertat. Nos enim
calamitate vivimus. nascentes in peccato. fragi
les in corpore et mente steriles. Ve quo completur
cum infirmitas corporis et sterilitas mentis
et fatuitas cordis cumulatur et tempore sor
dis mortis additione. Neque enim ex
omnibus filiis Ade sine labore homo vivit.
neque sine dolore. Homo igitur natus ad
laborem. Nam ad dolorem natum se du
bitet qui natus non est in dolore. Et
dolorem parturientis clamor. dolorem plus
fletus indicat et vagitus. Labor in
actionibus. dolor in passionibus est. Est
qui sedeat aliquis sine utroque procul dubio
in miseriores. In labore igitur hominum non sunt
et cum hominibus non flagellabuntur. non tamen
ideo sine labore sunt, quia minime flagellantur.
Propterea igitur tenuit eos superbia.
Gravis inquit labor. opti sunt in
iniquitate et impietate sua. quibus plane
flagellis. Sudat quidem pauper in opere
foris. sed nunquid minus anxie dives
intus in ipsa sua cogitatione laborat.
Aperit ille os suum in oscitatione. aperit
ille in ructatione. et iste ille quamvis
fastidio quam ille tedia cruciatur. Post
tres velit nolit homines et faciunt et
patiuntur quod providentia divina disponit.
Alioquin unum grave iugum super omnes et
totos filios Adam. usque a die exitus
de ventre matris eorum usque in diem se
pulture in matrem omnium. In sordibus genera
mur. in tenebris confovemur. in dolore
parturimur. Ante exitum miseras onera
mus matres. in exitu fere more vipereo lace
ramus. mirum quod non ipsi pariter laceramur.

Prima voce plorationis edimus. merito
quidem utpote valle plorationis ingressi.
Ubi malitie plurimum. sapientie modicum.
ubi vitiosa omnia. omnia lubrica. operta
tenebris. obsessa laqueis peccatorum. Ubi
periclitantur anime. ubi spiritus affliguntur. ubi
tamen vanitas et afflictio spiritus est. Quid
non grave miseris quibus et vivere labor
est. quibus et quod pauci videntur adulterare
sentire penitus nequeunt. ipse quoque sensualitatis
usus in vertitur onere adeo ut negat sus
tinere. in alterna requie fovea. Quid in
nobis liberum vero. si ei undique luctamur de.
Sic enim et ab infimis visco tenetur quodam
et a summis indigna repellitur. ut neque
ab hiis sine dolore possit evelli.
neque ad illa sine magno gemitu vel
raro quasi admitti. **De vilitate con
dicionis humane. In meditacionibus xxviii**

Anima insignita dei ymagine.
decorata similitudine. desponsata
fide. dotata spiritu. redempta sanguine. de
putata cum angelis. capax beatitudinis. heres
bonitatis. rationis particeps. quid tibi cum carne.
unde ista pateris? Nam carnem alienam
pro qua imputantur et tue iusticie. qui pravis
mestariate reputantur; at tu ipsa ad
nichilum es redacta. et quia carne reputatur.
Nichil aliud est caro. cum qua tibi tanta est so
cietas. nisi spuma caro facta. fragili
vestita decore. Sed erit quod erit cadaver
miserum et putridum et esca vermium. Licet
quantumcumque extollatur super est caro. Si dili
genter consideres quod per os et nares ceterosque
meatus corporis egreditur. vilius ster
quilinium numquam vidisti. Si singulas

enim miserias considerare vel[is]. quam sit
onerata peccatis. irretita viciis. pruriens
concupiscenciis. occupata passionibus. pol
luta illusionibus. prona semper in malum. et in
omne vicium proclivis. plena omni confusione
et ignominia inveniens. Ut tamen homo
veritati filius factus est. quia ex illa concupiscencie
vicium traxit. quo captivus tenetur. et in
curvatus ut diligat vanitatem et iniquita
tem operetur. Attende homo quod fuisti ante
ortum. et quid es ab ortu usque ad oc
casum. atque quid eris post hanc vitam. Profecto
fuit quod non eras postea de vili ma
teria vilissimo panno involutus. menstruali
sanguine in utero matris fuisti nutritus.
Tunica fuit pellis secundina sic ortus
et indutus venisti ad nos. nec memor es quam
sit vilis origo tua. Flos favor populi
fervor iuvenilis operescit. Surripuere
tibi noscere quid sit homo. Nichil enim aliud est
homo quam sperma fetidum. stercorum saccus.
et cibus vermium. Post hominem vermis.
post vermem fetor et horror. Sic in non
hominem vertitur omnis homo. Cur igitur superbis
non attendens quod fuisti vile semen. et san
guis coagulatus in utero. Deinde miseriis
huius vite expositus et peccato. postea vero
vermis et cibus vermium factus in tumulo. Quid
superbis pulvis et cinis. tu conceptus culpa
nasceris misera. vivere pena. [illegible] mori
angustia. Cur carnem tuam preciosis rebus
impinguas et adornas. quam post paucos
dies vermes devoraturi sunt in sepulchro.
animam vero tuam non ornas bonis operibus que
deo et angelis presentanda est in celis. Quare
animam tuam vilipendis. et ei carnem tuam

preponis. Quam ancillari et ancillam domina
ri magna abusio est. Totus siquidem
mundus iste ad unius anime precium estimari
non potest. Non enim deus animam suam pro toto
mundo dare voluit quam pro humana anima
dedit. Sublimis est igitur anime precium que
non nisi sanguine Christi redimi potuit. Unde
igitur potuit esse tanta pusillanimitas et ab
iectio tam miserabilis ut creatura [illegible]
capax eterne beatitudinis et glorie magni
dei. utpote cum sit inspiracione condita. simili
tudine insignita. cruore redempta. fide
dotata. spiritu adoptata. misera non
erubescat sub putredine huius corporis
sensuum gerere servitute. Insanus plane
labor omittere curam cordis. et curam
carnis agere in desiderio. impinguare et
fovere cadaver putridum. quod paulo post
esca vermium futurum vilitate subita.

De brevitate presentis vite. cxxix

Vere breve est omne tempus. Infelix pre
qui in huius vite libro fides pi
cturam sunt operam. nec advertit quam va
pore est ad modicum parens. et vanitas
vanitatum. Vera omnino sunt que tempta
est vita hominis super terram. Sique fallax
est. nec simpliciter fallere consuevit. ut enim
multa illudat hominibus. mutat faciem. mutat
vocem. modo ait. modo negat. nec erubes
cit. De ipsa quantitate sua diversa diversis
loquitur. primo et eadem diviso contraria
et adversa. modo enim breve se esse clamat. modo
simulat longiorem dum peccare delectat. adhuc
alius gemit pro brevitate sua. nec
brevitas illa. sed gemitus fallax. quod
id meoret cum merore. unde magis

oportueat ꝯtulari. Si q̄ de ipa vite
meoria bn̄ moris ī medio magis q̄ꝫ
ītetiuo debueat ee pna. Cur igr̄
vitā istā tāto ꝑe desideo ī q̄ q̄to
ampli9 viuo tāto plus pecco. Quāto
ē vita lōgior. tāto culpa ꝯuior.
Cotidie nāq̄ȝ mala crescūt. et sub
trahūt̄ bōa. assidue vaiat̄ hō. ꝑ pros
pera ꝛ aduersa; et ignorat q̄n moriat̄.
Sicut em̄ stella ī celo choruscās ve
lociter trāsit et ī ꝑpetē deficit. et sicut
scintilla ignis cito extinguit̄. et ī ci
nerē redigit̄. sic cito finitā datur
istā tn̄e vitā. Dū em̄ libēt hō
ac iocūdissiē morat̄ ī mūdo. diucius
se victurū arbitrat̄. ac multa lōgo
t'ꝑe disponit agēda subito rapit̄ ī
morte. et ex īꝑuiso aufert̄ a corꝑe.
Dies em̄ hoīs sic̄ sicut ūbra sup
trā. et tūc ꝑpe ē n̄ tū stare videt̄.
Cur igr̄ thesaurizat ī trā cū sine
dilacōe trāseat. et īo nō colligis et
ipē qui colligit. Et tu hō q̄ue
fructū expectas ī mūdo. cuȝ fructus
ruina ē. cuȝ finis mors ē. Utinā
sapes et ītelligēs ac nouissiā pro
uidēs. Dic m̄ vbi s̄t amatores
mūdi. qui ān pauca tꝑa nobiscū
erāt. Nichil ex eis remāsit n̄ cinēs
ꝛ vermes. Attēde diligēt̄ q̄d sūt.
ul q̄d fuert̄. hoīes fuert̄ sicut tu.
comederūt et bibert̄ riserūt duxert̄
ī bōis dies suos. et ī pūcto ad īfna
descendert̄. hic caro eoꝝ v'mibȝ. illic
aīa ignibȝ deputat̄. donec rursus
īfelici collegio colligati. sepitiūs

īuolua̅t̄ ītedijs qui socij fuert̄ ī
vicijs. Una nāq̄ȝ pena īplicat. q̄s
vnus amor ī crimē ligat. Quo ꝑfuit
ill' ināis glia. bn̄us leticia. mūdi po
tēcia. carnis voluptas. fle diuic
magn̄ familia; mala ꝯcupiā. ubi
risus. ubi iocus. ubi iactācia. ubi
arrogācia. de tāta leticia q̄ta tristicia.
post tātā volup̄tē. tā ꝯuis miseria.
De illa exulta̅ōe cecidert̄ ī magnā
ruinā. et magn̄ tormēta. Quicq̄d eis
accidit̄ et accidē ꝑt. q̄ȝ hō es. hō de h9mo.
lim9 de limo. de trā es. et de trā
viuis. et ī trā reūteris. q̄n veniet dies
vltiā q̄ subito venit. et forsitā hodie erit.

De vita viciosa. Ca xxx.

Non ē via lata via. Latitudo q̄ꝑpe
vad viā. latitudo ad plamitiē ꝑ
tinȝ. Solitudo vii̅a. lata ē via.
et ubi nll'a ē via. totū ē via. Sic em̄
vita exposita vicijs. latissios hūs
hīc inde t'minos. q̄ȝ nll'os t'mīos hūs.
Ipa ē spaciosa via cuȝ latitudīs spa
ciū nulls claudit̄ metis. ubi n̄ lex
ē. n̄ ꝑuaricacio. n̄ vita sane dicēda
ē. q̄ minimū soli viut̄ morti. Ac q̄l'
vita ī q̄ sacius foret nō nasci q̄ꝫ nō
ab ea mori. Moros pocius ꝛ tō ꝯuior
q̄ȝ pena. nō nāe. Demq̄ȝ mors peccatoꝝ
pessiā. Ita igr̄ q̄ scd̄ȝ carnē viuit
aīa mortua ē viuēs. cui q̄ꝑpe bonū
ōino nō viuē. q̄ꝫ sic viuē. Expedit
em̄ ei q̄ sꝑ aīa morit̄. ut eciā9 corꝑe
moriat̄. magis āt ei bonū eēt si natus
nō fuisset hō ille. Vera aūe vita d'o ē.
nēc h9 solū sepat peccāi. q̄d quide

anima sua animat. Privat quod separat inter se
et deum. Ut eo ignorante tamquam corpus sine
anima, sic sit anima sine deo mortua et in se
metipsa. Non vivunt qui superbia inflamantur,
quos luxuria sordidatur, qui ceteris inficiuntur pes-
tibus: quoniam non est hoc vivere sed vitam confundere,
et cum quiete usque ad portas mortis. Bo-
nam autem vitam ego puto et mala pati,
et bona facere, et sic perseverare usque in finem.
Dicitur vulgo quod qui bene se parat, bene vivit,
sed mentita est iniquitas sibi, quia non bene vivit
qui non bene facit. De morte corporali,
secundum quod habetur, versu v. Capitulum xxxi.

Quid est mors nisi privatio vite.
Quoniam enim non ex separatione anime et cor-
poris mors procedit. Inde est quod mortuum
corpus exanime nominatur. Unde autem separatio nisi
ex flagellis presentibus, ex quotidianis dolo-
ris vehementia, ex ipsius corporis corruptione
ex pena peccati. Nam certo procedente tamen et
occurrunt flagella dicio nostra quam innumera ex ipsius
anime carnem delectabili horribilique dissor-
tio amarum nimis dimoratum patiatur.
Quid vero in rebus humanis certius morte,
quid hora mortis incertius invenitur. Non
miseretur inopie, non divitias veretur,
non generi, non moribus, non ipsi de-
nique parcit etati, nisi quod senibus quidem in
ianuis, adolescentibus autem in insidiis est.
Decet quidem mors. Si erit sompnus dilec-
tis, erit ianua vite, erit introitus in refrigerium,
erit sancti illius montis scala, et ingressus in
locum tabernaculi admirabilis quod fecit
deus et non homo. Iustus mortem et si cum
non pavet. Denique si morte preoccupa-
tus fuerit in refrigerio erit. Moritur quidem

iniustus sed secure, quippe cum mors
ut principium est exitus vite, ita initium me-
lioris. Bona mors iusti propter requiem,
melior propter novitatem, optima propter securi-
tatem. Econtra mors peccatorum pessima: mala
siquidem in amissione mundi, peior in
separatione anime et corporis, pessima in vermis
et ignis duplici contritione. Studeamus
fratres vivere vita iustorum, si mortem eorum
multo magis desideremus. Sapientia enim
novissima iustorum profert ibi nos iudi-
catos ubi nos invenerit. Omnino necesse est
vite presentis finem future cohere principio,
nec ibi tolerabitur similitudo. Quamdiu libet
enim spiritualis extiterit iustitia, si carnalis
fuit consummatio nostre vite, illi spirituali
perfectus non coheret. De horrore iudicii
futuri. Capitulum xxxii.

Quid tam pavendum, quid tam plenum
anxietate et vehementissime so-
licitudinis excogitari potest, quam iudicandum
astare illi tam districti iudicis tribunali,
et incertam adhuc sub tam districto iudice
expectare sententiam. Ubi iudex teste
non indiget, ubi veritas discutit inten-
tiones, ubi inquisitio culparum pertingit
ad abdita cordis. Ubi denique secre-
tissimos meatus oculus ille investigat
intentionis, et ad subitum illum solis ful-
gorem animarum expansi sinus cuncta sive
bona sive mala evomunt que celabant.
Ibi facientes et consentientes pari pena
punientur. Ibi fures et socii furum
simul supplicium excepturi sunt. Ibi
pari subibunt iudicium et qui lactant
et qui lactantur peccatores. Veniet

Videat qui male iudicat quod vindicabit
illa tunc irata confutabitur quae fuit in
diciis iniuria patientibus. Veniet enim
dies iudicii ubi plus valebunt pura
corda quam astuta verba et conscientia bona
quam marsupia plena. quoniamquidem nec
iudex ille fallitur verbis nec flectetur
donis. Verendum valde cum ad hoc ventum
fuerit ne in tam subtili examine multe
nostre iusticie ut putantur peccata appareant.
Unum est tamen si nosmetipsos diiudica-
remus, non utique iudicabimur. Bonum
iudicium quod me illi districto divinoque
iudicio subducit, et abscondit. Volo
vultui ire dei iudicatus non iudican-
dus presentari. Erit enim tunc non mi-
sericordie tempus sed iudicii. nec ulla omnino credenda
est erga impios illic futura miseratio.
ubi nulla speranda est correctio. Iudi-
cem itaque frequens et terribilem expectationem
illam studeamus presenti declinare iudicio.
Quantum enim iudicium dissilit eo iu-
dicio quod nunc est in quo princeps eicietur
foras. iudicem expectet vel timeat
magis a quo cum ipso principe suo eicietur
foras et ipsi. Attamen prius benedicti vocabuntur
in regnum quam maledicti in communem ignem
deputentur eternum. quo videlicet amplius doleant
videntes quod amiserunt. Hoc placet grave
eis tormentum, et magnus malorum cu-
mulus erit. Sic quoque iusti videbunt et
letabuntur considerantes quod evaserunt.
In illa igitur tanta separatione erit eternus
consideratio corporum immensa quanta mater
gratiarum actionis vel laudis. non solum erit
sed et securitas iustorum plena erit visa

retributione peccatorum quia vix nec humana
aliqua nec diabolica vel veri malitia
possint. De penis inferni. xxxviij

Quis putas tunc maior erit, quis
luctus, quanta tristitia, cum separabuntur
impii a consortio iustorum, et a visione dei,
et traditi in potestatem demonum ibunt cum
ipsis in ignem eternum, ibique erunt sine fine
in luctu et gemitu. Procul quippe exulati
a beata paradisi patria, cruciabuntur in flamma
perpetua, numquam lucem visuri, numquam refri-
gerium adepturi, sed multa milia annorum in infernis
cruciandi, et numquam inde liberandi. ubi
nec qui torquet aliquando fatigatur, nec qui
torquetur aliquando moritur. Sic enim ignis
consumit ibi ut semper reservet, sic tormenta
aguntur ut semper renoventur. Iuxta qualitatem vero
culpe penam sustinebunt unusquisque in gehenne.
et filiis culpe rei singuli suis urgentur
cruciandi. Nec quidem ibi nisi fletus audietur
et planctus et ululatus, meror et stridor
dentium. Nichil quoque ibi videbitur nisi vermes
et larvales facies tortorum, ac teterrima
monstra demonum. Vermes crude-
les mordebunt intima cordis. Hic dolor
inde pavor, gemitus, stupor et dolor
horrendus. Ardebunt miseri in igne eterno
in eternum et ultra. In carne cruciabuntur per
ignem, intus per conscientie vermem. Ibi erit do-
lor intolerabilis, fetor inseparabilis, timor
horribilis, mors anime et corporis, sine
spe venie et misericordie. Sic tamen morientur ut
semper vivant, et sic vivent ut semper moriantur.
Horrendum dei iudicium, gehenne sup-
plicium, in quo sunt tenebre exteriores, ubi
nulla confessio. Ubi nemini datur exire

cruciatus illos. et tormenta nullus enim
finit. nullus animus sufficit cogitare. O
quam male miseri omnes locati sunt. videt
ut confusa, et non videt ut consolentur.
A quo vel a quibus videntur? Ab omnibus
videntur ut pro multitudine intuencium
sit confusio multa. Nec nullus de tanta
numerositate spectancium sit molestior
oculis suo cuiusque. Non est asperitas sive
in celo sive in terra quam tenebrosa consciencia
subterfugere magis velit minus quam possit.
Non latet tenebre vel serpens se videt
quam aliud non videt. Ipsa tenebrarum se
quidem illas. non est quo se abscondat ab illis.
Hic est vermis qui non moritur. memoria
preteritorum. Semel iniectus vel potius innatus
per peccatum heserit firmiter. nequaquam deinceps
avellendus. Hic rodere consciam. eaque
pastus esca inconsumptibili perpetuat
vitam. Horreo vermem mordacem. et
mortem vivacem. Horreo incidere in manus
mortis viventis. et vite morientis.
Hec secunda mors que numquam occidit. sed semper
occidit. ubi minimorum peccatorum ipsius et carnis
quodammodo filios videbit esse domino. ut
quemadmodum priori culpe semper poterit
nec umquam poterit expiari. sic nec in cor-
pore aliquando tormenta finiri. nec corpus
ipsum examinari valeat in tormentis.
Merito quidem ulcio sempiterna deservit.
quod numquam possit deleri culpa. nec supra
carnis deficiet. ne sit cogatur af-
flictio carnis terminari. Hec fratres
qui pavet. cavet. qui negligit incidit.

Explicit liber sextus. Incipiunt
capitula libri septimi

De ascensione et descensione Christi. i
De descensione et ascensione nostra. ii
De duplici morte hominis. iii
De morte et vita Christi. iiii
Quare Christus qui homo fuit mori potuit quare
iniusta mors eius nos liberavit. v
De infirmitate et maiestate Christi. vi
De duobus considerandis in opere redemp-
tionis nostre. vii
De duabus rebus que consolantur ecclesiam presentem. viii
De dilectione carnali et spirituali. ix
De vita et sensu anime. x
De duobus gradibus in via spei. xi
De duabus alis animarum. xii
De duabus operationibus similibus dei. xiii
De duplici lingua dei et anime. xiiii
De vigore et languore anime. xv
De duplici caritate actuali et affectuali. xvi
Quod alius sit ordo caritatis actualis alius
affectualis. xvii
De duplici humilitate. xviii
De humilitate et humiliatione. xix
De intellectu et affectu. xx
De cognitione et amore. xxi
De meditatione et oratione. xxii
De duplici confessione. xxiii
De duabus speciebus superbie. xxiiii
De duabus speciebus humilitatis. xxv
De duobus quibus sibi cavent contemptores
laudis humane. xxvi
De duobus in consilio necessariis. xxvii
De duobus quibus durandum in monasterialis
observancia. xxviii
De duobus in monasterio observandis. xxix
De auctoritate precipiendi et qualitate precepti. xxx
De neglectu et contemptu preceptorum. xxxi

De gemina spe viciorum. xxxii
De novo et veteri homine. xxxiii
De duplici timore. xxxiiii
De duabus filiabus ignorantie. xxxv.
De duplici malo innato. xxxvi
De duplici corrupcione anime et corporis. xxxvii
De duplici milicia spiritualium. xxxviii
De duplici sciencia mala. xxxix
De duabus sanguisuge filiabus. xl
De duobus generibus hostium. xli
De duobus lateribus scale. xlii
Quod duobus modis se debet unusquisque
irreprehensibilem exhibere coram deo et hominibus. xliii
De duplici visione exteriori scilicet interiori. xliiii
Quod duobus modis vita a corde procedit. xlv
De viciis et virtutibus prie confligentibus. xlvi
De voluntate et opere. xlvii
De timore et inficiencia. xlviii
De duplici abysso. xlix
De gemino argumento amoris dei generalis. l
De duplici consilio. li
De profectu et affectu. lii
De duplici consideracione sui. liii
De duplici pudore. liiii
De lege et gracia. lv
De duplici genere preceptorum. lvi
De duplici ira dei. lvii
De duobus diebus. lviii
Quod ob duplicem causam deus dat nobis temporalia. lix
De prosperitate et adversitate. lx
De gemina unitate boni. lxi
De duplici generacione. lxii
De fide et spe. lxiii
De duobus que in intencione nostra sunt. lxiiii
De gracia et libero arbitrio. lxv
De voluntario consensu et naturali appetitu. lxvi
Quod homines ex gracia et libero arbitrio. lxvii
De penitencia nostra ad deum et peregrinacione
nostra ab ipso. lxviii
De virtute et sapiencia lxix
De vita activa et contemplativa lxx
De duobus modis predicandi et spiritualium ministrorum. lxxi
De duplici excessu. lxxii
De duplici permissione dei. lxxiii
De duplici sessione scilicet corporis et anime in futuro. lxxiiii
De gaudio dei et expectacione animarum sanctarum. lxxv
De duplici glutino quo se coherent viri spirituales
in celo. lxxvi.

De ascensione et descensione Christi. In quibusdam sentenciis. Capitulum primum

Dominus et salvator noster iesus Christus volens nos docere quomodo in celum ascenderemus. fecit ipse quod docuit. ascendit ipse in celum. et quia ascendere non poterat nisi prius descendisset. Unde autem eum vel ascendere non pateban cum sue divinitatis simplicitas quippe que nec minui potest vel augeri. vel aliquo modo variari. assumpsit in unitate sue persone naturam nostram. et humana. in qua ascendit et descendit viamque nobis quam et nos ascendemus ostendit. Veniens itaque quod erat in natura sua descendit et ascendit propter nos in nostra. attingens nimirum a fine usque ad finem fortiter et disponens omnia suaviter. Descendit siquidem quo inferius non decuit. ascendit quo alcius non potuit. Ipsum descensum egit fortiter quia altus erat. ascensum disposuit suaviter quia sapiencia erat. Sunt autem gradus in descendendo sunt et in ascendendo. In ascendendo quippe primus est a summo celo usque ad carnem. secundus utique ad cete

tius usque ad mortem. Iste quisque descendit. vnicus descensus videlicet et ascensus. Sed iste quidem triplex est. Primus gradus gloria resurrectionis cum potestate iudicii. Secundus consessus ad dexteram patris. et de morte quidem meruit resurrectionem. de cruce iudicii potestatem. ut qui in illa iniuste iudicatus. de illa optineret iustam iudicii censuram. Ipsam vero suam formam in carne in qua passus est resuscitatam erexit super omnes celos. et super omnes choros angelorum usque ad dexteram patris. Tercius hac dispositione suavius. ubi mors absorbetur in victoria. ubi ignominia crucis vertitur in gloriam. et ipsa carnis humilitas ex hoc mundo transit ad patrem. Hac ascensione nichil sublimius. hoc honore nichil gloriosius dici potest. aut cogitari. Sic per misterium incarnacionis descendit et ascendit dominus. relinquens nobis exemplum ut sequamur vestigia eius.

De descensione et ascensione nostra. Capitulum ii

Descendamus per viam humilitatis. Ponat quidem nobis primus eius gradus vel primus profectus. nolle dominari. Secundus velle subici. Tercius in ipsa subiectione quibuslibet contumelias et iniurias illatas equanimiter pati. Dyabolus et homo utique ascendere preposteri voluit. hic ad scienciam. ille ad potenciam. ambo ad superbiam. Non sic ascendere velimus. Primus gradus ascendendi est innocencia operis. Secundus mundicia cordis. Tercius fructus edificacionis. Quos gradus miro modo invenimus in superioribus gradibus descensionis. Ibi quippe fuerat tercius gradus tolerancia iniuriarum. Ipsa enim quod probat huius ascensionis primum scilicet innocenciam operis. Ibi secundus fuerat paciencia subiectionis. et ipsam operatur mundicia cordis. que est secundus gradus ascensionis. Ad hoc enim doctores prelatos habemus ut tot minus demus. Ibi eciam primus gradus contemptus dominacionis. hic tercius fructus est edificacionis. Qui enim sibi dominari non appetit is profecto fructuose preest ceteris in communibus.

De duplici morte hominis. In libro de laude nove milicie. iii

Peccatum precessit ut sequeretur mors. quod sane si cavisset homo mortem non gustasset ineternum. peccando itaque vitam amisit. et mortem invenit. Congruebat quidem et deo predicente et iustum profecto erat. ut si peccaret homo moreretur. Quid namque iustius poterat quam recipere talionem. Vita siquidem anime est deus. ipsa corporis. peccando voluntarie perdidit volens vivere. nolens perdat et vivificare. Sponte repulit vitam. cum noluit vivere. non valeat eam dare cum vel quantum voluit. Noluit regi a deo. non valeat regere corpus si non paret superiori. inferiori cur imperet. Invenit conditor suam rebellem creaturam. inveniet anima suam sibi rebellem pedissequam. Non potuit a deo dividi anima nisi peccando nec corpus ab ipso moriendo. Nichil profecto congruencius quam ut mors operata sit mortem. spiritualis corporalem. culpabilis penalem. voluntaria necessariam. Cum igitur gemina hac morte secundum naturam utramque dampnatus fuisset homo. altera quidem spirituali et voluntaria. altera corporali et necessaria. Utrique deus homo vita sua corporali et voluntaria benigne occurrit et

potest. Itaque una sua utraque dampnat. Merito quidem nam ex duabus mortibus nostris, cum altera nobis in culpe meritum, altera in pene debitum reputaretur, suscipiens penam et nesciens culpam sponte et tantum in corpore moritur et vitam nobis et iusticiam promeretur. Alioquin si corporalem non mortem pateretur, debitum non solvisset. Si non voluntarie moreretur, meritum mors illa non habuisset. Nunc autem sicut dictum est mortis meritum est peccatum, et peccati debitum mors, que remittente peccatum, et moriente pro peccatoribus, profecto iam nullum est meritum et solutum est debitum.

De morte et vita xpi. In eod li° c° 21 c 4

Attamen plus movet ad pietatem amoris, que sit vite recordatio. Puto quod illa austerior, ista dulcior videatur: magis que inmitati blandiatur humane quies dormitionis, quam labor dissolutionis. mortis securitas quam vite certitudo. vita que vivendi in ecclesia extitit. mors a morte redemptio. Illa vitam instruxit, ista mortem destruxit. Vita quidem laboriosa, sed mors preciosa. Utraque vero admodum necessaria. Quid enim que prodesse poterat sine morte nequit vivendi. sine vita dampnabilis moriendi. Nunquid denique a morte que etiam nunc male usque ad mortem viventes a morte eterna liberat, aut mortuos ante que sanctos patres vite similitas liberavit. Nunc igitur quia utrumque profuit nobis necessarium erat. et pie vivere, et secure mori. et vivendo vivere docuit. et mortem moriendo securam

reddidit. Nunquidem resurrecturus occubuit. et ipse fecit morientibus resurgendo. Quod xpc homo mori potuit. quia iustus mortem eius nos liberare potuit. v.

Videre considerum quod que morte abstulit. hic plane quod eam ipse qui non meruit pertulit. Qua enim ratione iterum exigeretur a nobis quod pro nobis ipse iam solvit. qui peccati meritum tulit. suam nobis donando iusticiam. Ipse mortis debitum solvit. et reddidit vitam. Sic namque morte mortua redicitur vita. quemadmodum ablato peccato reddit iusticia. Porro mors in que morte fugatur. et que nobis iusticia imputatur. Verum quomodo mori potuit qui deus erat. quin minus et homo erat. Sed quo pacto mors illius pro altero valuit quod et iustus erat. Profecto namque cum homo esset mori potuit. cum iustus debuit non gratis. Non quidem peccator mortis solvere sufficit debitum pro altero peccatore. cum quisque moriatur pro se. Qui autem mori pro se non habet. numquid pro alio frustra debet. Quanto sane indignius moritur qui mortem non meruit, tanto iustius is pro quo moritur vivit. Sed quia inquis iusticia est ut innocens pro impio moriatur. Non est iusticia sed misericordia. Si iusticia iam non gratis. sed pro debito moreretur. Si ex debito quidem ipse moreretur. is pro quo moreretur non viveret. At vero si iusticia non est, non tamen contra iusticiam est. Alioquin et innocens et iustus sit esse non potest. Xpc igitur et mori potuit cum sit homo. et mortis moriendo solvere debitum cum sit iustus.

De infirmitate et maiestate xpi ubique. vi

Quantum nobis deus valuit. totum

salutifer. totu nrm fuit. n̄c mini9
ꝑfuit i̅finitas q̄ꝫ ꝗ maiestas. q̄r et
si ex diuitari potencia pcī uirgīo
ube do sibmouit. ex carne tn̄ i̅fir
mitate mortis uiua dcussit moriēdo
Sꝫ ⁊ illa e diuitīa ꝑ q̄ ei placuit sal
uū face mūdū ut mūdi ɔfutaret
sapiāꝫ. ⁊ ɔfūdēt sapie̅s qd uꝫ cū i̅
for dī eēt dō eq̄l. semetipīꝫ exinaniut
form̄ sui accipiēs. qd cū diues fuissꝫ
pp̄ nos egen9 fcs ē. de magno puu9.
de excelso hūil. i̅fim9 de potēte. qd
esuriyt qd sitiyt qd fatigat9 ē i itinē
et q̄ passus ē uolūtate. nō necītate.
Hc igr̄ q̄dā ip̄i9 stulticia. nōne fuit nob̄
uia prudēcie. iusticie for. sanitatis ex̄n̄.
Mors igr̄ a morte. uita ab errore.
a pctō grā libeāt. et q̄dē mors ꝑ
iusticiā suā pegit uictoriā. q̄r iust9
ꝑsoluēdo q̄ nō rapuit. iure oīno
qd amiserat recept. Uita uō q̄tūad
se ptinuit. ꝑ sapiāꝫ adimpleuit. q̄
nob̄ uite ⁊ discipline exēpl ⁊ documēto
ac speculū extitit. Porro grā ex
ptāte pcā remisit. q̄r oīa q̄cūq̄ uo
luit fecit. Mors itaq̄ xp̄i mors ē
mee mortis. q̄r ille mortu9 ē ut ego
uiuerē. Quo pacto eni̅ iā nō uiuat.
pro q̄ moritr̄ uita. Si igr̄ lex sp̄s
uite i̅ xp̄o ih̄u libeāt nos a lege pcī
⁊ mortis. ut qd adhc morim̄. et nō
statī i̅ imortalitate uestim̄. Sane
ut dī uitas ipleat. q̄r eni̅ mia̅ꝫ et
uitatē diligit dn̄s. necēe ē q̄dē mori
hoīeꝫ. quippe qd p̄dixerat dn̄s. sed
a morte tn̄ resurgē. ne obliuiscat
misericordi dn̄s. ita igr̄ mors et si nō ꝑpe
tuo dn̄at. manꝫ tn̄ ꝑ̄ uitatē dei
ul' ad tps i̅ nob̄.

De duob; ɔsideraɗ i ope nre redempcōis. c. xi. La vii.

Qui bō q̄ largiri nō cessat mor
Quoniam miserator dn̄s. colligē
⁊ recolligē oīa oī hora ip̄i9 lēe. id
saltē ꝑpmūdē ⁊ maximū opus
uiꝫ nre redempcōis. a mēoria dep
totū nō recedat aliquatn9. In q° ope
duo potissimū i̅ditāe curabo. Duo
illa sūt mod9 ⁊ fruct9. Modus
siqdē dī ē exinanicio. fruct9 uō
de illo nr̄i repletio. h° meditaī scē
spei seminariū ē. illud sūm amoris
icēti . Utrūq̄ ꝑfectib; nr̄is necīe ē.
ne ⁊ spes sermitenaia sit. si amore
nō comitet. ā amor tepescat. si i̅fruc
tuosus putet. Porro fruct9 quē
expectam9 a dō nō erit nisi ex deo.
Erit igr̄ dō oīa i̅ oīb;. Ut de corpe
tacēā. i̅ aīa tria i̅tueor. rōēꝫ uolūtatē
mēoriā. et h° tria ip̄āꝫ aiāꝫ ee. Quā
tū aūqꝫ hoīu t̄uū i̅ p̄nti sclō desit
de i̅tegritate sua. et ꝑfecōe sua. sentit
oīs q̄ ābulat i̅ sp̄ū. Quare hoc?
Nisi q̄r dō nōdū ē oīa i̅ oīb;. Hic ē
qd rō i̅ iudicijs sepissīe fallit. et
uolūtas ꝑturbacōe iactat ⁊ mēoria
mlta ɔfūdit obliuiōe. Tripliā huic
uanitati nobilis creatura subiecta ē nō volēs.
i̅ spe tn̄. Nā qui replet i̅ bōis de
sideriū aīe. ip̄e rōi futur9 ē plenitudo
lucis. ip̄e uolūtati mlti dō pacis. ip̄e
mēorie ɔtinuacio eternitatis. ut sit dō
oīa i̅ oīb;. rōē recipiēte lucē ueritatis

gnubilē. volūte pacē ip̄bbabilē. Ne
q̄te meoria fōti i deficiēti ēnalit
ihereēte. Hoc de redēpcōis fructu.
In mō q̄z q̄ di exinaniacōez diffinī
ui' ta itē papue itueda immedo.
Nō em̄ simi' a modica illa exina
nicio fuit. sed semetip̄z exinanuit
usq: ad carnē ad mortē ad crucē.
Eius digne pēset q̄te fuit hūli
mansuetudīs dignacōis. Dn̄z ma
iestatē carne induī. mulctai morte.
turpai cruce. Sed dicit aliq̄s Nu
opus suū valuit rpare cr̄tor absq:
ista difficultate. Valuit. si maluit
cū iniuria sui. q̄ nlte dilacōis hōiez
debitorē tenēt. ammonetq: grāz ac
cōis. Difficultas redēpcōis q̄ mini
deuotū fecēat facilitas cōdicōnis.
Nud em̄ dicebat hō creaty i igr̄ty
Gratis q̄de cōditus sū. si nllo auc
toris grauamīe ul' labore. Sic q̄de
dix' et fc̄s sū. q̄madmodū i vniu
sa. Sic būficiū c̄acōis attenuās
hūana ip̄ietas. igr̄titudīs mā
inde sumebat. vn̄ amoris cā hrē
debuerāt. si obstructū ē os loquētiū
iniq̄ lucē clariꝰ patet. q̄tū mō p te
o hō dispēdiū fecit. De dūo ser
uis de dūite paup. erāo de ilbo.
et de di filio. filiꝰ hōis fiei nō
desperit. Memento iā te et si de n̄lo
fcm̄. nō tn̄ de nichilo redēptū. Sex
diebꝫ cōdid' oīa et te int' oīa. at vō
p totos t̄gīta ānos opatꝰ ē salutē
tuā i medio t̄re. O q̄tū laborauit
sustinēs carnis nēcitat̄. hostē t̄pta ōes

nōne sibi aggrauant cū ignominiā
mortē tumulac' horrore. De duobꝫ
q̄ cōsolāt̄ cāiaz p̄nte. cc lxv.

Ecciam loco et t̄p' sue pegrinacōis
dūe rs cōsolāt̄. De p̄terito q̄de
meōria passiois x̄i. De futuro qd' se
i sorte filioꝝ cogitat. et cōfid' recipiēdā.
Ambo hc' velud an̄ et rt' oculā. i sacia
desiderio cōtuet̄. et vtrq: ulu' i tutus
ad modū gīg. et vtrq: ē illi refugiū a
t'bula' malo et dolor. Inter cōsola'
cū nō solū q̄d sibi expctand̄ sz et vnde
sit p̄sumēdū nouerit. Expctacio leta
n' dubia q̄ x̄' morte firmā ē. Cur
pauet ad p̄uny magnitudīez q̄ p̄cy
dig'tate cōsideat. Quā libēs mēte
inuisit foramia. p q̄ sac' sci sāguis r'
p̄ciū flux'. Quā libēs p̄abulat
diuisoria et māsioēs q̄ sūt i domo p̄ris.
multe at̄ diuise i q̄bꝫ hꝫ collocarē fi
lios suos p q̄cruēciā meitoꝝ diuisitate.
i nūc q̄de qd' solū iteri p̄t. sola i hyo
meōria q̄esat. celeste h̄itaculū qd'
desidsū ē iā i dūes cūo. Erit āt cū
ipleb' ruinas cū et corpe ih̄itab' et
mēte cū vacua dōicilia q̄ āt'q̄ rliq̄
rāt h̄itatores ip̄a sue vniuisitatis il
lustrab' p̄ncia. felici de ceteō p̄fcē
sua at̄ itegritate gaudēte. De di
lectōne spūali et cārli cc lxvi.

Ere et p̄prie ad solā p̄tinꝫ aīaz
dilc̄o q̄ aliq̄d spūalit' diligit
vbi grā dīn āgelū aīaz. sed eciā di
ligē iusticiā virtutē pietatē sapiēaz at̄
alias hꝰ di' vtu' Nā sedꝫ carnē q̄ppiā
diligit ul' potꝰ appetit aīa cibū vel

timētū dnīc et q̄ istiusmōi sūt corda
siue terēa. carnis potiꝰ q̄ aīe aōr di
tēdus ē. **De vita et sensu aīe**

In foīs d' vita ꝛ v ffri aīe. x.

Magna ē minꝫ et īexcusabil'
negligētia nrā. q̄ cogitacōib;
vacātes ociosis tp̄s amittiꝰ. Nob;
minꝫ n̄c penetrāde nubes. nec
maria trāsfretāda ut salubres īueni
amꝰ cogitacōes si īfitas ī nobmetipis
utiliū cogitacioꝫ occasiōes et scīā
ria possiꝰ īuenire. Deniq; si tam
īerudita et negligēs fuit aīa. ut
n̄c iteriora sua sufficiat pscrutari.
attēdat ea q̄ foris agit palā et ī
manifesto. et ī ipīs q̄z si diligēt' īsueit
īueniet sapiāz. Ecce eni cōsidēs o
aīa q̄cūq īpēdis corpi tuo et īueīes
sine dubio qd' vitā ei sensūq; mīs
tras. et uitā quidē toto ī corpe īuei
es uniformē. Ubi grā. neq; eni
viuit alit' ocls q̄ auricl'. sensum
vo nō ita. Uidere gᵒ ut ē aīa tua.
q̄ ē ds tuꝰ. silia largiat'? Neq; eni
viuē dicēda ē aīa que vitaꝫ nō h;
cognicōez. si adhᶜ mortua ē ī semet
ipā. q̄admodū et ea sine sēsu. que
n̄o sēsū dilacōez h;. Est gᵒ aīe vita
vitas. sensus caritas. Nec mireris
qd' ī sēsu aīe ī ipioꝫ noticiā hn̄t vei
tatē. q̄ tn̄ expertes sūt caritatē. q̄n ꝛ
ī corpib; nonull' vita repis sine
sensu. ut sūt arbores ceteraq; silia.
aīata q̄dē. sed aīacōe nō aīa. q̄ad
modū et aīe īiq̄ꝫ vitatē hn̄t no
ticiā n̄ali rōe. q̄ tn̄ ī sēsu aduiat'
a grā. cū nullatenꝰ sane aīet' ab ea.
In hys aūt q̄b; ex cognicōez vitaꝫ et
dilacōez aīa spūal' īhīdᵗ nō exteriore
q̄ᵒ lib; mō sed aīa ipoꝫ cui adherēs
vnꝰ fuit sp̄s cū ea. In hys itaq; īdi
sa ē cognicio vitaꝫ scdm qd' dēm ē
de vita corpis. eadē eni cognicōe et
minꝰ et maīa cōphēdis. Porro q̄ de
dilacōez si diligēt' attēdas. eam for
tasse sed; quiq; corpis sensꝰ. quīq; pti
tā poteris īuenire. Est eni prius aōr
qᵒ pntes diligiꝰ. ē aōr socialis quo
socios diligiꝰ. ē et erga oēs hōies
aōr iustꝰ. erga inimicos aōr violētus.
erga dm̄ sc̄s siue deuotꝰ. In hys gᵒ
si diligēt' attēdis. pprīu erga singu
los et oīo diuisū ab alys modū īuenies.

De duob; grādib; ī via sp̄s. xi.

Sunt q̄ ī carne ābulat. q̄ oēm
sollicitudīez ī hᵒ ponūt quō ī
cōmoda carnis euitēt. Hy sūt q̄ licet
vtiᵉ ppbet. tn̄ cū molestias carnis oīo
euitare volūt. cōtupijs suis pīus ne
quūt resistē. Hib; dī apls. Spū ā
bulate. ꝛ sollicitudīes vrās quo mo
lestias carnis euitetis depōite. In
hac via sp̄s duo sūt grādus. supior
ꝛ īferior. In īferiori grādu ābulat hō
q̄n reūsus ad cor circa affectiones suas
sollicitus ī se rephēdᵗ qd' cōtra cōtriu
ēē cognoscat. In hᵒ grādu sacrificiū sp̄s
cōtribulati et cordis humiliati p cōtricōez
offert. De hᵒ grādu ad supiorē ascē
dēs īcipit cogitarē bn̄ficia di. et
cōuersus ad graꝫ actiōes. offert per
deuocōez sacrificiū laudis. vndeᵒ

gradu videtur est. In primo crucifixus. in secundo gloria et honore coronatus.

De duabus alis anime. Capitulum xii.

Habet fervientes anime alas quibus volant. spem et timorem. quia volantis est aliquando alta petere. aliquando yma. per spem alta petit. quia in celestibus habitat. per timorem yma. Condescendendo enim infirmis eos instruxit considerantes seipsos ne et ipsi temptentur. sed quia hiis duobus modis offenditur. scilicet nimio rigore deiciendo infirmos. ac nimia lenitate eorum viciis consenciendo. Contra nimium rigorem est consideracio proprie infirmitatis. contra nimiam lenitatem zelus rectitudinis.

xiii

De duabus operacionibus sermonis dei.

Sermo dei duo debet operari. et animas viciosas sanare. et bonas sermone. Viciosas dico non omnes quibus inest vicium. sed que vicio ex voluntate consenciunt. nec resistunt quantum possunt. Bonas dico animas non solum perfectas. sed etiam incipientes. que licet vicium habeant. non tamen consenciunt sed expugnant. Sed cuiusdam(?) anime licet ex infirmitate cadant vel ignorancia. sepe tamen per voluntatem que bona est insurgit. Hec est enim que bona facit animam. quia cum multa sint anime bona naturaliter insita. sicut ingenium bonum. memoria capax. vigil ro(?) et cetera. que bona. sola tamen voluntas si fuerit bona bonam facit animam. si fuerit viciosa viciosam. Sed quia hec ut iob ait. numquam in eodem statu permanet. aut enim deficit aut proficit. Proficiendum est in hac voluntate. quia ipsa est via de qua ait propheta. Hec est via ambulate in ea. Primus huius vie gradus est recta voluntas. secundus valida. tercius devota. quartus plena voluntas. In primo gradu anima mente legi dei consentit. sed carne impugnante. bonum quod diligit perfecte non invenit. sed sepe malum quod odit per infirmitatem facit. In hoc tamen recta est eius voluntas. quod adversario suo consentiens. in se odit quod ille perpetravit. In secundo gradu anima non solum malum quod odit non agit. sed etiam bonum licet cum gravedine fortiter tamen facit. In tercio gradu iam dilatato corde currit viam mandatorum dei que delectat in eis sicut in omnibus diviciis. In quarto sunt angeli qui ea facilitate qua semper volunt bonum plenarie perficiunt. Hunc gradum desiderare quidem anima potest ascendere non potest corpore ob hoc quod corpus aggravat eam. Cum nondum habet rectam voluntatem sentiat quod impeditur a carnali intencione. Cum habet rectam et nondum validam. sentiat quod impeditur a prava consuetudine. Cum habet devotam et nondum plenam sentiat quod impeditur a terrena inhabitacione. Cum adhuc viciosa voluntas est. oret et dicat. fiat voluntas tua sicut in celo et in terra se intelligens terram. Illum autem qui rectam habet voluntatem celum. quia quantum distat celum a terra. tantum distat recta voluntas a perversa. Ita oret qui rectam habet voluntatem se intelligens terram. illum autem qui est in valida celum. ita de ceteris ut semper attendat perfectiorem. quia sicut condempnat in viciosa permanens voluntate. ita reprehensibilis est. qui in aliis sancti(?) non proficere.

De duplici lingua dei et anime. et xlv. Capitulum xiiii

Spiritus est verbum. spiritus quoque anima. habent quoque linguas suas. quibus se alterutrum al

loquat̄ p̄ntes q̄ȝ ī dicet. Et ubi q̄de
lingua fauor dignatiōis esse. aīe uo
feruor deuotiōis ē. Elingus ē aīa
atq̄ infans. q̄ hāc nō h̄ȝ et nō p̄t illi
uolūtatē suā̄ insinuare q̄, cū uerbo q̄ȝ
cū h̄ꝯ dī lingua suā cū uerbū mouet
volēs ad aīaȝ loq̄ nō p̄t aīa non
sentiē. Viuꝰ ē eīm ⁊ efficax s̄mo dī
⁊ penetrabilior oī gladio ancipiti. ptigens
usq̄ȝ ad separatioēȝ aīe ac sp̄s. et rur
sꝰ cū aīa suā linguā mouet uerbū
latē multom̄inꝰ poterit. nō solū q̄ȝ
ubiq̄ȝ p̄ns ē. sed q̄ȝ hꝰ magis q̄d
nisi ip̄o stimulāte deuotiōis lingua
nūme ad loq̄ndū mouet. Verbo
igr̄ dicē aīe pulch̄a es et appellare
amicā in ñsē ē. vnī et amet et se
p̄sumet amari. Ipā uo nōiare
uicissim uerbū dilcm̄ et fatei pulchrȝ
q̄d amat. et q̄d amat illi sine
fictiōe ⁊ fraude ascribē et mirari
dignatioēȝ et stupere ad gr̄āȝ. Ita
locutio ubi infusio dom. xv.
De vigore et languore amoris. c̄ lj.

Dum p̄sto ē q̄d amat. viget
amor. languet dū abest.
q̄d nō ē aliud q̄ȝ tediū q̄ddā ī
patiētie desiderij. quo nec ē af
fligi mētē vehemēt amātis. absēte
quē amat. dū totus ī expectatiōe
quātalib̄ȝ festinatioēȝ īputet tar
ditatē. Subtractio nāq̄ȝ ei q̄ȝ amas
augmētatio desiderij ē. et q̄d ar
dētius desideras tarius exp̄ris.
De duplici caritate. c̄ l. Ca xvj.
Est caritas ī actu ē ⁊ ī affectu

et de illa q̄ ē op̄is puto data legem
hōib̄ȝ mandatūq̄ȝ fortiū. Nā ī affectu
q̄s ita h̄eat ut mādat. igr̄ illa mā
dat ad meritū. ista ī p̄miū dat.
Cuiꝰ ñtaū q̄dē p̄fcīn q̄ȝ vita q̄ȝ pn
te expiri dūia posse grā nō ne
gamus. si plane ɔsūmatioēȝ dese
dimꝰ futurē felicit. Quo igr̄ iube
dū fuit q̄ nullomō īplēdū erat.
Aut si placet ē magis de affectuali
fuisse datū mādatū. nō inde cōte
do. dūmō acq̄escas. et tu m̄ q̄d
minime ī vita ista ab aliq̄ hōiȝ pos
sit uel potuit adipleri. Nec latuit
preceptorē p̄cepti pōs hōiȝ excede
vires. s̄ iudicat̄ utile ex hoc ip̄o
sue illos ī sufficiētie admonei. et ut
scirēt sane ad q̄ȝ iusticie finē niti pro
virib̄ȝ oportet. Ergo mādādo ī
p̄ssibilia nō p̄uaricatores hōies fecit.
sed h̄ūiles. ut oē os obstruat. et
subditꝰ fiat oīs mūdus dō. q̄ȝ ex
op̄ib̄ȝ legis nō iustificabi oīs caro
corā illo. Accipiētes q̄ppe mādatū
et sentiētes defcm̄. clamabiꝰ ī celū
⁊ miserebī nri dē. atq̄ hꝰ dixeri
si quidē ɔsenseimꝰ affectuale lege
fuisse mādatū. Sed actuale ip
poꝰ ɔueīre inde uel maxīe appa
rē uide q̄d cū dixisset dn̄s dilig
te inīcos vr̄os mox de op̄ib̄ȝ īfert.
b̄nfacite h̄ijs qui oderūt vos. sup
uacue āt de op̄ib̄ȝ monuisset. si i
affectiōe ia fuisset dilcōo. neq̄ȝ hoc
dico ut simꝰ affectiōe simꝰ. et co
de cuius solas moueaꝰ manꝰ ad

opa. Sed e affco q̄ cas gignit.
et e q̄ eo regit. et e q̄ cod' sapia.
Prima e qua aplus d' legi di no ee
subiecta. n' ee posse. Scda e q̄ p
tib; exequcoe legi di consentiete. q̄m
bona e. Nec dubiu distare a se
ptenciosa et consentanea. Longe vero
tria distat ab utraq; q̄ et gustat et
sapit. q̄m suauis e dns. Prima cli
mnas. scda; vmuneras. Na pria
q̄de dulcet si turpis e. scda sicca si
fortis. ultia pinguis et suauis. Igit'
p scdai opa fiut. et i ipa caritas sed;.
Non illa affctual' q̄ sale sapie condita
pinguescens. magna menti iport milit'
dulcedis dm. Sed q̄da potius actual'
q̄ et si nodu dulci illo odore suauit'
reficit. ardore tn amoris ipi' vehe
mit' accedit. Q'd alius ordo sit cari
actual' alius affctual'. xvij

Actual' caritas inferiora p'fert
affctual' supiora. Etem i bn
affca mente no dubiu Ubi tn. q̄m
dilcoi hois dilcoi di p'ponat'. et i
hoib; ipis pfectiores inferiorib;. celi
tre. etnitas tpi. aia carni. attn
i bn ordinata actioe sepe a' s'p ordo
oppositus iueit'. Na et cca proxim
cura plus urgem'. et plees ocupam'
et infirmorib; fribz diligetiori as
sistim' sedulitate. et paci tre q̄
celi gle iure hu̅anitatl' et ipa nccitate
itendim'. et p aliud inquietudi
nem vix aliq's sentie de etnis
p'mittim'. et languorib; corpis nri
p'posita aie cura pene ptinuo iser

uim'. Orante denq; hoie, do loqn
q̄s dubitet. quocies tn cari'te iubete
inde abducim' et auellim'. ut eos
q̄ nra indiget opa ul' loq'la. Quo
ties pie cedit negocioru tumultib;
pia quies. q̄ties p amiltrandis tre
mis iustissie ipis sup sedem' celebra
dis missar solepnijs. Ordo p pos
terius. sed nccitas no hab; legem.
Agit igi' sua actual' caritas ordine
ut p'fcalias iussione. incipies
a noviss'. pia cte et iusta q̄ no sit
acceptrix psonar. nec petia dsid'et
rer ses hoiz nccitates. At no ita
affctualis. Na a p'mis ipa ducat
ordine. Est em sapia p qua utiq;
oiq; pro ut sut res sapiut. Ubi gra.
ut q̄ pluris h; na plus q̄ ipa affco
senciat. minora mini'. mima mime.
et illu q̄de ordine caritati fuit vitas.
huc at vitatis caritati vendicat sibi.
Na et ueia i hac e caritas. ut q̄ idiget
amplius accipiat prio'. et rursu chara
i eo appar; unitas si ordine tenem'
affctu que illa rec. De duplici humilitate. lxiij xviij

Est humilitas q̄ nob ptit. et
no h; calore. et e humilitas q̄
caritas forit et inflamat. ater h' q̄ se
i affcu. illa quide i cognicoe consistit.
Etem tu si temetip; itus lu'e vitatl
et sine dissimulacoe inspicias. et sine
palpacoe diiudices. no dubito q̄n
humileris. et tu i ocul' tuis factus vilior
f' ex hac vra cognicoe tu q'uis n' du
fortassis id ee paciaris i oculis alioz

Scis igitur humilem te de opere interioris veritatis et nimirum adhuc de cordis infusione. Nam si veritatis ipsius quae te et beavit atque salubriter denudavit, sicut splendore illuminatus, ita affectu ardore fuisses, voluisses procul dubio quod in te est, eandem omnes de te tenere sententiam quam ipsam apud te veritatem habere cognoscis. Sane quantum in te est dixerim, quoniam plerumque non expedit innotescere omnibus omnia quae nos de nobis, atque ipsa veritatis caritate, et caritatis veritate, vetamur palam fieri velle quod noverat agnoscenti. Alioquin si privato amore tuo tentus, detines potius intra te iudicium veritatis inclusum, cui dubium est minus te veritatem diligere, cum proprium praeferas vel commodum vel honorem. Vides igitur non esse idipsum hominem de seipso non alta sapere iam veritatis lumine redargutum et humilibus sponte consentire munere caritatis adiutum. Illud enim necessitatis, hoc voluntatis. Sed si apud teipsum humiliatus es necessaria illa humilitate quam veritas ingerit sensibus vigilantibus, adhibe voluntatem et fac de necessitate virtutem. Quoniam nulla est virtus nisi motus assit bonae voluntatis. Sic autem fiet, si nolis aliter apparere foris quam te invenis intus. 19

De humiliatione et humilitate. Ca. xix.

Humilitas iustificat nos. Humilitas dixi, non humiliatio. Quanti humiliati qui humiles non sunt. Alii cum rancore humiliantur, alii patienter, alii libenter. Primi rei sunt, sequentes innoxii, ultimi iusti. Quamquam innocentia portio iustitiae est, sed consummatio eius apud humilem. Nam qui dicere potest: Bonum quod humiliasti me, is vere humilis est. Non potest dicere qui invitus tolerat, minus qui murmurat. Neutri illorum promittimus gratiam, quod humiliatur. Et si sane longe hii duo a se differunt, et alter quidem in patientia sua possideat animam suam, alter in murmure pereat. Sed enim si unius ira, neuter tamen gratiam promeretur, quoniam non humiliatis, sed humilibus Deus dat gratiam. Etenim sola gratia quae profert meretur laetam et absolutam humilitatem. Quae enim coacta fuerit vel extorta et si vitam obtineat per patientiam, propter tristitiam tamen gratiam non habet. Humilitas ad quam ducit humiliatio, totius est spiritualis fabricae fundamentum. Itaque humiliatio est via ad humilitatem, sicut patientia ad pacem, sicut lectio ad scientiam. Si virtutem appetis humilitatis, viam non refugias humiliationis. Nam si non pateris humiliari, non poteris ad humilitatem provehi.

De intellectu et affectu. Ca. xx.

Duo sunt quae in nobis purganda sunt, intellectus et affectus. Intellectus ut noverit, affectus ut velit. Hii saepe sibi invicem adversantur, ut alter summa petere, alter appetere infima videatur. Quantus vero is dolor, quam gravis animae cruciatus dum sic distrahitur, sic laceratur, sic abrumpitur a seipsa. Intellectus vero tunc sequitur cum multa cogitat, dum non intelligit se circa unam et unicam meditationem, quae incipit secundum tunc illa cuius participatio in idipsum. Hoc igitur intellectum oportet dividi et distrahi per multa multis et multiplicibus modis. Affectiones vero quae corrupto

corpore diversis passionibus afficitur,
mitigari nunquam poterit, nisi dicta sanari.
donec voluntas unum querat, et tendat
ad unum. Intellectus enim turbatus erat
ne dicam cecatus. affectus inquinatus
erat, et multum inquinatus. sed christus
intellectum illuminat. spiritus sanctus affectum pur
gat. Venit enim filius dei et tot et tanta
mirabilia in mundo operatus est. ut
non inmerito intellectum nostrum ab omnibus
mundanis rebus evacuavit. ut semper
cogitemus et nunquam cogitare sufficiamus
que mirabilia fecit. vere latissimos nobis
ad spaciandum intelligentie campos re
liquit. et torrentes cogitationum illarum
profundissimus est. Quis enim cogitare suf
ficiat qualiter rex dominus prevenit nos.
venit ad nos. subvenit nobis. et
singularis illa maiestas voluit mori
ut nos viveremus. servire ut regnaremus.
exulare ut repatriaremus. et usque ad
servilissima opera inclinari. ut constitu
eret nos super omnia opera sua. Unde
ait nobis in hiis tribus vitans. Vani
tatis in hoc seculo nequam in hoc mundo.
qui positus est in maligno. Veritas
erit qui intellectum illuminet. que inflammet
affectum. Erit si coniungamur ad christum
et velamen de cordibus auferatur.

De cognitione et amore xxi.

Due penne cognitio et devotio.
levat quidem cognitionis ala. si
sola non sufficiat. ruit cicius qui una
tantum ala volare contendit. et quo magis
attollitur. peius alliditur. Zelus absque
sciencia quo vehemencius irruit. eo corruit
gravius. Ubi vero intelligentiam caritas
cognitionem devotio comitatur. volet
secure qui eam meruerit. volet sine fine
quia volet in eternitate. Adherendo ei
qui semper est et beatus est. semper et nos esse et esse
beati poterimus. Adherendo autem creatori
non per cognitionem sed per amorem. Nam
adherendo veritati per cognitionem. sed
ab illa defluendo per amorem amando
preter illam. scilicet vanitatem. homo vanitati similis
factus est. Et quid vanius quam diligere vanitatem.
Unde non iustius quam contemptoribus subtrahi
et ipsam cognitionem. Quid iniquius
quam ut iam gloriari de eius cognitione non possit,
qui cognitam non glorificavit. Itaque ap
petitus vanitatis est. et contemptus veritatis.
Contemptus veritatis causa nostre cecitatis.
Ex hac cecitate dicitur quod plerumque quod
est amamus. vel approbamus quod non est.
quamdiu sumus in hoc corpore peregrinamur
a domino. ab eo qui summe est. Et quid est
homo o deus nisi quod innotuisti ei. Itaque
si noticia dei causa est ut homo aliquid sit.
ignorancia facit ut nichil sit. Sed qui
vocat ea que non sunt tanquam ea que sunt. in
senturos quoniam redactus in nichilum
manna illud absconditum quod nondum
possumus contemplari per speciem. vel bene am
plecti per amorem. dedit interim nobis et
sapere per fidem. et querere per desiderium. per que
utique duo ad esse de non esse secundo reducti
fieri incipiamus interim aliquod creature eius
initium. quousque in virum perfectum. in mensuram
etatis plenitudinis christi. quod procul dubio
erit cum fides convertetur in intellectum. et
desiderium peregrinationis in plenitudinem.

commutabilem dilectionis. Si enim adhuc
absentes initiat fides, et desiderium.
presentes perfecte coniungat amor et intellectus.
Sicut enim fides ducit ad plenam cognitionem,
sic desiderium ad perfectam dilectionem.
Intellectus igitur est fructus fidei, perfecta caritas
desiderii.

De meditatione et oratione. xxii

Nemo repente fit summus, a terra
sed non volando apprehenditur sum-
mitas scale. Ascendamus igitur velud duobus
quibusdam pedibus meditatione et oratione.
Meditatio siquidem docet quid desit,
oratio ne desit optinet. Illa viam ostendit,
ista deducit. Meditatione siquidem ag-
noscimus imminentia nobis pericula, oratione
evadimus.

De vera confessione. xxiii

Vera confessio fidei mei est. Si omnia
opera mea opera dei scit et confiteor
ei. Confiteantur autem ei gemina quedam confessione,
ut duplicibus vestiantur, scilicet confessione peccatorum
vestrorum et confessione laudis divine. Tunc
enim veri confessores erimus, si omnis nostra vita
confiteatur peccatores, et dignos multis
maioribus penis. Deum vero summum
bonum qui pro hiis levibus et tran-
sitoriis eterna condonat supplicia
que meruistis. Quamdiu quis ardet non
desideat penitentiam unde operibus dare [?].
se non indigere penitentia, et ita suam non
confitetur culpam, aut non posse ei pro-
desse penitentiam, et ita divinam non confitetur
bonitatem.

De duabus speciebus superbie. xxiiii

Superbia est appetitus proprie excel-
lentie. Hec in species duas dividitur
in certam et vanam superbiam. Que quidem aliis
nominibus appellari possunt contumacia et
vanitas. Quarum prior intelligentie, posterior
voluntatis vitium est. Nam ex illa rationis fallitur
oculus, et ex ista voluntatis appetitus male
afficitur. Quod melius singularum diffinitionibus
demonstratur. Certa superbia sive contumacia
est vitium quo se existimans aliquis vel bonum
esse quod non est, vel a se esse quod est, in se non in
domino gloriatur. Vana superbia seu vanitas
est vitium quo quis tamen de eo quod est quam quod non
est sive magis quam de laudibus delectatur.

De duabus speciebus humilitatis. xxv.

Humilitas est contemptus proprie
excellentie. Contemptus opponitur
appetitui. Duabus quidem superbie speciebus
due nichilominus humilitatis species opponuntur.
Contra certam enim quis de se novit sentire
humiliter. Contra vanam non consentire aliter
sentientibus. Nempe qui de se novit humiliter
sentire novit in nullo ipsius de se iu-
dicium falli posse. Videlicet ut aut maius aliquis
putet esse quam sit, aut a se esse quod sit, et
non pavet caveas quod sibi noverit deesse.
Humiliter de eo quod eius est non dicere [?], non in
se sed in domino gloriatur. Non patitur sibi ar-
rogans, non patitur sibi superbus, non cupidus
vane glorie, et iactator actuum suorum,
quod vel sibi arrogat quod est, vel mentitur
de se quod non est. Solus qui vere humilis est
patitur animo suo ne putet quod non est,
quantum in se est vult sciri quod est. Grande
reverentia periculum audiens quod de se superius
quam sentit in se.

De duobus quibus sibi cavet contemptor humane laudis. xxvi

Qui humanas contemnunt perfecte co-

tempne laudes. cum se laudari percipit
de eo quod in se nouit non esse. nullatenus
acquiescens illud sibi commendans. quia te
verificans in errorem te mittit. cum vero
laudari se comperit de bono quod se forte
habere cognoscat. nec omnino quicquam in se esse
sentio vitalis curat a se repellere iacta
tiam favoris dans gloriam deo dicens.
Gratia dei sum id quod sum. probat ipse opus
suum et sic in semetipso habet gloriam et non
in altero. Fidelis sibimet custos qui sibi
oleum favoris sine fraude reservat.
nec in adventu sponsi lampas eius exti
guatur. Non in altero inquit. nec enim tutius ar
bitratur labiis hominum committere gloriam suam.
argentumque sine cera et clave. Non tutius
plane sed stultius ibi thesaurum tuum recon
de. ubi resumere non valeas. cum volueris.
Si posuis in ore meo. non iam in tua. sed
in mea potestate est. cum utique pro meo libi
tu vel laudare te possim. vel derogare
tibi. Granum vas et incustodita conscientia. et
secretis servandis idoneus. nullis
patens insidiis. nulli violentie cedens.
nulli quippe oculo vel manui acces
sibilis excepto dumtaxat spiritu sancto. qui
scrutatur alta dei. Quicquid in ea posu
eris securus sed quia non perdas. servabit
unius defunctis restituit. Nam quicumque
se conferens depositum quod servandum acce
pit adest vivo. mortuum sequitur.
vado ego viam meam (?) etc. Ubique in
vel gloria vel confusio inseparabilis pro qualita
te depositi. De duobus in consilio ne
cessariis. xxvii

Ad consilium soli eligantur qui et pru
dentes esse videantur et benivoli. Absque
prudentia et benivolentia sentio non esse
perfectum consilium. Sed nescio quomodo ab in perfectione sua
vix in multitudine hominum unum reperies utrique
virtute consummatum. Erunt facile siquidem
vel prudentes benivolentia. vel fideli
in esse sapientia deprehendes. Sine multo
tamen sunt quos utriusque virtutis expertes
esse constiterit. De duobus in quibus consistit
monasterialis observantia. xxviii

Parcienda est nobis utriusque observatio
regularis in preceptis videlicet et remediis.
Preceptis instituitur vita contra peccatum.
remediis instituitur post peccatum innocentia.
Hic igitur utrumque complectitur ista nostra professio.
ut professus quisque cum in aliquo forte regula
rum mandatorum deliquerit. si ad remedium
magis eque confugerit. et si convincatur transgressor
mandati. non tamen prevaricator pacti.
Solum itaque consuevi fregisse votum.
violasse propositum. pactum prevaricasse. qui
et preceptum contempserit et remedium. Nam
sane illum dico servum qui etiam si obedientie
limitem preterierit. non respuit consilium prime.
Regulares namque homines et sepe delinquunt
non evadunt. quod tamen sile quam ex regula est dista nam
non subterfugit. Res siquidem regule est
regularis correptio. et in ea reperitur non so
lum bone vite instructio. sed etiam prave
emendatio. Inveniuntur in ea et precepta obedientie.
et in obedientie remedia. ut ne peccando quidem
a regula recedatur. Fateor sane in presenti cumque
mortalem vel venialem modum non delinquere
in preceptis obedientie. sed illa iam de ipsa sibi
litate querela quamquidem et ex regula licet
id quod quis criminaliter deliquit contingerit emendare

De duobus in ceteris suadendis. xxix

Ceterum tacita duo precipue in
monasterio in satibus observanda
censui. Subiectio abbati et stabilitas
in loco. et ita observanda, quod neutrum
impediat alterum. nec alterutrum se preiudi-
cet. ut ubi gratia. Hic te stabilem in loco
exhibeas. ut abbati subiectionem non contem-
nas. sic obedias abbati subiectus. ut
stabilitatem non amittas. Dico igitur
abbati per omnia obtemperandum sit salva pro-
fessione. Si abbas meus aut etiam angelus
de celo contraria iusserit libere recusabo
huiusmodi obedientiam. que me transgressorem faceret
voti. et periurum faceret non dei mei.

De auctoritate precipientium et qualitate precepti. 30.

Quibus inter preceptores inveneritur
nobis imminet auctoritas. eo gravior
formidetur offensa. ac maioris cuiusque
mandati transgressio dampnabilior
estimetur. Melius est siquidem deo obedire quam
hominibus. et in ipsis melius maioribus quam dis[cipulis].
Porro in maioribus melius interioribus quam exterioribus.
Quibus autem melius constat obedire ipsis
prelatis dum et non obedire detestabilius est.
et de mandatis similiter. Maioribus quippe
maior. minoribus minor cura debetur.
Et opera mandata de quibus et contemptu iuxta
eandem considerationem gravior leviorque of-
fensa contrahitur. Porro maiora minora
ne mandata discerni. si quod magis minusve
velle constiterit ipsum qui precepit sive
hominem sive deum. Tam igitur qualitas pre-
ceptorum quam auctoritas precipientium. et obedientie
prefigit metam. et inobedientie terminat culpam.
quam in prelatis quibuslibet gravioris auctoritatis

et eorum mandatis quibusque maioris
utilitatis quo diligentior debetur obser-
vantia, eo et culpa gravior incurritur
de contemptu. Hiis itaque distinctionibus
a mandatis diversis. obedientie modus et pondus
et inobedientie criminale incurritur.

De negligencia et contemptu. xxxi.

Hec generalis regula preceptorum vim
nisorum que per se nec mala sunt nec bona
nec mala sunt. quia divina institucione aut
contraria tamquam professione firma non sunt. ut
non iussa quidem licite utrumlibet vel
obmittantur. iussa vero sine culpa non
negligantur. sine crimine non contempnantur.
Ex hiis ubi gratia dico vel risum esse
in edendo vel in eundo silentium. hec si quibus
si contra mandatum non veniunt nec peccata
sunt. Attendente mandato si quid minus
etiam observantie in peccatum imputatur non tamen
in crimine. Ita sane si per surreptionem vel
oblivionem. non per contemptum horum trans-
gressio contingerit. ubique enim et neglectus
culpabilis. et contemptus dampnabilis est.
Differunt autem quod neglectus quidem lan-
guor inertie est. contemptus vero superbie
tumor. Porro contemptus in omni sive man-
datorum superiore vel posteriore gravius. et contemptus dap-
nabilis est. Neglectus vero in fixis
gravior tolerabilior in mobilibus mandatis
Cuiusmodi adulterium quantum minus quod
autem prestes aut tale flagitium est.
ac criminale peccatum. cum tamen leve cibum
in tempore vel loco silentii forte per oblivionem
surreptum. risus ne per impetum magis
excussus quam presumptus sit peccatum.
quod utique neglecti aut dissoluti

sp̄s ī dicit̄ ē. eo facilie veniā pmet̄.
quo vix ul' pc̄m ēputat̄. Sicut eū
sciēnt et cū delibēacōe ī v̄ba ociosa
silēcio nō ī dicto lingua laxat̄. vn̄
pmiꝝ rō ē exigēda ī iudicio futuro.
Heu nob̄ q̄ nā poterit reddi rō de
ocio. Alioqū ociū nō ē. si nō oīno
rōe vaciū ē. et cū q̄s nesciat vnū
detraccōis v̄bū q̄ntū ceciā ī nimis
filiꝫ ociosis ꝑpondet ad delictū
meritūq; dāpnacōis. Quod itaq;
videlicet qr discrecio ē ī mādat̄
ꝯsequit̄ et ī culpis. ut maioꝝ grauior
minorūq; lenior cēseat̄ trāsgressio
mādatorū.

De gemina spē viciorū. xxxij

Est gemīa spēs viciorꝫ. alia
enī sūt q̄ nob̄ nocēt. alia ꝓ
xīs. Illa flagicia. ista vocāt̄ facino
ra. et h' oīa sūt vall' lacimaꝝ. qr
oī fletus flumīo plāgēda ē vita
pctōꝝ. De valle viciorꝫ ascēdi ad
mōte castitat̄ t̄plici ꝯtinēcia. mē
broꝫ sensuū cogitacōiꝫ. In pria
ꝯtinēcia cohibē actꝫ. ī scd'a vitat̄
aspc̄s. ī t̄cia r̄frenat̄ affc̄s. Itē
de valle facinoꝫ ascēdi ī mōte
inocēcie. Hic erigit̄ scala. q̄d t̄ nō
vis fieri aly ne feceris. et ꝓōit̄ ī ea
t̄pler gradus. nocēs ul' ꝯsꝫ qui
pacit̄ ne r̄ddat talione. ul' supio
ris ꝑtātis ne īferat vlcōne. ul' ētīn
iudicis qui r̄ddet vnicuiq; scd'm
opa sua. De mōte īnocēcie ꝯfugie
dū ē ad mōte paciē. et h' q̄z erigit̄
scala gradus t̄plic̄. ꝑm' ē dn̄i passio.

scd's mīry forti^do. t̄ci' ꝑmy magtu
do. In dono iste paciē scdꝫ hos gradꝫ
ē arduus spinosus aridus. Ar
duus ꝑm' difficultate imitādi
passiōeꝫ dn̄i. Spinosus ꝑm' acu
leos t̄ptacōiꝫ q̄ multiplices sūt.
Dāpnosꝫ reꝫ. ꝯtumelys v̄boꝝ.
cruciatib; corpm. ī q̄b; oīb; sc̄ī
mrēs examīnāt̄. Aridus propt̄
r̄tribucōes ꝑmioꝝ. q̄ nō ī h' sc̄lo
spant̄ sed ī futuro.

De veteri et novo hoīe. xxxiij

Vo hoīes sūt. nou' ī vetus.
Adam vetus. xp̄s nou'. ille
t̄renus. iste celest̄. Illius ymago
vetustas. illi' ymago nouitas.
Est aūt t̄plex vetustas. et eq̄° t̄
nouitas. Est enī vetustas ī corde
ī ore ī corpe. In corde s̄t carlia de
siderīa et sclaria. l' aōr carnis et aōr
scli. Gulr ī ore ē gemīa vetustas.
arrogācia et derogac̄°. Itē gemīa
ī corpe flagicia et facinora. h' oīa
sūt ymago veteris hoīs. et hec oīa
r̄nouāda sūt ī nob̄. Renouet̄ cor
a carlib; desiderys. et sclarib;.
ut exclusis ill' īduat̄ aōr dī. et
aōr patē celest̄. Recedāt ab ore
arrogācia et derogacio. et succe
dāt pro hys ꝯfessio veā pctōꝝ. et
bō de ap'tis estimac̄°. Pro flagicys
et facinorib; q̄ vetustas ē corpis.
assuāt̄ ꝯtinēcia et īnocēcia. ut scꝫ
ꝯtrarys sibi virtutib; ꝯt̄ria s' vicia
depellāt̄.

De t̄plici timore ad agēdū remēse. xxxiiij

Est tior inutilis. tristis. crudelis. qui veniam quia non querit non consequitur. et est tior prius humilis et fructuosus. qui cumque qualitatibus etiam peccatori facile veniam promeretur. Talis tior generat nutrit et servat humilitatem. scilicet mansuetudinem scilicet pacienciam seu longanimitatem. Que non delectat tam inclita proles. Alterius vero misera est soboles. pertinacia. immoderata tristicia. rancor horror desperatio et desperacio.

De duabus filiabus ignorancie. xxxv.

Pessime matris ignorancie pessime due filie sunt. falsitas et dubietas. Illa miserior. ista miserabilior. Illa pertinacior. ista molestior. Cuique loquitur spiritus certe veritas. et est non solum veritas. sed iusta veritas. Est quippe veritatis ille spiritus. cui contraria falsitas est. Est et sapiencie cui sit candor vite eterne et ubique attingat propter mundiciam suam. obscurum ambiguum non admittit. Cavenda sane cum spiritus iste non loquitur et si non molesta dubietas. certe falsitas ex cavenda. Aliud est sub incerto habere vel illud opinando sentire. aliud temere affirmare quod nescias. Aliud est dubitare de veritate quod parvi interest. cum spiritus minime spirat. et aliud sepe falsitatem quod fatale caveas. Si eandem tuam ignoranciam non ignoras. aut gratiose loquitur spiritus spiritus quod nostri minime arbitrii est. aut quem silere placuerit. hoc ipsum confitetur saltem. et loquatur suum silencium. ne ipsum nobis flin pure putantes. nostrum pro ipso male sentiam sequamur errorem. et si suspendat ambiguo. non illiquat mendacio. Est qui dubie profert mendacium non mentitur. et est qui veritatem quam affirmat nesciat. et mentitur. Vera et ille non quidem quod non est esse sed se quod credit credere dicit et verum dicit. etiam si hoc verum non sit quod credit. et iste cum cum se unde certus non est dicit mentitur. etiam si verum sit de quo asserit.

De duplici malo innato et seminato. et de Ca. xxxvi.

Dum mala in corde sentimus. et visamus. nostra cogitacio est. si bona sermo dei. Illa cor nostrum dicit. hunc audit. pacem pietatem iusticiam. Deus in nobis loquitur. non enim illa cogitamus ex nobis. sed in nobis audimus. Ceterum homicidia adulteria furta blasphemia. et hiis similia de corde exeunt. non audimus ea. sed dicimus. Sed est preterea quod corde quidem sentitur. non tamen cordis est verbum. neque enim de corde exit. sicut nostra cogitacio. sed neque hoc est quod ad cor fieri dicitur verbum dei cum sit malum inmittitur a contrariis potestatibus. sicut fiunt inmissiones per angelos malos. quale verbum tamen fuit. quod legitur inmisisse in cor dyabolus ut traderet dominum iudas Scariothis. Verum quis ita vigilet et diligens sit observator motuum interiorum suorum sive in se. sive ex se factorum. ut liquido ad quam illuminata sensa cordis sui discernat. inter morbum mentis et morsum serpentis. Ego illi morsum pupille puto. nisi quem illuminatum a spiritu accepit donum id. quod apostolus nominat discretionem spirituum. Quantumlibet

De duabus filiabus ignorancie 37

cum q̃s sc̃dm salomonẽ. oĩ custodia suet
cor suũ. et oĩa q̃ intra se mouent̃. vi
Iob gilantissiã intẽtiõe seruet. etiã si di
uinũ forte in hijs habuit exitũ
et frequẽs experimentũ. nõ poterit ad
purũ in se dinoscẽ discernẽ ve ab intrĩ
malũ innatũ. et malũ seiatũ. Nã
delicta q̃s intelligit. Nec multũ re
fert nr̃a scĩe. vñ nobĩ in e malũ dũ
mõ in esse sciamus. Vigilãdũ potius
et orãdũ vtrũq; sit ne cõsẽtiamus.
Nõ possũ tradẽ vob q̃d nõ accepi.
Nõ at accepi fateor. vñ assignẽ certã
notionẽ inter ptũ cordis. et semĩa
riũ hostis. Quippe vtrũq; malũ. vtrũq;
a corde. si nõ vtrũq; de corde. Hoc
totũ certũ m in me. et si certũ q̃d cordi
q̃d hosti tribuã. et id quidẽ absq; pi
culo. sed sane ẽ ubi piculose p̃mo
dãpnabiliter erratur. atq; ibi merito
certa p̃figitur regula. ne nobis q̃d di est
in nobis demus nob. putãtes dĩ visi
tatiões nr̃am eẽ cogitatiões. Ergo
q̃ntũ distat malũ a bono. tm̃ ista
duo a se. qm̃ nec de dẽ malũ. nec
de corde exiet bonũ. nisi q̃d prius
forte de eo cõcepit.

De dupplica cor rupcõe corpis et aĩe. Ca. xxxvij.

Habet aĩa corrupciões suã.
hab; et corpus suã. Corrup
ciõ tẽptita ẽ. corpis at q̃ dupplita.
Corpus siqdẽ cõstat ex q̃tuor elem
tis. aĩa uero in tẽplici vi subsistit. Est
rõnal cõcupiscibil irascibil. Ratioez tq
ẽ cõgtiõ uitatis corrũpit scĩbia. cor
rupit falli duob; mõis. in cõgtiõe sui.
et cõgtiõe dĩ. Cõcupiaz corrũpit vanã
glã. incõriã puse cogitatiões. Cor
rupcio corpis dr̃ abhoĩatio. et fit
q̃tuor mõis. scdm q̃tuor elemta ex
quib; cõstat. Quattuor em sunt q̃
corpus corrũpũt. Curiositas loq̃citas.
crudelitas voluptas. Sũt at q̃tuor
ptes corpis in quib; sigulr̃ maxie
viget q̃tuor elemta. Nã in oculi ẽ
ignis. in ligua q̃ voce format aer. in mani
b; q̃z ꝓprie tactus ẽ terra. in genitalib;
aqua. Has q̃tuor ptes corrũpit
illa q̃drupetita pestis. oculos scz curio
sitas. liguã loq̃citas. manus crude
litas. genitalia voluptas. Sic sũt
hoĩes corrupti et abhoĩnabiles.
Corrupti in aĩa. abhoĩnabiles in cor.
Corrupti corã dõ. abhoĩnabiles co
rã hoĩb;.

De duplici malicia dyaboli In fest d' scõ andrea. xxxviij

Habet nequissimus ille ucus laqos.
hab; et iacula. utpote cali
dissimus venator hoĩz. solũ siciẽs san
guinẽ; aĩaz. Alios malitiose telis
suggestiõis appetit. et in eis vulnerat
multos quoz ẽ tenuis patiẽtia. Alios
voluptatib; irretiẽ laborat. et in hijs
concludit multa nẽ copiosã. coz q̃ in terra
repũt. aut volitãt iuxta eã. Sit igr
gaudiũ in tribulatiõe. et ira nõ hab;
malignus vñ illiciat. vñ deciat.
Nunq̃ pficiet iniquitas in eo quẽ nõ delectat.
si tãtũ lẽ fugerit delectatiõez. et filius
iniquitatis nõ apponẽ nocẽ ei. si ad ex
asperãdũ aĩm eius. q̃ntulibet in mittẽ
temptauit amaritudiez. nõ curat

delicias qui iecur⁹ pascat? multorien⁹
mīmurae pt pro eo ī quo delectat?
Plane altissimū posuit ē refugiū suū
ubi nec muscipula ī ea timēda sit.
nec sagitta.

De duplici sciā mali. Ca. xxxix.

Alia ē sciā mūdi q̄ docet vanitatē.
Alia sciā carnis q̄ docet voluptatē.
Illa tanq̄ pr̄. ista tanq̄ mr̄ ē nob.
Sicut em̄ mr̄ filio suo optat sup q̄etē.
et oēm p̄r sus laborē claudit a filio
suo. sic caro ītrassata īpīguata
dilatata. nec minus saltē digitis
patit se tāgi. Et sicut pr̄ vult fi
liū suū huc ⁊ illuc discurrē. ut eo
discat aliq̄n vn̄ mag̃ fieret. sic et
mūdus vult hoīez multis laborib;
īterīcī. ut hēat vn̄ supbiat. unde
īflet. et decipiat de vanitatē ī odicq̄z.

De duab; sanguisuge filiab;. xl.

Sanguisuge due sūt filie. i.
pprie volūtatē q̄ qi radix est.
Due filie sūt vanitas et voluptas.
clamātes affer affer. hec nūq̄ saciā?
nūq̄ dicūt sufficit. Siquidē nō aīa
vanitate. nec voluptatē corpus aliq̄n
saciā? Fuge sanguisugā hāc et oīa
reliquisti. hec em̄ oīa trahit ad se.
pone hāc et iugū tā īportabile
q̄ multiplex abiecisti. Inquietū ma
lū qd̄ spūm sup īturbās īexcogitabi
lia meditat? nullū m̄ onus īportabili⁹
nulla grauior sarcīa m̄ ē. Sane fe
lices liq̄t eē. qui exonerati sūt et
sequūt dn̄z expediti. Artissimū em̄
foramē expectāt si q̄ sequi dn̄ꝫ volūt.

p angustā portā īcedat igi di nem
ē. Quid tu camele gibbid. qd̄ tu
pecūiose proditoris loculos tollis.
nō ipse sic īgrediens. foramē acus
hui⁹ sarcinas nō admittit. Utinā
sapes miser et ītelligēs cū thesaro
pecūie. thesaurizare pit cumulai.
Utinā nouissiā puidēs. aduteres
facile p foramē acus trāsituros nō
diuiciarū cumulos sed delictorū.
Nichil em̄ ītulim⁹ ī hūc mūdū
haut dubiū q: nec auferre poteri⁹
quicq̄. Sane et argētū et aurū nō
ē. sibi utrūq: etiā; mūd⁹. īexorabi
lē īstituit ianitorē. foramē āgustū
ē. nec ex oīb; asportarē licebit. Nam
pctīn q: nec ē nullū pt foramis
angustia retinei. Solū hoc sequit te
quocūq; ieris. q̄dicūq; ītraueris pelle
hāc nō depones. Que at pasti
īsipiens cauerūt? De duob; hostiū
g̃n̄ib; nob aduersāciū p̄ius d' labor' messui. xli.

Duo nob aduersant hostiū gn̄a.
Malū vi; dr̄ qd̄ facim⁹ et qd̄
patim̄. hec at sūt ut apte dicāri.
pcā et culp̄. Itaq; cū sit utrāq;
nob cōtraria eit si uolueri⁹. utrāq; p
nob. ut hec quidē ab illa libēt. Ite
aduersus istā. uincet aīa nec parū.
Ecce repugnam⁹ ī cordib; nr̄is et ī
cubili cōsciē sup delictis p̄teritis.
sed deliniit cōsciaz et corrodeāt de
tes pctōz īteres. reducāsē ad
spem venie pn̄ia ista. et uolūtaria
pena q̄ patim̄. nō solū āt p̄terita
sed et futura repellit. Nā ⁊ tēptatīa

cpulsat vicia. et nõ nulla sit pmittit.
ut aut rao aut nudi venenatid
possit eige tept. sic pea p ro nob
fait adůsus culpã. ut ul omo nõ sit
ul sit mĩor. Culpa vo n oi agit.
ut aut nõ sit aut mĩor sit pena.
nõ quidẽ ut oĩno nõ sit. aut ea ꝙtite
sua minuat. qd utilitate expediet.
sz ut nõ sit pea. q mĩor sit viz aut
nõ sit q min sit onerosa. Cũsqs
eni ꝑfcte senseit omnis pcca. et ame
lesionẽ. aut parz sensiet. q ex toto
nõ sensiet corpis penã. n cꝑitabt
laborẽ qo pccã nouit delei ꝑteita.
futura caueri. Nũqd ad laborem
cati sit. Absit. Nã licz hõ ad laborẽ
sit natus. sz mime ad laborẽ ẽ catus.
Natiuitas i culpa ẽ. et io i pea. aliena
ab utrisqz ẽ creaco pria. qz sicut nõ
culpã. ita n penã fecit ds. Itaqz
laborãte corpe mes qꝫ ipa itenta
sit opi suo. et nõ vacet. Cam labois
excogitet i labore. ut ipa ei pea qi
patit culpã pro q patit ꝛpuntet.
Dũ videt vulnez ligatoꝝ. ipa sub
pãnis vulnera meditet. Hĩq di
siqmdẽ meditacoe humiliam sub
potẽti di maid. et dula qꝫ da pie
mẽs plena miseabilẽ se exhib i
ocul eĩ.

De duob; latib; scale. xlij.

Oportet nos domaẽ carnẽ.
calcaẽ mũdũ. ut volupte
corpis declinãs caueas n oĩs sci
vanitatẽ. Totũ mimz qd a via
vite ul discie filios exceet hs sci

qd totũ qd excet itei sernos di. i
hys duob; ẽ. Hc igi sit latera vilitas
et asꝑitas. quib; deiceps itne vtutẽ
q gre gradꝰ firmit iserat. Est eni unde
hoies mũdi spnetes glaz. fauorẽ cal
cãs ꝑull. nõ desiderãs humanũ diẽ.
sz nõ adeo fortes i toleracia corpalis
molestie. nõ adeo vicietes mollia. nõ
adeo carnis illecebras supantes.
qd istos dixeri i latus alteꝝ nõ tenẽ.
Porro uni lateri tm̃ initeti. piculos
mis ascẽsus. et pxꝰ ẽ ruine. Quid
si pdita qui cca carnẽ videt plusqꝫ
oporteat ifirmari. licz mũdi i spu
ãt glaz. n ꝯtumelys moueãt. ꝑfcto
lõge horribilꝰ ẽ pdm. et mlto magl
iexcusabile. si quis forte licet castigas
corpꝰ suũ virilr. et nõ pces eꝰ afflic
coi. iueiat tn minꝰ ꝯsiteos glẽ de
sideio. minꝰ paciẽs iniuriaꝝ. i minꝰ
a sci vãite. minꝰ puitatl et solide
humilitl hns. Sane ubi stabilieis ꝛ
firmaũs i corde tuo. et asꝑitatẽ cor
pal' abstinẽcie ac laboris amplecti.
ꝛ i oĩ vilitate et extremitate ẽe ꝯtẽtus.
bona sũt latera. secie ia iscere gdus
extiꝯ spũal. ut totũ qd carni et
mũdo subtrahis. studio pietatl ipẽ
das. oblitus q retro sũt. et extensus
i anteiora ut ascẽsioib; disponis
de vtute ꝑficias i vtute. ut videas dm
deoꝝ i syon meareis. De duob; modis
q; se vn qsqꝫ hõ irrephẽsibilẽ exhibẽ corã deo ꝛ hoib;.
xliij.

Duob; vnqsqz ꝗtid pt irrephẽ
sibilẽ se exhibẽ. Pmũ qdẽ
corã dõ. sed deinde corã hoibus

Est namque quod tribus modis prudenter vivendum
coram hominibus: habitu, actione, sermone.
Habitus ne sit notabilis, actio ne sit
reprehensibilis, sermo ne sit contemptibilis. Tribus
etiam modis coram Deo: cogitatione, affectione,
intentione. Nam et cogitatio debet
esse sancta, et affectio pura, intentio recta.
Sunt autem tria illa, cogitatio, affectio, intentio
in anima. Sed in ea quasi singula locis propriis
distincta videntur. Nam cogitatio in memoria,
affectio in voluntate, intentio in ratione consistit.
In anima si peccatum suggerit memoriae per
cogitationem, nullum tamen praebuit aut
voluntas affectum, aut deliberatio
rationis consensum. Fateor quidem deformi
tas est, ceterum sed necessaria(?) est, sed non mor
bus. Quod si voluntas quasi rationis delectationis
sensum afficiatur, consistat tamen adhuc deliberatio
rationis. Infirmatur quidem, sed nondum moritur
anima. Tunc enim moritur dum quando et ratio
ad peccatum per intentionem curvatur. In ce
teris siquidem vel memoria voluntate non ita
est intolerabile sive memoria recipiat quando
vagam cogitationem, vel voluntas propriam
affectionem. Hoc gravissimum est, primo omnino
damnosum, si unquam ratio perdiderit inten
tionis rectitudinem. De duplici cōuisione
interiori et exteriori. i f°ē d' ieiu°. xliiii

Corporis visio si sola fuerit nulla
est. Forma siquidem visionis
est non virtus. Virtutem vero gerens speciem
pietatis. Miser homo qui totus pergens in ea
quae foris sunt, et ignorans interiora sua,
putans se aliquid esse cum nihil sit, ipse se se
ducit. Exteriorem quippe superficiem intuens
salva sibi omnia suspicatur, non sentiens
vermem occultum qui interiora corrodit.
Videas enim interdum sic palliatum hominem
ut seducat etiam semetipsum. Solas
movens manus ad opera mandatorum,
corde penitus aridus, ductus consuetudine
quadam. In corde enim est servus propriae voluntatis,
cultor avaritiae, gloriae cupidus, ambi
tionis amator, aut haec omnia aut singula
quaeque vitia intus fovens, et mentitur
iniquitas sibi, sed Deo non irridetur. Atten
de sollerter quid diligas, quid metuas,
unde gaudeas, unde contristeris, et sub habitu
religionis scies animum, sub pannis conver
sionis invenies cor perversum. Totum enim cor
in his quattuor affectionibus est, et de eis accipien
dum puto quod dicitur: ut in toto corde tuo con
vertaris ad Dominum. Convertatur proinde amor
tuus, ut nihil omnino diligas nisi Christum aut propter
Christum. Convertatur ad ipsum timor tuus, quia
perversus est timor omnis quo metuis aliud
praeter eum, aut non propter eum. Sit enim et gaudium
tuum et tristitia eque conversa ad ipsum. Hoc autem
ita fiet, si non nisi secundum eum doleas aut laeteris.
Nimio enim perversum magis qui laetatur cum male
fecerit, et in rebus pessimis exultaverit. Sed
et ea quae quidem secundum carnem est tristitia mortem
operatur. Sed propter tuum vel alienum peccatum doleas
beneficiis(?) et haec tristitia est ad salutem. Si
gaudeas ad munera gratiae, hoc gaudium
sanctum est, et gaudium in Spiritu Sancto. Debes
in dilectione Christi fratribus congaudere prosperitate,
adversitate vero condolere. Verum nec ipsa quidem
corporalis pinguedo(?) est visio, quae spiritualis
huius animadvertere(?) noscitur esse non potest.

Quod duobus modis a corde vita procedit. xlv

Duobus modis a corde vita procedit

de dupl. visione interiori et exteriori ... xliiii

q(uod) duobus modis a corde vita procedit xlv

aut quia corde creditur ad iustitiam. Iustus
ex fide vivit. et mundo corde deus vi
detur. aut quia Christus vita nostra. qui nunc per fidem
habitat in cordibus nostris. et erit tunc apparebit
et nos cum ipso in gloria. et qui nunc latet in
corde tunc a corde procedit ad corpus
configurandum corpori claritatis sue. Vulgo
dicitur. Bonum castrum custodit qui corpus suum
custodit. Non autem non sic. sed vile scit quamvis
custodit qui corpus suum custodit. quoniam qui semi
nat in carne de carne metet et corruptionem
Qui autem non in spiritu de spiritu metet benedictio
nem. ac si dicat. Colendum et custodien
dum est magis cor quam castrum. quoniam ab ipso vi
ta procedit. Hoc in terra in corde situm. unde castrum hoc
undique impugnatur. et ideo est omni custodia con
servandum. vel ex omni parte muniendum. In
ferius superius ante et retro. a dextris
et a sinistris. Inferius impugnat concupiscentia
carnis. quia caro concupiscit adversus spiritum.
Superius iminet iudicium dei. horrendum
est enim incidere in manus dei viventis. Retro
mortificat delectatio ex recordatione
preteritorum delictorum. Ante instantia tem
ptationum. a sinistris arrogancium fervens
inquietudo. A dextris obedientium
fervens fervor et devotio. et hoc duobus
modis. aut bonis eorum actibus invidendo,
aut singularem eorum gratiam emulando.
Ergo contra carnem vigor vigilie disciplinae.
Contra iudicium dei iudicium confessionis. et
hoc sit duplex manifestum de manifestis
occultum de occultis. quia si nosmetipsos
iudicaremus. non utique iudicabimur.
Contra delectationem ex memoria peccatorum
frequentia lectionis. Contra temptationes orationis

instantia. Contra fervens inquietudinem pacientia et
compassio. Adversus obedientium fervorem fer
vorem. consultatio et discretio. Consultatio
enim expellit invidiam. discretio nimiam
emulationem. De vitiis et virtutibus
pariter confligentibus. xlvi

Sapientia vincit maliciam. attingit igitur
a fine usque ad finem fortiter. De
celo deiciendo superbum. in mundo superando
malignum. in inferno spoliando avarum.
Disponit omnia suaviter. In celo angelos
stantes confirmando. in mundo detractores
convincendo. in inferno captivos liberando.
Vel aliter. Consurgit contra negligen
tiam. qui enim timet deum nihil negligit.
Si autem negligentia prevaluerit parit curio
sitatem. qui enim in seipso non quiescit foris
evagari cogitur. Hic ergo homines a corde
suo exeunt. Contra quam pugnat pietas. que est
cultus dei. et in corde colitur. quia in corde
credendo habitare. Curiositas si superest parit
experientiam mali. Dum enim evagatur per multa
facile invenit animus ubi adhereat. ubi
noxiam experiatur dulcedinem. Contra hanc
pugnat scientia docens quid expiri sit tutum
quid non. Si vero prevaleat experientia generat
concupiscentiam. ut transeat in affectum cordis.
Transit autem in affectum cordis quando legem spre
vit. transiunt honestatem. nec ratione regitur.
nec inhibetur pudore. timore autem dei penitus
derelicto. et est caput eius pro lege voluptas.
solo velut appetitu. sequitur concupiscentiam
solam. Adversus hanc concupiscentiam congreditur
fortitudo. quia in illa iam ut in manu forti
liberatio est. Castigandum igitur corpus.
extenuanda adeps. de qua procedit

iniquitas. et peccati occasiones auferende. alioquin si concupiscentia extincta non fuerit. nascitur de ea consuetudo. ut sepe sine consensu desiderii ad illicita protrahatur. ex hoc melius ingenium quam vires et opem spiritus consilii. ne forte cum presenserint concupiscentiam destruamus illam. Consilio si victa non fuerit prorumpit contemptus. Adversus ista nunc est precedit spiritus intelligentie. illuminans tenebras nostras. et lucem ostendens miserationum dei. Intelligentia est de invisibilibus et abditis. que nec experientia agnoscit. nec ratione comprehendit. Ille est ubi habundavit peccatum. ibi superhabundavit et gratia. Tertio si non prevaluerit intelligentia. reducere animam ad spem. Contemptus devenit in maliciam. ubi desperat de venia. quam post consolationem requirit in hac vita. Iam non est liberanda nisi contra maliciam congrediatur sapientia. ut clavus clavum expellat, et dulcedinem perniciosam amaram reddat dulcedo spiritualis immissa. Sic sapientia vincit maliciam. attingit a fine usque ad finem. a timore usque ad sapientiam fortiter eradicans vicia singula. et disponit omnia suaviter singulas virtutes inserendo. Expellitur enim negligentia et timorem immittit. expellitur curiositatem et immittit pietatem. et sic de aliis. et tandem expulsa malicia sapientia regnat. Ergo quia negligentia obdormitescit. curiositas peius excitat. attrahitur experientia. tenuit concupiscentia ligatur consuetudo. contemptus misit in carcerem. malicia iugulatur. Econtra vincente sapientia timor excitat. demulcet pietas. scientia deum suggerit. quid et quando faciendum sit apponit dolorem. fortitudo erigit. solatur consilium. intellectus de tenebris ducit ad lucem. sapientia cibat et salutaribus reficit alimentis. xlvi

De opere et voluntate. In s. de beato stephano

Considerent hii qui voluntate et opere contentiosis solent disputationibus certare. considerant et advertant neutrum negligi oportere. ubi non videtur deesse facultas. proferri tamen utrumque sine altero. ubi tamen deest facultas salutem conferre possit. Hoc quis firmiter teneat prodesse opus sine voluntate non autem contra voluntatem. ut utrum salvantur infantes. inde magis dampnentur facere accidet. Ridiculum [?] in quibus dampna voluntas sine opere sufficiens est. non autem contra opus. ubi tamen. Rapitur quis bona voluntate si nondum perfecta. nondum idoneam munerum sustinens. Quis audeat illum pro hac infectione negare salutem. Forte propterea non sinit in illam gravem temptationem venire ne deficiat et dampnetur. Nimirum si in hac tam infirma voluntate invenietur in eam quam super ipsum est temptatur. nec voluntas roboratur. quis illud dubitet defuturum negare tur. et si non in eo mori contingeret etiam dampnandum. In ea igitur infecta voluntate in qua salvandus. ubi deest facultas operis iam non posset salvari propter defectum operis vel opus defectionis. Ire vero ignorantia posset accedere. Agamus [illegible] gratias benignissimo et largissimo salvatori qui salutem humane occasiones tam copiosa caritate perquirit. ut in hiis voluntate et opus. in hiis sine opere voluntate in hiis etiam opus sine voluntate operis salutem inveniret leretur [?].

et volū^te In s^ox d' sco stephano xlviii

Pcedat tior ut seqt iustificat^o
forsan g^o tiore vocatm̄. adre
iustificatam. Audiat itaq in sui vo^oe
pctor qd timeat. et sit attēdēs ad
solē iust^e. videat illuiatq qd diligit.
Ad nāq ē illud. Misericordia dn̄i ab
etno et usq ietnū sup timētes eū
Ab etno p^r pdestinatioē. ietnū p^r
btificatioē. Altera carēs pn̄^o. altera
nesciēs finē. Siquidē qs ab etno
pdestinauit. ietnū btificat. itt cedēte
media vocatioē vna cū iustificatioē
dūtaxat i adultis. sit ad ortū solis
iust^e satim abscōditū a sclo de
pdestinatis et btificādis. emergē
qdāmō icip^t ex abisso etni^tt. dū
quisq vocatus p tiorē. iustificatus
p amorē. psūit se eē qi de nūo btoz.
sciens mimz qz qs iustificat^t illos
et magnificat^t. Eodem. Aud^t se
vocatu tiore dicti. Setit z iustificai
cū amore psundi. et de magnificatioe
diffidet. Initiat^r puehi. de sola
dsūmatioe desprabt. Nempe si inciū
sapie tior dn̄i. a q^o dcāe eē nrā
iustificat^o. qd in pnectus i sapia ē
tior dn̄i. is dūtaxat qui iterū ex
fide ē. ex quo et nrā iustificat^o fit.
Quid ite ni dsūmat^o i sapia ē. pā
quā i fine spam^r. de dina illa et
deifica visioē glificatio.

De duplici abysso. xlix.

Sic abissus abissū inuōt i uoce
katheractaz tuaz. cū i tiore
iudicioz suoz imēsa illa etnitas

et etna illa imēsitas. cui^s sapie nō
ē nūs. cor hoīs prauū et iscrutabile
mira sua boī^te et potētia dedimt
i admirabile lu^n suū. ubi gr̄a.
Ponam^s hoiez i sclo. scli adh^e et sue
carnis adre retētū. et cū terrestris
hoīs ymaginē port. i tubāte trēis
nil de celestib^z cogitātē. Aius hūc
nō videat horrēdū cēnfulsū tribus
ubi qui i eadē vmb^a sedet. Nimpe
cū nllm adhuc sue salutis signū
illuxeit cū n^o dū i aliq^o itna testa^r
suspirat^o. an dese boī quippiā etna
teneat pdestinat^o. At vero si supna
eū miseratio dignāt qiz respexeit.
i miseit q^z spm dpunctiois. ḡte^s ige
misceat et resipiscat. mutet vitā.
domet carnē. amet pxi^m. clamet
ad dn̄m. pponatq^z se cetēo vīnē dō
nō sclo. ex q^o deinde supni luīs g^r
tuita visitatoe et sbita mutatioē
dextre excelsi. agnoscat se meito
quidē nō ire si grē filiū quippe q^r
pēnū erga se meito dīuie boi^te
expit affctū. qd se utiq^z hactenus
i tnū latuit ut nō solū nō nesciret.
vtz dign^s adre an odio foret. Verū
etiā odiū mag^s et nō tiore p^rrā
dīsciatio testaret^r. Erāt eīn adhuc
tnbre sup faciē abissi. Nōne is tibi
videt^r qi de abisso psūdissiā et tn̄
brosissiā horrēde ignorātie i aliā
quādā qi trahi se abissū eregione
amenā et lucidā clai^te etne. et tūc
demū qi diuid^t lucē a tnbris. cū
p tō: sole iusti^e illucescēte abiectis

operibus tenebrarum induimur arma lucis. Et
iis qui propter vitam ac praemia aeterna tamquam
rei ira filii gehennae deputaverant
ardoribus sepiemus, ad tantum visitationis
se orientis ex alto dignationem inspirans.
gloriari incipit per spem in spe gloriae filiorum
dei. Qui iam nimirum eorum revelata
facie exultans novo in hunc speculatur.

De gemino argumento amoris dei. l.

Nemo se amari diffidat qui iam
amat. Libenter amorem dei amorem
nostrum quem praevenit subsequitur. Nam quos
redamare piget, hos amat et non dum
amantes se. Amavit ipsos amavit.
Habes enim dilectionis pignus spiritum, habes
et fidelem testem Iesum, et hunc crucifixum.
O geminum utrumque firmissimum
erga nos dei amoris argumentum. Christus
moritur et meretur amari. et spiritus afficit
et facit amari. Ille cur amet:
iste ut amet. Ille multam dilectionem
suam commendat in nobis. iste et dat. In
illo enim videmus quod amemus. ab isto sumimus
unde amemus. Caritatis igitur ab illo
occasio. ex isto affectio. Contra confusio
dei filium ingratis oculis cernere morientem.
quod quidem facile contingit si desit spiritus.
Nunc autem quia caritas dei diffusa est in cordibus
nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis. amati
amamus. amantes amplius meremur amari.
Cum igitur teneamus geminum nostrae salutis
indicium. geminam sanguinis et spiritus effusionem
neutrum sine altera prodest. Nam nec spiritus
datur nisi credentibus in crucifixum. nec fides
valet si non operatur ex dilectione. Dilectio
autem donum est dei. De duplici consilio

bonorum scilicet et malorum. lj.

Cum mors animae peccatum sit, et vita
eius sine dubio iustitia est, quoniam iustus
ex fide vivit. Iustus autem quis est nisi ama-
tor sed non vicem rependens amoris. quod non fit
nisi revelante spiritu per fidem homini aeternum dei
propositum super sua salute futura. Quae
sane revelatio non est aliud quam infusio
gratiae spiritualis. per quam dum facta carnis
mortificantur homo ad regnum praeparatur. sic accipiens
in uno spiritu. et unde se probat ama-
tum. et unde redamet ne gratis sit am-
atus. Hoc utique sacrum secretum quod
filium quod a patre filius in spiritu sancto accipiens
suos quos novit per eundem spiritum iustifi-
cos dicat. et ditando eos iustificat.
Quoniam id quisque accipit in sua iustificatione
ut incipiat ipse cognoscere sicut et cognitus
est. cum videlicet datur et ipsi praesentiri aliquo
de summa sua futura beatitudine quemadmodum
ab aeterno latuit in praedestinatione. plenius
appariturum in beatificatione. De qua iam per-
cepta sumunt ex parte notitiam. In-
terim quidem gloriae in spe. nondum tamen
in securitate. Quam miserandi qui ad
tam iocundum iustorum consilium nullum adhuc
tenent. sive vocationis testimonium. Sed hec
o vos infelices saeculi amatores male
secum venim seorsum a iustis consilium.
Squama squamae coniungitur et non est
spiraculum in vobis. Haeretis ipsi et vos
ipsi invitatum ad invicem consilium. sed
plane adversus dominum et adversus Christum
eius. Item si dicente scriptura pietas
est dei cultus. profecto quisquis amat plus
mundum quam deum in ipso tamen idolatra esse

comitatur coles et serviens gratie potius quam
tatori. Hantibus autem ut dictum est sanctis atque
impiis sunt ad se quibusque consilium magnum
intervallum est utrosque: chaos firmatum
est. Nam quoniam iustus longe fit a consilio
et consilio malignantium. ita nec resurget
omnino impius in iudicio neque peccatores in
consilio iustorum. lii

De profectu et defectu ad Garinum.

Proficere non habet quod proficiat. et
qui proficit eo ipso quo proficit
profectus esse convincitur. Porro vera virtus
finem nescit. tempore non clauditur. Nunquam
iustus arbitratur se comprehendisse. nunquam
dicit satis est. sed semper esurit sititque
iustitiam. ita ut si semper viveret. semper quantum
in se est iustior esse contenderet. semper de bono
in melius proficere totis viribus cona
retur. Non enim ad annum vel ad tempus instar
mercenarii. sed in eternum divino se man
cipat famulatui. proinde iusti anima eius
non manet in aliquanto tempore. sed in seculum
seculi. Sempiterna itaque iusti esuries
sempiterna meretur refectionem. et licet
in brevi consummetur pro tempore. indicatur tamen
explesse tempora multa pro virtute perpetua.
Que denique poterit temporum brevitas
bonorum preiudicare devotioni. que
improborum malitiam protinus excusare
non sufficit. Ob hoc enim procul dubio
inflexibilis et obstinate mentis punitur
eternaliter malum licet temporaliter perpetratum.
quia quod breve fuit tempore vel opere. longum
esse constat in pertinaci voluntate. ita ut
si nunquam moreretur. nunquam velle peccare
desineret. immo semper vivere vellet ut semper
peccaret. Itaque indefessum proficiendi
studium. et iugis conatus ad perfectionem
perfectio reputatur. Quod si studere perfectioni
esse perfectum est. profecto nolle proficere deficere est.
Non est stare omnino. neque in recto huius moralis
vite quispiam in eodem statu permanet. aut
descendas aut ascendas necesse est. Nimirum
pro certo bonus est qui melior esse non vult.
et ubi esse incipis nolle fieri melior. ibi
desinis esse bonus. Hinc plane colligitur
quia nolle proficere deficere est. Vidit iacob
scalam. et in scala angelos. ubi nullus residens.
nullus subsistens apparuit. sed vel
descendere vel ascendere videbantur universi.
Quatenus palam daretur intelligi inter
profectum et defectum in huius statu moralis vite
nichil medium inveniri. sed quomodo ipsum corpus
nostrum continue aut crescere constat aut decres
cere. sic necesse sit et spiritum aut proficere aut
deficere.

De dupla consideratione sui In formatione et dedicatione tm

Numquid de omnia mea cogitans
videor mihi in ea fateor. velut
duo contraria invenire. si ipsam pro ut in se
est et ex se in rei veritate intueor.
nec de ea verius sentire possum quam ad
nichilum esse. Quomodo necesse est singulas eius
miserias numerare. quam sit onerata peccatis.
confusa tenebris. irretita illecebris.
pruriens concupiscentiis. obnoxia passionibus.
impleta illusionibus. prona semper in malum.
in varium omne proclivis. postremo tota confu
sionis et ignominie plena. Facile est
tamque iustam si sua plenius universa. et
sine dissimulatione vestiget. et
iudicet sine acceptione personarum. et
testari pro omnia apostolice veritati. et libere

comparatione. qui se putat aliquid esse cum nihil sit ipse se seducat. Idem. Homo quia magnificas eum. aut fidelis et devota confessio. aut quod apponis erga eum cor tuum. Idem. Domine deus homo veritati filius factus est. Ad nihilum redactus est homo. nihil est homo. Quo tamen penitus nihil est homo quem deus magnificat. Quo nihil erga quem appositum est cor divinum. Respiremus fratres et si nihil sumus in cordibus nostris. forte in corde dei potest aliquid latere de nobis. O pater misericordiarum. O pater miserorum. quid apponis erga nos cor tuum. Scio scio. ubi thesaurus tuus ibi est et cor tuum. Quo igitur nihil sumus. si thesaurus tuus sumus. Omnes gentes quasi non sint. sic sunt coram te. et tamquam nihilum et inane reputate sunt. Sic quidem ante te. sed sic intra te sic in iudicio veritatis tue. sed non sic in affectu pietatis tue. Denique vocas ea que non sunt tamquam ea que sunt. et non sunt igitur quia que non sunt vocas. et sunt quia vocas. licet enim non sint quantum ad se. tamen apud te sunt. utique iuxta apostolum non ex operibus. sed ex vocante. Sic nimirum sic consolaris in pietate tua qui in veritate tua humilias. ut magnifice dilatet in tuis. qui merito angustiatur in visceribus suis. Quid est inquit homo quia magnificas eum. Magnus itaque sed in illo. siquidem magnificatus ab illo. a quo non magnus apud illum. cui tamen magna cura est de eo. Porro sane geminam illam considerationem. alteram quidem iudicii et veritatis. alteram non incongrue vocari crediderim fidei et pietatis. Nec mirabile in humanis qualitatibus tam dissimilia reperiri. si solerter advertas. quanta et ipsa eius substantia convenisse videtur diversitas naturarum. Quid enim vita sublimius. quid vero vilius limo terre. Quam profecto tam discoherentium in homine coherentiam rex ipsos quoque sapientes huius seculi arbitror non latuisse. cum hominem diffinirent rationale et mortale. Mirabilis siquidem copula rationis et mortalis. Mira societas discretionis et corruptionis. Sic nimirum sic in cordibus sic in affectibus. sic in studiis hominum non minor forte si consideres contrarietas invenitur. ut si totam pravitatem seorsum intuearis. et rursum quicquid boni videtur inesse consideres singulatim plenum si censeas esse miraculo quod tam adversa conveniant. Iam si in utraque consideratione diligenter inquireris nos quid simus, primo in una quasi nihil. in altera quasi magnifici. quippe pro quibus etiam sollicitudinem tanta maiestas. et cor suum apponat erga nos. puto superata vigilantia nostra. Sed forte cuncta est solida tamen ut non in nobis sed in domino gloriemur. liiij

De duplici pudore. In libro de laude nove milicie.

Est pudor adducens peccatum. est pudor adducens gloriam. Bonus pudor quo peccasse aut etiam peccare confunderis. et licet omnis humanus arbiter forte absit. divinum tamen quam humanum tanto vehementius revereris aspectum. quanto et verius divinus quam hominis cogitatus puriore. Tantoque eum gravius offendi a peccante. quanto constat longius ab illo esse omne peccatum. Hic tamen procul dubio fugat peccatum obprobrii.

pat gliaz. Du̅ aut pctm̅ o̅ino no̅
admittit. q̅ ite admissu̅ et pei
teo̅ pu̅nit. ⁊ ꝯfite̅do expell'. Si tu̅
ecia̅ glia n̅ra hec e̅ testio̅niu̅ ꝯsciē n̅re.
Quo̅ si q̅spia̅ ꝯfitei ꝯfusi. id e̅ vn̅
ꝯpungi. tu̅c pudor pctm̅ adduat.
et gliaz de ꝯscia̅ pdit. qu̅ malu̅ qd̅
ex profu̅do cordis ꝯpunctio conat'
expelle̅. pudor i̅ ceptus obstruso la
bioru̅ ostio no̅ p̅mittit exire. Q ve̅
rec̅dia expe̅s rōis. n̅ra salutis. toci'
ignara ho̅ris et ho̅estatis. Ita ne
vere̅du̅ e̅ ho̅i vtī a d̅o. et probro
duci' humiliari sub poteti manu
altissimi. Su̅mu̅ victorie genus
diuie tede̅ maiestati. et auctoritati
m̅ris ecclie no̅ reluctai. sicut hoz
⁊ glia. Q p̅sitas. no̅ pud' i̅q̅ nai.
et alibi pudet. Est pudor iux ta
sapiete̅ addutēs gliaz. si v̅ peccaē
pudeat. si no̅ pudeat vl' p'castle. et
ita vl' sera glia no̅ careb'. i. ducete
nimiz pudore q̅ culp̅ fugauerat.

De lege et gratia. lv.

NOn sicut gr̅a ita et lex. Qua̅
dissili videtur ad oc̅z ꝯsciam
se offeru̅t suauitas h̅'. et austeitas
ill'. Quis sane ex q° respiciat eo̅
dep̅nate̅ ⁊ ꝯsolate̅. r̅poscete̅ et ig
noscente̅. plectete̅ et a̅plectete̅.
no̅ pi pfto̅ a̅plexabi voto. vmbra
et lux. ira et pax. iudiciu̅ ⁊ m̅ia.
figura et v̅itas. v̅ga ⁊ he̅ditas.
freniu̅ ⁊ osculu̅. Grauis dem q̅
moysi man' testib; aaron ⁊ hur.
Graue legis iugu̅ testib; ip̅is ap̅lis.
qd̅ et sibi ⁊ frib; i̅portable clamitat.

Graue iugu̅ et vile p̅mu̅. n̅a t̅ra
i̅ p̅missioe̅ e̅. Lex tu mi ecclia p̅mis
sio̅z ho̅s q̅ nu̅c e̅ vite et futue. facile
i du̅ gr̅a optines ab vniu̅sis te
recipi. et q̅ iugu̅ suaue. et propter
i̅g̅nu̅ sublime pulsa de c̅itate. ab
vniu̅sitate excipieis du̅ p̅uot. sic
qd̅ p̅mittis ut qd̅ i̅ pomis no̅ t̅reat.

De duplici gn̅e p̅ceptoru̅. lvi.

DVplex i̅ lege ueteri p̅ceptoru̅
genus i̅ueio. Sut em̅ mora
lia q̅dam ut e̅. no̅ ꝯcupisces. no̅ ad
ulterabis. ho̅ra prem̅ tuu̅ et filia.
Su̅t etia̅ figurativa et vmbratilia
q̅da̅. ut e̅ thauroz i̅molac°. et hircoz
sanguis. Decriptu̅ tarlis ille pilus
n̅c illa i̅ple poterat. n̅c i̅ hijs optine̅
salute̅. q̅ em̅ ꝯseq̅tia rōis ut ho̅ie
peccate. aries i̅molaret'. Rouerat
em̅ dn̅s corda iudeoz carlia. vn̅ ⁊
carlia eis edidit sacra. q̅ no̅ posset
iux ꝯsciaz p̅fte̅ face̅ servie̅te i̅ iusti ys
carnis. Venit p̅m de gr̅a plenus
⁊ ui̅te xp̅s dn̅s m̅r. ut ex ho ia̅ mo De.
ralia i̅pleant' p gr̅am. q̅ ueo vm
bratilia et misica fuerat reuelata
u̅ite. no̅ ad l̅ram obseru̅e'. sed s̅cd̅z
sp̅m sp̅ualit' i̅telliga̅'. p̅ptea ia̅ no̅
aries vl' thaurus ho̅ie p̅c̅ate mac
tant'. sed vna corpis hostia. r̅onale
et acceptable sacfitiu̅ i̅ ieiunijs et
laborib; venia̅ p̅it mere̅ et gr̅az.

De duplici ira dei. lvij

SI zelus dn̅i te deseruit et
a̅or. n̅c eis amore dignus q̅
i̅ digni' castigacioe̅ reseis. Tu̅c em̅
magis irascit' d̅s. cu̅ no̅ irascatur

Misereatur ipsius et non discet iustitiam. Misericordiam
hanc ego nolo. Super omnem iram misericordia ista.
sequens in via iustitiae. Volo me irasci
patre misericordiarum. sed illa ira qua corrigis devium,
non qua excrucias. Demna enim nobis tua benignissima adversio pertinet. Hec forsitan dolosa
videtur dissimilatio. non tamen ego nescio.
Si tamen sentias te iratum tunc maxime confido
propitium. Item cum iratus fueris misericordie
recordaberis. De duobus diebus.
In festo de gloria domini. lviij
Secundum estimacionem meam duo
sunt dies. Unus qui a primi hominis
lapsu labitur usque ad finem mundi. Dies
tamen sanctorum semper in memoria esse nostrorum. ab
illa lucidissima die in qua conditus fuerat
adam. eiectus est. et in has rerum inferius
angustias diei tenebrarum intravit. pene
a lumine veritatis extinctus. In hac die
nascimur universi. si tamen dies debet et non
potius nox appellari. nisi quod lumen rationis
quandam scintillam nobis inseparabilis
illa natura reliquit. Altera hunc diei
misericordie sancti viri optantes. et cito usui
in tenebras eo quod sit contentionis et contradictionis
dies cum non cesset caro contra
spiritum adversus spiritum. legemque membrorum
membrorum contraria lex in bellum contradicat.
et tunc decrepitus quis est homo qui vivit
et non videbit mortem? Dicat pro certa
quis ergo non minus per naturam deum putet
ne electos suos per qui opera omnia fuit dum de
fatiget. molesta contentio. qui captivi
ducunt. et qui in lege peccati quae est in membris
meorum. Horret nimirum egregie quod fert
turpe captivitatem. et tristem contentionem.
Secunda vero dies erit in splendoribus sanctorum
in perpetuas eternitates. quam declaravit illius
serenissimum mane tunc erit cum natura corpo
mulla. et absorpta erit mors in victoria.
tunc divinitatis umbras ac tenebras splendor
velut lucis sursum et deorsum interius et exterius
tincta pertinet occupabit. Quod ob duplicem
causam deus ministrat temporalia. seu que habitat. lx
Temporalia nobis pater in celestis be
nignissima pietate ministrat. ob
duas causas scilicet tamen. ne vel omnino credemus
se solum si ista frustra negaret. et sic
desperaremus. vel illorum minima solum adhuc
spiritualis exercitii fiet detrimentum. Enim
ipsis vero neque vivere neque deo servire est.
Ceterum quanto strictius tanto melius omnino
militibus suis Christus ad interiora tuenda.
vel taliter magna ut ita dixerim strictius
litate atque penuria rerum temporalium debet
non vult eos illarum multitudine gravari.
In superioribus vero ampliorem latitudinem
et habundanciam gratie spiritualis.
De prosperitate et adversitate. lx
Temperantie est proprium huius pulchritudinis
et sancti prospera declinare. sic etiam
iustitiae est certa quidem dispensatione ad
mittere ea. presertim scilicet et temporalis omnis
adversitas pro loco et tempore prudenter aliquando
fugienda erit. cum autem necesse fuit viriliter
toleranda. et in hijs quidem duobus prosperitate et adversitate loquitur humana
omnis vita versatur. in ramis palmarum.
Istum enim mixtum panis est scilicet. non secularibus
tamen sed etiam spiritualibus viris. Ita et
secularibus aliquando quod placet quamquam quod displicet
videmus accidere. et ipsis nullo omnino spiritualibus
non semper tristitia, non semper leta succedunt.
sed etiam vespere et mane dies unus

vez h° iterī dū pn̄s sdꝫ manꝫ ul' y°
magꝰ manat ꝛ fluit. Leterꝫ pꝰ sdꝫ
duo sicuti sc̄ sc'a. valde diuisa et
diuisa. ita ut ī alt'o nō fit n̄ flet9.
et strido: dētiū. ī alt'o solū grāꝛ
actio ꝛ vox laudis. Interī sicut
amatores mūdi mista patiūt' ad
u'sa. ita n̄c ip̄is servis di oīa ī h°
mūdo optata succedūt. In die
igr̄ maloꝛ meōres sūt bonoꝛ: ne
pusillanimes fiāt. et ipacietes. ī
die q̄ꝫ bonoꝛ nō ī meōres sc̄ maloꝛ
ne extollāt' ꝛ dicāt ī hūdācia sua.
nō movebor ī et'nū. Sicut em̄ sc'a
rūi reꝫ p'speitas occid' stultū sc'a
re. sic pt habūdācia sp̄ital' occidē
ī doctū sp̄italē. atꝫ ita nō sp̄italē.
Sp̄ital' quippe diiudicat oīa. Licꝫ
em̄ adu'sitas frāgat mltos. tn̄ mlto
plures extoll't p'speitas. Demqꝫ
q̄ꝛ utrobiqꝫ piculū ē. orat sapiēs
ꝛ dicat. Diuicias ꝛ paupta' ne de
de's m̄. ne forte diuicie extolleret.
ī sup'biā. aut paupertas deicet ī ī
paciā. Rarā rarius sp̄ extitit. qui
nō ul' modice aīmi relaxarit. a sui
custodia ꝛ disciplīa. q̄n h° nō fuit
ī cautis ad disciplīā q̄d' ignis ad
cerā. q̄d' solis radi9 ad muēn ul' gla
cie. Sapiēs sic sapiencior salomō
erat. sed blādiētib; mūdi p'speris et
seculis ib;. alt' ex pte. alt' ex toto
defecit. Magn9 qui ī cidēs ī adu'
sa nō excidit. ul' pax a sapiā. n̄c
mīor tn̄ p'ns p'speitas si irruit
nō irruit. q̄ꝫ facili9 ī ueneris qui
sapiā retinuert ꝯtraria s' fortūa.
q̄ qui sapiā nō p'diderit. Prefere
dus etiā ille et magn9 ē. cui inter
p'sp'a saltē risus ī decētior. q' sine
ī solēcior aut ī mode'atior effus9 ciia
vestis ul' corp'is nō irrepsit. lxi.

De geīna vnitate bonoꝝ. In f o' assūp°

Unitas bonoꝛ geīna ē. alia ē
Uem̄ q̄ iustificat. alia q̄ glificat.
Illa meritū ē ista p'miū ē. Unitas
q̄ iustificat nūc potissimū necīa ē.
Ipā ē em̄ decus suaui' q̄ dulcedie
sacra ī sonat p's. Ecce q̄ bonū et
q̄ iocūdū habitare fr̄es ī unū. Ipā
ē unitas q̄ sūma diligēcia obser
uādā ēdo' ap'ls sūs. Solliciti
seruare vnitatē sp̄s ī vīculo pacis. Cuiu'
eīt h° vnitatis bonū duob; modis ab
hys qui curā gerūt seruādi. Deb;
quisqꝫ p'fc's hr'e vnitatem ad seipm̄. deb;
ꝛ ad p'ximū. Ad seipm̄ p' integritatē. ad
p'ximū p' ꝯformitatē. Dis quippe
cātica et maxie uo'. deb; sui p'n
cipiū imitari. cū igr̄ ds n̄r un9
sit ꝛ idem. et ī seipo p'fc's. n̄c ullo
ī digēs. ī est tn̄ ei benignitas erga
nos. et aō: ex beniuolēcia venies
ī nos. debe' ꝛ nos quisqꝫ sibi
unus ēe p' integritatē v'tutis. et vnū
cū p'xis p' vīculū dilcōnis. Eꝫ
hāc vnitatē q̄ quisqꝫ sibi dixi9 debē
hr'e. cā sui q̄ ī pedie solet. Nimi
etas pusillanimitas levitas.
Et nimij quidē sūt q̄ se putāt
posse q̄d' nō pnt. et q̄ nō acceperāt
p'sumūt. Pusillanimes ꝯtrarij
sūt nimijs. Leves et ī ꝯstātes
sūt qui cū ferūt' oī vēto doctrīe

quibȝ qđ ꝯn placuit nūc displicet.
et qđ nūc eligūt p⁹ paululū ĩpro
bāt. Sed qđ prodesse h̄ᶜ vicia cīnia
sse. nisi etiā doceam qbȝ ĩmedijs
ea possit ĩ semetipō q̃sqȝ curare.
Igr̄ ꝯtra minietatē oppoñda est
ꝯsideracio ꝓprie fragilitatꝭ. ipā ē
eīn q̄ odiosā ꝑsilipcioēȝ potissime
deiciat. Cōtra pusillanimitatē hn̄da
ē diuīe ptātꝭ fiducia. ut qđ tuis
virib; te nō posse putas. ex illi⁹
adiutorio possis. Cōt leuitᵗᵉ ad
hibēda ē ꝯsulta⁹ memorie. nescȝ
doctrinis varijs et pegrinis abducaris.
Vnitas etiā illa q̄ hr̄ quisqȝ ad
pri¹ⁱ duobȝ morbis hēᵗ. dū et nos
p dilcioēȝ tēdi⁹ ĩ alterȝ. et alti⁹ q̄
vicissim ĩ nobꝭ ĩcipi⁹ afferri. et h⁹
duobȝ morbis ĩpedi. obstinacioē ĩ
suspicioē. Obstina⁹ nō pmittit
nos ad alti⁹ cor īgredi. n̄ suspicio
patit nos credē ab alijs amari.
Ita fit ut dū n̄ᶜ nos aliud ostiati
diligi⁹. n̄ᶜ ab alijs diligi suspicioē
putam⁹. vnitas q̄ cū p̄xĩs hn̄da
ĩpediat. Verȝ huic dupli morbo
dupl̄ caritas medet. illa scȝ q̄ non
sua q̄rit. et iterȝ illa q̄ oīa credit.
Habeat obstinatꝰ caritatē q̄rētē nō
q̄ sua sūt et alios diligat. Habeat
suspiciosus caritᵗᵉ oīa credentē. et
ab alijs se diligi sine dubio credat.

De triplici generacioē. lxij.

Quā dulci stacē pn̄s ēmitᵗ scȝ
Qui q⁹ generacio aduenit et generacio
ꝑterit. n̄ᶜ decit eciā ꝯsola⁹ de meo
ria di. quibȝ nō dū de p̄ncia plena
ĩ fruō ĩ dulgeť. Iustū q̄ppe ē ut q̄s
p̄ncia nō delectant. ꝑsto eis sit meo
ria futurorȝ. et q̄ de rerȝ fluentiū
q̄libȝ affluencia despiciunt ꝯsolari.
ĩ recorda⁹ illos delectet eternīᵗ. et h̄ᶜ
generacio q̄rencium dnȝ. q̄rencium nō q̄
sua sunt. sed faciē di iacob. Dei igr̄
q̄rētibȝ et suspirātibȝ p̄ncia. p̄sto
īterī dulcis meōria ē. nō tn̄ qua
satiēᵗ. sȝ q̄ magis esuriat vn̄ satiēᵗ.
Ve t generacio p̄ua et puisa. Ve tibi
pple stulte et ĩsipiēs. qui ĩ meōriā
fastidis. et p̄ncia expauescis.
Merito quidē. n̄ᶜ eīn nō liberari vis
de laq̄o venanciū. Eiqdē q̄ diuites
volūt fieri ĩ h⁹ s̄clo. incidūt ĩ laq̄ū
dyabⁱⁱ. n̄ᶜ tūc a v̄bo aspo liberari
poteris. O v̄bū aspm. O sermo
durus. ite maledicti ĩ ignē eternū.
Aliud generacio rectorū bn̄dicē. qui
vtiqȝ cū aplō sive absentes sive
p̄ntes ꝯtendūt placē do. Nūc illa
generacio q̄ nō duxerᵗ cor suū. et nō
ē creditus cū dō sps eꝰ. sȝ magis
sꝑans ĩ ĩcto diuiciarȝ. sero q̄dē
expietᵗ. q̄ ĩ illiꝰ ꝯpacioē doloris.
iugū x̄ˡ suaue et onus leue fuit.
cū tāq̄ gui et aspo durā ceruice
supbie subdixᵗ. Nō potestis o
miseri seruiē mām̄one p⁹ aurȝ
sil' abiē et pbaē q̄ suauis ē dn̄s.
Promde quā suaue ĩ meōria nō
sentis pcul dū⁹ ĩ p̄ncia aspm se
rietis. Ceterȝ fidel' aīa et suspirat
p̄ncia ĩsnanter. et ĩ meōria re
quiescat suauiᵗ.

De fide et spe. cᵃᵈ xxxiii. ca. lxiij

De fide et spe. ca^m 3r. lxiii

Vivimus in umbra Christi qui per fidem am
bulamus. in carne tamen ipsius pasci
mur ut vivamus. Caro enim Christi
vere est cibus. attende sane donec vivimus
inter gentes. Vita inter angelos aliter quam in
corpore omnino feliciter cum ipsis indebi-
tum situm est. hoc est in foris dici et non in umbra.
Quid enim non est distinctio eius qui per
fidem ambulat. et illius qui per speciem.
Igitur iustus ex fide vivit. beatus ange
lus exultat in specie. et ideo sanctus homo interim
vivit in umbra Christi. sanctus angelus in sple
ndore vultus glorie gloriatur. et bona fidei umbra
que lucem temperat oculo caliganti. et oculum
preparat luci. Scriptum sane est quod videt
angelus. homini fidei servat umbra
fideli sinu repositum. in tempore revelandum.
An non expedit tenere involutum quod non du
capis. Umbra Christi caro eius. umbra eius fides.
Quod mihi non umbra est caro quia in mysterio
manduco eam. In umbra sumus quam
diu per fidem ambulamus. et non per speciem.
et ideo iustus qui per ex fide vivit.
At qui vivit ex intellectu beatus est. quia non in
umbra sed in luce. Prius est venire
ad umbram. et ita ad id cuius umbra
est pertransire. Vide igitur ut vivas in umbra
eius. ut quandoque regnes in luce eius. nunc enim tamen
habes umbram. habes et lucem. Ipse per carnem
est umbra fidei. ipse est intelligentie lux
per spiritum. Caro in carne manducantibus in
futuro spiritus. Nos vero interim carne
Christi pascamur. mysteria veneremur.
exempla sectemur. fidem servemus. et
vivimus profecto in umbra. De duobus

que in intentione necessaria sunt. lxiiii

Pura est intentio si in omni actione nostra
aut honorem Dei. aut edificationem
proximi aut bonam conscientiam queramus. Duo quidem
in intentione necessaria requiruntur. Res et causa.
id est quod intendas et propter quid. Ex his sane
duobus anime vel decus. vel deformitas
iudicatur. Ubi causa. Si intendat quod animus
vult inquirere et id solo veritatis amore.
nonne is est inde et re et causa habere honestatem
tamen? Quod si nimie quidem vanitatis
desiderio. si autem inanis glorie aut alterius
consimilis commodi temporalis optentu vanitatis
intenderit. Iam si una bipertite inten
tionis videatur habere formosam non tamen
ut arbitror dubitabis iudicare vel
ex parte deformem cum alteram partem turpido
fedaverit. Si autem videas hominem nullius
honestatis studiis intendere. sed carnis
tractatum illecebris. vel et luxurie
deditum. quod istum nonne ex utraque parte
fedissimum iudicabis in cuius utique inten
tione. et res et causa improba invenitur?
Igitur intende non in deum sed in solum scilicet
anime est. ut nullam prorsus speciosam parte
habitus. Interest autem quod in deum et non
propter deum proposite anime est. cuius et si una
pars decora videtur. quod ad deum conversam
intentionem respiciat. ipsa tamen scilicet
omnem in ea decorem exterminat. et magis
per totum ingerit feditatem. Si autem vel
solum vel maxime ob vite presentis necessaria
ad deum converterit intentionem. non quidem
fere propositis putandam. pusillanimitate
tamen vitio dicitur subobscuram et minus
acceptam. Porro intende in aliud quidem

3

ĩ dñi. tñ ꝓp̃ dñi nõ ociũ maie sed
marthe negociũ ē. Absit aũt ut q̃ hẽc di
c̃ q̃q̃ illã dixerĩ hr̃e deforme. nec tñ
ad pfcãn affirmauerĩ puenisse decoris.
quippe q̃ adhuc sollicita ē ⁊ t̃ba erga
plurĩa. et nõ pt̃ tenebroꝝ actuũ ul' te
rni pulueē nõ respgi. ig̃r solũ dñi ĩ
quire ꝓp̃ ipꝫ solũ. hoc ē plane utrãqꝫ
bipartite ĩtẽtiõis parte hr̃e pulcherrimã.
atꝫ id ꝓp̃ aũ ẽe speciale spõse xp̄i.

De gr̃a et libeó arbitrio lxv.

Liber arbitriũ saluat. tolle
liberũ arbitriũ nõ erit q̃ salue.
tolle gr̃ãm nõ erit unũ salue. Hoc op9
sine duob; fieri nõ pt̃. uno a q° fit.
alteꝝ cui ul' ĩ quo fit. Deus auctor
salutis ē. liberũ arbitriũ tñ capax ē.
nec dare illã nisi deus. nec capere val; nisi liberũ
arbitriũ. Qd' ig̃r a solo deo et soli
dat libeó arbitrio tã absqꝫ ↄsensu
ẽe nõ pt̃ accipiẽtis. q̃ absqꝫ gr̃a dãtis
et ita gr̃e opantis salutẽ. coopari
dr̃ liberũ arbitriũ. dũ ↄsentit. hoc ē
dũ saluat. Consentire eñi saluari ē.
Proinde pecoris spũs salutem hanc
nequaq̃ capit. qd' illi uolũtarius ↄsensus
deesit. q° saluanti placide obtẽpet. siue
iubẽti acquiescẽdo. siue pollicẽti
credẽdo. siue i͛dẽti gr̃ias agẽdo.

De uoluntario ↄsensu ⁊ nãli appetitu 66.

Aliud ē uolũtariꝰ ↄsensus.
aliud nãl' appetitus. posterior
quippe nob cois ē cũ irronabilib;.
nec val; ↄsentire spũi carnis illecebris
irretitus. Hunc totũ hẽmꝰ cũ bestijs
ↄsensus uolũtariꝰ nos discernit. Est

eñi habitus aĩe lib' sui. siq̃dẽ nõ cog̃r
nec extorq̃t̃. Ē quippe uolũtatis nõ neccitatis.
nec negat se. nec p̃b; se cuiq̃ nisi ex uolũtate.
Alioquĩ si cõpelli val; inuitꝰ. uiolẽtus
ē nõ uolũtariꝰ. Ubi aũt uolũtas nõ
ē. nec ↄsensus. nõ ē eñi ↄsensꝰ nisi uolũ
tarius. Ubi ig̃r ↄsensus ibi uolũ
tas. porro ubi uolũtas. ibi lib'tas.
et hoc qd' dici puto liberũ arbitriũ

Qd habemꝰ ex gr̃a. qd ex libeó ar° lxvii

Velle ĩẽ nob ex libeó arbitrio
nõ eciã posse qd' volumꝰ.
Nec dico uelle bonũ. q' velle malũ.
sed uelle tñ. Uelle etenĩ bonũ pfc̃s
ē. velle malũ defc̃s. Uelle u'o sim
pliciť ipm̃ ē qd' ul' proficit ul' defi
cit. Porro ut ipm̃ ẽẽt creãs gr̃a
fecit. ut pficiat saluãs gr̃a facit.
ut deficiat ipm̃ se deicit. Itaqꝫ
q; liberũ arbitriũ nos facit volẽtes
gr̃a beniuolos. ex ipo nob ē velle,
ex ipa bonũ velle. q̃admodũ nãq
aliud ē timẽ simpliciť. a° timẽ dñm.
et a° amaẽ a° amaẽ dñm. Timẽ
quippe ⁊ amaẽ simpliciť q̃dẽ ↄplata
affcõnes. cũ additamẽto aũt uirtus
significãt q' uicia. Ita q; aliud ē velle
aliud ē velle bonũ. Simplices nãqꝫ
affcõnes ĩsũt nãliť tãq̃ ex nob.
additamẽta ex gr̃a. nec aliud pfc̃o
ē. nisi qd' ordinat gr̃a qd' donauit creãs.
ut nil aliud sit uirtus nisi ordinate
affcõnes a deo. Ig̃r uelle quo et
timẽ quo ⁊ amaẽ accepimꝰ ĩ ↄdicõne
ẽẽ nãe. ut ẽẽmꝰ aliq̃ creãtura. velle
aũt bonũ quo ⁊ timẽ dñm quo et

amare cepimus in visitacione gracie ut
simus dei caritati.

De presencia nostra cum deo, et peregrinacione nostra ab ipso lxviij

Quid agnoscimus tamquam presencia contempla-
mur cum domino sumus. In quantum adhuc tamquam
de futuris presumimus. credentes quod non
intelligimus. sperantes quod non videmus. a domino
peregrinamur et in corpore. Ut autem. Hec quoque
et unum corpori et unum domino inheremus.
illud vivificando et sensificando.
illum credendo et diligendo. Hec enim
presencior spiritus noster est ubi amat quam ubi
animat. ubi forte magis esse putetur
ubi invitus et ex necessitate tenetur quam quo
sponte et alacriter fertur voluntate. Deinde
ubi thesaurus tuus ibi est et cor tuum.
Item si deum amans anima ex ipso vivit.
ut corpus ex ipsa. quo pacto quis presencior
credendus esse ubi dat quam unde accipit vitam.
Fons siquidem vite caritas est. nec vivere
animam dixerim que ex illo non hauserit.
Haurire porro quomodo potest nisi fuerit presens
illi fonti. qui caritas est qui deus est. Presens
igitur deo est qui deum amat. In quantum enim minus
amat absens profecto est. In eo autem minus
deum amare convincitur quod carnis adhuc
necessitatibus occupatur. Illa non erit corporis
occupacio. quod est nisi a deo quedam absen-
tacio. et absentacio quid nisi peregrinacio.
peregrinamur a domino et in corpore pere-
grinamur. Cuius vita minuitur et inten-
cio impeditur eripimus. et carnis caritas
fatigatur.

De virtute et sapiencia lxix.

Omnium dei est virtus. deputanda
in datis operibus. Cognata virtus
sapiencie est. Unum tamen effectum in anima non habent.
sed ad ipsius varias et diversas necessitates
veluti diversa se accomodant. Iuxta quod
vocem aliud est quod virtute agi. et aliud sapiencia
regi. aliud donari in virtute. aliud in suavitate
delectari. Vigor namque virtute. sapiencie
placiditas ascribitur cum specialis quedam suavitate
demonstrat. Igitur stare et resistere vim vi expellere
quod utique in prelibatis virtutibus deputatur. Honor
quidem sed labor est. Nec est enim idipsum honorem
laboriose defendere et quiete possidere.
Non est idem virtute agi et virtute frui. Hec
quod virtus elaborat sapiencia fruitur.
Et quod sapiencia ordinat deliberat moderatur
virtus exequitur. Sapienciam scribe in ocio
ait sapiens. Ergo sapiencie ocia negocia sunt.
Et quo ociosior sapiencia exercitacior in
genere suo. Econtrario virtus exercitata
clarior est eoque probacior quo officiosior.
et si quis sapienciam amorem virtutis diffinierit
non mihi a vero deviare videtur. Ubi autem amor
est labor non est. et forte a sapore denomi-
natur. Hec dixerim ne presumpsisse dicar si quis sa-
pienciam saporem boni diffiniat. Hunc sa-
porem perdidimus ab ipso pene exordio
generis humani. Ex quo cordis nostri
palatum sensu carnis prevalente infectum
virus serpentis antiqui. cepit desipere
bonum. ac sapor noxius subintrare.
Insipiencia mulieris saporem exclusit.
quia serpentis malicia mulieris insipienciam
circumvenit. Et nunc assidue sapiencia
vincat maliciam. in mentibus ad quas intra-
verit. saporem mali quem illa invexerit
sapore extirmans meliori. Intrans
sapiencia dum sensum carnis infatuat.
purificat intellectum. cordis palatum
sanat et reparat. Sanato palato iam

sapit bonum. Sapit ipsa sapientia quae in bonis
nullum melius. Quam multa fiunt bona
et non sapiunt facientibus. Siquidem non
sapore boni ad illa, sed aut ratione aut
quacumque occasione sive necessitate impelluntur.
Et e contrario multi sunt qui faciunt non sa-
piunt mala, sed ad hoc inducuntur aut
metu aut cupiditate rei cuiuspiam potius
quam sapore mali. Qui vero ex affectu transierunt
in affectum cordis, aut sapientes sunt
et de ipso delectantur sapore boni, aut
maligni sunt et in ipsa sibi complacet
malitia etiam nulla sive alterius commodi
blandiente. Malitia vero quid nisi
sapor est mali. Beata mens quam tota
vendicat sapor boni et odium mali.
Hoc est sapientiae victoriam feliciter experiri.
Nam sapientia vincere malitiam comprobatur
cum excluso sapore mali, quod non aliud
quam ipsa malitia est, boni quidem intimus
sapor mentis intima occupaverit, tota
suavitate sentitur. Itaque ad virtutem
spectat tribulationes fortiter sustinere,
ad sapientiam gaudere in tribulationibus.
Confortare cor tuum et sustine dominum
virtutis est, gaudere et inde quam suavis
dominus est sapientiae est. Modestia cum probat
sapientiam, constantia virum virtutis ostendit.
In virtute stabilitas, in sapientia ma-
turitas. De activa et contemplativa
vita. lxx.

Forte appetis contemplationis
quietem, et bene facis, igitur cura
virtutum exactionem scilicet otium praevenire.
Alioquin delicato satis ocio dor-
mitare voles, sed non exercitatus
quiescere appetis, et lie fecunditate
neglecta sola cupias Rachelis complexibus
oblectari. Sed etiam praeposterus ordo est, cum
meritum exigere praemium, et cum laborem su-
mere cibum. Non igitur putes de proprio amore
quietis sancte obviare actibus seniorum vete-
ranis dicentibus, pie indicando ullatenus faciendo.
Alioquin non comprobat dominus tue contempla-
tionis sane sane otium prius quod non exaudiet
orationes tuas. Vocatusque non venit,
nec dabitur inobedienti copia sui. Talis
obviare amator, ut mori potius quam
non obediens maluerit. ce lxi.
Ex bonis operibus recipiet consolationem
mens assueta quietis, quotiens sibi lux
ut assolet contemplationis subtrahitur.
Quis enim non dico continue, sed vel diu
dum in hoc corpore manet lumine contempla-
tionis fruatur? At quotiens corruit a contempla-
tiva, totiens in activam se recipit. Inde
minirum tanquam e vicino familiarius
in eadem iterum redeat; quoniam sunt contubernales
etiam cohabitant hee due pariter. Est quippe
soror Marie Martha. Neque enim
et si a contemplationis lumine cadit, patitur
tamen ullatenus se incidere in tenebras peccati
seu ignaviam otii. Sane in luce bone
operationis se retinens. Loquar vobis ex-
perimentum quod sane expertus sum. Si
quem sane ipsi aliquos vestrum ex monitis meis profecisse
tunc me non piget fateor
curam praetulisse sermonis proprio otio
et quieti. Pariet auctor ab infecunda
de Rachelis amplexibus, ut in cribe
vere fructu profectuum vestrorum. Caritas
enim non quaerit quae sua sunt. Id in tam
diu quidem facile persuasit, nil scilicet de-
siderabiliorem meorum vestris praeferre

utilitatibus. Porro haec legere scribere me decuit. et si quae sunt alia spiritualis studii lucra. hoc arbitratus sum propterea nos definita. Hoc siquidem vera et casta contemplatio habet ut mentem quam divino igne vehementer accenderit, tanto repleat zelo et desiderio acquirendi Deo qui eum similiter diligant, ut otium contemplationis pro studio praedicationis libentissime intermittat. et rursum potita votis aliquatenus in hac parte recedat in idipsum tanto fructuosius intermisisse meminerit. Et item sumpto contemplationis gustu valentius ad conquirenda lucra solita alacritate recurrat. Ceterum inter has vicissitudines plerumque mens fluctuat metuens et vehementer aestuans, ne forte alteri eorum dum suis affectionibus hinc inde distrahitur, plus iusto inhaereat, et si in utrolibet vel ad modicum ad ima deviet voluntate. Unicum quippe in his remedium seu refugium oratio est et frequens conversio ad Dominum, ut quod quando et quatenus nos facere velit, assidue nobis demonstrare dignetur.

De duobus generibus pariendi in spirituali matrimonio. lxxi

In spirituali matrimonio duo sunt genera pariendi et ex hoc etiam diversae sobo les, sed non adversae. cum sanctae matres aut praedicando animas, aut meditando intelligentias pariunt spirituales. In hoc ultimo genere interdum exceditur et seceditur a corporis sensibus, ut sese non sentiat quae Verbum sentit. Hoc fit cum mens ineffabili Verbi illecta dulcedine quodammodo se sibi furatur, immo rapitur atque elabitur a seipsa ut Verbo fruatur. Aliter sane afficitur mens fructificans Verbo, aliter fruens Verbo. Illic sollicitat necessitas proximi, hic invitat suavitas Verbi. et quidem laeta in prole mater, sed in amplexibus laetior sponsa. Chara pignora filiorum, sed oscula plus delectant. Bonum est salvare multos, excedere autem et cum Verbo esse multo iocundius. Sed quando hoc? aut quamdiu hoc? Dulce commercium, sed breve momentum, et experimentum rarum. Quisquis curiosus es scire quid sit hoc Verbo frui, para illi non aurem sed mentem. Non docet hoc lingua, gratia docet.

De duplici excessu. lxxii

Inter medios laqueos in hac vita incedens, qui utique toties non timetur quoties sancta aliqua et vehementi cogitatione anima a seipsa arripitur, si tamen eo usque mente secedat et avolet, et hunc communem transcendat usum et consuetudinem cogitandi. etenim frustra iacitur rethe ante oculos pennatorum. Quid enim formidet luxuria ubi nec sentitur vita. Excedente quippe anima etsi non vita, certe vitae sensu necesse est. certe ut nec vitae temptatio sentiatur. Utinam hac morte ego frequenter cadam, ut evadam laqueos mortis, ut non sentiam vitae luxuriantis mortifera blandimenta, ut obstupescam ad sensum libidinis, ad aestum avaritiae, ad iracundiae et impatientiae stimulos, ad angores sollicitudinum, et molestias curarum. moriatur anima morte iustorum, ut nulla illam illaqueet iniustitia, nulla oblectet iniquitas. Bona mors, quae vitam non aufert, sed transfert

i meli9. Bona q̄ nō mors sed aīa sb
leuat: q̄ sensū nō sopiat et abducat.
nō vita sed vite eripiat laq̄is. Hec
h° hoīz ē. sed moriat aīa mea morte.
si dici pt etiā āgelorꝫ. ut p̄nitū mēō
ria excedēs rerꝫ se ifeiorū corporearꝫ.
q̄ nō mō cupiditatibꝫ s; et rerꝫ sollicitu
dibꝫ exeat. sitq; ei cū dl' 9uisa° cū
q̄bꝫ ē p̄un^tio^ silitudo. Tal' ut opinor
excessus ā tm̄ ā maxie 9tēpla° dr.
Rerꝫ em̄ cupidi^b; uiuēdo nō teneri
humane virtut' ē. corpm̄ vō silitudibꝫ
speculādo nō īuolui. āgelice p̄itat'
ē. Vtrūq; diui muneis ē. vtrūq;
excedē. vtrūq; teip̄m tn̄scēdē ē. sed
lōge unud. alterꝫ nō lōge. Trāsisi
ti carnis oblectamēta ut nūme iam
obedias 9cupyis. n^c tenearis illece
bris. pfecisti sepasti te. sed nōdū
elōgasti. nisi et vniūsa undiq; fā
tasmata corporearꝫ silitudinū tn̄s
uolare ment' p̄ualeas p̄itu^te. Huc
usq; noli t^e promittē requiē. Erras
si cit' inēire te estimas locū q̄etis.
secretū solitudīs. lumē serenū. Uita
culum pacis. De gemina promissiōe
dni. scꝫ q̄ hītat ūsu ē. lxxiij
G Emina p̄missio dni. scꝫ vite
eius q̄ nūc ē. et futūe. Si em̄
solū p̄mittēt regnū. et i itinē de
eēt viaticū. omēs 9q̄rent^r hoīes q̄
redderet. Nā regnū siquidē ē q̄d pro
mittit^r. sed veniendi illuc nlla fa
cultas dat^r. p̄ptēā qui p' h° sc̄ꝫ
vitā p̄misit etnā. ip̄e dādū et i
h° sclō cētuplū p̄ misericordissia pre te
p̄misit. Cētuplū 9sola° p̄ntis

laboris. vita etna felicit^r futūe cō
sūma° ē. Sic minūꝫ et opauis
hui' sc̄li solꝫ abꝫ i ope. merces i fine
dat. Datū optīm' cētuplū. hoc
desursū ē dñdēs a p̄rē lumīū.
māna absconditū ē q̄d victori pro
mittit^r: nō' nouū q̄d nēō scit nisi
q̄ accip̄it^r. An nō oīa possidꝫ. cui oīa
coopant^r i bonū. An nō cētuplū
hꝫ oīm qui iple^r spū scō. qui xp̄m
hꝫ i pectore. nisi q̄ lōge plus q̄
cētuplū ē. et visita° paclitī sp̄s
et p̄ntia eī^s. Hoc cētuplū adop
tio filiorꝫ ē. libtas et p̄micie sp̄s.
delicie caritat'. glīa 9sciē. regnū
dei. nō utiq; esca ut potus. s; iustiā
i pax et gaudiū i spū scō. Gau
diū sane nō mō i spe glīe. sed etiā
i tribulacoībꝫ. Hic ē ignis q̄ ē^s
voluit vehemt' accēdi. h' vtus
ex alto q̄ fecit andreā desiderāe
tēe. laurēcīū fecit ridē carnifi
cē. stephanū i morte p lapidātibꝫ
flectē genua ad oroēꝫ. H^c illa pax
q̄ suis reliquit xp̄s q̄n et dedit suā
cuiꝫ. Siq̄dē donū et pax ē eius
dei. Pax itaq; et donū futūe. Illa
supat oēꝫ sesū. et huic q̄cq̄d sub
sole placet. q̄cq̄d i mūdo 9cupiscat^r.
nō potit 9pari. Hec grā deuocōis
et h^c vnccio q̄ docet de oībꝫ q̄ expt'
nouit. i expt'us ignorat. q̄ nēō scit
n̄i q̄ accip̄it^r. H° cētuplū ē q̄d i h° sclō
scī 9tēptoribꝫ exhibe^r. Nec ē i^d
mō spaius eloquio 9mēdādū
solus ē sp̄s q̄ reuelat. sine cū pa
gina 9sulis. experiētiā magis requīre.

Sapientia est cuius precium nescit homo de occultis
trahitur nec invenitur in terra viventium suaviter
ista suavitas. Revera suavitas dei
est, non gustavis non videbis. non enim erudi
nos sed unctio docet. non scientia sed conscientia com
prehendit. Manna est enim occultum huius saporem
et odoris delectationem. Incensus est via. et si
certa. suavis et salubris. iocunda et sancta.
Hec est promissio vite presentis. Regna promis
sionem future quos explicat. Ubi experientia
nistorum lecta et tanta lecta ut omne quod
desiderat in scelo ei non valeat comparari.
presentium quod expectatur quod erit. Oculus non
vidit deus absque te que preparasti diligentibus
te. Pax enim est que exsuperat omnem sensum.
pax super pacem. indeficientes exultatio.
voluptas torrentes divine. flumine leticie.
gaudium plenum. Cogita quantum vis.
quantum potes excogita. excedit cogitatum
omnem. desiderium omne exsuperat. illa fe
licitas. illa eternitas illa beatitudo.

De quiete sessionis corporis et anime in futuro lxxiiij

Sedebit corpus in mortalitatis et impas
sibilitatis gemina quadam felicitate
dotatum. liberum ab omni necessitate. ab omni
corruptione securum. alienum et immune
ab omni concupiscentia. plenum gratia. magnificatum
denique claritate corporis Christi. Sedebit
et anima nil metuens nec cupiens ultra.
Revera plena beatitudine. et secura plenitudine
fruens. nullos iam cogitationum fluctus.
nullos temptationum conflictus. nullos
afflictionum sentiens motus. sed eterne
illi immutabilitati perfusius consistat ad
herens deo. ut unus iam spiritus sit secum cum
eo. O si umquam sedebo totus quasi
cum modo nec minima portio sedet. in quo
nichil tranquillum. nichil quietum. sedatum nichil. nichil
umquam in eodem statu permanet. sed cuncta
in motu sunt. omnia mutantur. fluctuat uni
versa. postremo vos concupiscat adhuc caro
adversus spiritum. et spiritus adversus carnem.
Quid nam hominis sedere vis? Hec sola iam
concupiscentia pacem turbat. impedit sessionem.
vetat esse sedatum. sed diu ex sedibus corporis
hominem vexat condicio presentis vite sensu
doloris et mortis metu future. Ve
rum et cum passibile sit et mortale.
Duplex nec omnia anima agitatur vel solli 20
spei utique et tedii. Inter hec nempe
fluctuat incipit dum peccati corporis inhabitat.
ascendens usque ad celos et iterum usque ad
abissos descendens. tabescens in malis. et
ad bonorum plerumque tardescens. De gaudio dei

et experimentum animarum sanctarum, qui sit deus omnibus sanctis lxxv.

Hec est plane requies domini. non in certa
non certa aliquo certum restricta.
quem in omnibus gaudet. in omnibus delectatur. in omnibus
requiem querit et invenit. Revera et bona ei
placent in sanctis. sed et delectant in omnibus bonorum
ordinatione malorum. Diligit magnum
et iudicium. nec modo in bonorum gloria sibi
complacet. sed et in ipsis quos utpote suppli
cius ipsorum. Quod quomodo poterit ne putas
humana anima in hoc gaudium domini et in
hac requiem eius intrare. ut ipsa quoque in omnibus
delectetur. ne aliquam iam privata affectione
contrahatur in cunctum. sed miscat in affectum
quendam generalem caritatis divine. Poterit sine
dubio si fidelis invenitur super pauca quod
acceptus miliciae sue est. super actus.
super sensus. super appetitus suos. quos
suscipit regendos. ut in hiis probetur
quam fidelis sit domino suo. Hec dubium

qui fidelē ī uno dilco seruū sup
multa ɔstituet dn̄s libēal' ⁊ diues.
Quē em̄ fidel' huꝰ ɔstituit sup oīa
bō dn̄i sui. cui ī gādiū met' īcrāe.
et cū eo deicepᵒ letāi. etenī q̄ ad
hēt d'o aplō teste unꝰ efficit' spūs.
et uolūtas dine adherēs uolū ti
oīno fit una cū ea. ut iā n' qd
ɔtra eā sit ūueīa' ī oib; ētuīs
s; unicūsa fiat. ul' mag' maneāt
p eꝰ arbito. Hec ē btā spes q̄ exp'
tant aīe sc̄e. De dupla glutino
q̄ sibi adherēt sc̄i. In fo'e d' dedi'oe. lxxvi

Desiūcta ligā et lapides domū
nō faciūt n' ī ea hitāc qs
pt. Sola igr̄ ɔiūctio domū fac
sic celestiū sp̄uiū sola pfc̄a unitas
sine discreaoē ɔnexa. itegrā ⁊ ɔgrūa
d'o tdd' hitacioēz q̄ īeffabilit' bti
ficat. ī hitās glā maiestatis. Qs em̄
stiēt unicūsa t'gū ɔsilia. ut q̄s oīa dcā
coꝝ sic nolli;. quō pallaciū ligā et la
pides si nō de eēt ill' itelligēciae sp̄9.
Itaq; celestis illi cūie lapides uiui
ac rōnabiles diuīs itersūt ɔsiliꝭs.
⁊ tm̄ t' misteria norūt. audiūt q; ūba
īeffabilia q̄ nō licz hoi loq̄. Quāto
em̄ pl9 uidēt. pl9 itelligūt. pl9 cēt
nosciūt. tāto plus diligūt. tāto mag'
laudāt. tāto ārpl9 āmicā'. Hec dua
sibi lapides illi cohītēt glutīo. ɔgīcois
plene et pfc̄e dilc̄ois. Tāto siq̄dē
maiori ad se iuice dilc̄oē copulāt'
q̄to ipi dilcīoi q̄ d's ē uicinio:es as
sistūt. sed n' ulla sepāre eos ab iuicē
pt suspicio. ubi n' oīno qd ī alteō
fit. alteꝝ late pōtīt' penetrās oīa
radius uitaris. Quā q̄ adhēt deo
unus sp̄s ē cū eo. n' dubiū ē qn pfc̄e
adherētes ei bti sp̄s cū eo pit. et
ī eo penetrēt unicūsa.

Explicit lib' septim9. Incipiūt
capl'a libri octaui

De tm̄ t' cāta. i
De tplici ūbo. ii
De tb; ɔsideracois īmi
terio nr̄e rdep'ois. iii
De tplici mixtura q̄ fecit d's ī ās
sūpacoē carnis nr̄e. iiii
De t'a ū' nois ⁊'. v
De t'a utili' aduētu dn̄i. vi
De tb; q̄ ī ope nr̄e rdep'ois sibi iuicē
cooperant'. vii
De tplici bndicioē. viii
De tplici grā. ix
De uisificacoē sācficacoē glificacoe. x
De t'a misteiis misteroꝝ di. xi
De tb; mōis q̄b; dilex' nos d's. xii
De t'a mō diligēdi dn̄i. xiii
Qō sit dilig̃e dn̄i toᵒ corde toā aīā.
tota ūtute. xiiii Triciū nōia. xv
De t'a lībtate q̄ꝝ ultīā sola libeꝝ ar
De t'a lib'te q̄ꝝ p'a ē nē. 2a grē. 3a
uite ul' glē. xvi
De iudicio ɔsilio ɔplacito. xvii
De t'a uolū'te libēā bō ⁊ mala. xviii
De t'a bono qd' ī se h; pfc̄o hoē uolū. xix
De libēō arbitō ɔsi'o ɔplacito. xx
De t'a opacoē di. xxi
De bō cogitacoe ɔsēu ul' ope q̄ d's
opat' ī hoīs. xxii
De t'a opa'oe di q̄ꝝ p'a c'acio 2a fo'
cio. 3a ɔsumacio. xxiii

De itentiōe affcōne ꝛ memoria xxiiii
De ꝑfecta fide. xxv
De ꝑfecta caritate. xxvi
De ea solitarie i dilectiōe ꝓximi quada xxvii
De ea vnguento. xxviii
De ea mō ꝯfessiōis. xxix
De ea sapīa cordis oris ꝛ opis. xxx
De ea mō euitēdi ad dnz. xxxi
De sobietate iustitia ꝛ pietate. xxxii
De timore spe ꝛ caritate. xxxiii
De ea vigilia opm vbor ꝛ cordiu xxxiiii
De iusticia pace ꝛ gaudio spitali xxxv
De eb; miseriib; ꝓximo sctz. xxxvi
De eb; q̄ necia sūt ꝑlato. xxxvii
De ea mō subiectiōis. xxxviii
De eb; metis obīe. xxxix
De eb; gdib; obīe. xl
De ea mō culpe q̄ ꝯtra i transgressiōe. xli
De ea ꝯsideratiōe q̄ oē opꝰ ꝑueire d; xlii
De ea testiō. altiꝰ ꝑui ꝛ dl. xliii
De ea distīctiōe sapie. xliiii
De ea gra paupertatis. xlv
De ea mō vincēdi i ꝯgregatiōe. xlvi
De eb; q̄ necia sūt ad ꝑanda domū dī. xlvii
De ea apparatu necio ad custodiā xlviii
castri dimici.
De eb; piculis i domo dī. xlix
De vite caritate ꝛ fortitudine. l
De ea amore. li
De eb; i q̄b; ꝯsistit sūma spital exercitii lii
De morte ꝯpalo ꝛ pcco. liii
De caritate castitate ꝛ humilitate liiii
De eb; ipulsorib; hoīs. lv
De eb; gradib; hoīu nō habitatiu in
adiutorio dī. lvi
De eb; male fructificantib;. lvii
De ea vicio arrogātie du ignorātia lviii
De eb; moīs currentib; i hoīe. lix
De ea mō sciēdi. lx
De eb; oculis. lxi
De ea corde. lxii
De eb; peticoīb; coī. lxiii
De seruo mercenario ꝛ filio. lxiiii
De tri lege s. mercenarii ꝛ filii. lxv
De eb; ꝑtib; q̄b; q̄b; i eficiendo lxvi
De eb; piculis q̄b; ꝯtra astringit. lxvii
De eb; dietis. lxviii
De oculo manu ꝛ pede. lxix
De ea aqua. lxx
De ea loco. lxxi
De eb; i ope mūdi ꝯsiderand. lxxii
De ea gratie bonorum s. naturaliū spiritualiu
et eternorū. lxxiii
De ea distīctiōe bonorum supiorum. lxxiiii
De ea gratie iustorum. lxxv
De eb; q̄ faciūt hoīez sem. lxxvi
De ea mō ꝯtēplaciōis. lxxvii
De eb; q̄ ipediunt ꝯtēplaciōem lxxviii
De eb; nouissimis meditandis. lxxix
De ea malo qd̄ peccatores passuri sūt
i fine. lxxx
De eb; spēb; ꝯsideraciōis supne. lxxxi
De eb; moīs q̄b; vestigandꝰ ē dēs
et bti spūs qui cū eo sūt. lxxxii
De eb; q̄ faciūt mortē sanctorum ꝑciosam
i ꝯspectu dni. lxxxiii
De ea gratie sanctorum lxxxiiii
De ea statu sanctorum. lxxxv
De ea gaudio qd̄ hñt sci. s. an morte
cum iudiciu. ꝑꝰ iudiciu. lxxxvi
De eb; ꝯsiderand i festiuitatib; sanctorum lxxxvii
De ea desiderio ꝓueniente de memoria
sanctorum lxxx8 De ea beatitudine hñda i vita
eterna. 89 De ea mō fruēdi deo i
eterna vita. xc

De trinitate creata.

Beata illa et sempiterna
trinitas pater et filius et spiritus
sanctus. unus deus scilicet summa
potentia summa sapientia.
summa benignitas. creavit quamdam trinitatem
ad ymaginem et similitudinem suam. animam
videlicet rationalem. que in eo prefert vestigium
quoddam illius summe trinitatis quod ex memoria
ratione voluntate consistat. Sed hec trinitas creata
cecidit per suggestionem delectationem consen
sum. ab illa summa trinitate. scilicet potentia
sapientia pulchritudine in quamdam contrariam pulchritudinem.
et fedam. scilicet infirmitatem cecitatem immundi
ciam. Memoria enim facta est impotens et
infirma. ratio imprudens et tenebrosa.
voluntas impura. Porro memoria
que simpliciter divinitatis potentiam stans
cogitabat. cecidit in tres species cogita
tionum. affectuosas. onerosas. ocio
sas. Affectuosas voco illas in quibus ipsa
afficitur: ut in cibis vel potibus comedi
bibendi. ceterarumque similium. Onerosas
in exterioribus administrationibus et occu
pationibus diversis. Ociosas in quibus non
afficitur nec oneratur. et tamen ab eternorum
contemplatione distendit per illas. ut si
cogitet ubi gerit equum currentem. aut avem
volantem. Ratio quoque eius est casus. ut
si discerneret. siquidem eius discernere erat
inter bonum et malum. verum et falsum. com
modum et incommodum. In quibus modo dis
cernendo tanta caligine excecatur: ut sepe
contrarium dicat iudicium. recipiens
malum pro bono. falsum pro vero. noxium
pro commodo. et econverso. Numquam vero in hiis
fallitur. si numquam liceret quo certa est
privari. Voluntas vero una similiter est

temptata. Que enim summe benignitati
et pulchritudini inherere et eam solam diligere de
bebat. in hec infima lapsa per concupiscen
tiam carnis et oculorum et ambitionem secu
laris dilexit. Quod hoc infelix casu
patet est similis. ubi perierit memoria.
ratione voluntate tota anime sua intenditur.

De triplici verbo. Capitulum ii.

Dicimus verbum inspiratum. verbum
eructuatum. verbum incarnatum.
Primum facit contemplationem. secundum diffusionem.
tertium vivificationem. Primum obfuit
quia cum cognovisset deum non sicut deum
glorificaverunt. aut gratias egerunt. sed eva
nuerunt in cogitationibus suis. et obscura
tum est insipiens cor eorum. Secundum non pro
fuit. quia non data est lex que posset vi
vificare. Tertium invenit. quia per carnem
redemit. Primum totum deforis. secundum
foris et intus. tertium totum intus. Et non
quia quod eructuatur de plenitudine eruc
tuantis tamen quamdam ipsius habet saporem pro
fertur. et ideo sapientia incarnata dicitur
primus in se omnem plenitudinem in unica co
gnitione. in doctrina diffusione. in pas
sione vivificatione. De tribus consideran

dis in misterio incarnationis. iii.

Misterium incarnationis christi tali se
considerandum trinitate. scilicet forma
humilitatis. opera virtutis dilectionis. sacramenti
redemptionis. Formam humilitatis demonstrat
vagitus pueri. locus diversorii. re
clinatorium in presepio. pannorum involucio.
Ubertatem dilectionis. pro ira mortis.
quia maiorem caritatem etc. Sacramentum redemptionis
est quod ostenditur potentia deitatis. scilicet quod ex
nichilo aliquid fecit. in creatam innovatur.

tpale petiaru[n]t. **De triplici mixtura quam fecit deus in assumptione carnis nostre. iiij**

Tria opera tres mixturas fe
cit omnipotens. illa maiestas in
assumptione nostre carnis. ita mirabili
ter singularia. et singulariter mira
bilia. ut talia nec facta sit. nec facienda
sit amplius super terram. Coniuncta sunt
quippe in unum deus et homo. mater et virgo.
fides et cor humanum. Admirabiles
iste mixture. et omni miraculo mirabi
lius. quomodo tam diversa ad invicem potuerunt
iungi. Contraxit se maiestas. ut quod
melius habebat uniret semper limo nostro
iungeret. et in persona una sibi invicem
unirentur deus et limus. maiestas et infir
mitas. tanta vilitas et tanta sublimi
tas. Nichil enim deo sublimius. nil
vilius limo. et tamen tanta dignatione deus
descendit in limum. tantaque dignitate limus
ascendit in deum ut quicquid deus fecit
limus fecisse credatur. ~~et deus ptulit~~ quod
quicquid limus pertulit deus in illo pertu
lisse dicatur. tam ineffabili quam incomprehensibi
li sacramento. Hec est prima et superexcellens
mixtura. et hec prima inter tres. Ad
verte homo quia limus es et non sis superbus.
quia deo unitus es. et non sis ingratus.
Secunda est virgo et mater. utique singularis
et singularis. a seculo non est auditum. quod
virgo esset que peperit. quod mater esset que virgo
permansit. Nunquam rerum ordine virginitas
ubi fecunditas. propterea dicatur. nec fecunditas
ubi virginitas. Sola hec est in qua virginitas
et fecunditas obviaverunt sibi. Ubi
scilicet femina est quod feminam non fuerat. nec
fiet iterum. quia nec prima similem visa

est nec habere sequentem. Tercia fides est et cor
humanum. et hec quidem prima et secunda infe
rior. sed non minus forsitan fortis. Mirum
enim quomodo cor humanum hiis duobus fidem
accomodaverit. quomodo credi potuit. quod
deus homo esset. quod mansit virgo que peperisset.
Quomodo potuit homo persuaderi humano
generi. per mundo orbi terrarum. et tamen tam
potenter persuasum est ut in id credibile
fuisset credentium milia deo. Iuvenes et
virgines senes cum iunioribus elegerunt
mille mortibus mori. quam vel ad mo
mentum ab ista fide desistere. et hec quidem
mixtura excellens. secunda excellentior secunda.
tercia vero excellentissima est. In prima inde
quod. in secunda per quod. in tercia propter quod deus
descendit. Dedit enim christus per mariam propter
sanitatem. In prima remedium est. quia ex
et homine cathaplasma confectum est.
quod sanaret omnes infirmitates tuas. Contusi
sunt autem et commixte hee due species in
utero virginis tamquam in mortariolo sancto spiritu
tamquam pistillum illas suaviter commiscen
te. Et quia tu dignus non eras cui do
naretur. datum est marie. ut per illam ac
ciperes quicquid haberes. Que per hoc quod mater est
genuit tibi deum. per hoc quod virgo est. ex
audita est pro sua reverencia. in causa.
et totius generis humani. Si sola mater
esset sufficeret ei ut salvaretur per filiorum
generationem. Si sola virgo sufficeret sibi
ut benedictus fructus ventris eius mundi
precium. Cum igitur in prima sit remedium.
in secunda adiutorium est. quia nichil nos habere
deus voluit. quod per marie manus non
transiret. In tercia autem mixtura fides habetur.
et in fide sanitas est. quia qui crediderit salvus erit.

De tercia virtute nominis domini quod est iesus. capitulum [?]

Est enim oleum et nomen iesu effusum. Secundo
in tercia quadam similitudine olei. quod lucet
quod pascit. et ungit. fovet ignem. nu-
trit carnem. lenit dolorem. lux cibus
medicina. Vide idem de nomine iesu.
lucet predicatum. pascit recogitatum.
lenit et ungit invocatum. Unde putas in
toto orbe terrarum tanta et tam subita fidei
lux nisi de predicato iesu. Hec tamen lux
est nomen iesu. sed et cibus est. An non totiens
confortaris. quotiens recordaris. Quid eque
mentem cogitantis impinguat. Quid ita
exercitatos reparat sensus. virtutes robo-
rat. vegetat mores bonos atque honestos.
castas fovet affectiones. Aridus
est omnis anime cibus. si oleo isto non infunditur.
insipidus est si hoc sale non conditur. Si scri-
bas non sapit michi. nisi legero ibi iesum.
Si disputes aut conferas non sonat
michi nisi sonuerit ibi iesus. Iesus
mel in ore. in aure melos. in corde iubi-
lus. Est et medicina. Tristatur aliquis
vestrum veniat in cor eius iesus. et inde
saliat in os. et ecce ad exortum nominis
luminis. nubilum omne defugat. et redditur
serenum. Labitur quis in crimen. currit insuper ad
laqueum mortis desperando. nonne si
invocet nomen vite confestim respirabit ad
vitam. Cui in periculis palpitanti et tre-
pidanti invocatum virtutis nomen. non statim fi-
duciam prestitit depulsus metum. Cui in
adversis diffidenti. iam iamque deficienti
si nomen adiutorii sonuit. non affuit
fortitudo. Nichil ita ire impetum cohibet.
superbie tumorem sedat. sanat livo-
ris vulnus. restringit luxurie fluxum
extinguit libidinis flammam. sitim temperat
avaricie. ac totius indecoris fugat
pruriginem. Siquidem cum nomino iesum
hominem michi propono mitem et humilem corde.
benignum sobrium castum. misericordem.
denique ipsum deum omnipotentem. qui suo me
exemplo sanet et roboret adiutorio.
Hec omnia michi simul sonant cum insonuerit
iesus. Hoc est electuarium habes o anima mea
reconditum in hoc vasculo vocabuli huius
quod est iesus. salutiferum certe. quodque nulli
umquam pestis mee inveniatur inefficax.
Semper tibi in sinu sit. semper in manu. quo
tui omnes in iesum et sensus dirigantur
et actus. Bona et desiderabilis
umbra sub alis domini iesu. ubi tutum
est fugientibus refugium. gratum fessis
refrigerium. Miserere mei domine iesu
miserere mei. quoniam in te confidit anima mea.
Veni domine iesu et aufer scandala de
regno tuo. quod est anima mea. ut regnes
tu qui debes in ea. Venit enim avari-
cia et vendicat in me sibi sedem.
iactantia cupit dominari michi. superbia
vult michi esse rex. luxuria dicit. ego
regnabo. ambicio detractio invidia
et iracundia. certant in me ipso. de me
ipso. cuius esse potissimum esse videar.
ego autem quantum valeo resisto. reluctor.
quantum iuvor. dominum meum iesum reclamo.
ipsi me defendo. quia ipsius me iuris
agnosco. Ipsum michi deum. ipsum michi
dominum teneo. et ~~rege~~ dico. Non habeo
regem nisi iesum. Veni igitur domine et disperge
illos in virtute tua. et regnabis in me. quia
tu es ipse rex meus et deus meus. [?]

De tercia utilitate adventus domini. vi. In vi[?]

Non modo ad nos. sed propter nos
venit deus qui bonorum nostrorum non
eget. Verum nostre indigentie compassus
manifestius ipsa dignationis condicionem magnitudinem.
Nec modo periculi egritudinis ex
ipso pretio medicamentis innotescat. sed
et valitudinem nostis ex multitudine
remediorum. Ut quod enim diuisiones gratiarum
sunt. si non videretur nostra ulla diuersitas.
Et quidem difficile est vniuersas vno
sermone prosequi indigentias quas experimur.
Sed occurrunt in itineri tres
quedam omnibus et quodammodo principales.
Sed enim reperitur in nobis qui non consilii
et auxilii et presidii indigens videatur.
Nimirum generalis est humano generi triplex
incommodum. quamdiu degimus in regione
vmbre mortis. in infirmitate corporis. in
loco temptationis. Si diligenter aduertimus
triplici incommodo homo miserabiliter
laborauit. Nam et veloces sumus ad seducendum.
et debiles ad operandum. et
fragiles ad resistendum. Si discernere
volumus inter bonum et inter malum decipimur.
si temptamus facere bonum deficimus.
si conamur resistere malo deicimur et
superamur. Necessarius proinde aduentus
saluatoris. necessaria sic potissimum
hominibus presentia christi. Atque vtinam nobis sic
veniat ut copiosissima dignatione sua
et in nobis per fidem habitans illuminet cecitatem
nostram. et nobiscum manens infirmitatem nostram
adiuuet. et pro nobis stans fragilitatem
nostram protegat et propugnet. Fidelis
enim consiliarius. qui neque falli omnino. neque
fallere queat. fortis auxiliarius. qui non lacessat.
patronus efficax. qui et ipsum

sathanam sub pedibus nostris conterat. et
omnem machinamenta confringat. Nimirum
ipse est dei sapientia cui semper in promptu sit in
struere ignorantes. ipse dei virtus. cui
facile sit et deficientes reficere. et eripere
periclitantes. Cum ad hospitium venit in mundum
dum ut habitans in hominibus cum hominibus pro
hominibus et tenebras nostras illuminaret. et
labores leuaret. et pericula propulsaret.

De tribus que in opere nostre salutis simul cooperantur. vij.

Opus nostre salutis tres sibi inuicem
cooperantur: deus angelus homo. Et
deus quidem in operatur. ipse vero ac bonum voluntate
et utique per se ipse sufficeret. et absque adminiculo
hominum. Hij autem sine ipso nihil possunt
facere nil. Ergo quod in illis assciuit in opus
misterij huius non sibi solacium sed illis profectum
consuluit illis. Nam hominibus quidem meritum
locauit in opere. et vnusquisque secundum proprium
laborem mercedem accipiet. siue qui in fide
plantat. siue qui rigat quod plantatum
fuerat. Angelorum autem cura ad salutem humanam
non generalis ministerio vtitur: nonne fecit vt
ab hominibus angeli diligantur? Nam quod ab
angelis homines diligantur. inde vel maxime
aduerti potest. quod ciuitas sua cuius desperma
ex hominibus instaurata non ignorat. Nec
aliis profecto quam legibus communis caritatis
decebat. quod patres ipsorum qui participes consortium
sunt. mutuisque amoribus et puris
affectionibus iungerentur et in deum. Est autem
in modo operandi differentia multa. pro cuiusque in
minimis operarij dignitate. Deus nempe
facit quod vult. sola ipsa facultate
volendi sine conatu sine motu. sine
preiudicio loci uel temporis. uel cause uel
persone. Porro angelus non absque

motu opat᷑ tā tpali q̄ȝ locali. sine
estu tn̄. Hō āt nͨ ab estu āi. nͨ a mo
tu corpis anīmi ꝙ liber ē opando.

De tplici bn̄dictioē viij.

Triplex nob necc̄ia ē bn̄dcō.
Pueniēs adiuuās ꝛ ꝯsumās.
Prīa mīe. scd̄a gr̄e. tcia glē. Pue
nit mīa diuisionē. adiuuat grā
dilatacoē. corōt gl'a pseuerātē. Nisi
tcīā hāt bn̄dcoē dedeit ds. nō pt
tca nr̄a dae fructū salutꝭ. Neqꝫ eni
aut īchoare bonū. donͨ a mīa pre
uemam᷑. aut agē bonū donͨ grā
adiuuem᷑. aī ꝯsūmaē boⁿᵘ possīm᷒
donͨ gl'a īpleam᷑. Nec ī hijs tbꝫ nō
īmeito dulcī᷒ sapit ea q̄ nō ī mei
tos. sed ꝛ male meitos pueīt. ut dū
adhuc sum᷒ filij ire. et opam᷒ opa
mortꝭ. ipē cogitat sup nos. cogita
coēs pacis. Et ne petētibꝫ quidē
pmo et īpetētibꝫ. nō ī uotātibꝫ sed
pugnātibꝫ. nō ī repellātibꝫ spm boⁿᵘ.
spm vite. adopcoīs spm largiat᷑.
Quid illi aīe dulcī᷒ sapiat. cui
mīa tāta nō sapit. Vnde bn̄dcō
dulcedīs nōiat᷑ ea que pueīt. qꝛ
q̄ adiuuat fortitudīs. q̄ ꝯsūmat
plenitudīs ē. **De tplici grā. In
sermoē d' assūpcōe. ix.**

Triplicē grāȝ diuinitus accepim᷒.
Vnā q̄ duitim᷑. aliā q̄ ī tēpta
coībꝫ adiuuam᷑. tciā q̄ pbati re
muneram᷑. Pria nos uociat. p q̄
uocam᷑. 2ª puehit. q̄ iustificam᷑.
3ª ꝯsūmat. q̄ glificam᷑. Et pria
quidē bn̄placitū ē. 2ª meitū. 3ª
pmiū. De pria dcm̄ ē. de plenitu ne
cᵘ nos oēs accepim᷒. De duabꝫ reliq̄s
dcm̄ ē. et grām p grā. i. munera
etne glē pro meito tpal' milicie.

De iustificacōe dī ꝛ glificacōe x.

Christus dei v̄tus et dī sapia
iustificat᷑ sctificat᷑ glorificat᷑
a filijs suis. Dicam᷒ ig̃ pmū quō
sapia iustificat᷑ a filijs suis. Flagel
lat ds oēm filiū q̄ diligͭ. sed ī uao
flagelli dū adhͨ sub lege serui dī
ē. et nesat qm̄ filij dī eīt. mmurat
se inocētē. dm̄ vō crudelē pnū
ciat. Hinc āt xᵒ v̄tꝫ dī appet. si
nudū sapia. qꝛ p flagellū potētā
v̄tutꝭ sentit. sed nōdū sapie sua
uitatē p itellcm capͭ. Hūc talē
sapia attigit fortit p flagellum.
et dispoīt oīa suauit p itellcm.
Dū ei īspirat gaudē ī tbulacoībꝫ.
sare qm̄ tbulacō paciāȝ opat᷑ paciā
pbacoē. pbacio vō spem. Spes
āt nō ꝯfundͭ. et iā se nō q̄i seruū
puniri. s; q̄i filiū p flagella erudi
ri ꝯgnoscit. ut hereditatē capiat. Sic
peccatorē dm̄ vō iustū pnūcians. ius
tificat ī se meēs sapiāȝ. Sꝫ q̄ pro
dest nc̄ flagella pccā ꝯfitei. si nō
ab eisdē p ꝯtinētie scitatē abstineas.
Qualis pr tāis sit filij. et ī sermo
nīa filioꝝ nō pris sctificet᷑. Ecce
eni eos dicim᷒. quos firmos ī pposito
ꝯtinētie ab hijs sdi nō solū ab illicitꝭ
acciōibꝫ. s; ecīā īpudicis locucoībꝫ
abstinē uidem᷒. Sꝫ ecīā qꝛ sapiēs
filij gl'a ē pris. necce ē ut nō solū sa
ficet᷑ ab eo nr̄ sapia. p ꝯtinētie sta
bilitatē. s; ecīā glificet᷑ p boī opis

fructifica[oi] vñ p̄s filiũ sapiẽ de scribẽs ait. Jocũdus hõ q̄ misẽ[r] et cõmodat. Et ue breuis et p̄fūd diffinitio sapiẽtis. Jocũdus ẽm q̄[i] mit flagella cõfitẽdo delictũ, gaudꝫ illud p̄ p̄ntẽ t̄bulatioẽz deleri. Miseret[r] aĩe sue placẽs dõ per cõtinẽtie decore. Cõmodat p̄rio fruc tũ boẽ opatiõis. et h̄ẽ iustus iõ dẽs tuꝗ̄ qd̕ suũ ẽ. Deo cõfessioẽz. sibi maꝫ. p̄rio caritatẽ. Sic aũt iustificatur sapia a filijs suis p̄ cõfessioẽz pccõꝝ. s̄cificat[r] p̄ cõtinẽ tie bonũ. glificat[r] p̄ boni op̄is fructificatioẽz. De t̄plici misterio misterioꝝ xp̄i. xj.

Misteriũ misteroꝝ x̄[i] t̄ x̄ ẽ. Seruitutis caritatis dignitatis. Misteriũ suitutis corpis castigat[o]. caritatis mẽtis deuotio. dignitatis corpis x̄[i] cõsecratio. P̄mũ fit i af flictioe. 2[m] i hilaritate. 3[m] i hũi litate. P̄mũ ẽ sacrificiũ tiõis. 2[m] amoris 3[m] laudis. De t̄bꝫ moĩs q̄bꝫ nos dilexit dõs. xij.

Dilexit nos dõs dulcit̕ sapiẽt̕ fortit̕. Dulce nẽpe dixeri qd̕ carnẽ idũit. cautũ qd̕ culpã cauit. forte qd̕ mortẽ sustinuit. Nã quos sane i carne visitau[t]. car lit̕ tñ neq̄q̄ amau[t]. sed i prudẽcia sp̄s. Itaqꝫ quos i carne ãsũit dilexit i sp̄ũ. rdemit i v̄tute. Plenũ proisus oi suauit[e] dulce dĩe vidẽ dñi hoĩeꝫ hoĩs cõditorẽ. ac dũ nãꝫ idũit. prudẽt̕ selegit a culp̄ etiã potẽt̕ mortẽ p̄pulit a nã

In carnis assũp[oe] cõdescẽd[t] ĩ. i culpe vitatioẽ cõsuluit sibi. i morte sustep tioẽ satisfecit p̄ri. Amicus dulcis. cõsiliari[us] prudẽs. adiutor fortis. hinc secur[us] me credo. q̄ saluaẽ me velit. nouerit. possit. Ergo ñ amassi dulcit̕ oĩ i carte me requisissꝫ illa maiestas. sed miscuit affectioni sapiaꝫ. qua tyrãnũ deciperet. miscuit ꝛ paciẽcꝫ qua placaret offensũ dĩn p̄reꝫ.

De t̄plici mõ diligẽdi deũ. xiij.

Disce xp̄iane a x̄[o] q̄admodũ diligas x̄[m]. Disce amare dulcit̕. amare prudẽt̕. amare fortit̕. Dulcit̕ ne illecti. prudẽt̕ ne decepti. fortit̕ ne oppssi. ab aore dñi auitam. ne mũdi g̃la seu carnis volup[t]bꝫ abducaris. Dulcescat t̕ p̄ hys sapia x̄[s]. ne seducaris sp̄ũ mẽdacij et er roris. Lucescat t̕ uitas x̄[s]. ne ad uersitatibꝫ fatigeris. cõfortet te v̄tus dei x̄[s]. Zelũ tuũ i f̄lamet caritas. i formet s̄ciã. firmet cõstãcia. sit feruidus. sit circũspectus. sit inuict̄[s]. Nec tepore h̄eat. n̄[c] careat discre cioẽ. n̄[c] timidus sit. Dilige dñꝫ dñi tuũ toto et pleo cordis affcũ. dilige tõ roĩs vigilãcia et circũspectioẽ. Dilige ex tota v̄tute. ut n̄[c] mori p̄ eĩ amore p̄timescas. Sic suauis et dulcis affcũ tuo dñs iesus. Nã male utiqꝫ dulces vite car[l] illece bras et vincat dulcedieꝫ dulcedo. Sed sit michilomi[9] itellcũi p̄ma lux et dux roĩ. nõ solũ ob cauẽdas hẽtice fraudis decipulas. et fidei p̄uitatẽ ab eoꝝ v̄sutijs custodiẽdã.

animi ut caute quis sis nimiam et indiscretam vehemenciam in tua dilacione vitare. Sapiens est deus. et vult se amari non solum dulciter, sed et sapienter. alioquin zelo tuo facile illudet spiritus erroris, si sapienciam negligas. Nec enim callidus hostis machinamentum efficacius ad tollendam de corde dilectionem quam si efficere possit. ut in ea incaute et non cum racione ambuletur. Sit eciam fortis et constans amor tuus nec cedens terroribus nec succumbens laboribus. Ergo amemus affectuose. circumspecte. et valenter.

Quid sit deum diligere toto corde tota anima tota mente. xiiij

Non abdita blandiciis. nec seducta fallaciis nec iniuriis fracta toto corde tota anima tota virtute diligere est. Et nota amorem cordis quodammodo esse carnalem. quod magis erga carnem christi. et que christus in carne gessit. vel iussit cor humanum afficiat. Hoc repletus amore facile ad omnem huiusmodi sermonem compungitur. Nichil audit libencius. nil legit studiosius. nil frequencius recolit. nil suavius meditatur. Astat oranti hominis dei sacra ymago. aut nascentis. aut lactentis. aut docentis. aut morientis. aut resurgentis. aut ascendentis. et quicquid tale occurrerit vel stringat necesse est animum in amore virtutum. vel carnis exturbet vicia. fuget illecebras. desideria sedet. In carnis quoque devocione intueri consolet qui vivificantem spiritum necdum habet. eo duntaxat modo quo hunc illi qui amant. Et si cognovimus christum secundum carnem sed nunc iam non novimus. Nam alias quidem nequaquam sine spiritu sancto vel in carne diligitur christus. et si non in illa plenitudine. Cuius tamen mensura devocionis hec est ut totam cor illa suavitas occupet. totum sibi ab amore universe carnis. ac carnalis illecebre vendicet. Hoc quippe toto corde diligere est. Omne quod blanditur de carne propria vel aliena. sacrosancte carnis amore postpone. In quo et mundi gloriam comprehendo. quia gloria mundi gloria est carnis. et qui in ea delectantur carnales esse non dubium est. Bonus amor est iste per quem vita carnalis excluditur contempnitur et vincitur mundus. Proficit autem in eo cum sit et racionalis. perficitur cum efficitur spiritualis. Porro racionalis tunc est. cum in omnibus que oportet de christo sentiri fidei racio firma tenetur. ut ab ecclesiastici sensus puritate nulla verisimilitudine nulla heretica sive diabolica circumvencione aliquatenus devietur. Item quando in propria conversacione illa cautela servatur. ut discrecionis meta nulla superstitione vel levitate. vel spiritus quamvis fervencioris vehemencia excedatur. et hoc est tota anima deum diligere. Quod si adiuvantis spiritus vigor tantus accedat. ut nulla vi laborum vel tormentorum sed nec mortis metu iusticia unquam deseratur. in hoc etiam tota virtute diligitur. et est amor spiritualis. Quod nimirum nomen huic spirituali amori congruere puto ob prerogativam utique plenitudinis spiritus qua precellit.

De triplici libertate. quarum ultima sola liberum arbitrium vocatur. xv.

Est enim libertas a peccato. Sed quis in carne peccati a peccato sibi vendicat libertatem. Hac igitur libertate dignum merito nequaquam opinor liberum arbitrium. Est enim libertas a miseria. Sed nunquid et istam sibi quispiam in hac mortalitate presumit. et hac itaque libertate

noiari liberu arbitriu. no imerito abnuit. Est vero qui magis ei congruere arbitror libertatem. qua dicere possumus a necessitate eos quod nec voluntario contrarium esse videtur. Siquidem quod ex necessitate fit. iam non ex voluntate. si ergo sic. Verum libertas a necessitate eque et indifferenter deo universeque tam bone quam male. rationali convenit creature. Nec peccato nec miseria amittitur. nec minuitur. nec maior in iusto est quam in peccatore. nec plenior in angelo quam in homine. Nam sicut nam libertas voluntatis. ubi etiam est captivitas. tam plena quidem in malis quam in bonis. sed in bonis ordinatior. Tam integra quoque pro suo modo in creatura quam in creatore. sed in illo potentior. Quod autem solet homines conqueri et dicere. volo habere bonam voluntatem. et non possum. nequaquam prescribit huic libertati. ut qui vim aut necessitatem. in hac parte voluntario patiatur. sed plane illa libertate que dicitur a peccato se carere testatur. Nam qui vult habere voluntatem bonam. probat se habere voluntatem. Non enim vult habere bonam. nisi per voluntatem. Quod si voluntatem et libertatem. sed libertatem a necessitate. non a peccato. Neque ut non valeat cum velit habere bonam. sentit quidem deesse libertatem. sed per sero libertatem a peccato. quo utique solet premi. non perimi voluntate. quamquam iam perdidisse utrumque bonam habet ubi habere vult. Bonum quippe est quod vult. nec posset bonum. nisi bona voluntate. sic nec velle malum. nisi mala voluntate. Cum bonum volumus bona est voluntas. cum malum volumus mala est voluntas. Utrobique voluntas. et ubique libertas.

Sed siquidem volumus necessitas. Cum autem non valemus quod volumus. sentimus quidem ipsam quodammodo libertatem peccato esse captivam vel miseram. non tamen amissam. Ex hac igitur libertate qua liberum est voluntati seipsam iudicare. vel bonam si bono. vel malam si malo consenserit. quippe qui neutro nisi certe volendo consentire se sentit liberum arbitrium noiari credimus. De tribus libertate ante peccatum nature. gratie. glorie. xvj

Quoniam igitur triplex sit proposita libertas. a peccato a miseria a necessitate. hanc ultimo loco positam contulit nobis in conditione nostra. In prima restauramur a gratia. media nobis reservatur in patria. Dicatur igitur prima libertas nature. secunda gratie. tertia vite vel glorie. Primo neque in libera voluntate. ac voluntariam libertatem conditi sumus nobiles deo creatura. Prima igitur libertas habet multum honoris. secunda plurimum et virtutis. novissima cumulum totius dignitatis. Ex prima quippe preminemus ceteris animantibus. in secunda carnem. in tertia mortem subicimus. Quid sit iudicium quod consilium quod placitum. xvij

Iudicii est discernere quod liceat vel non liceat. consilii probare quod expediat vel non expediat. placiti experiri quod libeat vel non libeat. Utinam tam libere nobis consulerem. quam libere de nobis iudicamus. ut sicut libere per iudicium licita et illicita discernimus. ita per consilium et licita tamquam commoda nobis eligere. et illicita tamquam noxia respuere liberum habere. Iam enim non solum liberi arbitrii. sed et liberi pariter consilii. ac per hoc et a peccato liberi essemus. Sed quod si

totum solumque quod expediret vel liceret, etiam liberet: nonne liberi esse et complaciti merito diceremur. Turpe quippe quod ab omnibus proinde quod displicere potest. Hoc est ab omni nos miseria liberos sentiremus. Nunc autem cum multa per iudicium vel admittenda vel omittenda esse decernamus, quae tamen pro consilio neque pro iudicio recta esse eligimus aut contempnimus. Rursum quia non omnia quae tamquam recta et commoda consulte observamus, etiam ut beneplacita libenter amplectimur. Et insuper quae dura ac molesta vix etiam invitum ferre perduramus, liquet quia liberi nec consilium habemus nec complacitum. Cassie autem futuri sumus, quam libere a nostri arbitrio quod nunc cuncte rationali creature inesse videtur, sit etiam in electis hominibus, uti iam in sanctis est angelis, et tam a peccato quam tum a miseria probantibus. Tandem triplicis libertatis scilicet experientia, quod sit bona voluntas Dei ac beneplacens et perfecta. Sed quia nunc id est sola in terris plena integraque manet in hominibus libertas arbitrii. Nam libertas consilii ex parte tantum, et hoc in paucis spiritualibus qui carnem suam crucifixerunt cum vitiis et concupiscentiis, quatenus iam non regnet peccatum in eorum mortali corpore. Porro ut non regnet libertas facit consilii, ut non desit ex integro captivitas liberi arbitrii. Iam de libertate complaciti in hoc seculo neque quod dicitur, ubi vix sufficiat diei malicia sua, ubi vita hominis temptatio est super terram, ubi totum occupare videtur miseria, ubi noctes diesque in merore continuamus, nullum prorsus tempus spacium complacito vacuum esse eliquimus. Hii tamen etiam in hac carne vel raro licet raptimque complaciti libertate fruuntur, quique cum Maria optimam partem elegerunt quae non auferetur ab eis. Nam qui iam tenent quod auferendum non est, experiuntur utique quod futurum est. Scilicet quod futurum est felicitas est. Porro felicitas et miseria simul esse non possunt. Quotiens igitur per spiritum illam participant, totiens istam non sentiunt. Itaque in hac vita soli contemplativi possunt utcumque frui libertate complaciti, et hoc ex parte, et parte satis modica, viceque rarissima. Porro libertate consilii fruuntur etiam quilibet iusti ex parte quidem, sed non modica. Ceterum libertas arbitrii cuncti pariter rationales utentibus convenit, non minor quantum in se est in malis quam in bonis, tam plena in seculo quam in futuro.

De tribus voluntate libera mala et bona. In libro de gratia et libero arbitrio. xviii

Libera voluntas nos facit nostros, mala diaboli, bona Dei. Creati quippe quodammodo in liberam voluntatem, quasi Dei efficimur per bonam voluntatem. Porro bonam quis liberam fecit, et ad hoc bonam ut simus aliquod initium creature eius, quoniam expediret prorsus nobis magis omnino non fuisse quam nostros permanere. Dum igitur per malam voluntatem sumus diaboli, quodammodo iterum non sumus Dei. Sicut et cum per bonam voluntatem efficimur Dei, desinimus iam esse diaboli. Nemo siquidem potest duobus dominis servire. Ceterum sive Dei sumus sive diaboli, non tamen sic desinimus esse nostri. Manet utrobique libertas arbitrii, per quam manet et causa meriti, quatenus merito vel puniamur mali, quod tamquam liberi ex propria efficimur voluntate, vel glorificemur boni, quod nisi cum voluntarii esse possumus. Nam sane diabolo nostra nos mancipat voluntas, non potestas. Deo subicit eius gratia, non nostra voluntas

Prā nēpe volūtas bō qđ fatēdū ē
a bono đo cāta. pfcā tn̄ nō eēt q̄ uisq;
suo cātori pfcē subiecta sit. **De ex̄**
bono qđ hẏ i se pfcō boē volū͠t. xix.

Velle malū defcō ḡxe ē volūt.
bonū velle pfcō grē. Suffi
cē āt ad oē qđ volu᷑ bonū ipi᷑ pfcō
vt igr̄ velle ūz; qđ ex libeō arbitō
hēm᷑ pfcīn hēam᷑ du᷑ grē mune
indigem᷑. Et vō uz; sapore qđ est
volūt ad bonū dūsio. et pleō eciā
posse qđ ē eiusdē ī bono ꝯfirmacio.
Porro pfcā ꝯūsio ē ad bonū ut nl̄
libeat nisi qđ decēat ul̄ liceat.
pfcā ī bono ꝯfirmā° ut nl̄ desit
iā qđ libeat. Tūc demū pfcā eēt vo
lūtas cū plene fuit bō. et bn̄ plēa.
Hab; siquidē ī se du˟ bonū ab ūtio
sui. vnū q̄dē gn̄ale ex sola cācoē.
qđ a bono scz đo nō potuit cāri n̄
bō. alterz spēale ex lībtate liberi
arbitrẏ. ī q̄ ad ẏmaginē vtiq; ipi᷑
qui cāuit ē ꝯdita. Qđ si hīis
duob; boīs accedēt et tēcīū. ꝯūsio ad
cātorē. ipūtabi nō īmēito pfcē bō.
Bona nimīz ī vniūsitate. melior
ī suo gn̄e. optīa ex sui ordinacoē
Est aūt ordinā° oīmoda ꝯūsio volūt
ad dn̄m. ⁊ ex tota se voluntaria de
uotaq; subiectio. **De libero arbitō**
ꝯsilio ꝯplacito. xx.

Ad liberz arbitriū q̄tū ī se ē
nō ptinz posse. ul̄ sape. sz
tm̄ velle. Nec potētē fuit creatūa.
nec sapiētē. sz tm̄ volētē. Nō igr̄
si potēs aut sapiēs eē desieit. sz

tm̄ si volēs. liberz arbitriū amisisse
putāda eēt. Vbi eīn nō ē volūtas
nec lībtas. Nō dico si velle bōm. sed si
velle oīno cārita desieit fatēdū sine
ꝯtradiccoē. vbi iā nō ex volūte boītas
sed ipā ex toº volūtas pīt eciā liberz
deperire arbitriū. Qđ si velle tm̄
bonū nō poteīt. signū ē qđ ei desit
nō liberz arbitriū sz ꝯsiliū. Si āt
nō quidē velle. sed ad id qđ iā vult
bonū ei posse desiūt. noueit sibi
deesse liberz ꝯplacitū. nō liberū
pisse arbitriū. Si igr̄ liberz arbi
triū ita vbiq; sequit̄ volūte. ut
si illa pēitus eē nō desinat. ista nō
careat. Volūtas vō sicut ī bono ita
eciā ī malo eq̄ pduat. eq̄ pfcō et
liberz arbitriū. tā ī bono q̄ ī malo
integz pseueat. Et quo volūtas ī
miseria posita. nō desinit eē votas.
sed dz et ē misera volūtas. sicut ⁊ boā
volūtas. ita nec liberz arbitriū des
truet sine q̄tū ī se aliq̄te᷑ imminuē
poteit q̄uīs adūsitas ul̄ necītas. Sz
licet vbiq; pīt sine sui diminucōe
pdurz. nō tn̄ pīt sicut de bono
potuit p se ī malū corruē. ita q̄z
p se de malo ī bonū poteit īspirāe.
Neq pinde putet id dīn liberū
arbitriū qđ eq̄ mt̄ bonū et malū
ptāte ul̄ finalite ūset; cū inde q̄ p̄e
p se potuit. nō eēt īsurgē. n̄ p dm̄
spm. Dut igr̄ ex eo poti᷑ liberū
dz arbitriū qđ sine ī bono sine ī
malo eq̄ liberā fuit volūte cū nec
boni᷑ quispiā nec itē malus dici

debeat. quod est valeat nisi volens. Iste
vero iam non congruenter dicitur ad bonum se et ad
malum habere equaliter. quod utrobique vero par sit
ei. non quidem in electione facultas. sed in volunta-
tis libertas. hac sane dignitate divine prerogati-
ve. rationalis singulariter creatura creatoris insig-
nitur. quod sic quodammodo univis in hac parte
existeret. quatenus non nisi sua voluntate aut mala
fieret. et iuste dampnaretur. aut bona maneret
et merito salvaretur. Non quod ei propria
sufficeret possibilitas voluntatis ad salutem. sed quod
eam nullatenus sine sua voluntate consequeretur.
Nemo quippe salvatur invitus. **De triplici 21**
operacione dei. prima sine, secunda per quam, tercia cum qua operatur

Operatur deus illorum salutem quos nominatim
scriptos scit in libro vite. aliquando per creatu-
ram sine ipsa. aliquando per creaturam per ipsam.
Multa profecto fiunt hominibus salubria per
insensibilem et item per irrationalem creaturam.
Que ideo dixi fieri sine ipsa. quod non
queat intellectu carens esse vel conscia. Multa
quoque multorum saluti utilia fiunt deo per
malos. sive homines sive angelos. sed quia
invitos id contra ipsos. Nam dum nocere cupi-
unt. quamquam aliis valeat utilis actio.
tamen ipsis prejudicat nocens intentio. Porro per
quos et cum quibus operatur deus boni sunt angeli
vel homines. qui quod vult deus et agunt
pariter et volunt. Qui enim bono quidem
opere implent voluntatem et consentiunt operis
omnino quod per eos deus explicat ipsi com-
municant. Videamus ergo de tercia operacione
quam posuimus quod creatura quamquam per suo minis-
terio. et illa quidem per quam et sine qua
fit quod fit quod mereri potest. Quid illa
contra quam fit nisi iram. Quid et eam quia
fit nisi graciam. In prima itaque nulla. in
secunda mala. in ultima bona merita congeruntur.
Nec enim pecudes eo quod per eas bonum aut
malum aliquid fit. boni quippe merentur aut
mali. Non habent quippe unde bono ma-
lo ne consenciant. multo minus autem lapi-
des. cum nec senciant. Ceterum diabolus
vel homo malus cum vigeat vel vigilet
voluntate iam quidem meretur. sed non nisi penam.
pro eo quod a bono dissentiat. Quicumque
autem ex consensu voluntatis obediunt. reposi-
tam sibi esse confidunt coronam iusticie. Utitur
igitur deus in salutem suorum ratione carentibus. et item ipse
creatura tamquam iumento. quasi instrumento.
quod iam expleto opere nichil erunt. Utitur
rationalibus creatura sed malivola. quasi virga
disciplinae. qua correpto filio in ignem proicitur.
tamquam sarmentum inutile. Utitur angelis et
hominibus bone voluntatis tamquam commilitonibus
et coadiutoribus suis quos pacta vic-
toria amplissime munerabit. Ibi utique
et deus hominis merita benigne constituit.
ubi per ipsum et cum ipso bonum operari
quempiam dignatur instituit. Hic adiu-
tores dei cooperatores spiritus sancti promeritores
regni nos esse presumimus. quod per consensum
utique voluntarium divine voluntati iungimur.
De bona cogitacione consensu et opere que
tria operatur deus in nobis. xxii

Quid ergo tota hec
hoc est bonum cogitare velle perficere
operatur in nobis. Primum sine nobis. secundum in nobis
tantum. tercium per nos facit. Siquidem inmittendo
bonam cogitacionem nos prevenit. immu-
tando etiam malam voluntatem sibi per consen-
sum iungit. ministrando et consensui voluntatem
vel facultatem foris per apertum opus nostrum

divinus opifex intus innotescat. Sane ipsi nos praevenire nequaquam possumus. Qui autem bonum neminem invenit, neminem salvat quem non praevenit. A deo ergo sine dubio fit nostrae salutis exordium, nec per nos utique nec nobiscum. Verum consensus et opus, etsi non ex nobis, non tamen sine nobis. Nec primum itaque in quo nos ipse nil facimus, nec ultimum quod et plerumque extorquet aut timor aut utilitas, in solatio deputabitur, sed tantum medium nobis imputatur in meritum. Sola igitur interdum bona voluntas sufficit, cetera non proficiunt, si sola defuerit. Non proficiunt dixerim, sed agenti, non eventui. Valet itaque intentio ad meritum, actio ad exemplum, utraque praeveniens cogitatio tantummodo ad excitandum. Cum igitur invisibiliter intra nos et nobiscum actitari sentimus, soli gratiae attribuimus. Ipsa liberum excitat arbitrium, cum seminat cogitatum, sanat cum mutat affectum, roborat ut perducat ad actum, servat ne sentiat defectum. Sic autem ista cum libero arbitrio operatur, ut tantum in primo illud praeveniat, in ceteris comitetur. Ad hoc utique praeveniens ut iam sibi deinceps cooperetur. Ita tamen ut quod a sola gratia coeptum est, pariter ab utroque perficitur, ut mixtim non singillatim, simul non vicissim per singulos profectus operentur. Non partim gratia, partim liberum arbitrium, sed totum singula opere individuo peragunt. Totum quidem hoc et totum illa, sed ut totum in illo, sic totum ex illa.

De tertia operatione dei. Prima creatio, secunda reformatio, tertia consummatio. xxiij.

Quaeris sanaris salvaris. Non habes tibi ex te ipso. Nam creare qui non eras, nec iustificare peccator, nec mortuus poteras te ipsum resuscitare, ut cetera praetermittam bona, quae salvandis necessaria sunt, quae salvandis imposita. Nam de primo patet et de ultimo. Sed de medio nemo dubitat, nisi qui ignorans dei iustitiam et suam volens constituere iustitiae dei non est subiectus. Non enim? Agnoscis creatoris potentiam, salvatoris gloriam, et sanatoris ignoras iustitiam? Quis est qui ignoret dei iustitiam? Qui seipsum iustificat, qui merita sibi aliunde praesumit quam a gratia. Ceterum qui fecit quod salvemur, etiam dat unde salvemur. Ipse igitur merita donat qui fecit quibus donaret. Agit ergo qui recte sapuit triplicem confitetur operationem, non quidem liberi arbitrii, sed divinae gratiae in ipso sive de ipso. Prima creatio, secunda reformatio, tertia est consummatio. Primo namque in ipso creati in libertate voluntatis, secundo reformamur per ipsum in spiritum libertatis, cum Christo deinde consummandi in statu aeternitatis. Siquidem quod non erat in illo creari oportuit, quod erat per formam reformari deforme. Membra non perfici nisi cum capite. Cum igitur consummatio fieri habeat de nobis, sive etiam de nobis, non autem a nobis creatio facta est, sed sine nobis. Sola quae nobiscum fit quodammodo per consensum voluntarium meritum in meritis ita nobis computabitur reformatio.

De intentione et affectione. In libro de gratia et libero arbitrio. 24

Porro virtutum exercitia constant in exteriore homine, nostrum innovari de die in diem. Dum intentio tremens

incarnata curis. de imis paulatim ad
superna insurgit. et affectio citra carnis
desideria languens sensim in amore spiritus
convalescat. et memoria veterum operum
turpitudine sordens novis bonisque ac
tandem candidam in dies hylarescat. In
hijs nempe tribus interior innovatio consistit.
rectitudine scilicet intentionis. puritate affectio
nis. concordatione bone operationis. per
quam bonum sibi conscia memoria enitescit.
Verum etiam hoc cum totum sit divino in nobis
actitatum spiritu dei sunt munera. nam vero
cum nostre voluntatis assensu. nostra sunt
merita. Deus igitur auctor est meriti. quia
et voluntatem applicat operi. et opus ex
plicat voluntati. Alioquin si proprie appel
lare ea que dicimus nostra merita. spei
quedam sunt seminaria. caritatis incentiva.
occulte predestinationis indicia. fu
ture felicitatis presagia. via regni.
non causa regnandi. Deinque quos iustificavit
non quos iustos invenit. hos et magni
ficavit.

De triplici fide. Ca. xxv.

Cum venit dei filius factus est homo
qui erat deus. tamquam bonus medicus.
dedit precepta quibus obviaret infirmitati
salus amissa. ut vero preceptis faceret
fidem. exhibuit signa. ut eorum preceptorum
persuaderet veritatem. promisit bona eterne.
Est igitur fides alia preceptorum alia
signorum. alia promissorum. i. quod credimus
in deum. quod credimus deum. quod credimus deo.
Credere autem in deum est in eum sperare. et eum
diligere. Per fidem signorum credimus quia po
tentia potest et omnia potest. Per fidem promissorum
credimus deo. quia quod promittit vera
citer implet. Sicut quod spes tercia est. et
procedit de predicta triplici fide. Nam de
fide preceptorum oritur spes venie. de
fide signorum spes gratie. de fide pro
missorum spes glorie.

De caritate. In quibus sita sit. xxvi.

Caritas ternario numero colligitur. de
corde puro. et conscientia bona et fide
non ficta. Puritatem debemus proximo. conscientiam
nobis. fidem deo. Puritas autem est ut quicquid
agitur: aut ad utilitatem proximi. aut ad honorem
fiat dei. Verum gratia tamen adhibenda est proximo.
quia deo manifesti sumus. proximo autem non
possumus. in conspectu nos illi corde mundo appare.
Conscientiam bonam faciunt in nobis duo, penitentia
et continentia. quia scilicet per penitentiam peccata
commissa punimus. et per continentiam de
cetero punienda non committimus. et hanc
debemus nobis. Post hoc superest fides non
ficta. que deo vigilanter exhibenda est. ut
nec propter proximi nec nos impedimus. offen
damus deum nec propter conscientiam quam per penitentiam
et continentiam in humilitate custodire volu
mus minus exequimur mandatorum dei obedientiam.
et hec est fides non ficta. Non ficte autem
ponitur ad differentiam mortue fidei et ficte.
Mortua fides est que sine operibus est. fides
ficta. que ad tempus credit. et in tempore temptationis
recedit. Unde queque ficta .i. fragilis dicitur.
Que suscepta quidem ex caritate vita
moveri inchoat ad bonum operandum. sed
non perseverans deficit et moritur. tamquam
abortiva. Qualitercumque sit fides tribu
latio probat. Utrumque defecit defecit.
enim tamen caritate non perseverat, ficta esse

demonstrat. si ei placeat probare quod presta-
terit. **De triplici sollicitudine in dilectione proximi habenda. xxvij**

Ut veritatem dilectionis nos erga pro-
ximos habeamus diligamus in veritate. et in hac
dilectione triplici sollicitudine vigilemus.
Quia deus caritas est et omnes solliciti esse
circa eam illi debemus. ut nascatur ut
crescat ut servetur. Nascitur si esurierit
inimicus. si potum dederis ei. quia hoc faciens
carbones ignis congeres super caput eius.
Carbones ignis sunt opera caritatis.
que congeruntur super dyabolum. qui est caput omnium
iniquorum. ut ablato eo nascatur eius
caput deus qui est caritas. Crescat si necessi-
tatem paciendi subveneris. si volenti mutuare
prestaveris. si autem animum tuum aperueris.
Servatur si loquendo vel exhibendo etiam
que non videntur necessaria. aliorum voluntati
satisfeceris. Servatur etiam et augetur
bono vultu. dulci sermone. hilari
operacione. ut caritatem quam vultus et sermo
indicant. pia et hylaris operacio confirmet.
Nunquam exhibicio operis. probacio est dilectionis.

De triplici unguento. xxviij.

Est unguentum contricionis delectans
multa complectens. et est unguentum
devocionis multa continens beneficia.
et est pietatis. Primum pungitivum do-
lorem faciens. quia movet ad compunctionem.
amara recordacio peccatorum. Secundum
lenitivum dolorem leniens. divine boni-
tatis consolacionem dante. et sedante
dolorem. Tercium sanativum etiam morbum
expellens. Nunc de singulis videamus.
Est quoddam unguentum quod sibi anima conficit
multis irretita criminibus. Cum enim recepit cogi-
taciones vias suas congerat conteratque in mor-
tariolo consciencie multas ac varias species peccatorum
suorum. et intra estuantis pectoris ollam. sic
omnia coquat igne quodam penitencie et doloris.
Fitque hoc unum unguentum quo anima post tactum
sue conversionis primordia condire debet. pla-
gasque suis vulneribus adhibere. Primum namque
sacrificium deo spiritus contribulatus. Hoc est omnino
spernenda nec vilis estimanda huiusmodi species
unguenti. cuius odor angelos ad exultacionem
invitat. Secundum est unguentum tanto isto preciosius
quanto de melioribus compositum speciebus.
Fit enim unguentum de divinis collatis
humano generi beneficiis. Felix qui ipsa sibi
studiose colligere. et ante mentis sue oculos
digna cum graciarum actione reducere curat.
Postquam cum fuerit in vasculo pectoris
pistillo meditacionis contusa. atque contrita.
Deinde igne sancti desiderii simul decocta
omnia. et demum impinguata oleo leticie.
erit unctio longe preciosior excellencior quam
priore. Sed est unguentum quod ambobus longe
antecellit. et hoc appellamus pietatis.
eo quod fiat de necessitatibus pauperum. de anxie-
tatibus oppressorum. de perturbacionibus tris-
tium. de culpis delinquencium. et postremo de
omnibus quorumlibet miserorum erumpnis. etiam
si fuerint inimici. Despicabiles videntur
species iste. sed est super omnia aromata ungue-
ntum quod ex eis conficitur. Sanativum est.
beati misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur.
Igitur multe miserie collecte atque oculo pie-
tatis inspecte. ipse sunt species ex quibus un-
guenta componuntur. **De triplici modo
confessionis. et xxij. Ca xxix**

Hinc quod emordeo conscientiam confiteri humiliter pure fideliter. Nonnunquam audivimus aliquos immisericordia ac iactantie impudentissime mala sua preterita, que ibi gratia alienum vel forte gladiatorio vel argute lecatorio gessere conflictu seu ad quod frater mundi quidem vanitate favorate, fratres autem vos salutem noveritis. periculosum despiciendum. Nonnulli etiam rememorant cum dolendo et penitendo. sed gloriam intencione temptantes commissa sua non diluunt. sed ipsos illudunt. Ita deus non irridetur quo prodi. quod purgat vetus fermentum illa confessione sed statuitur. sed est confessio eo periculosior quo subtilius vana. cum ipsa etiam inhonesta et turpia detegere de nobis non veremur. non quia humiles sumus. sed ut putemur. Appetere autem de humilitate laudem. humilitatis non est virtus. sed subversio. Vere humilis vult vilis reputari non humilis predicari. gaudet contemptu sui. hoc solo sane superbus quod laudes contempnit. Quod perversius quod velle indignius ut humilitatis testes confessio. superbe militet. et inde velis videri melior. unde videris deterior. Mira talis iactantie genus. ut non possis putari sanctus. si non appareas sceleratus. At talis confessio speciem habens humilitatis non virtutem. non solum veniam non meretur sed et provocat iram. Ecce cur humilem confessionem esse debere dixerim. Oportet autem esse et simplicem non intencionem forte quia latet homines excusare deleat. si sit vera. nec leuigare culpam quam gravius est. nec alieno adumbrare suasu, cum invitum nemo cogit. Primum illud non confessio est sed defensio. non placat. sed

provocat. Sequens meretur ingratitudinem. et quo minus reputatur talis. eo tanto minus gratia indultoris. Sed et. n. minus libet beneficium dare quod minus grate. minus venie prodesse sentitur. venia sibi premium abundat. qui minus largitoris attenuat. Hoc quidem omnis facit. qui reatum suum illis attenuare conatur. Hec excusacionis est cum arguis tu alium incusare. porro excusare te velle cum corripieris non modo minime fructuosum. sed et perniciosum. Merito quidem in eam peccat suam qui se excusat. expellens penitus a se indulgentie medicinam. et sic vitam sibi ore proprio excludens. Et quam nam maior malicia quam propria armari in salutem. et lingue tue te metipsum mucrone confodere. Sit autem et fidelis confessio. ut confitearis in spe. de indulgentia penitus non diffides. ne tuo te ore non tam iustifices quam condempnes.

De triplici sapientia. cordis oris et operis.

Sapientia cordis est In libro sermonis 30.
si penitudine peccatorum preteritorum in contemptu presentium commodorum. in desiderio futurorum premiorum. Invenisti plane sapientiam si prioris vite peccata defleas. si huius seculi desideria parvipendas. si eterna beatitudine toto desiderio concupiscas. Invenisti sapientiam si tibi horum singula sapiunt prout sunt. ut hec quidem amara et omnino fugienda. ista quasi velud caduca et transitoria contempnenda. illa vero sicut perfecta bona. totis appetenda desideriis. Itemque quando cum sapore sumdites et discernas.

Sane i hys tibi ore affluis sapia vel
prudencia . sic sic i ore confessio pecci
iusti . sic gratiarum accio . et vox laudis .
sic etiam sermo edificacionis . Namque
corde creditur ad iusticiam . ore autem confes
sio fit ad salutem . Atque i primo que de
sermonis iusticie accusator est sui .
In secundo magnificatio dei . i tercio
que sic ceteris affluit sapia edificacione
proximi debet . Sed non i ope affluendo
est sapia et maxime . Cuncta ergo
i ope triplicem affluentiam . Itaque puto
quod ad opus pertinet copiose satis
affluere sapia . quoniam continet paciens
et obediens consilia tum ut fidelis obiam
propria mortificet voluntatem . huius consi
derare patet et caritate apparet voluntatem
hilaris parata utraque sibi et corporale
sed i mundiale vilius sustineat ad
veritatem . **De triplici modo veniendi ad
deum . In quibus sunt . xxxi .**

Qui vult venire post me . per me .
ad me . Post me . que veritas
sum . per me que via sum . ad me . que vita
sum . Qui vult venire post me . abne
get semetipsum et tollat crucem suam et
sequatur me . Tria proposuit . dei virtus
et dei sapia . angelus magni consilii .
nam uoluit ad ymaginem crucis facere . non
sed servitutem vilitatem aspicere . In ab
negacione sui servitus . i tolleratione
crucis vilitas . i imitacione christi designatur
asperitas . Ut quod per iobiam de statu
bene felicitatis recideat . humiliata af
flictione bene miserie per obiam resur
gat . Recedeat igitur a se . a societate

angelorum . a visione dei . a libertate . a
dignitate a beatitudine . Accedat quod consilium .
ut abnegando seipsum et propria volunta
te sui libertatem recuperet . tollendo crucem suam
in carne sua cum viciis et concupiscenciis cru
cifigendo . per continentiae bonum recuperet so
cietatem angelorum . sequendo christum in eius
passionum imitando recuperet dignitatem
et visione . Nam si spatium et
ingenuabi . **De sobrietate iusticia et
pietate . In quibus sunt . xxxii .**

Sobrietas exterior voluptatum
effusio . interior curiositatum oc
cupacio . est sobrietas exterior volup
tatum refrenacio . interior curiositatum exclusio .
Ita vivit homo sobrie quantum ad seipsum .
iuste quantum ad proximum . cui exhibet quod
iustum est . Iusticia est i duobus modis . i i
nocencia et i beneficencia . Innocencia
iusticiam inchoat . beneficencia consummat .
Pie quantum ad deum . Pietas est i duobus .
ut de nobis non presumamus . sed i deo perfecte
confidamus . ut per eum omnia impedimenta
mundi vincamus . **De timore spe et caritate .
In quibus dicitur . xxxiii .**

Viri sanguinum et dolosi non di
midiabunt dies suos . perseverabunt
i sua vetustate usque ad mortem . et
hoc qui timet deum . verum qui timore
dei ducitur ad sapiam . sicut ait dimi
diat dies suos . exclamans per timore
vadam ad portas inferi . Cuius utique
inferi metu cum cepit quiescere a malis
incipit de bonis querere consolacionem . que
notanda est i alterutro delectari . Est autem
bona consolacio de spe salutis eterne . i qua

tristitiae peccatis quae separabat inter ipsum et deum,
per dei gratiam evanuisset et hilaresceret. In
quo cum coepit proficere, quia qui vult pie vivere
in Christo, iuxta teste scriptura, persecutiones
patiantur: ut interius gaudium vertatur in maero-
rem. et dulcedo dei vix summis ut ita
dicam labiis attacta in amaritudinem
convertitur. Plorat usque amarius amissam
dulcedinem quam prius fleverat admissa
peccatorum amaritudinem. et hoc tamen diu fac
donec deo miserante consolatio redit.
Cum denuo redeunte agnoscat eam
qui passus est temptationem, probationem fuisse.
non desolationem. Porro probationem
fuisse ad eruditionem non ad destructionem.
Unde contingit suo de temptatione perfectum non
tam refugit, sed etiam temptari appetit.
Crebris itaque vicissitudinibus inter gratie
visitationem et temptationis probationem
in scola virtutum proficiens, fatetur utique
visitatione ne deficiat, temptatione ne
superbiat. Tandem cum conversio oculos
interiori statim adest lux. cum fidelis
interiora cupiens. sed corpore non prevalens.
ad semetipsum nolens dolensque residit.
Gustato tamen aliquotiens quam dulcis est dominus
ad sua etiam etiam ad redierit. in cordis
palato saporem retinet. quo fit ut iam
ipsum non ipsius quae sua sunt bonum desiderat.
Et haec est caritas non quaerens quae sua sunt.
Haec fuit non quaerente sua, sed per se diligere
te. Amor quippe facit servum suum
in immodum declinantem. spes interc-
narium ut sua lucra sectantem. Non
cruciatus filius vitas quia sua necesse est quod
fruit deus est. sed nec mercenarius receptor

ad complacenda voluntate quam propria quaerit alibi.
Filio autem patri notam facit voluntatem suam. Reve-
latam itaque suo dei partes, mercenario
felicitas. filio autem unitas. Non quod ideo
ista distincta sit, cum idem sit posse, quod
felicem quod et unitatem esse. sed quod a causa
catorum per diversis eadem causae attribu-
diversis secundum respectibus. **De tribus vigiliis operum verborum et cordis. In quibus dominus sermo xxxi**

Vigilemus super opera nostra. ne vel
omittamus quod preceptum est. vel quod
est prohibitum committamus. Vigilemus etiam su-
per verba nostra ne in eis vel offendamus deum.
vel proximum nocere instigat. Felix siquidem
qui in omni confabulatione duorum iste timor
sollicitat. et duorum considerationes stimulat
auditorum. Unum quidem divine maies-
tatis in cuius manu idem prorsus horren-
dum est. De hic fine infinitis cum mul-
tum proclive est offendiculum dare.
Est autem vigilantia super cor cum sane omnem iam
custodiam exhibet sapiens morum. Quo-
niam quia ex ipso vita procedit. ego tamen
etiam hanc constare arbitror specialiter in
duobus; ut videlicet super affectionum piis et
cogitationum suarum greges mens sol-
licita vigilanter intendat. Et hu-
hinc datur omnis custodia a quo ceteras
quasi duas precedentes constat. si forte quod
absit sollicitatione generali studio. et
pietatis habeant spem non intuentem. Dicit
enim fontes vena scaturientes in fontes
impleant adiacentes nec effluunt non sedari.
nec in altum sese tollere prevalebunt. quod
videlicet alias occupet. sic humanus animus
donec eas quos preterit manus et lingue

custodias sollert' cplent n'c ad pfca
hāc simpli' poterit iflecti curā n'c
iocūda deuocionis trāquillitate frui.
n'c i sublime diuine cteplacionis p
ferre gradū

De iusticia pace et gaudio spirituali. In qbusdam sermo. xxxv.

Exhibet regni iusticia deo. pacē
proxīo. gaudiū sibi. Sic et tu
o hō. noli prius rape qd tuū ē. et
iusticiā quā deo et pacē quā pxio nō
debes cōtempnē. Iusticia vtiq̄ ē q̄ reddit
vnicuiq̄ qd suū ē. Tu nō soliū
iusticiā. sed multas iusticias debes
creatori. Quicqd es quicqd potes. debes
creati redēpti vocati. sed cū ius-
ticiā feceris. fac et pacē. Quā diu
enī sumus i hoc vase testeo. et fra-
gilitate cōplexiois humane nō possum'
inueniri scandaloꝝ prsus imunes.
Si igr̄ recordatus fueris qd fr̄ tuus
hꝫ aliqd aduersū te. sis humil' ad
veniā petendā. Si tu habes aduersus
illū sis facil' ad dandū. et oia mē-
bra erunt i pace. Sic enī ad duo
ista caritate et humilitate patissim nō
poterimus dissenciōes sentire. Hec p-
cedentib; erit gaudiū i spū scō. Nō
qdē gaudiū carnale. nō gaudiū sclare.
nō qd exteriā lucty occupat. sed i
qd magis tristicia vtit'. nō demq;
gaudiū eoꝝ q̄ letant' cū malefecerit.
et exultāt i reb; pessis ē. s; gaudiū
i spū scō. Vn̄ aut̄ hoc gaudiū. nisi
de iusticia et pace pcedit. Erit qn̄
gaudiū nr̄m purū erit et plenū. ut
nō mō i spū. s; de ipo q̄ spū gaudeam'.

De trib; cōsensib; p h'sciz. In s'ad abbates. 36

Hec mare magnū i quo vtiq; cēū
ē nō aliud q̄ p'ns sciz amarū
itelligi. Trib; hoīz gnīb; suo cuiq;
mō pmū ē ut trāseat liberati. Tres
enī sunt noe daniel et iob. quoꝝ pm'
naue. 2s scd's ponte. t'cius vado trāsit.
Porro tres hoīes tres ordīes ecclie
signat. Noe quidē archā rexit ne
periret diluuio. ubi pculdubio agnosco
formā rectoꝝ. Daniel vir desideri
oꝝ. abstinencie et castimonie deditꝰ
qui ē soli deo vacans. penitēciū et cō-
tinenciū ordo. Iob qui sbam huius mundi
bn̄ dispēsans. i cōiugio fidelē desig-
nat. terrena licite possidēte. Co-
iugatorū g' ordo ē qui mare mag-
vado ptrāsit. laboriosū prsus et
periculosū. eciā et lōgū hns iter.
quippe qui nulla vie cōpendia cap-
tat. Nā qd periculosū sit iter i eo
patet. qd tam multos i eo perire dole'.
tā paucos vide' trāsire. Valde
enī difficile ē. pfti dieb; istis quib;
malicia nos inualuit. iā undas
huius sclī. voragine viciōꝝ. et cētera
huiū pccoꝝ foueas declinare. At
itinerarī quidē ordo pōte ptrāsit.
qd iter breui' et facili'. et cē secu-
rius ēe nēo q̄ nesciat. Porro p-
lati qdē ipi st q̄ dn̄sūt mare in
nauib; facientes opacioēz i aquis
multis. Neq; enī cēa potis aliquā
seu vadi semita coarta'. ut libē
possit vsq; discurrē. et occurrē
singul' ut or; ac dirigē potis

semitam seu vadi. ordinare gradientes.
parvula vestigare. ac declinare. excitare
tepidos. pusillanimes sustentare.
Denique ascendunt usque ad celos. et
descendunt usque ad inferos. nunc quidem tractantes sublimia. nunc infimalia. et
horribilia fratrum dimiditates. **De tribus que necessaria sunt prelato. Ins. ad abbates. 31**

Urbitate cordis in eo prelatus habet
si prodesse magis desiderat
quam preesse. si proprium commodum seu honorem
seu aliud quippiam suum de placatione
non querat. sed solum beneplacitum dei.
et animarum salutem. si eius intencio pura.
Irreprehensibilis quia necessaria est conversatio. ut
forma factus gregis incipiat facere et docere.
Et secundum magistri nostri regulam quod docuit.
discipulis contraria hec in suis actibus indicet
non agenda. Ne forte submurmurare
possit frater quem arguit et dicere. Medice
cura teipsum. Talis enim occasio
plurima dampna prelati. pluria subditorum perdicio est. Non quod sine peccato
penitus esse possit in hac misera
vita. sed quod ea que arguit in discipulis
quasi sidereo viciis indignatur. Ob hoc
qualis est sua conversatione. Discit necesse est
etiam in occulta cogitatione. Ne unus forte
humilis extra. intus elatus in corde suo. presumens de sapientia seu virtute ac scientia
sua. que est sine devocione fides ficta. quia non
sicut omnis dicit humilitas conversacionis in sola
domini pietate consistit. **De triplici modo subiectionis. In quibus ... xxxviii**

Alio quidem creatura omnis velit
nolit subiecta esse creatori. Et
a creatura rationali voluntaria subiectio
queritur. ut voluntarie sacrificet deo.
Attamen subiectionem istam triplicem esse
necesse est. ut quod certum est deum velle id nos
velimus omnino. et quod certum est eum nolle
sicut exercemus et nos. quod autem incertum
est utrum velit an nolit. neque velimus
ex toto. neque penitus non velimus.
Hic certe in hoc medio totum periculum est
religiosorum. dum infeliciter blandiuntur
nobis. et palpantes seducimus nosmet
ipsos. Hic accidit quod dissimulemus
deum querere voluntatem. dum et nostram facere.
et aliquam de ignorancia habere volumus
excusacionem. Quis enim ille est tam
infelix monachus qui id nolle audeat.
quod certus est deum velle. aut quod certus est
deum nolle. id velle presumat. Sed in
medio periculum est. Propterea ubi certa
est voluntas dei. omnino nostra sequatur.
in hiis videlicet de quibus certum aliquid in scripturis invenimus. aut spiritus manifeste
clamat in cordibus nostris quod faciendum
sit. ut est caritas humilitas castitas
obediencia. hec apprehendimus indubitanter
et appetamus quia placere deo scimus
indubitanter. Sic et ea omnibus modis cavere
se debemus de quibus certum est quod odit
ea deus. ut est apostasia fornicacio
iniquitas impaciencia. In hiis vero tribus
de quibus certum nil possumus invenire. nisi
certum voluntas nostra diffiniat. pendeat inter utrumque. aut saltem neutri
parti nimis adhereat. Cogitans
semper ne forte plus altera magis placeat deo. et parati simus deo voluntate

de tribus que necessaria sunt prelato ... ad abbates 31 — De triplici modo subiectionis ...

eius sequi i q̄tidʒ p̄te eā cgno
ueimꝰ īclinari **De tb; metis
obie. In li. d' p̄cepto ꝛ dispē° xxxii.**
Modus obedicioīs ē tenor
pfessionis. nec se valʒ extendē
ptās īpantis ñ q̄tum attīgeit votum
pfitētis. Citra et ult n̄ nō ꝛ ↄtra
quide obie limites st̄. Quāobrē
quisq; pfessus ī q̄ms gr̄ie saluti
fore uite. nec ult̄ obie legē cogēdꝰ.
nec citra ē ꝯhibēdus. q̄i sua p̄mus
vide᷑ ↄplecti professio. q̄ito mīnꝰ
ↄtra. Is igi᷑ qui mēdiꝰ ē uite mo
dus p̄fixus. voto pfessiōis fir
matus solus sine dubio legi eit
subiectus obnoxius iussiōi. Er
go p̄lati iussio ul' p̄hibitio nō
p̄tereat t̄mīos pfessiōis. nec ult̄ᵃ
extēdi nec ↄtrahi. Nil me p̄latꝰ
p̄hibeat horū q̄ p̄misi. nec plus
exigat q̄ p̄misi. Vota mea nō
augeat sine mea volūte. nec mi
nuat sine cta nc̄ci'te. Necitas
q̄ppe nō h; legē. et ob hoc excusat
nc̄citē dispēsacōez. Volūtas uēo
q̄m sola meret' r̄tribucōez. ecīā so
la nō ī meito p̄lacōne v̄surpat.
Aliogn̄ et absq; nc̄ci'te r̄emissio vo
ti. nō dispēsacio sʒ p̄uaricacio ē.
Et r̄strictio ↄt volūte. nimir̄ ē.
nō pfc̄o. Cete᷑ subiectꝰ hꝰ di
obia; q̄ nō finib; cohibet nouceit
ipsam. Nā pfc̄a obiā legē nescit.
t̄mīo nō artat᷑. nec ↄtēta āgus
tijs pfessiōis. largiori volūte fert᷑
ī latitudiē caritatis. ꝛ ad oē q̄d ī iūc
git᷑ spōtanea vigore liberalʼ. ala
critatisq; aī modum nō ↄsiderās ī īfinita
libtate extēdi᷑. Est sane quidē
obie limes. sed ꝛ p̄astus pis extimitaˢ
ut is sit t̄mīꝰ obie q̄ et vite.
De tb; g̊dib; obie. ubi sup. xl.
Bonus quidē obie gradus ē
si p̄ metū gehēne seu p̄
sūam pfessionē q̄i pfessus ē q̄spiā
obedieit. tn̄ melior tum ex di ↄdre
obedit. Illa q̄ppe obiā nc̄citatis ē.
ista caritatis. Illud ēt dixeri obie
gradū opti'm. cū eo aīo opus ī iūctū
recipi᷑ quo p̄cipi᷑. Cum eīn ex volūte
iubētis p̄s; ītēcio exequētis fit ut
nec maius mīorib; nec mīnꝰ maio
rib; ↄfuse ut assolʒ adīplēdum q̄d
adiūgi᷑ subiecti studiū īpedat᷑. sʒ
modeste ↄate aīo q̄ꝗ; p sua digni
tate
ipia modū sciat vacabiq; seruiē
tam ī obseruādo vʒ iussa. q̄ī ī
cauēdo p̄hibita. Nō q̄d minimū
horū q̄ iubet ↄtēpnēdū putet.
et si nō īmīnū. q̄d mīnū ēē
putet. sed mīnū ex ↄpacōe ma
iorū. Sicut vēꝰ huiꝰ obediēs
ēē. et īfima nō ↄtēpnē. ꝛ marie
curā q̄ maria sūt. īmo q̊dā
deuoti simēcīq; cū sapore dīsēnes
quib; demūdatꝰ ei q̄ p̄e suis
quodāmō fūs r̄ndeat. **De tpla
mō culpe q̄ ↄtᵹi ī trāsgressione.
T**rādū a p̄lat̄ **ubi sup. xlj.**
Ctēdum minora mādā. quoꝝ
trāsgressio c̄rimalis nō pōt mādaᵗⁱ
p̄ctā. et tn̄ ī dēd michilomiꝰ p̄

… ob… d' p̄cepto ꝛ dispē. 39. … de tb; g̊dib; obie … 40. … de tpl'… culpe q̄ ↄtᵹi ī trāsgressione … 41

uaicatio sit. q̄n eē abbatis iussio que
quidē iusti nō ipugnt ꝑteit. Erat
tn̄ ipar tura ī executioē exigitur
sic n̄ par culpa ɔtēp ex tn̄sgressioē.
Et siquidē ꝑuus ē qui offendit.
nō tn̄ uimis ꝑodeis q̄ iubent
n̄ vim subinde discimus uissor
omi tensenda ē tn̄sgressio. Et
si enī ois īobia īexcusabilr sit
culpabil' nulla c̄tnalit' dapnat.
nisi quā īmediū ꝑme nō sanat.
Nulla ē letalit' c̄mal'. nisi que
ɔtēptū supbie nō euitat. Mag
gr̄ seruitas filys obie. et vuea
pax hoībꝫ bone volūtr. qm̄ ī oī
īobia sola dapnat ipma. q̄
nesat qui diligit dm̄. Sola ī
c̄mnat supbia q̄ facile teuet
qui timꝫ gehenā. Sꝫ exeplis
clarius elucesat qd dicim⁹. Si
iubēte semore ut silen̄ ibid. in
forte ꝑ obliuionē elabr. reū me
fateor īobiē sed venialit'. Si ex
ɔtēptu sciēs ꝛ deliberāns sponte
ī uba ꝑrupeo et rupeo silentiū.
silety legis ꝑuaricatorē me ꝯsti
tuo et c̄mnalit'. Et si īpemtes
ꝑseuero usqꝫ ad morte peccaui
ꝛ dapnabilit'. De c̄plici ɔsideā de
q̄ oē op⁹ ꝑueīri debꝫ. Jn ꝫ° li° ɔsideā oe
Spūalis ille hō qui oīa xlij.
diiudicat. ut ipe a neīne
iudicet'. oē opus suū tēna q̄
dā ɔsideatioē ꝑueiet. Pmū
quidē an liceat. deinde an de
ceat. postreo an expediat.

Lz̄ et si ɔstet ī xp̄iana vtiqꝫ ꝑhia
nō decē nisi qd licet. nō expedire
nisi qd decet. et licet nō ɔtimo.
tn̄ oē qd licet decē aut expedire
ɔsequēs eit. At quo nō īdecens
volūtr ꝑ lege uti ꝑtāte exercē.
neglige roēz. Q̄uāq̄ nō minus
deiecti q̄ elati oī ē. veluti cōmis
expte nō ꝑ roē. sed pro libitu agē.
n̄ iudicio agi. sed appetitu. De
t̄plici testiōnio alt̄ iuri ꝛ di. xliij
Nemo scit hoīꝫ q̄ sit ī hoīe.
nisi spūs hoīs qui ipō est.
ut ꝑatioē īteioris testiony. ex
teiy oīno pro nichilo sit hūsiu.
Uiud enī in eū eoꝝ laudibꝫ q̄bꝫ
ignotus siū. Nō si ut ipe qui ī
hoīe ē spūs oīa q̄ hoīs sūt nosce
possi. ꝑfecto sufficeet testiōniū ei⁹.
Nūc aūt ꝑauū ē et īꝑscrutabi
le cor hoīs etiā sibiipi. adeo ut
ꝑnīa mag̃ ex ꝑte ignoret. futura
ꝟo sua oīno nosce nō possit. Ūer
tn̄ aliq̄tenus nouit ꝑnīa. si nō
īꝑhedat nos. nō quidē glaꝫ. ſꝫ
fiduciā hēm⁹ ad deū. Lū aūt
virtutis ipi⁹ q̄ n̄ latet simāꝫ de
nob' tenē meruim⁹ īea plane
securius poteim⁹ glari. Ut qd
enī aut de alti⁹ hoīs. aut de meo
ipius iudicio sollicitꝫ siū cui⁹ n̄
vituꝑio ꝛꝑrobꝫ. n̄ laude ꝑbat⁹
īueniar. Frēs si me añ xp̄i
t̄bunal oportēt astarꝫ. merito
sup̄ nr̄is laudibꝫ glarer. Nō
si ut meo ipi⁹ eēm iudicio iudi

tādus exanīe. meo corpi⁹ testio̅io
ꝯtētus. ꝓprys lādib; delcarer.
Nūc āt n̄c vro n̄c meo ſ; di iudicio
ꝓnūād⁹. ꝗte iſipie ymo ⁊ iſame ē.
q̄ i vro me q̄ i meo corpi⁹ testio̅io
glari. ꝑſti cui ipe ſit cui ocul' oīa
nuda ⁊ apta. et cui neq̄q̄ opus
ſit ut q̄s ei testio̅iu̅ ꝑhibeat de
hoīe. **De ꝯplici diſtinctione ſapiētie. In q̄b⁹ ſnīe. xliiij**

Dicit' ſapiā carnis q̄ ĩīcā ē do.
et ſapia h⁹ mūdi. ſtultā
ap⁹ din. Verū iſta ſc̄dz iacobū ap̄lz.
trēā ē aīal' dyā cā. Sed; hāc ſapi
ētiā dīn' ſapiēs ut faciāt mala
bn̄ āt neſciūt face. Nulla tamē
ſapiā ſiue carnis ſiue mūdi. edi
ficat. ymo deſtruit q̄iadz domū
iſhitat. Eſt i' alia ſapiā q̄ deſur ſu̅
ē. p̄mū q̄dē pudica. deīn pacifi
ca. Nā ſapiā carnis voluptuoſa ē.
nō pudica. ſapiā mūdi tumul
tuoſa nō pacifica. ſapiā q̄ ex dō
ē. p̄mū quidē pudica ē. nō q̄rēs
q̄ ſua ſūt. ſ; q̄ ihū x̄i. ut nō ſuā
quiſq; faciat uolūtē. ſ; ꝯſidēt que
ſit uolūtas di. deīn pacifica. nō
hn̄dās i ſenſu ſuo. ſ; alieo magi
acq̄eſcēs ꝯſilio ul' iudicio. **De ꝯtēmptione paup̄tꝯ. In q̄ ꝯ oīb; ſīa. xlv**

Veritas loq̄t' q̄ nc falli nc fal
lere pt. et ipā ē q̄ dicit bt̄i
pāpes ſpū. Sic nos iſēſati filij
adam. diuicias q̄rit'. diuicias de
ſideāt'. vſq; adh' cū iā btītūdo
paupm diuitꝯ ꝯmēdā. p̄dicā
e
mūdo ēdita ſit ab hoīb;. Audeat
eas paga⁹. q̄ ſine dō vit'. q̄rat iude⁹.
q̄ t'renas ꝓmiſſioēs accep'. ſed q̄
frōte magis q̄ q̄ mēte x̄piāu⁹ di
tias q̄rit. p̄ q̄ x̄s btōs paupes
ēē p̄dicauit. Quouſq; filij alieī
q̄uſq; vāitatē loq̄t' os vrīn. ut
btīn dicatt ꝑplz cui h' ſūt. hec
viſibilia h' p̄ncia. cū filius di
apiens os ſuū. locut⁹ ſit v̄itatē.
btōs ēē pāpes. et ve diuitib;.
Sed diligent' attēde q̄d nō ſipli
cit' paupes nōiat ꝑ' plebeios.
paupes nāte miſeabili. nō lā
dabili uolūte. Spēs equidē ꝓ
futurā eis ap⁹ diuīe boī' magz.
hāc ipāz ſuē afflictiōis miſeriā.
Adeo tū drīz nō de h⁹ di fuiſſe lo
cutū ſed de hys q̄ ꝓnt dīe cū ꝓpha
volūtaie ſac'ficabo t'. Attn̄ nō
volūtaia quidē pāptas oīs lāde
h; ap⁹ dm̄. Nā et ꝑhi ſua ēli
quiſſe oīa legū'. ut expediti mu
dialib; curis. ſtudio v̄itatꝯ poſſet
vacaē liberi⁹. et nolebāt cenſu
habūdaē t'rēo. ut habūdaret ma
gis ſuo ſēſu. Hō diſcēnt q̄d dīn
ē ſpū. i' ſpūali uolūte. Btī v'o
paupes ſpū. ſpūali ſz itenciōē
deſideio ſpūali ꝓ' ſolū bnpla
citū di. et aīaz ſalute. q̄m ipoz
ē regnū celoz. Sed q̄s ē q̄ ſic loq̄t'.
qui ſic btificat paupes. et ſic
dicat. Putas poterit vez eſſe.
Erit ſine dubio. Siquidē verax
et potēs ē qui p̄mittit.

De t[er]cio modo vivendi i[n] congregacione. In fe[st]o apl[ic]is. xlvi

Arbitror q[uo]d tu q[ui] i[n] congregacione es bn vivis si vivis ordinabilit[er] sociabilit[er] et hu[m]ilit[er]. Ordinabilit[er] q[ua]ntu[m] ad te. sociabilit[er] p[ro]x[im]o. hu[m]ilit[er] deo. Ordinabilit[er] ut i[n] o[mn]i co[n]v[er]sacione tua sollicitus sis observare vias tuas. et i[n] co[n]specu dei. et i[n] co[n]specu p[ro]x[im]i. caveas t[ibi] a p[e]cc[at]o. et illi a scandalo. Sociabilit[er] ut studeas amari et amare. blandu[m] te et affabile[m] exhibe[re]. supportare no[n] solu[m] pacient[er]. sed et libent[er] i[n]firmitates fr[atr]um tuor[um]. ta[m] mor[um] q[uam] corpor[um]. Humilit[er] ut ad h[e]c o[mn]ia fec[er]is spiritu[m] vanitatis studeas exsufflare. q[ui] i[n] h[ui]us nasci solz. et q[ua]ntu[m] tuis sensibus negare illi o[mn]ino co[n]sensu[m]. sic et i[n] paciendo malu[m]. Et q[uonia]m triplex e[st]. triplice[m] providencia[m] adhibe[re] te oportet. Est enim q[uo]d a te pat[er]is. q[uo]d a p[ro]x[im]o q[uo]d a deo. Unde[m] austeritas p[er]ne. secu[n]da vexacio alie[n]e malicie. t[er]ciu[m] flagellu[m] correctionis divine. In eo q[uo]d a te pateris debes volu[n]tarie sacrificare. q[uo]d a p[ro]x[im]o pacient[er] ferre. q[uo]d a deo sine murmure. et cu[m] gra[ci]a[rum] accione sustine[re]. De t[er]b[us] q[ue] n[ecessa]ria sunt ad parandu[m] domu[m] d[e]i. In fe[st]o d[e]dica[cion]e. xl

Non capit deu[m] n[isi] ymago sua. a[n]i[m]a capax illi[us] e[st]. q[ui]a minim[um] ad ei[us] ymagine[m] e[st] creata. p[ro]pt[er] q[uo]d toto cu[m] desiderio. et digna gra[ciar]u[m] accione studea[mu]s ei templu[m] edificare i[n] nob[is]. Primo quide[m] loco studeat unusquisq[ue] ne dissideat ipse a

semetipso. q[uonia]m no[n] i[n]h[ab]itat xp[istu]s ubi p[ar]tes i[n]clinati[on]e et materie dep[ar]ciuntur. Racione enim corporis sui domu[m] integra[m] a[n]i[m]a vult h[abe]re. et exire illa[m] nec[ess]e e[st] si fuerit a se memb[ri]s dispersa. Videat ergo et si ip[s]a desiderat h[ab]itare xp[istu]m p[er] fide[m] i[n] corde suo. r[aci]o i[n] seip[s]a sollicite caveat. ne a se i[n]vice[m] memb[ra] ei[us] dissideat. r[aci]o vo[luntas] atq[ue] memoria. Sit ergo sine errore r[aci]o ut bn co[n]gruat volu[n]tati. r[aci]o[n]em enim volu[n]tas amat. sit et volu[n]tas sine i[n]iquitate. q[uonia]m r[aci]o r[aci]o[n]em approbat. alioqui[n] si se[m]p dicat q[uonia]m p[ro]pt[er] volu[n]tatem p[er]versitate. i[n] eo q[uo]d p[ro]p[ter] r[aci]o[n]em probat bellu[m] i[n]testinu[m] e[st]. et discordia p[er]iculosa. Ta[m] volu[n]tate h[ui]us r[aci]o semp[er] suggillat. si accusat si diiudicat si co[n]depnat. Sit etia[m] memoria sine sorde. ut nullu[m] i[n] ea p[e]cc[atu]m maneat. q[uo]d no[n] p[ro]pria co[n]fessione et dignis fructib[us] p[e]n[iten]ci[a]e deleat[ur]. Alioqui[n] co[n]sciencia i[n] qua p[e]cc[atu]m latet. et volu[n]tas odit. et r[aci]o execrat[ur]. Bonu[m] p[ro]inde p[re]parat h[ab]itaculu[m] deo. cu[m] nec r[aci]o decepta. nec volu[n]tas p[er]v[er]sa. nec memoria fuit i[n]quinata. De t[er]cio apparatu ad custodie[n]du[m] castr[u]m d[e]i i[n] ubs. xlviii

Triplici nob[is] opus e[st] nova[m] apparatu ad custodia[m] castr[i] divini. municione v[idelice]t et armis et alime[n]tis. Prime g[ra]d[u]s municio. Murus co[n]tinencia. an[te]murale paci[enci]a e[st]. Bonus co[n]tinencie murus. qui sic undiq[ue] co[n]cludat. et co[n]stringat. ut nec p[er] oculor[um] fenestras. nec per

de t[er]cio modo vivendi i[n] co[n]gregacione In fe[st]o apl[ic]is xlvi / de t[er]b[us] q[ue] n[ecessa]ria s[un]t ad pa[randum] domu[m] d[e]i ...

ceteros sensus declinat ignis amoris. Domum
circummurale pacie quod primos hostium
sustinet impetus. ut nulla plena tempta-
tio stemus viriliter. et perseveranciam
vigilanter cavisse. Unicam quippe in medium
est dicendo continencia quietis. et quasi de amore invitat.
ubi compaciamur. et sit tedium fervescat spiritus
parum. negare omnino consensum. Oportet
etiam et arma parare. arma spiritualia
potencia deo. non tantum ad resistendum. sed
non impugnandum quam et expugnandum
viriliter hostium. Gravis enim nobis est
hostis temptacio. sed longe gravior illi nostra
oracio. Ledit nos iniquitas et versucia
eius. sed multo amplius nostra eum supplica-
tio et nostra torquet. Humilitatem nostram
non sustinet. uritur caritate nostra. mansue-
tudine et obediencia cruciatur. Iam vero nec
nobis alimenta desunt. que et sermones
frequenter et frequencius sacras lectiones
audimus. et interdum spiritualis quasi devo-
cionis gustamus delicias. Habemus
etiam lacrimarum licet minus suavis
copiam. inde confirmat cor hominis. Habemus
semper omnia de celo panem vivum. corpus
domini salvatoris in cuius utique fortitu-
dine tibi omnis adversitas penitus deiciatur
fortitudo. De periculo in domo dei
ubi supra. xlix.

Nichil nos oportet timere in
domo dei. si tamen fideliter et
viriliter agere voluerimus. ut nec pro-
ditores nec parvuli nec desides in-
veniamur. Nam proditores quidem sunt
qui discordias seminant et nutriunt
scandala. Sicut enim in pace factus est

locus dei. sic in discordia locum fieri
diaboli manifestum est. Nimio proditorem
sese noverit quicumque est ille qui vicia quisquam
in domum dei conatur inducere. et templum
dei speluncam vult facere demoniorum.
Secundo loco etiam illud cavendum ne quis
forte pusillanimitate deiectus fugiat
a munitione ibi trepidans timore ubi
non erat timor. ubi vero summum periculum est
insana temeritate sequatur hostibus
cum manibus hostilibus gladiis se ex-
ponit. quamvis est ille qui fugit ac si ig-
noret quam hostes illi omnino cavent illa.
Crudeles quidem in alienos. sed multo
crudeliores in suos. quippe crudelissi-
mi in se ipsos. Iam vero tercium periculum inter
dico. Quid prodest si nec prode castra
nec relinquere velis. sed segnis et desidio-
sus in eo permaneas. Toto quippe animo
tota virtute castra dei manu tenere
laboremus. solliciti semper omnes nostras versucias
et adversus omnia eius machinamenta
pati. De caritate veritate et fortitu-
dine. In fine in cogitacionibus. Capitulum l.

Has tibi ego me fateor. veritate
caritate fortitudine. Deficit
quippe ratio mea per ignoranciam veritatis.
languet et voluntas per inediam dileccio-
nis. infirmatur caro pre inopia for-
titudinis. Nam et ratio minus intelligit
que agenda sunt. et voluntas minus di-
ligit intellecta. et adhuc etiam corpus
quod corrumpitur aggravat animam ut non
quamvis volumus illa faciamus. Neque
enim pateret huic defectui si diligenter
exercitata esset ratio in inquisitione veritatis

voluntas i desiderio caritatis. tamen i
operacione virtutis. De timore. In feria
dominica post octauas epiphanie. lj.

Timor ad yma cogitaciones de
ducat. et i inferiorib; morat.
atq; horrenda loca peruida mente col
lustrat. Ipso autem timor tonis et notis
omnib; . timus minus tonis et minus notis.
Primus est timor ne cruciem i gehenna.
secundus ne excludi a visione dei puenien
ti inestimabili gloria. Tercius timor implet
animam oi sollicitudine timenda. ne for
te deserat a gracia. Et quemadmodum omnis
timor deum sicut aqua extinguit igne.
sic peccatum extinguit cupiditatem. Tz is
memoriam cum ad omnem temptacionis statim oc
currit. ne forte consigat amittere graciam
vt sibi delictus homo labat cotidie
de malo i peius. de peccato minori
i grauiorem culpam. Quales utiq; multos
videmus. cum i sordib; sint. sordescentes
adhuc. Vera aduersus timorem istum non
est vm sibi blandiatur anima. siue de
minori forte quantitate peccati. siue de
emendacione futura. Talib; enim
blandimentis impedimur aliquociens quo minus
gratia timoris. De hiis i quib; consistit summa
spiritualis exercicij. In feria 2. de aplis. lij.

Hec spiritualis summa est exercicij. hec
forma studij spiritualis. ut sapienter
disponamus preterita nostra. i cogitemus i
amaritudine anime nostre preterita. futura
quoque sollicite prudeamus. Sobrie et
pie et iuste viuamus i hoc seculo ait aplus.
vt videlicet i presenti sobrietas obseruetur et
iusta satisfactione preterita que nobis sine

fructu salutis preterierit tempora redimamus.
ut pietatis depreceamur imminentib; de fu
turis periculis opponamus. Sola enim que
ad omnia valet pietas. cultus scilicet dei
spiritualis et deuotionis. non aliter nobis pro
uidere est nouissima. nisi ut ymmo ipsa que
nobis imminent uidere periculo sedula
nobis ad cogitacione versemus. Dis
cernimus de nostra omnino i industria. magis
autem de nostris diffidere meritis. et soli
nos diuine protectioni committere. pro
quodam mentis affectu et effectu pie
retencionis nos prouidentes i ipsum. cuius
datum optimum. et donum perfectum est con
sideracio felix et mors preciosa.
Utinam hec i nobis inueniantur. ut sicut
omnia nostra per sapienciam disponamus.
vt intellectum preterita preteritia dampnemus
vt prudenciam futura consilio. Utinam
sapiamus ad presentis vite moderacionem.
vtinam intelligamus ad preteritorum cor
rectionem. Utinam deuota i deum fide
prudeamus. ut feliciter habeamus i ipso
miseracione consideracionem. Hic est enim
funiculus triplex quo trahimur
ad salutem. ordinata conuersacio. cautus
iudicium. fides deuota. De morte
corporali et peccato In feria quarta maladrie

Dura et inexorabilis mors. certi lii
or i improuida. Nec mirum si
quam esse. cum generauit iniquitas. i cosi
derata quam seduccio nosscit peperisse.
Nichil iniquum mirum si sic sine dis
crecione quam peruenit ex prauaricacione
si sit crudelis et fatua que ex astucia
serpentis fallacia et mulieris i

sapientia portat. omnium clavorum captivum furi
bunda provocavit. Provocavit utique immu
nem, sed non impunitus evasit. Impe
git in vitam mors, et inclusit intra se
mortem vita, et absorpta est mors
in vita. Hamum sibi devorans, inde
teneri ~~vita~~ captivum, unde visa est te
nuisse. Ne forte nos dicat. Quomodo
mors a capite sit pacata, unde? quia
tanta adhuc libertate sevit in membra?
Et mors mortua quomodo occidit? Et
victa quomodo prevalet adhuc universis,
et non est homo qui vivat et non vide
at mortem. Victa plane mors
opus diaboli, et peccatum penam. Victum
peccatum cum morte. Victus et ipse malig
nus, et peccati auctor et mortis.
Nec modo victa sunt hec, sed et iudi
cata iam et dampnata. Diffinita
quidem, si necdum promulgata sententia est.
Denique iam diabolo ignis paratus est,
et si necdum ille precipitatus in ignem,
modico adhuc tempore sinitur malignari,
tanquam malleus celestis opifi
cis. Fratres est malleus universe terre.
Terit electos ad eorum utilitatem, reprobos
conterit in eorum dampnationem. Qualiter
autem per familias tales et domesticos eius,
peccatum scilicet et mors. Nam et peccatum
licet sit cum Christo crucifixum, ipsius non dubitetur
affixum, adhuc tamen interim non regnare
quidem, sed habitare in corpore, eatenus dum
vivet Apostolus permittebatur. Sic
et mors ipsa nunc quidem abesse
cogitur, sed cogitur non obesse. Erit
autem cum dicetur: Ubi est mors victoria
tua? Et ipsa siquidem in novissimo

sima destruetur. Nunc vero moderatur
eo qui ipsum habet vite et mortis. et magis
ipsum terminus coherceret littorum metis.
mors ipsa dilectis domini somnus re
frigerium est. Pessima quidem mors
peccatorum, quia et natalitas mala, vita
peior. Sed pretiosa est mors sanctorum. Pre
tiosa plane tanquam finis laborum,
tanquam victorie consummatio, tanquam vite
ianua, et perfecte securitatis ingressus.

De caritate humilitate et castitate. In epistola Ad Henricum Senonensem archiepiscopum

Caritas.
Ca castitas humilitas nullius quidem
coloris sunt, sed non nullius decoris.
Non mediocris decoris, quia divinos quoque
delectare possit aspectus. Quid castita
te decorius, que mundum de immundo
conceptum semine, de hoste domesti
cum, angelum denique de homine facit.
Differunt quidem inter se pudicus homo
et angelus, sed felicitate non virtute.
Sed et si illius castitas felicior, huius
tamen fortior esse cognoscitur. Sola est
castitas que in hoc mortalitatis et loco et tempore
statum quendam immortalitatis glorie representat.
Sola inter nuptiarum solemnia morem
beate illius vendicat regionis, in qua neque
nubent neque nubentur, probans quodammo
do terris celestis illius conversationis ex
perientiam. Hoc interim fragile quod
portamus, in quo et crebro periclitamur,
tenet castitas in sanctificatione, ad instar
odoriferi balsami, quo condita cada
vera incorrupta servantur. Sensus ipsa
et artus ipsos continet et constringit, ne
dissolvantur in otiis, ne corrumpantur in
desideriis, ne carnis voluptatibus

cputrescat. Dez istalib; vetusta
te sui castitas emine apparat. sine
caritate tn̄. nc pretm̄ p̄ciu ħz. n' meritu
Nec mīz. Nō em̄ absq; illa bonu
suscipitur. Ideo. Sz nc si motes trās
ferat. fidā. Sed illa quide. que
ligua loqr̄ āgelorū. Martiriū.
Nec si tradideo īqt corp9 meū
ita ut ardeā. Nc absq; illa qd
libz bonū suscipit. nc cū illa qītū
libz exiguū respuit. Castitas sine
cari^te. lampas ē sine oleo. Sub
trahe oleū. lāpas nō lucet. Tolle
caritatē. castitas nō plaz. Iam
de ħbz q̄ pposuim9. sola tractāda
restat hūilitas. Hec duabz p̄miss
v̄tutibz itm̄ ē neccīa. ut absq; ista
ille nc ēē virtu^s videar. Nēpe ut
castitas seu caritas dec'. hūilitas
meret. qm̄ hūilibz d's dat grām.
Deviat acceptas. q2 nc requiescat
sp̄s nisi sup quietū ꝛ hūile.
Servatas ꝯsumat. nā vtq; i ifi
mi^te. hoc ē i hūili^te pficit. In ta
oīs gr̄e oīsq; ptīa neciū debellat.
supbiā. et tā a se q̄ a ceteris v̄
tutibz supbiā illi9 ꝓpulsat ꝓcul
inde. Siquide cū ex alijs q̄bzq;
bois v'tutu suaꝫ magr̄ cape sole
at icentiū supbia. sola hc oīm
ꝓpugnaculū quoddā turrisq;
v'tutū. e9 forti' resistit malicie.
obviat p̄sūpcōi. De ħbz ipulsoibz
hoīz sit ca̅ lxxxviij. Ca lv.

Ipulsor hoīs dyal9. ipulsor mū
dus. ipulsor hō. Ipse hō
sit quis. Ipsiq; sui. Noli mirari

vsq; adeo hō ipulsor sui ē. ꝯ sumet
p̄cipitator. ut nō sit qd i alteō ipulso
re formides. si ipe a te ꝑpriās co
tineas manus. Manus tua con
sensus tu9. Si dyal9 suggerēte ul'
sclo suadēte qd nō o3. assensū tuū
tenius. et nō dedeis mēb^a tua ar
ma iniqui^ti. nc ꝑmiseis pcīz rēgre
i tuo mōrli corpe. t oīno malicia
nil nocuit. Vide ne magl̄ ꝑficit.
Cū igr̄ tres sit status iminētes. hoꝝ
dyalus livore malicie. mūd9 vero
vanitatis. hō semetipz ponde sue
corrupcōis ipellit. Impellit dyal9
sed nō cōitat. si tu quide tuū illi
negaveis auxiliū ul' assensu.
Est et mūd9 ipulsor. qr i maligno
positus ē. ipellit oēs. sed solos cōitat
aītos suos. ꝛ ꝯtēraneos sibi. Nolo
ee aīcus mūdi ne cadā. Nā q vult
ee aīcus huj9 mūdi. iīīcus dī ꝯstitu^i.
q^o uiq; null9 gravior casus. Ex q̄bz
satis appaꝫ quā sit hō p̄cipuus
ipulsor sui. qui suo sine alieno
ipulsu cadē pt. alieno absq; suo
nō pt. Cū nā horū p̄cipue rsiste
dū. Nēpe hunc qui eo molestior.
quo iterior solus devicēpt. et suffi
cit. cū sine eo alij possit facē n'.
Nō sine cū sapiēs expugnatori
verbū p̄tulit. vincit q aīo suo dnāt.
De ħbz gn̄ibz nō hītantiū i adiutorio
altissimi. Ca lvj.
Tria eorū species gn̄a dīno lvj.
q nō hitāt i adiutorio dīno.
Vnū nō sꝑancium. aliud despan
tū. tertiū frustra sꝑanciū. Neq;
em̄ hītat i adiutorio dī. q nō po

de ħbz ipulsoibz hoīz sit ca̅ lv.   de ħbz gn̄ibz nō hītantiū i adiutorio dīno sꝑāt e9 hitat.   sunt

sunt deum adiutorem suum. s[ed] confidit
in virtute sua. et in multitudine diviciarum
suarum. et sola temporalia querens. elongatur
ab adiutorio dei. quod sibi adhuc
necessarium esse non reputat. Forte enim fuerit
hic quis potens in vigiliis in ieiuniis
in labore et ceteris huiusmodi. aut certe
multorum ut sibi videtur divicias
meritorum longo tempore acquisiuit
et in hiis confidens remissior in timore dei
facile iam ad ociositates et curiositates
pernitiosa quadam securitate declinat.
murmurat. detrahit. diiudicat ceteros.
Tam perfecto si habitaret in adiutorio dei.
attenderet utique sibi. et timeret offen-
dere eum. quem cognosceret sibi adhuc tam
necessarium esse. Tanto siquidem apostolus timen-
dum et magis sollicitus esse debu-
erat. quanto maiora contulerat munera iam
percepit. Neque enim quod habemus ab eo
seruare aut tenere possumus sine eo.
Sunt vero aliqui qui in divisionibus suis
satis devoti et solliciti sunt. donec
iterum aliquod divisionis acceperit.
et tamen multo magis deseruire debue-
rat. sic agere intelligitur. ac si dicatur.
Ut quid ei seruiamus ultra. qui iam habemus
quod daturus est. Nam si scies quia parum
est quod habes. et hoc ipsum quam cito perdis.
si non seruauerit ille qui dedit.
Hii sunt igitur qui non sperant in domino. quapropterea
non habitant in adiutorio altissimi.
quia non reputant illud necessarium esse. Sunt
autem alii qui et desperant. [illegible]
qui considerantes inbecillitatem suam
propriam. deficiunt et obruuntur a pusil-

lanimitate spiritus. habitantes in carne sua:
et terra in infirmitate propria spiritu [illegible]. ut
omnia quae [illegible] pati
sit. Ubi enim intenderis ingemunt valet.
In adiutorio autem dei non habitat. neque
nouerunt illud. sed nec assurgere
valent. ut aliquam cogitent illud. Sunt
autem alii qui sperant quidem in domino. sed
frustra. quia sic de misericordia eius sibi ipsis
blandiuntur. ut a peccatis suis non
emendentur. Vana est omnino spes ista.
et hic confundit eos quod caritas deest.
Frustra siquidem sperat. qui contemptu
suo. gratiam a se repellit. et spem suam
prorsus evacuat. Nullus horum
tamen habitat in adiutorio altissimi.
Primus enim in meritis suis. secundus in
peccatis. tercius in vitiis. Immunda ha-
bitacio tercii. secundi anxia. stulta et
periculosa primi. Qui considerat de
propriae infirmitatis. desperando de
tamen in adiutorio altissimi non
habitat. quia desperat. Priores autem
ideo non quaerunt. quia nequaquam sibi id
necessarium senciunt. Extremum vero longe
propterea sunt. quod eo modo quaerunt auxi-
lium dei quo optinere non possunt. Soli
enim in adiutorio altissimi habitant.
qui id solum optinere desiderant.
id solum amittere trepidant. sedula
cura id et sollicita cogitatione ver-
santes. quae est utique pietas cultus
dei. Beatus plane qui sic habitat in
adiutorio altissimi. quia in protec-
tione dei celi commorabitur. Quid
ei nocere poterit eorum quae sub celo sunt.

q̄ d̄s celi protegē ⁊ ꝯseruare voluit.
Igit' nl' eoꝝ q̄ sb̄ celo sūt timē ꝑt.
q̄sq̄s ꝑtectionē dī meruerit hr̄e.
De t'bꝫ male fructificātibꝫ In fo. de
Sunt qui sc̄o bn̄dc̄o. ca. lviij
fructū nō faciūt. sꝫ q̄ faciūt
sed nō sīnū. sūt q̄ faciūt sīnū. sed
nō ī tp̄e suo. Sūt igi arbores ī
fructuose ut sūt quercꝯ ⁊ vlmꝯ.
⁊ siluestres alie arbores. h'ꝯ dī nemo
plātat ī orto suo. qꝛ fructꝯ nō
faciūt. et si q̄ faciūt. nō h̄ūano
vsui aptus ē. sed porcino. Tales
sūt filij hꝯ sc̄li agētes ī ꝯmessa
cōibꝫ ⁊ ebrietatibꝫ ī cubilibꝫ et
īpudicicijs h'c nāqꝫ porcoꝝ cibꝫ
sūt. qbꝫ xp̄ianꝯ adherē nō debꝫ.
Sicut em̄ caro porcina ad ꝯmedē
tē adherēt carni. ut iā fit vna
caro. sic trāsgressor diuini p̄cepti
spirituos sibi sp̄ūs sociat. ⁊ adhe
rendo eis vnꝯ cū eo efficit' demō.
Arbores aūt q̄ fructū faciūt sed
nō sīnū ꝑprie sūt. cuꝰ symone
cyreneo crucē portā nō suā.
qui religiosā ītencōe carētes.
angariat'. et q̄ nō amāt amore
glīe q̄ desiderāt facē ꝯpellūt'.
Vnde ī eo q̄d dī tp̄e suo. arguūt'
q̄dā an̄ tp̄s fructificare volētes.
Pone em̄ et arboribꝫ nouis p̄ri q̄
oporteat pullulātibꝫ. timēmꝯ
ōmo floribꝫ ītēpestiuis. Sic sūt
aliqui quoꝝ fructꝯ qꝛ nīs ꝑpere.
minꝯ prospe oriūt'. hij sunt q̄
pre ītitio ꝯuersiōis sue alijs ꝯtinuo

velle fructificarē p̄sumūt. Ita
legit decreta arare ī p̄mogenito
bouis et ouis tōdere p̄mogenita
festinātes. ratio In li. de di. de. lviij
De t'plici arrogācia ⁊ duplici igno
Homo sc̄s ī hoīe cū hōre esp;
nō ītelligit. Alis sue igno
rācie merito ꝯpat' pecoribꝫ. ve
lud sue corrupcōis quibꝫdā ꝑtinil
⁊ morbꝫ ꝯsortibꝫ. Fit igi ut se
se nō agnoscēdo egregiā oīs
minē cātia irronabiliū gregibꝫ
īcipiat aggregari. dū ignara ꝑpie
glīe q̄ ab ītus ē. ꝯformāda foris
rebꝫ sensibilibꝫ sua ipiꝯ curiositate
abducit'. efficitꝰqꝫ vna de ceteris. ꝯ
q̄d se p̄ ceteris nō accepisse ītelligit.
Itaqꝫ valde cauēda ē h'c ignorācia.
q̄ de nobis minꝯ nobis forte sentimꝯ.
Sꝫ nō minꝯ īmo ⁊ plus illa qua
plus nob' tribuimꝯ. q̄d fit si bonū
q̄dā ī nob' eē et a nob' putemꝯ.
Itē eo sup vtrāqꝫ ignorāciā de
testanda et execrāda illa p̄sump
cio ē. qua sciēs et prudēs forte
audeas de bonis nō tuis tuā q̄rē
glīaꝫ. et q̄d ētus es a te ē nō eē
inde tn̄ rape altiꝯ hōi nō vere
aris. Prior equidē ignorācia
glīā nō hꝫ. posterior vo hꝫ quidē
sed nō apud dm̄. Ceteꝝ hoc ētiā
malū q̄d iā sciēt' ꝯmittit' vsur
pat et ꝯtra dm̄. Inm̄ demqꝫ
ignorācia illa posterior h'c arro
gancia grauior. atqꝫ periculosior
apparꝫ. quo p̄ illā quidē dō

nesciat? pro ista et contempnitur in tantum et peior
deterior ac detestabilior ut cum pro illa
pecoribus, pro ista et demonibus societur?
Est quippe superbia et delictum maxi-
mum uti datis tanquam innatis et in acceptis
beneficiis gloriam usurpare beneficii. Ca.

De duplici ignorantia. cant. 3 et 36 37. lx

Ignorans ignorabitur. Sive se sive Deum
ignorare contigat. Utraque sine dubio.
Utraque damnabilis est ignorantia,
utralibet sufficit ad damnationem.
Volo proinde animam primo omnium scire
seipsam, quod id postulat ratio et utilitatis
et ordinis. Et ordinis quidem, quoniam quod
nos sumus, primum est nobis. Utilitatis
vero quia talis scientia non inflat, sed humiliat.
Porro ad se humiliandum nichil animam invenire
vivacius seu accommodatius
puto. Quam si se in veritate invenerit, tamen necesse
dissimulet, non sit in spiritu eius dolus.
Statuat se ante faciem suam, nec se a se
avertere adducatur. Nonne se ita intu-
ens clara luce veritatis invenit humiliabiliter
in hac vera cognitione sui, cum se per-
ceperit oneratam peccatis, mole huius mortalis
corporis aggravatam, terrenis intricatam
curis, carnalium desideriorum fece
infectam, cecam, curvam, infirmam, impli-
citam multis erroribus, expositam
mille periculis, mille timoribus trepidam,
mille difficultatibus anxiam, mille
suspicionibus obnoxiam, mille necessita-
tibus erumpnosam, proclivem ad vicia,
invalidam ad virtutes. Unde iam huic
extollentia oculorum, unde levare
caput? Nonne magis convertetur in
erumpna sua dum infigitur spina. Con-
vertetur in lacrimas, convertetur ad planc-
tus, ad gemitus convertetur ad Dominum.
Porro visa ad Deum incipiet conso-
lationem, quia pater est misericordiarum et Deus totius
consolationis. Nec mediocris Dei
visio, precium et desiderabile experi-
mentum, sicut in vera benignus et misericors est.
Tali itaque experimento et tali ordine
salubriter innotescit Deus, cum prius homo
se noverit in necessitate positum, et cla-
mabit ad Dominum et exaudiet eum,
atque hoc modo erit gradus ad notitiam
Dei tui cognitio. Ergo iam demum
audite quam utraque cognitio sit
tibi necessaria ad salutem, ita ut neutra
carere valeas ad salutem. Super cant.
sermone 37. Ita nemo absque sui co-
gnitione salvatur, de qua nimirum mater
salutis humilitas oritur, et timor Domini,
qui et ipse sicut est initium sapientie,
ita est et salutis. Quid si ignoras
Deum? Poterit ne spes esse salutis
cum Dei ignorantia? Nec hoc quidem.
Nec enim potes aut amare quem nes-
cias, aut habere quem non amaveris.
Noveris proinde te, ut Deum timeas,
noveris ipsum, ut ipsum eque diligas.
In altero initiaris ad sapientiam, in al-
tero et consummaris, quia initium sapien-
tie timor Domini est, et plenitudo legis caritas.
Iam quod utraque ignorantia damp-
net te, quia sine timore et amore Dei
salus esse non potest. Cetera indifferen-
tia sunt, nec salutem si scias, nec damp-
nationem si nescias important. Sermone 36

Neq; em̄ oib; ignorātia dāp
nat. ſ; et multa et īmia ꝯſtat
ēe q̄ neſcire liceat abſq; dim
nutiōe ſalutis. vbi gr̄a. Si igno
ras fabrilē artē. ſeu carpēta
riā aut cemētariā et q̄cu; eiꝰ di
artes ſūt. q̄ ad vſus vite ꝑnt
ab hoīb; exercent². ñquid ipe
dit ad ſalutē. Tn̄a abſq; oīb;
iſtꝰ artib; q̄ liberales dicūt.
q̄ꝑimus honeſtiorib; vtiliorib; q;
ſtudiis & diſcīā & exercīā q̄ pli
imi hoīm ſalui fc̄i ſūt. placētes
morib; atq; opib;. Nō tn̄ dico
ꝯtēpnēdā aut negligēdā ſciāq;
lraꝝ. q̄ ornat aīaꝫ et erudit eā.
et facit ut etiā poſſit alios eru
dire. Sed duo illa oꝫ & exped't
vt p̄cedāt. ī quib; ſūma ſalutis
ꝯſtitunt². ſicut ſupio² v̄bo declarauit.

De trib; bōis emīnētib; ī hōie. In ꝯ

Querat hō li° de diligēdo deō li.
eminētiora bona ſua. ī
ea pte ſui. q̄ p̄eminꝫ ſibi. hoc ē
ī aīa. q̄ ſūt dignitas ſciā v̄tus.
Dico ī hoīe liberū dico arbitriū
ī quo ei mimiꝫ datū ē ceteris nō
ſolū p̄eminē. ſed etiā p̄ſidē aīan
tib;. Sciaꝫ v̄o qua eandē ī ſe
dignitatē agnoſcat. nō a ſe tn̄.
Porro v̄tutē q̄ ſubinde ipm̄
a quo ē et inquirat nō ſegniter.
et teneat fortit' cū īuenerit.
Itaq; gemmū vnūqdq; horu
triū appar;. Dignitatē ſiq
dē demrat hūanā. nō ſolū nāe
ꝑrogatiā ſz etiā potētia dn̄atus.
qua t'ror hoīs ſup cūcta aīancia
tre imminē diſcernit. Sciā q̄
dīr eit. ſi hāc ipaꝫ dignitatē vl'
aliud qd'cuꝫ bonū ī nob. et nob
īeſſe. et a nob nō ēe ꝯgnouim'.
Porro v̄tus et ipa eq̄ bipharia
ꝯgnoſcet² ſi auctorē ꝯſequēt
inquirim'. īuētoq; īſepabilit' ihe
remus. Dignitas q̄ ſine ſciā
nō prodeſt. illa nec obeſt ſi vtq;
defuit. qd' vtrūq; v̄o ſubiecta
declarat. Habē em̄ qd' hrē te
neſciās q̄ gliaꝫ hꝫ. Porro noſce
qd' heās ſed q2 a te nō heās ig
norare hꝫ gliaꝫ. ſed nō apd deū.
Utrūq; ig' ſciās ntē ē. et qd ſis.
et qd' a teipo nō ſis. Ne aut oīno
v2 nō glorieris. aut īanit' glorie
ris. Quāob² ē cū dicab;' hijs
dignitate atq; ſciā opus ē & v̄tute
q̄ vtrūq; fructꝰ ē. p qua ille
inquirit² aut tenet². qui oīm
auctor et dator merito glificet²
de oib;.

Capl'm lxi

De t'plici modo ſciē. cātica ſo' 36

Sciās quo ordiē q° ſtudio
q° fine q̄q; noſce oporteat.
Quo ordiē ut id p'ius qd' ma
turius ad ſalutē. Quo ſtudio.
vt ardētius qd' vehemēti' ad amorē.
Quo fine vt nō ad īanē gliaꝫ
aut curioſitatē. aut aliqd ſile.
ſz tm̄ ad edificatioēꝫ tuā vl' p'xi'.
Sūt naq; qui ſciē volūt eo fine.
tm̄. ut ſciāt. et t'pis curioſitas ē.

Et sūt qui scīe volūt ut sciant
et t̄pis vanitas ē. Et s̄t q̄ scīe volūt
ut sciāt suā vēdāt, ubi cū p̄ pecūia
ꝑ honīb; et t̄pis q̄stus ē. Sed sūt
eciā qui scīe volūt ut edificēt et
caritas ē. et itē q̄ scīe volūt ut
edificētur et prudēcia ē. Horū oīa
soli ultimi duo nō īueniūtur ī abu
sione scīe. quippe q̄ ad hoc volūt
itelligē ut bn̄ faciāt. Cib; īdi
gestus et qui bonā nō h̄; decoc
cionē. malos gn̄at humores.
& corrūpit corpus. nō nutrit. ita
et multa sciā īgesta stomacho
aīe. q̄ ē meōria. si decocta igne
caritatis nō fuit. et sic ꝑ quosdā
artus aīe. mores scꝫ atq; actus
trāsfusa atq; digesta. q̄tenus ipā
de boīs q̄ novit vita attestāte
et morib; bona efficiatur. Nōne
tāla sciā ī putab: ī pctm̄. tāq̄
cib; dīversus ī p̄uos noxiosq; hūo
res. An nō malus hūor pctm̄?
An nō mali hūores. p̄ui mores?
An nō īflacōēs et torsiōes ī sciā
sustinebit. qui hāb; ē sciēs bonū
viz et nō faciens? De cib̄us
occultis. In q̄bȝdā sime. lxij.
Tria sūt occulta. illicita
cacio. dolosa ītēcio. ipu
dica affcō. Prava opacio īq̄
nat meōriā. dolosa ītēcio roēz
ul' mētē. īpudica affcō volūta
tē. Mūdatur meōria ꝑ ꝯfessiōēz.
mens ꝑ lcōnē. affcō ul' volūtas
ꝑ ordēz. Ab aliemis mūdus eis

si nō īsultes. si nō discedas. si
nō ꝯsencias. si nō dissiles. Justi
ē nō ꝯsentīe. sed cū vigore resistē.
Fortitudīs nō discedē. sed mala
p̄rimi paciēt tolerāe. Tp̄ācie
nō īsultāe. sed cū moderamine
ꝯpati. Prudēcie nō dissimulāe.
sed sollicite ut mala desināt
providere. De t̄ᵃ corde In q̄bȝ s̄.
Est cor altū. sentēcijs. lxiij.
cor humile. cor mediocre.
Dicit ꝑpha. redite p̄varicatores
ad cor. Prima accessio p̄varica
toris servi ē. ad cor humile. ad
qd' t̄hi: ꝑ iudiciū. 2ᵃ accessio m
cenarij ad cor mediocre ad qd'
vocatur ꝑ ꝯsiliū. 3ᵃ filij ad cor
altū. ad qd' levatur ꝑ desideriū.
et tūc sup̄ cor elevatur d's. ut dū
nō pt̄ ꝯp̄hendi ꝑ roēz desidē
ꝑ affcōnē et amore. De t̄bȝ
peticōib; cord. In s̄ᵒ ī xl. lxiiij.
Peticiōēs cordis ī t̄b; creō
ꝯstare. nec credo video qd'
pret illa eāīs quisq; sibi postu
lare debeat. Duo quidē hui⁹
t̄pis sūt. s. bona corp̄is. et bō
aīe. t̄ciū vō ē btītudo vite ete.
Nec mireis qd' bō corp̄is a dō
dixeri eē q̄rēda. qm e⁹ sūt cor
palia oīa. sicut et sp̄ūalia bō.
Ab eo ig̃ ē peteñdū et sp̄andū
nob'. unde possim⁹ ī e⁹ s̄vicio
sustētari. Veriūptm̄ pro necita
tib; aīe orādū ē nob'. et freq̄
cius et fervēci⁹. s. ꝑ optinēda

grā dei et v̄tutib;. Sic et p vita
et̄na tō et pietate. et toto nob̄
orādū ē desiderio. Ubi nimirꝫ
et corpis et aīe plē et pfc̄a ē
btitudo. In hys igr̄ trib; ut cor
dis peticōes sit. ita nobi sūt
obseruāda. Nā ī pma qdē sup
fluitas. et ī sc̄da ipuritas. et
ī tcia ītēdū elacio supbie solet
subrepe. Nōnūqʒ ēm tpalia
queri solēt ad volupte. v̄tu[s]
ad ostētacioēz. sed et vitā et̄nā
fortassis aliqui nō ī hūilite
q̄rūt. s; tāqʒ ī fiducia suoꝝ meri
torū. Nec h[oc] dico qn accepta
grā fiducia donet orādi. sed nō
oz ut ī ea q̄sistat q̄stituat q̄sqʒ
fiduciā ipetrādi. Hoc solū q̄fe
rūt h[ec] pma dona ut ab ea īma
q̄ tbūnt h[ec] sperē etiā āpliora.
Sit igr̄ orō q̄ pro tpalib; ē ita
solas nītitates ē stricta. sit orō
q̄ pro ūtutib; aīe ē ab oī ipu
ritate. et ita solū bn̄placitū
dei itēta. Sit ea q̄ fit pro vita
et̄na ī oī hūilite p̄sumēs de
sola miseracōe diua ut dig[nu]m ē.

De suo mercenario et filio In li[br]o de dili[gen]do do[mi]n[o] lxv.

Est qui q̄fite[tur]
dn̄o qm̄ potēs ē. et ē qui
q̄fitet dn̄o qm̄ sibi bonus ē.
et ite q̄ q̄fitet dn̄o qm̄ siplicit[er]
bonus ē. Pm[us] seru[us] ē et timz
sibi. 2[us] mercenari[us] et cup[it] sibi.
3[us] filius et defert pri. Itaqʒ
qui timz et qui cupit vtqʒ
pro se agit. sola q̄ ī filio est

caritas. nō q̄rit q̄ sua sūt. Qua
obre puto de illa dcm̄. lex dn̄i
imaculā q̄utēs aīas. qd sola
viz sit q̄ ab aore sui et mūdi au
tē possit aīm. ī deū dirigere.
Nec tior quippe n[ec] aor puitus
q̄utut aīm. mutāt ītēdū actū.
viltū et hitū. affcm nūqʒ.
Fcit quippe nōnūqʒ et seruus
opus di. sed q; nō spōte ī sua
adhuc duricia pmanē cognosc[itur].
Facit et mercenarius. sed q; nō
gratū. ppria trahi cupiditate q̄uī
cit[ur]. Porro ubi pprietas ibi sin
gularitas. ubi āt sigularitas ibi
angul[us]. ubi uero angul[us] ibi sine
dubio sordes et rubigo. Sit
itaqʒ seruo suo lex tior ipē quo
q̄strigit[ur]. Sit mercenario sua cu
piditas. q̄ et ipē artat[ur]. qn temp
tat[ur] abstractus et illect[us]. Sed
harꝝ nulla aut sine macula ē.
aut aīas q̄uite pt. Caritas vero
q̄utit aīas q̄s facit volūtarias.
Porro ī eo eā dixeri imacula
tā. qd nil de suo sibi retiné q̄sue
uit. cui nēpe de pprio nichil ē.
totū pfcō qd hab; dei ē. Qd āt
dei ē. imūdū esse nō pt. Lex igr̄,
dn̄i imaculā caritas ē. q̄ nō qd
sibi utile q̄rit. sed qd multis.
Lex aūt dm̄ di; siue qd ipē ex ea
viuat. siue qd eā nullus nisi
dono possideat. Nec absurdū
videat[ur] qd etiā dixi. deū viuē
ex lege. cū nō alia qʒ caritate
dixeri. Quid uero ī sūma

et beata illa trinitas summa et ineffabilis illa conservat unitatem nisi caritas? Lex ergo est et lex domini caritas, que trinitatem quodammodo cohibet in unitate et colligat in vinculo pacis.

De tercia lege servi mercenarii et filii. lxvj

Servus et mercenarius habent legem non a domino, sed quam ipsi sibi fecerunt. Ille deum non amando, iste plus aliud quam deum amando. Habent inquam legem non domini sed suam, illi tamen que domini est subiectam. Et quidem suam sibi quisque legem facere potuerunt, non tamen eam incommutabili eterne legis ordini subducere potuerunt. Tunc autem dixerim quemque sibi fecisse suam legem, quando communi et eterne legi propriam pretulit voluntatem, perverse utique volens suum imitari creatorem, ut sicut ipse sibi lex suique iuris est, ita is quoque seipsum regeret et legem sibi suam faceret voluntatem. Hii qui hoc faciunt quod ait apostolus: neminem quicquam debeatis nisi ut invicem diligatis. Proinde nec servi aut mercenarii sunt, sed filii. Itaque nec filii sunt sine lege. Sed sciendum quod alia est lex promulgata a spiritu servitutis in timore, alia a spiritu libertatis in suavitate. Nec sub illa coguntur esse filii, nec sine ista patiuntur. Bona itaque lex caritas et suavis, que non solum leviter suaviterque portatur, sed etiam servorum et mercenariorum leges portabiles ac leves reddit. Quas utique non destruit, sed facit ut impleantur.

Illa temperat, ista ordinat, utraque levigat. Numquam erit sine timore caritas, sed casto. Numquam sine cupiditate, sed ordinata. Implet igitur caritas legem servi, cum infundit devotionem; implet et mercenarii, cum ordinat cupiditatem. Porro timori permixta devotio ipsum non adulterat, sed castificat. Pena tantum tollitur, sine qua esse non potuit dum fuit servilis, et timor manet in seculum seculi castus et filialis. Nam quod legitur: perfecta caritas foras mittit timorem, pena intelligenda est, que numquam deest timori. Deinde cupiditas tunc recte a superveniente caritate ordinatur, cum mala quidem penitus respuuntur, bonis vero meliora preferuntur, nec bona nisi propter meliora appetuntur.

De tribus parietibus quibus efficitur domus dei. lxvij

Tribus parietibus quibus efficitur domus dei. Primus paries est continentia, qua constringit corpus ne delectationes per mortiferas voluptates defluat. Secundus est humilitas, que instruit animam ne de ipsa sua continentia superbiat. Tertius est fervor caritatis, que accendit spiritum ut utrumque, scilicet corpus et animam, in castitate et humilitate perseverantem custodiat. Hiis tribus virtutibus, scilicet castitatis, humilitatis et caritatis, tamquam tribus parietibus efficitur homo dei et roboratur, ut secundum apostolum in die adventus domini sit integer spiritus eius

et corporis. Spiritum autem voco gratiam,
que adiuvat infirmitatem nostram. ne de
ficiam donec suo tempore metam bonorum
quod seminavi. Vocatur primus patris
carnalis vel corporalis. secundus rationalis
tertius spiritualis. De tribus vinculis quibus
deo astringimur. In quibus sumus. lxviii

Tria sunt vincula quibus deo as
tringimur. et sic tamen ut sola
tamen solent istis vel istorum similibus omne quod
ligatur ligari. Et primum accipite
funes. secundo clavos ligneos vel
ferreos. tertium glutinum. Primum astrin
git fortiter et dure. secundum fortius et
durius. tertium suaviter et secure.
Fune quodammodo alligatus est inceptori
si quis forte dum vehementiori
temptatione turbatur. proponit sibi ho
nestatis intuitum. memoriam promissi
onis. et hoc iterum fune se constringit.
ne propositum penitus abrumpatur.
Durum profecto vinculum et molestum.
sed et periculosum nimis et quod diu
teneri non possit. Siquidem putres
cunt funes et pudoris vinculum
aut obliviscimur aut abrumpimus
cito. Est autem qui clavis affigitur
domino maiestatis. qui timore dei ligatur.
qui non expavescit ad vultus
hominum. sed ad memoriam gehennalium
tormentorum. Et hic quidem non peccare
metuit. sed ardere. Durius tamen et
fortius prior constringitur. quia cum ille
vacillet in proposito. iste propositum non
amittit. Tertius vero glutine
ei conglutinatur id est caritate. qui tam

suaviter quam secure ligatus adherens
deo unus spiritus est. Iste est qui quicquid unde
cumque sive quod facit sive quod ei fit ad suum
commodum convertat et contorqueat. Beatus huiusmodi
homo et habundantia spiritus influens maies
tate qui suavis et unctus portat
omnes et portatur ab omnibus. Cui terri
bilius et horribilius ipsa gehenna
videtur vel in re levissima vultum
omnipotentis sustinet offendere. De tribus
diebus. In cena domini sermo. lxix.

Viam trium dierum eas necesse est in de
serto. si gratum deo tuo offerre
volueris sacrificium. Prima dies timoris est.
dies ignis declarans et illuminans tenebras
nostras interiores. sed et horrendum gehe
ne supplicium demonstrans in quo sunt
tenebre exteriores. Huiusmodi quasi cogi
tatio mea solet extorquere primordia conversi
onis. Secunda est pietas in qua respiramus
in luce miserationum dei. Tertia
dies veritatis in qua veritas innotescit. ut
tamquam ex debito quodam nature sine
alia consideratione creatori subiecta sit
creatura. servus serviat conditori.
De oculo manu et pede. In s. d. an.

Triplicat fieri scandalum lxx.
Quod iterum patimur. cotidiano
nobis noscere licet experimento. Interdum
enim est in nobis spiritualis intentionis oculus
simplex et quanto gravius magis quam noster de
ceptus sit. si scandalizat nos oculus
noster. Et qui vere a nobis est. dum volun
tas nostra aliam minus castam importune
ingerit intentionem. Sed habemus iam super
hoc salubre consilium salvatoris. erue

iquit eu et proice abste. hoc aut
fiet si nō consencias. si abicias. si
resistas. Tali mō de manu ac pede
ē itelligendū. Cū eni hoīs opibz
itentos ad alia opa trahē volūtas
ppria conat manus nra ē q̄ scan
dalizat nos. q̄ abscidi debz. et pici
a nob ut nō ei cōsentiamus. Sic etiā
pfice i scā cōuīsatiōe. et de vtute
i vtutē ire desiderāb. sepe scādalū
patim a pede quodā pusillamitatis
i negligētie nrē. q̄ nimiū cōūdē
magis ac remissius ire conā. sed
abscidi eū necē ē. vt pes grē qui
stat i directo currē possit sine of
fēsiōe sine scādalo sine ipedimto.
Nō at dicit bonū ēe nob cū vitā
itrarē cū vno oclo q̄ manū q̄ pede
q̄ duos hn̄tes ire i gehēnā ignis.
cos vōt qui volūte suā. siue bō
sit siue mala sit eā sequūt̄ et ig
dū duabz vijs. nūc bō nūc mala
sectātes. scdz q̄ varia desideria
sua. Cuibz meito vtilius fuerat
grē i oibz adherē. et vbi obuiat
ppria volūtas abscidē et a se ppis
abicē eā. Est at tn̄ mlto tc̄ i absci
siōe ppie volūtatis nrē exercitati
aliqtenus eā domam ut discat iā
nō supbire sed magis sine oi scā
dalo ad cōditiōē dei subiecta sit
aiā nra deo n̄ iā necē sit abicē
oculū nrm. Sepe qui simplici adhe
rēs deo fais ē et ipe siplex q̄ cte
iā nō alt ē oculus. sed vnus cū eo.
Nō at de oclo dextrō ē de manū

q̄ cōpede eodē mō ē itelligendū.
Cuius eni volūtas ex affectiōne et
cū desiderio grē cōpetit ut n̄ cōcu
piscat mala agē. n̄ bō īmmora.
n̄ minus bn̄ q̄ grā suggerit. hic plae
pfcō ē vir. Hec pax ista potius est
felicitatis abscisio vo scādalorū et
teptationū. victoria fortitudīs.
uia iqz glē. hec vtutis. De triplici
aq̄. qui fecit d' scō clamte. lxxj.

Triplicē aq̄ q̄ ē salua
tor apposuit. plorat sup la
zarū. et sup ciuitatē ihrlz. et hc ē
aq̄ pria. sudat iā imminete pas
siōis hora. et hc ē aq̄ scda. nō ab
oculis tm̄. sed a toto corpe manas.
Hec aq̄ rubea ē. sāguineiqz co
loris. Iā vo tria ē aq̄ q̄ de latē
eius dormiētis i cce vna cū sāguie
emanat. Et tu igo p̄mā habes
si rigas lacimis tuis cōsciē stratū.
i dolore cōpūctionis pteritorū di
luis maculas pccōrū. Scdam
hēs aq̄ si i sudore vultus tui ves
ceris pane tuo. i labore pnīe corpus
tuū castigas. ac restrigis cōcupie
flāmā. Est at sāguinei coloris
siue pp̄ laborē. siue etiā ppt
xpm̄ q̄ extinguit cōcupie igne.
Iā uo si pficē potes usqz ad
deuotiōis grāz potabeis aqua
sapie salutaris. et spō xpi qui
sup mel dulcis ē fiet fons inte
aque salientis i vitā etnā. Et
memto hāc ēe aquā q̄ processit
a latē dormiētis et sine oi mo

lesna fluit. Oportet eni iā mortuū
ēē mūdo. q hac grā voluit delectari.
Ergo ut breuit̄ repetā. pria quidē
a p̄teritis delc̄is abluit ↄsciaz. 2a
vt futura caueas. extinguit ↄcupiāz.
tia si ad eā merueris puenire po
tat aīaz sitiētē. **De tercio loco. In
feo quo p̄ositū malachie. lxxij**

Est deorsū nos locus quē
sibi totū vēdicat ignis. adeo
vt ne minimā quidē aq̄ guttam
de lazari digito miser ille di
ues ibi hr̄e potuit. Est et sur
sū ciuitas dī q̄ letificat fluīs
ipetus. volup̄tis torres. calix
iebriās. q̄ p̄clarus. In hō sc̄ie
medio boni ⁊ mali sc̄ia ↄtine.
⁊ volup̄tis et tribulacōis h' carpe
ē expimtū. Infelix eua i h̄as
vicissitudies nos īduxit. hinc
plāe dies et nox. Sō i iferno
tm nox. ī celo tm̄ dies. Vtā p
inde aīa q̄ vtrūz ptransit.
nc volup̄ti iherēs. nc deficies
ī tribulacōe. **De reb; ī ope mūdi
ↄsiderādis. lxxiij**

Tota ī magno huius mūdi
ope cogitare debes. vz
quid sit. quō sit. ad quid sit
ↄstitutus. Et ī eē quidē rex ief
fabil' potēcia ↄmendat. q̄d tā
mlta. tā magn. tā mltiplicia tā
magnifice sūt cr̄ata. Bene ī
mō ipō sapiā sīgularis elucet.
qd' hec quidē sursū. hc vō de
orsū. h' ī medio ordīatissīe
sūt locata. Si vō ad q̄d sint

facta mēditeris. occurrit tā vtilis
benignitas. q̄ benigna vtilitas.
q̄ eciā īg̃ratissimos quosq; mlti
tudīe et magnitudīe bn̄ficiorum pos
sit obruere. Potentissīe siquidē ex
nichilo oīa. sapientissīe pulchra
benignissīe vtilia sūt cr̄ata.
Verūptm̄ oīa p̄pt̄ semetip; fecit
ds. oīa p̄pter suos. Aliter tn̄ p̄pt̄
se. alit' p̄pt̄ suos. Ineo quippe
qd' d; oīa p̄pt̄ se. puenienš vnde
dat' origo. ī eo qd' d; oīa p̄pt̄
suos. magis exprimit fructus sequens.
Oīa fecit p̄pt̄ semetip; ↄstituta
vz boītate. oīa p̄pter electos suos.
pro eorū sz vtilitate. ut illa q̄dē
efficiens sit cā. hc finalis. **De reb;
ī ope mūdi ↄsiderādis. lxxiiij**

Bona dm̄ nālia spūalia
eterna. Et quidē nālia bo
na. spūalia maiora. sed maxima
sūt eterna. In p̄mis reparam. in
sc̄dis excitamur. extendimur
⁊ beatificam. ī tcio si no potes
oculū meditacōis ī illā subli
mitatē etnaliū bonor' ifigere.
q: scīcia sūt. et oēm sensū ex
supant. ī bonō grē q̄ sūt ī exitiis
vtutū visū iflecte. vt videas
q̄ pure ↄsciē q̄ libere frontis
sic vsari et ↄuisari ī castitate
et caritate. ī paciā et humilitate
ceterisq; vtutib; q̄ amabile do
placabile et imitabile hoib;
reddant. Sed et si hc nimie sub
limia sūt et trāsgrediencia ī
firmitatē tuā demitte oclos

i bo naē q̄ t̄ ita familiaria ēē debet
q̄tū tu familiaris es tibi. Nec sic
dicit9 bō naē. qd' gr̄e nō sit. sed ideo
qd' ipi naē q̄'damō īgenita et ɔ
plātata fuerit. cū q̄ fiet ꝑꝑm
illud qd' nō solū ꝑsonā īficit. sed
et naturā. Extāt nō ita nob' ad
manū ꝑueisse mirat². ꝑpt' uulu9
īflictū. cū tñ nos illa ī nob' et
cū nos ēē tā r̄oib; q̄ affcōmb;
pleriq; senciamus. De tplici dis
tīctiōe bonoꝝ. In s' dnīc. lxxv.

Quia nos ex aīā et corpe sub
ɔsistim9 ab aīali ꝑte ad' a boīs
corpis icipiam9. Sūt āt oīa bō
corpis et q̄ ei solūmō debea9 sā
tas. Nichil āt ei ulč dādū ē. ul'
q̄rēdū. sed h° īmo ligādū et fre
nādū ē. cū fructꝰ ɔ nullus sit.
et mors sit finis illi9. Sed hic
fouea ē q̄ nolo uos lateat. Insidia²
em̄ uoluptas sāitati. et tā sb'tili
malignitate ꝑsequit². ut uix eā
ul' possit caue. ul' nouit. Nā si
volup^ti seruit² nō sāitati. h° iā
nō de nā ē. sed sub nā. q̄ morti
manus dat. cū ingrāz ɔstituit
volup^te. Sicut āt corpis nā
ē sāitas. ita cordis nā ē puritas.
q̄ turbato oc'lo nō vide² deus.
et cor hūanū ad h° fcm̄ ē ut suū
videat cr̄atore. Hic tñ simplicit'
accipi9 puritate. ut viz oīa que
agim9. pure ꝛ hūilit' ɔfiteam²
dnō ī ɔfessiōe orōe. hoī ī ɔfessi
oē. Et q̄ sociale aīal sumus.
si fiei pt qd' ex nob' ē pace habea9
cū oīb; hoīb;. Hec em̄ ē lex nāl'
societatis ut oīa q̄ nob' fieri nolu9.
alijs ne faciam9. et q̄ nob' fieri
volum9. alijs studea9 īpendere.
Scōrū aīab; q̄ de huj9 mōrtalitat'
carcē ad celorū gaudia volauert
debe9 imitacione. q̄ siles nob'
fuere passibiles. Sed et ill' qui
nō ī tanta sītate seu pacta ꝑma
exierit. ɔpassione debe9 ꝛ orōe;
A scīs ue' angel' auxiliū q̄rēdū
ē. q̄ aīmistratorij spūs sūt. missi
ꝑpter nos ut hēditate capiam9
salutē. Ab illo āt rex om̄ dnō
pietas q̄rēda ē. ut ille cuj9 nā
boītas ē. scdm̄ mltitudīē; mise
racionū suaꝝ miseā² nri. Ipi
em̄ nos et amore debe9 et sub
iectiōē;. Amore q̄ fecit. et bñ fecit
nob'. subiectiōe; q̄ sup nos. Ita
igitur et sāitate corpi. ꝑ ūitate
cordi. pace fri. imitaciōe; scīs
ɔpassione mortuis. auxiliū ab
angelo. pietate a dō. ex archa
naturaliū bonorū hr̄e debem9.
In hijs āt boīs īparamur et q̄si
quodāmō vestitum² ī antiquū.
dū ad īgeitā nāe suauitate re
litim². dū et nob' et hijs q̄ cca
nos sūt et q̄ sup nos debitū
reꝝ ordīnē exhibem9. Et h° q̄d'
pro bonis naturalib;. Expūcha
aūt bō ī quib; exercem̄ ut ad et
nā tendam9 longū ē enūare.
sup natura em̄ esse noscit².
Nā ī spūali exēcio debemus
corpi seruitutē. afflictione

et laborē. et istā cordi puritate de
bem⁹ ut ītēcioē cogitacioē et ope
hāc circūspectionē exhibea⁹. ut et
vita nra sit fructuosa. et fama
gloriosa. nō q fructificet sibi, s; dō.
nō q glificet se. sed prem suū q̄
ī celis ē. Lid hūs q̄ qui oderit
pacē ēē pacificū. discam⁹ portarē
oēs. et a nemine velle portari.
Cosiderem etiā mortuus ī spe cō
gratulacioē; adhibēdā q̄ spe
ē ut abstergat dēs oēm lacimā ab
ocul' eoz. Ecaz uēo aīaz et an
gelorū ardent aspcm desiderarē
debem⁹. In diim ū deū affcio
tota dirigēda ē. ut diliga⁹ nos
pt' xpm. et suspiciam⁹ q sit illa
maiestas q cūcta fecit. cūcta
cōtineat. et ī q desiderēt rōnales
creature pspicerē. Hee sūt semite
spūales exciciȷ. quib; religiosa mēs
et dilatat² et delectat² ad eterna bō
se extendēs. Porro etna bō illa
sūt q n̄ ocul⁹ vidit n̄ auris audiuit.
et q nūq̄ exeūt ab illa patria
q nescit nisi gaudiū et iubila
cione. De triplici gne iustorū.
In qb⁹ dā sūt ȷ⁹. lxxvi.
Est iustus qui ī pri° smōis
accusator ē sui. Et ē iustus
qui ex fide viuit. et ē iust⁹ q abs
trore ē. Et pim⁹ quidē bon⁹ q̄
accedit ad viā, scd's melior. q̄
currit p viā. tci⁹ opti⁹. q̄ iam
appiquat ad finē vie. De trib⁹
q faciūt hoīez sciū. lxxvii
Tria sūt q sciū faciūt hoīez.

Victus sobrius. actus iustus. sensus
pius. Victus sobri⁹ eit si cōtinēt si
sociabilit' si obediēt. i. caste caritatiue
humilit' vixim⁹. P cōtinēciā eīn cas
titas. p socialitatē caritas. p obēdiaz
humilitas acquirit². Actus iust⁹ eit
si fuit rectus. discretus. fructuos⁹.
Rectus p bonā ītēcioēz. discretus
p mēsurā possibilitatis. fructuos⁹
p utilitatē pximorū. Sēsus pi⁹
eit si fides nra deū sentit sūme
potētē. sūme sapiētē. sūme bonū.
ut p e⁹ potēciā nrāz adiuuari cre
dam⁹ ifirmitatē. p e⁹ sapiāz nrāz
credam⁹ corrigi ignorāciā. p e⁹
boītatē nrāz credam⁹ ablui ī
iquitatē. De triplici mō cōtēpla ciōis.
sup ge xxiij. Ca lxxviij
Est locus apud deū de q sua
natura discernit. et dispoīt cō
silia ipe vniuersitatis gubinator.
leges cōstituēs oī creature. pōdus
et mēsurā. et nūz. Et loc⁹ iste
altus et secretus et mīme quiet⁹.
Nā et si ipe qētus ī se ē. disponit
oīa suauit' tn̄ et cōteplante qui
forte eo loco pueneit quiescē nō
pmittit. sed ī mirabilit' quus de
lectabilit' vimitē et admiratē
fatigat redditq; iquietū. Est
ite locus de quo sup rōnalē cre
probaq; creaturā ī mobil' vigi
lat secretissiā sēmissimaq; auc
tisio. iusti iudicis dei. terribil' ī cōsi
lijs sup filios hoīz. Cernit² ibi
ā timorato cōtemplatore. h° loco
dēs iusto. sed occulto iudicio suo

improborum nec diluens mala nec accep-
tans bona. Insuper et corda introrans, ne
forte doleat et resipiscat et convertatur
et sanet eos. et hoc non absque certa
et eterna ratione. quod tanto formido-
losius constat esse, quanto immobilius
firmum existat in eternitate. Habet hec
visio tremorem iudicii non securitatem.
Terribilis est locus iste. et totus expers
quietis. Sed est locus ubi vere
quiescens et quietus cernitur deus. locus
omnino non iudicis non magistri. sed
sponsi. in quo deus non quasi turbatus
ira, nec velud distentus cura percipitur.
sed probatur ideo voluntas bona
et beneplacens et perfecta. Visio ista
non terret sed mulcet. inquieta curio-
sitatem sedat, non excitat. sed non
fatigat, sed tranquillat sensus. Hic
vere quiescitur. Tranquillus deus
tranquillat omnia. et quietum inspicere
quiescere est. Sed heu rara hora et
parva mora. ut monstratum est supra.
et in priori loco exigua et in secundo
nulla percipitur quies. cum et illic ap-
pareas admirabilis ad indagandi
studium excitat curiositatem. et hic
intelligentes terribilis infirmitatem concu-
tiat. Attamen in tercio isto in loco non
plane terribilis non tamen admirabilis
sed quam amirabilis apparere dignatur.
serenus et placidus. suavis et mitis
et multum mire intuentibus se. De hiis
que impediunt contemplacionem. In l. de assump. 19

Quam miserandum est tam esse que impe-
diunt contemplaciones. Quippe
anime nostre oculus intelligencia est.

Sicut enim oculus corporis lucem corpoream
et cetera que corporalia videntur,
ita deus qui est lux in circumspectum [?] et eius
invisibilia utrumque intellectum conspicit [?]
Utrumque vero oculum tria sunt que ad vi-
dendum impediunt. Ut sane fiat ut
oculus exterior sanus sit et pa-
teat. sed quoniam lux exterior ei desit
nichil videat. econtrario fit aliquando
ut presens quidem lux sit, sed forte
sanguine seu quolibet humore
concreto turbatus, cernere minime
possit. Iterum solet plerumque contingere
ut neutrum desit ei, nec lux nec salus.
sed tamen aliqua interiectione pulveris leda-
tur quo eius acies retundatur. Sunt igitur
tria ista que hunc oculum impediunt. tenebre
humor concretus. pulvis iniectus. Hec
ipsa sunt etiam quibus interior ille impeditur.
sed et alia nomina sortiuntur. Nam quod
hic tenebre hic peccata dicuntur. Ipsa vero peccata
confluunt in memoriam quasi in quandam sen-
tinam. et hic est ille humor concretus.
Quod autem hic pulvis dicitur. hoc ibi terre-
norum actuum cura nuncupatur. Hec
igitur tria sunt que oculum intelligencie con-
fundunt. atque a contemplatione dei lucis
excludunt. Tenebre scilicet peccatorum. recor-
datio commissorum peccatorum. cura terrenorum
actuum. Luce enim lucis iusticie des-
tituimur. nichil aliud quam pro peccatorum merito
tenebras incurrimus. Quicumque igitur
mentis oculum divine contemplationi vult
intendere. profecto necesse est ut eum prius
ab hoc triplici impedimento studeat
purgare. Quod si quis facere
contendit. noverit contra triplicem

morbū 9plex fore remediū. Na
primus quidē p ɔfessionē. scd's p
orōnē. t'cius p quiete. De t'bus
nouissi͛s metuēdis. lxxxj

Filioli mei memorem nouissiā
tua ne peccem⁹. Nimirū
qd' h° memorie recordaº faciat ti°
ratiō, timor expellit pctm. negli
gēciā nō admittit. Nouissia
ēt nr̄a sūt mors iudiciū gehē
na. Quid morte horribilius.
Quid iudicio terribili⁹. Nam
gehēna nil pt intolerabili⁹ cogi
tari. Quid metuet si qs ad ista
nō trepidat. nō expauescat. nō
tiore ɔcutit. Nā i morte nō
magnū nō puū aliqd de bōis
hui⁹ mūdi secū delatur⁹ ē hō.
In iudicio nec fallē nec resistē p⁹ıle
ēīt. In gehēna penitus nlla ɔso
latio. sed ppetuū ve. vlulatus
et fletus. et stridor dēciū. Time
igr̄ o homo qd' i morte sepād⁹
es a bōis oīb; hui⁹ corpis. et
tā dulce carnis et aīe vinculū
amaissimō separādi ē diuorcio.

Time qd' i t'ribili iudicio ei p̄n
tandus es. i cui⁹ man⁹ horrēdū
ē icidē. et eo examinātē q nl
latet. Si quidē iniq̄ta fuit i te
iniquitas alienādus ē ab vniu
sitate quietis et glē. et segregā
dus a nūo btoꝝ. Time qd' i ge
hēna cruciatib; etīnis et inef
exponēdus es i sorte diabli et
angeloꝝ e⁹. i et'no igne q' ppa
ratus ē eis.

De t'a mlo qd' passuri st' pctores.

Mltū 9plex pctores manꝫ 81.
Multū manet em eos horror i ex
tu. dolor i trāsitu. pudor i ɔspcu
glē magni dei. Quis ille pauor
erit o aīa mea. cū dimissis oīb;
q' tibi pciosa ē tam iocūda. tā grius
aspcu. cohitacio ipā tā familiaris.
sola igrediens i icognitā penitus
regionē. occursancia tibi catruatī
rīcie sup te teterrima illa monstra
videb'. Quis tibi i die tāte necitat
occurret. Quis tueb; a rugietib;
pparatis ad escā. Quis ɔsolab;.
Quis deducet. Per ignē eciā nob'
trāseūdū ē. et vniuscuiusq; opus
q̄le sit ignis pbabit. Ibi quē
nr̄ vtet i scoriā. ibi vmilia i
puitas reuelab;. ibi iūtas ipā ac
cepto tpr qd' nob' iteri datū ē que
ɔtēpsim⁹ iuste iudicab'. Quid
vo illic oēs iustē nr̄e ri pānus
menstruate reputabūtur. Quicq̄d
nūc purpēdendo trāsim⁹. pal
pando tegim⁹. dissimulādo
neglegim⁹. ipso illuc cruciatu vi
der flāma ɔsumet. Iam vero
post ignē illū putas residuū ali
quid iuenie' i nob. aut tn̄ erit
vt audiam⁹ illud vultū ma
iestatis offerre. a' e⁹ sic astare
ɔspcu. Quis ille pudor erit. q
ɔfusio p⁹ tanta bn̄ficia. tā te
pidos. tā ipsfcos. tā vacuos ap
parere cm̄ facie dn̄i dei nr̄i.
Quid nos post tāta flagicia q'
p⁹ tanta facinora presumem⁹.

Verum ab hac perturbacione confusionis oculus
cordis. cui nunc operam dare negligimus.
ut irreverberata acie veri illius solis
radios valeat intueri. Felix quidem anima
que fiducialiter inimicis suis loquitur in porta.
Quid hic astas cruenta bestia. Nichil
in me funeste reperies. Felicior cuius
opus non ardescit. quam super edificasse
aurum argentum lapides preciosos
cremare illud inveniet. Felicissimus
qui sine nube confusionis revelata
penitus facie gloriam domini speculando
in eandem ymaginem transformabitur.
et similis erit illi. videns eum sicuti est.
utique super omnia benedictus et laudabilis
et gloriosus in secula. **De tribus speciebus**
consideracionis superne. In libro v. de consi. 82.

Ubi summus vallis est. et vallis
lacrimarum in qua sensualitas
regnat et consideracio exulat. In qua
libere et potestate se exercet sensus
corporeus. sed interiectus caligat
oculus spiritualis. Et felix qui sensuum
beneficium sine quo transire non potest. in
obsequium convertere potuit. utens
non fruens. vergens non petens. exactor
non supplex. Magnus ille qui usum
sensuum quasdam veluti opes ex
pendere satagit. dispensando in
suam et multorum salutem. Nec ille
minor qui hunc sibi gradum ad illa
invisibilia philosophando constituit.
nisi quod hoc dulcius illud utilius.
hoc felicius. illud fortius esse constat.
At omnium maximus qui spreto ipso
usu rerum et sensuum. quantum quidem
humane fragilitati fas est. non ascen

soriis gradibus. sed inopinatis exces
sibus avolare interdum contemplando ad illa
sublimia consuevit. Porro hec tamen
ita contingit. cum consideracio utitur sui
dio. et ad interiora gressus suos superior
sensualitatem aut premit ne insolescat.
aut cogit ne vagetur. aut fugat ne inquinet.
In primo potencior. in secundo liberior.
in tercio purior. Puritatis siquidem et
alacritatis alis fit ille volatus.
Vis tu has consideracionis species propriis
distingui nominibus. Dicamus si placet
primam dispensativam. secundam estima
tivam. terciam speculativam. Dispen
sativa consideracio est. sensibus sensi
bilibusque rebus ordinate socialiter utens
ad promerendum deum. Estimativa
consideracio est prudenter ac diligenter quelibet
scrutans et ponderans ad investigandum
deum. Speculativa est consideracio se
in se colligens et quantum divinitus ad
iuvatur rebus humanis eximens se ad
contemplandum deum. Puto si vigilanter
advertis aliarum hanc esse fructum. ce
teras si non inferendum ad istam quod dicitur
videri posse sed non esse. Et prior
quidem absque intuitu huius multa serit
et nil metit. Sequens vero nisi ad
istam se dirigat vadit sed non evadit.
Ergo prima quidem optat. secunda odorat.
tercia gustat. ad quam tamen gustum perducunt
et cetere. et si tardius nisi quod
prima laboriosius. secunda quietius pervenit.
De tribus modis quibus investigandus est
Deus et quis. et quid cum eo beati sint. 83

Deus et quis cum eo sunt beati spiritus tribus modis
nra sunt consideracione vestigandi oportune

fide itellcu . Quoꝝ itellcus coi imti
~~bit illa duo cta~~ Fides auctoitati .
opinio soli vei siliti diē se tuet. hnt
illa duo cta vitate . s; fides clasa
et iuoluta . itelligcia nuda . ꝛ mai
festā . Ceteꝝ opinio nl cti hns veꝝ
p vei silia qrit poci q cpphendit.
Vino i hys tauēda ꝯfusio . ne a
ictu opinionis fides figat . a qo fimū
firmū e fidei opio iuocet i qstio
ne . Et h sciesū q2 opio si h; asser
tioē temeraria ē . fides si h; hesita
tioē ifirma ē . Itē itellcs si sigta
fidei tēptet irrūpe ꝯputa effrat
toꝝ scrutatoꝝ maiestatl. Multi
suā opione itellcm putauerūt.
et errauerūt. Et qdē opio pt piūri
itellcs . itellcs opio no pt . Unde
h° ñtas t . ppfco q2 h falli pt . ille
no pt . aut si falli potuit itellcs
no fuit s; opio . Intellcs certa
h; no mo veitate . s; notitia vitatl.
Possim⁹ hec ita diffinire . Fides
ē uolūtaria q̄da et cta qda plibā
n° dū pplate vitatl. Intellcs ē
rei cuiusꝫ inuisibil' cta et maifesta
notitia . Opio ē q pro vo hre aliq
qd' fl in ēe nescias . Ergo ut dixi
fides ābiguū no h; . aut si h; . fides
no ē . s; opio . Quid ig; distat ab
itellcū . Vepe qd' et si no h; ictū.
no magl q itellcs . h; tn̄ inolu
tū qd' no itellcs . Deniq; qd itel
lexi no ē i eo . Nō ult' qra . Aut
si ē no itellexi . Nil aut maliu⁹
scie q q fide iā scim⁹ . qd' supeit
nō bti ne cu q iā cta sūt nob' ert

cā et nuda De tb; q faciūt pciosā
morte scoꝝ i ꝯspcū d' . In qb⁹ sūys . 86.

Preciosa i ꝯspcū dn̄i morte scoꝝ
ei⁹ fūt aliqn vita . aliqn cā . ali
qn sil' v ita cū cā . In ꝯfessorib; q mo
riūt' i dño fūt pciosa vita . In mrib;
q p dño moriūt' fūt cā pciosa aliqn
sola cā . aliqn cā pit et vita . et illa
quide mors pciosa ē . q ꝯmdat vi
ta . pciosior q fūt cā . pciosissima
q puēit vita cū cā sil' . De dplli
ci gñe scoꝝ . In fo . d' oibz scis 87 .

Sunt scilicet celo et st sa e tra . Itē q
eorū q de tra sūt quida adhuc
i tra aliqui iam i celo . Sed inter
scōs et scōs distat idq; no paru
n mō dico qd ali⁹ alio scio; sit . h c
eni qntitatis potius q qlitatl dis
tantia ē . sed qd' no mo magl et
min⁹ veꝝ etiā alit atq; alit scōs
dici et uere dici iuenim⁹ . et forte
int' angelos atq; hoies assignari pos
sit ista diuisitas scitatl . Neq; eni
tanq triuphātes hōrari posse videt'
qui nunq pugnasse noscūt' . Aut ꝯ
tri hōrandi st . mo etiā ipi tanq
amici tui ds . cui⁹ nimiꝫ volūt
sp adheserūt tāta utiq; felicitate
quata fidelitate . nisi fortasse i eo
pugnasse credūt' . qd' peccatib;
aliis mrilit' pstiterit . no abeūtes
i ꝯsilio ipioꝝ . Honorāda g° ē
i eis benignitas dei . no ad pugnā;
adducētes . s; abducētes ab oib; quib;
pugna debēt' . no eripiēs a temp
tatioē sed ꝯseruās . Illud sane
i hys scitatis genus . et ꝯpeio mō

vr: hõrardd. q̃ venert ex mag
t̃bulatiõe et dealbauert stolas
suas. ĩ sanguie agni. q̃ p multos
agones iã nunc triũphãt ĩ cel' coroñ
xp̃i legittĩe certauerũt. Est ne
adhuc scõrũ aliqd tertiũ genus.
Est sed occultũ. Sut eni sci q̃
adhuc militãt adhuc pugnãt
currũt adhuc nec dũ dphen
derũt. Latet eni mõi scitas pe
nes deũ clausa est. Siquidẽ
nescit hõ vtr̃ amore an odio
dignus sit. sed ĩ futur̃ oĩa
ĩseruãt̃ incerta. De t̃plici statu
scõr̃. In fc̃o d' obz scõs. lxxxviij
Tres sũt status scõr̃ maxĩ.
Primus ĩ corpe corruptibili.
scd's sine corpe. terti' ĩ corpe iã
glificato. Prim' ĩ milicia. scd's
in requie. terti' ĩ btĩne cõsumata.
Primus deniq3 ĩ tabnaculis.
scd's ĩ atrijs. terti' ĩ domo di.
Quã dilca tabnacula tua dñe
vtutũ. multomagis tũ atria
cõcupiscibilia. s3 bti õmo qui
hitant ĩ domo tua dñe. O ãnia
bil' dom' et dilcis tabnacul'
ĩ atrijs cõcupiscabilib3 pferẽda.
Siquidẽ gliosa dcã sũt de te
ciuitas domus di. In tab
nacul' eni gemitus pñie. ĩ atrijs
gustus leticie. ĩ te sacietas glie.
Hec quidẽ ĩfima dom' oroĩs
media expectatiõis. tcia grãr̃
actiõis et laudis. Felix p inde
qui h' dedicauerit a malo qd ẽ

culp'. et fecerit bõñ. ut illic a malo
qd ẽ pcã libe'. ĩ te recipiat bonũ.
Hic minim' pmiciae spũs. illic
diuiciae. ĩ te plenitudo. h' deniq3
fuit sci. illic securi. ĩ te bti. Hee
siquidẽ pmiciae spũs q̃ militãtib3
iteri progat'. scitatis ĩ cõuisatiõe.
pietatis ĩ itentiõe. vtutis ĩ colluc
tatiõe. In scitate cõuisatiõis pñie
fructus itellige. et corpalia q̃
dinorũ exercicia mãdatorũ. At
qm̃ nisi simplex fuit oculus
hec simplicia ẽẽ nõ pnt. ncĩo
pietas itẽtiõis et puritas cordis
exigit. ne ul' hõris abitus. ul'
laudis subrepiat appetitus.
Ueniẽto tn̄ sola ex oĩb3 pseue
rantia coronat. nec eadẽ facile
posse inter tot discrimia ỹdicari.
ni multiplicẽ obtineas ĩ tã multi
plici colluctatiõe vtute. hec ĩ ta
bnacul'. Porro ĩ atrijs q̃ post
molestos cõflict' amena ioca
ditate fouendos excipiunt excedẽtes.
iam diuie spũs erogat' requies
a laborib3. securitas a sollicitu
dinib3. pax ab hostib3. Ubertate
domus illi' et torrẽte volupt'
nec ocls' vidit. nec auris audiuit.
nec ĩ cor hoĩs ascendit. Ide qs vel
audire uel o hõ q' auris hoĩs
nõ audit. nec ab hoĩe grãs. qd
hũanus ocul' nec uidit. nec ãim'
capit. Expa qs viriliter iteri in
litem' ĩ tabnacul' vt suaue
deu ĩ atrijs qescat'. vt requisie

i domo gloriem. De triplici gaudio
quod habent sancti cum morte cum iudicium. 87

Est testimonium conscientie nostre quod perhibeat conscientia. sed quod loquitur
spiritus veritatis. ipso testimonium perhibens.
spiritui nostro. quod filii dei sumus. Ad
eam veritas applaudat. cum iusta
attestatur dei sine dubio immediate
vox est. et spiritus sancti testimonium phi
bentis. Itaque eam adhuc in militant
gaudent utique clarum dei. sed tamen de
primitiis spiritus qui et infirmitate eorum
adiuvat virtute sua et pusillanimitate
eorum sua consolatur attestatione. Iam
vero consummato militie tempore gaudium
habent sancti et in spiritu sancto. et licet non ple
num. habent tamen letitiam multam in corde
suo. donec veniat dies illa qua
implebit eos dominus letitia cum vultu suo
in quo gaudium habituri sunt et in corpore
suo. Ad requiem enim exute a corpo
ribus anime sancte protinus admittuntur.
ad gloriam regni non ita. Interim
detinentur in requie sua donec veniat
dies in qua introire merentur in requiem
domini. Iam vero nemo ex nobis putat
aliquam requiem a letitia suspicere
eorum qui ab omni penitus molestia
liberi. recogitant annos suos in dul
cedine anime sue. Letantur pro diebus quibus
humiliati sunt annis quibus viderunt mala.
Ad iocunda ammiratione considerant
pericula que evaserunt. labores quos
pertulerunt. certamina que evaserunt.
Et pro hiis omnibus certa et in dubitata
fide exspectant beatam spem et
adventum glorie magni dei et sal
vatoris sui qui resuscitabit et reformabit
corpora eorum configuratum corpori claritatis
sue. Triplicata est felicitas eorum. quia in mensa le
titia quam ministrat triplici gaudio. de recor
datione transacte virtutis. de exhibi
tione presentis quietis. de certa exspecta
tione future consummationis exultant.
In illam enim beatissimam domum nec sine
nobis intrabunt cum corporibus suis. vel nec
sancti sine plebe. nec spiritus sine carne.
Neque enim preparari decet integram beati
tudinem donec sit homo integer cui detur.
nec perfectos donari ecclesiam imperfectam. Ac
ceperunt tamen iam singulas stolas. sed
non vestientur duplicibus donec vestiamur
et nos. Stola enim prima ipsa est
quam dixi felicitas et requies anima.
secunda vero immortalitas et gloria corporum.

De tribus considerandis in festivitatibus sanctorum. 88.

Tria sunt que in festivitatibus sanctorum
vigilanter considerare debemus.
Auxilium sancti. exemplum eius. confusionem
nostram. Auxilium eius quia potens in terra.
potentior in celis. cum facie dei dei sui.
Si enim dum hic adhuc viveret mi
sertus est peccatoribus et oravit pro eis.
nunc tanto amplius. quanto verius ag
noscit miserias nostras. orat pro
nobis patrem. quia beata illa patria cari
tatem eius non immutavit. sed auxit
tamen. Neque enim quia impassibilis
factus est. omnino incompassibilis. sed nunc
potius induit sibi viscera misericordie.
cum ante fontem misericordie assistit. De
bemus etiam attendere exemplum
eius. quia cum dum visus est in terris.
et cum hominibus conversatus est. non

declinavit ad dextrã neq; ad sinistrã
sed viã rectã tenuit. Intuemini
hĩulis opm eius. auctoritate librorũ
eius et tunc videbitis quo tã libro
q̃ exẽplo luxerit int homies. qualia
nobis vestigia dereliquerit ut ambule9
p ea et ĩ eis. Sed et diligẽtiori
intuitu cõfusione nr̃az ĩspiciam9.
q: hõ ille similis nobis fuit passibilis
ex eodẽ luto formatus ex q° et nos.
Quid gr̃e ẽ qd nõ solũ difficile
sed ĩpius leviter credim9. ut faciam9
opa q̃ fecit. ut sequimur vestigia
ei9. Confundamur et tremiscam9
ad vocẽ istã si forte hec cõfusio
adducat nobis gr̃az. si forte gr̃az
nobis gñet timor iste. hoĩes isti
fuerũt qui p̃cesserũt nos. q̃ tã
mirabiliter p̃cesserũt p vias vite
ut vix eos hoĩes credim9. Sic
igr̃ ĩ scõz festivitatib; et gaudẽ et
cõfundi debe9. gaudẽ q: p̃onos
pmisim9. cõfundi q: eos imitari
nõ possim9. Ita sp nr̃z gaudiũ
ĩ hac valle lacrimaz pane cõduri
deb;. ut sp nõ solũ extrema. sed
et pria gaudia occupet luctus.
q: et si magna ẽ gaudioz mã
teria. si maxia ẽ dolorũ **De**
f^a desiderio. In f^o o^d olb; s. xxxix
Vulgo dr̃. qd nõ vidz oculus.
cor nõ dolz. oculus meus
mẽoria mea. et cogitare de scĩs
q° damõ eos vidẽ ẽ. Sic neqz
porcio nr̃a ĩ tr̃a viventiũ. nec
modica sane porcio si tñ ut decz
mẽoria affcũ comitet. Sic nr̃a
cõversacio nr̃a ĩ celis ẽ. verũptñ nõ
sic nr̃a sicut illoz. Ipoz enim
sbã ibi ẽ. nr̃a aũt desideria. ipi
p p̃ncia nos p mẽoriã ibi sum9.
Tñ et nos eadem ad p̃res nr̃os.
qui celestialiter p̃ntabimur. Hoc
enim p̃mũ desideriũ q̃ ĩ nos scõz
mẽoria vl' excitat. vl' incitat magis.
ut eoz tã optabili societate fruam.
ut mereamur cõcives fieri et cõ
tubernales ẽe spiritũ btõz. misceri
cetui p̃riarchaz. turmis p̃phaz.
senatui aplõz. nr̃z exercitib; m̃ioz.
cõfessorũ collegiis. virginũ choris.
In õi deniqz collegii et collectari
cõione scõz. singulorũ q̃ppe recor
dacioẽs q̃ scĩtille singule. ymo
q̃ ardẽtissime faces. devotos ac
tendũt aĩos. ut eorũ et cõspectũ
siciant et aplexũ affcos ut ple
riq; int eos ẽe se reputẽt. mõ ad
hos mõ ad illos tota aviditate
ẽt vehemẽcia corda vibrãtes.
Nõ mõ tñ societas sed eciã nobis
felicitas optãda ẽ scõz. ut q°z
desiderãm9 p̃nciã. gl'iaz q̃s fer
vẽtissĩs studiis ambiam9. Sane
ut eã sperare nobis liceat. et ad
tantã btĩtudinẽ aspirare sũmope
nobis desiderãda st suffragia
q: scõz ut qd possibilitas nr̃a
nõ optinz. eoz nobis ĩtercessiõe
donet. Hec nr̃a et eoz cohe
rẽcia ẽ ut nos cõgratulem eis.
ipi cõpaciãt nobis. nos devota

meditatione cognem⁹ i eis ipi i
nob et pro nob militet pia itue
tione. Nec ē qd de eorūd pia erga
nos sollicitudine dubitem⁹. qui qde
nō ↄsūmadi sine nob. expectant
nos usq; dū tribuat nob. ut vz
i nouissimo die magno festitate
oia sit i unū pfcm cū suo tam
excelso capite mebra ↄiungat.
et laude cū hereditate sua ihs xᵒ
dns nr. De cplta plenitudie hūda
i futura vita In qbᵘ stāt. xx.

Nulla paña ē nescit n gaudiū
i iubilacioez n defecit. Ecce habu
dācia q̄ ipleat humana cupidi
tas. Hic ista copia. ubi n qd
nolis sit. totū sit qd uel. Qd
si n deceit nob aliqd qd nos la
tueit. nuqud eit gla ↄsūmā.
Ideo n latebit nos et ecce sapia.
qua curiositas hois saciet? Q
sapia qua tūc oia q̄ i celo et q̄
i tra sūt pfcissime ↄgnoscem⁹.
i ipo fonte sapie rex om ↄg
tione videtes. Nō metuā sus
piciōes. nō tiebo ↄsilia. qr ↄitas
illa ūx iohēm purissimo vitro
silis eit. ut sicut p unū luci
dissime ↄnim⁹. sic alioꝝ ↄsciās
claissime videam⁹. Qm si n
defuit et n latuit. maneat qt
tio: et anxietas amittedi. io n
tiret. et ecce potēcia q̄ huana i
firmitas robore? Qui posuit
iqnit fines tuos pacē. et ↄfortat
seras portaꝝ tuaꝝ. ita ut nullus
niūs itret. nullus exire possit

citus. Ubi igr sūma habūdācia.
sūma sapia. sūma potēcia ē. puto
qd n desit plenitudini btitudis
qtū spectat ad sūmā felicitatē hūa
ne. De cplta mō fruēdi i futura
vita. In fᵉᵉ d oibz sās. xxi.

Completur i etna illa et pfcā
btīne fruem dō. videtes eū
i oib; ↄcatus. hites i nob ipis et qd
hys oib; ieffabilit iocūdius sit.
tūc beatius. ipa; qz ↄgnoscētes i
semetipa tritatē. et gla; illā sine
ullo enigmate mūdo cordis oclo
ↄteplātes. In hᵒ em eit vita etna
ut ↄgnoscam⁹ prē; et filiū cū scō spū.
et videam⁹ deū sicuti ē. i. nō modo sicut
i ē nob unū a ceteris ↄcatus. s; sicut
ē i semetipo. Unū duo illa veluti
ↄtinuātēcia ēē vide q̄ p dixi⁹ et q̄i
cortex ↄcti. Hec uero ↄgnicio sū
ma btitudis ↄcti medulla. adepti
fruimti quo ↄitas scā ↄhlī; saciat.
Vex qz magna ē btitudo illa tam
abscondita ē ab oculi uris. qm n
oculus vidit n auris audiuit. n i cor
hois ascēdit qnta claitas qnta sua
uitas qnta iocūditas maneat nos
i illa ↄgnicioe. Pax dei ē illa q
exupat oez itellcm. qnto magis
oez sinonē nrm? Qd q nulli da
tū ē expiri nullus cone effari.
Ibi cumulus felicitatē ubi supemines
gla. ubi supeffluēs btitudo. Ita
quo modo ius sit i ↄcatus. quō i
nob habēdus possum⁹ ul expte
ↄnitē. ex ipis minimū qd accepim⁹
iā p̄mitijs spūs. Cogitacio cit

illa omnino adhuc nobis incognita est. mirabilis facta est, confortata est, ut non possimus ad eam. Attamen quemadmodum in tantum invisus sit, possumus aliquatenus intelligere, inquantum tamen ut modo videatur in ipsis. Verum quanticumque perficiat quis intelligendo conspicere, quam potentissime, quam prudentissime, quam benignissime maiestas eterna creet omnia, cuncta regat, ordinet universa; prorsus modicum ab eo quod est comprehendit. Veniet autem quando iam sequimur agnum quocumque ierit, et in omnibus consequemur capturis ut in omnibus gaudeamus, quod est gaudium domini. Gaudeamus sane in omnibus sed non aliunde quam de ipso. sicut ipse non aliis fruitur sed semetipso.

Explicit liber octavus. Incipiunt capitula libri noni.

De quattuor virtutibus quibus vestitus fuit primus homo. Capitulum I
De quattuor statibus precedentibus divisione nature. II
De quattuor diebus prime. III
De quattuor gradibus ascensionis. IIII
De duplici morte et duplici resurrectione. V
De quattuor fontibus procedentibus de paradiso spirituali. VI
De quadruplici usura. VII
De quattuor affectionibus anime. VIII
De quattuor virtutibus nobis necessariis. IX
De quattuor modis orandi. X
De quattuor quibus debitor est homo. XI
De quadruplici compunctione. XII
De quattuor generibus lacrimarum. XIII
De quattuor molestiis hominum. XIIII
De quattuor quibus fuit homo in hac vita XV
De quattuor generibus hominum regnum celorum possidentium. XVI
De quattuor generibus temptationum. XVII
De quattuor cornibus crucis. XVIII
De quadruplici superbia. XIX
De quattuor modis quibus itur ad consilium impiorum. XX [De] pestilentie cathedra sedet. XXI
De quattuor pedibus quibus cathedra XXII
De quattuor modis hominum. XXIII
De quattuor generibus hominum. XXIIII
De quattuor rotis currus spiritualis XXV
De quattuor spiritibus. XXVI
De duobus bonis que oculi interiores faciunt simpliciter et duobus malis que eiusdem faciunt nequam. XXVII
De quadrifaria divisione oculi interioris.
De quadrifaria divisione superbia. XXVIII
De quadruplici iustitia. XXIX
De quattuor virtutibus cardinalibus de fonte XXX
De quattuor ordinibus in perfectione dei XXXI.
De quattuor generibus spiritum. XXXII
De quattuor fontibus procedentibus de paradiso nostro iesu christo domino. XXXIII
De quattuor beneficiis dei. XXXIIII
De quattuor speciebus contemplationis XXXV
De quattuor gradibus amoris. XXXVI
De longitudine latitudine sublimitate et profunditate. XXXVII.

De quattuor virtutibus quibus primus homo vestitus fuit. In fine anni deo. I

Quattuor hiis virtutibus misericordia et veritate iustitia et pace amicti fuit homo primus ab ipso sue creationis exordio. Est enim in hiis quattuor salutis integritas. nec sine hiis omnibus

pt 9stac salus . pserti cu n possint
ee vtu si ab inuice separet. Acceptat
igr ho ymaz custode sz atq pedissequa
vt ipa pueirz . ipa et seqre . ipa q
ptegeret . et 9servarz ubiqz . Sz erat
illi necius eciã eruditor taq ingenue
et ronali cãtue . ut nõ sic iumtu
aliqd custodire . sz taq puulu edu
care . Cui sane magisterio nemo
poterat apcior inueniri q vitas . ipa
q eu i agnicioez sui et pduceret
aligni vitat . Interi vo ne sapiens
inueire ut faceret malu eetq pcm
ei taq sciet bonu et imme faciet .
iusticia q q regere accep . adh cat et
pacē q foue et delectare . addid ei
manus beingnissia catoris Pacē
utiqz duplicē vt n intus pugne .
n foris tiores . vn cus 9cupisceret
adisus spm . n eet ei ulla cãtria
formidini Ida et bestys oibz libē
iposuit noia . et serpēs ipe qd
violētia nō psumpsit . fraude mag
aggressus ē eu . Quid hinc de
erat . q ymã custodiebat . docebat
vitas . regebat iusticia . pax fouebat .

De qttuor pcedēb diuisioz ymaz . ij .

Videnf in 4or medii diuisioez
ymaz pcede status . vn9 sub
nobipis . tres sub pncipe mudi h9 .
Est em cua sbserpa . cu ppria scqt
volute . libtate pnitiosa gaudes .
Est sub se cu pnie satisfaciēs vo
lut . n du tn posside a vicys et
pctis . Qm qui fit pcm . iã nõ
sui ipi9 seruus ē . sed pcti . Verup
tn in tplicat vide hoies ee sub
pncipe tnbrarz . Prmi qde n volētes
n nolētes qd 9ueit hijs q nec du
ynt volū vsu . sut tn vasa ire
pp origiale pcm . Dñi alligato forte
vasa ei diripiat forcior p sacrm
9dumes . Scdo volētes cu iã vo
lūtate pctãt . Tcio q mo videtes
cu iã quidē ē resipiscē vellet n qd pcta
9suetudie inseabili obligati dei
iudicio q i sordibz sut sordescat adh .

De qttuor diebz pnie . In assidpor

Echo pma bto vgn iii
arbitror tcors die q nimiz
irradiatte cordibz nris pcto morim
et 9dāmd sepelieni i 9sciētys nris .
Scdã in falior agit i labore ctanmo .
Solz nēpe it pmordia 9ūsionis
tceius isurgē tepta pue 9suetu
dis . et vix extigui pnit iacula
ignita dyabli . Tcia michilominus
dolons ē uide . du rcogitat quis
annos suos i amaritudie aie sue .
n tã laborat declinãd futura . q
pterita plāgendo deplorat . Qrtarius
qd hos dixeri dies . dies illos dies .
dies nebule et caligis . dies luctus
et clagoris . et amaritudis . Scqt
dies pudoris nō dissilis ebz . qn
iã horribili 9fusioē opit ciã mi
serāda . du mis 9siderat q z qta
deliqrit . et i ocul cordis tetrat vsat
ymagies pctori . Qia hõcemõi
n dissilat sed exaggerat ymiqa .
Pro sibi pcit ducns iudex i semet
ipm . ultl qdē exacbaas . et dig
nisēaciōe crudelitas . Facile sibi
diunaz 9silias graz . du pro eo

meos emulat' etiā et separ'.
De qtuor gradibz ascēsionis. iiij

Quatuor grad' ascēsionis ee dicit
xpi'. Primus ad cor. scd's i corde. terci
de corde. qrtus sup cor. In primo
time' dns. In scd'o audit' Ɔsiliari'.
In t'cio desidera' spōsus. In qrto
vidēt' d's. De duplici morte et
duplici r̄surrectiōe. Ca v.

Due sūt mortes. et totidē re
surrectiōnes. Prīa mors aīe sepatio a deo.
scd'a mors corporis. sepatio aīe a cor
pe. hāc igit' opat' pctm. illā penā
pcti. Itē pria re' aīe. scd'a corporis.
Resurrectioēz aīe opatus ē huius
et occultq x' aduētus. i r̄surrectiōnē
corporis gliosus et māifestus xpi
pficiet aduētus. Si aīa īuisibil' ē.
ad ymaginē dei creata. Rectū qdē
fecit d's hoiēz ad ymaginē et silitu
dinē suā. Vn̄ exterior hō .i. corpus
i forma sua certus apparz. habens
vitā et sensū. ut p hūc exteriorem
et visibilē. aliū īteriorē et īuisibilē
ītelligēmus. qui certq fcs ē i volū
tate
vnius Ɔgnicioē. sensibil' i aōre.
Et sicut corpus .i. exterior hō i rōne
sua vitā et sensū recipiet. ita in
rōne sua vita et sensū .i. īterior
homo recipit .i. Ɔgnicioēz et amorē.
Cognicio āt vita. amor sensus.
Sicut hō exterior i vita nō discernit'.
qr i toto suo equalit' ē vita. i sēsu
tn̄ discernit' i quīqz ptes notissimas.
scz visu gustu auditu odoratu et
tactu. qr alit' sentit i oclo. alit' i
aure. et sic i ceteris. Ita īterior hō
i Ɔgnicioē quidē nō discernit'. sz i
amore. et sicut ille i quīqz ptito sen
su diuidit'. ita iste certa quīqz iusticia
dei afficit'. q' sūt vitas iusticia sapiā
caritas etnitas. Alit' eni afficit' certa
vitate qi diligit ppt' libtate. alit'
certa iusticia qi diligit ppt' eqlitate.
alit' certa sapiaz. qi diligit ppt' suaui
tate.
et alit' certa caritate qi diligit ppt' virtute.
alit' certa etnitate. qi dilig' ppt' securitate.
De qtuor fōtibz pcedētibz d' padiso spūali 6

Habz fidel' aīa padisū suū spi
rituale quidē nō terrenā. et ideo
priori illi delectabiliorē et secretiorē.
In hac delecta' aīa sicut i oibz dicis.
De hac padiso procedūt qtuor fōtes.
s' vitas sapiā caritas vitus. De
hijs fontibz laborātes aīe salubres
aque hauriūt'. Laborat eni aīa
huāna Ɔrupta morbo viciorū.
scz tīoris Ɔcupiē ppriē iqtatis. igno
rancie. Tiore eni victa i viciū
cogit'. Ɔcupiā illecta i viciū tht'.
et ppria iniquitate. volūtarie viciū
sequit'. ignorācia seducta i viciū
labit'. Cont' pusillamitatē q pro
ueit de vicio tīoris. aq̄ psidioru
de fonte vitatis. Cont' Ɔcupiaz
tpal volupt'. aq̄ desideriorū de
fonte caritatis. Cont' maliciā vo
lūtarie iniquitatis. aq̄ iudicioz de
fonte vitatis. Cont' fallaciā igno
rancie aqua Ɔsilioz. de fonte
sapie. Et hō i gaudio. ut q prius
gemebat sub pondē viciorz. mō
gaudeat i acceptioē virtutū. Co
parando sibi de aquis Ɔsilioz p̄ceciā

De aq̄ p̄sidiorū forti^ne. De aq̄ desi
deriorū tpancīā. De aq̄ ued[i]tionū
iustitiā. Vt ī aduīsis forti^do expellat
pusillāi^te. ī psꝑeis tpancia ūfre
net lasciuiā. ī agēdis iusti^a exclu
dat inq̄^te. ī dubijs prude^a illumīat
ignorātiā. **De q̄druplicī ɔsciā.**
In q̄busdā dctis. vij

Laborat et requiescat aīa ī ɔsciā.
Quia ɔsciā alia bō ꝛ nō trā
quilla. alia trāquilla et nō bō. alia
nc trāquilla nc bō. alia trāquilla et
bona. Trāquilla et nō bō eoꝝ ē.
qui ī spe pccāt. et dicūt ī corde suo.
q̄ ds nō req̄rit. et ista maxīe acci
lescentib;. Bona ꝛ nō trāquilla eoꝝ
ē. qui iā cūsi ad dnz recogitāt ānos
suos ī amaritudie. Nc bona nc trā
quilla eoꝝ ē q̄ iusti^ne pccōꝝ despat.
Bona ꝛ trāquilla eoꝝ q̄ carnē spui
subdiderūt. qui cū hijs q̄ oderūt pacē
sūt pacifici. Hic ē lectus aīe ī q̄ reqe
scit aīa. **De q̄ttuor affectiōib; aīe.**
In q̄busdā dictis. viij.

Quattuor sūt affectiones amor ꝛ
leti^a. tīor ꝛ tristi^a. absq; hijs
nō subsistat hūana aīa. s; q̄busdā
sūt ī coronā. quibusdā ī ɔfusionē.
Purgate eñ et ordiate gliosā ī
ūtutū corō reddūt aīaz. Inordinate
p ɔfusionē deiectā ꝛ ignominiosā.
Purgāt aūt sic. sic amāt q̄ amāda
sūt. si nō amāt q̄ amāda nō sūt.
amor purgatus erit. sic ꝛ de ceteris.
Ordināt aūt sic ī īcio tīor. deī
leti^a. p9 hāc tristi^a. ī ɔsūmacōe
amor. Cōposicio q̄rꝫ talis ē. De
tīore ꝛ leti^a nascit p̄uidētia. et ē tīor
cū p̄uidētie. leti^a fructꝰ. De leti^a
et trista^a nascit tpancia. cuius est
tristi^a cū leti^a fructꝰ. De tristi^a et
amore nascit^r forti^do. et ē tristicia
cū fortitudīs. amor fructꝰ. De aōre
et tīore nascit iusti^a. et ē tīor cū
iusti^e. amor fructus. Cōsidera igr̄
q̄uo affectiones iste ordīate ūtutes sē
īordīate ꝑturbacioēs. Si tīorē seq̄t^r
trista^a desꝑacionē gñat. si amorē
leti^a sequa^r gñat dissolucioēz. Se
quat^r igr̄ tīorē leti^a. q; tīor futura
cauet. leti^a de p̄nti gaud;. p^r sēcꝫ
cautele fine leti^a possid;. Probat
igr̄ leticia tīorē. ꝓbatus tīor nl
aliud q̄ prudētia ē. Comitet^r
leticiā tristi^a. q̄ moderate leta am
plectit^r. q; tristia reīmsat^r. Tpat
igr̄ leticiā tristi^a. tpata leticia
nl aliud ē q̄ tpancia. Iugat^r
amor tristicie q; fortit^r sustinꝫ tris
tia. qui p amore q̄ sūt amāda ɔ
siderat. Cōfortat igr̄ amor tris
ticiā. ɔfortata uō nl ē q̄ forti^do.
Iugat^r amor tīori. q; ordinate
amādis īheret. qui timōda non
negligit. Ordinat igr̄ aōr tīorē.
ordinatus tīor nl aliud ē q̄ iusti^a.
Due affectiones leti^a ꝛ tristi^a nō se
extēdūt ad alia. In nob̄ eñ letam^r.
et ī nob̄ tristam^r. Amor et tīor
ad alia se extēdūt. Amor eñ
ē affectio natural' q̄ nos iūgit
supiori. p īferiorē ptē. et hab; se
soli ad deū. Amor affectio ē que
nos iūgit supiori īferiori ꝛ equali.

et hab; se ad deū et ad pxi[m]. In
hijs aūt duob; p[er]fcā [con]sistat iusticia
ut timeam deū p[ro]p[ter] potēciā.
amem p[ro]p[ter] bōitatē, p[ro]ximū p[ro]p[ter]
natūe societatē. De q̄tuo[r] v[ir]tutib[us]
nob[is] necc[ari]js In q[ui]b[us] sunt ix
Opus ē forti[tu]ne aduersus tēp
tamēta p[e]c[ca]tī. ut rugiētē leonī
resistamus fortes ī fide. et ignita
eius iacula h[oc] clipeo valeat repella[mus].
Opus ē iusti[ci]a ut operemur bonū.
opus prudēcia. ne cū fatuis v[ir]ginib[us]
reprobemur. opus deniq; t[em]p[er]ācia
ne uoluptatib[us] īdulgeam[us]. Plac
tribul[at]i deus ī [con]silijs sup[er] filijs hoim.
Deo si tribuit ē eciā mors īueit?
Dū futuri formā iudicij nō occultat.
Qua q̄ p[re]cauit more? Palmes q̄
nō fert fructū abscidet? et ī igne
mittet? Ergo cui defuit oleū a
nupcijs excludet? Eciā qui bō
recepit ī hac uita cruciab[itur] ī futura.
Quid si forte [con]tigat ī unoq[uo]lib[et]
hec q̄tuor īueniri. ea plane extrema
desperatio ē. De q̄tuo[r] modis orā
di. In q[ui]b[us] sunt. x.
Quattuor ni vide[tur] orādi modos
exp[re]ssē apli u[er]ba dicētis. volo p[ri]mū
fieri obsecraciōes deinde orōes postulaciōes
gr[ati]ar[um] acciōes. Sunt enī q[ui] adh[uc] p[e]c[ca]tī
[con]sciā trēt et excruciat. nōdū accep[er]ūt
resistēdi v[ir]tute. tūc s[e]c[un]d[u]m p[ri]mū ipi ī
peccatī sterno iacētes sp[irit]us [con]tritū ira
diat. et grauitas erubescēs fuit et timē
dū videt iā ī[m]manitatē criminū. me[n]
tor[um] exiguitate. et uelud ardēte corā
se gehēnā expauesc[unt]. q[u]i ī seipis bōi

n[on] īuenit. alij seip[s]os diffidūt uī[n]cere?
Sciunt enī q[uo]d nō sit tutū ī [con]sp[ec]tū dnī
dei sui vacuos appare[re]. et nichilomin[us]
p[re]sumūt id pleās stercore manib[us] au
deāt. Quia igi[tur] timēt et merito timēt
p[er] seipos accedere. student q[ui] p[er] alios
supplicare. Tale ē p[ri]mo orōis genus quo
solem[us] uti dicētes. s[an]c[t]e petre ora p[ro]
nob[is] et filia. Marie vero i[n] obsecra[ci]o
ē manifesta. p[er] passionē tuā libera
nos d[omi]ne. et cetera ī huc modū. At
ue[r]o [con]tinēdi iā u[ir]tute accep[it]. secur[ius]
accedi[t]. qui sibi [con]sci[us] fuit p[ro] celaris
p[re]teritis veniā petere et orōe[m] que
minima orōis ē vero. qui iā ore suo loq[ui]
tur v[er]bo suo. Quod si iā [con]scitus es.
p[ri]mū ē ut ipi dnō ī orōe loquēs
recogites ānos tuos ī amaritudine
aīe tue. Dehinc p[ro] eo ī lamentis p[ri]me
aliquādiu p[er]seueris. hylaritate q[ua]ndā
et fiduciam [con]tēpl[ati]s īdulgētie.
accede iā ad postulaciōes ut serie
tamq[uam] receptus a dnō et [con]seruus
tuus audeas petere q[uo]d oportet. fidu
cialit[er] iā postulare p[otes]t. q[u]i [con]mōi ē.
Tantū caueat ne forte postulet
nō postulāda. q[u]i nimis postulet q[ue] nō
sunt a d[e]o postulāda. q[u]i ea tepide
q[u]erat. q[ue] toto affectu. et oī tp[or]e sunt
q[ue]renda. Petit et nō accipit orōis qui
terrenā q[ue]rit vel[u]t necc[essari]a. q[u]i mundiale
gl[ori]a[m] sectat[ur]? aut volupt[a]te. Tale
ē eciā q[uo]d solent hoīes seclares morte
īn[imi]cor[um] postulare ī orōe. ceteraq; similia
q[ue] nō o[portet]. At uero t[em]p[or]alia si defuerit
petēda quidē sunt. q[ua]tū necc[ess]itas hūa
na requirit. si nō sunt īmīne requirenda

etiā
In q° gñe illa sut spūalia sine qb; nichil
oīm ĩ salĩ ɔstitue pt. ut sinō scie. grã
tulationū. oīa q; de qb; etiā nō hem⁹
q̃d expediat nob. utpote si te fati
get tēpta°. supplicādū q̃re ꝑ ea ut
auferā a te. sed nō nīs obinxe. qm
ĩ elib; ol; cō mag⁹ ɔmitte. q̄ temē
aliq̃d nos diffinire. Hec aūt sut
ꝑ qb; ītessant et q̄ obinxe poterit
ad deū clamet desideria tua. ut
hēas grāz e⁹ bonā et placere possis
ĩ ocul' pietatis e⁹. et ĩ eo viuas et
moriaris ĩ ipo. ut glia; e⁹ uidē. et
ĩ ipo fruī ĩ ꝑpetuū merearis. Porro
ad q̃rtū orōis gen⁹ q̃d ē grāz ac
cio. ꝑ ꝑuētos attige deced. et q°
vari⁹ eo ꝑtiosi⁹ ē. Multā em grāz
ꝑ sius ĩueit ap⁹ deū. q̄ exaud' an
q̄ ĩuocet. et testimoniū redd' spūi e⁹
spūs q̄ h; ex dō. qm exauditū ē de
siderio e⁹. ita ut etiā iā nō orare.
s; grās agē possit. Prīa igr̃. i.
obsecratio ueniēdo fiat affcu. sc̃da
q̄ ꝑpe dx̄i⁹ ordez affcu puro.
ut in; nō dissimule⁹ pc̄ta. nō
nos palpem⁹. sciētes quid sit q̃d
quisq; ĩueit apd deū. sit ĩiustᵹ fuit
durl' iudex ĩ semetip;. Tcia. i. pos
tulā° ampliū q̃rit affcm z fiducie
latitudie. Q̃rta q̄ grāz accio ē.
ipā deb; ee deuocione plenissīa et de
licijs affluēs.

De q̃tuor quib; de
bitor ē hō. in qb; siniis xj

Vide sc̄ie q et quib; debeas.
Ꝑmo ĩbid x° debes oēz uitā
tuā. q̄ ipe uitā suā posuit ꝑ uita
tua; et cruciatus amaros sustinuit.
ne ꝑpetuos sustinēs. Si ɔferre ime
oēs uite filiorū etiā. et oēs dies sc̄li.
et labores oēs hoīz q̄ fuerīt. q̄ sut qui
erūt. nl eet ad ɔpatiōez corꝑis eius
q̃d spectabile et stupēdū ē uirtutib;
etiā supins. ĩ ɔtēptu de sēd. ĩ ortu
de v̄gine. ĩ uite inocētia. ĩ doctrīe
fluētis. ĩ chorusatiōib; miraclorū
ĩ reuelatiōib; sacroꝝ. Sicut igr̃ ex
altā celi a t̃ra. sic exalta ē uita illa
a uita nr̄a. q̄ tū ꝑōita ē ꝑ uita
nr̄a. Sicut nl ad aliq̃d nullā h;
ɔpatiōez. et ita uita nr̄a nullā h;
ad uitā illi⁹ ꝑporcionē. cū illa dig
nior ista miserior ēe nō possit. Cū
igr̃ ei debeā q̃tā sū q̃tā possū.
nōne sit ē sicut stella ad solē. gutta
ad fluuiū. lapis ad mōtē. granū
ad aceruū. Sz nūq̃d soli huic debi
tor sū. cū vix aliq̃d rebuē possū.
Exigūt a me ꝑterita pc̄ta mea.
futurā uitā meā. ut faciā fructus
dignos pnie. et rcogitē oēs ānos
meos ĩ amaritudie aīe mee. Et q̃d
h' quis reconcis. Peccaui sup nu;
arene maris. et multiplicata sut pc̄ta
mea. et nō sū dign⁹ uidē altitudīe
celi. p̄ multitudīe iniq̃t mee. circuderūt
me mala q̃z nō ē nūs. Q̄d igr̃ sine
nūo quo nūabo. Quō satisfaciā cū
cogar redde debitū usq; ad nouissim
q̃drāte. Sz et delca quis itelligit.
Sz q̃tulib; peniteat. q̃tulib; se affli
gat. et macerat ꝑtr nō tui.
nō ꝓpt pnie meritū. ꝑpiciabeis
pc̄to meo. q̄t iustᵹ. multū ē enī.
Cū igr̃ q̃tād uis q̃tād saris. q̃tād

hes q̄c̄ūq potes huic uni rei dedi
caueris. nūq̄d aliqd ē ul' mīt aliqd
ē cōputādū. Quod si totū ē debitorē
quēdā. q nō mīn9 acrit q̄ ueraciter
uēditat eā sibi. Puto q̄d et tu de
siderās possidē gl'ia3 illā. q̄ ocl's nō
uid[t] n[c] auris audi[t] n[c] i cor hoīs asc
end[t]. i'gnid oī3 sc̄lo3 uniūe ietnū
ipetuūs etinta[b]. Credo q̄d uelis
esse eq̄l' āgel' dei. et i plateis sup̄ne
syon melos angelicū cantitare.
et inde quid illud sit. cū erit deus
oīa i oīb3. Pone ad h[c] ēmēdū totū
te. et q̄ciu3 uiuis. Nec h' potēs dare
oportebit. Et cū uniūsa cōpleueris
nō tn̄ ēē cōdignas passiōes huj9
t̄pis ul' corporis ad futurā gl'ia3 q̄
reuelabi' i nob'. Quod dicis si et
q̄ntū debitorē i mediū adduxero.
qui sibi iure putato tres supiores
crede uel' Certe i uanus ē q̄ fecit
celū et t̄rā. etiā c̄ator tu9. tu c̄atura
tu seru9. Ille seru9 dn̄s. Ille figulus.
tu figmētū. totū ig' q̄d es illi debes.
a quo totū hes. Illi prōpue dn̄o
qui fecit et b̄n̄fecit ē. q̄ t' mīstrat
syderū cursus. aeris t̄periē. fecū
ditatē t̄re. fructuū ubtatē. Huic
i'uera totis medull'. totis uirib3
seruiendū. ne forte i dignationis
ocul' te l'spiciat. et despiciat. et
dterat ietnū. Expone ig' in
cn horā q̄tuor p̄ditas. reddē
q̄d debes. cū unusquisq3 tā itn9
q̄ extnūs exactor sit. ut te possit
singulariter suffocare. Ergo dn̄e
ui pacior. vnde p me. In ma
nus tuas cōmēdo sp̄m meū. tu
p̄solue oib3. tu ab oib3 libera. q̄r tu
es d's et hō. et q̄d hoīb3 ipossibile ē pos
sibile ē t'. De q̄druplici cōpunctione
cordis. xxi. Capitulū xii.

Quattuor ad sensū cōpunctionis
sūt ptinentia. Porro sensu
tuū ex itegro recupasse te scias si
tuā cōsciā3 q̄druplici sentis cōpūc
tiōe mordēri. pudore gemīo. et
gemino metu. Igit' in tua p te
lamentatiōe dēū cogita b̄n̄fctōrē
tuū. cogita p̄rem. cogita dn̄m
ad q̄ia reus es. plāge p singula.
Ad p̄mū et ad ultimū ruerat tior
tu9. ad duo media pudor. Pr̄ fame
nō metuūt cū p̄r sit. Prīus ē misere
rī. scit rpre. et si p̄cutit u̇ga. nō cū
baculo. et cū p̄cusserit sanat. P̄rma
uox ē. p̄cutiā et ego sanabo. Nō
ē p̄inde q̄d a p̄re formidetis. qui
et si qn̄ ut emēdet uberet. nūq̄
tn̄ ut uidicet. Attueō cogitāte q̄d
p̄rem offenderi. ē certe q̄d pudeat.
et si nō q̄d t'ceat. Voluntarie ge
nuit me uibo u'tatis. Deni nō
pepcit etiā unigenito p sic grato.
Ita ipse quidē p̄rem se exhibuit
m. sed nō ego me illi uitissim fi
liū. Qua ūā fronte attollo iam
oclos ad uultū p̄ris tā boni. tam
malus filius. Pudet i digna ges
sisse gn̄e meo. pudet tāto p̄re
uixisse degenerē. Proch dolor
tadiūcta uana et p̄pe nulla et
quorū finis mors ē. i felix et
i famis preferre nō erubui et m

pris amori et honori. sed et si p̄r
nō eēt obruēt me bn̄ficiys. Instau
rat aduersū me testes ut alia ī
nūa tacea. hui⁹ corporis uictū et
usū tpis hui⁹. et sup oīa sāguinē
dilcī filij sui. clamātem ɔ̄ tra
Urget igtitudīs. qm̄ qm̄ eo ɔfusi
oīs cumulū arguar etiā reddidisse
mala pro bonis. et odiū p dilcōe
Nūnc quidē in a bn̄fctore. sic
n̄ a p̄re timendū ē. Verus quippe
bn̄ficus ē. dās affluent' et nō ipro
perās. Nō iproperat dona, q' zo
na sit et bn̄ficia sua in reo'. nō
uēdit. At qm̄to de illo benignius
tāto de me īdignius sentire cogor.
Quod si segnior forte minus suas
ptes exequit' pudor. tior sane
creatē ī adiutoriū. creatē ut ex
citet. Quod p̄r ē. qd' bn̄ficus ē tibi ē.
qd' dn̄s ac creator sibi. Item
ipr' semetipz fecit oīa. Nam ut
qd' tuū ē tibi defensat et seruat.
uirtus et pro se aliqn nō relab'.
Virtus sin nō requiret pn̄cipatū
honore. Et qui requiret usq ad
nouissimū qdrantē. requirt et
retribuet habūdāt' facientib; sup
biā. Requirit a recepto seruitiū
ī honore et gliā ab eo qui plasmauit.
Esto qd' dissimulz p̄r. et ignoscat
bn̄ficus. sed nō dn̄s et creator.
Et qui pat filio. nō pat figmēto.
nō parcet seruo neq. Pensa ctius
sit fortitudīs. et honoris. tuū
oīgz ɔtempsisse fortē. offēdisse
dnīm maiestatis. Maiestatis

ē timeri. Dn̄m ē timei. Imagīe
hui⁹ maiestatis. huiusq dn̄i. Ille
timendus ē qui p'q occiderit corpus
ptātē h; mittē ī gehennā. Nam sic
afficit' pculdubio ī duplici metu
isto. itēq pudore illo eq duplici
hab; ɔpunctiōes qtuor. De qtuor
gn̄ib; lacrimarū. In l' de ephia xiij
Et lacrimis deuotionis nō idigē
tia peccatorū. sed bn̄placitū qrit' di
pris. cū dn̄dit' ī nos sp̄s adoptionis
filiorū testimoniū phibēs spūi nrō
qd' filij dei simus. ut mellifluā
ī nob de celo uocē uideamus audire.
Nam uē de p̄r ī nob ɔplacet s'.
Nec parū distat int' lacrimas de
uotionis atq lacrimas pn̄e ɔfusi
onis. Verūptn̄ lōge aplius utrisq
pcellūt ille qdā lacrime qb; ifidi
sapor uini. Illas eñ lacrimas
uē ī uinū mutari dixeri. q̄ fine
ɔpassionis affcu. ī feruore prodeūt
caritatis. Pro qua etiā eo hora
tui uniu ī meos ēē sobria qdam
ebrietate iudeis. quosdā aut lugē
uideo. sed si de corde pcederet ille
lacrime. nō tā facile illico soluer'
ī risū. Nunc aut cū habūdācia ɔso
la et securtla libra pferat. prius q̄
pfluat lacrime. lacrime hodie de
hijs eē nō arbitror qb; ɔsolatio
diūa pmittit. Nam quīte post
illas tam facile ɔsolacio ualis
admittit'. De qtuor molestijs
hoīm. Ca. xiiij.
Duplex sed; corpus misera hoīe
distritio uexat. pmit uiz

sensu doloris. et mortis metu future.
immixtum tamen passibile sit et mortale.
dum nichilominus in mediis agitatur sollicitu-
dinis. spei utique et timoris. Inter hec nempe
fluctuat iugiter. dum propter corpus inhabitat.
ascendens usque ad celos. et iterum usque ad
abissos descendens. tabescens in malis. et ad
bona nichilominus intardescens. Erit
autem cum liberum hoc egrediens dominicalud
a timore quidem penitus liberabitur. sed non dum
ab exspectacione. Ex tunc enim iam non erit
timor in finibus nostris. sed ipse signaculum
constituti eius. Ceterum et ipsum corpus resti-
tuetur. Seminatur enim corpus animale resur-
get corpus spirituale. seminatur in ignobili-
tate resurget in gloria. Ubi iam tunc mors
victoria tua. siquidem et tunc tercia novis-
sime desinencis. Corpus enim in resurrec-
tionis iam non morietur. mors illi ultra non
dominabitur. sed dolor et gemitus omnis ab-
scedet. Deinde absterget deus omnem lacrimam
ab oculis sanctorum. et iam non erit amplius
neque luctus neque clamor sed nec ullus
dolor quoniam priora transierunt. Felices lac-
rime quas benigna manus conditoris
absterget. et beati oculi qui in tribus liquefieri
elegerunt. quod elevari in superbia. quod
de sublime vite. quod auaricie et pro-
billitate familiari. De quatuor quibus
homo servit in hac vita xv.

Quattuor sunt quibus in hac vita ob-
sequiis deserimus. carni mundo et
dyabolo deo. Carni militamus. gule
illecebris serviendo. luxurie stimulis
obsequendo. Mundo militamus. auaricie
estibus anhelando. honoris altitudinem
affectando. Dyabolo militamus honorum
profectibus invidendo. Contra deum
superbie spiritu intumescendo. Deo autem
militamus pietatis operibus humiliter insis-
tendo. potestatibus aereis viriliter resiste-
ndo. Habent et singuli principes eo
natura sua propria. Caro largitur
suis servitoribus momentaneam vo-
luptatem. mundus transitoriam sublimitatem.
Dyabolus perpetuam captivitatem. deus intermina-
bilem felicitatem. De quatuor generibus hominum
in regnum celorum possidendum. xvi.

Quattuor genera sunt hominum regnum
celorum possidentium. Alii vio-
lenter rapiunt. alii mercantur. alii furantur.
alii compelluntur ad illud. Rapiunt qui
derelinquunt omnia et sequuntur Christum. Sunt
alii inferioris gradus a quibus metuntur
carnalia dum seminantur spiritualia
et tales dicuntur mercatores. Sunt alii
qui non nulla bona occulte faciunt.
et hii furari dicuntur. qui laudem huma-
nam vitantes solo divino testimonio
sunt contenti. Hii autem qui compelluntur
sunt pauperes necessarii. quos hic
ignis paupertatis deo dispensante
probat. ne illos in futuro ignis iudicii
dampnabiliter puniat. De quibus dicitur
Compelle intrare. Compelluntur enim
variis necessitatibus. et oppressionibus
afflicti. De quatuor generibus temptacionis

Quattuor capitulum xvii
sunt temptacionum genera nobis
ita prophetico sermone descripta.
Scuto igitur circumdabit te veritas eius.
non timebis a timore nocturno. A
sagitta volante in die. a negocio
perambulante in tenebris ab incursu

et demonio meridiano. Hec sunt quatuor
temptationes quibus undique circumdati in hac hieme
etiam sancti dum circumdati, ut sit nobis a dex
tris et a sinistris ante et retro. Veritas
autem circumdat. quia verax qui promittit. et sic
exhibet ut promittit. Credo quod et hoc
ordine quo hic numerantur irruere eos qui virtuti insur
gunt. et velud principes sunt omnium temptationum
Siquidem quia adversus eos qui virtuti primo
contrariam de molestijs corporis et insurgunt.
Adeo enim hactenus in indomita castigari,
et in servitutem redigi negligens committunt
pecunt. si adhuc minor verbis parte libertatis
acri invehit adversus spiritum. Itaque
primordia nostre visionis primus exagitat
timor. quem intrantibus statim horror vite
ingerit artioris et insuete austeritas
discipline. Atque hic est timor nocturnus
dicitur. quia nox in scripturis designare solet
adversa. et pro bonis que non videmus
formidamus. que in prosperitate sunt adversa
tolerare. Nocturnus plane et tenebrosus
timor iste. Superata autem hac temptatione
irruemus nos ut decipiamus adversus
hominum laudes que de laudabili potius
sumus vita sunt maxime. Alioquin
pateremus undique a sagitta volante
in die que est inanis gloria. Firma siquidem
volat. et ideo in die. quia ex operibus lucis.
Sagitta inficit leniter volat. leniter
penetrat. sed non leve vulnus infligit.
cito interficit. Sagitta hec vana gloria
est. non est inde impugnat hec pusillani
mes. et remissos. Tum feruidiores
esse videntur ipsi sibi caveant. ipsi
paveant. Dum hec exsufflat tamquam
in ignis aura instat ut solidius ab
quod afferat. de divitijs et honoribus seculi.
si forte qui non curat laudes appetat
dignitates. Ubi nunc convenire a nego
cio perambulante in tenebris quod est ypocrisis.
Etenim ista de tenebris ambitione duxit
et in tenebris habitatio eius. Quippe absco
dit quod est. et quod non est mentitur. Negocia
enim omne tempore forma vetitus pietatis ad
se occultandum. virtutem autem eius vendicans
et emens honores. Quantos hoc
negotium perambulans in tenebris tenebri
fecit in tenebris exteriores veste spo
lians nuptiali. et virtutibus exutos
fructu pietatis evacuavit. Postremo
temptatio est secundum meridianum quod
solet maxime insidiari perfectis qui in
tamquam viri virtutum omnia superaverunt.
voluptates favores honores. Quid
enim iam superest ei qui temptat in quo possit
pugnare palam adversus hominem qui de
quos videt omnino diligere iusticiam
et odisse iniquitatem. Quid nisi ut
iniquitatem palliet virtutis ymagine.
Quos enim perfectos boni novit ama
tores. malum eis sub specie boni.
nec mediocris sed perfectionis persuadere
conatur. ut cito consentiat. qui magno
pere diligit bonum. et facile qui currit
incurrat. Veniat proinde occultius qui
manifestius non audet. et quod satis ex
perius est aptum esse horrore malum flo
bono superatur moliatur. Quarto igitur
deinde vel supremo loco hec temptatio formidetur.
et quo se in summo stare quis viderit
eo sibi vigilantius ab incursu et demo
nio meridiano caveri intelligat.
Vide quod secundum istud meridianum

dictū existō. q̄ʒ sūt aliq̄ de nūo ma
lignoꝝ q̄ aū meito tribᵒse obstinatē
volū ᵗ sic nox et ꝑpetua nox sit.
Sic tñ se ad fallēdū simulāe noue
rit. n̄ mō die. sʒ et meidie. Et tūc
meidies. i. maior claritas apparet
tēptatās cū q̄i boū maiōris ymaginē
pferet. De q̄tuor cornibʒ ccc. In
fᵒ d' sc̄o andrea. Capl'ʒ xviij.
Ecesse ē ut sancto credet cuitas
qʒ nos vndiqʒ mīa circūdat.
Ab īferiori eīm pte tīoꝛ nocturnᵘ in
surgit. a sinistris sagitta volat ī
die. a dextris pābulat negotiū tribu
sid. et ut n̄ sit vacuū a supiori pte
demōniū meidianū occurit. Nos at
miseri ꝛ miseabiles inermis tot ser
petibʒ ꝛ igneis tel' vndiqʒ volātibʒ.
et isurgētibʒ ut. michi loim' pniciō
sissīa senectate ꝛ negligētia dorm
tam' ꝛ torpe' ocio. Vanitatibʒ ꝛ sau
vilitatibʒ idulge'. tā pug' ad spūa
lia extitia. at si iā pax sit et secu
tas. et nō sit milicia vita hoīs sup
terā. Ecce ī ēte salus nra tm̄. ut
ei vrilit̄ ihereā'. Ipa ē scutū quo
circūdam̄. ut eᵗ cornua q̄tuoꝛ q̄ dūsa
via hostiū tela repellāt. Sit igitʳ
īferius cornu d' tīoꝛē nocturnū.
i. adiūsus pusillanimitatē. q̄ de cūmis
afflictiōe pcedᵗ. ut id qd̄ sub nob
ē corpus castigaē viriliē studeā'.
ac sibi iq̄ seruituti. Si qd̄ vero
nob ī facie mal̄dicit. si qd̄ apte mīa
suadē conat' ī die volat sagitta.
et a sinistris ē. sinistro michi loī'
cornu expauēda. Ad' si adulaʳ

si q̄ asulet' aid venenū ꝑpinat sine
detractiois. et aliud seminare conat'.
Si demq̄ aliquid aliās tāq̄ mistrū
psuate tēptat. a dextris ē m iste. si
uidrās ē osculo me tdit. ul' p sit. et
dextro cornu ccc negotiū pābulās
ī tribᵘs nāe ē ꝑpulsai. Dʒ ecce
demoniū meidianū supbie sʒ sp̄s
qui immixt ī maioꝛi splēdore v
tutū clarius īsurgē solʒ. hᶜ aūt
valde pniciosa ē. Iniciū quippe
oīs pcti. et cā totiᵘ pdicio d' sup
bia ē. Ptea q̄sq̄s es qui salutē
tuā opari satagis adiūsus hāc sup
capᵗ cornu ccc hēē memito vt
nō eleueis ī supbiā. nō exaltet cor
tuū. nō ābules ī magnis neqʒ ī
mirabilibʒ sup te. Dʒ tela ea q̄
de sublimi veniūt supemines ca
piti tuo cornu ccc excipiat. Sane
hᶜ solū ē cui salutē ptēr et rigni
titulus iscribī. qʒ solus qui se
humiliat saluari ꝛ exaltai merē.
Iā ut liuit ipetā q̄tuoꝛ hᶜ cornua
sūt dmētia pacia pctia ꝛ huīl'.
De q̄druplici supbia. xx.
Est supbia cordis. supbia oris.
supbia opis. supbia hitus.
Supbia cordis ē. qñ hō ī oculis
suis magnᵘ ē. d' quā sapiēs orat
dicēs. Extollētiā oculoꝝ ne dedis
m. et alibi. Ve q̄ sapiētes estis ī / m(e)ichi
ocul' vris. Supbia oris l' ligue
ē q̄ et iactātia dr̄. qñ hō non
solū magna de se sentit. sʒ etiā
loqʒ. Vn̄ ps. Disꝑdat dn̄s
vniūsa labia dolosa et ligua

magniloquia. Superbia operis est quando
homo quadam superbia ut magnus appa
reat agit. De qua dicit ps. ait. Non hab
itabit in medio domus mee qui facit superbiam.
Superbia habitus est quando homo ut gloriosus
appareat preciosis se ornat vestibus
unde aplus. Non in veste preciosa. et dns
Qui mollibus vestiuntur in domibus regum
sunt. ubi superbia regnat. Sunt autem
quinque que ad remedium tam mortifere pestis
a dno contra aie sunt posita. locus corpus
temptatio dyaboli predicatio Christi et revisio.
Locus quia exilium. corpus quia onerosum. temp
tatio quia inquietat. Christi predicatio quia edi
ficat. et revisio quia informat. Hiis quinque
quinque sensibus deo famulantur operatur in aia.
Sicut enim aia vita est corporis. ita
deus vita est aie. et sicut corpus mortuum
est quod per quinque sensus ab aia non ve
getatur. ita aia mortua est que per hec
a dno non vivificatur. **Ad consilium im
piorum itur quatuor modis. In quibus dabo. ro**

Ad consilium impiorum itur quatuor modis.
Quidam enim tracti inviti. alij attr
acti allecti. alij seducti ignari. alij
sequuntur spontanei. Istis necesse sunt quatuor
virtutes per quas armati resistant ne in consilium
eant. In invitis necessaria est fortitudo qua
resistant usque ad mortem. minis cruciatibus
et dampnis. Illi qui attrahuntur illam
indigent temperanciam que reprimit illicita de
sideria nec cedit promissionibus nec emol
litur blandiciis. Illi qui sequuntur ignari
est opus prudencia que discernit ab in
utilibus utilia. et docet quid tenendum
sit quid vero respuendum. Iusticia
indigent illi qui spontanei sequuntur.

Iusticia est rectitudo voluntatis que nec amat peccare
nec peccato consentire. Iusticia et fortitudo
sedem habent voluntatem quia voluntas iusta
debet esse et fortis. Est autem iusticia volun
tas ordinata hoc modo. scilicet mala res
puens. bonis meliora preponens. Pru
dencia et temperancia sedem habent in racione
quia racio pro intencione debet esse et temperata. Est
quippe prudencia racio docta. scilicet a
gratia. intrat contraria iusticie propter iusticiam.
Vitat quidem non solum iniusticiam apertam
sed etiam illa que sunt aliquo modo contra iusticiam
attendens quod non licet. sed magis quod
expediat. Vitans divicias et quam
alia non quia illicita. sed quia iuste solent
esse impedimenta. Sed plures quasi contra
proposito hoc faciunt. contra iusticiam.
Iusticia est perfectio aie racionalis. alie virtutes
sunt ad eius acquisicionem vel conservacionem.
Fortitudo et temperancia. prudencia iusticiam
conservat. ne amittatur vel minuatur.
Postquam vero perfecta est iusticia et transit in
affectum cordis. inde est quod illa tria
quia fortis est prudens et temperata. **De quatuor
pedibus quibus cathedra pestilencie subsistit.**

Cathedra pestilencie **xxi**
Quatuor pedibus subsistit. Primus
pes est malicia. secundus contemptus di
vinus vel irreverencia. quartus astucia.
Malicia est amare malum. et sapo
re mali frui. et malum. quia malum
est diligere sicut facit dyabolus et nolle
[illegible] iniqui. Sed quia fit aliquando ut aliquis
timeat deum. non timore bono. sed
ne incurrat dampna rerum. vel corporis
cruciatum. ut apostolus sit mali. Se
premit [illegible] deum. et fit secundus pes

ↄteptus di. Itē possi fieri ut malū
amarēt et dm̄ ↄtēpnerēt. si ꝗ̄ inhibe
at eos pudor hoīz. cū qb; hītant.
creo ad augm̄tum mali seq̄ꝛ etiam
pes irreuerēcia. ut n̄c dm̄ timeāt
n̄c hoīes reuereāꝛ. Ad ↄsūmacōez
vō tocius malicie. accessit ꝗrtus pes
astucia. ut sciāt uti ēbꝫ ꝑdcis mis
cētes oleo venenum. et melli acetum.
Eminēs ps cathedre cui sedens
īhēt ē potencia. Si em̄ potēs ē
qm̄ ꝑdcā hꝫ. tūc plenum nocet.
ul' si potētē allicē pt. quē suo
ↄsilio seducat. et ad malum īpellat.
Demq; appoītꝛ puluinar ut sua
uit' sedeat. Puluinar fit de
lenibꝫ pēnis auium. signās vanā
gl'az et fauorē ꝑplarē. qbꝫ hoīes
delcāti extollūꝛ. Scabellū pedibꝫ
suppoīꝛ. ne trā tāgāt. Tales em
nōnlli trenas acciōes nō faciūt.
sed spūales se figūt. ut magis
decipiāt. Horum doctrina ē qsi
pestilēcia multa loca occupans.
et vastans. De ꝗtuor modis
hoīm. In qbꝫ sunt. xxij.
Quidā sūt q̄ nō sequūꝛ xp̄m sed
fugiūt. alij nō sequūꝛ sed
ꝑemūt. nōnlli sequūꝛ sed nō asse
quūꝛ. alij vō sequūꝛ et ↄsequūꝛ.
Nō sequūꝛ sed fugiūt. q̄ necdum
pccare desistūt. de qbꝫ scriptum ē.
Oīs qui male agit odit lucē. etc.
ꝑpha. ecce q̄ elōgāt se a te ꝑibūt.
Nō sequūt sed ꝑemūt. q̄ magis ꝓ
sentēcijs suas ꝑferūt. Sequūꝛ
sed nō assequūꝛ. qui segnit' ac
tepide agūt. ul' usq; ad finē nō
ꝑseuerātes de medio itinē non
reuertūꝛ. Sequūꝛ et ↄsequūꝛ. qui
viā humilitatis et devotē mētis affectu
ꝑseuerāt' imitāꝛ. hi ad viē sequūꝛ
deū. Fructus hi' imitaciōis marcio
ē etne btitudīs. De ꝗtuor rotis
currus spūal'. In qbꝫ sunt. xxiij.
Via gressus legis dm̄ agit'
nō gressu corporis s; affec
tu mētis. Per hāc nam īcedit et
qsi quēdā currū ducit tria gn̄a
hoīm. seruus mercenarius filius. Tra
hūt aūt eūdē currū duo iumēta.
q̄ ꝫ nomīa sūt ↄminacio et ꝑmissio.
Sup ↄminacōez seruus sedet. sz
ꝑmissionē mercenarius. Hoꝫ utraq;
trahit currū. alt' timore alt' cupiditate.
et utriq; ꝑ eys stimul' īpellitꝛ. Solus
filius qui n̄c timore quatitꝛ n̄c ducitꝛ
cupiditate. sed spū dilcōnis agitꝛ
sine labore q̄ lesiōe uehitꝛ in curru.
Quicūq; em spū dei agūꝛ hij filij
dei sūt. Habꝫ eciā currus ille ꝗtuor
rotas. sz ꝗtuor aīe affeccōes no
tissimas. amorē et leticiā timorē et
tristiciā. Amat em tꝑalia. et
letāꝛ cū male fecerit. Sꝫ hūc
amorē et hāc leticiā sequitꝛ timor
et tristicia spūalia. Illa vō po
nūt ꝑimas rotas timorē et tristi
ciā. posteriores amorē et leticiā.
sepiterna. De ꝗtuor gn̄ibꝫ
hoīm. In qbꝫ sūt. xxiiij.
Quattuor gn̄a sūt hoīz. quorum
nullum ē qd' faciat bonum
nisi unum. Quidā em sūt q̄ dm̄

q̄ dei n̄ itelligūt n̄ c̄qrūt. et hy
mortui sūt. Alij itelligūt q̄d d̄ē s̄nd
c̄qrūt. et hij ipij sūt. alij c̄qrūt.
nō at̄ itelligūt. et hij fatui sūt.
alij v̄o itelligūt et c̄quirūt et hij
s̄ci sūt. De quib; sol' dici p̄t. q̄z ipi
sūt q̄ faciūt bonū. De l̄or spinis
sup spinas. c̄ 48. Ca. xxv.

Donec i carne ē aīa int̄ spīas
c̄flictū iūat' et nec̄ē ē paciat
iqūetudīs tēptacioē; tbulacioi;
aculeos. Uideat q̄ vigilē sollicitā;
ēē oporteat sup custodia suā sep
ta vndiq; spinis hic inde aculeis
itēcētib;. Spina culpe ē. spina fal
sus fr̄. spina inimicus ē mal'. Ple
nus mūd' ē spinis. In t̄ra sūt. i
aere sūt. i carne tua sūt. Versai
i hijs et innoclesi. diuie potēcie
ē. nō iītutis tue. Bn̄ pūgeris.
si bn̄ c̄pūgeris. Nō mediocris
titulus c̄flictū v̄tutis. int̄ p̄uos
bn̄ viuē bonū. et int̄ maligna
tes innocēcie c̄tinē candorē. et mor
lenitatē. Magis at̄ si hijs qui
oderūt pacē pacificū. et amicū te
ip̄is exhibeas i i t. De duob; bonis
q̄ oc̄li; iteriorē faciūt simplicē. xxvj

Ut iterior ocul' v̄e simplex sit
duo illi arbitror nc̄ia ēē.
i itencioē et i elcōne vitatē. Nā
si bonū quidē diligat. s; ve[rum] nō
eligat. h; quidē bonū dic̄ nō scd;
sc̄iaz. Et nescio q̄madmodū dic̄
vitātē veri ēē possit cū flitate
simplicitas. Volēs deniq; ad verā
isterūē dis'los simplicitate ingr̄a
veritas. estote igit̄ prudēt' sic̄ s̄petes.
et simplices sicut colūbe. Dimisit igr̄
prudēciā sine q̄ nemini satis ēē
simplicē sciet. Cum deniq; vere
simplex erit ocul' cū ignorācia vitat.
Patet igr̄ laudabilē aīā a dīo
cōmēdatā simplicitatē absq; hijs duob;
bonis nō ēē bonā. sine beniuolēcia
atq; prudēcia. vt ocul' vi; cordis
nō solū p̄ius qui fallē nolit. sed etiā
cautus sit qui falli nō possit. Cetē
sicut ocul' simplicē duo ista faciūt.
bona. amor boni et c̄gnicio veri.
sic neq̄ ocul' duo c̄ t̄grioē mala
c̄stituūt. cecitas q̄ fit. ut vitatē nō
agnoscat. et puisitas q̄ fit ut dili
gat n̄ g t̄e De duob; bonis q̄ oculū
iteriorē faciūt simplicē. et eq. xxvj.

Vero int̄ duo h' bō q̄ n̄ fal
lere n̄ falli sinūt. et duo
illa mala q̄ tā falli q̄ fallē faciūt.
duo sūt media. Unū quidē bonū.
p̄ qd̄ ocul's iterior. et si falli q̄at.
ignorācia uei. zelo tū boi fallē
penitus nō c̄sentit. Alter' uo malū
qd̄ licet uei noticiā nō ipediat.
amore tū boi p̄ malicia minime
sentit. Et qm̄ oīs ecs midi' diui
sioē inotescat. scd; dux' malū.
et illud itē geminū bonū quia
dufaria diuicam'. oc̄li; cordis
i bonū. et meliorē. i malū et pe
iorē. et subdam' exēpla. Est q'
bonū diligit. et malū nesci' agit.
Hui' bonus quidē ē oculus. q̄z
p̄ius. nō tū simplex q̄z cecus.
Et ē q̄ bonū et lib̄ēt agit. et p̄

De q̄drifaria diuisioē oculi iterior
xxvij

deut intelligit. [I]sta q trica oculus non in merito simplicem dixerim, utpote cui neutrum desit bonum. nec zelus scilicet bonus nec sana. [E]st e contrario quem bonum minime diligens ex malicia quidem perversus est. si sapiens ut faciat malum per ignoranciam certus non est. [Q]uem quidem tercio appellaverim nequam quod unum ei licet ad summum malum non desit bonum. s. sana. [S]ed est qui bonum forte nesciens quod non diligit agit. tamen profecto non incongrue id quod dicitur nequam assignaverim. eo quod neutro careat malo. nec cecitate scilicet nec perversitate. [D]ici siquidem nequam quasi nequaquam. non solummodo nequam appellatur qui nequam. hoc est in nullo pertus appareat bonus. sed sit utique bono vacuus. tam vere nota quam et benivolentia.

De quadrifaria superiorum divisione. xxviij

[A]lius itaque pravus est oculus. non quidem fallens propterea. sed tamen falli pronus. [A]lius est quem dixeris simplicem dicit. tamen nec fallere facile quam nec falli. [E]t item alius est oculus simplex malus. fallens ubique libet. sed non facile falsus. et alius quem nequam esse diffinivimus. quia sit dupliciter malus. cum quippe et malicia parit ignoranciam. et ignorancia maliciam operit. ita ut sepe nesciens et malum quod vult non faciat. et bonum faciat quod non vult. [O]bscuratum est nempe insipiens cor eorum. qui istiusmodi sunt. et qui traditi in reprobum sensum. bonum omnino nec diligere nec dinoscere queunt. [R]ursum qui eidem contrarius profecto malum non vult. etiam si possit. nec si velit scit. [Q]uamobrem hunc oculum in superiore divisione illo altero sensu non immerito peiorem. non quia malignior sit sed quia periculosior est. [I]gnorancia quippe securiorem. securitas segniorem facit. non nequiorem. [E]st tamen ex hoc procul dubio deterior. quia ille solum habet malum. malam intencionem istam et falsam considerationem. [I]lle uno caret e duobus bonis. bono zelo. iste et vero iudicio. [S]i vero is ne oculus nequam est qui perversus pariter et cecus bonum agit et malum credit. utique recte operando. sed opinando iniquum. bonum sibi in malum vertit. et tamen malum committi credideret. [A]t non cerso sequitur. ut cum e contrario malum facit. et bonum putat. vix suam facere. sibi et ipse incidat [Q]uare. [N]on est quippe simplex oculus ille qui ex iudicio vivit. totum corpus lucidum reddat. qualem profecto superius diffinivimus. [N]eque enim ex toto adhuc tenebre desunt. ubi ignorancia veritatis lucem obscuriget voluntatis. cum utique ille oculus utrumque malum. is vero minime utrumque habeat bonum. [N]one vero inter exigere. ut plus ille noceat quam profit iste. [N]eque enim consequens est. ut tantum valeat in bonum. bonum unum quantum duo mala in malum. [E]t quem laude dignam dixerim vel solam piam intencionem nec plane dignam remuneracione frustrabitur in opere quo non bono ipsa voluntas. [A]ttamen sine malo quidem non erit decepta simplicitas. quia quod a veritate fit et bonum prorsus depravat intencio non pura. et malum

pectus non exercitat recta. Hinc itaque
malum putes bonum quod forte agis,
sive bonum malum quod operaris.
utrumque peccatum est. Licet sane levius ad
modum peccetur, ubi salva intentione
sola. sola enim reprehensibilis actio foris
apparet, quam ubi maligna latet,
etiam in non mala actione intentio.
verum quod absque vel minimo peccato non
est, purum bonum minime est. Quo
pacto igitur bonum non purum puro
malo comparabitur in efficacia. hoc est
ut tam efficax ad bonum illud sit,
quam ad malum istud. **De quadruplici
iustitia in hoc de verbis Ysaie. xxix**

Iustitia Dei sublimis est. mea enim si
qua est humilis est. iustitia recta forsitan
sed non pura. nisi forte meliores
nos esse credimus quam patres nostros. qui non
minus veraciter quam humiliter aiebant.
omnes iustitie nostre tamquam pannus menstruate.
Quo enim pura iustitia. ubi
adhuc non potest culpa deesse. Recta
proinde interim potest iustitia hominis. si tamen
peccato non consentiat. ut non regnet peccatum
in eorum mortali corpore. Nam primi hominis
in initio non modo recta, sed etiam pura
fuit. quamdiu ei datum est non sentire
peccatum. Ceterum et ipsa quoniam firma
non fuit. et puritatem facile perdidit.
et ne ipsam quidem retinuit rectitudinem
suam. Sane apud angelos iustitia
pura recta et firma est. Sublimis
quidem sed adhuc longe inferior
quam divina. Non enim innata est eis,
sed collata a Deo. ut natura ipsa quod
ex se est non modo iustitie sed iniusticie
capax inveniatur. Hinc quod non ista est
puritas quedam. quam in angelis sine macula
illa iustitia legimus invenisse. Non enim iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens qui
Dei iustitiam et suam ignorabat. Nec
enim ait. omnis homo. sed omnis vivens forte
ut ne ipsos angelicos cum nominis
spiritus excepisse. Vivunt enim et ipsi
tanto verius. quanto propius astant
ei apud quem est fons vite. Nichilominus
etiam iusti sunt sed ex Deo. non coram
eo munere eius. non in eius comparatione.
Ipse enim sibi iustitia est. cuius voluntas
non tam equa, quam ipsa equitas. et
utraque non aliud quam ipsa substantia est.
Illa igitur iustitia verissime sicut montes
Dei quia recta est, pura est, firma est. et ut
ita dixerim etiam substantia est. **De quattuor
rivulis virtutibus de fonte Christi. xxx.**

Dominus Ihesus Christus fons vite de cuius
ortu conductum excipies. per os
Pauli fistulam suam in quattuor rivulos
se diffundit. et demanavit in plateis.
ubi vix nobis etiam assignat eum
nobis factum a Deo sapientiam et iustitiam
et sanctificationem et redemptionem. Quod
quidem in principio erat verbum et verbum
erat apud Deum. factum est autem quatenus esse
inciperet. et apud homines. Sicut michi
omnino sapientia in principio erat iustitia erat
sanctificatio et redemptio sed angelis ut esset
et hominibus factum est. et hominibus omnia pro. At
angelis in quibus quo redemptio fuit
non invenio. Non enim auctoritas
scripturarum usque consentiente invenitur
eos aliquando aut peccato extitisse captivos. aut morti obnoxios. ut

nitia; hīrent i deputioēz. Exceptis
dubitat dr̄ qui supbie lapu irre
mediabili torrentes i dānū descend̄s
pro merēt. Si itaq; āgeli nidḡ
ideptu sūt. alij utiq; nō exigentes. alij
nō pmerentes. Illi ḡre q̄r n̄ lapsi
sūt. hij āt q̄r irreuocabiles sūt. quo
pacto dicis dn̄z xp̄z eis fuisse re
deptorē. Audi breuit. q̄r erg̃ hoīez
lapsū. red̄ stati āgelo ne laberē.
Sic illū de captiuitate eruēs. sic hūc
a captu̇ defendēs. et hac roē
fuit eīs utriq; redeptio. solueṅs illū.
et seruās istū. Liquet igr̄ sc̄is an
gel' dn̄z xp̄m fuisse redeptionē
sicut iusticiā sicut sapiēz sic sāfi
catione. Et michi omni d tn̄ h' ipa
q̄tuor ēe fc̄m ppt hoīes. Sic igr̄
oē qd' erat angel' fc̄us ē nob̄. q̄d
sapia iusta sāfica redeptio. Sa
pia i p̄dicatioē. iusta i absolu
tioē pctoꝝ. sāfica i nīsatioē q̄ꝫ
hūit cū pctorib;. redeptio i passi
one. q̄ sustinuit pro pctorib;.
Sedebas o homo i tenebris et um
bra mortis. p ignorātiā ueritatis.
sedebas uīctus cathenis delictoꝝ.
Dn̄s ad te i carcerē nō ut torq̄z.
sed ut eruēt de ptate tenebraꝝ.
Et pmo qui nītatis doctor de
pulit umbrā ignorātie tue. Luce
sapie sue. p iusticiā dein q ex
fide ē solut funes pctoꝝ. gratis
iustificās pctores. Accedit q̄
scē int̄ pctores uiuē. et sic tradē
formā uite. tanq̄ uie q̄ redires
ad priaz. Ad cumulū postrēo

pietatis tradid' i morte āiaz suā.
et de pprio latē ptulit p̄ciū satis
fc̄tionis quā placarz p̄rēz. En
q̄tuor virtutes. pmū sapie scd̄s
iusticie tr̄ sāfificatiōis. q̄rtū redep
tiōis. Inust h' sōli sapientes. de
q̄tuor virtutib;. tā multa disputa
uert. q̄s tn̄ apphēdē nequiert. ōmo
tn̄ illū uestierit qui fc̄s nob̄ a
dō sapia docēs prudētiā. et
iustia delicta donās. et sāfificaō
i exemplū tpantie otinet pudes.
et redeptio in exēplū patie for
tit' moriēs. Quid nob̄ de u
tutib; qui dei ututē xp̄z ignorat.
Ubi na q̄so uēa prudētiā. nisi
i xp̄i doctrina. ubi uēa iusta. ii
de xp̄i mīa. Ubi uēa tpantia.
nisi i xp̄i uita. ubi uēa forti
tudo. nisi i xp̄i passioē. Soli igr̄ qui
i ei' doctrina sūt ibuti prudētes
dicendi sūt. Soli iusti qui de
ei' mīa ueniā pctoꝝ osecuti st̄.
Soli fortes qui ei' patiē docu
mēta fortit' i aduersis tenēt. In
cassū pinde quis laborat i ac
quisitioē ututū. si aliū de eas
sperandas putat q̄ a dn̄o ututū.
Cui' doctrina seminariū prudēcie.
cui' mīe opus iusticie. cui' uita spe
culū tpantie. cui' mors isigne
ē fortitudīs. ipi hōr i scl'a scl'oꝝ.

De q̄tuor ordīb; i pcessioē d̄ni. xxxi.

Quattuor ordīes i pcessioē
dn̄i in uideoꝝ ītueri.
Preibāt eīn aliqui et uiā pa
bāt. ipi sūt qui uiā dn̄o

pant ad terra. Alij seq̄bant̄. et
hij sūt q̄ p̄rie ↄ̄sc̄ie ↄ̄sāj. deuote
sequūt̄. et adherent vestigijs p̄re
d̄eūd. Erāt q̄z dis̄li tāq̄ domes
tici latei ei adhere̅. Ipi sūt q̄ p̄te̅
optimā elegerūt. q̄ i claust̄o soli
d̄o viuūt s̄p d̄o adhere̅. et eius
placitū ↄ̄sidera̅. Ipm̄ q̄z uiuētē
tūc ↄ̄sidebat nō desiūt. q̄d dereliq̄t
duros corde. et aīo q̄ᵒ āīo bestī
ales. Ner nō fuit aliud h̄ dī
copiosior militudo n̄ optuīt.
Tales eīm magis onei sūnt q̄ hōīs.
n̄ p̄t eos p̄ressio vel cre gliosior ē.
Hui⁹cemōi n̄āz cātacē nō norūt
si n̄iale sonoros dāt rugitȝ. Ipi
sūt qui s̄p uīga et calcarib; egent.
Attn̄ n̄c ip̄os eligit dn̄s dū disci
plinā fiē uoluerit. Quattuor
igi̅ ḡn̄a sūt i p̄ressiōe dn̄i. boi
p̄rite̅ et boni simplices. Hij
sūt q̄ p̄eunt et sequūt. bonos āt
addidi q̄z p̄rute̅. nō boi iiq̄ui
sūt. et simplices nō boi. stulti sūt.
In p̄ressiōe āt dn̄i n̄c iiq̄u⁹ loci
h̄z. n̄c stultus. Porro qui adherent
ei sūt ↄ̄teplatiui. Q̄ portāt et
hōrā eo ipi sūt duro corde et
pax deuoti. Sed erte oēs sūt i
p̄ressiōe dn̄i. et n̄eo ex ip̄is faciē
e⁹ uidet. Nā q̄ p̄cedūt occupati
sūt i p̄anda via sollicitā ēta p̄ctā
et tēptaciōes alior. Qui vō se
quūt̄ ipi oīno faciē e⁹ vīre nō
p̄nt. sed posteriora e⁹ uidet. In
nitū tūc ↄ̄sidet. nūq̄ ad uidendū
oclos leuat. s̄z p̄uid ē s̄p i t̄rā.

Qui vō adheret sibi aliq̄n vīre
p̄nt. s̄z rapti et nō ↄ̄tinue. n̄c plac
dū adh̄c sūt i via. Attn̄ q̄tid ad
alios ipi magis faciē ad faciē eū
videt. De q̄tuor ḡnib; sp̄iuū et v.
Capitlm xxvj
Quattuor st̄ sp̄uūm ḡn̄a pecō
ris. n̄r. āgelicus. et q̄ ↄ̄didit
istos. Nō ē ex oīb; tn̄ siue p̄ se.
siue p̄ aliū. siue p̄ vtrūq̄ necc̄m
corporis nō sit. corporis vel similitudo
excepto dūtaxat illo cui oīs tā
corpal' q̄ sp̄ial' c̄atūra merito ↄ̄fitet
et dicat. Ds̄ m̄s es tu qm̄ bonor
meorū nō eges. Et p̄mū q̄dē in
corpe egere ↄ̄stat ut n̄c sbsistē absq;
illo utiq̄ possit. Sil' quippe et
viuificare desinit. et viuē ille sp̄s
q̄ū mort' pecus. Nos vō p̄ūūm⁹
quidē p⁹ corpus s̄z ad ea q̄b; bt̄e
viuit̄ nullus nob' accessus patet.
nisi p corpus. Ipā siquidē corpalia
et visibilia ista nō nisi p corpus
ↄ̄stituta sensus i n̄rāq; noticiā ve
niūt. Habe; igi̅ necc̄m corp⁹ sp̄i
tal' c̄atūa q̄ nos sum⁹. sine quo
nimirū neq̄q̄ illā sciāz assequit̄.
quā solā accep̄t. g̅dū ad eā de
quor fit ↄ̄gnicōe btā. Iā q̄d sup
celestes sp̄s opus corpib; habeat.
illa nos maxīē c̄tos fit vēa et
vē dīna s̄ma. Nōne aut oēs s̄t
ministratorij sp̄s sūt missi i mi
steriū p̄ eos qui h̄editatē ca
piūt salutis. Quō nā igi̅ mō
ip̄let ministeriū suū absq; corpe
p̄stū ap⁹ viuētes i corpe. De

inquam non est distancia neque de loco ad lo-
cum transire nisi corporum. Quod frequenter
angelos facere tam indubitanter quam nota
probat auctoritas. Ita igitur superior quam
spiritus proprijs corporibus eget sed tamen quibus
a/ iuuetur et quibus iuuentur. At pecus quibus
quasi ex debito seruitutis et ad usus
tamen temporalium corporaliumque necessitatum
iuuandus seruit. Itaque ille spiritus et
cum corpore transit et cum corpore deficit.
Angelus vero ne alat fatigatque
in libertate spiritus administrationis officium
pietatis futurorum bonorum propter
mortibus alacriterque se ministrum exhibens.
Utpote suis eternum futurus ciuibus
et coheredibus superne iocunditatis.
Ille igitur ut iure seruiat, iste ut pie
subueniat. Ambo particulariter suis
corporibus egent ut iuuent. Nam in quo
ipsi eis iuuentur non video ad perfruen-
dum taxat eternitatis. Irrationalis nempe
spiritus nunquam eo usque iuuat corpore suo
ut per corporalia et sensibilia que
per illud sentit, etiam ad spiritualia
et intelligibilia proficiendo perueniat.
Porro autem supercelestes spiritus absque
adiutorio corporis et absque intuitu
hominum quam per corpus sentiunt, sola per
se sua vicinitate ac viuacitate
neque sufficiat apprehendere summa et
intima penetrare. Nec brutus
igitur neque angelicus spiritus ad eam capessen-
dam quam beatam spiritualem fruitione cre-
aturam suis illorum corporibus adiu-
uantur. Ille quidem pro innata stoli-
ditate non capiens, ille vero pro
excellentioris gratie prerogatiua non indi-

gens. Porro hominis spiritum quasi medium
quendam inter supremum et infimum tenentem
locum, usque ares ad utrumque natum terre
corporis manifestum est, ut absque eo neque
ipse proficere neque alteri prodesse possit.
Nam ut taceam cetera membrorum corporis
officia ac membrorum, quomodo non
quasi sine lingua instrueris audientem,
aut sine auribus percipis instruentem.
Itaque cum absque corporis adminiculo neque
bestialis spiritus seruilis conditionis soluere
debitum, neque spiritualis celestisque creatura
implere ministerium pietatis, neque rationalis
anima tam proprio quam etiam sibi sufficiat
consilio ad salutem, liquet omnem creatum
spiritum siue ut iuuet, siue ut iuuetur
sive et iuuet corpore prorsus indigere
solacio. Nullus autem creatorum spiritum
per se nostris mentibus applicatur ut neque
nullo mediante nec sine ope corporis
instrumento ita nobis immisceatur uel
infundatur, cuius participatione docti
siue doctiores, uel boni siue melio-
res efficiamur. Nullus angelorum
nulla animarum homo non incapabilis est,
nullius ergo capax neque ipsi angeli,
ita se altitudinem capiunt. Sequestretur
penitus prerogatiua hec summo ac
incircumscripto spiritui, qui solus cum dona
angelorum siue hominum substantiam insinuendo
non gerit, inre corporee auris sonat
neque sibi oris. Ipse idem per se immo
reseret, per mentes capi a puris. Solus
nullius indiget, solus et sibi et omnibus
de sola omnipotenti voluntate sufficiens.
Aperitur tamen immensa et infinita per
subiectam creaturam corporalem siue

spirituale. sed quia ipsam non quam mediantibus quod prius de corpore facere potest. Cui ad nutum indifferenter universa corpora caelestia atque terrestria obsequi constat. Plane superfluo haberet sibi, quamvis nullum corpus alienum. Demus igitur securi veram soli deo sicut immortalitatem, ita et incorporeitatem. qui solus spiritus tam immensa corporea natura eousque transcendat, ut quatenus corpore in quantum opere non indigeat. solo spirituali nutu cum vult ad quaecumque vult agenda contentus. Sola igitur est quae nec propter se nec propter aliud solatio instrumenti corporei opus habet illa maiestas.

De quatuor fontibus paradisi. De fonte Christi. In sermone de nativitate domini 33

Fons nobis est Christus dominus unde lavemur. sed fons qui numquam potuit exhauriri. Verumptamen non iste solus aquarum usus est, ut tantum sordes abluant, sed et sitim extinguunt. Tertius aquarum usus est irrigatio, quae profecto maxime necessariam habent novellae olivarum plantationes. Alioquin aut minus proficient, aut ex toto peribunt per nimiam siccitatem. Quaerat igitur devotionis aquas quisquis seminaverit bonorum operum semina, ut irrigetur fonte gratiae bonae conversationis hortus, non arescat, sed in perpetua viriditate proficiat, ut bona opera fervore devotionis et dulcedine spiritalis gratiae condiantur. Putas inveniri poterit quartus fons, ut paradisum recuperemus, quatuor fontium irrigatione amenissimum. Nam si terrenum paradisum demus nobis reddendum non speramus, quo regnum caelorum sperabimus. Quid autem ut de exhibitione praesentium firma sit exspectatio futurorum. paradisum habemus multo meliorem et longe delectabiliorem quam primi parentes habuerunt. et paradisus noster Christus dominus noster est. In quo tres fontes invenimus, quartum quaeramus. Habemus de fonte misericordiae ad diluendas culpas aquas remissionis. Habemus de fonte sapientiae ad potandam sitim nostram aquas discretionis. Habemus de fonte gratiae ad irrigandas bonorum operum plantas aquas devotionis. Quaeramus ad coquendos cibos aquas ferventes, aquas aemulationis. Hae nimirum condiunt et decoquunt affectiones nostras. et ebulliunt de fonte caritatis. Porro ex his quatuor fontibus tres quidem patriarchae convenire mihi videntur tribus ecclesiae ordinibus, singuli singulis. Nam primus quidem omnibus communis est. In multis enim offendimus omnes. et necessarium habemus fontem misericordiae, ad diluendas offensionum sordes. Omnes enim peccavimus et egemus gloria dei. et praelati et continentes et coniugati. Si dixerimus quia peccatum non habemus, nosipsos seducimus. Cum igitur nemo mundus a sorde, necessarius est omnibus nobis fons misericordiae. et pari voto debent ad hunc fontem Noe et Daniel et Iob properare decretos. Iob quidem maxime fontem sapientiae quaerat, quem oportet magis inter medios laqueos ambulat. Ita ut magnum videatur si a malo declinet. Danieli vero carissimum est ad fontem gratiae. cui nimirum propria opera et labores abstinentiae. devotionis gratia

nīre ē īpīguari. Oportet em̄ ut
maxīe nos ī hilaritate oīa faciamus
qm̄ hylarē datorē diligit deus. Fons uō
emulacionis noc̄ iūeit spēali⁹. qr
maxīe platos decet hic zelus. c 34

De fōr bn̄ficiis dī. sc̄ pō q̄ hitat uir.

Agamus gr̄as factori nr̄o. redep
tori nr̄o. bn̄factori nr̄o. remunera
tori nr̄o. aut pocius spei nr̄e. ipse
em̄ retributor nr̄. ipe retribucio nr̄a.
hc aliud q̄ iā ipm̄ exspectam⁹ ab ipo.
Hm̄i qd̄ nob̄ p̄stitit. nos ip̄i su⁹.
Siquidē ipe fecit nos. et nō ipi
nos. Paru̅ t ne istud uidet̄. qr te
fecit. Cogita q̄le te fecit. Nēpe eciā
scdm̄ corpus egregiā ātura̅. sed scdm̄
aīā magis. utpote ymagīe creatoris
īsignē. roīs ꝑticipē. capacē btitu
dis etne. Porro scdm̄ ambo sil̄ ꝑ
tetels creaturis maxīe armicadam
coherētē sibi īꝑhēsibili artificio.
īuestigabili sapia conditoris. Itaq̄
tā magni h° donū q̄ magna res
homo. Sed q̄ gratuitū putas.
Planū ē qr n¹ aīā ꝑmeruit. qui
peitus n¹ fuit. An ꝑea spabat
grām rēbuturū auctori. Nō nctiaz
rēbuturū grām ei. qui ꝑ oīa sibi
sufficit. sed deuotus īlaturū gr̄as
ei qui sic meruit spabat. Ne h°
q̄dē licet maxīe ꝯtentus mūne
qui credit ut eēs qui aīā nō fueras.
Adiecit eciā ut subsistēs q̄iā eras.
n¹ mīn⁹ libealit̄ ē opatus. Quā
copiosius ī scdo h° bn̄ficio q̄ libe
ralissi⁹ fuit. Quāta ē largitus
ē ad sustētacioēz. q̄ta ad erudicioēz

q̄ta ad erudicioēz. q̄ta ad ꝯsolaci
onē q̄ta eciā ad delectacionē. q̄ta
ex hoc iā ad correpcionē. Verū
hc duo gr̄tis et dupliciter gr̄tis fecit.
Quod dico dupliciter gratis. Sine
merito tuo. sine labore tuo. Nēpe
dixit et fc̄a sunt. An ideo min⁹ de
uotus. min⁹ obnoxius. minus
gr̄tus ē. qd̄ hoc quidē sicut pro
nichilo. sic de nichilo fecit. Per
uersi cordis ē occasioēs ingratitudīs
īuestigare. Nemo id fac̄. nisi
qui eciā gratis eēt īgratus.
Puto em̄ neutr̄ eē ꝑtea minus
utile. qd̄ p̄ranti minime difficile
fuit. Ceterū ex h° iā ctū opus
tue redempcionis attende. Nō est
uelamē excusacionis laboratū gr̄
sus ī ea. Grātū qr h° ꝑstitū est.
sed gratis qd̄ ad te ꝑtinz. Nam
qd̄ ad illū plane nō gratis. Salu⁹
fc̄us es pro nichilo. nō de nichilo
tm̄. Quid adhuc dormitat aīe
fc̄us tua ymmo uō mortua ē illa.
nō dormit q̄ huic bn̄ficio non
euidz. q̄ se totā nō effūdit ī grāz
actione et uoce laudis. Nā et
ceterā duo euidētissīe tm̄ hoc
ꝯmēdāt. ut eis q̄ ꝑea fuisse dilcō
ꝯprobet. Nā ꝑtea de facili ꝑs
tās qd̄ nollz alit̄. sed qd̄ nō alit̄
oportet. Itaq̄ se fecit deus tuus.
fecit tā multa ꝑopt̄ te. fecit et
ꝑt̄ te et seipm̄. Verbū caro fc̄m
ē et hitauit ī nob̄. Quid adhuc
restat. fc̄us et ipe tecū una caro.
te q̄ facies secū spm̄ unū. Nō

ītresāt hec quatuor a corde tuo. nō a
meōria. nō ab affcōne. Hec cogita
corde sp̄ i hijs uigit zelāre. Hijs
velud quibusdā stimul' vrgēs solli
cita aīaz tuā. Hijs facib; īflāmāe
tuēato. ad ramādū eū q̄ tā mlta
p̄stat' sibi erga te cōmedat aōrē.
Sua mādā tatōis tui. serua mā
data būfrōris tui. recepcōris tui.
cōmunicatōis tui. De quatuor speb;
cōtēplacōis. In t'li cōsideācōe. 37.

Quatuor sūt cōtēplacōis spes.
Prīa et maxia cōtēplacio ē
āmiracio maiestatis. hec requirit
cor purgatū. ut a vicijs liberū
atq exoneātū pccīs. facile se ad
sup̄na leuat. Interdū q̄z il' p̄ ali
quās moulas stupore et extasi sus
pēsū teneat admirātē. Secūda
ē necīa ē huic. ē eīn ītuēs iudi
cia dei quo sane pauīdo aspcū
dū vehemēt' cōcutit ītuētē. fugat
vicia. fūdat vtut'. īciat ad sa
piāz. humilitatē seruat. Tercio cōtē
placio occupa' il' pocius ocia' circa
būficiorū meōriā. et ne dimittat
īgratū. sollicitat meōrātē ad
amore būfrōris. Quarta que
retro sūt obliuiscēs ī sola requiescat
exspectacōe p̄missorū. Que cū
sit meditacio eternitatis longani
mitate alit. et p̄seuerātie dat
vigorē. Puto iā facile ē quatuor
mīa hec quatuor ill' ubi apli assigre
dū lōgitudiez cōp̄hēdere meditacio
p̄missorū. latitudinē recordacio
būficiorū. sublimitate cōtēplacio maie
iestatis. profūdū īspcio iudiciorū

De quatuor gradib; amoris. 36

Amor ē affcō naturalis. q° vnū
aīale ē iustū quidē foret. p̄ō
oīm natie deseruire auctori. Sed
q2 carnales sum' et de carnis cōcupiā
nascim' necē ē amor nr̄ a carne īci
piat. Qui si recto ordīe dirigat' q
busdā suis gradib; duce grā p̄fiet
spū tandē cōsumabit. Nā nō
prius qd spūale sed qd aīale ē. deīn
qd spūale. In p̄mis igit' diligit se
ipm̄ homo ppt' se. cū; se uidet p̄ se
nō posse subsistē deū q̄si sibi necīm
īcipit q̄r p̄ fidē īquirē et diligere.
Facit igit' secūdā se diligi deus qui et
cetera bona facit. Facit āt sic. Qui nāq
condidit ipē et p̄tegit. Nā et ita cōdi
ta sunt. ut hēat uigit' necīm p̄tec
tore quē et hūit cōditorē. ut q̄ nisi
p̄ ipm̄ nō valuit eē. nec sine ipo
valeat oīno subsistē. Qd ne sane
de se creatura ignoret. Ac p̄ointe
sibi qd absit suphe arroget būficia
creatoris. vult hoīez idē cōditor
alto quidē salubriq; cōsilio tribula
cōib; exerceri. ut cū defecerit homo
et subuenerit deus. dū hō liberat'
a deo. d's ab hoīe ut dignū ē horet'.
Fit hoc itaq; eo mō ut hō aīal' et
carnal' qui nī se nēinē diligē noueat.
eciā deū il' ppt' se amare īcipiat.
Qd ī ipo mirū ut sepe exptus
ē. oīa possit. q̄ tn̄ posse p̄osit.
et sine ipo possit nl'. Diligat
itaq; ī scdō gradu deū. sz ppter se
adhuc. et nō ppt' ipm̄. Attuēs tū

ipsum ceperit occasione proprie necessitatis colere
et frequentare cogitando legendo
orando obediendo quadam huiuscemodi
familiaritate paulatim sensimque innotescit
consequenter et dulcescit. Et sic gustato
quam suavis est dominus. transit ad tercium gradum.
ut diligat deum non iam propter se. sed propter
ipsum. Ita fit ut ad diligendum pure
deum plus iam ipsius alliciat gustata
suavitas. quam urgeat nostra necessitas.
Sane in hoc gradu quia iam propter seipsum
deus diligitur. diu statur et nescio si a
quoquam hominum quartus in hac vita perfecte
apprehenditur ut se scilicet homo diligat tantum
propter deum. Asserant hoc si qui experti
sunt. fateor impossibile mihi videtur. erit autem
procul dubio cum introductus fuerit servus
bonus et fidelis in gaudium domini sui. et
inebriatus ab ubertate domus domini.
quasi enim ebrius miro quodammodo oblitus
sui. et a se penitus velud deficiens
totus perget in deum. et deinceps adherens
ei fiet unus cum eo spiritus. Quomodo
stilla aque modica multo infusa vino
deficere a se tota videtur. dum et saporem
vini induit et colorem. sic omnem tunc in
sanctis humanam affectionem quodam ineffabili
modo necesse erit a semetipsa liquescere atque
in dei penitus transfundi voluntatem. Alioquin
quomodo omnia in omnibus erit deus si in homine de
homine quicquam supererit. Manebit quidem
substancia. sed in alia forma. alia gloria. aliaque
potencia. Ex hoc iam quartus ille amoris
gradus perpetuo possidebitur cum summe et
solus diligitur deus. quia nec nosipsos iam
nisi propter ipsum diligimus. ut ipse sit premium
amancium se. premium eternum amancium
in eternum. De longitudine latitudine

sublimitate et profunditate dei. xxxvii

Quid est deus. longitudo latitudo
sublimitas et profunditas. Visus
sum partivisse plura sed unum est. voces
divise. sentencie multe. sed per eos unum
significatur. unum queritur in divisis.
Divisiones sunt in quaternario isto ex
presse sunt non dimensiones quales in corporibus
intuemur. Nec distinctio personalis qualem
in trinitate adoramus. Nec numerus proprietatum
quales personis ipsis inesse fatemur. etsi
non aliud a personis. Alioquin hoc
singulare horum video quod quatuor
sit hoc quatuor ipsa quod singula est.
Quid ergo est deus. longitudo inquam. Quid
ipsa. Eternitas hec tam longa ut non
habeat terminum. non magis loci quam temporis.
Est et latitudo. Et ipsa quid. Caritas.
Quibus et ista terminis coangustetur in deo
qui nil odit eorum que fecit. Denique solem
suum oriri facit super bonos et malos.
et pluit super iustos et iniustos. Igitur
et inimicos includit sinus iste. Nec hoc
quoque contentus evadit in infinitum omnem modum
non racione. sed et dignacione excedens.
Quid plus dicam. Eterna est nisi quod
hoc forsitan plus est quam eternitas est.
Vides esse tantam latitudinem. quantam et lon
gitudinem. Utinam sic videas non tantam
esse si ipsam id esse unam quod alteram.
non minus unam quam duas. non plus
duas quam unam. Deus eternitas est. Deus
caritas est. longitudo sine protensione. latitudo
sine distensione. In utroque pariter loca
les quidem excedit temporalesque angus
tias. sed libertate nature. non enor
mitate substancie. Tali modo immensus
est. qui omnia fecit in mensura. et

qprius imesus. h tn modus et qui
imesitatis. Quid ite dc. Subli
mitas et profudid. In altes sup
oia. i altes itra oia. Liquet i dei
tate nisq̃ claudi dicit eqsitate.
stare ea vndiq firmit. vndiq
Istrie imobilit sibi. Sublime po
tetia. pfudid sapia e Jsitra ex
quo oia et ista. vnte et ista sibi
du et sb'lymitas iattigibil'. et p
fuditas eq istructabil' Ignostat.
Q sapia potes attiges ubiq for
tit. Q potetia sapies dispones
oia suauit. Res vna. effts mlti
plex. opationesq diuise. Tta
res e longitudo p^{r} etm^{te}. lati^{do}
p^{r} caritate. sblimitas p^{r} maiesta
te. pfuditas p^{r} sapiaq

Expliat lib' nonus. Incipiut capita libri decimi.

De diuis gnibz pcti. I.
De diuis malicia luxuria.
auaricia et diuisis eius
appēdicijs II
De diuisis vicijs lingue. III
De vij ipedimtis q̄ nos retrahut a
madatoq obseruatioe. IIII
De obstacul' diuis q nos sepant
a volu^{te} dina. V
De diuisis ipedimtis dine gre. VI
De diffinicioe diuisoq q i hoie stine VII
De diuis i hoie exntibz mit q sola
volutas meret. VIII
De vij misericordijs dni. IX
De fragmetis vij misediaz X
De vij obseruantijs seruoq di. XI
De signis qbz qda q ondut hoiez
esse de nuo electoq XII

De diuisis diebz spitalibz.
De diuisis saporibz.
De diuisis gnibz spiuu
De diuis opacoibz vocis diuie itq i aia.
De diuisis noibz di.
De diuisis saporibz dei.
De diuis modis qbz sc̄z filij ad prez.
Ad pri et fil' et spo scto et sci ageli desi
derat ssūmacioez nrā
Ad aie scoq desiderat itepe corpa sua.
De diuis ipletioibz aie et corpis i futuro.

Incip^{t} lib' decis. De diuis gnibz
pcti. primo. das. Ca. I.

Rimu pctm e fcm i celo
p suphia puaricatoris ageli
qui i seipo tumuit. et
de sorte btoq spiuu electq regnu
celoq amisit. Scdz pctm comissu
e p iobiaz mulieris i padiso. Ex
hoc pcto fca e cotio rebellis spui. ut
qui sps eius no fuit sbiectus catori
nc caro sbiecta sit spui. Terciu
pctm fuit qd ipa mulier viq q
secu i culpa traxit. Debuit quide
illa pctm suu zfiteri. nc addere pctm
pcto. sed i ho putauit se hre solaci
one si viru faceret pcti sui pticipe.
Quodamodo nale e vnuquēq velle
siue i vicijs siue i vtutibz associare
sibi sociu. Quartu pctm comisit
ada qui csensit. Ada em sic' ait
aplus no e seductus. mulier at seducta
i puaricacoe fuit. Illa p ignoracia.
iste pecat^{t} p ifirmi te. Peccau^{t} aut
nimis diligedo vxore. Ideo qz
volu^{te} eius fecit. sz qz eius volu^{tē} ptulit
dine Iustu quippe erat ut illi magis
volu te faceret. tu plus debebat

Nimis vo abigat plus eu debe adi-
tori q uxori? Si q'de uxori erat astrictus
tm p amore. deo aut p timore et amore
sil'. Plus igr debuerit vale duo vi-
cula ad tenendum eum erga dei pre-
ceptum q unum tm erga coniugale affectum.
Mutuum eciam pctm commisit quia ppriam
culpam retorsit in uxorem. Primo quidem
crudel' in se qui pctm suum excusat.
scdo in uxorem quam accusavit. Et utique
satis supta e digna de pcto vin-
dicta. qui eam accusat. cum amore pcat.
Sextum pctm fecit eva. q cum incre-
paretur a dno cur hoc fecisset. vnd ei
Serpens decepit me et comedi. Sic
declinavit et ipa in vba malicie ad
excusandas excusationes in pctis. infi-
des culpam in serpentem. qui immunis a
crimine. Cum nil obfuisset suggestio
serpentis si illa negasset assensum.
ppe velud l. et forte pcessit in ea
aliquis motus supbie. vnde seduci
meruit a serpente. Septimum
pctm e fcm extra paradisum. qn cayn
surrexit adversus abel fratrem suum
et interfecit eum. Ex eo iam tpe incepta
tum ut mali insurgant in bonos. et
opprimant eos. De malicia luxuria
et avaricia et duabus appendiciis eius. ij.
Magnus quidem princeps spiritalis
Mag invisibil' regens regnum pfto
malicia e. magnus luxuria. magnus
avaricia. Et hij possident homines
suos sub rege suo. sicut sibi cuique assig-
na sunt. Nam malicia in omi regione male-
ficiorum atque facinorum dnatur. luxuria omni
immundicie et turpitudini carnis
preest. avaricia in ptes rapine et fraudis

sortita e principatum. Habet malicia
currum suum rotis quatuor consistentem. sciencia
impacientia audacia impudentia. Valde
enim velox e currus iste. ad effundendum
sanguinem. qui nec innocentia sistitur. nec
pacientia retardatur. nec timore refrenatur.
nec inhibetur pudore. Trahitur autem duobus
admodum pernicibus equis. et ad omnem
pniciem paratissimis. terrena potencia
et seculari pompa. Tunc namque quadriga
ista malicie currit valde velociter.
cum hinc quidem potencie effectus subest.
eius adimplendis maliciosis conatibus.
et inde plausus pompe arridet.
ppetratis sceleribus. ut simo impleatur
qui scriptus e. qm laudatur peccator
in desideriis anime sue et iniquus bndicitur.
Porro psident duobus hijs aurige
duo tumor et livor. Tumor quidem
pompam. livor vero potentiam agit.
Is enim rapido fertur diabolitatem amore
pompanz cuius apud se cor prius tumuit.
Nam quod in se firmiter stat timore possessum.
graviter molestum huiusmodi solidum.
pietate sanum. aura huius vanitatis
nequaquam leviter rapietur. Item tere iuvatum
potentie nomine invidia agitur. et quasi
quibusdam livoris virgis. hic inde
calcaribus suspicione utique terrendi
et metu succumbendi. Aliud enim e
quod suspectus e successor. et aliud
e quod timetur invasor. Hijs itaque
simul terrena potencia stimulis agitatur.
et currus quidem malicie sic se habet.
Luxurie vero currus quadriga
viciorum involvitur viciorum ingluvie
ventris. libidine coitus. mollicie
vestium. ocij soporisque resolucione

Trahit eius cū duob; .pspitate vite
et rerū habūdātia . et q̄ hys p̄sidēt
duo . ignauie torpor et īfida securi
tas . Nimia et copia ignauiā sol
uit . et scđm scripturā . pspitas
stultorū pdet illos . Nō sane ob
aliud nisi quoniā male securos reddit.
Cū aūt dixerit pax et securitas .
tūc subitaneus sup̄ueniet eis in
teritus . Hy calcaria nimine hñt .
neq; flagella , vl' aliqd huiꝰ di .
sed pro hys vtūtr conopeo ad fa
ciendā vmbrā et flabello ad in
citādū ventū . Porro conopeū
dissimulacio ē vmbrā faciēs et
ptegēs ab estu curarū . Mendū
nāq; ē moll' et delicate aīe etiā
necias dissīl'are curas . et ne eī
turbātes sollicitudiēs senciāt sub
latibulo dissīlacōis abscondi .
Flabellū vō effusio ē . ventū adu
lacōis apportās . Largi eñ sūt
luxuriosi emētes auro ventū de
ore adulatorū et de hoc satis .
Iā vō auaricia rotis et ipā vehit͛
q̄tuor viciorū . q̄ sūt pusillāitas
īhumanitas ɔteptus di . mortꝭ ob
liuio . Porro iūcta trahētia . tena
citas et rapacitas . et hijs vnus
auriga āboby p̄sidet . habēdi ardor .
Sola siquidē auaricia q̄ ɔduīt ples
nō patit͛ vno ɔtēta ē seruitore .
Ipe vō iuicti opis proptus admodū
atq; īfatigabil' executor . vrgētis
sane iumētis trahētiby flagris
vīt ācrimus . libidie acquirēdi ,
et metu amittēdi . Sūt et alij
pn̄cipes regꝭ egipti hñtes et ipi
currus suos ī expeditioē dn̄i sui .
Sicut supbia q̄uīs de maioriby ē pn̄
cipiby . sicut ii ᵃ fiīci (?) ɔcietās . magnū
et ipā tenēs locū ī domo et regno phar
onis . et mlta adhuc alij īferioris ordīs
satrape et equites q̄r nō ē nūs ī pharo
nis exercitu . In istorū itaq; pn̄cipū
fortitudne curriūq; suorū inuisibil' pharo
vbiq; discurrēs ī oēm familiā dn̄i
q̄by pt̄ ceribꝫ more tyrānico deba
cchat͛ . In hys etiā dieby exeūte isrl'
de egipto īsequit͛ at ale nc subuect͞q
curriby nc ptect͞q armis . nisi tm̄
sola dn̄i ɔfortatus manū . serue de
cātat . Cātem' dn̄o gliose eñ hōri
ficat͞q ē equū et ascēsorē deiecit ī mare .
Itē hij ī curriby et hij ī eq̄s nos aūt
ī noīe dn̄i ī uocabiꝰ . De duilis
viciys lingue Inf̄ ɔ aplis iii
Vilis et volatil' rēs vbū . nullius
Amore . nulliꝰ pōdēris . nullius
pcij . nulliꝰ soliditatꝭ . aerē vberat ,
vñ et vbū dr̄ . et sicut foliū qd a vēto
rapit effluit et nō ē qui ɔlīget .
Anus iiiēt q̄tas modicā lingue
meby ɔtrahat fortes . Quā mlti
pler ī labijs ī curiāsis indīdia co
agulet͛ . q̄ sit genus pnicies oīs
ī curruū scripti . Est eñ lingua disso
luta ī sermoiby ociosis . ē lingua ī
pudica ē et magniloq̄ . Quarū
prior lasciuie sequēs arrogātie
famulat͛ . Est et lingua dolosa .
et itē lingua maledica . q̄rū altera
ī falsiloquā . et adulatoriā sibi di
uidit͛ , altera vō nūc ī facie ɔtu
melias irrogat . nūc detrahit in
occulto . Nō si de oī vl' ocioso

verbo quotiens locuti fuerint homines deo
reddituri sunt rationem in die iudicii. quanto
districtius de verbo mendaci et mordaci.
et iniurioso de elato vel lascivo. de
adulatorio. aut detractorio iudi-
cabitur. Quam vero fratres in multiloquio
non effugiendum peccatum. Ut enim preteream
cetera si preterea otiosum est verbum quod
nullam rationalem causam habeat. quia rationem de
eo reddere poterimus quod est preter rationem.
Nemo vestrum fratres parum estimet tempus
quod in verbis consumitur otiosis. Volat
siquidem verbum irrevocabile. volat
tempus irremeabile. nec advertit insipiens
quid amittat. Utinam tamen vel solum
tempus inter amitteretur in verbis. sed multi
in hiis etiam vitam amittere comprobantur.
nec modo ipsi amittere sed etiam adimere
queque et fratribus suis. Et dicatur levis res
sermo. quia tenera mollis et exigua caro
lingua hominis. Eius sapiens non magis
impendat. Levis quidem res sermo est.
quia leviter volat. sed graviter vulnerat.
leviter transit. sed graviter urit. leviter
penetrat animum. sed non leviter exit.
Profertur leviter sed non leviter revocatur.
Facile volat. atque ideo facile violat cari- tatem.
Vilis res est musca moriens sed exterminat
oleum suavitatis. Tenebre membrum
lingua autem vix tenet pondus. Verbum quidem
infirmum atque exiguum. sed usu magnum
et validum invenitur. Modicum membrum
est. sed ne contempnas magnum malum.
tenuis est et lata. aptissimum vacua-
dis cordibus ~~aptum~~ instrumentum. Nisi forte
omnes tam perfecti simus ut nunquam vobis
per longas fabulationes inventa sit mens
quodammodo vacua. meditationis

devota. sicca magis affectio. et holocaustum
orationis non adeo pingue. Propterea verba quod dixi-
mus etiam quod audivimus. Verbum tamen facile
enim lingua labitur. nec minus facile illabi-
tur cordi. ita ut multis nec loquendum minus
profuit. quod propriam cohibuerit nisi
caverit alienam. Utilis fratres est qui tibi
loquitur. sapiens est religiosus ac timens
deum. Plus dico angelus est et angelus
lucis. etiam sic cave tibi ne audias
vim lectionis nec personam velis suspectam
esse. sed linguam preferenti in sermocina-
tione communi. Bona quidem columbe sim-
plicitas. sed in hac parte serpentis astuciam
quoque non obmittas. Si crebris saltem
experimentis solere audivisti qualiter
noceant verba non desipiens sis sollicitus
fuisse. quinquidem nunc esse necesse est sollici-
tudini. non modo ori contra suspectiones sed
et auri michi dicitur adhibere cautelam.
Forte tamen nimis videatur in suggilla-
verborum sed memento quam lingua est
in contra vitia lingue loquitur. ut in eo
vel maxime vim debeat excusata quod
nec sibi parcat. et adversus propria quoque
simus periculum minimat audientibus.
Ventus est sermo sed non semper est ventus
vrens. Est igitur magna michilominus
sermonis utilitas. et frequenter in lingua
fructus est pietatis. Sane propterea ma-
iorem ei diligentiam et diligentiorem
custodiam convenit exhibere. quod sit
iuxta scripturam mors et vita in manibus
lingue. Alioquin si sola in esset vita
nec cautio quidem ei. si sola mors
etiam abscisio debetur. Nunc vero
petenda est nobis ori nostro custodia.
et ostium circumstantie labiis nostris.

vt nec vitalem edificacionem clausura
dampnet etiam, nec letalis pernicies liberum
sortiatur egressum. Utilis sit custodia oris,
que tamen affabilitatis graciam non excludat.
Ergo ubique refrenanda lingua, set tempore
maxime quam in divinis. Vigilemus itaque
super verba nostra fratres ne in eis vel offendere
deum vel proximum nocere contingat. Felix
signanter que in omni confabulacione dulx
tior iste sollicitat. Primum quidem divine
maiestatis in cuius prorsus manus incidere
horrendum est. De hinc sine infirmitatis
cui nichilominus periculose est offendi
aliud dare. **De vii impedimentis que re-
trahunt a mandatorum observancia. Capitulum lxxiiii**

Septem sunt impedimenta quibus a man-
datorum obviam retardamur. Primum
enim impedimentum nostrum et occupacionis
ipsa est necessitas huius miseri corporis quod
dum modo sompnum, modo cibum, modo vestem,
ceteraque similia querit haud dubium quin
frequenter nos ab exercicio spirituali impedi
at. Secundo loco impedit vicium cordis,
ut est levitas suspicio impaciencie, aut
invidie motus, laudis appetitus,
et similia que cotidie experimur in nobis. Tercium
et quartum impedimentum accipe prosperitate
huius seculi et adversitate. Utrumque igitur
caveamus tamquam a laqueo temptacionis et queramus ar-
ma iusticie a dextris et a sinistris.
Quintum impedimentum gravissimum et pe-
riculosissimum ignorancia nostra est. In
multis enim omnes ignoramus quid agere
debeamus, ita ut quid oremus sicut opor-
tet nesciamus. Sextum impedimentum
est adversarius noster, qui tamquam leo rugiens
circuit querens quem devoret. Atque utinam

in seculi tribulacionibus istis libentissime, ut vel in
sentencia non tangeret nos malum, nec complexe
det nos periculum in falsis fratribus. Utinam
soli impugnaret nos malignus spiritus
cum suggestionibus suis, et non noceret
homines perniciosis exemplis, persuasionibus
importunis, sermonibus adulacionis vel
detraccionis atque aliis mille modis.
De diversis obstaculis que separant nos a voluntate divina. v.

Hec sunt obstacula que separant, quasi
prohibent impedimenta, ne voluntas
nostra divine valeat coherere. Obicit
sese malicia media, obicit infirmitas,
obicit concupiscencia, et ignorancia nostra.
Inest enim nobis a natura magis quam ab
exterminacione nature affectio quedam pessima
et libido nocendi, ut inextinguibilis
inveniatur in miseris cordibus nostris malicie
delectacio. Quando vero longius a volunte
divina. Plane chaos magnum inter
nos et illam firmatum est in hac parte cum
spernendum delectet prestare beneficia, et ignis
nobis contra suggerat affectio crudelis
sima et velle in noxiis nocere. Hinc
omnis radix amaritudinis germinat, hinc
invidie hinc detracciones hinc dissen-
siones pullulant, hinc silvescunt inimi-
cicie. Ipsa quoque corruptibilis huius infir-
mitate corporis prepeditur. Nobis siquidem
quod molestum sentimus non potest non dis-
plicere, et frequenter in hiis voluntas nostra
contra divina dissidet voluntate. Nec sola
impedit afflictio corporis, impedit et concupiscencia,
qua multiplicibus et inexplebilibus
distrahimur desideriis. Quanto autem
potest anfractuosa et angustiis
plena voluntas ei unici, quanto ecclesia

e. et omnimodis indistorta. Heu me
domine deus quia undique mihi bella. undique
tela. undique temptamenta. undique pericula.
undique impedimenta. Quocumque me vertam
nulla securitas et quod mulcet et quod mo
lestat timeo. et esuries et saturitas. et
sompnus et vigilie. et labor et requies.
militant contra me. Non minus suspectus
est mihi iocus quam ira. Multos siquidem
scandalizavi iocando. nec minus vereor
prospera quam adversa. Prospera namque sua
vitate sua incautum decepit. adversa
vero aliquando amaritudinis habent. velud
potio amara me suspectum et timidum
faciunt. Magis timeo malum quod facio
in abscondito. quam quod in aperto. Malum
namque quod nullus videt. magis est periculosum.
Et ubi non timetur periculosior securitas ac
cedit temptator. Facilius penetrat incautas.
Divicias et paupertatem ne dederis mihi
orat sapiens. merito quia utrobique laqueus
utrobique periculum. Ignorantia et ipsa
plurimum nobis obest. Quo enim pacto
voluntatem tuam sequar ubi ignoro eam.
Ignosco autem ex parte tua. et nec dum sic
cognitus sum. Interea concede nobis sal
tem omni desiderio incrementa prudentie ut
magis ac magis nota nobis fiat de
voluntate sua ut sciamus quod acceptum sit
ei omni tempore. De diversis impedimentis divine
gratie. In sermone de [illegible] sermo vij.

Primo cor hominis quod actibus peccati
delectatur nec miseram consuetudinem
proposito utiliore mutavit. ne sic
gratie capax propriis vitiis impediatur.
Secundo cum ubi iam corrigere mores et
priores nequitias detestatus non inveniens
proposuit. ipsa tamen peccata preterita licet iam quasi
putata quodammodo videantur. dum in eo manent
gratiam non admittunt. Manent autem donec
confessione laventur. donec succedentibus fruc
tibus digne penitentie de medio fiant.
Tertium vero est si forte vitiis et peccatis pri
stinis successerit ingratitudo. Non enim
tam circumcise gratie adversatur. Deperso
processu temporis a fervore nostre conversationis nostre
paulatim refrigescit caritas. inundat
iniquitas. ut consummemur in carne qui spiritu
cepimus. Inde est ut minus iam sciamus
que a deo donata sunt nobis. indevoti prius
et ingrati circa omnem delicias. religiosam
amittimus sollicitudinem. verbosi curiosi
facti etiam detractores et murmura
tores. vanitates magis. fugitantes
laboris et discipline quecumque id sine
nota licet. quod non confessi sit etiam sine
noxa. Non ergo tantis circulis obsta
culis gratiam nobis deesse mirum. Iam
vero si quis devotus. si quis sollicitus.
si quis spiritu fervens caveat sibi ne
suis fidat meritis. ne suis operibus
innitatur. alioquin ne huiusmodi quietem eius
intrat gratia. Nimirum plenus est nec in eo
iam invenit gratia locum sibi. Nos igitur fratres
si gratiam capimus invenire. sic de ceteris
abstineamus a vitiis ut de preteritis
quam peccatis digne peniteamus. Nichilominus
quod solliciti simus et devotos nos deo
et vere humiles exhibe. huiusmodi nempe animas
gratia replebit iesus christus dominus meus.
De vij inmissionibus dei. De diffinitionibus.

Tribus ma divisorum quam in homine continet. vij
terialibus non est id vita quod sensus.
non sensus quod appetitus. nec ille quod

consensus. Est enim in corpore quibus vita
inest. ac naturalis motus. vigens tamen intrinsecus.
Sensus vero vitalis in corpore motus vigi
lans et extrinsecus. Appetitus naturalis vis
in animante movendis animæ sub ebuta (?)
sensibus. Verum consensus nutus est voluntatis
spontaneus. vel certe habitus animi liber sui.
Porro voluntas est motus rationalis et
sensui presidens et appetitui. Habet
sane quacumque se volverit rationem semper comitem.
et quodammodo pedisequam. non quod semper ex
ratione. sed quod nunquam absque ratione moveatur.
ita quod multa faciat per ipsam contra ipsam.
hoc est per eius quasi ministerium contra eius consilium
sive iudicium. unde est illud. sapientes sunt
ut faciant mala. Neque enim prudentia
seu sapientia inesse creaturæ potest vel in malo.
nisi utique per rationem. Est vero ratio data
voluntati. ut instruat illam ne destruat.
Destrueret autem si necessitatem ei ullam impo
neret. quominus libere pro arbitrio sese
volveret. sive in malum consentiens appe
titui. aut neque spiritui. ut sit animalis.
sive ad bonum gratiam sequens et fiat
spiritualis. Si igitur horum quolibet prohibente
ratione. voluntas non posset. voluntas iam
non esset. ubi quippe necessitas. iam non
voluntas.

De diversis in homine existentibus et quod sola voluntas meretur. Capitulum viii.

In rationali creatura solum miseriæ sive
beatitudinis capax est voluntas. Cetera
siquidem quæ supra memorata sunt. vita
sensus vel appetitus. nec miserum per se
faciunt nec beatum. Alioquin et arbores
ex vita. et pecudes etiam ex reliquis
duobus vel miseriæ possent esse obnoxii
vel ydonei beatitudini. quod omnino
impossibile est. Vitam itaque habentes vitam quidem cum
arboribus. sensum vero et appetitum etiam
vitam cum pecoribus. id quod dicitur voluntas
nos ab utrisque discernit. Cuius voluntatis
consensus utique voluntarius beatos nos
facit vel miseros. prout iusta iniustave
consenserit. Denique quæ in homine præter solam
voluntatem sunt libera non sunt. vita sensus
appetitus memoria ingenium et si quæ alia
sunt. eo ipso subiacent necessitati. quo non plene
sunt subdita voluntati. Ipsa vero quia ipsa sibi
est de se ipsa sibi non obedire. neque quippe
aut non vult quod vult. aut vult quod non
vult. etiam ipsa sibi est sua privari libertate.
potest quidem mutari voluntas. si non in aliam
voluntatem. ut nunquam amittat libertatem.
Cum igitur voluntas non liber habeat in se
merito non iudicatur nisi ex se. Siquidem
nec tardum ingenium nec labens memoria
nec inquietus appetitus nec sensus obtusus
nec vita languens. reum per se statuit hominem.
sicut nec contraria innocentem. et hoc non
ob aliud nisi quia hoc præter voluntatem posse
provenire probantur. Quapropter volunta
tem liber quia consensum ex quo et de se
sui constat peræque iudicium ob voluntatem
inamissibilem libertatem. et rationis quod secum
semper et ubique portat. indeclinabile
iudicium. puto non incongrue ideo esse quod
solum liberum arbitrium appellatur. ut
liberum ad voluntatem. arbitrium referatur
ad rationem. Arbitrium quidem iudicium est
et merito libertatem comitatur iudicium.
quoniam quidem quod liberum sui est per se ubi
peccat ibi se iudicat. Est autem
iudicium quia iuste per se si peccat pa
titur quod nolit. quia non peccat ubi velit.

Ceterum quod sim liber nō ē agnoscat
quo pacto vel bonum ei vel malum imputa
Excusat neque vtrumque necessitas. Porro
vbi necessitas ē. libertas nō ē. vbi libertas
nō ē. nec meritum. ac per hoc nec iudicium
Proinde quicquid nō habet voluntarij consen
sus libertatē procul dubio et merito
caret et iudicio. De vii misericordijs
dei in se ostensis capitulum ix.

Que in multitudine misericordiarum dei
habuit aliquas ponere velim.
Septem ego in me video misericordias dei.
Prima est quod a multis peccatis adhuc in
seculo positum custodiuit. Prima itaque nō
inter oēs. quas michi impendit. sed prima inter
has septem. Quis enim nō intelligat
quod sicut in multa cecidi. sic in alia
poteram cecidisse peccata. nisi omnipotentis
pietas conseruasset. Fateor et fate
bor nisi quia dominus adiuuit me paul
lominus cecidissem in oē peccatum anima mea.
Et hoc quanta dignatio pietatis quod
ingratum et paruipendentem sic gratia conser
uabat. quod in multis contrarijs et contemp
nentem nichilominus ab alijs benignis
sime protegebat. At secunda misericordia
tua super me domine. quo nam poterit ex
plicari sermone. quam benigna quam liberalis
quam gratuita fuit. Ego peccabam et
tu dissimulabas. Nō continebam a sceleribus
et tu a verberibus abstinebas. Prolonga
bam ego multo tempore iniquitatem meam. et tu
domine pietatem tuam. Ex quo processit ex
pectatio nisi sequeretur penitudo. Cumulus
esset damnationis. Tertia promptior
misericordia fuit. quod visitasti cor meum.
et immutasti ut amara fierent. que
male dulcia prius erant. Et qui le
tabar cum male fecerā. et exultabā
in rebus pessimis. incipere tremui recogitarē
ei oēs annos in amaritudine aīe mee.
et nunc domine commouisti terram cordis mei.
et conturbasti eam. sana contritiones eius quia
commota est. Multi enim penitentia ducti
sunt. sed infructuosa. quia penitentia corru
pta est. sicut et prior culpa. Itaque
et hec misericordia grata fuit. quod peni
tentem misericorditer suscepisti. Sequitur
misericordia quinta. per quam michi deinceps
continendi emendacius viuendi prestitisti
virtutem. ne recidiuum paterer.
et esset nouissimus error peior priore.
Nimio enim manifeste tue est dextere opus. et
nō humane virtutis susceptum semel peccati
iugum a ceruicibus excutere. Omnis enim
qui facit peccatum seruus est peccati. nec est liberari
nisi in manu forti. Iam vero per reliquas illas
quas misericordijs a malo liberauis
in duabus alijs bona largiris. Hee vero
sunt gratia promerendi quam vite munus
bone conuersationis indulges. et spes
obtinendi quam donas homini indigno
et peccatori de tua tocies experta boni
tate usque ad celestia stipendia presume.

De fragmentis mīaꝝ c. x.

Primus panis conseruacionis gracie
fuit. quo me licet indignum a
multis peccatis custodiuit. Huius itaque tria
teneo fragmenta. Tribus siquidem modis
a peccato me memini conseruatum. occasionis
subtractione. in resistendi data virtute.
affectionis sanitate. Secundus quoque panis
expectacio fuit. quia tardabat ultionem.
quo indulgentiam cogitabat. Et huius
quoque panis tria fragmenta accipite. co
gitans longanimitate quam exhibuit.

electione predestinacionis sue quam implere
voluit. et caritate nimia qua nos dilexit.
Ut hostis enim audit ordos suos a peccatis
uneris. qui nolens adiuvetur quantum deli
quere. ut inmedearetur peccata sua.
ut confirmaret caritatem suam. De tercio
quod panem est scilicet ipse qui invitat nos ad
primam tamen colligite fragmenta. Tunc
enim ut bene vivere iussit cor meum.
excitans primo ut advertant suorum vulnera
peccatorum. et vulnerum sentire dolorem.
etiam et terruit deducens ad portas
inferi et preparata iniquis supplicia
monstrans. et ut iam non noxie crima
nent dilectionis. meliorem in consolationem
inspirans spem indulgencie reddit. In
hiis tribus ego confisus sum. Iam vero
quintus panis ipsa est indulgencia. dili
genter colligite fragmenta ne pereant.
Sunt enim salubria valde. et dulciora
super mel et favum. Sic enim ex toto
indulsit. et tam liberaliter omnem donavit
iniuriam. ut iam non dampnet vlasciendo.
nec confundat improperando. nec minus di
ligat imputando. Sunt enim alii sic
donantes iniuriam ut non vlasciantur
sepius tamen improperent. Sunt et alii qui
licet sileant tamen alta mente manet
repositum et rancorem tenent in animo. quorum
utique neuter plena indulgencia est. Longe
ab hiis sibi benignissima divinitas
natura. liberaliter agit. ignoscit plenarie.
ita ut prius fiducia peccatorum. sed parentem
tamen ubi habundavit delictum. solet etiam
gratia superhabundare. Continencia
ipsa panis quintus. in quo nichilominus
tamen in medio. sed quod habeat oppugna
tores et quante illam necesse sit esse cautelam.

ut possit resistere talibus. Primus siquidem hostis
continencie mee. tercius est adversus spiritum dei
pistens. Quam domesticus hostis. quam pericu
losa lucta. quam intestinum bellum. hostem
habeo crudelissimum. nec fugere possum.
o anima nec fugare. circumferre illum necesse
est. quoniam alligatus est nobis. Namque pericu
losius est et miserabilius hostem meum
ipsi cognitum sustentare. perimere cum non
licet. Verumptamen non hic solus adversa
rius mihi. alium adhuc habeo qui circumdat,
et obsedit me undique. Hostis iste
presens est scilicet nequam. sufficere tres poterunt
isti duo. sed heu me. ecce tercio ventum
validum venientem ab aquilone. a quo pandi
tur omne malum. Ecce enim malleus
universe terre. ecce serpens callidior
universis animantibus. ecce in quam ille qui
non nisi celeriter possum quanto minus cavere. Est
enim colluctatio servare volentibus continen
ciam adversus principes et potestates. ad
versus mundi rectores tenebrarum. Et
quis est iste qui iacula eorum ignea pos
sit extinguere. Nunc quidem aperte et vio
lenter. nunc occulte et fraudulenter
semper autem maliciose impugnant et crudeliter
et persequuntur nos. et ad hoc tollerandum
ne dicam superandum quis ydoneus. Ni
mo in domino fiducia habeat virtutem.
Iam vero sexti panis fragmenta ac
cipite. Est autem panis iste gracia pro
merendi bona. scilicet eterne vite. quam gratiam
in tribus maxime consistere arbitror. in odio
preteritorum malorum. et contemptu bonorum
presencium. et desiderio futurorum.
Septimus quoque panis est spes obtinendi
cum nichilominus teneo fragmenta tria.
Tria igitur que sic roborant et confirmant.

tor meū. ut nulla me penuria mei
torū. nulla cōsideracio proprie humili-
tatis. nulla estimacio celestis beatitudinis. ab altitudine
spei deicere possit. in ea radicitus fir-
mit. Tria considero in quibus tota spes
mea consistit. caritatem adopcionis. veri-
tatem promissionis. et potestatem reddicionis.
Cogito cum recordi et certus sum quia in
caritate nimia adoptavit me. quia ve-
rax in promissione. quia potens in exhibi-
cione. licet ei facere quod voluerit. De vi
observanciis sanctorum dei. In quibus sunt xi.

Sex sunt observancie servus dei
proponere in quibus purificari debeat.
Sunt autem iste silencium psalmodia.
vigilie ieiunium. opus manuum carnis
mundicia. In observacione silencii puri-
ficamur a peccatis. que verbositate contrahimus.
cuius vicii sunt octo species. Est enim stultum
verbum. vanum. mendax. ociosum. dolosum
maledictum. impudicum exaltatorium. Que
nimirum pestis de loquacitate nascitur.
et per silencii censuram a cunctis funditus.
caute ne multum noceat reprimitur.
In psalmodia fit duplex confessio. ubi
et peccator de culpis compungitur. et domino lau-
des super iudicia iusta decantat. In hac
igitur observancia quisque qui recte confitetur
purificatur ab immundo spiritu blasphemie.
cui ante conversionem subiacebat. Dum
enim seipsum laudare et deum accusare.
quod aliud quam blasphemus erat. Iam vero
conversus et confessus cantica divinis in-
structus. correcta vita. corrigitque
verba. seque ipsum accusans. mala sua
sibi imputat. deum autem laudans bonum
quod in se videt non sibi sed illi applicat.

et hoc totum agitur in psalmodia. Per
psalmodiam accipe quicquid deo agitur per
cum mentis melodia. sive sit psalmi.
sive ymni. sive etiam quecumque cantica
bona. Terciam observanciam posui-
mus vigilias has scilicet debemus conti-
nuari oracionum instancia. Tales vigilie
abluunt nos a sordibus. quas contraximus
per sompnolenciam resoluti. dum oblivione
quadam a via salutis interpimus aut
torpimus. Quarta observancia est
ieiunium de quo quis dubitet. cum et
corpus purificet. Vera est illa sentencia contrarius
curantur contraria. Sugitur peccatum per
gulam et ingluviem. quod restat nisi ut
per abstinenciam reparatur. Non solum huius
vicii fit per ieiunium fit purificacio
insuper et virtute ad expellendos
demones operatur. Per segniciem
quoque et ociositatem que inimica est anime multas
contraximus sordes contra dei sinam. in
sudore vultus alienum. non nostro panem
vescentes. Propter hoc sequitur quinta
observacio que dicitur opus manuum.
ut sordes ille in labore manuum
diluantur. Restat ultima carnis mundi-
cia. et in hac fit purificacio ab illa
quinque partita corporis illecebra visus
auditus gustus odoratus tactus
et cetera quinque predicta. scilicet silencium
psalmodia. vigilie ieiunium
opus manuum exterioris sine ista prosunt.
Sed si libidinis peccati non sunt. vel si desit
carnis mundicia. incone arcentes
quod profuerunt. Hinc igitur colligendum
est quod sit necessaria huius sexte observan-
cie purificacio. que sola omnibus supponitur.

equipollentem optinent vim salutis. Et notandum quod in hiis omnibus observanciis quattuor primas debemus nobis, quintam proximo, sextam Deo. Nostra silencium, psalmodia, vigilia, ieiunium debemus, quia sunt ex te pro te semetipsum, hoc est pro sua disciplina. Opus manuum pro proximo, ut habeat unde tribuat necessitatem patienti. Lacrimis mundiciam pro Deo, ut placeat illi et eius voluntatem faciat.

De signis quibusdam que ostendunt esse de numero electorum. XII

Quis potest dicere: Ego de electis sum, ego de predestinatis ad vitam, ego de numero filiorum, reclamante inmirum scriptura: Nescit homo si sit dignus amore an odio. Certitudinem utique non habemus, sed spei fiducia consolatur nos, ne dubitacionis huius anxietate penitus cruciemur. Propter hoc data sunt signa quedam et indicia manifesta salutis, ut indubitabile sit eum esse de numero electorum in quo ea signa permanserit. Propter hoc inquam quos prescivit Deus et predestinavit conformes fieri ymaginis filii sui, ut quibus certitudinem negat eam sollicitudinis vel fiduciam prestet gratia consolacionis. Iterum qui stat videat ne cadat, et in ea forma que salutis indicium et argumentum predestinacionis perseveret atque proficiat. Porro inter ea que fiduciam parant et materiam spei unum illud est maximum verbum domini. Qui ex Deo est verbum Dei audit. Non nullos enim sicut verbum Dei audientes invenies ac si nichil ad eos pertineat que dicuntur, non intrare cor suum, non discutere mores suos, non cogitare ne forte quod audiunt Deum sit pro eos. Magis autem si forte sermo Dei venit contrarius ei qui suo et non eius qui loquitur arbitrio fertur ubicumque voluerit, si igitur manifeste contra adversus vicia illa processerit quibus sese illi senciunt obligatos, dissimulant et claudunt oculos cordis, ut quibus adinvencionibus palliant vicia et seducunt miseri semetipsos. In hiis igitur salutis signum non video, magis autem vereor ne forte propterea non audiant verbum Dei, quia non sunt ipsi ex Deo. Est et aliud testimonium quod in terra datur eis dispergendos utique qui in ea exules sunt ab indigenis, hoc est celi cives a civibus babilonis. Neque enim sine testimonio electos suos deserat Deus, a quibus tamen quamvis non potest esse consolacio inter spem et metum, sollicitudinem quoque fluctuantibus, si nullo omnino sue hereditatis testimonium mereretur. Fidelis proinde sermo et omni acceptione dignus quod salutis testimonia non desint. Tres sunt qui testimonium dant in terra: spiritus, aqua et sanguis. In primo homine peccavimus, in ipso eciam tenebamur dimissi. Cecidimus sane in carcerem luto plenum et lapidibus plenum, ex iniquitatibus captivi inquinati, conquassati. Donec veniret desideratus gentibus qui nos redimeret, ablueret, adiuvaret. Hic est enim qui proprium sanguinem dedit in redempcionem captivorum, fusus pro nobis de latere suo in ablucionem. Emisit deinde de excelso spiritum suum, qui adiuvaret infirmitatem nostram. Deus est autem qui testimonium habet effusi sanguinis super nos qui tinguntur a peccatis. Servus enim peccati est qui peccatum facit, ut si deinceps continere potuit, et longum abiecte miserie

seruitutis. certissimum sit testimonium re
demptionis quam operatur sine dubio sanguis
christi. Verum non sufficit pro nostra continentia
si non assit ei pena. Habemus igitur et ab
aqua testimonium qui laborat in gemitu suo
lauans per singulas noctes lectum suum.
Hanc nouum super venisse spiritum certissime
noua conuersacio testatur. Iam ut videtur
impetrata a sanguine et aqua et spiritu habere est
testimonium si contines a peccatis. si dignos
agis penitencie fructus. si facis opera vite.

De diuersis diebus spiritualibus xiii

Nascitur homo quando sol iusticie ortus in animam
peccatorum illuminat tenebras. Homo reus
quam inuidus dei internus obtutibus offertur
reddens ad tremoris vniuersum dominum diem
nunc et finem iectum. Hec plane vespera
est ad quam demorabitur fletus. et mane
est addit matutinam leticiam ut auditam
faciat nobis misericordiam suam. sic enim fit vespe
et mane dies vnus. Est autem dies
ista iusticie reddens vniquique quod suum est.
nobis miseriam magis condonans. In hac die
puer nascitur. quando ex hiis que dixi ad
amorem penitencie et odium peccati cuius excitatur.
Sed precedat iam nocte est preteriens radius.
ostendat quantas et quam importunas oppor
tunitates et occasiones peccati offerat
mundus. et ingerat. quam debilis sit ad illas
humanus animus. maxime qui in peccati consuetu
dine sit nutritus. In hac secundo die peru
dence eligat de peccati sedio neque fugere.
sed non dum sufficit hoc. Forte enim
vult eligere solitudinem. non satis
intendens propriam infirmitatem. et periculosam
corporalis lucta. Quando enim periculosius
quam solum luctari contra antiquum hostem
versuciam a quo iniciatur. et quem

vincere non possit. Itaque iam necessarium habetur
fortitudinis die. ut nouerit ad custo
diendam ad deum forti [?]ne. et in acie multorum
pie pugnaturus ergo congrediendam. ubi sunt
tot auxiliarii quot socii. Congregacio
enim pro forti[tudi]ne sua terribilis est ut castrorum
acies ordinata. Ve autem soli quia si ce
ciderit non habet sublevantem. Quod si cum
quis ex antiquis patribus graciam hanc
concessam audierit non expedit temere
se committere huic periculo. nec oportet
temptare deum. Verum cum eligit esse
in congregacione multorum, numquid esse
magister. qui non dum elegit discipulus fuit,
et docere quod numquam didicit. Et quo
aut in se aut in aliis motus irraciona
biles poterit temperare. Illucescat
igitur dies temperancie. ut queratur quo te
perari et infrenari possint continue.
motus voluptatis. bestiales motus
curiositatis. curiosi motus elacionis
sue. Eligat abiectus esse in domo dei
sui, et subiectus ingredi esse sub quo
frangatur voluntas eius. et obice freno
concupiscencia reprimatur. Sed iam tibi in ipsa
obice via aliqua forcassis dura et aspera
occurrere poterit. ut incipias iterum pre
ter nonulla que licet salubria sint.
minus tamen suauia videantur. Recte.
est ut illucescat dies paciencie per quam
omnia dura et aspera tamquam amplectaris
constanciam. Porro iam in hoc loco caue
dum est exhibitor ei superbia. Magnum
est enim omnino sic vincere semetipsum. Recte
est igitur ut illuminet cor tuum radius
humilitatis. et declaret quid a te sit
quid a deo. ut non aliud sapias.
quam deus superbis resistit humilibus autem

dat grāz. Iā uō cū ī hijs diuci⁹ fuis
exitatiꝰ cogit dari t' lu" deuoci
oīs. diē scīe ... issimā et sabbim
mētis. ī quo ... tāq̄ emitti uiles
ī laborib⁹ uinear' uiuas absq̄
labore. ut qd prius cū amicitu
die et contēpcōe tui sp̄s faciebas.
detectō iā cū sūma dulcedīe p
agas et delcācōē. Verū ad hanc
pfcōnē pauci ni fallor pueniūt
in hac uita. Multi em̄ tō uita
sua ad h⁹ tendūt et nūq̄ ptēdūt.
Quib⁹ tn̄ si pie et pseuerāt
conati fuerit. stati ut de corpe
exeūt reddē. qd ī hac uita dispē
satone est negatū. Illi uō q ad
hāc deuocōis grāz puenīūt uiid
uidē ī istare piculū. et oīno timē
dū eis a demōio meridiano. Ipē
em̄ sathanas trāsfigurat se ī āge
lū luc'. Hoc em̄ igr̄ timendū e
qui tāta delcācōē oīa fūt ne
dū sed? affcōne. corp⁹ destruat
p imoderatā excitacōē. ac deīn
ncce heāt nō sine de... bilitati
magno spāl' exitij detimēto cū
corpis curā occupai. Ergo ne
h' incurrat qui cēt. illuiari ncce
ē luīe discrecōis. q̄ mr' uirtud ē
et sūma° pfcōnis. Hec nimiz
docet ne qd nimis. atq̄ h' ē octaua
dies ī q̄ circūcid̄ puer. q̄ discrecio
uē circūcid ut nō min⁹ ul' plꝰ fiat.

De diuis̄ saporib⁹ ... Ca 18

Est sapiā p q̄ uniq̄ res sa
piūt queq̄ pro ut sūt. ut
uēgrā. q̄ pluris nā h̄. pluris q̄
ipā affcō sentiat. minora min⁹.

mīmia imīne. Tu igr̄ si diligas dīz
dīn tuū toto corde. tō aīa. tō uirtute
tua; et ipō diuīo amore accepto in
pleitudīe sp̄s totq̄ ignescas. sapit tibi
pfcō d's et si nō digne oīno p ut ē.
qd utiq̄ ī p⁹le ē oī cātie. cēt p ut
tuū sapē ē. Deniq̄ sapies etiā ipē
tn t' p ut es. cū te senseis nil hēē
p'sus un̄ te ames ri ī cōtū dī es.
quippe qui totid un̄ amas ī illū
effundeis. Sapies pim̄ t' p ut es cū
ipō expimito cōris tui et affcōnis
q̄ ad teipm̄ hēbis n' dignū te eē
inuenies qd ul' ertepe amē ri pt'
ipm̄. qui sine ipō es n'. Iā uero
pri⁹ q̄ te oz dilige tāq̄ teipm̄. ut
tibi et ipē sapiat put ē. haut a
pfcō sapiet q̄ tu t'. qui icē ē qd tu.
ē em̄ hō. Tu itaq̄ te nō diligis
nisi q̄ diligis dīn. Ȝsequēt oēs qui
sīle diligūt dīn. diligis tāq̄ teipm̄.
Porro ī ntū hoīez qm̄ n' ē. pro eo
qd nō diligit dīn. nō potes q̄ntē
dilige tāq̄ teipm̄. q̄ diligis deū.
diliges tn̄ ut diligat. Nō ē aūt
idipm̄ dilige ut diligat. et dilige
q̄ diligit. Proinde ut t' et ipē
sapiat p ut ē sapiet t'. nō q̄tē qd
ē. q̄ n' ē. sed qd futur⁹ forsitā ē.
qd ē pe nichili. q̄ppe qd adhuc
pēdet sub dubio. etēim de q' ̄istat
qd ad aōrē dī nō sit deīceps ido
tur⁹. sapiat t' ncce ē. nō pe iam
nichili. sed nichili ex toto. utpote
qui ietnū n' est. De diuisio
nib⁹ spūū In foe' magri gerard 19.

Qua spūū diuisa sūt gnā.
Quotia ē nob' eorū discrecio.

p̄ferti cū aplō didiceri⁹ nō oī spūi
eē credendū. Videi em̄ p̄t nimus
eruditi et q̄ parꝝ exercitatos h̄nt sensꝰ.
oēs cogitacoēs nō alteri⁹ q̄ꝫ ip̄ius
hūani sp̄s eē eē sermonē. Ad
nō ita eē et ēta fitei ūtus pbat.
et dinaꝝ testimonia scripturaꝝ.
audiā īquit p̄ph'a nō quid ego
loq̄r sed q̄d loq̄t' ī me dn̄s deus.
Et ali⁹ p̄ph'a. angel⁹ q̄ loq̄ba'
ī me ꝛc̄. et ī ps̄. didiceri⁹ fieri
īmissione tuā p angelos malos.
Esse q̄ꝫ sp̄m carnis nō bonū. mā
feste paulus apl's īdicat. vbi in
flatos sp̄ū carnis sue quosdā
eē testat'. et eē etiā sp̄m hui⁹
mūdi declarat. vbi glia' ī dn̄o
pro se p̄it et pro disl' suis qd' nō
eū acceperint. s; sp̄m q̄ ex deo ē.
Sunt igit' hij duo satellites ma
ligni hui⁹ p̄ncipis tenebraꝝ ut
dne' sp̄s nequicie sp̄ūi carnis. et
sp̄ūi hi⁹ mūdi. Quicq̄d igit' ex
hijs trib; sp̄ib; sp̄ū n̄ro loquat'.
ne credamus ei. qm̄ sāguinē sicut
nō quicē corpus. sed qd' ē grauius
aīaꝝ. Et; qm̄ sp̄ual' om̄ nā ē.
a sermoib; eoꝝ agnosce⁹ eos. et
quis sp̄s sit. qui loq̄' ip̄a sug
gestio declarab'. Sp̄s carnis sp
mollia. sp̄s mūdi vana. sp̄s
malicie sp amara loquit'. Quo
ciēs igit' īportūa ut assolz carnal'
cogita° mētē pulsat. ubi gra'. vel
de cibo. de potu. de sopno. ceteris q̄
silib; ad carnis curā ptinētib; co
gitātes hūano quodā iardescim⁹
desiderio. ētū sit nob' sp̄m carnis

eē qui loquit'. et tāq̄ⁿ adūsariū
ēpellam⁹. Cū āt nō de illecebris
carnis. sed de āb'icōe sc̄li. de iactā
tia. de arrogāncia. ceterisq; silib;
cogita° ūsat' ī cordib; n̄ris. sp̄us
mūdi ē qui loqu'. lōge p̄maosior
host' et maiori sollicitudine ēpellēdus.
Intēdū v'o satellitib; ip̄is ēgra ūtetib;
p̄ncepus ip̄e habēs irā magnā tāq̄
leo rugiēs īsurgit adūsū nos. cū
vi; nō ad uolu'ptē carnis. aut sc̄li
vanitatē sed ad irā ad īpaciēci; ad
īuidiā ad amaritudinē cū p̄uo
carmir. īportūe īgerēdo. si quid
min⁹ amicabilit'. min⁹ ve discrete
fr̄m uide' aut d̄cm. si q̄ deniq;
aut ī signo aut ī ope q̄lib; data
uidet' īdignacōis occo. matēla
suspicōis. Huic igit' cogitacōi
nō alit' q̄ꝫ ip̄i dyab'lo ēsistēdū ē.
nec alit' ab ea q̄ꝫ ab ip̄a pdicōe ca
uēdū. Sed; hui⁹ sp̄ealit' astucias
nosce n̄rē ē. hui⁹ cogitacōes nō
expedit ignorare. Intēdū em̄ tūs
figurat sp̄ malign⁹ ille et neq̄ sp̄s
ī angelū lucis. ut ūtut' silacōe
plus noceat. Sed tūc q̄ꝫ s; dilige
ter aduti⁹ nūq̄ nisi amaritudīs
et discordie seminaria spargit.
Quad; em̄ nōnull' singularia ie'a.
q̄da vn̄ ceteri scādalize'. nō q̄r
diligat ieiuniū. si q̄s scādalo de
lectetur. Multa q̄ꝫ ī hūc modū
sol; afferre. Et tū aliq̄n ut sp̄s
n̄r ea q̄ ūb; horū triū crebro suspaty.
et seru⁹ additus illi. heu ī suā
ip̄i⁹ p̄niciē vices illi⁹ agat.
ut iam sine oī alti⁹ sp̄s sug

gestioē ipā ex se aīa. ꝗ voluptuo
sas. ꝗ vanas. ꝗ amaras pariat
cogitacioēs. Jā vō facile nō arbi
trioꝝ posse discēn. qn̄ nr̄ ipē loqͣᵗ
sp̄s. qn̄ vō loqͣᵗᵉ alteꝝ audiat.
q̄libꝫ e tbꝫ ill'. Eꝫ q̄d īfert qu̸ꝫ
loqͣᵗ. dū ūm̄ et vē sit qd' loquu̸ᶻ.
ifert Nimū loqͭ noscē p̄sonā. dum
ꝯstet p̄nitiosū ēē qd' loqͣᶻ. si n̄ ꝯ
ē ī siste virilit n̄ᶜᵒ. Si tu ip̄ꝰ
ē argue eū et miseābilit' plage
qd' ī tātā miseriā et tā misea
bilē deueneit seruitutē. Lauo
nēs v'ō sup castigato corꝑe. hm̄i
liato corde. seruāda v̄tute. et
cīuᵗᵉ exhibēda. seu ceteris v̄tutibꝫ
acq̄redis ꝯseruādis āplificād.
salubris cogitaᵒ ī mēte v̄sat'.
dīnꝰ sine du° sp̄s ē q̄ loq'. aut p
sepm̄ sane. ꝗ p āgelū suū. Et
q̄madmodū de hūano atꝫ maligno
sp̄u dcm̄ ē. sic de āgelico ⁊ dīno.
Nec facile ē quis loqͣᶻ discēnē.
nᶜ ignorāe piculosū. Sicti tū cū
sit āgelū bonū nūq̄ loq' a semet
ipo. sed deū ēē qui loqͣᶻ ī ip̄o.

De div'ſ opacōibꝫ vocis dīne 16

Cogitacio salubris nō alit'
q̄ dīne digc̄ōis sīno susc
capi debꝫ. Btī em̄ q̄ audiūt v̄bū
dī. et custodiūt ē°. Vult' nosce q̄
btū? Pr̄o q̄re sonās ī aurib; aīe
vox dīna ꝯtbat tīꝫ diiudicat.
sꝫ exterio si nō audis. viuificat.
liq̄fāt. calefāt. illūiat. mūdat.
Deniq; et nr̄ cibꝫ ē. et gladius.
⁊ ꝯfirmaᵒ et medicīa. et ī quies.
ī surrectio q; et ꝯsūmatio nr̄a.

Nec mireis qd' v̄bū dī iā nūc ī veiaᶻ
oīa ī oībꝫ ēē q̄tud spectat ad iustificaᵒ
siquidē ⁊ futuꝝ ē oīa ī oībꝫ ad glificaᵒ
Audiat ioᵈ p̄ptō: et ꝯtbabi v'et eꝰ. a
voce illa cait' aīa ꝯtremiscet. Dīa
naꝫ secta cord rimaᶻ atꝫ diiudicat.
sīno viuꝰ ⁊ efficax. cordiū ac cogita
cionū p̄scrutator. vn̄ ⁊ leg mortuꝰ
ī p̄ctō. si audieis vocē filij dī viues.
Smo em̄ q̄ loquiᶻ sp̄s et vita ē.
Si cor tuū īduratū ē. memto scrip
ture dicētꝭ. emittet v̄bū suū ⁊ liq̄faciet.
Si tepidus es et euom̄ iā formidas.
nō discedas ab elog̊o dn̄i et īflāma
bᵗ te. q: elog̊iū eꝰ ignitū valde. Nō
si tibi vas ignorātie plagis. diliget'
audi qd loqͣᵗᶻ ī te dn̄s d's. et erit
lucerna pedibꝫ tuis v̄bū dn̄i. et luⁿ
semitis tuis. At fortasse tāto āplius
Soles q̄to clarꝰ p̄ctā etiā mīma il
luīatus agnoscis. si sc̄ificabᵗ te pᵉ ī
viᵗᵉ q̄ ē itaq; sīno eꝰ. Iā vō cū laueis
manus tuas. ecce p̄iāt ī ꝯspc̄u tuo
mēsā. ut nō de solo pane viuas. sed
de oī v̄bo qd' p̄cedᵗ de ore dī. et m
forteⁿᵉ tibi illiꝰ ēēas vīa mādatoꝝ
eꝰ. Vbi si ꝯsistat adūsū te castra
et p̄liū tēptaᵒⁱˢ īsurgit. accipe gla
diū sp̄s qd' ē v̄bū dī. et ī eo facile
triūphab. Nō si forte ut ē ētq̄mis
ꝯsuetudo ꝯtigeit te aliq̄n̄ vulneari.
mittet v̄bū suū et sanabᵗ te. et eri
piet de ī teritoibꝫ tuis. Eꝫ et si ꝯtᶻ
bais adhᶜ ī v̄bi suis ꝯfirmabᵗ te.
In hijs atꝫ hᵒᵈⁱ p̄senciāi tibꝫ in
git exercere. donᶜ iā dicat sp̄s ut re
quiescas a laboribꝫ tuis. In hᵒ v̄bo
quiescas dulcit' atꝫ suauit' soporabeis

Donec veniat. cu[m] oes q[ui] i monumentis sunt
audient voce[m] ei[us]. G[regorius]: Alij quide[m]
in odium alij vo[cantur] i vita[m]. Et q[ui]s scit an
dignus e[st] odio an amore. et tu[n]c ab
auditio[n]e mala no[n] timebit d[ic]e[n]s. sed b[ea]ta
magis auditio p[ro]vocat ad visione[m] di[vin]a[m]
cu[m] dicet. venite b[e]n[e]d[ic]ti p[at]ris mei. De
diversis no[min]ib[us] di[vinis]. In q[ui]b[us] singlis. xviij

Quom diu[er]sis no[m]i[n]ib[us] d[eu]m. nu[n]c q[ui]de[m]
p[at]rem. nu[n]c m[agist]r[u]m voce[m]us a d[omin]u[m].
no[n] ill[iu]s simplicissi[m]e et o[mn]i[n]o i[n]variabil[is]
n[atur]e diu[er]sitas. ulla i ea e[st]. s[ed] affectionu[m]
n[ost]ra[rum] multiplex varia[ti]o. S[ecundu]m diu[er]sos
p[ro]fectus a[nim]e vel defectus. Vide[tu]r e[nim] q[ui]da[m]
a[n]i[m]e sub prefatilias age[re]. q[ui]da[m] s[u]b d[omi]no.
q[ui]da[m] sub m[agist]ro. q[ui]da[m] q[uo]q[ue] sub p[at]re et no[n]
nu[n]c sub sp[on]so ut cu[m] p[ro]ficientib[us] p[ro]ficere.
cu[m] i[n]nuitati i[n]niti. videa[tu]r et ipe. lic[et]
ide[m] ipe sit et a[n]i[mu]s ei[us] no[n] deficiat. Pri[mu]s
status e[st] q[u]o sub d[e]o cepint e[ss]e ho[m]i[n]es. q[uas]i
ta[n]q[uam] m[er]cenarij s[u]b prefatilias vivunt.
q[uas]i s[e]c[u]laris et m[er]cenaria i[n]tencio e[st]. Hij
sunt q[ui] i s[e]c[u]lo vive[n]tes a[li]q[ua]lo a[li]q[uo] exiguo
desiderio et[er]no[rum] velud s[u]b i[n]terie d[e]o
servire. et ab eo t[er]rena pete[re] q[uo]d desidera[n]t.
S[ecundu]s stat[us] i[n] s[e]c[un]d[o] statu i[n]cip[iun]t e[ss]e s[u]b d[omi]no.
qui ta[n]q[uam] servi carcere[m] time[n]t. et me-
tuu[n]t ne subiga[n]t[ur] p[e]nis. i[n] q[u]o s[an]e statu
divisio e[st] exitusq[ue] a s[e]c[u]lo. et i[n]troitus
vite. Hinc t[er]c[iu]s tu[n]c admodu[m]
p[ri]mi[us] et q[uo]d p[ro]ximus e[st] eo[rum] s[cilicet] q[uasi] puuli
adh[u]c i[n] x[rist]o lac co[n]cupiscu[n]t ta[n]q[uam] sub
m[agist]ro et pedagogo vive[n]tes. q[ui] pu[r]ificet
d[eu]m i sp[irit]u suo s[an]c[t]o. n[on] iam s[er]viliter
timent supplicia. s[ed] ta[n]q[uam] puuli metuunt
plagas v[er]ber[u]m. Appetere[n]t d[ic]i sa[n]cta
m[agist]ri. ne q[ui] irasca[tur] et pe[re]at de via
iusta: ne devotio[n]is g[rati]a s[u]bt[ra]ha[tur]. et
molesta eis fiat o[mn]ia. laboret tedio
q[uo]da[m]. et q[uas]i vapulet i[n]t[er]ius i[n] a[n]i[m]o ama-
tudi[n]e s[cilicet] cogitacio[n]u[m]. H[o]c e[st] ub[er]a
q[ui]b[us] castigat puulos suos d[eu]s. In hijs
ita[que] p[r]imordijs et q[uas]i i[n]fantili etate sic
vincti sibi attendu[n]t tu[n]c d[eu]m. Adolescen-
na m[agist]ri ut nu[n]c i[n]isto. nu[n]c i statu illo
sese i[n]veniat q[ui]sq[ue] sollicitus fuit diligent[er]
h[ec] obs[er]vare. Status filij ia[m] robuste
etatis e[st]. q[ui] s[u]b p[at]re vivunt. n[on] lacte iam
potat[ur]. s[ed] vescit[ur] solido cibo. oblitus sa[n]e
q[ue] r[e]tro sunt. i[n] q[ui]b[us] simul oculis i amaritu-
ne morabat[ur]. S[ed] ne ip[s]a q[ui]de[m] p[re]sencia di-
derans. n[on] p[ro]mis puulo[rum] co[n]solatio[n]es
capi[en]tes. magis a[u]t[em] extende[n]s se i[n] ante-
ora. ad palma[m] sup[er]ne vocatio[n]is. et
i[n]troitu[m] future b[ea]titudi[n]is. expectans b[ea]ta[m]
spe[m] et adve[n]tu[m] g[lori]e magni d[e]i. Cum
tu[n]c e[nim] q[uo]d erat puuli et q[uo]d ia[m] p[ro]fecit
i[n] vir[um] p[er]fe[ct]u[m]. In hijs u[ti]q[ue] q[ue] p[at]ris sunt o[porte]t
eu[m] e[ss]e. suspirat ad h[er]editate[m] seculari
q[ue] c[er]ta ea[m] meditacio[n]e v[er]sat. Quo[modo]
e[nim] m[er]cenari[u]s eu[m] q[ui] esset. q[ui] p[er]ve-
nirat h[er]editati. ea[m] t[ame]n affectu expetit
et exspectat. I[n]venit e[nim] alt[er] q[uo]d d[omi]n[u]s
s[u]b limior et affect[us] dignior isto. cu[m]
perfectus castificato corde. nil aliud
desiderat a[n]i[m]a. nil a[liu]d a d[e]o q[ue]rit q[uam]
ip[su]m d[eu]m. Frebro sig[nific]ati dedicat ex
p[ro]fundo q[uas]i vo[lu]ntas spantib[us] i[n] se. a[nim]e
q[ue]re[n]ti ip[su]m. Neq[ue] e[nim] suu[m] aliq[ui]d. no[n]
felicitate[m] no[n] gl[ori]a[m]. no[n] a[liu]d q[ui]cq[uam] ta[n]q[uam]
p[ri]vato sui i[p]si[us] a[m]ore desiderat a[n]i[m]a
q[ue] e[ius]mo[d]i e[st]. s[ed] t[ot]a p[er]git i d[eu]m. Unicu[m]
q[ue] ei ac p[er]fectu[m] desideriu[m] e[st]. ut i[n]tro-du-
cat ea[m] rex i[n] cubiculu[m] suu[m]. ut ipi

adhereat. ipso fruatur. vn̄ inigit tue
lata frīe q̄ p̄t celestis sponsi gl̄az spe
culādo ī eadē ymaginē trāsformat
de claritate ī claritate ā dn̄i sp̄u. De
diuīs saporibȝ dei. In s̄ dix̄ ī sipiēs. 18

D[eus] licet vnus sit. et vnus
sit nō ī varietate tn̄ sui sed
ai nrī mutacōe gustātibȝ nobis
diuisos videt hr̄e sapores. Sapit
eīn timēti iusticiā et potētiā. sapit
amāti boītate ⁊ mīaz. At is q̄
se pēitus īsipiēs ē. tm̄ nc̄ tiore
d's sapit nc̄ amore. Distat qttu
vult ego sapiētē nō dixeri. Dū
nc̄ timz nc̄ diligit dn̄z. Quō eīn
dixeri ī sapiā qsūmatū qp̄ īnceo
nc̄ īnicium. Nā ītiū sapie tior
dn̄i. qsūmaº caior. media sibi ve
dicat spes. Cū igr̄ nc̄ iusticiā
sapit d's p tiorē. nc̄ mīaz p caorē.
is plane dicit ī corde suo. nō est
d's. Deū eīn nō putat q̄ nc̄ iustū
nc̄ piū ī putat. De diuisis modis
q̄s sc̄ ih̄s x̄ s̄ ad p̄rez. In fo. d' ivs p̄sanc 19

Q[ue]m dedit nob̄ sacre līe xp̄z
dn̄z et ex p̄re et ī p̄re et cū
p̄re et a p̄re et p p̄re eciā et sub
p̄re. Qd' dī ex p̄re ieffabil' ē nati
tas. qd ī p̄re sbat' vnitas. qd cū
p̄re equalitas maiestatis. Sane
eīn tn̄ hc̄ ab etno. Ceteꝝ si ex p̄re
nascēs. qd ī p̄re ā cū p̄re. Nō in
qgrue forsitan ī p̄re cubās. cū p̄re
sedēs dicat. Et audite qsessus h̄s
et huiꝰ accubitus roēz. Dicit eīn
sessio maiestatē et qsessio eq̄litatē.
exp̄mit maiestatē. p̄sertī cū sit
ca sedes a dextris p̄ris. nō sane sub p̄e
dibȝ. vl' a tergo. et sedē q̄dē ia quiescē ē.
sȝ iacē magis. Qd eīn delectabilius ⁊
q̄dāmō dulaꝰ ee iadebȝ filio. qd a p̄re
ē. an qd cū p̄re oībȝ p̄est. In q̄ putas
hoꝝ sūma illa pax dei q̄ exsupat oēz
sēsū. ⁊ singularis i'ges dn̄i qpetēcius
assignet. Et si digne satis ore exp̄m
id nequeat. corde tn̄ forsitā p̄re qcipit.
ut saltem q̄dē ī oībȝ illiꝰ īdiuisibili
simplicitate eēncie int' p̄re eq̄litatē et sbē
vnitate. veisilis q̄dā ei q̄ int' qsessū
et accubitū ē cogitari posse distīctō
videat. Iā vo qd dī ā p̄re ābulantē
significat. et ad īteriorīs spectat adue
tū. In t'ris inmmꝝ visus ē. et cū hoībȝ
qūsatus ē medīꝰ nrz qp nesciebaꝰ stetit.
veꝰ qdē emanuel nobiscū d's. nobiscū
stās. sed a p̄re. Qd eīn nobiscū stetit ad
iutorīū. qd a p̄re stetit relīq dereliq̄t.
Pēnā nāq; qrebat ī oībȝ gl̄az. cuiꝰ ⁊
veneat face volūtatē. Ceteꝝ si p̄sentē
qsiderēus. si xp̄m et hūc crucifixū atte
das. ibi maxīe cui redeasse q̄ eū sub
p̄re cōpies. Hoc p̄prie et speāl' ad
huane ptīnuit nae hūilitatē. Dicē
ne audebīꝰ qd aliqn ecia fuit sine
p̄re. Nēo id p̄sumet. si nō p̄or ip̄e
dixisse. d's d's ut qd me dereliquisti.
Quasi q̄dā ibi derelictio fuit. ubi nlla
fuit ī tāta necessitate v'tutis exhibicio.
nlla maiestatis ostēsio. Hēmꝰ itaq;
iesū xp̄m ex p̄re nascētē. ī p̄re cubātē.
cū p̄re sedētē. a p̄re ābulātē. p p̄re
stātē. sub p̄re pēdētē. sine p̄re mo
rientē. Qd' p̄r ⁊ filiꝰ et sp̄s sc̄s et
sc̄a āīa desiderat qsūmaº nr̄az xx

Martyres tamen dicente ueritate postula-
rent, non tamen uidere cupiebant. Sed
perfectionem beatitudinis desiderabant. Quam tunc ha-
bituri sunt cum acceperint simul cuncti. Sustine-
te modicum tempus donec impleatur numerus fratrum
uestrorum. Acceperunt iam quidem singulas sto-
las, sed non uestientur duplicibus, donec
uestiamur et nos. Quasi uadia tenentur et ob-
sides eorum corpora sine quibus consummari non
possunt, nec ea recipient sine nobis. Si ergo
nostrum quomodo aduentum nunc expectant. Quan-
tum desiderant, quam sollicite requirunt, quam li-
benter bonum audiunt de nobis. Quid tamen de
hiis loquor qui uiderunt ex hiis qui passi
sunt compassione. Quam et ipsi angeli nos
sancti desiderant. Ratione de uermiculis istis
et de puluere isto instaurandi sunt muri ce-
lestis ierusalem. Putatis quanto desiderant ci-
tiues celestes instaurari ciuitatis sue ruinas.
Quomodo solliciti sunt ut ueniant lapides
uiui qui coedificentur eis. Quomodo discurrunt
medij inter nos et deum fidelissime deportantes
ad deum gemitus nostros et ipsius nobis gratias
deuotissime importantes. Plane non dedignantur
habere ut simus eorum socij, quorum fratres sumus.
Exultate fratres quoniam angeli qui missi sunt ad
primam? Officia et festine impleant de nobis
eorum leticiam. Ve tibi quicumque es, qui deliberas
redire ad lutum ad uomitum reuerti. Pu-
tas ne placatos habebis in iudicio quos tanto
et tam sperato frustrare uis gaudio. Non solum
angeli et ipse angelorum nos creator expectat. Ex-
pectat nos pater et desiderat non solum propter
nimiam caritatem qua dilexit nos sed propter semet-
ipsum. Nam de filio quis nesciat quantum de-
siderat fructum natiuitatis et totius uite quam
gessit in carne, denique fructum crucis et
mortis sue pretium sanguinis preciosi. Ratione
cum dicitur de deo et patre uestro quod acceperunt in
ratione et instauratam cetera ciuitatis suas.
per quibus illum pater misit in terris. Expectat
et nos spiritus sanctus cum sit caritas et benigni-
tas in qua predestinati sumus ab eterno. Nec
dubium quin predestinationem suam uelit
impleri. Ergo quia omnes nos curie celestis
frequentia desiderat, et expetit et expectat.
Certamus non quasi in incertum. Certamus desidera-
rijs et pro fructu uirtutum. Hec interim sit consola-
tio nostra, donec eciam ut deus sit nobiscum.

Quod anime sanctorum desiderant corpora. xxi.

Quum scriptura loquitur deum omnia fecisse
propter semetipsum, erit profecto ut factura
sese quandoque conformet et concordet auctori.
Oportet proinde in eundem nos affectum
quandoque transire, ut quomodo deus omnia uoluit
esse propter semetipsum, sic nos quoque nec nosipsos
nec aliud aliquid fuisse uel esse uelimus nisi
eque propter ipsum, ob solam uidelicet ipsius uoluntatem,
non nostram uoluptatem. Delectabit sane non
tam nostra uel sopita necessitas, uel sortita
felicitas, quam quod eius in nobis et de nobis
uoluntas adimpleta uidebitur. Quomodo stilla
aque modica multo infusa uino, defi-
cere a se tota uidetur, dum et saporem uini et
colorem induit, et quomodo ferrum ignitum et candens
igni simillimum fit, pristina propriaque
exutum forma, sic omnem tunc in sanctis humanam
affectionem quodam ineffabili modo necesse
erit a semetipsa liquescere atque in dei penitus
transfundi uoluntatem. Alioquin quomodo omnia in
omnibus erit deus si in homine de homine quicquam
supererit. Manebit quidem substantia, sed in alia
forma, alia gloria, aliaque potentia.
Nisi anime sanctorum iam solute a corporibus
uelint sua corpora recepisse, aut certe re-
cipere, et desiderent et sperent, liquet

ꝑcelsu n̄ sed a seipis penitus inmutat.
ubi ꝯstat n̄ sed penit' deēē de ꝓprio
q̄d ul' modice interio' inflecta'. Donec
igit' absorpta sit mors in victoria. et
noctis undiq: tenebras lux ꝑhennis in
uadat. et occupet usq: q̄tenus et
in corpib: lux celestis effulgeat. non
ꝑnt aīe ex toto exponere seipās et
transire in deum. Nimiz ligate corpib:
etiā tunc et si non vita ul' sensu. certe
affectu nali. ita ut absq: hijs nec
velint nec valeant ꝯsumari. Enim
neq: absq: ꝑfectu aīe nec poterit corpus
nec insumi. Hoc nimiz si corpus iā glē
ꝯferre uite spūi. quod et infirmū et mortale
ꝯstat ipi non mediocr' valuisse. Valde
dulci dilgenti aīe corpus suum et infirmū.
valde et mortuū. valde resuscitatū.
Primū q̄rēe ad fructum pnie. secundo
ad q̄etē. postremo ad ꝯsumacionē.
Merito sine illo ꝑfici non vult. quod
in oī statu in bonū sibi subservire ꝑ
sensit. Bonus plane fidusq: comes
caro spūi bono. q̄ ipi: aut si oneat
iuuat. aut si non iuuat exoneat.
certe iuuat et minime onerat. Primus
status laboriosus. sed fructuosus. secundus
ociosus sed minime fastidiosus. tercius
et gliosus. De diuisis inplecionibz aīe
et corpis in futuro. In fine ꝯ oibz sciis. ::

Constat aiāz īplētē eē nāz.
Quin et sapientes hujus mundi aīaz
hūanā rōnalē irascibilē. ꝯcupiscibilē ēē
describunt. Quāvis: īplētē vū aīe
ipsā q̄ nāa et cotidiana experiencia
nos docet. Porro quadmodū certa
rōnale nrz et sciā et ignoranciā ꝯstat.
tanq̄ habitus et ꝑuacio. sic et ita ꝯcu
piscibile desideriū et ꝯtemptu. et ita id ēē
de irascibile et leticia ꝑit et ira ꝯstat. Im
plebitur ig' deus rōnabile nrz luce sapie.
ita ut penitus n̄ desit in ulla sciā.
Implebitur ꝯcupiscibile nrz fonte iusticie ut
oino desideret eā. et eā penitus impleam.
Nulla enim alia res inple ꝑt desideriū
nrz aīe. nulla alia ꝑt iusticia beatificare
aīaz ꝑt. Cum igit' impleuit deus ꝯcupiscibile
nrz iusticia. q̄cq̄d in spūale dicitur: aīa rēs
ꝑuet. q̄cq̄d dicitur ꝯcupiscere ꝯcupiscet.
et ex oibz id magis appetet quod magis
fuit appetendū. Merito deniq: ꝯcu
piscibili nro iusticia attribuitur eo q' nimiz
q̄ iusti q̄ iniusti reputam'. Iā vero quod
de in nobis irascibile tunc impleuit ipse deus
ꝑfecta erit in nobis tranquillitas. et summa
iocunditate atq: leticia implebit pace diuina.
Et vide si non hijs tribus ꝑfecta q̄ntitas sanitatis
ad aīaz spectat beatitudo ꝯsistit. quin sciā
iā non inflat ꝑ iusticiā. iā non ꝯtristat
ꝑ leticiā. quin iusticia nec inducta ꝑ
sciā. nec onerosa ꝑ leticiā. quin leticia
nec incepta erit ꝑ sciā nec inpura ꝑ
iusticiā. Sed in hijs oibz n' adhuc
exterior homo nr' accipit. Ipi ig' ut
ꝯtinet glīa etiā in terra nrā q̄tuor sunt
ꝯcedenda. quoniam nimiz ꝯstat ex elementis
q̄tuor esse ꝯpactū. n̄ miseros quos plurimum
indigere uidet. q' misereor deus. Habeat ig'
terra nrā inmortalitatē. ne iā denuo se
timeat in puluerē redigendā. Resurgens
enim corpus nrz iā non morit'. mors illi
ulterius non dnabit'. Sed quo ꝑderit si forte
ꝯtigat eternū viuere in miserijs et corrup
tionis passibilitatibus. q' nimiz incessanter
corpus hoc corruptibile affligit. et si non
sed utiq: sp morit'. habeat certe etiā

aque omnimoda impassibilitate. ab universis enim
incommoditatibus ac perturbationibus passionum.
Sed iam etiam desiderat corpus nostrum etiam levitate.
scilicet cum minimum quid habet ex aere portionem.
Tanta itaque futura creditur corporum levitas
et agilitas beatorum ut possit si velit absque
omni mora seu difficultate ipsarum quam cogi-
tationum nostrarum sequi ad omnia velocitate. Quod
ultimum deest ad perfectionem corporis beati, sola
utique pulchritudo. hanc perfectissime futuri
non immerito possumus attribuere parti quam
habemus ab igne. Salvatorem enim expectamus
sicut ait apostolus qui reformabit corpus humilitatis nostre
configuratum corpori claritatis sue. exhibens quod
pollicitus est. Tunc fulgebunt iusti sicut sol
in regno patris eorum. Sic igitur implebuntur dies animas
nostras. cum perfecta in eis sancta fuit. perfecta iustitia.
perfecta letitia. Sic implebit maiestate eius
omnis terra nostra. cum fuit corpus immortale impassibile.
agile configuratum denique corpori claritatis eius.

De dignitate et excellencia beate Marie. In sermone de assumpcione eius

Non est quod me delectet magis. non
est quod terreat magis quam de gloria
virginis matris habere sermonem. Ut enim sileam interim
ineffabile privilegium meritorum. et prerogativam
precellentem singularem. tanto eam devotionis affectu
amplectuntur homines suscipiunt ut dignum est
universi. ut libenter de ea loqui gestiant omnes
tamen quicquid dixero de indicibili eo ipso quod dici
potuit minus gratum sit. minus placeat.
minus acceptum. Que namque poterit lingua
etiam si angelica sit. dignis extollere laudibus
virginem matrem. non matrem cuiuscumque sed dei. Que
enim vel angelica puritas virginitati illi
audeat comparari. que digna fuit spiritus sancti sa-
crarium fieri et habitaculum filii dei. Si ex

in mundo locus dignior virginalis uteri templo,
in quo dei filium maria suscepit. nec in celis regali
solio quo mariam. marie filius sublimavit.
Quantum enim gratie in terris est adepta preceteris
tantum et in celis glorie obtinet singularis. Est quod
miretur in maria sed cum virginitate fecundi-
tas. A seculo non est auditum ut aliqua simul
esset mater et virgo. Quid si et cuius mater sit atten-
das. quo te tua super eius mirabili celsitu-
dine ducat admiratio. Nonne tuo primo
vilem iudicio illa quam deum habuit filium. Sed
omnes etiam choros exaltabit angelorum. Virgo
utique sancta. virgo sobria. virgo devota nec da-
ria ex regibus orta. ex semine abrahe ge-
nerosa. ex stirpe david divinitate concessa.
celitus impromissa. misteriis prefigurata
miraculis. oraculis premunita prophetiis
virginitatis primitia. sine corruptione
fecunda. sine gravamine gravida. sine
dolore puerpera. Sola inter mulieres
a communi maledicto et dolore parturientium
aliena. Si ex parte de castitate pe-
semus. nullus hominis par ratiis inveniri. Similem
in omnibus hominis nec prima similem visa est. nec
habere sequentem. In maria chorruscat
mansuetudo pudoris. devotio humilitatis.
magnanimitas credulitatis. martirium cordis.
Quam admirandam et omni honore dignissimam
virginem. virginem carne. virginem mente virginem
professione. Quam felicem singulariter vene-
randam. sic omnes felicem admirabiliter predicant
impartem. posterorum universitate. Que
sancta corpore et spiritu. et integritate carnis
virginis. et propositi integritate. virginitatis
decus. cum munere fecunditatis. humilitatis
insigne. stillantem caritatis favum. immo
viscera plenitudinem gratie. prerogativam
glorie singularem. Felix maria cui nec

humilitas defuit nec virginitas. Et quidem singularis virginitas que non temeravit. sed honoravit fecunditas. Et nichilominus specialis humilitas que non abstulit sed extulit fecundam virginitas. et incomparabiliter prorsus fecunditas quam virginitas simul comitatur et humilitas.

Hijs munita virgo regia gemmis ornata virtutum. geminoque mentis et corporis decore prefulgida specie sua et pulchritudine sua in celestibus cognita. celi civium in se prouocat aspectus ita ut regis animum in sui concupiscentiam inclinaret. et celestem nuncium ad se de supernis educeret. narrat beatus bernardus

De laude eiusdem. In sermone de virginitate

Beata maria sola inter mulieres benedicta. sola a generali maledicto libera. et dolore parturientium aliena. virgo fecunda. casta puerpera. mater intacta. ab angelo benedicta. et a cunctis generationibus terre merito beata predicaris. invenisti quod querebas. invenisti quod nemo ante te potuit invenire. Invenisti graciam apud deum. Quam graciam. Dei et hominum pacem. mortis destructionem. vite reparacionem. Illa illa promissa. illa expectata. illa desiderata. in qua et per quam ante secula disposuit salutem operari in medio terre. Plena es gracia. plena rore celesti. innixa super dilectum. delicijs affluens. puella perfecta. et parens altissimi filio.

do Quam familiaris facta es domino. Quam propria. immo quam intima. quantam invenisti graciam apud deum. Quantam graciam. Graciam plenam. graciam singularem. Nam sola omnibus graciam invenisti. singulariter gracie fructus ventris tui. ad omnium merces te mediante pervenit. In te namque sola. rex ille dives et predives exinanitus excelsus humiliatus. immensus abbreviatus. et ab angelis minoratus est. verus deus et dei filius incarnatus. Et quis fructus. Recipe ut omnes eius paupertate locupletatem. eius humilitate sublimem. eius minoracione magnificentem. eius incarnacione adherere deo. incipiant unus spiritus esse cum eo. O virgo preclara. o virgo devota. quis te docuit deo placere virginitate. Que lex que iusticia que pagina veteris testamenti. vel preceptum vel consilium vel hortatur. in carne non carnaliter vivere. etiam in terris angelicam ducere vitam. Nec preceptum nec consilium nec exemplum invenisti. Unctio docebit te de omnibus. quia sermo dei vivus et efficax. cum esset tecum magister quam filius. prius instruxit mentem quam indutus carnem. O virgo virga sublimis. o vere celestis planta preciosior cunctis. sanctior universis. O vere lignum vite. quod solum fuit dignum portare fructum salutis. Per te accessum habeamus ad filium. o benedicta inventrix gracie. genitrix vite. mater salutis. ut per te suscipiat nos qui per te datus est nobis. Excuset apud ipsum integritas tua culpam nostre corrupcionis. et humilitas deo grata nostre veniam impetret vanitati. Copiosa caritas tua nostrorum cooperiat multitudinem peccatorum. et fecunditas gloriosa fecunditate nobis conferat meritorum. Domina nostra mediatrix nostra. advocata nostra. tuo filio nos commenda. tuo filio nos consilia. tuo filio nos representa. Fac o benedicta per graciam quam invenisti. per prerogativam quam meruisti. per misericordiam quam peperisti. ut qui mediante te fieri dignatus est particeps infirmitatis et miserie nostre. te quoque intercedente participes faciat nos glorie et beatitudinis sue christus iesus filius tuus dominus noster qui benedictus est super omnia in secula. Amen.

De pietate et misericordia eiusdem. In sermone de assumpcione

Quid ad mariam trepidat humana
fragilitas? Nichil in ea austerum,
nichil terribile. tota suavis plena pietatis. Secun-
da gracie. plena mansuetudinis. et misericordie. affectu
compaciendi et subveniendi habundat effectu. ino-
cantibus eam subvenit universis. Denique omnibus
omnia facta est. Omnibus misericordie sinum aperit. ut de
plenitudine eius accipiant universi. captivus
redempcionem. eger curacionem. tristis consola-
cionem. peccator veniam. iustus graciam. angelus leticiam.
Denique tota trinitas gloriam. filii persona carnis
humane substanciam. ut non sit qui se abscondat
a calore eius. Omnibus se exorabilem omnibus
clementissimamque prebet. omnium denique necessita-
tes amplissimo quodam miseretur affectu. Ad ma-
riam est sicut ad medium. sicut ad archanum
dei. sicut ad rerum causam. sicut ad negocium
seculorum respiciunt. et qui in celo habitant. et qui
habitant in inferno. et qui nos precesserunt. et nos
qui sumus. et qui sequentur. et nati natorum.
et qui nascentur ab illis. Illi qui sunt in celo
ut resarciantur. et qui in inferno ut eripiantur.
qui precesserunt ut prophete fideles inveniantur.
qui sequuntur ut glorificentur. Ideo te beatam
dicunt omnes generaciones. genitrix dei. domina
mundi. celi regina. que omnibus generacionibus vi-
tam et graciam genuisti. In te enim angeli
leticiam. iusti graciam. peccatores veniam in-
venerunt in eternum. Merito in te respiciunt
oculi tocius creature. quia per te et in te. et de
te benigna manus omnipotentis quicquid creaverat
recreavit. Merito dicere ex ore tuo procedit
consolacio miserorum. redempcio captivorum.
liberacio dampnatorum. salus denique uni-
versorum. Sileat misericordiam tuam virgo beata. si
quis est qui te invocatam in necessitatibus suis sibi
meminerit defuisse. Nos quidem servuli
tui. ceteris in virtutibus congaudemus tibi

sed in hac potius nobis ipsis. Laudamus virginitatem.
admiramur humilitatem. sed misericordia sapit miseris
dulcius. hanc amplectimur carius. recordamur
sepius. crebrius invocamus. Hec enim que tocius
mundi reparacionem obtinuit. salutem omnium
impetravit. civitatis superne incepit instauracionem.
et sedentibus in tenebris et umbra mortis optinuit
redempcionem. Per te enim celum impletum est. infer-
nus evacuatus. instaurate ruine celestis
Jerusalem. expectantibus miseris vita perdita
data. Sit igitur pietatis tue virgo benedicta
impetrare que apud dominum invenisti graciam notam facere
mundo. reis veniam. medelam egris. pu-
sillis corde robur. afflictis consolacionem.
periclitantibus adiutorium et liberacionem.
sanctis tuis precibus optineto. Dulcissimum
nomen marie invocantibus servulis per te regina
clemens gracie sue munera largiatur.
Jesus christus filius tuus dominus noster qui est super omnia deus
benedictus in secula Amen. De ineffabili conceptu
et admirabili partu virginis. In festo de assumpcione.

Quis explicare queat quemadmodum
superne mente spiritus obumbrante
virtute altissimi caro factum sit verbum dei.
et dominus maiestatis quem non capit universi-
tas creature. intra virginea sese claudit
viscera factus homo. Abyssus place ipsam
tabilis incarnacionis divine sacramentum. Nemo
investiget. Nemo attingat. Nemo comprehen-
dat. Innuitur nova legacio angelo
gabrieli. et nova virgo professa virtute.
nove salucionis honorem obsecro. Imple-
tur gracia. que concupiscencias nesciat. ut spiritu
superveniente altissimo pariat filium. quem
virum dedignatur admittere. Intuere ob-
secro quale sit id quod novum. quod admirabile.
quod iocundum. quod amabile. Nec enim
pulchrius quam generacio casta. Laud-

gliosi⁹ q̄ sc̄a et sincera ↄceptio. Jn q̄
n̄l ē pudoris, n̄l sordis, n̄l corruptiōis.
Substātialit̄ eñ utero v̄gīs illapsus.
et de sp̄u sc̄o ↄceptus ē xp̄s. O ue
noua mirabilia. Conceptus fuit sine
pudore. ptus sine dolore. m̄r sine
corruptiōe. O uē nouitas ināudita.
Virgo pepit et p⁹ ptū īuiolā p
mãsit. fecūditatē p̄l' cū carne ite
gritate. et gaudiū m̄ris h̄ns cū
v̄ginitatis honore. Nā dē ē sine corrup
v̄ginitatis. filiꝰ sine oī labe pc̄ti.
Sic gn̄at m̄r et v̄go ē. q̄ gn̄at
d̄s ꝛ hō ē. O ptus sol⁹ sine dolore.
sol⁹ nesci⁹ pudoris. corruptiōis ig
narus. nō īserās s; ↄseruās v̄ginal'
utei tēplū. O natiuitas sup̄ naturā.
illibata s̄citate. hōrabil' mūdo.
amab' hoīb; . inuestigab' āgl'. oībus
āmirabil'. Angel⁹ mirat. utus
obūbrat. sp̄s sc̄s supuenit. v̄go
cred'. fide ↄcip' v̄go. ptu͂rit v̄go.
manz v̄go. Quis nō miretur?
Nascit' altissimi fi⁹. d̄s de d̄o gen'
tus añ s̄cla. Nascit' deīq; v̄bū
īfans. Quis ul' satis miret'?
In ↄceptu ptuq; v̄ginali. noua ac
mira p̄fecto īspiciat q̄ diligēt' in
quirit. Porro ibi agnoscit' lōgi
b'ius. lati⁹ āgustū. alti⁹ sb̄ditū.
pfūditas plenā. Ibi agnoscit' lux
nō lucēs. v̄bū īfans. aq̄ sitiēs. panis
esuriēs. Vitrās si attēdas potē
tiā regi. sapiā īstrui. v̄tutē sustē
tari. deū lactātē. s; āg̃l'os ūficiētē.
vagiētē sed miseros ↄsolātē. Vt
dēas si attēdas tristari leticiā. for
titudinē īfirmari. Ex q̄d' nō min⁹

mirādū ē cernit īp̄a ibi tristi^a letifican̄s
pauor ↄfortās. passio saluās. mors
viuificās. īfirmitas roborās. In fe⁹ natī^{te} e⁹
Qd̄ gr̄ad gr̄e ī nob' ē mediāte maria ē.
Redeptur⁹ d's hūanū ge⁹ p'ciū
vniu͂sū ↄtul' ī maria. Alt⁹
ig' ītueām q̄to deuotiōis affcū a
nob' eā uoluerit honorari. q̄ toti⁹ boni
plenitu^{ne} posuit ī maria. ut si qd̄ spei
ī nob' ē. si qd̄ gr̄e. si qd̄ salutis. ab ea
nouerim⁹ rēdūdare. Totis ig' medull'
cordiū. et p̄cordiorū affcib; et uotis
oīb; mariā hāc venerem'. q; sic ē
volūtas e⁹. qui totū nos hr̄e voluit
p mariā. Hec inquā volūtas e⁹ ē.
sed pro nob'. In oīb; siq̄dē et p oīā
pruidēs miseris. tēptacōes n̄ras sola'.
fidē excitat. spē roborat. diffidētiā
abigit. erigit pusillanim^{te}. Virgo
ergo ē via p q̄ ad nos saluator uenit.
pcedēs ex ip̄i⁹ utero tāq̄ spōsus de
thalamo. Tenētes ig' viā sanctā
et nos ↄtēdim⁹ p eā ad ip̄m as
cēde. qui p ip̄ā ad nos desc̄d'. p
eā uenire ī gr̄āz ip̄i⁹. qui p eā in
n̄rām miseriā aduenit. Supplicāt
et efficacit' salutis n̄re negocia per
tractab' tāq̄ mediās m̄r. et m̄r
m̄e. Curādū nob' sūmope ne
v̄bū qd̄' de ore p'ris ad nos egssū ē.
v̄gīe mediāte uacuū reu͂tat', s; p
eādē inclitā v̄gīnē gr̄āz p gr̄a
īferam⁹. sic rēddā' origini fluēta
gr̄āz ut uberi⁹ fluāt. Alioq̄ū n̄
qd̄ fontē redeāt exsiccātu'. et ifideles
ī modico qd̄' maximū ē accipe no
mem̄. Queram⁹ gr̄āz et p mariā
q̄ram⁹. q; qui q̄rit īuenit. et

frarudan pt. Querat gram sz gram ap
deū. Nā ap^o hoīes grā fallax. Aduo
catū vis hre ap^d xpm. ad mariā cō
curre. exaudiet utiqz mrē filius. Ce
terū qcūqʒ id ē qd offerre paras mae
comēdare memito, si nō vis sustinē re
pulsā. Filioli hec peccatorū scala. hec mea
maxīa fiducia. hec tota rō spei mee.
Dico vobis si pie a vobis pulsata. si pie
a vobis fuit inuocatā. cōpacietur vobis. nō
deerit necitati nre siquidē nec facultas
ei deesse poterit. nec volūtas. Qum
regina celorū ē. misericors ē. et mr
misericordie.

Expliciunt excepciōes collce ex diuersis
opusculis bti Bndi abbatis.

Anno dn̄i m^o v^c viij 3^a feria
post seruacij epi de mane circa octauā.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

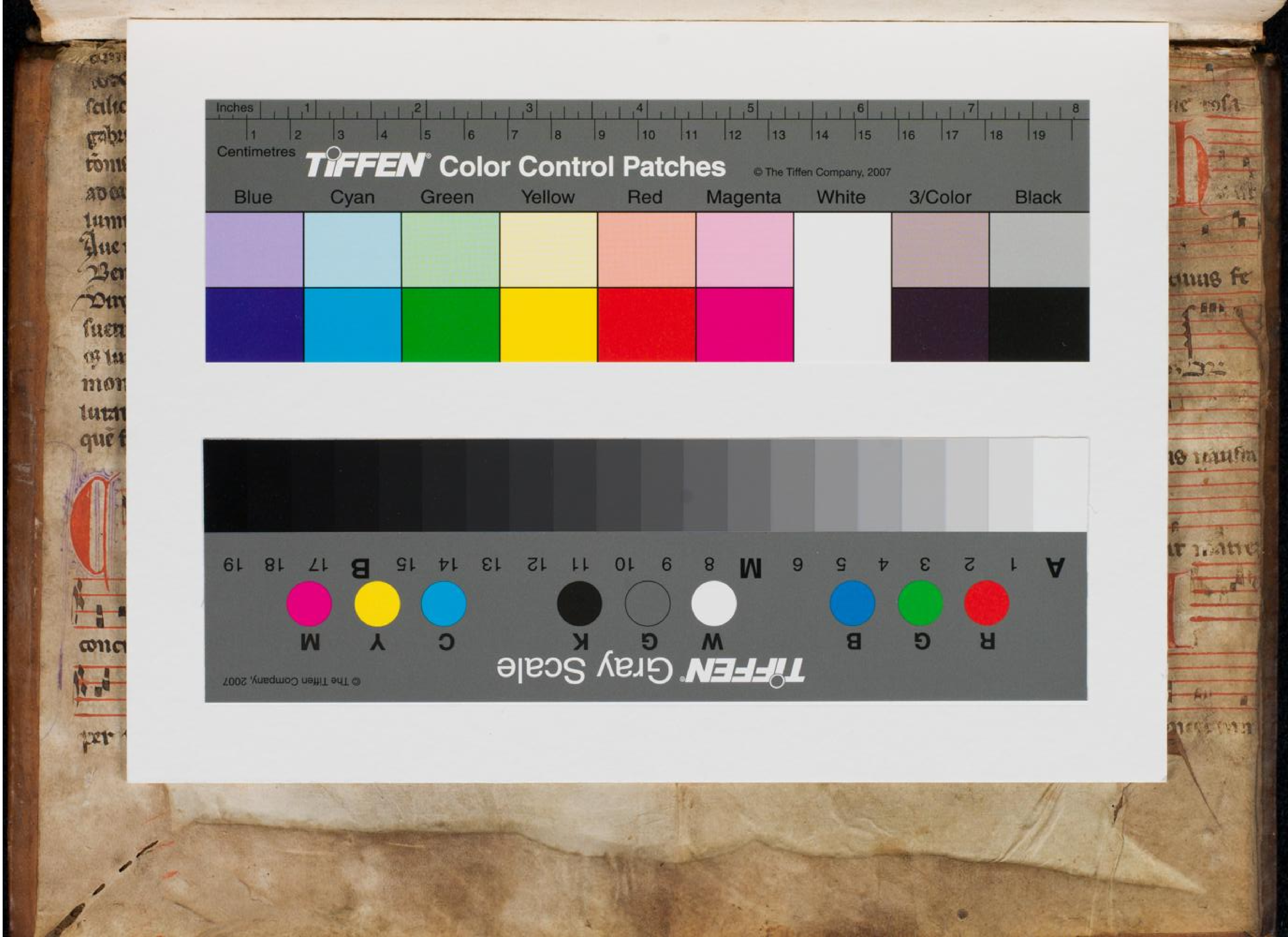
Inches
Centimetres
TIFFEN Color Control Patches
© The Tiffen Company, 2007
Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black
TIFFEN Gray Scale
A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19
R G B W G K C Y M
© The Tiffen Company, 2007
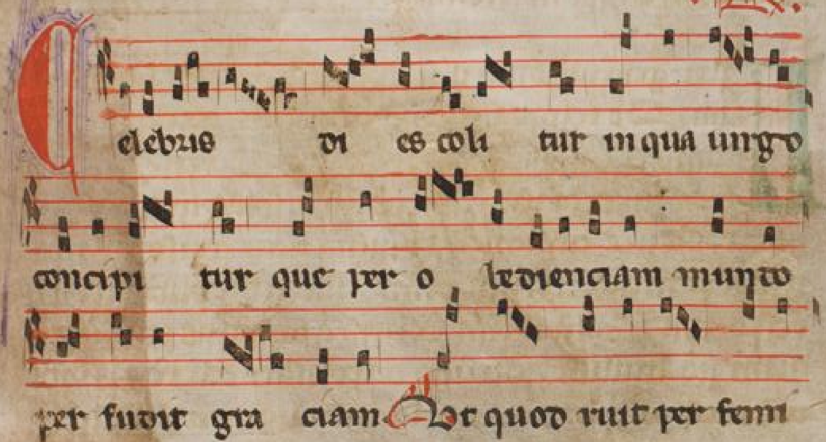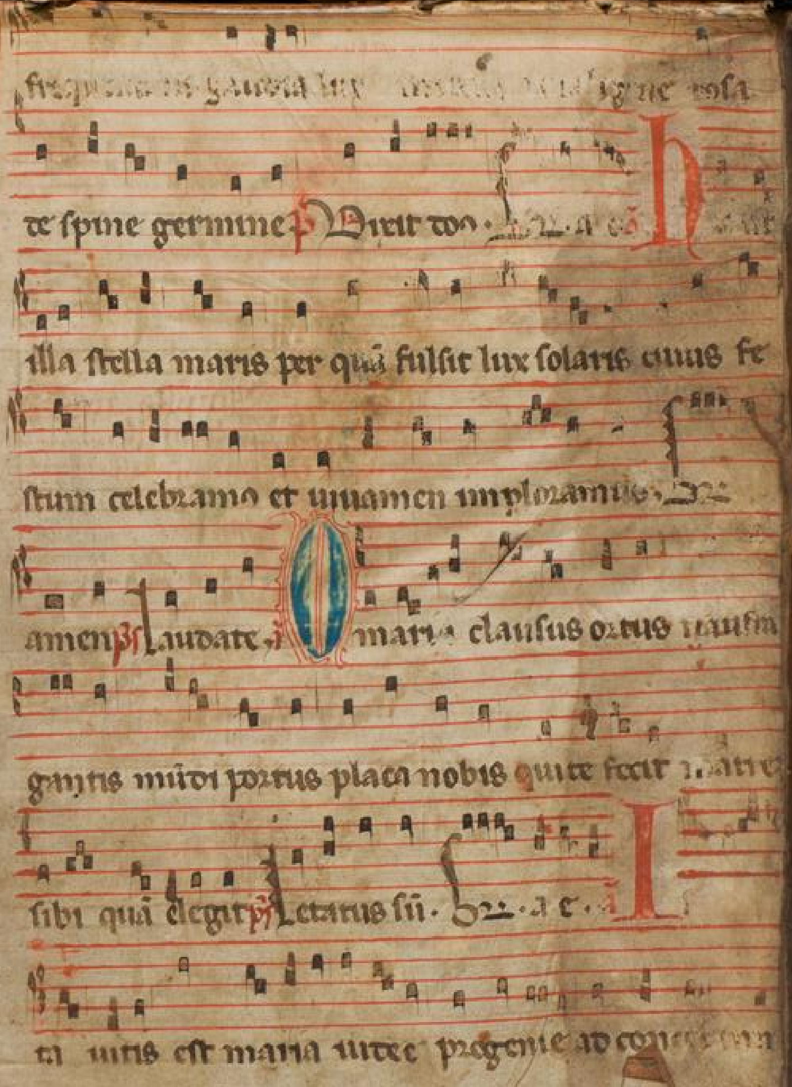
cum a[...] sepe cognitis, conlactaneis suis: quas a fac
[...] par. Ad domu reuisa est. Hijs fere diebus primo
scilicet [...] aduentus sui in galilea tempore missus est ad eam angelus
gabriel a deo: qui et ei conceptum dominicum narraret et concep
tionis uel ordinem uel modum exponeret. Denique ingressus
ad eam in cubiculum. in quo uirgo maria stabat in genti
lumine perfudit: ipsam vero gratissime salutans dixit.
Aue maria gratissima uirgo domino: gratia plena dominus tecum.
Benedicta tu pre omnibus actenus natis hominibus.
Virgo que iam angelicos uultus et lumen celeste in
suetum non habebat, neque angeli uisione territa est: ne
que luminis magnitudine obstupefacta, sed in solo ser
mone turbata est. Et cogitare cepit, qualis ista sa
lutatio tam insolita esse posset: quid ue portenderet uel
quem finem habitura esset.